

RADA MIASTA ŁAŃCUTA

ul. Plac Sobieskiego 18
37-100 ŁAŃCUT

OA.0007.13.2025

UCHWAŁA Nr XIV/87/2025

RADY MIASTA ŁAŃCUTA

z dnia 28 kwietnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego
do roku 2030 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko**

Działając na podstawie art. 10g ust. 1 i art. 18 ust. 2 pkt 6a) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.); art. 3 ust. 3, art. 9 ust. 6) i art. 15 ust. 4 pkt 2) ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 198.); Rada Miasta Łańcuta uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji w zakresie zadań dotyczących Miasta Łańcuta Strategię ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Łańcuta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady: Sławomir Rejman

STRATEGIA

ZIT RZESZOWSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO
DO ROKU 2030

WRAZ Z PROGNOZĄ ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

STOWARZYSZENIE

RZESZOWSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Rzeszów, 2025 r.

Spis treści

Wstęp	4
I Wprowadzenie	6
I.1 Przedmiot i podmiot strategii	6
I.2 Podstawa prawna	7
I.3 Komplementarność opracowania	9
I.4 Metodyka opracowania	30
I.5 Wyniki ewaluacji ex post.....	31
II Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	34
II.1 Portret terytorialny Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego.....	34
II.2 Analiza potrzeb rozwojowych i potencjału obszaru	38
II.3 Rzeszowski Obszar Funkcjonalny na tle wybranych obszarów funkcjonalnych.....	49
II.4 Kompleksowa analiza SWOT.....	51
III Poziom strategiczny. Założenia rozwojowe Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego	57
III.1 Misja ROF.....	59
III.2 Wizja rozwoju ROF.....	60
III.3 Domeny planowania strategicznego.....	62
III.4 Cele strategiczne ROF wraz z uzasadnieniem	66
III.5 Kierunki działań ROF wraz ze schematem interwencji	76
III.6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w ROF	77
III.7 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej	88
III.8 Oczekiwane rezultaty planowanych działań	98
IV Zintegrowane Inwestycje Terytorialne	105
IV.1 Założenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.....	107
IV.2 Synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT	111
IV.3 Cele realizowane w ramach ZIT	153
IV.4 Lista projektów realizujących cele ZIT	163
IV.5 Plan finansowy i źródła finansowania.....	195
V System realizacji, spójność dokumentu, wymiar partycypacyjny	199
V.1 Założenia wdrożeniowe.....	199
V.2 Monitoring i ewaluacja	200
V.3 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	208
V.4 Opis procesu uspołecznienia i działań partycypacyjnych	212
V.5 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	216
V.6 Ewaluacja ex-ante.....	217
V.7 Ramy finansowe i źródła finansowania poza ZIT	218
Spis tabel, rysunków i wykresów	222

Wstęp

Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 (Strategia ZIT ROF do roku 2030) to kolejny dokument strategiczny (komplementarny międzyokresowo), który został opracowany przez Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz skupione w nim samorządy przy aktywnym udziale partnerów oraz ekspertów. Koncentruje się on na nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027 oraz osadza teren obszaru funkcjonalnego w nowych uwarunkowaniach prawnych.

Warto podkreślić, że dokument ma charakter strategiczno-operacyjny, to znaczy, iż wskazuje kierunki działań, jak również konkretyzuje część interwencji do poziomu przedsięwzięć oraz pojedynczych projektów. Wynika to z faktu, że opracowanie łączy w sobie elementy Strategii rozwoju ponadlokalnego (poziom strategiczny) oraz Strategii ZIT (poziom operacyjny).

Proces tworzenia przedmiotowego dokumentu opierał się w zasadniczej części na wnioskach płynących z ewaluacji „Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego” (opracowanej na potrzeby skorzystania z mechanizmu ZIT w latach 2014-2020 oraz projektów komplementarnych), która była pionierskim narzędziem kreowania rozwoju w oparciu o zasadę kompleksowego rozwiązywania identyfikowanych problemów w ramach działań partnerskich. Miała ona charakter zintegrowany i terytorialny, gdyż odnosiła się do obszaru trzynastu gmin tworzących wówczas ROF. Wnioski z ewaluacji, praktyka współpracy, świadomość rangi instrumentu terytorialnego, minimalizowanie i ograniczanie partykularyzmów oraz klarowne wskazanie wspólnych dla obszaru wyzwań, to najważniejsze lekcje płynące z doświadczeń minionej dekady. Były one fundamentalnym kierunkowskazem i zasadą postępowania podczas prowadzonych prac.

Nowy dokument Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego to również sprostanie stawianym wymogom prawnym. *Strategia ZIT ROF do roku 2030* to strategia rozwoju ponadlokalnego w rozumieniu przepisów prawa, która ma jednocześnie charakter dokumentu terytorialnego (Strategii ZIT) pozwalającego na skuteczną absorpcję środków dedykowanych konkretnym obszarom funkcjonalnym. Szczegółowy opis uwarunkowań prawnych dotyczących strategii rozwoju ponadlokalnego zawarto w rozdziale I.2. Podstawa prawna. Kwestie opisujące komponent ZIT zawarto natomiast w rozdziale IV Zintegrowane Inwestycje Terytorialne.

Warte podkreślenia są również uwarunkowania zewnętrzne. Początek prac nad dokumentem ściśle nawiązywał do harmonogramów i przewidywań związanych z programowaniem funduszy europejskich. W kolejnych miesiącach i latach sytuacja ulegała dynamicznym zmianom. Początek 2020 roku to jednocześnie początek walki z pandemią koronawirusa COVID-19, a następnie z jej skutkami. Doświadczenie to było pewnym katalizatorem prac, m.in. w sensie otwierania się nowych obszarów

wymagających wsparcia, ale również barierą, przede wszystkim ze względu na konieczność przedefiniowania części ustaleń strategicznych.

Następnie, wejście w kluczowe prace planistyczne w ramach planowania działań, zbiegło się z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę (przypadające na 24 lutego 2022 r.) oraz w konsekwencji początkiem bardzo dużej migracji uchodźczej do Polski, w szczególności na teren Podkarpacia, jako regionu graniczącego z Ukrainą, co bez wątpienia stało się kolejnym wątkiem istotnym w myśleniu na temat rozwoju całego terytorium ROF. Innymi słowy, biorąc pod uwagę przewlekłość procesu planowania strategicznego należy pamiętać, że odbywał się on w bardzo trudnym okresie politycznym, społecznym, gospodarczym, jak również dynamiczny wzrost inflacji wpływający na ceny dóbr i usług oraz szereg uwarunkowań ekonomicznych.

Równocześnie nowa perspektywa planistyczna dla Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego to większa liczba członków. W dniu 17 listopada 2021 r., decyzją Zebrania Delegatów Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, zostały podjęte uchwały w sprawie przyjęcia w poczet członków Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Gminy Błażowa oraz Gminy Hyżne. W konsekwencji obie gminy stały się formalnie partnerami na rzecz integracji obszaru poprzez swój oficjalny akces do Stowarzyszenia ROF. Świadczy to w pewnym sensie o postrzeganiu Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jako atrakcyjnego formatu organizacyjnego i rozwojowego w środowisku regionalnym.

Przytoczone uwarunkowania powinny stanowić pewien kontekst i tło ilustrujące rzeczywistą skalę wyzwań i uwarunkowań wpływających na bieżące procedowanie dokumentu. Z punktu widzenia przyjętego podejścia można stwierdzić, że został on gruntownie przekonsultowany, włączył interesariuszy w procesy partycypacyjne i - co szczególnie ważne - aktywnie brał pod uwagę wypracowywane w ten sposób wnioski.

Warto również podkreślić, że w szerszej perspektywie założenia planistyczne zawarte w opracowaniu można potraktować, jako operacjonalizację wizji i kierunku rozwoju ROF, których realizacja przyczyni się do regionalnego postrzegania stolicy województwa, jako ośrodka odpowiadającego za podnoszenie jakości życia na obszarze całego regionu. *Strategia ZIT ROF do roku 2030* ma również ambicję wzmocnienia roli ROF jako lidera wśród grona obszarów funkcjonalnych podobnej wielkości w całym kraju, a przede wszystkim Polski wschodniej.

Należy postawić tezę, że Rzeszowski Obszar Funkcjonalny i Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego wchodzi na nowy poziom dojrzałości organizacyjnej, pozwalający pogłębić zaplanowaną interwencję i skoordynować jej wdrażanie w perspektywie roku 2030.

I Wprowadzenie

I.1 Przedmiot i podmiot strategii

Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 to strategia rozwoju ponadlokalnego, która jest rodzajem strategii terytorialnej. Jednocześnie przedmiotowy dokument stanowi Strategię ZIT w zakresie tego instrumentu w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027. Przywołany mechanizm ZIT został kompleksowo opisany w rozdziale IV Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Innymi słowy należy stwierdzić, że opracowanie na temat szeroko definiowanego rozwoju ROF w perspektywie roku 2030 oraz w formie operacyjnej odwołuje się do szczególnej formy wsparcia dla miejskich obszarów funkcjonalnych, jaką jest ZIT.

Podmiotem *Strategii ZIT ROF do roku 2030* (jej inicjatorem, operatorem i podmiotem wdrażającym) jest Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, które jest stowarzyszeniem jednostek samorządu terytorialnego, powołanym m.in. w celu wspierania idei samorządności terytorialnej, ochrony wspólnych interesów, wzmocnienia powiązań i współpracy jednostek czy wymiany doświadczeń. Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (Stowarzyszenie ROF) pełni funkcję Związku ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne). Przez Związek ZIT rozumie się zinstytucjonalizowaną formę partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego, które wdrażają mechanizm ZIT. Zgodnie z zapisami umowy partnerstwa¹, do podstawowych zadań Związku ZIT należy kreowanie polityki rozwoju na obszarze realizacji tego mechanizmu oraz koordynowanie realizacji projektów, które wynikają ze *Strategii ZIT ROF do roku 2030*.

Stowarzyszenie zostało powołane w 2015 r., w jego skład wchodzi obecnie 15 jednostek. Pierwotną formą współpracy gmin Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego było *Porozumienie w sprawie określenia zasad współpracy Stron Porozumienia przy realizacji zadań przewidzianych dla Związku ZIT*, które zostało zawarte w 2014 r. przez Gminę Miasto Rzeszów, Miasto Łańcut oraz Gminy: Boguchwałę, Chmielnik, Czarna, Czudec, Głogów Małopolski, Krasne, Lubenia, Łańcut, Świlcza, Trzebownisko i Tyczyn i funkcjonowało przez około 1,5 roku. Obecnie Stowarzyszenie ROF kontynuuje zadania, które obejmowało wspomniane porozumienie. Decyzją Zebrania Delegatów Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego z listopada 2021 roku, do Stowarzyszenia dołączyły Gmina Błazowa oraz Gmina Hyżne.

Opracowanie jako strategia rozwoju ponadlokalnego, koncentruje się na kompleksowym i spójnym wskazaniu celów strategicznych i kierunków działań, szczególnie w ramach rozdziału III Poziom

¹ Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce

strategiczny. Założenia rozwojowe Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego są uzupełnione o szczegółową interwencję ZIT w rozdziale IV.

Demarkacja strategii rozwoju ponadlokalnego i strategii terytorialnej ZIT została szczegółowo opisana w rozdziale I.2 Podstawa prawna i wynika z konieczności zaimplementowania w opracowaniu różnych aktów prawnych.

I.2 Podstawa prawna

Stowarzyszenie ROF przystąpiło do opracowania *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* stanowiącej strategię rozwoju ponadlokalnego obszaru. Podstawę prawną stanowią w szczególności, zapisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378). Art. 10g ust. 4. mówi o tym, że „W celu przygotowania i realizacji strategii rozwoju ponadlokalnego gminy mogą tworzyć w szczególności związek międzygminny, o którym mowa w art. 64, lub stowarzyszenie, o którym mowa w art. 84, lub zawierać porozumienie międzygminne, o którym mowa w art. 74.” W przypadku ROF mamy do czynienia ze stowarzyszeniem, które zgodnie z zapisami ustawy, tworzone jest w celu wspierania idei samorządu terytorialnego oraz obrony wspólnych interesów.

Zgodnie z art. 10g. ust. 1. Gminy sąsiadujące, powiązane ze sobą funkcjonalnie, mogą opracować strategię rozwoju ponadlokalnego będącą wspólną strategią rozwoju tych gmin w zakresie ich terytorium.

Według ustawy, zgodnie z art. 10g ust. 2. Strategia rozwoju ponadlokalnego:

- 1) jest opracowywana z udziałem powiatu, jeżeli w jej opracowywaniu uczestniczą wszystkie gminy z terytorium tego powiatu
- 2) może być opracowywana z udziałem powiatu, jeżeli przynajmniej jedna gmina, o której mowa w ust. 1, znajduje się na jego terytorium

Kształt, obowiązkowe elementy oraz strukturę strategii rozwoju ponadlokalnego, określają w szczególności zapisy art. 10e. ust. 3. i 4. ustawy o samorządzie gminnym. Wśród elementów, które powinny znaleźć się w strategii, oprócz wniosków z diagnozy przygotowanej na potrzeby strategii, wskazuje się na:

- 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;

- 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571 i 1815 oraz z 2020 r. poz. 1378), wraz z zakresem planowanych działań;
- 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- 9) ramy finansowe i źródła finansowania.

Dodatkowo, strategię sporządza się w formie tekstowej oraz graficznej zawierającej zobrazowane treści dotyczące modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz obszarów strategicznej interwencji (art. 10e. ust. 4).

Zgodnie z zapisami ustawy, projekt strategii rozwoju ponadlokalnego opracowuje organ wykonawczy stowarzyszenia i przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa. Zarząd województwa, w ciągu 30 dni wydaje opinię dotyczącą strategii rozwoju. Strategia jest przyjmowana przez organ stanowiący stowarzyszenia w drodze uchwały. W przypadku ROF, z uwagi na członków stowarzyszenia, strategia przyjmowana będzie przez właściwe rady gmin i obowiązywać od dnia jej przyjęcia przez ostatnią radę gminy.

Ponadto dokument jest spójny z zapisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057, z 2022 r. poz. 1079, 1846).

Opracowując dokument korzystano ze wskazówek i informacji zawartych w publikacji wydanej przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej pt. *Strategia rozwoju ponadlokalnego. Poradnik praktyczny*. Materiał powstał na podstawie ekspertyzy, zleconej przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, przygotowanej przez Zespół Wydziału Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

Podstawą do realizacji mechanizmu ZIT jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.² (tzw. rozporządzenie ogólne), w szczególności art. 29 i art. 30

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizyjowej.

dotyczące strategii terytorialnych i Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Istotną rolę odgrywa również ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (tzw. ustawa wdrożeniowa) oraz Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021–2027 w Polsce (tzw. umowa partnerstwa), które wskazują warunki realizacji ZIT, informacje dotyczące przygotowania i przyjęcia Strategii ZIT, finansowania oraz zakresu tematycznego, a także określają jej obowiązkowe elementy. Zgodnie z zapisami art. 28 rozporządzenia ogólnego wsparcie rozwoju terytorialnego możliwe jest w oparciu o strategię rozwoju terytorialnego m.in. w formie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Opracowana strategia rozwoju ponadlokalnego dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego zawiera elementy Strategii ZIT zgodnie z art. 34 ust. 9 oraz ust. 15 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027. W przedmiotowym dokumencie kluczowe informacje dotyczące ZIT znajdują się w rozdziale IV Zintegrowane Inwestycje Terytorialne.

I.3 Komplementarność opracowania

Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030, została przeanalizowana pod kątem spójności celów i zapisów kluczowych dokumentów strategicznych i operacyjnych na szczeblu ogólnoeuropejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Komplementarność celów z zapisami zawartymi w analizowanych dokumentach, została wykazana poniżej.

Europejski Zielony Ład

Europejski Zielony Ład zawiera plan działań, które mają na celu umożliwienie efektywniejszego wykorzystania zasobów, dzięki przejściu na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym, a także przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej i zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń. Kierunki działania, przewidziane do realizacji w niniejszym dokumencie w ramach Celu strategicznego 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu, wpisują się w działania wskazane w dokumencie Europejski Zielony Ład.

Europejski Zielony Ład		Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Działania	• inwestycje w technologie przyjazne dla środowiska • wspieranie innowacji przemysłowych • wprowadzanie czystszych, tańszych i zdrowszych form transportu prywatnego i publicznego • obniżenie emisyjności sektora energii • zapewnienie większej efektywności energetycznej budynków	Cel 4	Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)

KSRR 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r., który przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, które powinny podjąć rząd oraz samorządy na różnych szczeblach, a także podmioty, które uczestniczą w realizacji tej polityki, wojewódzkie, w perspektywie roku 2030. Nadrzędnym celem zdefiniowanym we wskazanym dokumencie jest „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”.

Poniższa tabela przedstawia cele wskazane w KSRR 2030 oraz odpowiadające im cele strategiczne przewidziane do realizacji w *Strategii ZIT ROF do roku 2030*.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030		Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Cel 1	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Cel 4	Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu
		Cel 5	Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
		Cel 6	Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
Cel 2	Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Cel 2	Cel strategiczny 2 Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego
		Cel 3	Cel strategiczny 3 Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Cel 3	Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	Cel 1	Cel strategiczny 1 Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym. Cel I koresponduje z celem 2 i celem 3 niniejszej strategii, natomiast cel II tożsamy jest z celami 1,2,5 i 6. Cel III odpowiada wskazanemu w strategii celowi 1, który dotyczy rozwoju i profesjonalizacji systemu usług publicznych.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)		Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Cel I	Cel szczegółowy I - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	Cel 2	Cel strategiczny 2 Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego
		Cel 3	Cel strategiczny 3 Budowanie pozycji i wizerunku ROF, jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Cel II	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony		Cel strategiczny 1 Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych
		Cel 1	Cel strategiczny 2 Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego
		Cel 2	Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
		Cel 5 Cel 6	Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
Cel III	Cel szczegółowy III – Skuteczna państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	Cel 1	Cel strategiczny 1 Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych

Krajowa Polityka Miejska 2030 (KPM 2030)

Narzędziem dedykowanym realizacji celów strategicznych w odniesieniu do miast jest *Krajowa Polityka Miejska 2030*, przyjęta przez Radę Ministrów 14 czerwca 2022 r. Dokument skupia się na zrównoważonym rozwoju miast oraz miejskich obszarów funkcjonalnych, a także wskazuje działania, narzędzia i instrumenty, będące odpowiedzią na aktualne zjawiska i procesy identyfikowane w miastach. Dokument jakim jest Krajowa Polityka Miejska 2030, opisuje strategię wspierania rozwoju miast do 2030 r., odnosi się i jest narzędziem dedykowanym realizacji celów strategicznych w odniesieniu do miast, w przypadku ROF – Rzeszowa i Łańcuta oraz mniejszych Boguchwała, Głogów Małopolski i Tyczyn. Poniżej przedstawiono odniesienie celów strategicznych zaplanowanych w *Strategii ZIT ROF do roku 2030* do celów, które przedstawione zostały w Krajowej Polityce Miejskiej 2030.

Krajowa Polityka Miejska 2030		Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
	miasto zielone	Cel 4	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu
	miasto produktywne	Cel 3	Cel strategiczny 3. Budowanie pozycji i wizerunku ROF, jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej

Krajowa Polityka Miejska 2030		Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
	miasto dostępne	Cel 1	Cel strategiczny 1. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych
	miasto sprawne	Cel 5 Cel 6	Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym Cel strategiczny 6. Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji

Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Celem głównym wskazanym w strategii rozwoju województwa jest „Odpowiedzialne i efektywne wykorzystanie zasobów endo-i egzogenicznych regionu, zapewniające trwałe, zrównoważony i terytorialnie równomierny rozwój gospodarczy oraz wysoką jakość życia mieszkańców województwa”. Zaproponowane cele są odpowiedzią na zdiagnozowane wyzwania rozwojowe regionu. Struktura celów obejmuje wspomniany wcześniej cel główny oraz cele szczegółowe, które zaprezentowano w poniższej tabeli, wraz z odpowiadającymi im celami wskazanymi w Strategii ZIT ROF do roku 2030. Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030		Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Cel 1	1. Gospodarka i nauka Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa	Cel 1 Cel 3	Cel strategiczny 1. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych Cel strategiczny 3. Budowanie pozycji i wizerunku ROF, jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Cel 2	2. Kapitał ludzki i społeczny Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego, jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców	Cel 2	Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego
Cel 3	3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego	Cel 4 Cel 5 Cel 6	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym Cel strategiczny 6. Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
Cel 4	4. Dostępność usług Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich	Cel 1	Cel strategiczny 1. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych

Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030	Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030
świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych	

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030 (PZWP)

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego to podstawowy dokument wyznaczający cele i kierunki rozwoju regionu w układzie przestrzennym. PZWP zawiera uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne rozwoju województwa, cele oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego, w tym inwestycje celu publicznego o charakterze ponadlokalnym. Kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego, stanowiące podstawę prowadzenia polityki przestrzennej samorządu województwa, zostały wskazane w zakresie następujących dziedzin:

1. OSADNICTWO

- Poprawa spójności funkcjonalnoprzestrzennej systemu osadniczego województwa;

2. ŚRODOWISKO

- Ochrona środowiska oraz racjonalne wykorzystanie jego zasobów,
- Zapobieganie zagrożeniom i zanieczyszczeniom środowiska oraz minimalizowanie ich negatywnych skutków,
- Ochrona dziedzictwa kulturowego;

3. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

- Podniesienie poziomu życia mieszkańców województwa,
- Kształtowanie warunków rozwoju gospodarczego;

4. KOMUNIKACJA

- Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa;

5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego województwa,
- Racjonalny rozwój gospodarki wodnej i ściekowej,
- Rozwój systemu gospodarki odpadami,
- Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;

6. OBRONNOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO PAŃSTWA

- Zwiększenie zdolności obronnej i bezpieczeństwa państwa.

Integralną część dokumentu stanowi Plan Zagospodarowania Przestrzennego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, w którym zawarto szczegółowe uwarunkowania i kierunki rozwoju przestrzennego ROF.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego	Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Dalszy rozwój funkcji metropolitalnych Rzeszowa	Cel 3 Cel 5	Cel strategiczny 3. Budowanie pozycji i wizerunku ROF, jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Rozwój gospodarczy, w tym rozwój przemysłu wysokich technologii	Cel 2 Cel 3	Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego Cel strategiczny 3. Budowanie pozycji i wizerunku ROF, jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Wzmocnienie potencjału społecznego i gospodarczego ośrodków miejskich i gminnych stymulujących rozwój ROF	Cel 1 Cel 2 Cel 3 Cel 5	Cel strategiczny 1. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego Cel strategiczny 3. Budowanie pozycji i wizerunku ROF, jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym	Cel 5 Cel 6	Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym Cel strategiczny 6. Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
Integracja i rozwój transportu publicznego	Cel 6	Cel strategiczny 6. Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
Poprawa ładu przestrzennego, ochrona i racjonalne wykorzystanie przestrzeni nieurbanizowanej	Cel 4 Cel 5	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Rozwój kapitału ludzkiego	Cel 2	Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego
Wzrost poziomu życia mieszkańców	Cel 1 Cel 2	Cel strategiczny 1. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego	Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Ochrona zasobów środowiska i dziedzictwa kulturowego	Cel 4	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu
Rozwój rekreacji i różnych form usług turystycznych	Cel 4 Cel 5	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu. Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Rozwój rolnictwa ekologicznego i specjalistycznego	Cel 4	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu

Program strategicznego rozwoju transportu województwa podkarpackiego do roku 2030

Program strategicznego rozwoju transportu województwa podkarpackiego jest kompleksowym dokumentem, obejmującym rozwój wszystkich gałęzi transportu w województwie podkarpackim w perspektywie 2030 roku i stanowi odpowiedź na nowe cele polityki spójności UE na lata 2021-2027. Jako główny cel w strategii województwa wyznaczono „odpowiedzialne i efektywne wykorzystanie zasobów endo- i egzogenicznych regionu, zapewniające trwałe, zrównoważone i terytorialnie równomierny rozwój gospodarczy oraz wysoką jakość życia mieszkańców województwa”. Cel ten przekłada się na cele szczegółowe *Programu strategicznego rozwoju transportu*, mianowicie:

1. Rozwój infrastruktury transportowej oraz integracji międzygałęziowej transportu
2. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego
3. Rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie
4. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki
5. Terytorialny wymiar Strategii obszar horyzontalny.

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego na lata 2021-2030 z elementami strategii rozwoju elektromobilności dla miasta Rzeszowa i gmin ościennych, które zawarły z Gminą Miasto Rzeszów porozumienia w zakresie organizacji transportu publicznego

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego z elementami rozwoju elektromobilności to opracowanie, w którym zawarto założenia dla Rzeszowa oraz gminy i miasta Boguchwała, gminy i miasta Tyczyn oraz gmin: Lubenia i Świlcza w zakresie przewozów o charakterze użyteczności publicznej realizowanych na ich obszarze.

Głównym celem planu jest zapewnienie funkcjonowania transportu zbiorowego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, co wsparto celami uzupełniającymi:

1. Zapewnienie zasad dostępności do usług transportu publicznego, w tym dla osób niepełnosprawnych, wymaganych i określonych w dyrektywach Unii Europejskiej i przepisach krajowych oraz w tzw. dobrych praktykach.
2. Funkcjonowanie transportu publicznego jako realnej alternatywy dla realizacji podróży samochodami osobowymi – poprzez zapewnienie wysokiej jakości usług i uprzywilejowanie pojazdów transportu zbiorowego w ruchu drogowym.
3. Integracja transportu publicznego, obejmująca transport miejski i transport regionalny – przede wszystkim w zakresie taryfowo-biletowym, koordynacji rozkładów jazdy, informacji o usługach – oraz budowa węzłów integracyjnych.
4. Zmniejszenie negatywnego oddziaływania transportu na środowisko – poprzez rozbudowę floty pojazdów zeroemisyjnych, sukcesywną wymianę wyeksploatowanego taboru autobusowego oraz utrzymanie założonego udziału transportu publicznego w przewozach miejskich.

Zakłada się, że realizacja założeń Planu przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji zanieczyszczeń i poziomu hałasu przede wszystkim w Rzeszowie, ale również w gminach ościennych. Zaproponowane w dokumencie działania uwzględniają bowiem zmniejszenie ruchu samochodowego na rzecz przemieszczania się komunikacją miejską bądź rowerami, co przełoży się na dalszy wzrost mobilności lokalnej społeczności, przy jednoczesnej dbałości o środowisko przyrodnicze.

Założenia *Strategii ZIT ROF do roku 2030* są komplementarne z zapisami *Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego na lata 2021-2030 z elementami strategii rozwoju elektromobilności* przede wszystkim w zakresie działań przewidzianych w ramach 4. i 6. Celu strategicznego.

Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Związku Gmin

„Podkarpacka Komunikacja Samochodowa” z elementami Rozwoju Strategii Elektromobilności

Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Związku Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa” z elementami Rozwoju Strategii Elektromobilności (Plan transportowy) obejmuje obszar gmin tworzących Związek, a więc gmin: Boguchwałę, Głogów Małopolski, Tyczyn, Chmielnik, Czarna, Czudec, Krasne, Świlcza i Trzebownisko³. W dokumencie przedstawiono m.in. uwarunkowania rozwoju sieci publicznego transportu zbiorowego oraz planowane kierunki jego rozwoju i zasady planowania oferty przewozowej na terenie ww. gmin. Priorytetem określonym

³ Obecnie w skład Związku, oprócz wskazanych gmin, wchodzi również gminy: Błażowa, Hyżne, Lubenia (wchodzące w skład ROF) oraz gminy Kamień, Raniżów, Sokołów Małopolski.

w Planie transportowym jest zachowanie walorów środowiskowych, a realizacja zaplanowanych w nim działań ma w założeniu zmniejszyć emisję zanieczyszczeń i poziom hałasu.

Dokumenty planistyczne dotyczące planowania w gospodarowaniu wodami

Wskazane dokumenty skupione są na ograniczeniu skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych, w szczególności powodzi i suszy. Zagrożenie powodziowe związane jest przede wszystkim z przebiegiem na terenie ROF rzeki Wisłok i jej dopływów (Strug i Mrowla) oraz zbiornikiem Rzeszów. Monitoring wód powierzchniowych przeprowadzony w województwie podkarpackim w ostatnich latach wykazał, że wszystkie jednolite części wód powierzchniowych na terenie ROF (JCWP) cechują się złym stanem ogólnym⁴. Realizując przedsięwzięcia na terenie ROF rekomenduje się ograniczenie lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w pobliżu ujęć wód powierzchniowych. W przypadku suszy, większa część ROF jest umiarkowanie zagrożona suszą (silnie zagrożone są gmina Błażowa i Hyżne). Głównym zagrożeniem jest susza hydrologiczna⁵ i hydrogeologiczna⁶. Ze względu na przedstawione uwarunkowania kluczowe jest rozwijanie niebiesko-zielonej infrastruktury oraz prowadzenie działań z zakresu szeroko rozumianej retencji. Zapisy przedstawionych dokumentów, realizowane są w ramach Celu strategicznego 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu.

Dokumenty z zakresu gospodarki wodnej	Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły	Cel 4	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu.
Plan zarządzania ryzykiem powodziowym		
Plan przeciwdziałania skutkom suszy		

Ponadto *Strategia ZIT ROF do roku 2030*, jest spójna z dokumentami na szczeblu lokalnym, które zostały wskazane poniżej.

Strategie rozwoju jednostek tworzących ROF
Strategia Rozwoju Gminy Błażowa do roku 2030
Strategia Rozwoju Gminy Boguchwała na lata 2022-2030
Strategia Rozwoju Gminy Chmielnik do 2029 roku
Strategia Rozwoju Gminy Czarna do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
Strategia Rozwoju Gminy Czudec na lata 2016-2026

⁴ Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030.

⁵ Susza hydrologiczna występuje w następstwie suszy atmosferycznej, jest to okres, podczas którego przepływy w rzekach spadają poniżej wieloletnich wartości średnich.

⁶ Rodzaj suszy, przez który rozumie się długotrwale obniżenie zasobów wód podziemnych.

Strategii Rozwoju Gminy Głogów Małopolski w latach 2022-2032

Strategia Rozwoju Gminy Hyżne na lata 2021-2030

Strategia Rozwoju Gminy Krasne na lata 2022-2030

Strategia Rozwoju Gminy Lubenia do roku 2030

Strategia Rozwoju Miasta Łańcuta na lata 2021-2027

Strategia Rozwoju Gminy Łańcut na lata 2022-2030

Strategia Rozwoju Miasta Rzeszowa Do Roku 2025

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Świlcza na lata 2022-2030

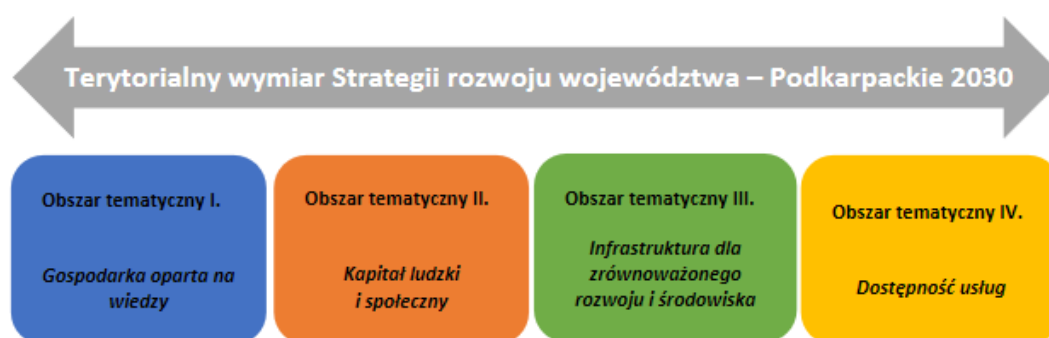
Strategia Rozwoju Gminy Trzebownisko na lata 2022-2030

Strategia Rozwoju Gminy Tyczyn na lata 2022 – 2030

I.3.1 Rzeszowski Obszar Funkcjonalny w ujęciu regionalnym – OSI

W Strategii Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030 przedstawiony został cel, jakim jest *Wzmocnienie terytorialnej spójności województwa podkarpackiego*, który realizowany będzie poprzez integrację działań wskazanych w obszarach tematycznych zdefiniowanych w *Strategii ZIT ROF do roku 2030* oraz ukierunkowanie ich na obszary wymagające wsparcia, czy tzw. obszary strategicznej interwencji (OSI). Poniżej przedstawiony terytorialny wymiar Strategii jako obszar horyzontalny.

Rysunek 1 Terytorialny wymiar Strategii jako obszar horyzontalny

Źródło: Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Obszary strategicznej interwencji zaproponowane w strategii Podkarpackie 2030 zostały wyróżnione poprzez integrację dwóch podejść – krajowego i regionalnego, spójnych z Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, co warunkuje, iż OSI wyznaczone na poziomie krajowym i regionalnym są komplementarne. Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie gminnym, w strategii rozwoju ponadlokalnego powinny znaleźć się obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań. Na poziomie krajowym wśród OSI wskazuje się obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz Wschodnia Polska. Z uwagi na położenie ROF w województwie podkarpackim, wpisuje się on w OSI Wschodnia Polska, który będzie wspierany z poziomu kraju i regionu za pomocą dedykowanych

instrumentów.

W przypadku tego obszaru nacisk kładziony będzie m.in. na podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej, wzmacnianie konkurencyjności, współpracę ponadregionalną oraz poprawę dostępności transportowej.

Rysunek 2 OSI Wschodnia Polska z uwzględnieniem położenia ROF

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030 oraz Programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027.

Samorząd województwa podkarpackiego, oprócz OSI krajowych, wskazał OSI na poziomie regionalnym, które objęte zostaną wsparciem. Wśród OSI identyfikowanych na poziomie regionalnym wskazuje się:

- subregionalne bieguny wzrostu i miejskie obszary funkcjonalne
- miasta powiatowe i małe
- Rzeszów i Rzeszowski Obszar Funkcjonalny
- obszary wiejskie
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją w województwie
- obszar Bieszczad
- obszar gmin „Błękitnego Sanu”

Z uwagi na kompleksowe traktowanie obszaru oraz specyfikę dokumentu (strategia rozwoju ponadlokalnego), przywołano zapisy Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 (SRW) dedykowane OSI, w które całościowo wpisuje się ROF (Rzeszów i Rzeszowski Obszar Funkcjonalny). Zasięg terytorialny Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) dla Rzeszowskiego Obszaru

Funkcjonalnego (ROF) w SRW 2030 przedstawiał delimitację w dwóch wymiarach, w tym potencjalnym. ROF w SRW 2030 tworzy układ obejmujący 13 gmin: Rzeszów (miasto na prawach powiatu), Miasto Łańcut, gminy miejsko-wiejskie: Gmina Boguchwała, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Tyczyn i gminy wiejskie: Gmina Chmielnik, Gmina Krasne, Gmina Lubenia, Gmina Świlcza, Gmina Trzebownisko, Gmina Czarna, Gmina Łańcut, Gmina Czudec. W układzie potencjalnym poza ww. gminami włączono: miasto Dynów, gminę miejsko-wiejską Sokołów Małopolski oraz gminy wiejskie: Dynów, Kamień, Błazową oraz Hyżne. Ujęcie potencjalne, na etapie przyjmowania SRW 2030 uwzględniało rozszerzenie ROF. Rozszerzenie składu Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego o nowych członków: Gminę Błazowa i Gminę Hyżne nastąpiło w dniu 17 listopada 2021 roku decyzją Zebrania Delegatów. Przeprowadzona procedura rozszerzenia oparta została o zapisy Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 przyjętej Uchwałą Nr XXVII/458/20 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 28.09.2020 roku.

Poniżej przedstawiono kierunki interwencji w ramach OSI Funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego wraz z zakładanymi w ich ramach działaniami:

Tabela 1 Kierunki interwencji w ramach OSI

Kierunek interwencji	Zakładane działania
7.2.1. Tworzenie korzystnych warunków do trwałego wzrostu gospodarczego w Rzeszowie i jego obszarze funkcjonalnym ROF	• powstawanie i rozwój stref zwiększonej aktywności gospodarczej na terenie ROF; • przygotowanie terenów pod potrzeby sektorów BPO/SSC/ITO; • wykreowanie wizerunku Rzeszowa poza granicami kraju jako atrakcyjnego partnera do transgranicznej współpracy gospodarczej; • dostosowanie realizacji wyzwań gospodarczych do zmian klimatu i zachowania dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i krajobrazowego ROF; • rozwój sektora nauki poprzez realizację projektów badawczych wspólnie z ośrodkami naukowymi i badawczymi z innych krajów; • rozwój platformy współpracy podmiotów nauki i biznesu w inicjowaniu i wspieraniu jednostek naukowych, technologicznych i transferu technologii; • zapewnienie warunków transferu technologii i wymiany poprzez organizację imprez targowych, forów i konferencji; • przeciwdziałanie procesowi niekontrolowanej suburbanizacji i minimalizowanie jej negatywnych skutków; • zwiększenie dostępności transportowej i komunikacyjnej Rzeszowa ze stolicą kraju poprzez realizację bezpośredniego szybkiego połączenia kolejowego oraz drogi ekspresowej S9; • skomunikowanie Rzeszowa z północną i południową Europą oraz regionami Polski Wschodniej poprzez budowę drogi ekspresowej S19 w standardzie drogi dwujezdniowej, dróg kontynuujących dla korytarza transportowego Via Carpatia oraz kolejowej Magistrali Wschodniej; • usprawnienie systemu drogowego Rzeszowa i ROF poprzez budowę, przebudowę i modernizację dróg wszystkich kategorii w celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa, skrócenia czasu dojazdu, zmniejszenia poziomu emisji zanieczyszczeń i hałasu oraz poprawy dostępności do obszarów istotnych dla rozwoju i funkcjonowania Rzeszowa i ROF.
7.2.2. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych realizowanych przez Rzeszów oraz wspieranie rozwoju nowych funkcji zwiększających zakres świadczonych usług wyższego rzędu	• niekonfliktowe poszerzanie granic miasta w celu pozyskania powierzchni niezbędnej do dalszego rozwoju funkcji metropolitalnych Rzeszowa; • rozwój nowoczesnej bazy badawczej i infrastruktury dydaktycznej uczelni i szkół wyższych, w tym tworzenie ośrodków kształcenia o charakterze międzynarodowym; • zapewnienie synchronizacji oferty szkolnictwa z oczekiwaniami rynku pracy; • podkreślenie rangi Rzeszowa poprzez lokalizację siedzib instytucji finansowych i kapitałowych o znaczeniu międzynarodowym (banków, funduszy kapitałowych, giełdy towarowej);

Kierunek interwencji	Zakładane działania
	• podnoszenie atrakcyjności turystycznej wraz z promocją funkcjonujących terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych, sportowych i turystycznych, a także tworzenie nowych obiektów i usług w tych zakresach; • kreowanie warunków dla uprawiania sportu na poziomie wyczynowym i amatorskim oraz poszerzenie oferty miejsc służących rekreacji poprzez rozbudowę infrastruktury (np. basenu olimpijskiego z wieżą do skoków, utworzenie kompleksowego parku rekreacyjno-sportowego); • wzmocnienie powiązań z Rzeszowem prestiżowych podmiotów gospodarczych, w szczególności z branży lotniczej i wysokich technologii poprzez lokalizację ich siedzib na terenie miasta; • wzrost zakresu współpracy transgranicznej miasta Rzeszowa z ośrodkami zagranicznymi w obszarze różnorodnych sektorów; • działania prowadzące do integracji rzeszowskich środowisk kulturalno-artystycznych i lokalnych twórców; • rozwój usług kultury wyższego rzędu; • rozwój kultury studenckiej jako istotnego czynnika rozwoju Rzeszowa, jako dużego ośrodka uniwersyteckiego; • promocja wizerunku Rzeszowa jako „inteligentnego miasta”, co oznacza innowacyjne – zarządzanie, technologie, naukę i technikę, przemysł i architekturę, kulturę i sztukę; • Rzeszów jako miasto przyciągające młodych profesjonalistów (tzw. klasy kreatywnej), którzy jako pracodawcy i pracownicy kreują wysoką jakość kapitału ludzkiego niezbędnego do rozwoju regionu; • zwiększenie dostępności do opieki medycznej dla społeczeństwa, w tym w szczególności osób starszych i osób z niepełnosprawnościami; • wspieranie działań pozwalających ugruntować i zwiększać regionalną oraz lokalną tożsamość oraz dziedzictwo kulturowe; • wzrost powiązań międzynarodowych Rzeszowa poprzez przekształcenie funkcjonujących konsulatów honorowych na urzędy konsularne oraz inicjowanie działań na rzecz utworzenia konsulatów kolejnych państw.
7.2.3. Zapewnienie dobrej jakości życia i realizacji funkcji publicznych w Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym (ROF)	• rozwój przedsiębiorczości poprzez tworzenie innowacyjnej infrastruktury biznesowej, w tym parki biznesowe; • rozwój gospodarczy ROF-u poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych w turystyce i rolnictwie; • zapewnienie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej na całym obszarze ROF-u; • kształtowanie i promocja dziedzictwa kulturowego regionu w tym ochrona i odnowa zasobów zabytkowych; • zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom ROF-u; • zwiększenie aktywności zawodowej w tym wsparcie w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców ROF; • podejmowanie działań prowadzących do wzrostu liczby miejsc pracy na terenie ROF; • dywersyfikacja źródeł energii poprzez rozwój OZE na obszarze ROF; • podejmowanie działań na rzecz poprawy czystości powietrza; • rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego;

Kierunek interwencji	Zakładane działania
	• rozwój alternatywnego transportu poza drogowo-kolejowym wraz z rozwojem systemu bezpieczeństwa użytkowników; • podniesienie poziomu uzbrojenia terenów wraz z poprawą dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych na terenie ROF; • podniesienie jakości usług: zdrowotnych, społecznych, opiekuńczych i edukacyjnych poprzez rozwój nowoczesnej infrastruktury użyteczności publicznej na obszarze ROF; • ochrona środowiska przyrodniczego na obszarze ROF; • wprowadzenie rozwiązań wpisujących się w koncepcję „zielonych miast”; • rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.
7.2.4. Rozwój powiązań komunikacyjnych i zintegrowanego systemu transportu publicznego łączących Rzeszów z jego obszarem funkcjonalnym ROF	• powstanie i rozwój centrów logistyczno-dystrybucyjnych wykorzystujących tranzytowe położenie Rzeszowa i bliskość portu lotniczego Rzeszów-Jasionka; • wzmocnienie Rzeszowa jako zintegrowanego multimodalnego węzła przesiadkowego (w tym ośrodka rozrządowego ruchu turystycznego), w szczególności dalsza budowa Rzeszowskiego Centrum Komunikacyjnego; • rozwój szybkiej kolei miejskiej – Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej, obsługującej aglomerację rzeszowską wraz z budową linii kolejowej na lotnisko Rzeszów-Jasionka; • zapewnienie spójnego systemu tras rowerowych gwarantujących bezpieczeństwo w poruszaniu się po mieście i obszarze ROF; • zapewnienie zrównoważonego systemu obejmującego transport zbiorowy i rowerowy na obszarze Rzeszowa i ROF z wykorzystaniem intermodalnych węzłów powiązanych z transportem rowerowym tj. P&R, B&R, K&R; • zmniejszenie zatłoczenia dróg miejskich i dróg wlotowych/wylotowych oraz zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego; • usprawnienie systemów sterowania i zarządzania ruchem drogowym w miastach; • poprawa jakości środowiska wskutek redukcji nadmiernej emisji spalin i hałasu przez środki transportu.
7.2.5. Gospodarka przestrzenna Rzeszowa i obszaru funkcjonalnego	• zrównoważone i racjonalne zagospodarowanie przestrzenne i architektoniczne terenu miasta i ROF dzięki koordynacji dokumentów planistycznych poszczególnych JST w celu efektywnego wykorzystania przestrzeni; • ograniczenie konfliktów przestrzennych, w tym dotyczących funkcji i przeznaczenia terenów i rodzajów zabudowy; • rewitalizacja obszarów zdegradowanych w celu przywrócenia bądź nadania im nowych funkcji społecznych oraz gospodarczych lub przestrzennych lub technicznych lub środowiskowych; • ujęcie w koncepcjach architektoniczno-urbanistycznych miasta klinów napowietrzających wpływających na ruchy mas powietrza i zapobiegających smogowi; • rozbudowa wewnątrz miejskich układów ekologicznych i połączenie z obszarami otwartymi przez system zielonych pierścieni.

Źródło: opracowanie własne

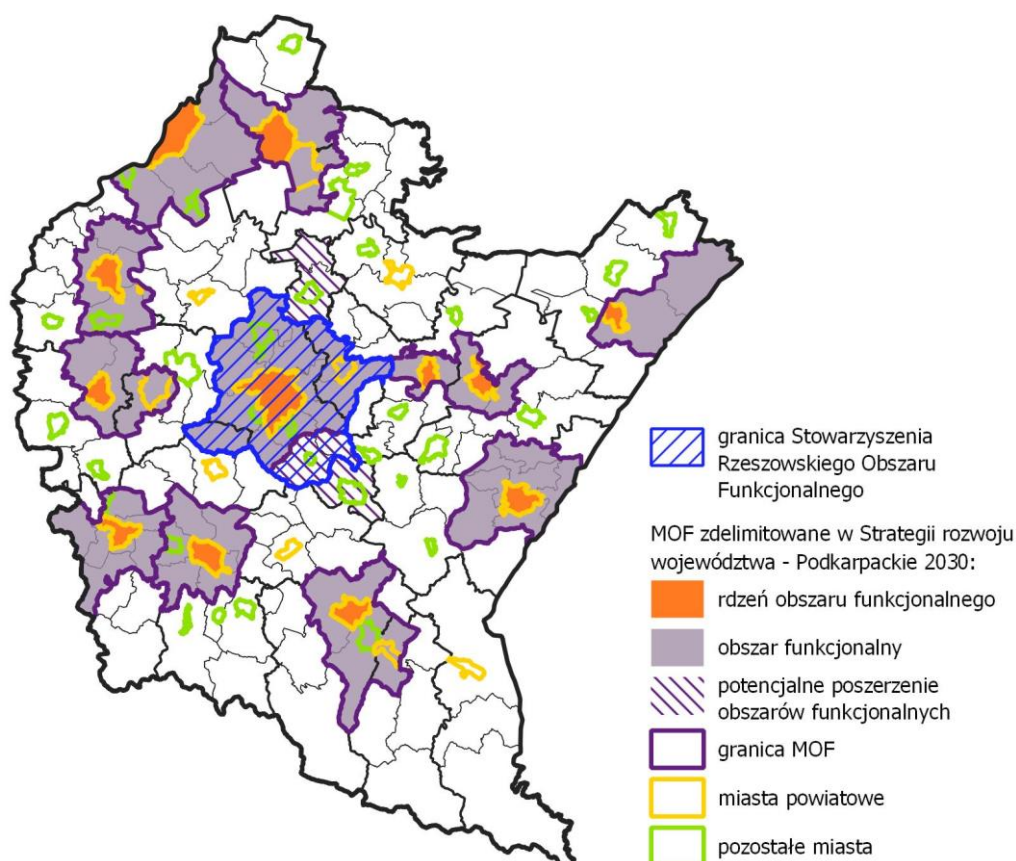
Poniżej zaprezentowano kierunki interwencji wraz z przyporządkowaniem gmin ROF, które wpisują się w poszczególne typy i rodzaje OSI.

Tabela 2 Kierunki interwencji wraz z przyporządkowaniem gmin ROF

Obszar strategicznej interwencji	Kierunek interwencji	Zasięg na obszarze ROF
7.1 Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego	7.1.1. Wzmocnienie roli biegunów wzrostu w świadczeniu usług publicznych oraz usług wyższego rzędu, a w szczególności wzmocnianie potencjałów wyróżniających je w skali krajowej	Miasto Rzeszów
	7.1.3. Rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu	Cały obszar ROF
	7.1.4. Rozwój miast powiatowych i miast mniejszych	Miasto Rzeszów, Miasto Łańcut, Gmina Błażowa, Gmina Boguchwała, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Tyczyn
7.2 Funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego	7.2.2. Wzmacnianie funkcji metropolitalnych realizowanych przez Rzeszów oraz wspieranie rozwoju nowych funkcji zwiększających zakres świadczonych usług wyższego rzędu	Miasto Rzeszów
	7.2.1. Tworzenie korzystnych warunków do trwałego wzrostu gospodarczego w Rzeszowie i jego obszarze funkcjonalnym ROF	Cały obszar ROF
	7.2.3. Zapewnienie dobrej jakości życia i realizacji funkcji publicznych w Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym (ROF)	
	7.2.4. Rozwój powiązań komunikacyjnych i zintegrowanego systemu transportu publicznego łączących Rzeszów z jego obszarem funkcjonalnym ROF	
	7.2.5. Gospodarka przestrzenna Rzeszowa i obszaru funkcjonalnego	
7.3 Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju	7.3.1. Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją w województwie	Gmina Czudec
7.4 Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku	7.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej	Gmina Błażowa, Gmina Boguchwała, Gmina Chmielnik, Gmina Czudec, Gmina Czarna, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Hyżne, Gmina Krasne, Gmina Lubenia, Gmina Łańcut, Gmina Świlcza, Gmina Trzebownisko, Gmina Tyczyn
	7.4.2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	
	7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym	
	7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej	

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 3 OSI Rzeszów i Rzeszowski Obszar Funkcjonalny

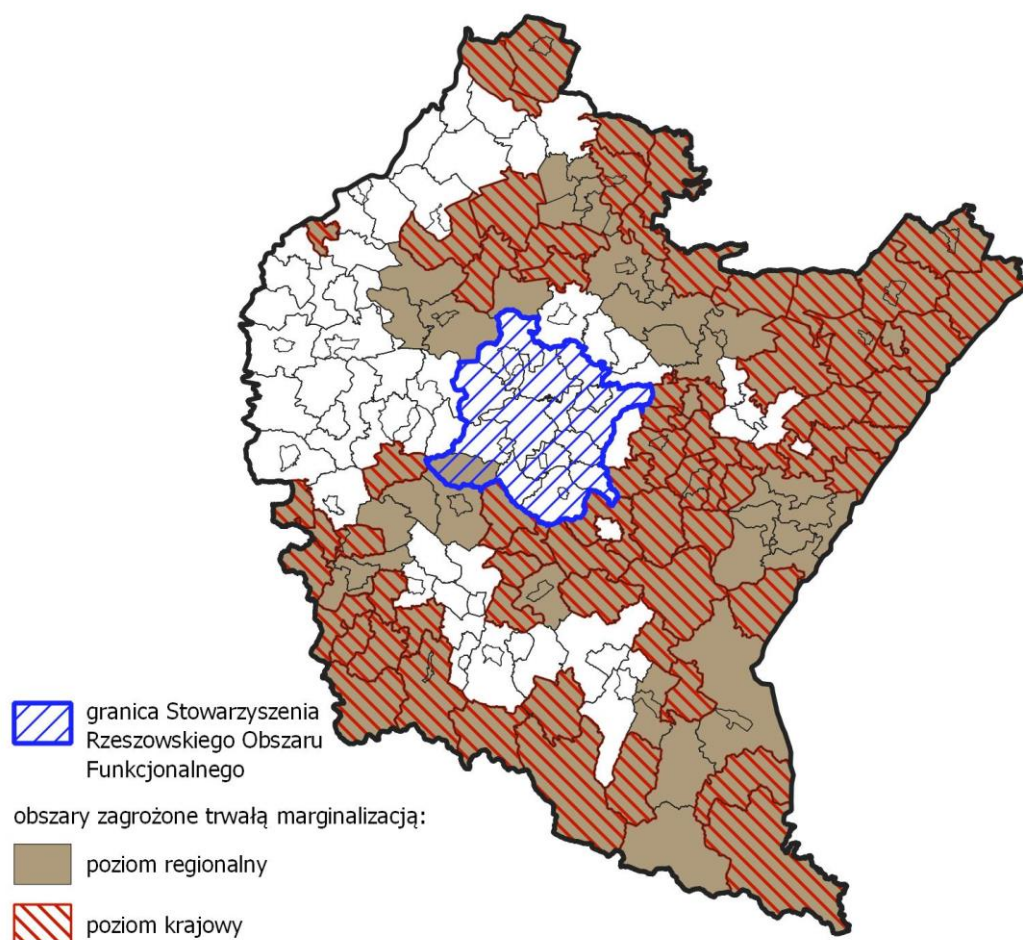

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.

Kierunek interwencji	Zakładane działania
7.1.1. Wzmocnienie roli biegunów wzrostu w świadczeniu usług publicznych oraz usług wyższego rzędu, a w szczególności wzmocnienie potencjałów wyróżniających je w skali krajowej	- umocnienie pozycji biegunów wzrostu w oparciu o ich potencjał w celu podniesienia ich pozycji w hierarchii ośrodków rozwoju na poziomie regionu i kraju; - podejmowanie działań przeciwdziałających pogarszaniu się sytuacji społeczno-ekonomicznej w sytuacji ewentualnego zastoju gospodarczego wynikającego z uwarunkowań kryzysowych, w tym epidemii COVID-19 w 2020 r.; - wzmocnienie rdzeni biegunów wzrostu w zakresie realizowanych funkcji miastotwórczych; - zachowanie policentrycznej struktury osadniczej umożliwiającej rozpowszechnianie efektów działań rozwojowych na obszar całego województwa; - wsparcie biegunów wzrostu w zakresie wykorzystania potencjałów endogenicznych; - kreowanie nowych regionalnych biegunów wzrostu; - tworzenie układów multipolarnych uwzględniających rozprzestrzenianie się procesów; - rozwojowych ponad granicami administracyjnymi; - rozwój kapitału ludzkiego poprzez poprawę jakości edukacji oraz zróżnicowanie oferty edukacyjnej i popularyzującą naukę z wykorzystaniem innowacji; - rozwój usług publicznych i podniesienie ich jakości, m.in. w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego; - poprawa ładu przestrzennego obszaru poprzez integrację planowania przestrzennego;

Kierunek interwencji	Zakładane działania
	• poszerzenie oferty kulturalnej i zwiększenie udziału mieszkańców w życiu kulturalnym regionu; • wykorzystanie potencjału turystycznego ośrodków poprzez kreowanie różnorodnych produktów turystycznych; • wsparcie uczelni oraz szkół poprzez włączanie ich w lokalne i regionalne programy promocji, a także uwzględnienie ich funkcjonowania w ofertach inwestycyjnych.
7.1.3. Rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu	• zwiększenie spójności terytorialnej obszarów funkcjonalnych budowę, rozbudowę oraz modernizację infrastruktury kolejowej; • podniesienie bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez budowę obwodnic i odciążenie centrów miast od przeciążeń wynikających z transportu indywidualnego i komunikacji publicznej; • modernizacja i rozwój infrastruktury dróg lokalnych w celu zwiększenia spójności obszarów funkcjonalnych miast; • rozwój transportu publicznego, w tym poprzez modernizację i rozwój infrastruktury w celu efektywniejszego przemieszczania się wewnątrz obszarów funkcjonalnych oraz między nimi; • wspieranie systemu zrównoważonego transportu wraz węzłami intermodalnymi typu P&R, B&R; • rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych jako alternatywy dla przemieszczania się na krótkich odcinkach oraz służących rekreacji.
7.1.4. Rozwój miast powiatowych i miast mniejszych	• poprawa i rozwój warunków prowadzących do dynamizacji przedsiębiorczości w oparciu o potencjalne specjalizacje gospodarcze ośrodka miejskiego; • wzmacnianie powiązań funkcjonalnych w celu przywrócenia roli ośrodka w układzie osadniczym; • zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców poprzez rozwój kompetencji zawodowych; • modernizacja przestrzeni miejskiej umożliwiającej wykorzystanie potencjałów i zasobów miast, w tym turystycznych i wypoczynkowo-rekreacyjnych; • poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wzrost dostępu do usług publicznych; • rozwój kapitału społecznego i wzmocnienie tożsamości regionalnej poprzez zaangażowanie mieszkańców w procesy rozwojowe; • poprawa jakości zarządzania poprzez współpracę z innymi samorządami terytorialnymi; • podejmowanie działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu środowiska; • poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz związanego z nim zjawiska smogu; • kreowanie instrumentów przyciągających do osiedlania się w miastach, w szczególności osób młodych i wykształconych; • wykorzystanie możliwości programowych i finansowych UE w obszarze polityki miejskiej; • dostosowanie sieci usług i zagospodarowania przestrzennego do zmian demograficznych; • niwelowanie barier transportowych poprzez rozwój systemów transportu zbiorowego pomiędzy ośrodkami miejskimi a sąsiednimi obszarami wiejskimi oraz innymi ważnymi ośrodkami miejskimi; • rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych jako alternatywy dla przemieszczania się.

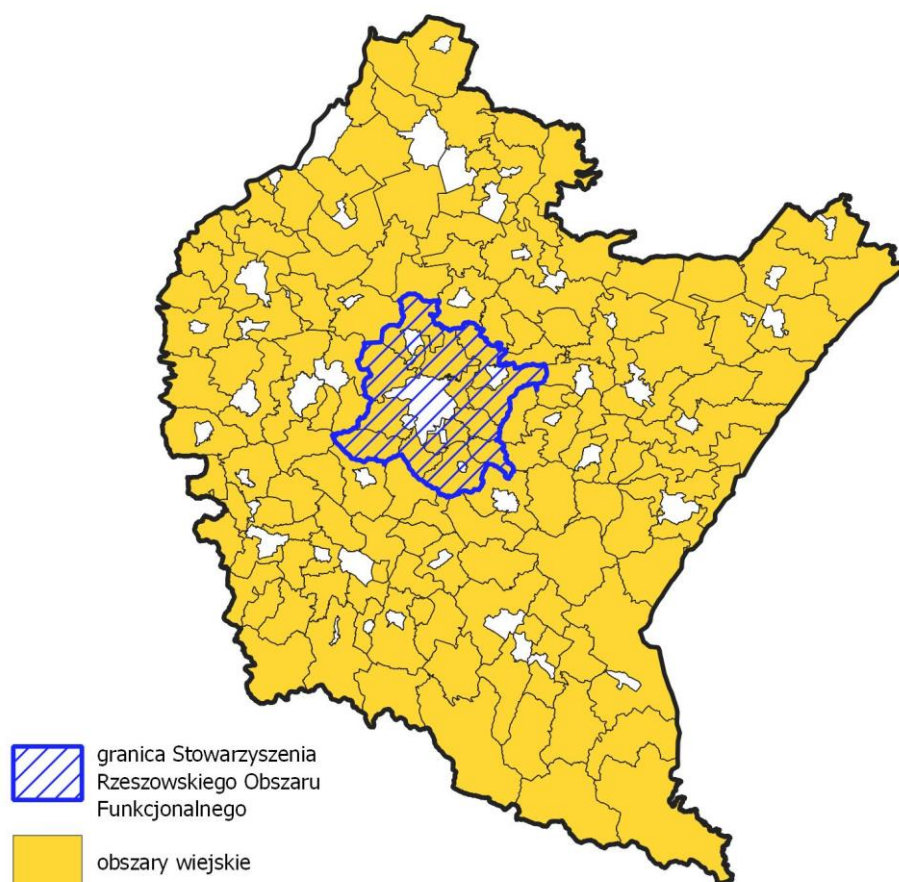
Rysunek 4 OSI obszary zagrożone trwałą marginalizacją na poziomie krajowym i regionalnym, z uwzględnieniem położenia ROF

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Kierunek interwencji	Zakładane działania
7.3.1. Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją w województwie	• rozwój sektora inwestycji prywatnych w oparciu o lokalne zasoby; • aktywizacja lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów publicznych, prywatnych, organizacji pozarządowych i mieszkańców; • poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez zapewnienie przygotowanych terenów inwestycyjnych; • pobudzanie procesów rozwojowych poprzez zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej na zewnątrz, w tym rozwój infrastruktury drogowej łączącej się z węzłami sieci dróg szybkiego ruchu oraz infrastruktury kolejowej; • włączenie komunikacyjne obszarów o utrudnionej dostępności; • dostosowanie infrastruktury technicznej (energetycznej, telekomunikacyjnej, wodnokanalizacyjnej) i społecznej warunkującej rozwój gospodarczy i wyższą jakość życia mieszkańców; • wzmocnienie roli instytucji publicznych jako inicjatora nawiązywania partnerstw, współpracy z innymi instytucjami publicznymi, społeczeństwem i innymi interesariuszami na rzecz rozwoju regionu; • ograniczenie skutków peryferyjnego położenia obszarów przygranicznych poprzez wielopłaszczyznowe wykorzystanie potencjału współpracy transgranicznej; • intensyfikacja działań w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska przyrodniczego.

Rysunek 5 OSI obszary wiejskie z uwzględnieniem położenia ROF

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.

Kierunek interwencji	Zakładane działania
7.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej	- poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna wzrostu; - zwiększenie dostępności cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej; - modernizacja i rozbudowa energetycznych linii przesyłowych jako podniesienie komfortu życia i bezpieczeństwa mieszkańców; - rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej; - poprawa zarządzania sektorem gospodarki odpadami; - tworzenie korzystnych warunków w tym kompleksowej infrastruktury technicznej dla rozwoju przedsiębiorczości.
7.4.2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	- promowanie lokalnych zasobów (produktów tradycyjnych, regionalnych, ekologicznych) w celu powstawania alternatywnych źródeł dochodów; - aktywizacja lokalnych społeczności ukierunkowana na rozwój przedsiębiorczości jako element wzrostu dochodów ludności wiejskiej; - kreowanie postaw przedsiębiorczych i lokalnych inicjatorów działalności gospodarczej; - wspieranie i profilowanie specjalizacji regionalno-lokalnej oraz centrów produkcyjno-usługowych;

Kierunek interwencji	Zakładane działania
	• ukierunkowanie na dywersyfikację specjalizacji w celu podniesienia towarowości gospodarstw rolniczych; • rozwój funkcji turystycznych, kompleksowo wykorzystujących lokalne zasoby i specjalizacje.
7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym	• wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej; • podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych; • poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; • promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby; • promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.); • upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej; • wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.
7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej	• dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców; • efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno-kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów; • wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego w projektowaniu przestrzeni wiejskiej; • poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku; • budowa oraz modernizacja infrastruktury wspierającej rozwój funkcji kulturowo-społecznych na terenach wiejskich; • racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej i osadniczej dzięki wspieraniu działań scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego.

I.4 Metodyka opracowania

Poniższa tabela przedstawia poszczególne etapy prac związane z opracowywaniem dokumentu, wraz ze szczegółowym opisem i wyjaśnieniem.

Tabela 3 Etapy prac związane z opracowywaniem dokumentu

Rodzaj czynności	Opis
Ewaluacja ex-post	W <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i> przedstawione zostały wnioski z przeprowadzonej ewaluacji ex post dotyczącej projektu <i>Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego</i> , dokonanej po zakończeniu interwencji. We wnioskach przedstawiono ocenę współpracy i stopień realizacji zaplanowanych w dokumencie działań wraz z rekomendacjami i wyzwaniami, z którymi w przyszłości będzie musiał zmierzyć się ROF.
Przeprowadzenie diagnozy	Jednym z etapów powstania <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i> była analiza danych wtórnych tzw. zastanych. Analizowano dostępne dokumenty diagnostyczne i planistyczne, ale również ogólnodostępne opracowania i ekspertyzy. Uzupełnieniem była analiza dostępnych zbiorów danych statystycznych, które gromadzi Bank Danych Lokalnych GUS. Analiza desk research została przeprowadzona po wyselekcjonowaniu wiarygodnych i rzetelnych informacji i stanowi podstawę do opracowania wniosków na temat badanego obszaru.
Opracowanie części planistycznej	Opracowanie części planistycznej polegało na określeniu celów oraz kierunków działania, jakie mają być w ich ramach realizowane.
Nabór projektów	W ramach wskazanych celów i kierunków działania, członkowie ROF przedstawiali projekty oraz planowane inwestycje do realizacji do 2030.
Opracowanie części wdrożeniowej	Część wdrożeniowa zawiera szczegółowe informacje na temat mechanizmów wdrażania, takich jak system realizacji <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i> , monitoring, ewaluacja i aktualizacja. Dodatkowo uzupełnieniem części wdrożeniowej jest przedstawienie ram i źródeł finansowania, które ułatwią ocenę możliwości realizacji strategii oraz zaproponowanych w niej działań.
Konsultacje społeczne i włączenie partnerów społeczno-gospodarczych	Konsultacje to proces dialogu pomiędzy władzami poszczególnych samorządów a mieszkańcami oraz innymi grupami interesariuszy ⁷ . Celem konsultacji jest poznanie potrzeb, ale także potencjałów oraz problemów identyfikowanych wewnątrz ROF. Opinie i propozycje zostały przeanalizowane i wzięte pod uwagę przy opracowaniu dokumentu <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i> . Ponadto obligatoryjnym elementem Strategii ZIT jest opracowanie sprawozdania z przeprowadzonych konsultacji ⁸ .
Przeprowadzenie procedury środowiskowej	Projekt <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i> obowiązkowo podlega strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (SOOŚ). W przypadku braku odstąpienia od przeprowadzenia SOOŚ, konieczne jest stworzenie dokumentu prognozy oddziaływania na środowisko. Tego typu dokument zawiera informacje o oddziaływaniu zaplanowanych w strategii działań i przedsięwzięć na środowisko.

⁷ Zgodnie z zapisami umowy partnerstwa konsultacje dotyczą partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji.

⁸ Zgodnie z art. 34 ust. 15 pkt 6 ustawy wdrożeniowej

Rodzaj czynności	Opis
	Analiza powinna być dokonana pod kątem możliwych oddziaływań i wpływu na środowisko. Prognoza powinna zawierać charakterystykę działań i rozwiązań, ale także analizę i ocenę aktualnego stanu środowiska.
Proces opiniowania	Projekt strategii podlega konsultacjom z podmiotami, które wskazuje ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju ⁹ . Kluczowe jest wydanie opinii przez Zarząd Województwa. Komponent ZIT natomiast podlega ocenie przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. Dodatkowo strategia podlega zaopiniowaniu przez ciało doradcze, jednakże nie ma ona charakteru wiążącego.

I.5 Wyniki ewaluacji ex post

Niniejszy rozdział zawiera wnioski i przedstawia najważniejsze wyniki przeprowadzonej ewaluacji ex post dokumentu *Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego*¹⁰. Wskazany dokument strategiczny stanowił przede wszystkim podstawę do realizowania instrumentu ZIT w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020 przez 13 samorządów tworzących wówczas ROF. Warto w tym miejscu nadmienić, że przedmiotowe opracowanie stanowi element zapewniający ciągłość planistyczną w zakresie komplementarności międzyokresowej.

Ewaluacja ex post prowadzona jest po to, by zweryfikować czy założenia i postanowienia przedstawione w strategii zostały spełnione, ale również po to by ocenić stopień realizacji oraz efekt i rezultat zaplanowanych działań. Przedstawiając wyniki skupiono się przede wszystkim na wskazaniu zalet oraz słabych stron współpracy jednostek w ramach ROF, zrealizowanych zadaniach oraz rekomendacjach.

Celem nadrzędnym strategii był: Rozwój społeczno-gospodarczy Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, jako czynnik integrujący i podnoszący jakość życia mieszkańców, który został uszczegółowiony poprzez trzy cele rozwojowe oraz osie priorytetowe. Poniżej przedstawiono schemat interwencji ZIT w Rzeszowskim Obszarze Funkcjonalnym.

- Cel rozwojowy ZIT 1 Wzrost konkurencyjności gospodarki dzięki tworzeniu warunków dla rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw
 - OP I Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka

⁹ Zgodnie z art. 6. ust 3. Projekt strategii rozwoju ponadlokalnego oraz strategii rozwoju gminy podlega konsultacjom w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gmin - w przypadku strategii rozwoju ponadlokalnego albo gminy - w przypadku strategii rozwoju gminy, oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

¹⁰ Ewaluacja ex-post została przeprowadzona w 2022 r., miała ona miejsce przed rozpoczęciem procesu wdrażania i realizacji projektów, a efekty i rezultaty prowadzonych działań były w fazie implementacji.

- Cel rozwojowy ZIT 2 Podnoszenie jakości życia w ROF poprzez zwiększenie dostępu do nowoczesnych usług publicznych oraz rewitalizację przestrzeni publicznej
 - OP IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego
 - OP V Infrastruktura komunikacyjna
 - OP VI Spójność przestrzenna i społeczna
 - OP VII Regionalny rynek pracy
 - OP VIII Integracja społeczna
- Cel rozwojowy ZIT 3 Poprawa stanu środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywności energetycznej regionu
 - OP III Czysta energia
 - OP IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

Współpraca w ramach ZIT ROF przez większość jednostek została oceniona pozytywnie. Aż 8 z 13 gmin wskazało odpowiedź „bardzo dobrze”, kolejne 4 „dobrze”, natomiast tylko jeden samorząd ocenił ją jako złą¹¹. Żaden z samorządów biorących udział w badaniu, nie udzielił odpowiedzi „bardzo źle”. Jako największe zalety współpracy wskazywano dużą elastyczność współpracy, wzajemną pomoc i wsparcie, związane z realizacją projektów, prowadzonymi procedurami i przetargami. Pozytywnie oceniona została również wymiana i przepływ informacji między gminami tworzącymi ROF oraz dostępność środków finansowych. Jako słabe strony i elementy, które znacząco obniżają jakość współpracy w ramach ROF, wskazywano przede wszystkim skomplikowane procedury, długość prowadzenia konsultacji oraz podejmowania decyzji, a także rozciąganie się w czasie realizacji działań. W wypowiedzanych opiniach najczęściej słyszano, iż ROF powinien skupiać się na integrowaniu jednostek budujących obszar funkcjonalny, a nie pozyskiwaniu nowych członków. Rozszerzenie obszaru mogłoby wpłynąć na dodatkowe wydłużenie procesów decyzyjnych i realizacji. Wśród opinii pojawiły się również takie, dotyczące nieuwzględniania specyficznych potrzeb każdej z jednostek oraz ich uwarunkowań i możliwości rozwoju.

Analizując dane dotyczące stopnia realizacji działań w ramach formuły ZIT, zauważa się, że najwięcej zadań zostało zrealizowanych w ramach Osi priorytetowej III Czysta energia – w szczególności „Wsparcie rozwoju OZE na terenie ROF - projekt parasolowy” oraz „Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie ROF”. W przypadku obu tych działań, ocena poziomu współpracy była najwyższa, kolejno 4,85 i 4,92. Jako projekty mające kluczowe znaczenie wskazano projekty

¹¹ Jak wynika z ewaluacji ex-post odpowiedź ta była motywowana konkretną incydentalną sytuacją i intencjonalnie nie odnosiła się do całego zakresu współpracy.

w ramach Osi priorytetowej V Infrastruktura komunikacyjna; (Rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa mobilności mieszkańców poprzez usprawnienie zrównoważonego transportu publicznego na terenie ROF) oraz Osi priorytetowej VI Spójność przestrzenna i społeczna (Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF). Działania z tego zakresu odpowiadają z jednej strony na kluczowe wyzwania rozwojowe, z drugiej natomiast są działaniami najbardziej kosztownymi.

Trudności związane z realizacją przedsięwzięć wynikały z problemu przepływu informacji, decyzyjności, a niższa ocena dotychczasowej współpracy była wynikiem wyboru działań do realizacji, które dla wielu jednostek były ważne, ale przez wiele gmin nieuznane, jako priorytetowe.

Wśród wyzwań, z którymi musi mierzyć się ROF, wskazuje się integrację transportu publicznego i efektywne skomunikowanie całego obszaru, ale również rozwój i podniesienie poziomu usług społecznych (edukacja, pomoc społeczna, kultura). Ponadto, w przypadku gmin, które okalają rdzeń obszaru - Miasto Rzeszów, kluczowa jest poprawa infrastruktury, nie tylko drogowej, ale również wodno-ściekowej. Ważne jest także rozwijanie usług w miejscu zamieszkania oraz kreowanie projektów w obszarze kultury, w celu podnoszenia jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienia atrakcyjności osiedleńczej. Jednym z zaleceń jest wspólne realizowanie działań mających na celu zwiększenie spójności w ramach planowania przestrzennego, które powinno mieć wymiar aglomeracyjny - obejmujący cały ROF, jako organizm funkcjonalny oraz realizacja projektów z zakresu turystyki, które przyczynią się do wzrostu gospodarczego.

II Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Rozdział odnosi się do przepisu (art. 10e ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym w związku z art. 10g) wskazującego, że strategia rozwoju ponadlokalnego zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057), zatem zawiera „diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych.”

Pełna diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej znajduje się w odrębnym opracowaniu: „Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego”.

Synteza diagnozy – wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, w ujęciu strukturalnym składa się z następujących podrozdziałów:

- II.1** Portret terytorialny Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego
- II.2** Analiza potrzeb rozwojowych i potencjału obszaru
- II.3** Rzeszowski Obszar Funkcjonalny na tle wybranych obszarów funkcjonalnych
- II.4** Kompleksowa analiza SWOT

II.1 Portret terytorialny Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Rzeszowski Obszar Funkcjonalny tworzy 15 gmin położonych w centralnej części województwa podkarpackiego. Są to: stolica województwa – Miasto Rzeszów (będące miastem na prawach powiatu) oraz Miasto Łańcut, cztery gminy miejsko-wiejskie: Boguchwała, Błażowa, Głogów Małopolski, Tyczyn oraz dziewięć gmin wiejskich: Chmielnik, Czarna, Czudec, Krasne, Lubenia, Łańcut, Świlcza, Hyżne i Trzebownisko. Należą one do 3 powiatów ziemskich: rzeszowskiego, łańcuckiego oraz strzyżowskiego. Na poniższej grafice schematycznie przedstawiono granice ROF.

Rysunek 6 Granice administracyjne ROF

Źródło: opracowanie własne.

Całkowita powierzchnia ROF wynosi 1 211 km², co stanowi niespełna 7% terenu województwa podkarpackiego. Zgodnie z danymi GUS za 2021 r., na terenie ROF zamieszkuje ponad 398 tysięcy osób, czyli 19,2% populacji województwa. Najludniejszą gminą Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest Miasto Rzeszów, które skupia około połowę ogólnej ludności całego obszaru funkcjonalnego. Najmniej mieszkańców zamieszkuje gminy Lubenia, Chmielnik i Hyżne (w każdej z nich jest to poniżej 10 tys. mieszkańców).

Tabela 4 Liczba ludności i gęstość zaludnienia gmin ROF w 2022 r.

Jednostka terytorialna	Liczba ludności	Udział ludności w liczbie ludności ROF	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
Błażowa	10 824	2,7%	96,1
Boguchwała	21 893	5,5%	246,1
Chmielnik	7 331	1,9%	138,5
Czarna	12 048	3,0%	154,3

Jednostka terytorialna	Liczba ludności	Udział ludności w liczbie ludności ROF	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
Czudec	11 573	2,9%	136,6
Głogów Małopolski	19 529	4,9%	138,1
Hyżne	6 962	1,8%	135,8
Krasne	12 904	3,2%	330
Lubenia	6 525	1,6%	118,8
Miasto Łańcut	17 649	4,4%	908,8
Łańcut	21 801	5,5%	205,1
Miasto Rzeszów	197 181	49,5%	1 528,4
Świlcza	16 660	4,2%	154
Trzebownisko	23 990	6,0%	265,7
Tyczyn	11 397	2,9%	212,2
ROF łącznie:	398 267	-	317,9

Źródło: dane GUS.

Średnia gęstość zaludnienia obszaru wynosi 317,9 os./km². Rzeszowski Obszar Funkcjonalny posiada znaczny potencjał ludzki, który stanowi o możliwościach jego rozwoju. Najniższą gęstością zaludnienia charakteryzuje się gmina miejsko-wiejska Błażowa (96,1 os./km²), a następnie gminy wiejskie Lubenia (118,8 os./km²) i Hyżne (135,8 os./km²).

Teren ROF stanowi zwarty przestrzennie kompleks terytorialny odznaczający się wysokim poziomem urbanizacji, koncentracją funkcji administracyjnych, przemysłowych, usługowych i mieszkalnictwa, w którym występują wzajemne powiązania funkcjonalne (ekonomiczne, społeczne, komunikacyjne, infrastrukturalne, środowiskowe), wspólne systemy (organizacyjne i techniczne), a nade wszystko jest to obszar objęty wspólną polityką rozwoju (wspólne cele i narzędzia realizacji).

Poniższa tabela przedstawia odsetek powierzchni ROF, który przypada w udziale poszczególnym gminom.

Tabela 5 Powierzchnia oraz udział procentowy gmin w całkowitej powierzchni ROF w 2022 r.

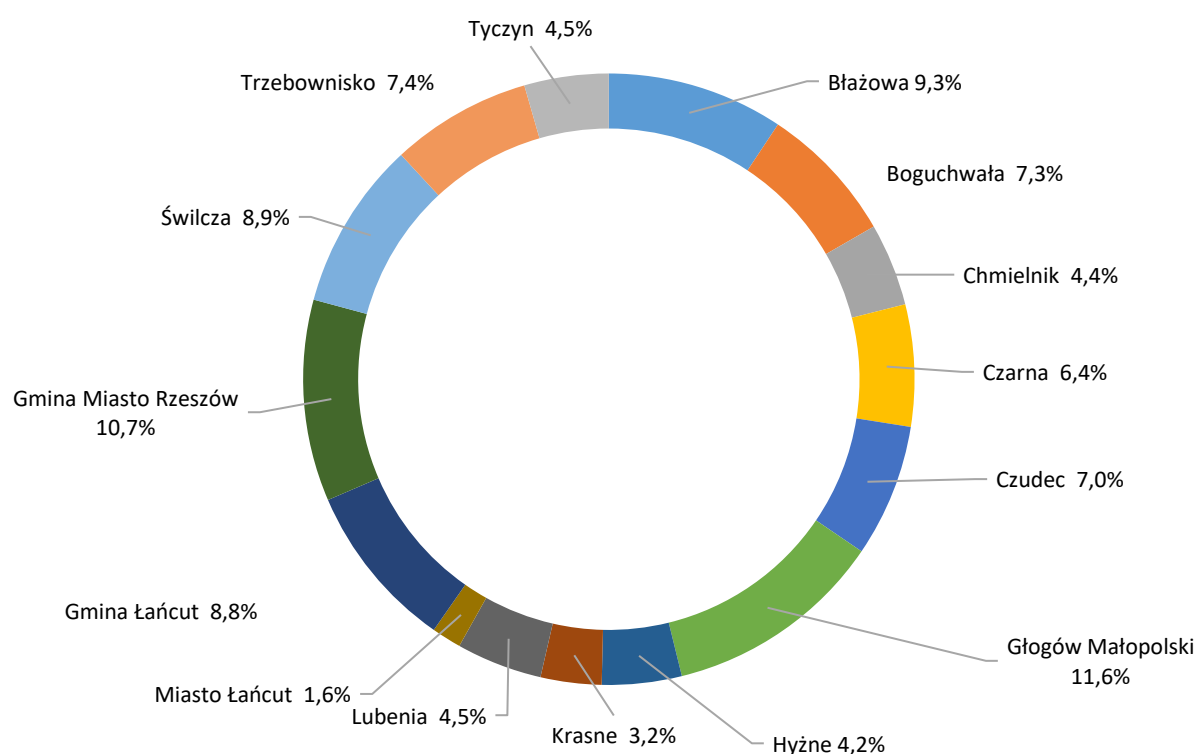
Jednostka terytorialna	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [km ²]	Odsetek powierzchni ROF
Błażowa	11 260	113	9,3%
Boguchwała	8 896	89	7,3%
Chmielnik	5 292	53	4,4%
Czarna	7 807	78	6,4%
Czudec	8 470	85	7,0%
Głogów Małopolski	14 141	141	11,6%

Jednostka terytorialna	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [km ²]	Odsetek powierzchni ROF
Hyżne	5 125	51	4,2%
Krasne	3 910	39	3,2%
Lubenia	5 491	55	4,5%
Miasto Łańcut	1 942	19	1,6%
Łańcut	10 630	107	8,8%
Miasto Rzeszów	12 901	129	10,7%
Świlcza	10 818	108	8,9%
Trzebownisko	9 028	90	7,4%
Tyczyn	5 373	54	4,5%
ROF łącznie:	121 084	1 211	

Źródło: dane GUS.

Poniżej w formie graficznej przedstawiona została struktura udziału gmin w łącznej powierzchni Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego w 2022 r. Wśród gmin członków ROF najrozleglejsza jest Gmina Głogów Małopolski, w dalszej kolejności Miasto Rzeszów oraz gminy Błażowa i Świlcza. Najmniejszy odsetek powierzchni w skali ROF cechuje Miasto Łańcut (1,6%).

Wykres 1 Struktura udziału gmin w całkowitej powierzchni ROF [w %]

Źródło: dane GUS.

II.2 Analiza potrzeb rozwojowych i potencjału obszaru

Bazę do opracowania przedmiotowego rozdziału stanowiła w dużej mierze „Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030”, która zgodnie z przepisami (art. 10g ustawy o samorządzie gminnym) opracowana została na potrzeby stworzenia strategii rozwoju ponadlokalnego. Przywołane opracowanie stanowi kompleksowy obraz sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w ROF. Skupiono się na kluczowych potrzebach rozumianych jako wyzwania, ale również zidentyfikowanych deficytach, a także potencjale obszaru, który wynika z lokalnych, wewnętrznych zasobów ROF oraz szans pojawiających się w otoczeniu.

Potrzeby i wyzwania rozwojowe

Dostosowanie i adaptacja do zmian klimatu – postępujący kryzys klimatyczny jest zjawiskiem globalnym, a jego skutki widoczne są również w ROF. Wyzwaniem dla samorządów jest przede wszystkim przeciwdziałanie zmianom klimatu i podejmowanie działań o charakterze mitygacyjnym oraz dążenie do osiągnięcia neutralności klimatycznej. W związku z tym opracowana została „Diagnoza mitygacji i adaptacji do zmian klimatu Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego”, której celem była analiza postępu w zakresie mitygacji i adaptacji do zmian klimatu ROF. Diagnoza wraz z przygotowanym suplementem, zawierającym propozycje działań mitygacyjnych i adaptacyjnych, stanowi bazę do opracowania Planu Adaptacji. Analizując dane dotyczące środowiska i zmian klimatu, można zauważyć, że w ostatnich latach na terenie ROF odnotowano gwałtowne opady i wichury. Wśród zagrożeń środowiskowych można wymienić osuwiska (w szczególności południowa część ROF, która położona jest w obrębie Karpat fliszowych), powodzie (w bliskości rzeki Wisłok oraz dopływów: Strugu i Młynówki), a także suszę¹². W *Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły* przedstawiono ryzyko powodziowe w regionie wodnym Górnej Wisły, w który wpisuje się ROF. W przypadku ROF ryzyko to widoczne jest w zlewni Wisłoka. Nieakceptowalny poziom ryzyka powodziowego (5 stopień) dotyczy gminy Trzebownisko i Rzeszowa, nadmierny poziom ryzyka (4 stopień) gminy Czarna i Krasne, natomiast podwyższony poziom ryzyka (3 stopień) charakteryzuje gminę Czudec¹³. Kluczowe jest, zatem prowadzenie inwestycji mających na celu zapobieganie wystąpieniu powodzi, jak również ograniczenie negatywnych skutków tego zjawiska. Drugim istotnym i dotkliwym w skutkach zjawiskiem jest susza. Według łącznego zagrożenia suszą¹⁴, przeważająca część ROF zagrożona jest suszą w stopniu umiarkowanym. Gminy Błażowa i Hyżne zostały określone, jako silnie zagrożone suszą. Słabo zagrożone według klas łącznego zagrożenia są w większości gminy

¹² Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030, s. 205

¹³ Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, s. 335

¹⁴ Poprzez klasę łącznego zagrożenia suszą rozumie się zsumowanie wyników zagrożenia uzyskanych kolejno dla suszy rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej w poszczególnych gminach.

Trzebowniko, Czarna i Świlcza. Ze względu na wskazane zagrożenia środowiskowe i kryzys klimatyczny, ważne jest retencjonowanie wód, budowa obiektów zielono-niebieskiej infrastruktury oraz wzmacnianie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców całego ROF. W związku z tym istotne jest również zwiększenie bezpieczeństwa ujęć wód powierzchniowych wraz z dywersyfikacją źródeł zaopatrzenia w wodę. Obecnie na terenie ROF znajduje się największy zbiornik wód czwartorzędowych w rejonie Zapadliska Podkarpackiego - Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 425 Dębica-Stalowa Wola-Rzeszów, zaopatrujący obszar w wodę pitną i do wykorzystania przemysłowego. Dla każdej gminy została określona podatność na zmiany klimatu, na którą składają się ocena potencjału mitygacyjnego i adaptacyjnego oraz ocena wrażliwości i ryzyka sporządzona dla każdego z sektorów (gospodarka wodna, rolnictwo, zdrowie publiczne, środowisko naturalne, energetyka, gospodarka odpadami). Zgodnie z przeprowadzoną diagnozą¹⁵ najwyższa podatność na zmiany klimatu dostrzegalna jest w gminach Boguchwała, Krasne, Lubenia oraz Tyczyn, a niska podatność w gminach Chmielnik, Czarna, Hyżne, Łańcut oraz Trzebowniko.

Trudna sytuacja polityczna na świecie – szczególnie dotyczy to konfliktu w Ukrainie. Niepewna sytuacja za wschodnią granicą może powodować problemy z pozyskiwaniem inwestorów, ze względu na stosunkowo bliskie położenie ROF przy granicy z Ukrainą. Ponadto problemem dla gmin w ROF mogą być rosnące koszty usług publicznych, związane z dynamicznym napływem migrantów i konieczność zapewnienia im odpowiednich warunków i wsparcia.

Pogarszająca się sytuacja gospodarcza - wyższe ceny surowców takich jak gaz i energia elektryczna, podobnie jak wzrastający poziom inflacji, mogą ograniczyć rozwój gospodarczy ROF. Jednym z priorytetów staje się zapewnienie odpowiedniej ilości energii w kraju, także w ROF. Z tego powodu rozwój odnawialnych źródeł energii oraz likwidacja kotłów na paliwo stałe, powinny być jednym z kluczowych przedsięwzięć dla obszaru. Umożliwi to zarówno częściowe uniezależnienie się od tradycyjnych źródeł energii, jak też pozwoli na poprawę jakości powietrza i stanu środowiska naturalnego. Wraz z inwestycjami w OZE, konieczne jest prowadzenie kompleksowych działań termomodernizacyjnych, co przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej.

Wzmocnienie sektora turystyki – ROF stanowi atrakcyjny obszar do rozwijania turystyki. Na obszarze znajduje się stosunkowo duża liczba zabytków stanowiących ważny element tożsamości całego regionu, a także liczne odkrycia archeologiczne posiadające dużą wartość historyczną i naukową. ROF cechuje się także bogatym dziedzictwem kultury lokalnej, w której skład wchodzi m.in. legendy, gwara, stroje ludowe, lokalne potrawy oraz tradycje rzemieślnicze takie jak garncarstwo, hafciarstwo czy

¹⁵ Diagnoza mitygacji i adaptacji do zmian klimatu Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego

architektura drewniana. Obszar jest atrakcyjny również pod kątem przyrodniczym. Na terenie ROF znajdują się świetne warunki do rozwoju turystyki dzięki urozmaiconemu krajobrazowi, bogatej kulturze oraz rozwijającej się infrastrukturze. Tereny o potencjale turystycznym znajdujące się w południowej części ROF wymagają wsparcia pod kątem rozwoju szlaków turystycznych oraz zaplecza turystycznego, co umożliwi utworzenie sieci połączeń różnorodnej oferty szlaków. Wyzwaniem będzie poszerzenie i zintegrowanie oferty turystycznej ze szczególnym wskazaniem na turystę ponadlokalnego, aktywnego, wykorzystanie posiadanych zasobów m.in. w postaci rzeki Wisłok, specyfiki poszczególnych gmin, już istniejących szlaków turystycznych oraz rozbudowa infrastruktury turystycznej dostosowanej do preferencji turystów.

Starzenie się społeczności lokalnej – jest ono tendencją ogólnopolską, a prognozy wskazują, że trend ten będzie się utrzymywał. Kluczowe jest, zatem diagnozowanie potrzeb oraz wdrażanie interwencji oraz rozwiązań w różnych dziedzinach życia społecznego (m.in. rozwój usług opiekuńczych, aktywizacja osób starszych, reintegracja zawodowa). W ostatniej dekadzie liczba ludności będącej w wieku produkcyjnym w ROF, zwiększyła się o blisko 18 tysięcy, co daje wzrost udziału rzędu 3,7 pp. W 2020 r. udział osób w wieku poprodukcyjnym wynosił 20,2%, a liczba osób będących w tym wieku była równa 89 145. W 2020 r. miasta Łańcut i Rzeszów, charakteryzowały się najwyższym odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym, odpowiednio 24,4% i 21,4%. Ponadto Miasto Łańcut odnotowało najwyższą dynamikę zmian w tym zakresie, przyrost o 6,6 pp. Zjawisko to determinuje konieczność prowadzenia działań z zakresu zwiększania dostępności do usług medycznych oraz systematycznego podnoszenia jakości życia mieszkańców.

Postępująca suburbanizacja – układ osadniczy ROF skupia się wokół Rzeszowa, który jest położony w centrum, a wokół niego rozmieszczone są równomiernie, w układzie promienistym poszczególne jednostki, które usytuowane są wzdłuż głównych tras komunikacyjnych¹⁶. Obszar ten charakteryzuje się występowaniem procesu suburbanizacji, czyli rozlewania się miast, który dotyczy nie tylko Rzeszowa, ale również pozostałych miast. Najsilniej suburbanizacja widoczna jest w gminach Krasne i Trzebownisko, za czym przemawiają najwyższe wartości wskaźnika liczby zameldowań z rdzenia MOF na 1000 mieszkańców wynoszące odpowiednio 11,43 oraz 9,46. Mniejszą atrakcyjnością (a tym samym niższym saldem migracji) charakteryzują się jednostki stanowiące drugi pierścień gmin otaczających rdzeń, w szczególności te zlokalizowane w południowej części: gmina Błazowa czy Hyżne. Na skutek wspomnianego procesu, gminy podmiejskie silnie rozwijają się, korzystają z uwarunkowań komunikacyjnych, a także istnienia stref gospodarczych. Jednakże silna suburbanizacja może

¹⁶ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego, s. 201

powodować negatywne konsekwencje i skutki w przestrzeni, m.in. wspomniany chaos przestrzenny¹⁷, ubytki terenów zielonych, zwiększone koszty usług publicznych, wyższą emisję gazów cieplarnianych czy odrolnienie gruntów w obszarach wiejskich¹⁸. Proces ten determinuje również konieczność realizacji kosztownych inwestycji z punktu widzenia zadań własnych gmin członków ROF, dotyczących w szczególności rozwoju infrastruktury drogowej i technicznej.

Drenaż mózgów – na terenie ROF w 2020 r. funkcjonowało 6 uczelni wyższych, które zlokalizowane były w Rzeszowie. Liczba studentów uczelni w 2020 r. wynosiła 36 074 i była o ponad 30% niższa niż w 2012 r. (51 851). Z punktu widzenia potencjału akademickiego Rzeszów, w Polsce Wschodniej, ustępuje tylko Lublinowi, co prowadzi do monopolizacji edukacji wyższej w województwie podkarpackim¹⁹. W ROF w 2020 r. odnotowano dodatni przyrost naturalny na poziomie 0,7 na 1000 mieszkańców oraz dodatnie saldo migracji (5,1 na 1000 mieszkańców). Ponadto w ostatnich latach stopniowo wzrasta liczba osób będących w wieku przedprodukcyjnym, które w 2020 r. stanowiły 19,6% w strukturze ludności, co należy uznać za pozytywne zjawisko. Jednakże w Rzeszowie, jak i na terenie całego ROF, widoczne jest zjawisko drenażu mózgów, czyli odpływu młodych, wykształconych osób do wiodących metropolii krajowych m.in. Krakowa. Istotne jest, zatem wzmacnianie konkurencyjności miasta, w oparciu o rozwijanie potencjału akademickiego i systematyczny rozwój nauki i szkolnictwa wyższego, które stanowi swoiste wyzwanie w szczególności dla miasta rdzenia. Ważna jest również budowa gospodarki opartej na wiedzy i włączenie instytucji naukowych do sfery gospodarczej, a tym samym stworzenie atrakcyjnych miejsc pracy dla młodych, wykształconych mieszkańców, co pozwoli na utrzymanie wysokiego poziomu kapitału ludzkiego w ROF. Jednym z rozwiązań może być nawiązanie współpracy z Podkarpackim Centrum Innowacji jako organizacji związanej z tworzeniem warunków współpracy osób młodych z sektorem gospodarki lub innych instytucji związanych z otoczeniem biznesu.

Niewystarczający stopień skomunikowania wewnętrznego i zewnętrznego – konieczność integracji systemu transportu publicznego oraz rozwoju infrastruktury drogowej i okołodrogowej jest ważnym elementem zintegrowania całego obszaru funkcjonalnego. Niska dostępność komunikacji publicznej, szczególnie w peryferyjnych gminach należących do ROF, przyczynia się do nadmiernego ruchu samochodowego. Wpływa to zarówno na jakość życia mieszkańców, jak i degradację środowiska naturalnego, będącego jednym z głównych atutów obszaru. Warto zaznaczyć, że nie każdy posiada

¹⁷ W 2020 r. udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wynosił zaledwie 9,8%, co powoduje problemy związane z chaosem przestrzennym.

¹⁸ Strategia Przestrzenna Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego - zasady prowadzenia polityki przestrzennej ROF

¹⁹ Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030

prawo jazdy i własny samochód, co wpływa na wykluczenie komunikacyjne części ludności ROF. Dotyczy to w szczególności dzieci i młodzieży dojeżdżającej do szkół oraz osób w podeszłym wieku. W najbliższych latach wyzwaniem będzie stworzenie sprawnego systemu transportu publicznego odpowiadającego potrzebom mieszkańców i zapewnienie dostępności komunikacyjnej, także na terenach wiejskich. Kluczowe jest wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności, poprzez zakup bezemisyjnego taboru, budowę, przebudowę i modernizację infrastruktury na potrzeby transportu czy digitalizację systemu mobilności. Dzięki wspomnianym działaniom transport publiczny stanie się atrakcyjniejszy, co wpłynie na zwiększenie liczby korzystających z niego osób. Sprawny transport umożliwi także przyciągnięcie nowych mieszkańców oraz inwestorów. Ponadto wdrażanie projektów z zakresu zrównoważonej mobilności przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, hałasu oraz zwiększenia efektywności przemieszczania się na całym obszarze funkcjonalnym.

Poszerzenie oferty kulturalnej – ze względu na wysokie zapotrzebowanie mieszkańców na ofertę kulturalną oraz podwyższone standardy usług konieczne jest powstanie nowych miejsc świadczących zróżnicowany katalog form prowadzonych działalności kulturalnych skierowanych do wszystkich grup mieszkańców. Wraz z rozwojem gospodarczym zmieniają się potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Rosnące oczekiwania mieszkańców ROF, zmiany demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa warunkują konieczność poszerzania oferty kulturalnej o coraz to nowe formy rozrywki, warsztaty i zajęcia. Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej w siedmiu gminach wzrósł w latach 2017-2021 r. W pozostałych gminach zmalał bądź wynosił 0%. Wynikać to może z faktu, że niektóre z gmin nie oferują zajęć kierowanych w stronę seniorów. Z uwagi na ograniczenia i szczególne potrzeby tej grupy mieszkańców uzasadnione jest poszerzenie oferty, przy jednoczesnej rozbudowie i budowie nowych obiektów przystosowanych do świadczenia usług kulturalnych i stanowiących odpowiedź na potrzeby mieszkańców w ich miejscu zamieszkania. W efekcie oferta kulturalna zostanie dostosowana do postępujących zmian w dziedzinie kultury poprzez organizację różnorodnych form działalności w istniejących oraz nowopowstałych instytucjach kultury. Poszerzenie oferty kulturalnej wpłynie na podniesienie potencjału instytucji kultury, ponadto skutkować będzie wzrostem udziału w kulturze mieszkańców oraz zwiększeniem atrakcyjności oferty kulturalnej regionu.

Wzrost zapotrzebowania i konieczność rozbudowy instytucji kultury, z uwagi na jej niewystarczającą dostępność – budowa nowych obiektów pozwoli na poszerzenie oferty kulturalnej i powstanie unikatowej infrastruktury, która dostępna będzie nie tylko dla mieszkańców, ale również przyciągnie turystów. W celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju i rosnących potrzeb społeczności lokalnej ważne jest zapewnienie dostępu do różnorodnej oferty kulturowej w miejscu zamieszkania, aby umożliwić wszystkim mieszkańcom, szczególnie osobom zagrożonym wykluczeniem komunikacyjnym

i społecznym, pełnego uczestnictwa w życiu kulturalnym. Obecnie instytucje kultury często wymagają podjęcia prac remontowych i modernizacji, a także rozbudowy z uwagi na niewystarczającą ilość miejsca do świadczenia usług z zakresu kultury dla mieszkańców. Z kolei powstanie nowej infrastruktury kulturalnej jest uzasadnione i istotne z uwagi na nierównomierne położenie tego typu miejsc na terenie ROF (tzw. „białe plamy” występowania ośrodków kultury). Instytucja kultury funkcjonująca w ramach nowopowstałej infrastruktury nie będzie powielala oferty kulturalnej instytucji działających dotychczas na tym obszarze. Wskazać należy również na często niezadowalającą jakość obiektów zabytkowych oraz niedostateczne wykorzystanie posiadanego potencjału związanego z dziedzictwem kulturowym. Aby dotrzeć do szerszego grona odbiorców, ważna jest również dostępność cyfrowa i digitalizacja oraz udostępnianie zasobów kultury.

Nierównomierne rozmieszczenie i dostępność instytucji związanych z ochroną zdrowia na terenie ROF – jest to wyzwanie z uwagi na obserwowane procesy starzenia się społeczności lokalnej. W 2020 r. w ROF funkcjonowało 317 przychodni, w stosunku do 2011 r. odnotowano zwiększenie ich liczby o 66. Rozmieszczenie instytucji związanych z podstawową ochroną zdrowia jest nierównomierne. Wykluczenie i ograniczona dostępność przychodni dotyczą przede wszystkim obszarów wiejskich. Najlepszy dostęp do przychodni charakteryzuje Miasto Rzeszów (218 placówek), a następnie gminę Trzebownisko (16) i Głogów Małopolski (12). Średnia liczba przychodni na 10 tys. ludności w ROF wynosi 5. Warto zauważyć, że zarówno Miasto Rzeszów jak i Miasto Łańcut wyróżniają się na tle ROF pod względem dostępności do opieki szpitalnej. Na terenie Miasta Łańcuta znajduje się jeden szpital, w którym funkcjonuje oddział chorób zakaźnych oraz który stanowił główne centrum pomocy dla osób zarażonych COVID19. Istotna w tym kontekście jest również dostępność aptek, na terenie ROF zidentyfikowano ich 131. Najlepsza sytuacja charakteryzuje Miasto Rzeszów (89 aptek), a kolejno Miasto Łańcut (11). Z punktu widzenia kompleksowego rozwoju obszaru, istotne jest zwiększenie dostępności do usług medycznych (zarówno podstawowych, jak i specjalistycznych), ale również rozwój transportu publicznego, który umożliwi osobom ze szczególnymi potrzebami przemieszczanie się i zwiększenie dostępności do potrzebnych usług.

Zmniejszająca się dostępność mieszkaniowa – wraz z rozwojem gospodarczym regionu i wzrastającą liczbą ludności, koniecznym będzie zapewnienie odpowiedniego zasobu mieszkaniowego na terenie ROF. Oferowane mieszkania powinny być także dostępne dla osób biedniejszych i średniozamożnych, których nie stać na zaciągnięcie kredytu – jest to obecnie szczególnie istotne z uwagi na prawdopodobieństwo wystąpienia globalnego kryzysu wywołanego m.in. przez konflikt w Ukrainie. Coraz mniej osób będzie miało możliwość uzyskania zdolności kredytowej, co przekłada się na niemożność zakupu mieszkania na własność. Ceny wynajmu mieszkań, szczególnie w dużych miastach takich jak Rzeszów, także mogą znacznie wzrosnąć. Jednym z rozwiązań jest budowanie

mieszkań na wynajem o stawkach wynajmu niższych niż rynkowe, oraz mieszkań z opcją stopniowego dojścia do własności – obecnie są planowane inwestycje w ramach Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej na terenie Miasta Rzeszowa, natomiast w przypadku Gminy Boguchwała inwestycja ta jest w trakcie realizacji²⁰. Ponadto w Gminie Boguchwała w zakresie gospodarki mieszkaniowej działa również Towarzystwo Budownictwa Społecznego. Warto zaznaczyć, że bez stabilnej sytuacji mieszkaniowej, mniej zamożnym mieszkańcom obszaru trudniej jest zakładać firmy i rozwijać swój potencjał zawodowy. Brak odpowiedniego zasobu mieszkaniowego może spowodować wyhamowanie przyrostu liczby ludności w ROF – zasoby społecznego budownictwa mieszkaniowego mogłyby powstawać także w gminach wiejskich ROF. Wraz ze zwiększeniem dostępności i jakości transportu publicznego umożliwiłoby to rozwój zarówno rdzenia MOF (zwiększony zasób pracowników), jak i jego peryferyjnych terenów (nowi mieszkańcy – większe wpływy z podatków oraz rozwój np. sektora usługowo-handlowego).

Niedostateczne zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych – udział zasobu komunalnego na terenie ROF jest znacznie niższy niż średnia dla Polski. Ponadto większość mieszkań socjalnych i komunalnych skoncentrowana jest w Rzeszowie – to odpowiednio 53% i 92% udziału tych mieszkań w zasobach całego ROF. Trzeba zauważyć, że mimo dodatniego salda migracji i przyrostu naturalnego na terenie ROF, lokalna społeczność starzeje się, co jest ogólnopolską tendencją. Warto zatem zastanowić się także nad mieszkaniem tzw. wspomaganim, gdzie mogliby być umieszczani seniorzy, którzy są na tyle samodzielni, że nie muszą znajdować się pod całodobową opieką.

Zapewnienie atrakcyjnych i bezpiecznych dla mieszkańców przestrzeni publicznych – zapewnienie bezpiecznych i atrakcyjnych warunków do życia w gminach ROF ma szczególne znaczenie w kontekście zagwarantowania wysokiej jakości życia i uczynienia z ROF dobrego miejsca do życia. Odnowie powinny ulec przede wszystkim zdegradowane przestrzenie negatywnie wpływające na wizerunek obszaru, jak i zaniedbane przestrzenie, które odpowiednio zagospodarowane mogą stanowić miejsce do rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców z wykorzystaniem wysokiego potencjału terenów zielonych ROF. Obecnie zdiagnozowane na podstawie gminnych programów rewitalizacji obszary zdegradowane w ROF zajmują ponad 40% ogółu powierzchni²¹. Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie ROF jest istotne z uwagi na wzrost liczby zdarzeń ogółem, w których interweniowały jednostki ochrony przeciwpożarowej, o ponad 30% w latach 2018-2021. Odnotowuje się również wzrost liczby miejscowych zagrożeń, w tym w sześciu gminach wzrost liczby zagrożeń w komunikacji (gmina Czarna, Chmielnik, Głogów Małopolski, Hyżne, Lubenia i Tyczyn). Analizując dane dotyczące liczby przestępstw

²⁰ Weryfikowane są wnioski o zawarcie umowy najmu na 225 mieszkań [stan na wrzesień 2022 r.]

²¹ Dane BDL GUS

przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji razem można zauważyć ich spadek na terenie powiatów, do których przynależą gminy ROF. Jednakże mimo to kluczowe jest zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców m.in. poprzez rozbudowę sieci monitoringu wizyjnego oraz oświetlenia.

Potencjał obszaru

Inwestycje w odnawialne źródła energii – obszar ROF posiada istotny potencjał do rozwoju OZE wykorzystujących energię wiatrową, wodną oraz słoneczną, dzięki korzystnym uwarunkowaniom naturalnym. Ponadto obszary wchodzące w skład ROF (powiat rzeszowski i łańcucki), posiadają istotny potencjał do produkcji energii z biomasy²². Potencjał ten jest zróżnicowany w poszczególnych gminach, jednakże należy go ocenić jako wysoki. Zwiększenie udziału OZE w wykorzystywanej energii ogółem jest szczególnie ważne biorąc pod uwagę sytuację globalną. Wiąże się to z problemami na rynku energetycznym wywołanymi brakami surowców takich jak gaz czy węgiel, co ma bezpośredni związek z konfliktem w Ukrainie. Ponadto wykorzystywanie OZE jest zgodne z ideą zrównoważonego rozwoju – ogranicza to emisję szkodliwych substancji oraz ogólny wpływ na środowisko naturalne. Jest to także ważne w kontekście turystyki oraz rekreacji – czystsze powietrze to lepsze warunki do rozwoju turystyczno-rekreacyjnego. Intensywny rozwój nowych źródeł energii stworzy także spójny obraz Rzeszowa kreującego się na miasto innowacyjne, wspierające rozwój technologiczno-badawczy.

Rozwój branży lotniczej – na terenie ROF zlokalizowany jest Międzynarodowy Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka. Lotnisko Rzeszów-Jasionka jest najdalej wysuniętym na południowy – wschód cywilnym lotniskiem w Polsce, dysponuje drugim najdłuższym pasem startowym w kraju oraz wyposażone jest w nowoczesne systemy nawigacyjne i ratownicze oraz wysokospecjalistyczny terminal cargo. Port jest siódmym, co do wielkości portem lotniczym w Polsce. Obsługuje ruch krajowy i międzynarodowy, zarówno pasażerski, jak i towarowy. Region cechuje się bogatą tradycją lotniczą. W 2003 r. utworzone zostało Stowarzyszenie „Dolina Lotnicza”, którego celem jest zacieśnienie współpracy między poszczególnymi przedsiębiorstwami związanymi z branżą lotniczą, licznie działającymi na obszarze ROF, wśród których można wskazać m.in. MTU Aero Engines Polska Sp. z o.o. czy Pratt & Whitney Rzeszów S.A. Do progresu w branży przyczynia się także prężnie działająca Politechnika Rzeszowska kształcąca inżynierów i pilotów lotnictwa.

W ostatnich latach lotnisko w Jasionce inwestowało w nowoczesną infrastrukturę oraz zwiększało liczbę połączeń lotniczych. Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka znajduje się w sieci kompleksowej TEN-T,

²² Wojewódzki Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Podkarpackiego (załącznik do uchwały nr XLIII /874/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 24 lutego 2014 r.

stanowiącej zasadniczą infrastrukturę lotniskową kraju oraz część infrastruktury europejskiej, pełni również funkcję regionalnego portu lotniczego, w którym średni roczny przepływ pasażerów nie przekracza 3 mln osób. Niniejsze uwarunkowania dają możliwość ubiegania się o dofinansowanie ze środków FEnIKS 2021-2027 na ważne inwestycje infrastrukturalne, m.in. związane z infrastrukturą dla paliw alternatywnych. Dalsze rozbudowywanie lotniska oraz siatki połączeń zarówno pasażerskich jak i towarowych, wpłynie na rozwój turystyczny i gospodarczy ROF.

Rozwój infrastruktury kolejowej w północnej części ROF – stanowi duży potencjał do rozwoju publicznego transportu na terenie ROF, w jego północnej części. Sieć kolejowa łączy Rzeszów z pięcioma najbliższymi miastami takimi, jak Strzyżów, Łańcut, Przeworsk, Dębica oraz Kolbuszowa. Sprawne funkcjonowanie PKA przełoży się na zmniejszenie ruchu samochodowego, szczególnie w Rzeszowie, co wpłynie na poprawę środowiska oraz jakość życia w mieście (ograniczenie poziomu hałasu i zanieczyszczenia spowodowanego nadmiernym ruchem samochodowym). PKA zmniejszy także wykluczenie transportowe w gminach, przez które przebiega linia kolejowa i umożliwi szybki dojazd do centrum ROF. Należy mieć jednak na uwadze, że na terenie miasta Rzeszowa zidentyfikowano problem wynikający z zakładanego dużego ruchu pociągów w ramach PKA, związany z częstym zamykaniem przejazdów kolejowych, co może prowadzić na niektórych drogach do znacznych utrudnień w ruchu. Na Podkarpaciu w ramach Centralnego Portu Komunikacyjnego planowane jest zaprojektowanie tzw. „szprychy”, która ma umożliwić szybkie połączenie kolejowe ze stolicą kraju. Realizacja tego rodzaju inwestycji wpłynęłaby na zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego (kolejowego i transportowego) zarówno Rzeszowa, jak i całego Podkarpacia, co miałyby wpływ na rozwój całego regionu.

Przyrost liczby mieszkańców – w 2020 r. liczba mieszkańców ROF była równa 395 166, odnotowano tym samym wzrost o ponad 7% w stosunku do 2011 r. Wpływ na to ma m.in. dodatni przyrost naturalny, który w 2020 r. był na poziomie 0,7 na 1000 mieszkańców oraz dodatnie saldo migracji (5,1 na 1000 mieszkańców). Mieszkańcy ROF stanowią ok. 19% populacji województwa podkarpackiego. Rdzeń obszaru skupia ponad połowę ogólnej ludności ROF. Mniej zurbanizowana jest południowa część obszaru, w szczególności gmina Lubenia, Chmielnik, Hyżne, Tyczyn oraz Błażowa. Każda ze wskazanych gmin posiada mniej niż 11 tys. mieszkańców. Prognozy demograficzne wskazują na systematyczny wzrost liczby mieszkańców ROF, co świadczy o wysokim poziomie atrakcyjności osiedleńczej. W perspektywie 2030 według prognoz GUS, liczba ludności wyniesie ponad 406 tys. Wzrost liczby ludności jest pożądanym zjawiskiem, stanowić będzie impuls rozwojowy dla obszaru ROF. Jednakże rosnąca liczba mieszkańców, a tym samym zwiększające się oczekiwania i potrzeby w szczególności związane z przyrostem mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, implikują prowadzenie działań mających na celu systematyczną poprawę jakości życia. Kluczowy jest rozwój

usług społecznych z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia, ale także wzmacnianie poziomu rozwoju gospodarczego całego ROF oraz poprawa jakości środowiska, co przełoży się na wysoką jakość życia mieszkańców.

Atrakcyjność inwestycyjna ROF – opiera się przede wszystkim na dostępności terenów inwestycyjnych. Na terenie ROF zlokalizowanych jest 5 Specjalnych Stref Ekonomicznych (łącznie to ok. 300 ha), które przynależą do SSE Euro-Park Mielec oraz Krakowskiego Parku Technologicznego. W ROF funkcjonuje również Podkarpacki Park Naukowo-Technologiczny Aeropolis, który zarządzany jest przez Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A., a tereny parku włączone są do Specjalnej Strefy Ekonomicznej „EURO PARK Mielec”. Ponadto na terenie Miasta Rzeszów została wydzielona Strefa Aktywności Gospodarczej Rzeszów-Dworzysko, w pobliżu której znajdują się istotne szlaki drogowe, kolejowe oraz Międzynarodowy Port Lotniczy „Rzeszów-Jasionka”. Część wspomnianej strefy należy do Parku Naukowo – Technologicznego, na którego obszarze prowadzona jest przede wszystkim działalność o charakterze innowacyjnym, związana z nowoczesnymi technologiami. Aktywnym wspieraniem rozwoju przedsiębiorczości zajmuje się kilkanaście instytucji i organizacji. Wzmacnianie poziomu innowacyjności i rozwój przedsiębiorstw bazujących na nowoczesnych technologiach jest myślą przewodnią dla Miasta Rzeszowa, które chce konkurować o pracowników wykwalifikowanych z innymi dużymi ośrodkami społeczno-gospodarczymi. Kreowanie dobrych warunków do rozwoju gospodarczego oraz tworzenie nowych i atrakcyjnych miejsc pracy w różnych branżach pozwoli na przyciągnięcie nowych pracowników. Przełoży się to także na przyrost liczby ludności ROF.

Potencjał rekreacyjno-wypoczynkowy przy wykorzystaniu walorów przyrodniczych – obszar funkcjonalny ROF w powiązaniu z dobrą komunikacją z Rzeszowem może być bardzo atrakcyjnym miejscem do spędzania wolnego czasu. Podobnie jak w przypadku rzeki Wisłok, teren ten stanowi duży potencjał rozwojowy. Obszary stanowiące szczególną wartość przyrodniczą (prawnie chronione) stanowią ponad 28% całej powierzchni ROF. Zasoby środowiskowe pozwalają na tworzenie miejsc rekreacji dla mieszkańców. Liczne parki i niewykorzystane tereny zielone stwarzają możliwość utworzenia miejsc rekreacji i wypoczynku w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów zamieszkałych co ułatwi Mieszkańcom ROF dostęp do możliwości spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu. Warto zauważyć, że bogactwo środowiska naturalnego stanowi znaczącą przewagę konkurencyjną wobec innych ośrodków metropolitalnych. Oprócz zagospodarowania i podniesienia funkcjonalności przestrzeni publicznych, ważne jest zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom oraz dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Promowanie walorów i usług turystycznych – potencjał do rozwoju turystyki związany jest m.in. z rzeką Wisłok, będącą głównym dopływem rzeki San. W obrębie Wisłoka znajdują się atrakcyjne przyrodniczo tereny, umożliwiające rozwój turystyki aktywnej np. rowerowej oraz kajakowej.

Charakterystyczną cechą obszaru są sprzyjające warunki naturalne umożliwiające rozwój turystyki rowerowej oraz wodnej. Aby w pełni wykorzystać ten potencjał infrastruktura turystyczna wymaga rozbudowy w celu poprawy dostępności do obiektów i atrakcji turystycznych. Ponadto ważne jest umożliwienie wszystkim mieszkańcom korzystania z szlaków wodnych i spływów kajakowych, zarówno osobom doświadczonym, jak i rozpoczynającym uprawianie tego rodzaju aktywności. Rozbudowy i podniesienia bezpieczeństwa wymagają również ścieżki i trasy rowerowe wraz z budową infrastruktury towarzyszącej (m.in., oznakowania). Konsekwencją rozwoju infrastruktury będzie rozwój przedsiębiorczości dotyczącej ruchu turystycznego. Wykorzystanie rzeki wraz z jej dopływami stanowi potencjał rozwojowy dla całego ROF. Południowa część ROF charakteryzuje się dużą lesistością oraz urozmaiconą rzeźbą terenu. Na południu ROF znajdują się źródła wód mineralnych, leczniczych, obszary Natura 2000 jak również obszary chronionego krajobrazu. Wskazane elementy powinny zostać wykorzystane do poszerzenia i wzmocnienia oferty turystycznej, kierowanej w stronę turysty ponadlokalnego, co jest szczególnie istotne z uwagi umacniający się trend turystyki aktywnej, z dala od dużych metropolii, poznawanie lokalnej kultury i przyrody.

Bogactwo dziedzictwa kultury lokalnej i obiektów zabytkowych – ROF wyróżnia się potencjałem kulturowym, obejmującym zarówno kulturę materialną, jak i niematerialną. Potencjałem rozwojowym będzie integracja poszczególnych lokalnych produktów kulturowych umożliwiających spójny rozwój całego ROF oraz tworzenie oferty odpowiadającej oczekiwaniom i potrzebom mieszkańców. Z uwagi na konsekwencje i długotrwałe skutki pandemii COVID-19 oraz wzrost znaczenia cyfryzacji w tym okresie, ważne jest umożliwienie korzystania mieszkańcom z internetowych, zdigitalizowanych zasobów kultury. Ponadto warto wykorzystać potencjał związany z obiektami zabytkowymi, które w dużej mierze wymagają podjęcia działań konserwatorskich, restauratorskich i rewaloryzacji wraz z zagospodarowaniem terenu, który jest funkcjonalnie związany z obiektem oraz udostępnienia go na cele turystyczne lub kulturalne.

II.3 Rzeszowski Obszar Funkcjonalny na tle wybranych obszarów funkcjonalnych

W ramach przedmiotowego opracowania przedstawiono charakterystykę miejskich obszarów funkcjonalnych, wybranych celem przeprowadzenia ich porównania z ROF. Na bazie przyjętej w Koncepcji Przestrzennej Zagospodarowania Kraju 2030²³ definicji miejskiego obszaru funkcjonalnego przyjęto uszczegółowioną definicję obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego jako „spójnej pod względem przestrzennym strefy oddziaływania miasta, charakteryzującej się istnieniem powiązań funkcjonalnych oraz zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, wyróżniającej się z otoczenia i upodabniającej się pod pewnymi względami do głównego miasta”. Definicja ta miała bezpośredni wpływ na wybór wskaźników i szczegółowych kryteriów. Przyjęto, że miejski obszar funkcjonalny obejmuje rdzeń i strefę zewnętrzną.

Dla celów porównawczych wybrano następujące obszary: Miejski Obszar Funkcjonalny Aglomeracji Opolskiej (MOF AO) oraz Białostocki Obszar Funkcjonalny (BOF).

Przeprowadzona analiza porównawcza pozwala na dokonanie rzeczywistej oceny potencjałów Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego na tle konkurencyjnych obszarów funkcjonalnych. Kluczową przewagą konkurencyjną ROF są unikalne w skali kraju wskaźniki demograficzne, szczególnie w zakresie salda migracji i zidentyfikowanego przyrostu naturalnego. Korzystne zmienne w tym zakresie pozwalają na efektywne wykorzystanie funkcjonującego kapitału ludzkiego w kontekście zwiększania dynamiki rozwoju społeczno-gospodarczego ROF. W zakresie wskaźników gospodarczych (rynek pracy) ROF cechuje się widocznymi deficytami, zwłaszcza w porównaniu ze średnimi krajowymi wynikami. Jednocześnie wskazuje to na niedostateczny poziom przedsiębiorczości mieszkańców.

W ROF odnotowuje się najwyższy w porównaniu do innych obszarów, wzrost liczby ludności, w szczególności w wyniku postępującej suburbanizacji. Zjawisko to warunkuje konieczność dostosowania oferty, jak również infrastruktury instytucji kultury oraz przestrzeni publicznych do rosnących oczekiwań i potrzeb mieszkańców. Szczególnie istotne jest rozwijanie oferty dla dzieci i młodzieży z uwagi na fakt, że udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ROF był najwyższy w porównaniu do innych obszarów funkcjonalnych i wynosił 19,7%. Mimo szerokiego katalogu oferty kulturalnej, wymaga ona systematycznego poszerzania i dostosowania do rosnących oczekiwań najmłodszych mieszkańców, jak i postępu technologicznego. Aby umożliwić korzystanie z oferty wszystkim grupom mieszkańców ważna jest likwidacja barier architektonicznych, doposażenie placówek w nowe sprzęty, które umożliwią prowadzenie zajęć/warsztatów z cyfryzacji i nowych

²³ Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, stanowi obecnie dokument archiwalny, nie jest dokumentem obowiązującym.

technologii, jak również rozbudowa infrastruktury, w celu poprawy dostępności i umożliwienie korzystania z oferty w miejscu zamieszkania. Jak wynika z danych, potencjałem w ROF i przewagą nad jednostkami przedstawionymi w zestawieniu jest powierzchnia terenów zieleni. Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem wynosił 2,08%. Dostępność tych przestrzeni stanowi istotny potencjał do stworzenia miejsc do rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców. Jednakże wiele z nich jest zdegradowanych i wymaga podjęcia działań. W celu wykorzystania tego potencjału i uczynienia tych miejsc bardziej atrakcyjnymi, kluczowa jest odnowa przestrzeni, likwidacja barier architektonicznych i urbanistycznych, doposażenie w obiekty małej architektury, jak również instalacja monitoringu wizyjnego by podnieść poziom odczuwanego bezpieczeństwa.

Reasumując, Rzeszowski Obszar Funkcjonalny posiada relatywnie wysoki potencjał rozwojowy, pozwalający na skuteczne konkurowanie z porównywanymi obszarami funkcjonalnymi. Kluczowym czynnikiem pozwalającym na zwiększenie dynamiki rozwoju gospodarczego są zidentyfikowane zasoby ludzkie. Aktualny stopień rozwoju społeczno-gospodarczego regionu pozwala na zbudowanie z ROF wiodącego ośrodka Polski Wschodniej. Świadczą o tym przede wszystkim porównywane wskaźniki determinujące atrakcyjność osiedleńczą. Jednocześnie skoordynowana polityka rozwojowa obszaru umożliwi minimalizowanie deficytów dzielących ROF od najdynamiczniej rozwijających się regionów kraju i wskaźników ogólnopolskich.

II.4 Kompleksowa analiza SWOT

Przeprowadzona diagnoza i wyciągnięte z niej wnioski zostały wykorzystane podczas analizy SWOT, która ma na celu uporządkowanie informacji oraz zidentyfikowanie czynników wewnętrznych (mocnych i słabych stron) oraz zewnętrznych (szans i zagrożeń), mających wpływ na rozwój Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Mocne strony		Słabe strony	
SFERA SPOŁECZNA			
+	Wysoki i systematycznie wzrastający poziom atrakcyjności osiedleńczej ROF	-	Postępująca suburbanizacja, skutkująca koniecznością realizacji kosztownych inwestycji z punktu widzenia zadań własnych gmin ROF
+	Przyrost liczby mieszkańców na terenie obszaru funkcjonalnego	-	Ujemny przyrost naturalny w Czumcu, Lubeni i Błazowej oraz negatywny bilans migracji w Gminie Hyżne (w okresie 2011-2020)
+	Dodatni przyrost naturalny oraz korzystne saldo migracji	-	Pogłębiający się proces starzenia społeczności lokalnej zamieszkującej ROF
+	Spadający poziom ubóstwa m.in. w zakresie osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	-	Spadający odsetek osób w wieku produkcyjnym oddziałujący na potencjał gospodarczy, ograniczenie zjawiska renty demograficznej
+	Wzrastająca liczba przychodni i udzielanych porad lekarskich	-	Spadająca liczba studentów
+	Wzrastający poziom objęcia opieką dzieci w żłobkach	-	Stosunkowo niskie pozycje rankingowe rzeszowskich uczelni
+	Bardzo wysoki poziom objęcia dzieci wychowaniem przedszkolnym	-	Stosunkowo ubogie tradycje akademickie Rzeszowa w porównaniu do sąsiednich ośrodków: Lublina czy Krakowa
+	Bogactwo dziedzictwa kultury lokalnej i obiektów zabytkowych	-	Duża konkurencyjność sąsiednich regionów, szczególnie Krakowa i Lublina jako ośrodków o dużych tradycjach akademickich

		-	Niewystarczający potencjał sektora akademickiego z punktu widzenia rozwoju gospodarki opartej na wiedzy
		-	Stosunkowo mało liczny zasób mieszkań komunalnych
		-	Niższa w porównaniu do wskaźnika ogólnopolskiego dostępność aptek na terenie gmin ROF
		-	Nierównomierne rozmieszczenie i dostępność instytucji związanych z ochroną zdrowia na terenie ROF
		-	Niewystarczająca infrastruktura placówek kultury do prowadzonej działalności (zajęć, warsztatów i organizowanych wydarzeń) i rosnących potrzeb społeczności lokalnej
		-	Nierównomierny dostęp do instytucji kultury na terenie ROF, w szczególności na obszarach wiejskich
		-	Widoczne potrzeby i deficyty dotyczące prowadzonych form działalności w instytucjach kultury
		-	Niewystarczająca powierzchnia obiektów instytucji kultury, brak dostatecznej powierzchni magazynowej, scenicznej i wystawienniczej
		-	Brak środków na doposażenie obiektów i poszerzenie katalogu oferty instytucji kultury
		-	Obniżający się poziom poczucia bezpieczeństwa, z uwagi na występowanie miejscowych zdarzeń (wypadków w komunikacji) i przestępstw
SFERA GOSPODARCZA			
+	Spadający poziom bezrobocia rejestrowanego	-	Sytuacja na rynku pracy ograniczająca możliwości rozwoju gospodarczego ze względu na ograniczoną podaż pracy
+	Wzrastający poziom przedsiębiorczości we wszystkich gminach ROF	-	Istotne zróżnicowanie gospodarcze poszczególnych gmin tworzących ROF, szczególnie części południowej o trudnych warunkach geograficznych i rolniczym charakterze
+	Stosunkowo silny sektor organizacji okołobiznesowych zajmujących się wspieraniem biznesu i przedsiębiorczości	-	Niższe od średniej krajowej przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2018 roku

+	Wysoka atrakcyjność inwestycyjna ROF	-	Wysoki poziom konkurencyjności z innymi regionami w zakresie przyciągania, lokowania inwestycji zagranicznych
+	Dolina Lotnicza – sprawnie funkcjonujący klaster high-tech, wykorzystujący unikalny potencjał regionu w branżach lotniczych oraz kapitał ludzki w kooperacji z międzynarodowym portem lotniczym Rzeszów-Jasionka	-	Brak zintegrowanej sieci ścieżek/dróg/tras rowerowych i połączenia poszczególnych gmin w kompleksowy produkt turystyczny
+	Funkcjonowanie podstref SSE Euro-Park Mielec i Krakowskiej SSE.	-	Zmniejszenie liczby podmiotów zarejestrowanych w sekcji N dział 79, związanej z ruchem turystycznym oraz osłabienie ruchu turystycznego w wyniku pandemii
+	Rozwój Strefy Aktywności Gospodarczej na terenie ROF		
+	Wyższy potencjał innowacyjny ROF w stosunku do siły gospodarki, mierzonej udziałem wytworzonego PKB		
+	Wzrastający poziom wydatków na sektor B+R, przekładający się na wzrost poziomu innowacyjności		
+	Sprzyjające warunki naturalne umożliwiające rozwój turystyki rowerowej oraz wodnej		
+	Potencjał do rozbudowy różnorodnej sieci szlaków, tras i ścieżek rowerowych		
+	Potencjał obszaru pod kątem rekreacyjno-wypoczynkowym		
+	Duży potencjał rekreacyjny i przyrodniczy Wisłoka jako rzeki integrującej teren ROF		
SFERA PRZESTRZENNA			
+	Wysokie walory środowiskowe umożliwiające efektywne wdrażanie rozwiązań wpływających na wzrost wykorzystania OZE na terenie ROF, w tym dobre warunki solarne	-	Nierównomierny dostęp do infrastruktury technicznej na terenie ROF (deficyt dostrzegalny zwłaszcza w gminach wiejskich)
+	Znacząca poprawa w zakresie dostępności do infrastruktury wodno-ściekowej, szczególnie na południu ROF	-	Brak systemowych rozwiązań związanych z gospodarką odpadami, które obciążają gminy
+	Wzrastająca liczba osób korzystających z transportu publicznego	-	Niezadowalająca jakość powietrza atmosferycznego

+	Realizacja projektów związanych z transportem publicznym w ramach komunikacji samochodowej oraz kolejowej	-	Niedostateczne wykorzystanie potencjału związanego z OZE
+	Modernizacja taboru, zakup nowych autobusów, w tym elektrycznych	-	Bardzo wysokie potrzeby związane z inwestycjami umożliwiającymi adaptację do zachodzących zmian klimatycznych
+	Wdrożenie projektu Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej	-	Niewystraszająca integracja systemu transportu publicznego
		-	Niedostateczne powiązania komunikacyjne i siatka połączeń na terenie ROF
		-	Brak obwodnicy południowej ROF (Rzeszowa)
		-	Duże potrzeby w zakresie remontów i modernizacji ciągów pieszo – jezdnych wraz z oświetleniem
		-	Niski poziom objęcia gmin ROF MPZP

Szanse		Zagrożenia	
SFERA SPOŁECZNA			
↑	Rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym – starzenie się społeczeństwa w skali kraju i regionu, jako potencjał rozwoju gospodarki senioralnej	↓	Zmiana tendencji demograficznych, nieefektywne prowadzenie polityki senioralnej
↑	Napływ kapitału ludzkiego (cudzoziemców) i możliwość uzupełniania niedoborów na rynku pracy	↓	Drenaż kapitału ludzkiego przez wiodące metropolie krajowe
		↓	Wysoka atrakcyjność osiedleńcza i edukacyjna konkurencyjnych obszarów funkcjonalnych i regionów sąsiadujących z ROF
		↓	Potencjalne trudności związane z integracją i wspieraniem cudzoziemców pracujących na terenie ROF
		↓	Zagrożenia związane z skutkami pandemii COVID-19

		↓	Sytuacja wojenna na Ukrainie oraz jej skutki polityczne i społeczne
SFERA GOSPODARCZA			
↑	Utrwalenie renomy i marki ROF, jako ważnego ośrodka gospodarczego nie tylko w wymiarze krajowym, ale również międzynarodowym. Konsekwentne wzmacnianie atrakcyjności inwestycyjnej	↓	Wysoka konkurencja innych ośrodków miejskich w Polsce w zakresie przyciągania inwestycji
↑	Rozwój współpracy międzynarodowej (np. w ramach sieci miast partnerskich) i wykorzystanie najlepszych praktyk rozwoju przestrzeni miejskich. Szczególnie w zakresie SMART City oraz planowania przestrzennego	↓	Załamanie korzystnego cyklu koniunkturalnego, zagrożenie kryzysem gospodarczym i spowolnieniem gospodarki
↑	Możliwość współpracy gmin w ramach ROF, mechanizmu ZIT lub innych form partnerstwa z samorządami lub instytucjami (Urząd Marszałkowski, administracja rządowa)	↓	Przeregulowany system prawny – dalszy wzrost poziomu złożoności i komplikacji prawa oraz tworzenie niejednoznacznych przepisów i częste zmiany w systemie prawnym
↑	Postrzeganie Rzeszowa jako jednego z liderów Polski Wschodniej oraz łącznika z ważnymi rynkami wschodnimi	↓	Wzrost wymagań prawnych w zakresie gospodarki finansowej gmin, wpływającej na ich zdolność inwestycyjną
↑	Rosnąca atrakcyjność Polski jako miejsca lokalizacji inwestycji w sektorze outsourcingu usług dla biznesu (BPO), wyczerpywanie się zasobów w wiodących ośrodkach metropolitalnych	↓	Rosnące obciążenia finansowe jednostek samorządu terytorialnego
↑	Potencjalna dostępność środków zewnętrznych na finansowanie ważnych inwestycji dla całego ROF: fundusze strukturalne Unii Europejskiej (perspektywa 2021-2027), środki NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki norweskie i inne programy krajowe	↓	Pogorszenie się sytuacji budżetowej gmin związanej z regulacjami o charakterze fiskalnym na poziomie centralnym
↑	Wykorzystanie nowoczesnych technologii i podejścia w ramach SMART City (rozwój technologii informatycznych i cyfrowych dedykowanych usługom publicznym, rozwój tzw. miasta inteligentnego)	↓	Malejąca atrakcyjność inwestycyjna z uwagi na wzrastającą konkurencyjność innych obszarów w tym zakresie
↑	Rozwój współpracy gospodarczej ze Słowacją oraz Ukrainą		
↑	Potencjał uzdrowiskowy wód mineralnych Gminy Hyżne		

SFERA PRZESTRZENNA			
↑	Poprawa dostępności transportowej ROF, szczególnie w zakresie budowy obwodnicy południowej i północnej Rzeszowa, budowy drogi S19 w pełnym zakresie oraz rozwój portu lotniczego w Jasionce	↓	Duża liczba zanieczyszczeń pochodzących z mieszkalnictwa oraz niedostateczne inwestycje w ograniczenie emisyjności tego sektora
↑	Dalszy rozwój województwa podkarpackiego a tym samym ROF, w ramach bardzo korzystnego układu komunikacyjnego, obejmującego system dróg, połączeń kolejowych i dostępność dynamicznie rozwijającego się portu lotniczego w Jasionce		
↑	Podjęcie wspólnych działań planistycznych oraz uporządkowanie i zsynchronizowanie planowania przestrzennego. Opracowanie Strategii Rozwoju Przestrzennego dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, która będzie wskazywała funkcje poszczególnych obszarów w ramach ROF		
↑	Realizacja projektu „Zintegrowany i uspołeczniony model planowania przestrzennego poprzez opracowanie Strategii Przestrzennej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego”		

III Poziom strategiczny. Założenia rozwojowe Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Na poziomie strategicznym struktura koncepcji rozwoju ROF bazuje na zapisach *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030*. W dokumencie definiuje się cel 3. w brzmieniu „podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie”. Co więcej, czytamy w nim, że „sąsiadujące ze sobą gminy, tworzące obszar powiązany funkcjonalnie i deklarujące chęć wzajemnej współpracy, mogą w partnerstwie opracować zintegrowaną strategię rozwoju ponadlokalnego i wspólnie zaplanować i realizować przedsięwzięcia ukierunkowane na rozwój i podniesienie konkurencyjności subregionu”. Tym samym niniejsze opracowanie należy traktować jako wyraz woli współpracy samorządów skupionych w ROF. Blisko dekada wzajemnej kooperacji i funkcjonowania porozumienia terytorialnego (w różnych uwarunkowaniach prawnych) to istotny kapitał doświadczenia, który umożliwia stworzenie kompleksowego dokumentu kierunkowego dla omawianego obszaru.

Z punktu widzenia logiki całego dokumentu, a w szczególności jego wizji oraz celów strategicznych, należy podkreślić i wskazać kilka czynników warunkujących podejmowanie działań przez ROF oraz swoisty kontekst sytuacyjny.

1. Przedmiotowa *Strategia ZIT ROF do roku 2030* ma charakter ponadlokalny i odnosi się do rozwoju w wymiarze terytorialnym obejmującym całość zdelimitowanego obszaru funkcjonalnego.
2. Zgodnie z przytoczoną w dokumencie podstawą prawną (art. 10g ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym) opracowanie pełni rolę ponadlokalną, integrującą gminy tworzące ROF, jak również zawiera operacyjny poziom interwencji związany z mechanizmem ZIT.
3. Opracowanie jest ukierunkowane na rozwój i podniesienie konkurencyjności ROF, jak również wymianę wiedzy i doświadczeń oraz budowanie efektów synergicznych.
4. W związku z faktem, że wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie regionalnym jest wprost powiązane z kluczową rolą w inicjowaniu i koordynowaniu działań rozwojowych, którą pełni samorząd województwa, uznaje się, iż Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego jest kluczowym partnerem w zakresie realizacji założeń rozwojowych ROF.
5. KSRR 2030 wprost wskazuje na nowy model rozwoju (określony uprzednio w *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*), który od samorządów wymaga lepszego planowania i zarządzania strategicznego, w tym stosowania w praktyce

zasad selektywności, zintegrowanego podejścia oraz działania w partnerstwie. Przedmiotowa *Strategia ZIT ROF do roku 2030* jest próbą wdrożenia opisanego podejścia.

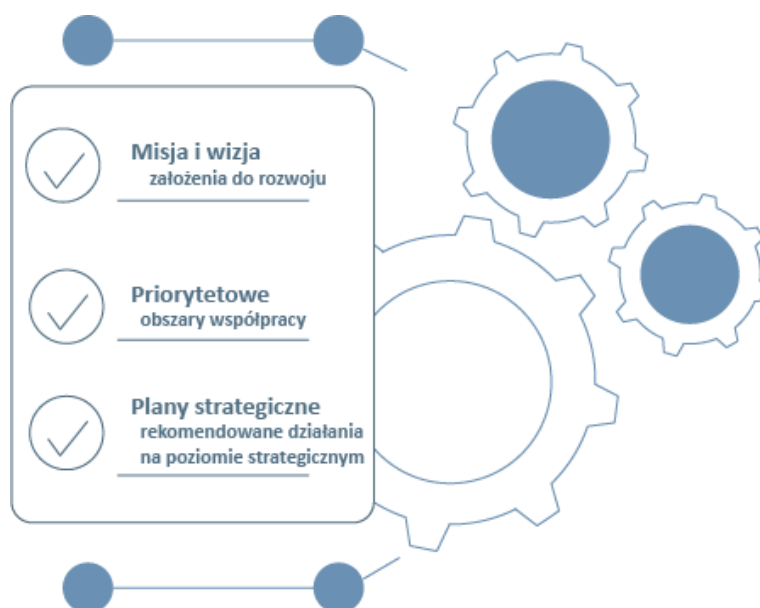
6. *Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* stanowi ramy dla koncepcji rozwoju ROF w wymiarze kompleksowym. Takie podejście umożliwia wypracowanie obszarów planowanej interwencji rozumianych jako strategiczne wymiary interwencji, które tworzą ramy dla celów oraz następnie kierunków działania.

Ze szczególnym uwzględnieniem będą traktowane tzw. domeny planowania strategicznego. Tym niemniej proponowane zapisy mają na celu stworzenie możliwie kompletnego katalogu celów strategicznych przyświecających gminom ROF w perspektywie 2030 roku.

7. Przy pomocy mechanizmu wdrażania ZIT Rzeszowski Obszar Funkcjonalny (miasto i obszar powiązany z nim funkcjonalnie) będą realizować wspólne przedsięwzięcia, co sprzyja wyjściu poza sztywne granice administracyjne JST i zapewnia większe możliwości oddziaływania projektów. Jednocześnie należy podkreślić, że działania przewidziane do realizacji w formule ZIT zostały przedstawione w rozdziale IV Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Przedmiotowa *Strategia ZIT ROF do roku 2030*, będąca dokumentem ponadlokalnym, ma szerszy charakter i buduje interwencję w oparciu o wymiar terytorialny i powiązania funkcjonalne niezależnie od uwarunkowań projektowych (ZIT). Tym samym jest dokumentem wyższego rzędu.

Koncepcja strategiczna została opracowana zgodnie z nowoczesnymi metodami planowania strategicznego. W ramach procesu budowania *Strategii ZIT ROF do roku 2030* skorzystano z podstawowych narzędzi metodologicznych, takich jak: definiowanie kluczowych problemów strategicznych (KPS), Metody Aktywnego Planowania Strategicznego (MAPS). Poniżej zaprezentowano strukturę *Strategii ZIT ROF do roku 2030*:

Rysunek 7 Struktura Strategii ZIT ROF do roku 2030

Źródło: opracowanie własne.

III.1 Misja ROF

Misja w świetle przepisów ustawowych to nieobligatoryjny element strategii rozwoju. W ramach dokumentu zdecydowano się na jej umieszczenie jako elementu, który z jednej strony wprowadza do poziomu planów strategicznych i operacyjnych swoisty cel nadrzędny, a z drugiej odnosi się do wyzwań stojących przed Rzeszowskim Obszarem Funkcjonalnym.

Misja to podstawowa deklaracja, w której samorządy skupione w ROF określają wartości i fundamentalne założenia współpracy na rzecz rozwoju obszaru funkcjonalnego, rozumiane jako cel nadrzędny o horyzontalnym charakterze. Z punktu widzenia komplementarności międzyokresowej poniższe zapisy stanowią *novum*, gdyż w dotychczasowych dokumentach planistycznych ROF nie definiowano misji. Co ważne, poniższe zapisy są komplementarne w stosunku do wizji określonej w kolejnym rozdziale.

MISJA	
Budowa silnego i konkurencyjnego w skali krajowej i międzynarodowej obszaru metropolitalnego Rzeszowa	
Dbanie o dobrostan mieszkańców i jakość życia na terenie ROF , kreowanie obszaru, jako przyjaznego miejsca do życia, pracy, spędzania czasu wolnego oraz rozwoju.	Dążenie do dobrobytu i zapewnienia wysokiej jakości życia w równej mierze mieszkańców terenów wiejskich jak i miast.
Wykorzystanie unikatowych zasobów przestrzennych, gospodarczych, przyrodniczych i kulturowych na rzecz dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego.	Wzmacnianie kapitału społecznego jako kluczowego potencjału ROF z punktu widzenia budowy przewag konkurencyjnych.
Harmonijny rozwój sieci powiązań funkcjonalnych w oparciu o zasoby miast, jak również obszarów wiejskich w ramach tworzenia spójnego systemu wysokiej jakości usług publicznych.	Przyjęcie metod działania i środków, które skoncentrują się na poprawie warunków życia oraz będą uwzględniały specyfikę uwarunkowań i potrzeb poszczególnych partnerów.

Treść powyższej misji jest jednoznacznie ukierunkowana na realizowanie działań mających na celu rozwiązywanie problemów i odpowiadanie na potrzeby mieszkańców gmin ROF zdiagnozowane podczas analizy sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Tak sformułowane zapisy wskazują, iż kluczowym interesariuszem oraz beneficjentem działań podejmowanych przez ROF jest wspólnota zamieszkująca obszar funkcjonalny. Realizowanie misji w oczywisty sposób wymaga włączenia i współpracy wszystkich aktorów życia społeczno-gospodarczego, ze szczególną rolą samorządu, instytucji publicznych i biznesu, tym niemniej poniesiony wysiłek ma na celu poprawę uwarunkowań związanych z funkcjonowaniem wszystkich mieszkańców i rodzin zamieszkujących ROF.

III.2 Wizja rozwoju ROF

Wizja to podobnie jak misja nieobligatoryjne zapisy w strategii rozwoju.

W *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* znajduje się ten zapis jako wyraz planów rozwojowych ROF oraz akcelerator wzmacniający poziom integracji samorządów i interesariuszy Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

W obrębie wizji rozwoju ogniskują się kluczowe kierunki współpracy samorządów. Sukces ROF rozumiany jest w niniejszej *Strategii ZIT ROF do roku 2030* jako suma sukcesów poszczególnych partnerów oraz podejmowanych i realizowanych wspólnie działań na rzecz rozwoju, w celu osiągnięcia efektu synergii. Stąd wizja rozwoju określa kluczowe kierunki działania samorządów.

Wizja rozwoju Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego w roku 2030 została zdefiniowana na podstawie wyników kompleksowych analiz, opierających się na różnych, wzajemnie uzupełniających się źródłach danych i informacji.

Sformułowana poniżej wizja stanowi z jednej strony lapidarną w formie kontynuację treści wizji umieszczonej w dotychczas obowiązującej *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego*, z drugiej natomiast koresponduje z brzmieniem zapisów umieszczonych chociażby w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030 (PZPWP)*.

W pierwszym z podanych kontekstów, tj. kontynuacji, należy stwierdzić, że dotychczasowa treść wizji ROF nie traci na aktualności w perspektywie najbliższej dekady, wymaga ona natomiast korekty w kontekście zaistniałych zmian społecznych i gospodarczych.

Drugi z kontekstów to wizja rozwoju województwa podkarpackiego zawarta w PZPWP, gdzie czytamy m.in., że: „głównym ośrodkiem wzrostu pozostanie Rzeszów wraz z powiązanym z nim Rzeszowskim Obszarem Funkcjonalnym, rozwijający stopniowo funkcje metropolitarne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Wzmocni się potencjał gospodarczy, intelektualny i społeczny miasta i jego obszaru funkcjonalnego, przede wszystkim poprzez koncentrację i rozwój funkcji i usług wyższego

rzędu. Rzeszowski Obszar Funkcjonalny będzie pozytywnie oddziaływać na rozwój całego województwa oraz podniesienie konkurencyjności regionu w skali krajowej i międzynarodowej”.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania, zapisy wizji definiują działania zapewniające ciągłość międzyokresową rozumianą jako okresy planistyczne. Zapisy dają również możliwość przyjęcia optyki szerszej, która pozwala widzieć ROF, jako podmiot o potencjale metropolitalnym (docelowo) i oddziaływaniu zdecydowanie wykraczającym poza wąsko rozumiany region, czyli województwo podkarpackie.

III.3 Domeny planowania strategicznego

Proces planowania strategicznego dla ROF w perspektywie roku 2030 zostanie przeprowadzony w obrębie trzech wymiarów planowania: społecznego, gospodarczego i przestrzennego.

Warto przywołać kluczowe ustalenia poczynione na etapie diagnostycznym. W ramach sporządzonej diagnozy wyznaczono trzy sfery kluczowe z punktu widzenia rozwoju całego ROF. Są nimi sfera społeczna, gospodarcza i przestrzenna (obejmująca środowisko oraz infrastrukturę). W dalszym toku prac wyodrębniono kluczowe wyzwania strategiczne istotne w kontekście doraźnym, ale również długo- i średniookresowym. Bazując na przywołanych zapisach zdecydowano, że priorytetowe obszary współpracy będą miały charakter tematyczny i będą stanowiły zdefiniowane obszary rekomendowane do współpracy. Co więcej, na bazie zaproponowanej systematyki zostaną opracowane konkretne cele strategiczne i proponowane działania.

Należy podkreślić, że każdy z przywołanych obszarów ma równoważną rangę, a kolejność opisów nie ma charakteru gradacyjnego. Każda z domen jest na tyle pojemna, że umożliwia ujęcie planów strategicznych kluczowych dla samorządów tworzących ROF. Na poniższej grafice umieszczono sześć domen planowania strategicznego wraz ze wskazaniem, przypisaniem do nich, konkretnych wymiarów interwencji: społecznego, przestrzennego czy gospodarczego. Należy jednak pamiętać, że realizacja poszczególnych celów w ramach wskazanych domen planowania strategicznego oddziałuje na siebie, a wskazane wymiary interwencji są powiązane i zintegrowane oraz się przenikają.

NAZWA DOMENY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO	WYMIAR INTERWENCJI
Jakość usług publicznych	Spółeczny
Silna gospodarka	Gospodarczy
Otoczenie zewnętrzne	Gospodarczy
Wartości przyrodnicze - kulturowe - turystyczne	Przestrzenny
Planowanie przestrzenne	Przestrzenny
Komunikacja i transport publiczny	Przestrzenny

Jakość usług publicznych

W naturalny sposób zapewnienie wysokiej jakości życia stanowi główny obszar aktywności samorządów gminnych. Mieszkańcy stanowią kluczową grupę odbiorców działań władzy publicznej. Obok infrastruktury to usługi publiczne stanowią obszar intensyfikacji działań gmin w wymiarze finansowym oraz praktycznym, związanym z angażowaniem sił i środków publicznych. Jakość usług publicznych stanowi element konkurencji pomiędzy samorządami i w coraz mocniejszym stopniu jest odpowiedzialna za atrakcyjność osiedleńczą, przyciąganie nowych inwestycji oraz budowę marki gminy. Wśród usług publicznych oczywiście znajduje się również transport, tym niemniej w ramach opisywanego priorytetowego obszaru współpracy zasadnicze znaczenie mają usługi publiczne definiowane szerzej, związane m.in. z edukacją, dostępnością żłobków, polityką senioralną, jak również poziomem obsługi w urzędach miast i gmin, czy też sprawnością systemu gospodarki komunalnej.

Silna gospodarka

Założenia związane z funkcjonowaniem ROF skupiają się na integracji w wymiarze terytorialnym. Tym samym wiodące znaczenie mają zadania i przedsięwzięcia, których oddziaływanie odnosi się do całego obszaru wsparcia. Dzięki temu podejściu podkreśla się wagę działań związanych ze środowiskiem, transportem, infrastrukturą, planowaniem przestrzennym oraz szeroko rozumianą jakością życia (usług publicznych). Nie mniejsze znaczenie ma budowanie marki i tożsamości ROF. W ramach współpracy zakłada się realizację działań ukierunkowanych na tworzenie wspólnoty, która będzie komunikowana i identyfikowana przez mieszkańców i interesariuszy rozwoju ROF. Podstawowym motywem w tym zakresie jest definiowanie ROF jako organizmu ponadgminnego, nieskupiającego się na partykularyzmach, ale skoncentrowanego na idei terytorialnego rozwoju całego obszaru. Dodatkowo uznaje się, że podejmowane interwencje powinny uwzględniać działania z zakresu stymulowania gospodarki, marketingu terytorialnego oraz wzmocnienia funkcji symbolicznych, które mogą być realizowane przez struktury ROF. Aspekt kultury i turystyki jest również traktowany, jako czynnik budujący tożsamość wspólnoty. Istotnym wydaje się działanie na rzecz stworzenia produktu lub marki ROF bazującej na dziedzictwie kulturowym i turystycznym obszarze.

Otoczenie zewnętrzne

Otoczenie zewnętrzne to kolejny z obszarów istotnych z punktu widzenia oddziaływania ROF. Jako element konieczny określa się animowanie współpracy zarówno międzysektorowej, jak również tej zawiązywanej pomiędzy poszczególnymi samorządami w celu budowy roli i wizerunku Rzeszowa wraz z Obszarem Funkcjonalnym w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej. Co więcej uznaje się, że wzmacnianie konkurencyjności regionu jest jednocześnie realizacją misji ROF, jako organizacji o terytorialnym charakterze. Wpływ na otoczenie zewnętrzne powinien mieć charakter lobbingowy, ale również marketingowy, związany z efektywnym wykorzystaniem potencjałów obszaru.

Wartości przyrodnicze - kulturowe - turystyczne

Ranga zagadnienia i jego znaczenie dla rozwoju ROF wynika z kilku bardzo ważnych przesłanek. Mają one swoje źródło w odczuwanej przez mieszkańców jakości życia, wyzwaniach systemowych i cywilizacyjnych oraz pragmatyki rozwoju samorządów w kraju. Środowisko naturalne jest szczególnie istotne w kontekście przemysłowego charakteru ROF i jego rozwoju gospodarczego, w tym w szczególności rozwoju sektora turystyki. Dbłość o wysokie standardy, w tym zakresie to również konsekwencja szeroko zakrojonych działań mających na celu dalsze budowanie atrakcyjności osiedleńczej, ale również wzmacnianie atrakcyjności turystycznej. Możliwe to będzie dzięki m.in. wykorzystaniu potencjału dziedzictwa kulturowego i krajobrazu, na które składają się zarówno komponenty przyrodnicze (atrakcyjne obszary chronione, przebieg rzeki Wisłok), jak i kulturowe (liczne zabytki, instytucje kultury oraz uwarunkowania i specyfika ROF). Priorytet środowiska w agendzie polityk miejskich jest powiązany z oczekiwaniami mieszkańców w zakresie poprawy przede wszystkim jakości powietrza. Tylko zintegrowana interwencja pozwoli na osiągnięcie efektu skali i zanotowanie pożądanej zmiany. Ostatni z wymiarów jest związany z silnym akcentem związanym z potencjalną dostępnością środków na działania środowiskowe (szeroko rozumiane). Jednocześnie, z punktu widzenia kierunków rozwoju przyjętych przez poszczególne samorządy, środowisko naturalne jawi się jako niekwestionowany i potencjalnie szeroko zakrojony obszar współpracy.

Planowanie przestrzenne

Rozwój miasta rdzenia oraz jego obszaru funkcjonalnego ma charakter trwały. Związane są z tym różne procesy m.in. suburbanizacji, przekształcenia profilu społeczno-gospodarczego gmin wiejskich, intensyfikowanie powiązań pomiędzy gminami ROF czy też rozwijanie funkcji Rzeszowa o metropolitalnym oddziaływaniu. Jednocześnie mamy do czynienia z szeregiem wyzwań, które wymagają koordynacji na poziomie wszystkich samorządów tworzących ROF. Kluczowe jest efektywne współdziałanie gmin, które powinno przyjąć formę skoordynowanego merytorycznie i terminowo procedowania zmian w dokumentach planistycznych. Propagowanie i powielanie dobrych praktyk skutecznej współpracy gmin w ramach ROF na rzecz skoordynowania polityk przestrzennych zostało już zainicjowane poprzez projekt „Zintegrowany i uspołeczniony model planowania przestrzennego poprzez opracowanie Strategii Przestrzennej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego” w ramach, którego powstał system integracji. W ramach projektu możliwe było sfinansowanie dokumentów planistycznych na obszarach gmin. Wyzwaniem niejako połączonym z samym planowaniem, jest budowanie dialogu i tworzenie platformy konsultacyjnej umożliwiającej podejmowanie decyzji w sposób koncyliacyjny, z uwzględnieniem rozwoju całego obszaru.

Komunikacja i transport publiczny

Kompleksowo rozumiane skomunikowanie stanowi istotne wyzwanie stojące przed gminami tworzącymi ROF i całym obszarem funkcjonalnym. W naturalny sposób zagadnienia związane z komunikacją i transportem publicznym mają charakter obszarowy i w dużym stopniu wychodzą poza sztywne ramy granic administracyjnych. Z punktu widzenia mieszkańca ROF zagadnienie to jest kluczowe w kontekście przemieszczania się, przepływów związanych z pracą, korzystaniem z usług w różnych częściach obszaru. Co więcej, infrastruktura stanowiąca istotną część obszaru ma charakter liniowy i oddziałuje na cały organizm ROF. Jednocześnie współpraca w ramach tego obszaru była artykułowana przez władarzy poszczególnych gmin.

III.4 Cele strategiczne ROF wraz z uzasadnieniem

Strategię ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 traktuje się przede wszystkim jako narzędzie wsparcia rozwoju społeczno-gospodarczego samorządów lokalnych skupionych w ROF. Wnioski wyciągnięte z etapu diagnostycznego, określenie misji, a następnie wizji rozwoju pozwoliło na zdefiniowanie zestawu celów strategicznych, które wyznaczają horyzont pozytywnych zmian jakościowych w obrębie poszczególnych dziedzin sformułowanych w formie strategicznych obszarów interwencji. Tym samym wyznaczone cele strategiczne stanowią jednocześnie kierunki zintegrowanej interwencji i współpracy samorządów. Co ważne, każdy cel strategiczny jest zaszeregowany do konkretnego priorytetowego obszaru. Dodatkowo cele stanowią odpowiedź na zidentyfikowane problemy i wyzwania oraz jako odpowiedź na wykorzystanie potencjałów i zasobów ROF. Każdy z zaproponowanych celów został określony zgodnie z metodą SMART (od angielskiego słowa – smart (mądry)). Nazwa stanowi akronim nawiązujący do pięciu kluczowych celów, którymi powinien charakteryzować się prawidłowo sformułowany cel, mianowicie:

- **S - SPECIFIC** – specyficzny, konkretny, określony, jasno zdefiniowany, dokładny
- **M - MEASURABLE** – mierzalny, możliwy do wyrażenia w przyjętych jednostkach miary
- **A - ATTAINABLE** – osiągalny, możliwy do zrealizowania
- **R - REALISTIC** – realistyczny przy istniejących zasobach
- **T - TIME-BOUNDED** – ograniczony czasowo, zdefiniowany, określony w czasie

Cele strategiczne będą, zatem stanowić główne kierunki współpracy samorządów ROF i ich działań w perspektywie do 2030 roku. Warto podkreślić, że wyznaczone obszary planowania – w ramach, których określono cele rozwoju – są kompletne, a więc obejmują całość obszarów, w których działające w formule partnerstwa samorzady mogą uzyskiwać wyraźne efekty synergiczne, podejmować skuteczną interwencję lub działania aktywizujące. Poniżej zestawiono zbiorczo wyznaczone cele strategiczne.

Cel strategiczny	1	Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych
Cel strategiczny	2	Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego
Cel strategiczny	3	Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Cel strategiczny	4	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu
Cel strategiczny	5	Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Cel strategiczny	6	Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji

Powyżej wymienione cele strategiczne wskazuje sześć głównych kierunków, w jakich lokalne samorządy planują współdziałać na rzecz rozwoju ROF. Poniżej zaprezentowano zależności pomiędzy domenami planowania strategicznego, ustawowo wymaganymi wymiarami interwencji, a celami strategicznymi.

Wymiar społeczny	Jakość usług publicznych	Cel strategiczny	1	Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych
Wymiar gospodarczy	Silna gospodarka	Cel strategiczny	2	Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego
Wymiar gospodarczy	Otoczenie zewnętrzne	Cel strategiczny	3	Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Wymiar przestrzenny	Wartości przyrodnicze - kulturowe - turystyczne	Cel strategiczny	4	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu
Wymiar przestrzenny	Planowanie przestrzenne	Cel strategiczny	5	Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Wymiar przestrzenny	Komunikacja i transport publiczny	Cel strategiczny	6	Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji

Poniżej zaprezentowano opis każdego z celów wraz ze wskazaniem efektów, które zostaną osiągnięte w ramach ich realizacji oraz wykazując zintegrowanie między poszczególnymi celami.

1

Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych

Problematyka usług publicznych stanowi priorytetowy obszar współpracy i w sensie tematycznym odwołuje się do potrzeb identyfikowanych przez samorządy i mieszkańców, co wskazuje na to, że cel został poprawnie sformułowany i jest możliwy do zrealizowania. Niemniej, z punktu widzenia praktyki, stanowi w dużej mierze realizację zadań własnych samorządów gminnych, co potwierdza, że jest on realistyczny przy istniejących zasobach, a tym samym osiągalny, ponieważ jako zadanie własne musi być zrealizowany.

Wśród wymienionych działań na poziomie strategicznym kluczową rolę mają działania związane z edukacją, polityką senioralną i pomocą społeczną. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych stanowi również działanie odnoszące się do procesu rewitalizacji, jako miękki komponent planowanych działań.

Cel strategiczny 1 jest zintegrowany w szczególności z Celem strategicznym 2, ponieważ oba pozwalają na wzmocnienie kapitału społecznego i ludzkiego, dzięki poszerzeniu oferty usług publicznych, które umożliwią rozwijanie kapitału. Ponadto cel ten jest komplementarny z celami 4 i 6, ponieważ odnoszą się one do katalogu zadań własnych gminy, które realizowane są przez jednostki wchodzące w skład ROF.

Planowane efekty realizacji Celu Strategicznego 1 są następujące:

- Wysoka jakość kształcenia i efektywność procesu nauczania
- Wzrost jakości życia i poprawa atrakcyjności osiedleńczego obszaru
- Upowszechnienie dostępu do placówek przedszkolnych
- Wysoka jakość kapitału ludzkiego i zwiększone możliwości nabywania kompetencji kluczowych przez dzieci i młodzież
- Spójny system polityki senioralnej dopasowany do potrzeb seniorów i osób ze szczególnymi potrzebami
- Zwiększona dostępność do usług oraz infrastruktury opiekuńczej i pielęgnacyjnej oraz do usług medycznych
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz profilaktyki
- Zwiększenie dostępności i poprawa jakości oferty dla dzieci i młodzieży
- Zwiększenie dostępności do różnorodnych form budownictwa mieszkaniowego

2

Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego

Cel strategiczny 2 skupiony jest na rozwoju społeczno-gospodarczym obszaru ROF, przy wykorzystaniu posiadanych zasobów. Cel ten został jasno określony i skupiony jest w szczególności na mieszkańcach ROF, którzy to stanowią siłę napędową rozwoju ROF, a tym samym wymagają wsparcia np. poprzez działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości czy wspierania inicjatyw w postaci np. start-up-ów.

Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego w ROF będzie się odbywało poprzez korzystanie z narzędzi aktywizujących wspólnotę lokalną. W tym kontekście wskazuje się chociażby wspieranie bezrobotnych, stymulowanie przedsiębiorczości oraz animowanie współpracy międzysektorowej. Efekty wdrażanych działań będą mierzalne i wyrażone np. liczbą osób bezrobotnych bądź liczbą nowych inicjatyw – start-up-ów.

Poza aspektami wprost odnoszącymi się do wzmacniania kapitału mieszkańców ROF, należy w dalszym ciągu kontynuować działania związane ze wsparciem w przygotowaniu terenów inwestycyjnych poprzez budowę i rozbudowę istniejącego uzbrojenia oraz poprawę ich skomunikowania.

Poza wątkiem gospodarczym związanym z budową i wzmacnianiem kompetencji oraz umiejętności, dostrzega się rolę związaną z aktywizacją mieszkańców i włączeniem ich w procesy partycypacyjne, jako szerszej strategii związanej z wdrażaniem mechanizmów współzarządzania oraz budowania wspólnoty w ramach projektów o nieinwestycyjnym, miękkim charakterze.

Cel strategiczny 2 jest komplementarny z celem strategicznym 3, ponieważ skupione są one na kwestiach gospodarczych i ich wdrażanie pozwoli na kompleksowy rozwój gospodarczy obszaru. Ponadto cel jest spójny z celem strategicznym 1, ponieważ oba skupione są na budowie silnego społeczeństwa obywatelskiego i kapitału ludzkiego i społecznego, które to zostaną wykorzystane w procesach rozwoju społeczno-gospodarczego. Cel strategiczny 2 jest również pośrednio związany z celem strategicznym 6, ponieważ oba uwzględniają aspekt związany ze zwiększeniem poziomu skomunikowania, w tym przypadku skomunikowania terenów inwestycyjnych.

Planowane efekty realizacji Celu Strategicznego 2 są następujące:

- Zwiększona dostępność terenów inwestycyjnych i kompleksowo uzbrojone tereny inwestycyjne
- Wysoki poziom przedsiębiorczości i postępujący rozwój gospodarczy
- Ograniczenie występowania grup zmarginalizowanych

- Zwiększony stopień zintegrowania i aktywność mieszkańców ze środowisk zmarginalizowanych
- Zmniejszenie poziomu bezrobocia
- Zwiększony poziom kapitału ludzkiego
- Wysoki poziom integracji mieszkańców i migrantów
- Wzrost jakości życia mieszkańców
- Zwiększony poziom partycypacji mieszkańców w procesach decyzyjnych

3

Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej

Operacjonalizacja działań w odniesieniu do otoczenia zewnętrznego wynika z traktowania Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jako organizmu terytorialnego o wiodącym znaczeniu rozwojowym dla regionu, kraju, również w ujęciu międzynarodowym. Zatem cel strategiczny 3 jest jasno zdefiniowany i koncentruje się na budowaniu pozycji i rangi obszaru. Oddziaływanie na interesariuszy zewnętrznych w stosunku do gmin tworzących ROF stanowi istotny aspekt stymulowania poziomu rozwoju gospodarczego obszaru. Wynika to z konieczności budowania synergii z podmiotami posiadającymi zasoby oraz stosowne kompetencje prawne do realizacji projektów/przedsięwzięć/inwestycji w obrębie obszaru funkcjonalnego lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Należy ponadto zwrócić uwagę, że komunikowanie na linii ROF - otoczenie zewnętrzne, obejmuje również kreowanie zmian legislacyjnych oraz decyzji politycznych, które będą wpływać na uwarunkowania rozwojowe całego ROF. Silną stroną ROF i miasta rdenia jest identyfikowany w dokumentach strategicznych wyższego rzędu potencjał rozwojowy. Uznaje się, że misją obszaru funkcjonalnego jest zarówno jego efektywne wykorzystywanie, jak też podnoszenie – wprost związane z budowaniem pozycji w relacjach ze środowiskiem zewnętrznym, co pozwala uznać, że cel jest możliwy i realistyczny do realizacji przy istniejących zasobach w zaplanowanym okresie.

Cel strategiczny 3 jest komplementarny przede wszystkim z Celem strategicznym 2, ponieważ oba dotyczą wymiaru gospodarczego. Dodatkowo jest spójny z Celem Strategicznym, 5 który również skupia się na wzmacnianiu potencjału ROF poprzez realizację inwestycji i wspólnych działań w partnerstwie. Pozostałe cele wykazują zintegrowanie z celem strategicznym 3, ponieważ ich kompleksowa realizacja pozwoli na promocję i budowę marki ROF.

Planowane efekty realizacji Celu Strategicznego 3 są następujące:

- Efektywne wdrażanie i współpraca w ramach ZIT
- Silna i rozpoznawalna w skali kraju marka ROF
- Zwiększenie poziomu współpracy międzynarodowej

4

Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu

W ramach celu stworzono szeroki katalog działań ukierunkowanych na środowisko naturalne. Jednoznacznie ten obszar ma charakter priorytetowy. Działania stanowią kontynuację i wpisują się w ideę komplementarności międzyokresowej z celem sformułowanym w Strategii ZIT w brzmieniu „Poprawa stanu środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywności energetycznej regionu”, co wskazuje na to, że problem ten jest nadal aktualny, a cel dopasowano do potrzeb widocznych w ROF, a więc został on trafnie dobrany.

W ramach celu kluczowe znaczenie ma kontynuowanie działań na każdym z poziomów. Po pierwsze dostrzega się konieczność interwencji w infrastrukturę zapewniającą dostęp do urządzeń sieciowych, ich modernizację, jak również realizowanie działań zmierzających do adaptowania do zmian klimatu oraz działań o charakterze mitygacyjnym.

Po drugie ochrona środowiska wymaga osiągnięcia efektu skali poprzez działania ukierunkowane terytorialnie i włączenie do grupy beneficjentów możliwie szerokiej licznej rzeszy mieszkańców. Jest to szczególnie istotne w realizacji działań zmierzających do poprawy jakości powietrza, czy też szerszego korzystania z odnawialnych źródeł energii.

Ważnym aspektem działań jest również zachowanie bioróżnorodności, przy równoczesnym udostępnianiu terenów atrakcyjnych przyrodniczo, poprzez m.in. kompleksowe zagospodarowanie doliny Wisłoka na obszarze ROF, rozbudowę szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych oraz stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej łączącej funkcjonujące szlaki turystyczne poszerzone o nowe trasy wraz z niezbędną infrastrukturą. Takie działanie o liniowym i integracyjnym charakterze pozwoli na podnoszenie atrakcyjności turystycznej poprzez tworzenie nowych atrakcji turystycznych oraz tworzenie i zagospodarowanie terenów rekreacyjnych dla mieszkańców obszaru.

Wśród zasobów warto również wskazać na dziedzictwo kulturowe składające się na krajobraz ROF jako ośrodka posiadającego swoją odrębność i specyfikę, co jest bardzo ważne w kontekście budowania więzi i kapitału społecznego ROF oraz rozwijanie oferty kulturalnej. Tworzenie na obszarze Rzeszowa i jego obszaru funkcjonalnego usług kultury wyższego rzędu oraz zapewnienie równomiernego dostępu do tego rodzaju usług, poprzez budowę nowych obiektów w uzasadnionych przypadkach i wykorzystanie istniejącej infrastruktury, to istotna składowa ukierunkowana na wzmacnianie jego funkcji metropolitalnych.

Cel strategiczny 4 jest zintegrowany z celem strategicznym 5 i 6, ponieważ skupiają się one na wymiarze przestrzennym i rozwoju obszaru ROF w zakresie infrastruktury, w tym turystycznej, komunikacji i środowiska, które to stanowią znaczące elementy powiązań funkcjonalnych obszaru. Dodatkowo realizacja celu pozwoli na zwiększenie jakości życia poprzez m.in. rozwój infrastruktury, co stanowić będzie uzupełnienie dla celu strategicznego 1 skupionego na rozwoju usług publicznych, których to katalog przekłada się również na jakość życia mieszkańców. W ramach celu strategicznego 3 realizowane będą działania, które pozwolą na wykorzystanie potencjałów m.in. instytucji kultury czy turystycznego, co przełoży się na wzrost gospodarczy i stanowić będzie element dywersyfikacji i uzupełnienie dla celu strategicznego 2 i 3, które dotyczą rozwoju gospodarczego.

Planowane efekty realizacji Celu Strategicznego 4 są następujące:

- Poprawa jakości elementów środowiska przyrodniczego m.in. powietrza
- Zwiększenie poziomu bioróżnorodności
- Ograniczenie negatywnych skutków zmian klimatu
- Wysoka jakość i standard infrastruktury instytucji kultury
- Zwiększenie znaczenia sektora turystyki związanej z utworzeniem sieci aktywnych szlaków turystycznych oraz intensyfikacją ruchu turystycznego i stymulowaniem działalności gospodarczej związanej z turystyką
- Równomierny dostęp do sieci wodno-kanalizacyjnej
- Zwiększona efektywność systemu gospodarowania odpadami
- Zwiększenie udziału OZE i zwiększona efektywność energetyczna
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
- Wysoka jakość przestrzeni publicznych
- Utworzenie nowych terenów zielonych
- Powstanie i modernizacja oświetlenia ulicznego

5

Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym

Integracja ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym wynika z wyzwań związanych z koordynacją polityki rozwojowej terenu ROF. Podstawowym narzędziem w tym zakresie są opracowania planistyczne, szczególnie w wymiarze planowania przestrzennego.

Na poziomie realizacyjnym fundamentalne znaczenie do tej pory miał instrument ZIT, którego ranga jest niekwestionowana. Tym niemniej, z punktu widzenia mnogości potrzeb samorządów tworzących obszar oraz koncentracji tematycznej ZIT, należy intensyfikować działania zmierzające do realizacji wspólnych, partnerskich projektów niezależnie od tego narzędzia. W tym kontekście znaczenie ma zawieranie partnerstw mających na celu rozwiązywanie konkretnych doraźnych problemów.

Warto również zwrócić uwagę na konieczność prowadzenia polityki rewitalizacyjnej, zmierzającej do niwelowania rozwarstwienia poszczególnych części ROF oraz realizacji projektów o charakterze rewitalizacyjnym. Ponadto kluczowym działaniem jest odnowa przestrzeni publicznych, podniesienie ich jakości oraz zagospodarowanie wraz z zapewnieniem wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego.

Horyzontalnie cel wpisuje się w ideę rozwijania na obszarze Rzeszowa i ROF funkcji metropolitalnych, które charakteryzują ośrodki wielkomiejskie, w których występują instytucje reprezentujące sektor usług wyższego rzędu i instytucje wykraczające zasięgiem swojej działalności zdecydowanie poza granice miasta. Wzmacnianie tych funkcji jest szczególnie ważne w kontekście budowy pozycji Rzeszowa w Polsce Wschodniej, co jest możliwe do osiągnięcia dzięki posiadanym zasobom i potencjalne obszaru.

Cel strategiczny 5 jest zintegrowany z celem strategicznym 4 i 6, ponieważ skupiają się one na wymiarze przestrzennym i rozwoju obszaru ROF w zakresie infrastruktury komunikacji i środowiska, które to stanowią znaczące elementy powiązań funkcjonalnych obszaru. Dodatkowo jest spójny z Celem Strategicznym, 3 który również skupia się na wzmacnianiu potencjału ROF dzięki realizacji inwestycji oraz wspólnych działań w partnerstwie. Działania realizowane w ramach niniejszego celu pozwolą, podobnie jak w przypadku Celu strategicznego 1 i 2, na poprawę i wzrost jakości życia mieszkańców.

Planowane efekty realizacji Celu Strategicznego 5 są następujące:

- Zrealizowanie projektów zintegrowanych w ramach ZIT
- Wysoki poziom współpracy w ramach partnerstw
- Zwiększenie funkcji metropolitalnych
- Zrewitalizowane obszary zdegradowane
- Odnowione, dostępne i kompleksowo zagospodarowane przestrzeni publicznych
- Kompleksowy rozwój przestrzenny w ROF i zwiększona spójność przestrzenna

6

Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji

Szeroko rozumiany transport publiczny i działania z nim związane wprost mają charakter kontynuacji, w szczególności, jako kolejny etap działań wpisujących się w priorytet 2 dotychczas obowiązującej Strategii ZIT gdzie wskazuje się na konieczność „promowania strategii niskoemisyjnych, w tym wspieranie zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej”. Zdefiniowany cel jest zatem jasno określony i wynika ze zdiagnozowanych potrzeb.

Efektywny system transportu zbiorowego, tj. jego zintegrowanie w oparciu o posiadane zasoby oraz podejmowanie działań mających na celu poprawę funkcjonowania różnych form transportu w kontekście oczekiwań mieszkańców ROF, to podstawowe wyzwanie na poziomie usług publicznych. Pożądanym stanem jest wprowadzenie na obszarze Rzeszowa i jego obszaru funkcjonalnego tak jak to możliwe i uzasadnione, nowego systemu transportu publicznego, który będzie „korkoodporny” (uniezależniony lub zależny w jak najmniejszym stopniu od kongestii w ruchu drogowym). Kluczowe w kwestii rozwoju systemu transportowego jest tworzenie siatki połączeń (prywatnych/publicznych) łączących różne dziedziny transportu (autobusowy/kolejowy), co wpłynie na ograniczenie zjawiska wykluczenia komunikacyjnego.

W kategoriach wyzwania należy natomiast zdefiniować konieczność poprawy skomunikowania Rzeszowa i ROF oraz zwiększenie dostępności i spójności przestrzennej, poprzez rozbudowę sieci transportowej oraz rozwój połączeń transportu publicznego, jak również systemu obejmującego transport rowerowy z wykorzystaniem intermodalnych węzłów powiązanych z tym środkiem transportu.

Cel strategiczny 6 jest zintegrowany z celem strategicznym 4 i 5, ponieważ skupiają się one na wymiarze przestrzennym i rozwoju obszaru ROF w zakresie infrastruktury komunikacji i środowiska, które to stanowią znaczące elementy powiązań funkcjonalnych obszaru. Szczególne powiązania widoczne są w przypadku celu strategicznego 4, ponieważ wdrażanie działań z zakresu zrównoważonej mobilności przyczyni się do poprawy jakości powietrza. Dostępność jest jednym z elementów, które stanowią o potencjale gospodarczym regionu zatem cel wykazuje zintegrowanie z celami strategicznymi 2 i 3. Dodatkowo jest on komplementarny z celem strategicznym 1, ponieważ katalog wyróżnionych w dniach działań należy do zadań własnych gminy, a ich realizacja sprzyja podnoszeniu jakości życia mieszkańców ROF.

Planowane efekty realizacji Celu Strategicznego 6 są następujące:

- Zwiększony poziom mobilności w ROF

- Poprawa skomunikowania wewnątrz ROF
- Rozbudowana sieć dróg i połączeń międzygminnych
- Zmniejszenie poziomu emisji zanieczyszczeń z sektora transportu
- Zmiana zachowań transportowych mieszkańców
- Rozwinięty i zintegrowany system transportu publicznego
- Spójny system dróg rowerowych

III.5 Kierunki działań ROF wraz ze schematem interwencji

	1	2	3	4	5	6
cele strategiczne	Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych	Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego	Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu	Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym	Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
kierunki działań	1.1 Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach edukacyjnych ROF	2.1 Budowa i rozbudowa uzbrojenia terenów inwestycyjnych oraz poprawa ich skomunikowania	3.1 Działania na rzecz realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych	4.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego	5.1 Realizacja działań z zakresu interwencji terytorialnej – instrument ZIT	6.1 Zwiększanie mobilności poprzez rozbudowę układu drogowego z uwzględnieniem obwodnic oraz drogowych połączeń międzygminnych oraz poprawy skomunikowania z Międzynarodowym Portem Lotniczym Rzeszów-Jasionka
	1.2 Budowa spójnego systemu polityki senioralnej	2.2 Aktywizacja osób bezrobotnych na terenie ROF	3.2 Promocja i budowa marki ROF	4.2 Wsparcie instytucji kultury na terenie ROF	5.2 Wspieranie i animacja partnerstw i działań wspólnych – działania poza ZIT	6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej
	1.3 Poprawa dostępności infrastruktury opiekuńczej i pielęgnacyjnej	2.3 Prowadzenie działań na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej w środowiskach marginalizowanych	3.3 Współpraca międzynarodowa	4.3 Rozwój turystyki na obszarze ROF	5.3 Opracowanie i koordynacja dokumentów strategicznych oraz planistycznych i terytorialnie zintegrowane planowanie przestrzenne w ramach ROF	6.3 Integracja i rozwój systemu transportu publicznego
	1.4 Zwiększenie dostępu do nowoczesnych usług medycznych	2.4 Działania na rzecz rozwijania poziomu przedsiębiorczości		4.4 Rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie ROF	5.4 Kompleksowa rewitalizacja i odnowa obszarów zdegradowanych i przestrzeni publicznych na terenie ROF	6.4 Integracja z Podmiejską Koleją Aglomeracyjną
	1.5 Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych	2.5 Wspieranie powstawania start-up'ów		4.5 Rozwój systemu gospodarki odpadami na terenie ROF	5.5 Rozwijanie funkcji metropolitalnych na terenie ROF	6.5 Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF
	1.6 Realizacja programów dla dzieci i młodzieży	2.6 Promowanie mechanizmów partycypacyjnych wśród mieszkańców w ramach działań prorozwojowych		4.6 Wzmocnienie efektywności energetycznej na terenie ROF		6.6 Poprawa skomunikowania obszaru ROF z siecią TEN-T (w szczególności południowa część ROF)
	1.7 Rozwój oferty placówek przedszkolnych	2.7 Realizacja projektów ukierunkowanych na wzmocnienie kompetencji i umiejętności mieszkańców ROF		4.7 Przebudowa i modernizacja infrastruktury ciepła systemowego w ROF		
	1.8 Doskonalenie procesu dydaktycznego – kształtowanie kompetencji kluczowych u uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych na terenie ROF	2.8 Harmonizacja polityki migracyjnej		4.8 Wykorzystanie OZE na terenie ROF		
	1.9 Wspieranie rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego			4.9 Udostępnianie i zachowanie bioróżnorodności ROF		
				4.10 Ochrona powietrza		
				4.11 Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego		

III.6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w ROF

W celu sformułowania ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej przeanalizowano pozycję ROF w pięciu wymiarach:

- a) uwarunkowań globalnych i ogólnopolskich,
- b) uwarunkowań regionalnych, w tym wynikających z pozycji ROF w województwie,
- c) uwarunkowań wynikających z wizji rozwoju ROF,
- d) uwarunkowań ROF jako organicznej i hierarchicznej całości funkcjonalno-przestrzennej,
- e) uwarunkowań poszczególnych gmin jako ich wkładu w tworzenie organizmu ROF.

Równolegle uwzględniono wyżej wymienione aspekty w sposób formalny, tj. z odniesieniem do strategii rozwoju województwa, planu zagospodarowania przestrzennego województwa, pozostałych komponentów rozwoju ROF oraz gminnych dokumentów planistycznych.

Zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, przyjmuje się poniższe ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu:

Uwarunkowania związane z ochroną przyrody i krajobrazu są kluczowe dla przyszłości ROF jako obszaru dynamicznie rozwijającego się, ekologicznego, podejmującego wyzwania globalne i lokalne oraz zwiększającego jakość życia swoich mieszkańców, tym samym wyznaczając ramy rozwoju przestrzennego. Jednocześnie zrównoważone gospodarowanie zasobami przyrodniczymi będzie odpowiedzią na szereg zagrożeń wynikających ze zmieniającego się klimatu. Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Zapobieganie degradacji terenów otwartych i niezurbanizowanych;
- Dostosowanie procesów gospodarczych do warunków wynikających ze współczesnych standardów środowiskowych;
- Objęcie obszarów i obiektów o najwyższych wartościach ochroną prawną na podstawie ustawy o ochronie przyrody, jak również terenów zieleni o znaczeniu kulturowym na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- Zapewnienie odpowiedniej wentylacji miast (kliny i korytarze napowietrzające) i obszarów regeneracji powietrza (lasy);
- Zapewnienie efektywnej ochrony obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo oraz ich racjonalne udostępnianie;

- Zapewnianie ciągłości przyrodniczej obszarów zielonych, w tym zielonego pierścienia wokół Rzeszowa, dolin rzecznych (wykraczających zasięgiem poza obszar ROF) oraz lądowych korytarzy migracyjnych dla dużych zwierząt powiązanych z systemem regionalnych i lokalnych korytarzy ekologicznych;
- Zachowanie istniejących i tworzenie nowych terenów zielonych w celu zachowania bioróżnorodności i zapewnienia dostępu do terenów rekreacji, szczególnie w obszarach zurbanizowanych;
- Optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego, w tym w pierwszej kolejności ponowne wykorzystywanie pod inwestycje budowlane terenów wcześniej zainwestowanych (*brownfield*) i ograniczenie nowego zainwestowania na terenach czynnych przyrodniczo (*greenfield*);
- Dążenie do zachowania dobrego stanu wód / poprawy złego stanu wód, w tym dążenie do przywrócenia obecnych wcześniej biotopów, które zaniknęły na skutek zanieczyszczenia;
- Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko, szczególnie w zakresie nowych inwestycji budowlanych, infrastruktury komunikacyjnej, emisji gazów związanych z ogrzewaniem, wytwarzania ścieków i odpadów;
- Podejmowanie działań na rzecz poprawy czystości powietrza - ograniczanie zanieczyszczenia powietrza poprzez m.in.:
 - a) ograniczanie niskiej emisji, jak również emisji komunikacyjnej,
 - b) redukcję zapotrzebowania na nieefektywne źródła ciepła, w tym poprzez termomodernizację budynków;
- Weryfikacja wyznaczonej rezerwy terenów pod zabudowę mieszkaniową pod kątem ingerencji przestrzennej w istniejące ekosystemy (zapobieganie tworzeniu barier antropogenicznych skutkujących fragmentacją ekosystemów i korytarzy ekologicznych oraz izolacją elementów systemu); zapobieganie konfliktom przyrodniczo-komunikacyjnym;
- Ochrona przed zasklepianiem powierzchni ziemi poprzez maksymalizowanie powierzchni terenów biologicznie czynnych przy jednoczesnym wprowadzaniu do planów miejscowych zapisów dopuszczających wysoką intensywność zabudowy i ograniczających udział powierzchni utwardzonych;
- Podnoszenie odporności struktury ROF na zagrożenia związane ze zmianami klimatu takie jak susze hydrologiczne, okresowe podtopienia i powódzie – poprzez odpowiednie wymogi co do retencji wód opadowych na działce budowlanej, w tym upowszechnianie małej retencji oraz poprzez rezerwowanie terenów okresowo zalewanych i innych pod suche zbiorniki retencyjne, a także ochronę terenów naturalnej retencji. Wymagania powinny uwzględniać ponadgminne relacje geograficzne (przepływy rzek, względne różnice wysokości położenia

miejsowości wzdłuż cieków wodnych i w dolinach) implementację rozwiązań służących do zatrzymywania wód deszczowych w obrębach zlewni.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

Dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra kultury współczesnej stanowią podstawę rozwoju i budowania pozycji ROF w wymiarze społecznym i ekonomicznym. Jednocześnie zasoby te kształtują tożsamość lokalną poszczególnych gmin ROF, wpływając na jego kapitał społeczny. Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Dziedzictwo kulturowe, zarówno materialne, jak i niematerialne, stanowi podstawę do kształtowania tożsamości lokalnej mieszkańców i powinno być traktowane jako szczególnie ważny aspekt polityki przestrzennej. Jednocześnie turystyka wykorzystująca zasoby dziedzictwa kulturowego, w połączeniu z odpowiednią infrastrukturą (m.in. komunikacyjną, noclegową) może być istotnym źródłem rozwoju gospodarczego;
- Zachowanie wartości dziedzictwa kulturowego poprzez przeciwdziałanie przeobrażeniom struktury przestrzennej i sposobom zagospodarowania, które mogą stanowić zagrożenie dla istniejących zasobów lub ich utratę;
- Ochrona krajobrazów wiejskich jako nośnika tożsamości oraz zasobów przestrzeni rekreacyjnych z uwzględnieniem budowania właściwych powiązań i relacji miejsko-wiejskich w wymiarze przestrzenno-funkcjonalnym;
- Zrównoważony rozwój turystyki, zachowujący równowagę między kwestiami społecznymi, gospodarczymi i ochrony przyrody, przy jednoczesnym uwzględnieniu wszystkich gmin ROF;
- Rozwój szlaków turystycznych i kulturowych w celu udostępniania, promocji, popularyzacji zasobów kulturowych oraz w celu kształtowania / wzmacniania tożsamości regionalnej i lokalnej;
- Rozwój instytucji kultury z uwzględnieniem dziedzictwa oraz potrzeb młodego pokolenia;
- Rewaloryzacja historycznych układów urbanistycznych Rzeszowa, Łańcuta, Tyczyna, Głogowa Małopolskiego oraz Czudca.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej:

Nadrzędnym kierunkiem zmian struktury przestrzennej ROF powinno być dalsze pogłębianie integracji funkcjonalno-przestrzennej, wzmocnienie spójności terytorialnej miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Rzeszowa oraz konkurencyjności jego struktur funkcjonalnych. Kluczowe będzie odpowiednie rozmieszczenie poszczególnych funkcji i obszarów wielofunkcyjnych, z uwzględnieniem potrzeb, ale też występujących potencjałów i ograniczeń. Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Stosowanie zasady zrównoważonego rozwoju; uporządkowanie przestrzeni poprzez eliminację kolizji przestrzennych, konsolidacja terenów zabudowanych w zwarte zespoły;
- Dalszy rozwój funkcjonalny obszaru metropolitalnego Rzeszowa oraz zachowanie połączeń z ośrodkami lokalnymi, szczególnie kształtowanie relacji z najważniejszymi satelitami, rozwój powiązań Rzeszowa z obszarem funkcjonalnym;
- Utrzymanie policentrycznego charakteru sieci osadniczej wokół miasta Rzeszowa, przy jednoczesnym wsparciu dominującej roli Rzeszowa jako centrum regionalnego układu osadniczego, m.in. poprzez rozwój funkcji metropolitalnych i zwiększenie dostępności systemem komunikacji publicznej;
- Dążenie do utworzenia zwartej przestrzennie sieci układu osadniczego ROF, w szczególności poprzez dążenie do pokrycia powierzchni gmin planami miejscowymi, w celu osiągnięcia kompleksowych rozwiązań w zakresie zapewnienia infrastruktury technicznej, komunikacji, jak również optymalizacji kosztochłonności;
- Wypracowywanie ponadgminnych i gminnych relacji funkcjonalno-przestrzennych miejsko-wiejskich w zakresie kształtowania wielofunkcyjnych centrów lokalnych i obszarów nowej zabudowy mieszkaniowej oraz kształtowania pożądanych relacji pomiędzy nimi w zakresie zwartości struktur osadniczych, efektywności układu komunikacyjnego ze szczególnym uwzględnieniem komunikacji zbiorowej, dostępu do usług (w tym edukacyjnych i służby zdrowia) i dostępności do terenów rekreacyjnych. Zagwarantowanie kształtowania miejsc integracji i odpoczynku zarówno na terenach wiejskich, jak i miejskich;
- Wiązanie rozwoju terenów mieszkaniowych z powstaniem odpowiednio wydajnej/efektywnej sieci komunikacji zbiorowej, ze szczególnym uwzględnieniem węzłów komunikacji publicznej i dostępnością infrastruktury rowerowej;
- Zagwarantowanie bezpośredniego dostępu z terenów mieszkaniowych, szczególnie wielorodzinnych, do zielonych terenów rekreacyjnych, codziennej aktywności fizycznej, stref odprężenia (relaksu) jako odpowiedź na wyzwania związane z zapewnieniem warunków do utrzymania zdrowia psychicznego i „well-being” wśród dzieci i młodzieży, a także seniorów;
- Powstrzymanie procesu suburbanizacji miast i dalszego rozpraszania zabudowy na terenach wiejskich na rzecz kształtowania nowych zwartych zespołów z zapewnieniem efektywnej obsługi infrastrukturalnej, w tym komunikacji zbiorowej;
- Zagęszczanie zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej na obszarach zurbanizowanych wraz z jednoczesnym zagwarantowaniem bezpośrednio dostępnych publicznych terenów zieleni i rekreacji;
- Aktualizacja i ewentualna redukcja rezerw terenu pod zabudowę mieszkaniową w kontekście rzeczywistego zapotrzebowania związanego z prognozami demograficznymi, szczególnie w zakresie rozproszonych terenów pod zabudowę jednorodzinną oraz obszarów

niepowiązanych z istniejącą lub planowaną infrastrukturą komunikacyjną, usługową i techniczną;

- Nowoprojektowany teren zabudowy mieszkaniowej powinien cechować spójny charakter, zarówno w zakresie typu, jak i stylu (nawiązujące do tradycyjnej i wartościowej zabudowy na obszarach, gdzie taka zabudowa występuje, z poszanowaniem sąsiedztwa, w tym zabytków), pozwalający na budowanie tożsamości lokalnej, więzi sąsiedzkich, oferujących wysoką jakość życia;
- Rozwój infrastruktury technicznej wyprzedzający zabudowę terenów, zapewnienie dla nowej zabudowy kompleksowej obsługi infrastrukturalnej, w tym komunikacyjnej (ze szczególnym uwzględnieniem komunikacji zbiorowej i infrastruktury rowerowej);
- Wyłączenie spod zabudowy terenów szczególnie narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i podtopień oraz zjawisko osuwania się mas ziemnych;
- Dalszy rozwój SAG na terenie ROF jako perspektywicznej (możliwości przestrzenno-funkcjonalne) wiodącej strefy przemysłowej ROF;
- Rozwój infrastruktury istniejących i wyznaczanie nowych terenów inwestycyjnych w sposób skonsolidowany, w celu kształtowania strategicznych, zwartych obszarów emisyjnej działalności gospodarczej jako działanie kluczowe dla lokowania i rozwijania się przedsiębiorstw przy jednoczesnym budowaniu pozycji gospodarczej ROF.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego [WOH] w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Z 2023 r. Poz. 977, 1506, 1597 i 1688):

Rozwój wielkopowierzchniowych obiektów handlowych jest jednym z głównych wymiarów przekształceń polskiego handlu detalicznego po 1989 r. Jednocześnie obiekty te istotnie wpływają na charakterystykę gmin, m.in. poprzez kształtowanie zachowań konsumentów. Pozostawienie rozwoju WOH bez odpowiednich regulacji może prowadzić do negatywnych skutków przestrzennych i społecznych, stąd wymagane są jednoznaczne zasady ich dalszego rozwoju. Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Lokalizowanie WOH głównie na terenie Miasta Rzeszowa. Przy lokalizacji WOH należy brać pod uwagę, że sieci handlowe na terenie ROF są równomiernie rozmieszczone i zaspokajają potrzeby nie tylko mieszkańców obszaru funkcjonalnego, ale również pozostałych mieszkańców województwa;
- Zaleca się lokalizację WOH na podstawie obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w celu zagwarantowania utrzymania ładu przestrzennego;
- Ograniczanie powierzchni parkingowych przy WOH na rzecz przestrzeni przeznaczonych dla pieszych, w tym rekreacyjnych. Ilość powierzchni utwardzonych – komunikacyjnych (poza

placami i ciągami pieszymi) powinna być maksymalnie zredukowana a przestrzenie parkingowe powinny być realizowane jako wielokondygnacyjne w celu redukcji efektu zasklepienia powierzchni ziemi;

- Preferowanie centrów wielofunkcyjnych, kierujących ofertę do zróżnicowanych grup społecznych;
- Preferowanie lokalizacji WOH poza obszarami centralnymi i śródmiejskimi, w miejscach dobrze skomunikowanych, przede wszystkim dostępnych za pośrednictwem komunikacji publicznej lub zapewnienie takiej komunikacji. Dostępność samochodowa (indywidualna) powinna być podporządkowana maksymalnie efektywnej dostępności komunikacją publiczną;
- Ewentualna lokalizacja WOH w obszarach centralnych i śródmiejskich możliwa pod warunkiem ukształtowania towarzyszącej wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej ukształtowanej na styku z WOH poprzez usługowe partery (dostępne z tej przestrzeni) – WOH powinny kształtować wysokiej jakości przestrzeń miejską opartą na integracji z istniejącą tkanką miejską.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:

Inwestycje celu publicznego obejmują szeroki katalog przedsięwzięć, których wspólnym mianownikiem jest realizacja celów publicznych oraz określony zasięg (lokalny, wojewódzki lub krajowy), które zostały zdefiniowane w art. 6 Ustawy o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2023 poz. 344 tj.). Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Lokalizowanie zgodnie z zapisami obowiązujących przepisów prawa miejscowego, a w przypadku ich braku – zgodnie z zapisami obowiązującego prawa, w tym w szczególności Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- Lokalizowanie z poszanowaniem istniejących ograniczeń środowiskowo-przyrodniczych;
- Kluczowe inwestycje celu publicznego należy lokalizować w sposób sprzyjający zwiększaniu aktywności gospodarczej, w szczególności wspierający powstawanie i rozwój stref zwiększonej aktywności gospodarczej na terenie ROF z zapewnieniem efektywnej obsługi komunikacyjnej tych obszarów;
- Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym powinny być lokalizowane w oparciu o Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030²⁴;

²⁴ Uchwała nr LIX/930/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27.08.2018 r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Podkarpackiego.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji:

Rozwój systemu komunikacyjnego powinien dążyć do poprawy skomunikowania gmin ROF w sposób efektywny, przy zachowaniu wysokich standardów ochrony środowiska naturalnego i kulturowego.

Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Multimodalny system komunikacji powinien wspierać zarówno połączenia wewnątrz poszczególnych gmin obszaru funkcjonalnego (spójność przestrzenna), połączenia pomiędzy nimi, jak i dostępność zewnętrzną (m.in. poprawa skomunikowania z węzłami autostrady A4 i drogi S19);
- Wspieranie transportu multimodalnego, integrowanie różnych form transportu publicznego w kierunku wytworzenia efektywnych węzłów sieci komunikacji publicznej z siecią park and ride oraz bike and ride, szczególnie w obszarach przedmieść oraz powiązanych funkcjonalnie z rdzeniem ROF obszarów wiejskich;
- Poprawa zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz zrównoważenie struktury komunikacyjnej w ROF;
- Rozwój transportu publicznego, w tym komunikacji kolejowej, ze szczególnym naciskiem na kolej aglomeracyjną i redukcję komunikacji samochodowej indywidualnej, szczególnie wewnątrz rdzenia ROF;
- Rozwój infrastruktury kolejowej, w tym modernizacja i rozbudowa linii kolejowych;
- Rozwój sieci transportu publicznego, szczególnie z gmin oddalonych od centrum obszaru funkcjonalnego oraz wzmocnienie jego powiązań (węzłów przesiadkowych z przestrzeniami publicznymi);
- Budowanie wielośrodkowej struktury funkcjonalno-przestrzennej, zgodnie z ideą miasta piętnastominutowego;
- Preferowanie ruchu pieszego i rowerowego w obszarach centralnych i śródmiejskich w miastach ROF:
 - a) Rozwój infrastruktury ruchu pieszego w szczególności w zakresie poprawy bezpieczeństwa;
 - b) Rozwój sieci ścieżek rowerowych, rozbudowa infrastruktury dla rowerzystów wraz z integracją z węzłami sieci komunikacji publicznej.

Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej:

Współczesnym trendem jest rozwój wysokowydajnych systemów infrastrukturalnych w celu ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko i jednocześnie gwarantujących wysokiej jakości usługi, zarówno dla mieszkańców jak i strefy przemysłowo-usługowej, a także rozwój gospodarki obiegu zamkniętego. Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Redukcja procesu rozpraszania zabudowy i konsolidacja zespołów zabudowy (struktur osiedleńczych), także w celu zwiększenia efektywności pożądanych inwestycji infrastrukturalnych, takich jak infrastruktura kanalizacyjna i komunikacyjna;
- Rozwój sieci ciepłowniczych, przede wszystkim na terenach zurbanizowanych i o zwartej zabudowie;
- Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, także w celu wyeliminowania niekontrolowanego zanieczyszczenia cieków wodnych – szczególnie w terenach wiejskich;
- Zwiększanie bezpieczeństwa energetycznego, w tym dążenie do rozbudowy i modernizacji sieci energetycznych oraz zwiększanie wykorzystania odnawialnych, zeroemisyjnych źródeł energii oraz budowa infrastruktury magazynowania energii;
- Dążenie do rozdzielenia kanalizacji ogólnospławnej, a także retencjonowania wód oraz ograniczenia uszczelnienia powierzchni terenów;
- Kształtowanie miejskich powierzchni utwardzonych jako przepuszczalnych;
- Zwiększenie wykorzystania wód opadowych w celu zatrzymania wód deszczowych w terenie;
- Rozwój infrastruktury „zielonej” i „niebieskiej” dla osiągnięcia celów klimatycznych, przyrodniczych, ekonomicznych, społecznych oraz zdrowotnych,
- Rozwój sieci telekomunikacyjnych umożliwiających cyfrową transformację i rozwój przemysłu 4.0.

Kierunki rozwoju systemów infrastruktury społecznej:

Infrastruktura społeczna odpowiada za: długofalowy rozwój społeczno-ekonomiczny, budowanie przewagi ROF oraz wchodzących w jej skład gmin (w tym ich społeczności), a także poprawę jakości życia. Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Poszerzenie wachlarza usług proporcjonalnie do rozmiaru i roli danego ośrodka w ROF (szczególnie rozwój usług wyższego rzędu w Rzeszowie i Łąćcu);
- Utrzymanie i rozwój sektora usług dla seniorów, w tym infrastruktury ochrony zdrowia i placówek pomocy społecznej, szczególnie na obszarach wiejskich;
- Wzmocnienie oferty pozamiejskich ośrodków, w tym poszczególnych sołectw w zakresie funkcji społeczno-kulturowych adresowanych do lokalnej społeczności (szczególnie dla rodziców małych dzieci oraz seniorów), takich jak żłobki, przedszkola i domy seniora;
- Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej, ułatwianie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, m.in. w postaci inkubatorów przedsiębiorczości i powierzchni „co-workingowych” dopuszczanych w ramach terenów mieszkaniowych;
- Rozwój infrastruktury towarzyszącej dla szkolnictwa wyższego w celu wzmocnienia Rzeszowa jako ośrodka akademickiego;
- Rozwój bazy szkolnictwa zawodowego.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW:

Wyzwania współczesności wskazują, iż konieczne jest zdywersyfikowanie źródeł energii i odejście od źródeł nieodnawialnych. Stąd wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii stanie się wkrótce kluczowe dla zaspokojenia potrzeb całych społeczności. W związku z tym wymagane jest wyznaczenie odpowiednio dużych rezerw terenu pod ten cel. Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Dążenie do rozwoju i wykorzystywania OZE, w tym rozwój infrastruktury pozwalającej na zwiększenie magazynowania energii;
- Z uwagi na potrzeby zachowania ładu przestrzennego i w celu przeciwdziałania konfliktom społeczno-przestrzennym, lokalizacja OZE o dużej mocy powinna być realizowana na podstawie wypracowanych rozwiązań w planach miejscowych;
- Należy preferować lokalizację takich inwestycji na terenach już zainwestowanych, w szczególności na terenach produkcyjnych, obiektów handlu wielkopowierzchniowego czy w pobliżu terenów komunikacyjnych;
- Lokalizację urządzeń na obszarach gleb o najniższej wartości, w tym poprzez dopuszczenie bilansowania potrzeb energetycznych na poziomie ponadgminnym umożliwiające uwzględnienie zróżnicowanie gmin w zakresie potencjału klasy gleb;
- Nie należy lokować urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW na terenach objętych ochroną walorów przyrodniczo-krajobrazowych na podstawie przepisów odrębnych.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

Zbiór przedsięwzięć zaliczanych ustawowo do mogących znacząco oddziaływać na środowisko jest bardzo szeroki, stąd możliwości określenia wspólnych zagregowanych zasad ich lokalizacji dla dużego, złożonego organizmu funkcjonalno-przestrzennego jakim jest ROF są ograniczone. Niemniej, formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko należy lokalizować przy uwzględnieniu aspektów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie z przepisami;
- Preferuje się lokalizację na terenach peryferyjnych w stosunku do centrów gmin, oddalonych od obszarów zamieszkałych oraz cennych przyrodniczo/krajobrazowo;
- Preferuje się lokalizację na terenach przemysłowych oraz na terenach o ograniczonej możliwości racjonalnego wykorzystania.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

Zarówno przestrzeń leśna, jak i rolnicza pełnią istotną rolę społeczną. Istotne jest, aby w skuteczny sposób odpowiadać na postępujące procesy urbanizacyjne, które mogą wypierać te funkcje. Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

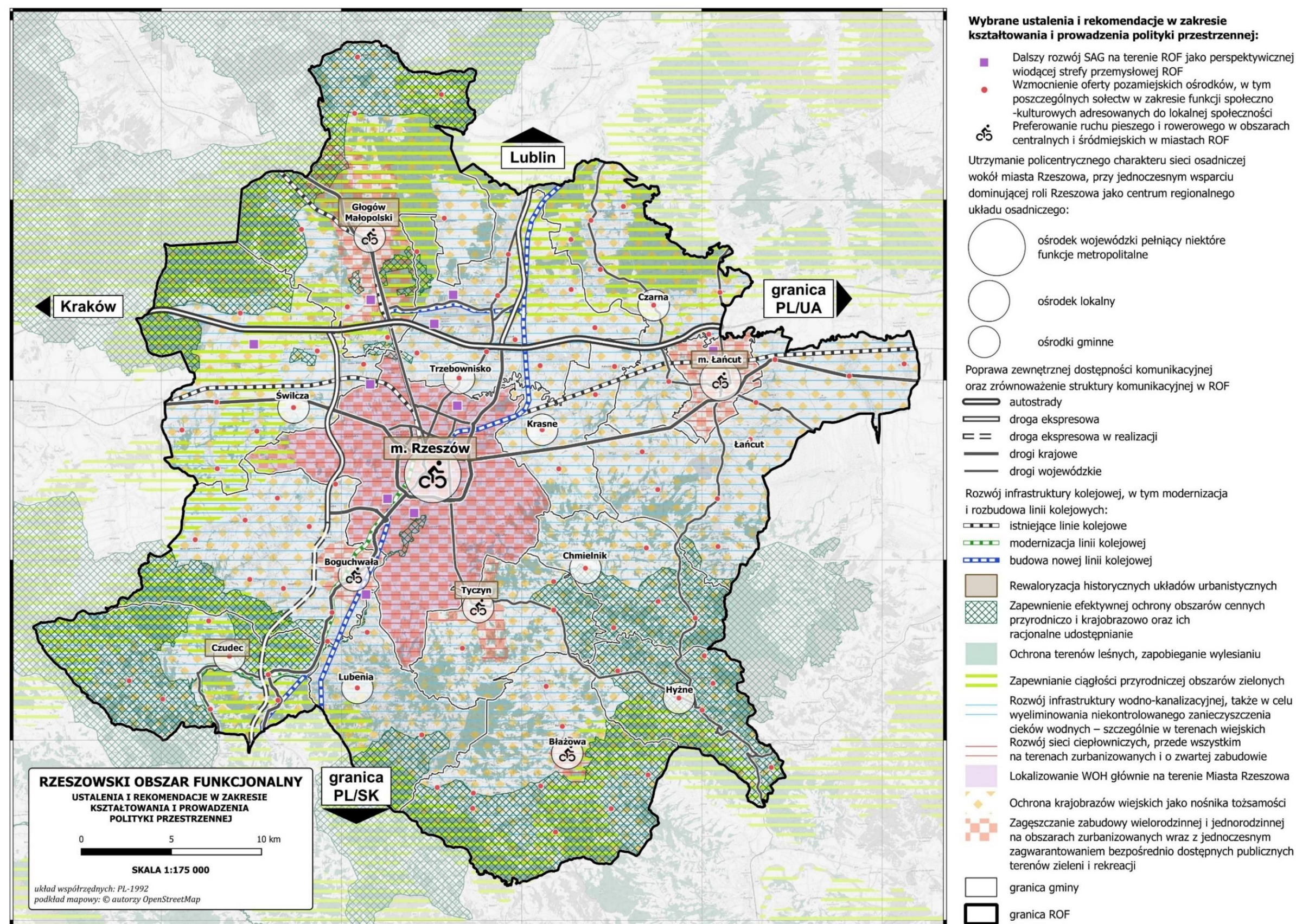
- Zapewnienie dobrych warunków i systemu wsparcia podmiotów gospodarczych i rolnictwa w dostosowaniu do wymagań, zagrożeń i potrzeb związanych z globalizacją gospodarki rolnej;
- Wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego i specjalistycznego, m.in. produkcji winiarskiej w południowej części ROF;
- Ochrona terenów o wysokiej klasie bonitacyjnej gleb przed zabudową i innym zagospodarowaniem; pozostawienie ich w użytkowaniu rolniczym i dążenie do konsolidacji areałów rolniczych w rodzinnych gospodarstwach rolnych;
- Dążenie do zapewnienia możliwości rozwoju obszarowego gospodarstw, nie ograniczając rozwoju przemysłu rolnego opartego na produkcji ekologicznej, z ograniczeniem chowu przemysłowego;
- Ochrona terenów leśnych, zapobieganie wylesianiu, zalesianie i zadrzewianie gruntów niskich klas bonitacyjnych;
- Ograniczenie wykorzystania terenów bezpośrednio wzdłuż cieków wodnych jako areałów monokulturowej produkcji rolniczej;
- Rozwój lokalnej infrastruktury magazynowania i przetwórstwa rolnego.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji:

Obszary zdegradowane, definiowane w programach rewitalizacji stanowią wielki potencjał rozwoju ROF, który powinien zostać wykorzystany w ramach poświęconych im programów i działań. Formułuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

- Zwiększanie dostępności przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami, działania zmierzające do ograniczenia barier architektonicznych i komunikacyjnych;
- Położenie nacisku na uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub ich aktualizację dla terenów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji;
- Dążenie do poprawy jakości życia na obszarach zdegradowanych i rewitalizacji zgodnie z obowiązującymi programami rewitalizacji;
- Rewitalizacja zdegradowanych tkanek miejskich, np. przekształcanie obszarów poprodukcyjnych/ magazynowych/ składowych w wysokiej jakości śródmiejskie przestrzenie publiczne;
- Rewaloryzacja zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych;
- Przeciwdziałanie zjawisku depopulacji poprzez ochronę struktury lokalnych społeczności oraz ich tożsamości oraz przez odpowiednie kształtowanie relacji miasto-wieś;
- Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji powinny być postrzegane jako preferowana lokalizacja nowych inwestycji przemysłowych.

Rysunek 8 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

III.7 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Poniżej przedstawiono mapy z aktualną sytuacją w ROF oraz pożądane kierunki rozwoju przestrzennego do 2030 r. bazując na wskazanych wcześniej rekomendacjach i ustaleniach dotyczących prowadzenia polityki przestrzennej. W celu opracowania modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej dokonano analizy ROF w czterech aspektach:

- Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
- System powiązań przyrodniczych,
- Główne korytarze i elementy sieci transportowych,
- Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

W hierarchii sieci osadniczej województwa podkarpackiego, występujące na terenie ROF należy wymienić Miasto Rzeszów jako ośrodek wojewódzki pełniący funkcje metropolitalne oraz Łańcut będący ośrodkiem lokalnym pełniącym funkcję administracyjno-usługową, przemysłową oraz turystyczną. Pozostałe jednostki osadnicze to ośrodki gminne: Błażowa, Boguchwała, Chmielnik, Czarna, Czudec, Głogów Małopolski, Hyżne, Krasne, Lubenia, Łańcut, Trzebownisko, Tyczyn, Świlcza. Podstawowymi funkcjami ośrodków osadniczych są funkcje administracyjno-usługowa oraz obsługi rolnictwa. Ponadto gminy Tyczyn, Głogów Małopolski, Świlcza, Boguchwała, Trzebownisko pełnią funkcję przemysłową (Rysunek 15). Tereny przemysłowe w formie specjalnych stref ekonomicznych występują w Rzeszowie, Mieście Łańcut oraz gminach: Świlcza, Trzebownisko, Głogów Małopolski oraz Boguchwała. Funkcja mieszkaniowa rozproszona jest na całym terenie ROF, koncentrująca się wzdłuż dróg promieniście rozchodzących się od strony Rzeszowa (Rysunek 14).

System powiązań przyrodniczych

Zgodnie z opracowaniem mapy korytarzy ekologicznych Instytutu Biologii Ssaków PAN w Białowieży z 2012 roku przez teren ROF przebiega sieć korytarzy ekologicznych będących częścią Korytarza Południowego Polski. Ich przebieg jest ściśle powiązany z występowaniem dużych kompleksów leśnych występujących w północnej i południowej części ROF (Puszcza Sandomierska, Pogórze Strzyżowskie, Pogórze Dynowskie) oraz doliną Wisłoka (Rysunek 11).

Znaczna część terenów zielonych w ROF objęta jest prawną ochroną przyrody. Wśród najważniejszych obszarów cennych przyrodniczo należy wymienić:

- Obszary natura 2000 (trzy specjalne obszary ochrony siedlisk oraz jeden obszar specjalnej ochrony ptaków),
- Obszary chronionego krajobrazu,
- Rezerваты przyrody i użytki ekologiczne.

Głównym elementem sieci hydrograficznej jest rzeka Wisłok, która wraz ze swoimi dopływami pokrywa cały teren ROF. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią występują przede wszystkim od strony rzeki Wisłok, zwłaszcza w jej dolnym biegu, poniżej Rzeszowa. Zagrożenie powodziowe dotyczy także takich rzek jak Mrowla czy Sawa (Rysunek 12).

Główne korytarze i elementy sieci transportowych

Sieć drogowa ROF jest w części powiązana z układem krajowym i planowaną do realizacji do 2050 r., transeuropejską siecią transportową TEN-T (Rysunek 10). Sieć bazową tworzy droga międzynarodowa E40 której częścią jest autostrada A4²⁵. Stanowi ona główną oś komunikacyjną regionu na kierunku wschód-zachód, zapewnia bezkolizyjny przejazd tranzytowy od granicy z Ukrainą do granicy z Niemcami oraz powiązanie z siecią autostrad europejskich. Od autostrady A4 w kierunku południowym przebiega droga ekspresowa S19, będąca obecnie częściowo w realizacji (szlak transportowy „Via Carpatia”). Na terenie ROF znajduje się również skrzyżowanie autostrady A4 z drogą ekspresową S19, które tworzy ważny węzeł komunikacyjny.

Główną ośią transportu kolejowego o znaczeniu międzynarodowym jest magistrala kolejowa E30 (element sieci TEN-T), którą na obszarze ROF stanowi linia kolejowa nr 91 relacji Kraków Główny Osobowy- Medyka- granica państwa. Pozostały układ kolejowy stanowią linie nr 71 i 106. Na Podkarpaciu w ramach Centralnego Portu Komunikacyjnego planowane jest zaprojektowanie tzw. „szprychy”, która ma umożliwić szybkie połączenie kolejowe ze stolicą kraju. Realizacja tego rodzaju inwestycji wpłynęłaby na zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego (kolejowego i transportowego) zarówno Rzeszowa, jak i całego Podkarpacia, co miałoby wpływ na rozwój całego regionu.

Lotnisko Rzeszów-Jasionka stanowi istotny składnik infrastruktury komunikacyjnej ROF oraz jest elementem sieci kompleksowej transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T). Lotnisko oferuje krajowe i międzynarodowe połączenia pasażerskie oraz towarowe, znacząco wpływając na rozwój działań transportowych w regionie.

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Przez teren ROF przebiega szereg sieci infrastruktury technicznej o znaczeniu kluczowym dla funkcjonowania regionu, w tym linii elektroenergetycznych wysokiego i najwyższych napięć oraz gazociągów wysokiego ciśnienia (Rysunek 10). Infrastruktura wodno-kanalizacyjna oraz gazowa na obszarze ROF jest dobrze rozwinięta w skali województwa i całego kraju. Największą dostępnością do sieci cechują się gminy w centralnej i północnej części ROF. Gminy w południowej części ROF

²⁵ European Agreement on Main International Traffic Arteries

charakteryzują się mniejszym dostępem do sieci ze względu na specyficzne uwarunkowania naturalne oraz niską gęstość zabudowy.

Infrastruktura społeczna gwarantuje mieszkańcom dostęp do różnorodnych usług publicznych takich jak oświata, ochrona zdrowia, administracja publiczna, ośrodki kultury, sportu i rekreacji. Dostępność usług opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie ROF jest dobra, wymaga jednak dalszego rozwoju. W każdej gminie za wyjątkiem gmin Czarna i Chmielnik funkcjonuje co najmniej jeden żłobek publiczny. W zakresie wychowania przedszkolnego większość jednostek ROF posiada co najmniej jedno przedszkole samorządowe niemniej jednak zapotrzebowanie na dodatkowe miejsca w placówkach jest nadal niewystarczające i ciągle rośnie (Rysunek 13). Szkoły podstawowe i średnie na obszarze ROF rozłożone są równomiernie. Szkolnictwo wyższe koncentruje się głównie w Rzeszowie. Na obszarze ROF działa ogółem 530 zakładów leczniczych²⁶. Główne kompleksy ochrony zdrowia zlokalizowane są w Rzeszowie (m.in. Szpital Miejski, Kliniczny Szpital Wojewódzki, Podkarpackie Centrum Chorób Płuc, SPZOZ MSWiA), Łańcucie (Centrum Medyczne w Łańcucie) oraz Głogowie Małopolskim (Szpital Specjalistyczny w Rudnej Małej). Rzeszowski Obszar Funkcjonalny wykazuje wyjątkowy potencjał w zakresie kultury. Atrakcyjność kulturowa ROF wyróżnia się zwłaszcza poprzez obfitość zabytków materialnych, z których najwięcej skupia się w Rzeszowie i Łańcucie. Odznaczającym się ośrodkiem kulturalnym jest Miasto Łańcut wraz znajdującym się w nim pomnikiem historii.

Strategiczne Obszary Rozwoju wskazane w Strategii Przestrzennej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego – zasady prowadzenia polityki przestrzennej ROF

Strategia Przestrzenna Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego - zasady prowadzenia polityki przestrzennej ROF jest dokumentem, którego celem jest stworzenie wspólnej wizji rozwoju przestrzennego dla gmin tworzących ROF. W ramach opracowania dokumentu wyznaczono Strategiczne Obszary Rozwoju (SOR). Jako szczególnie istotne wskazano następujące elementy:

- priorytetyzacja błękitno-zielonego korytarza wzdłuż Wisłoka,
- zrównoważone planowanie terenów o charakterze mieszkaniowym,
- wyznaczenie dużych strategicznych obszarów inwestycyjnych o znacznym potencjale rozwojowym, nawet na skalę województwa,
- równoważenie rozwoju terytorialnego w ramach ROF.

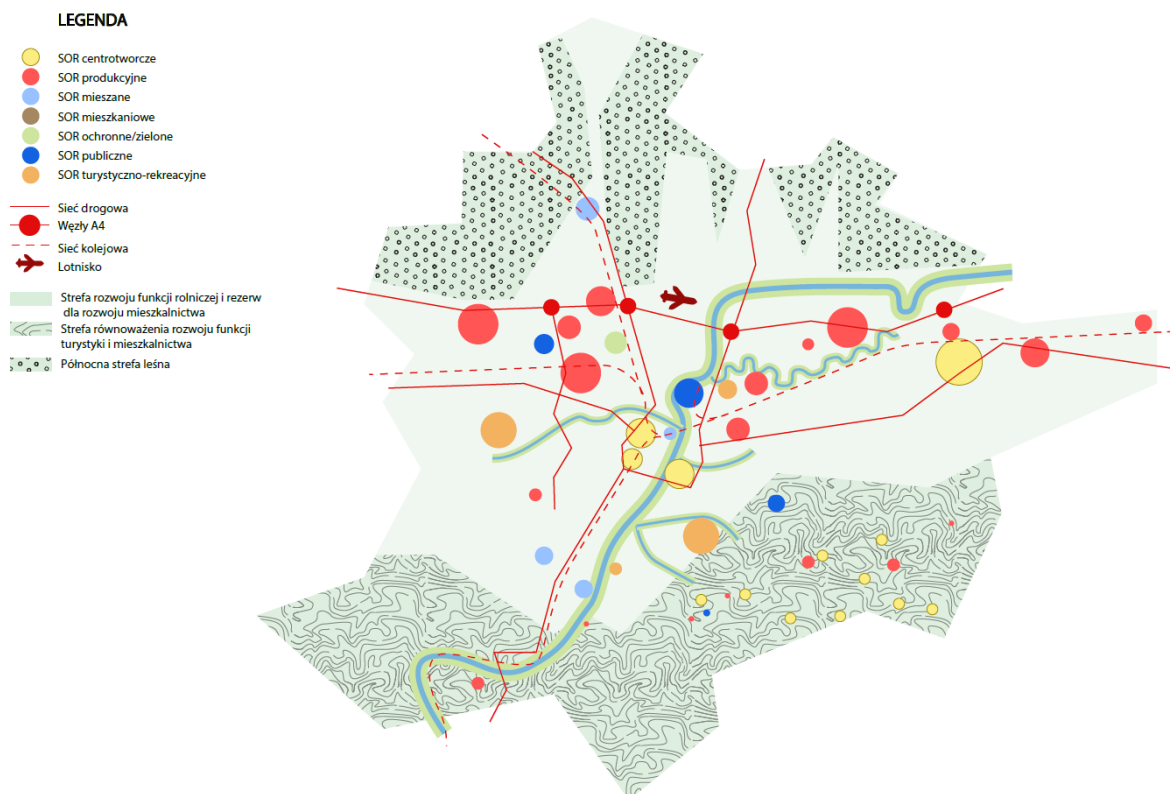
Jako kluczowy obszar wskazano błękitno-zielony korytarz Wisłoka i jego dolinę. To ciągły pas terenów zieleni, rozciągający się na obu brzegach rzeki, łączący funkcje ochronne oraz rekreacyjne. Może służyć

²⁶ Rejestr podmiotów wykonujących działalność leczniczą

jako trasa dla pieszych i rowerzystów, umożliwiać spływy kajakowe, stanowiąc jednocześnie korytarz ekologiczny, dostarczający istotne usługi ekosystemowe dla aglomeracji.

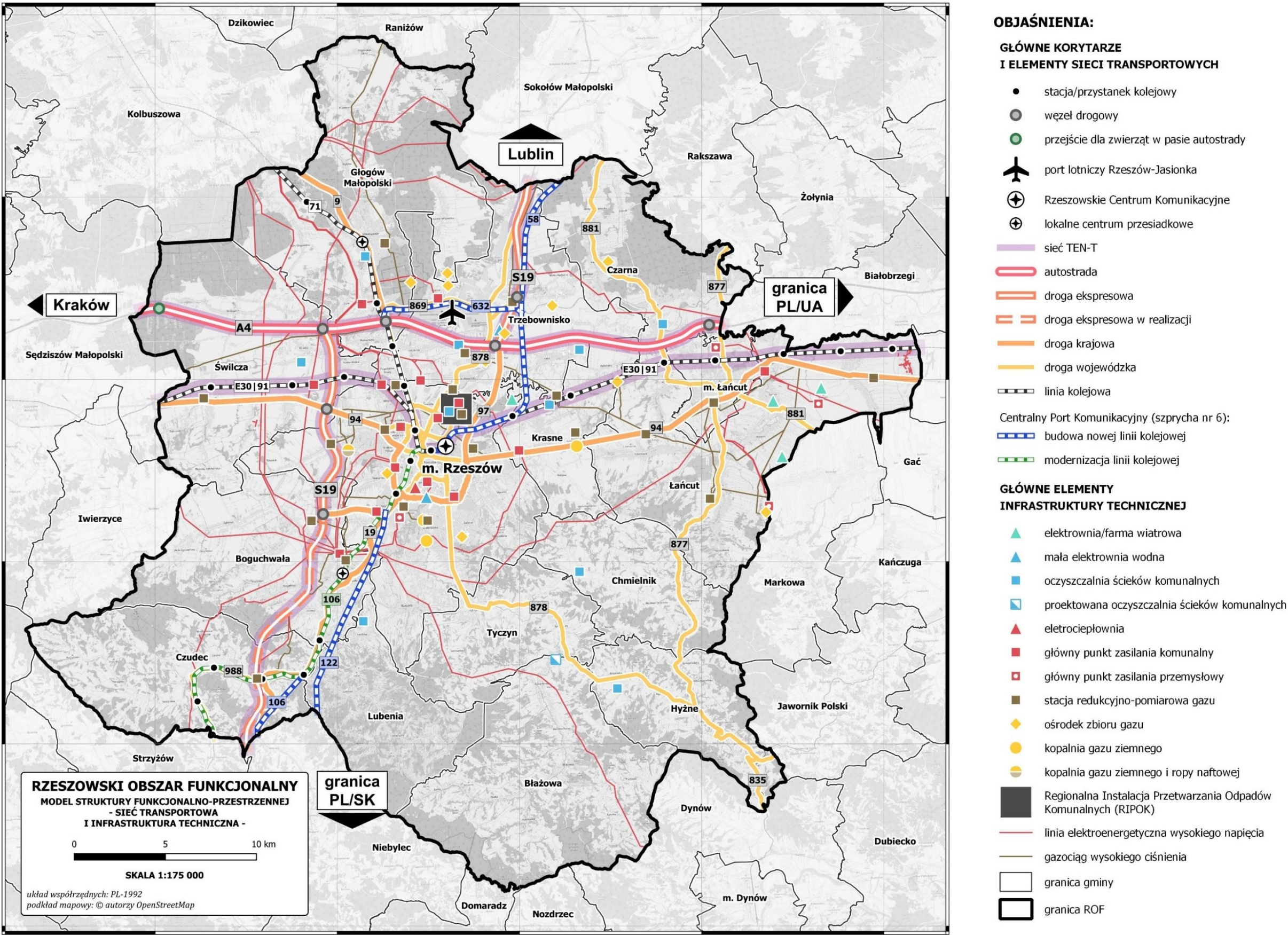
Na obszarze ROF zidentyfikowano także zwarte obszary o potencjale do zagospodarowania w charakterze produkcyjno-usługowym. Tereny te skupiają się równoleżnikowo wzdłuż głównym osi komunikacyjnych (autostrada A4, linia kolejowa E30). Posiadają znaczenie o zasięgu ponadlokalnym, stanowiąc potencjalne miejsce inwestycji dużych przedsiębiorstw produkcyjnych. Jako kluczowy wskazano obszar w Gminie Świlcza przy autostradzie A4.

Rysunek 9 Strategiczne Obszary Rozwoju

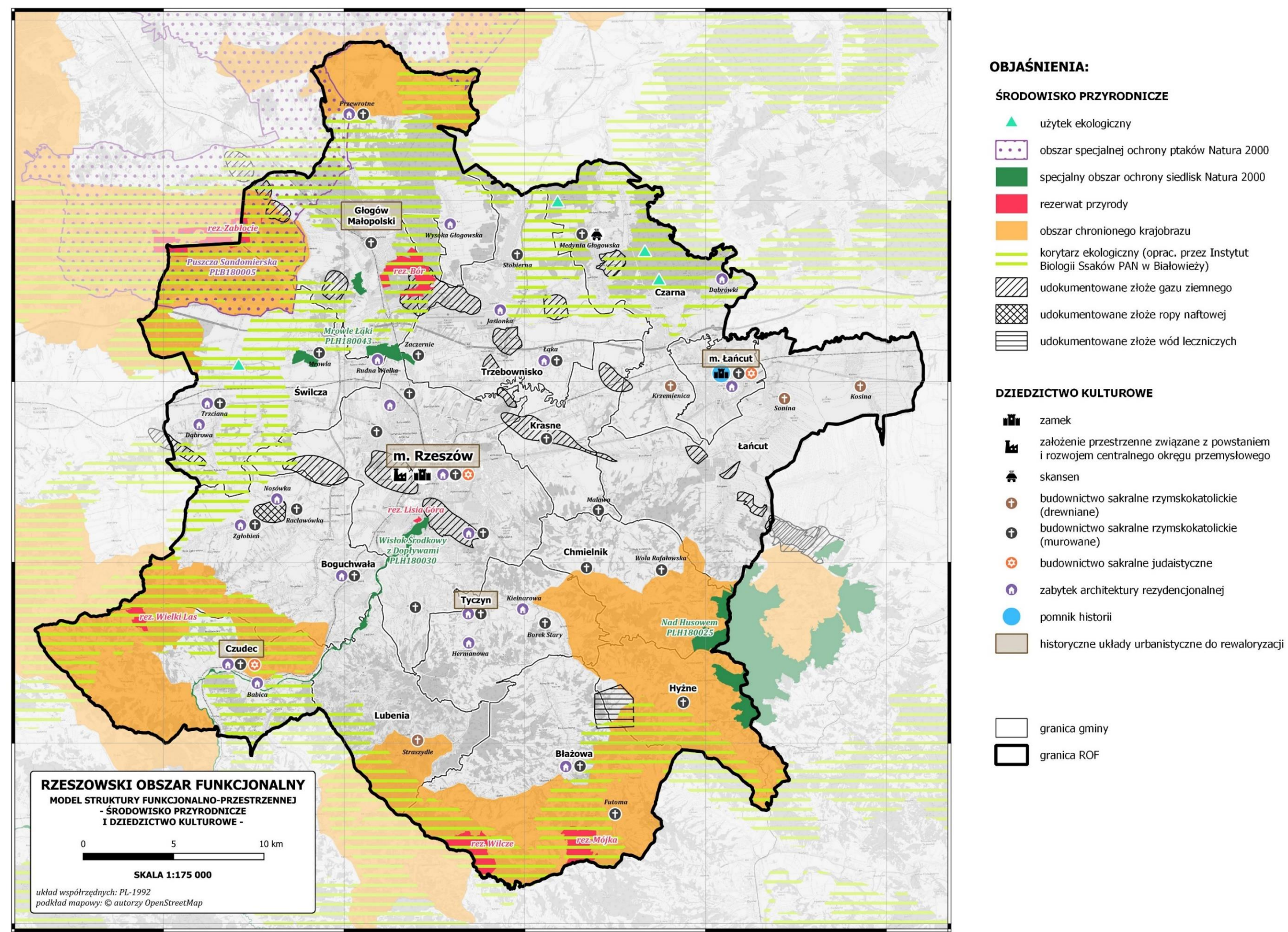

Źródło: Strategia Przestrzenna Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego - zasady prowadzenia polityki przestrzennej ROF.

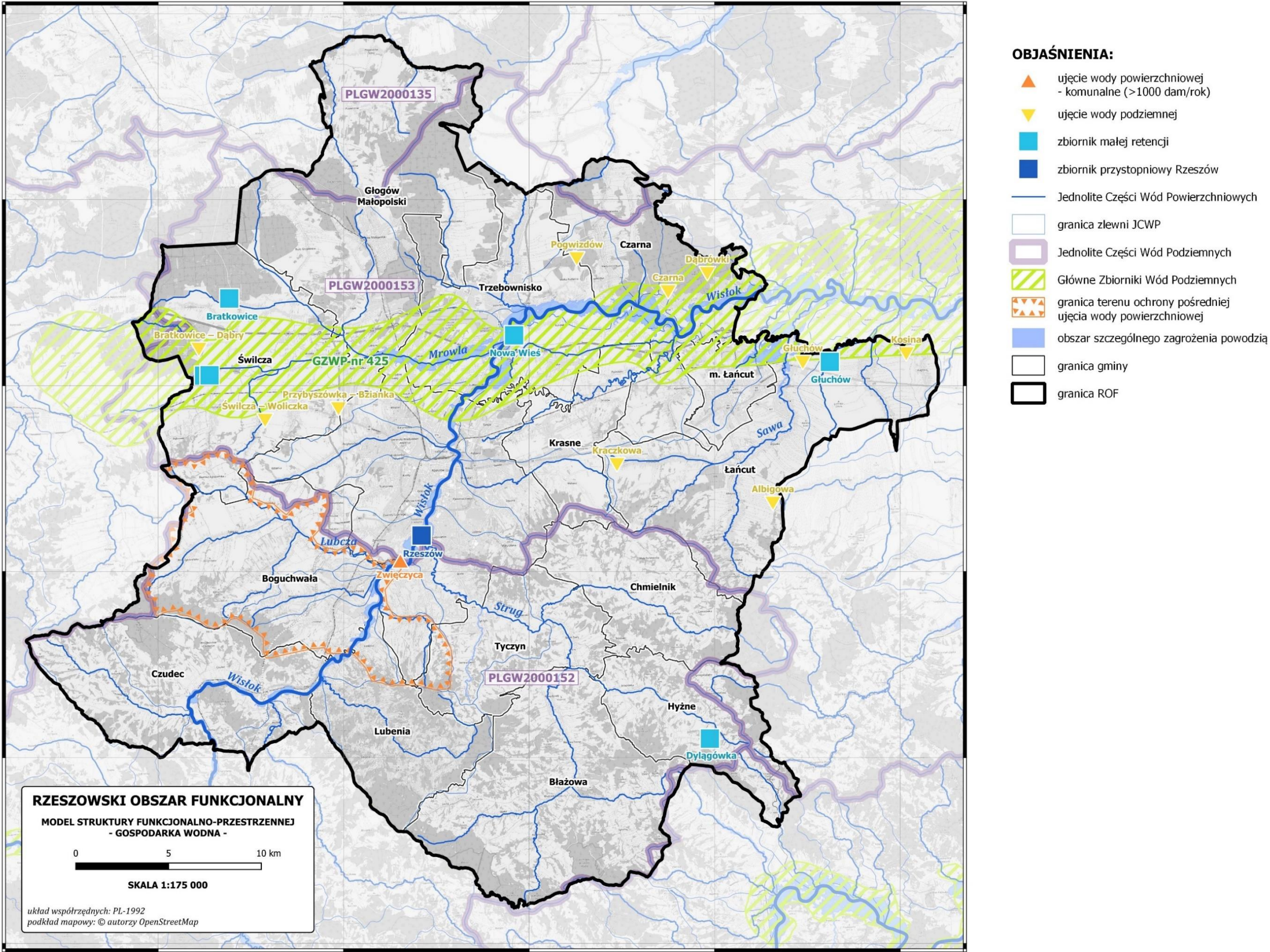
Rysunek 10 Sieć transportowa i infrastruktura techniczna

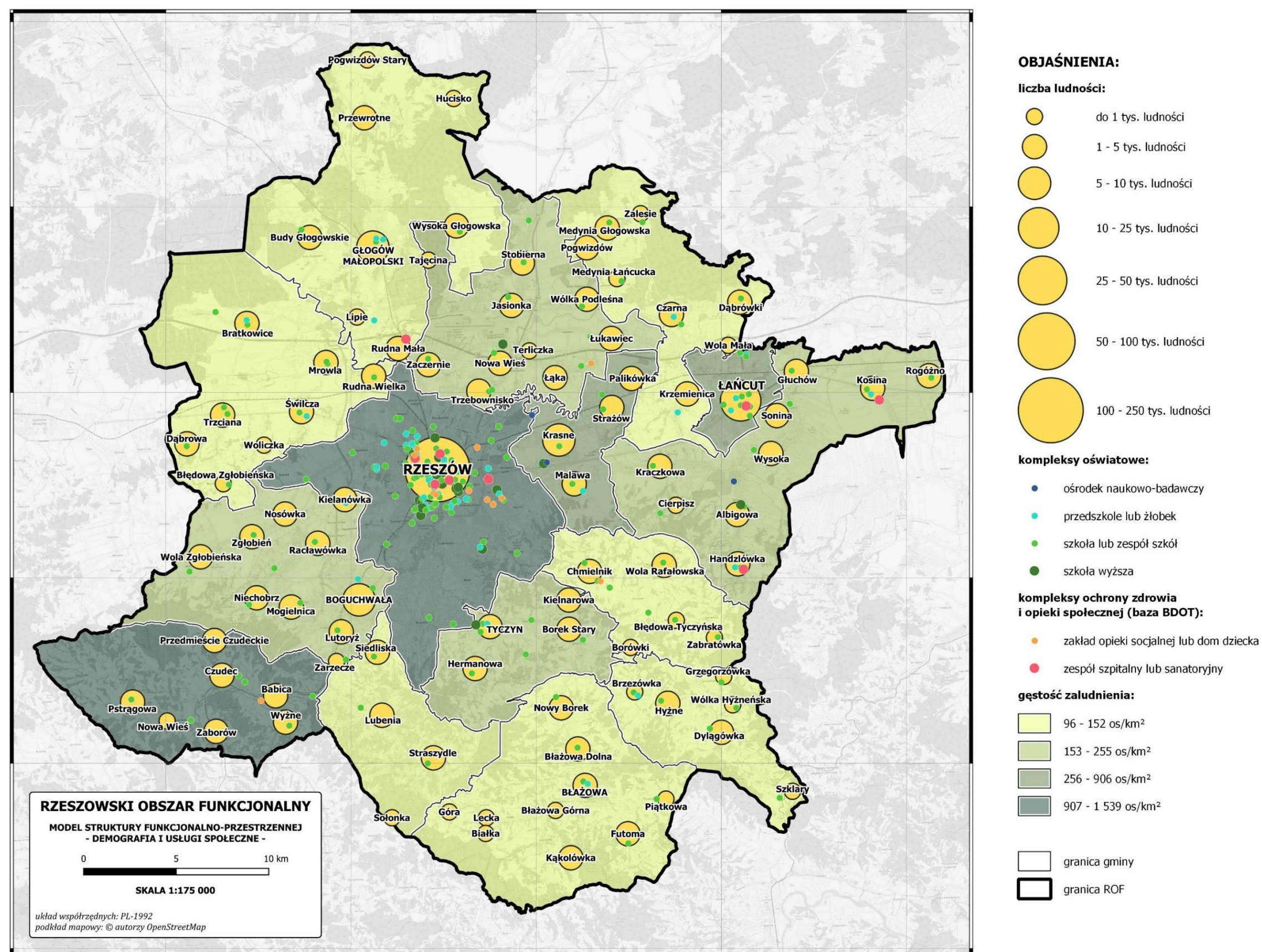
Rysunek 11 Środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe

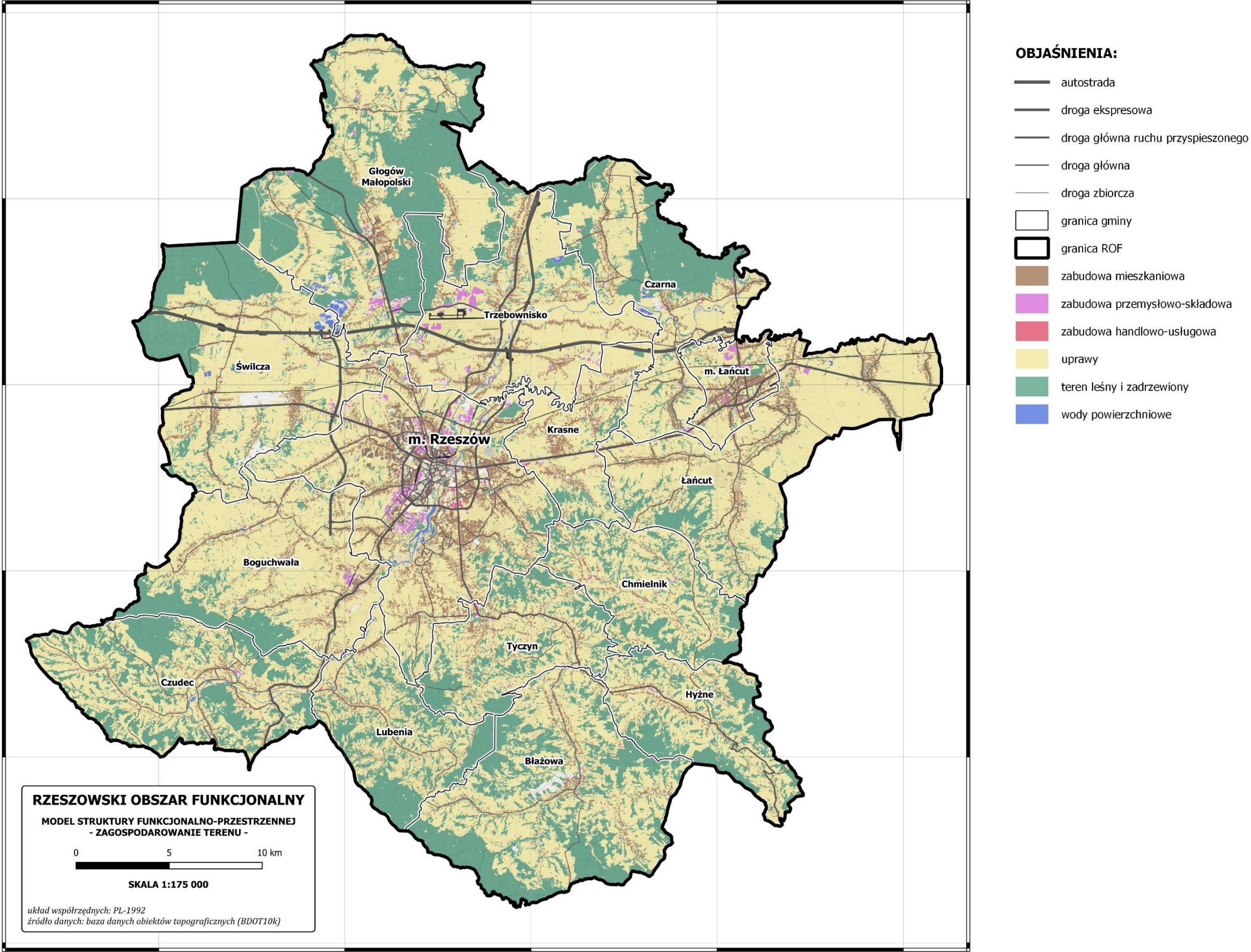
Rysunek 12 Gospodarka wodna

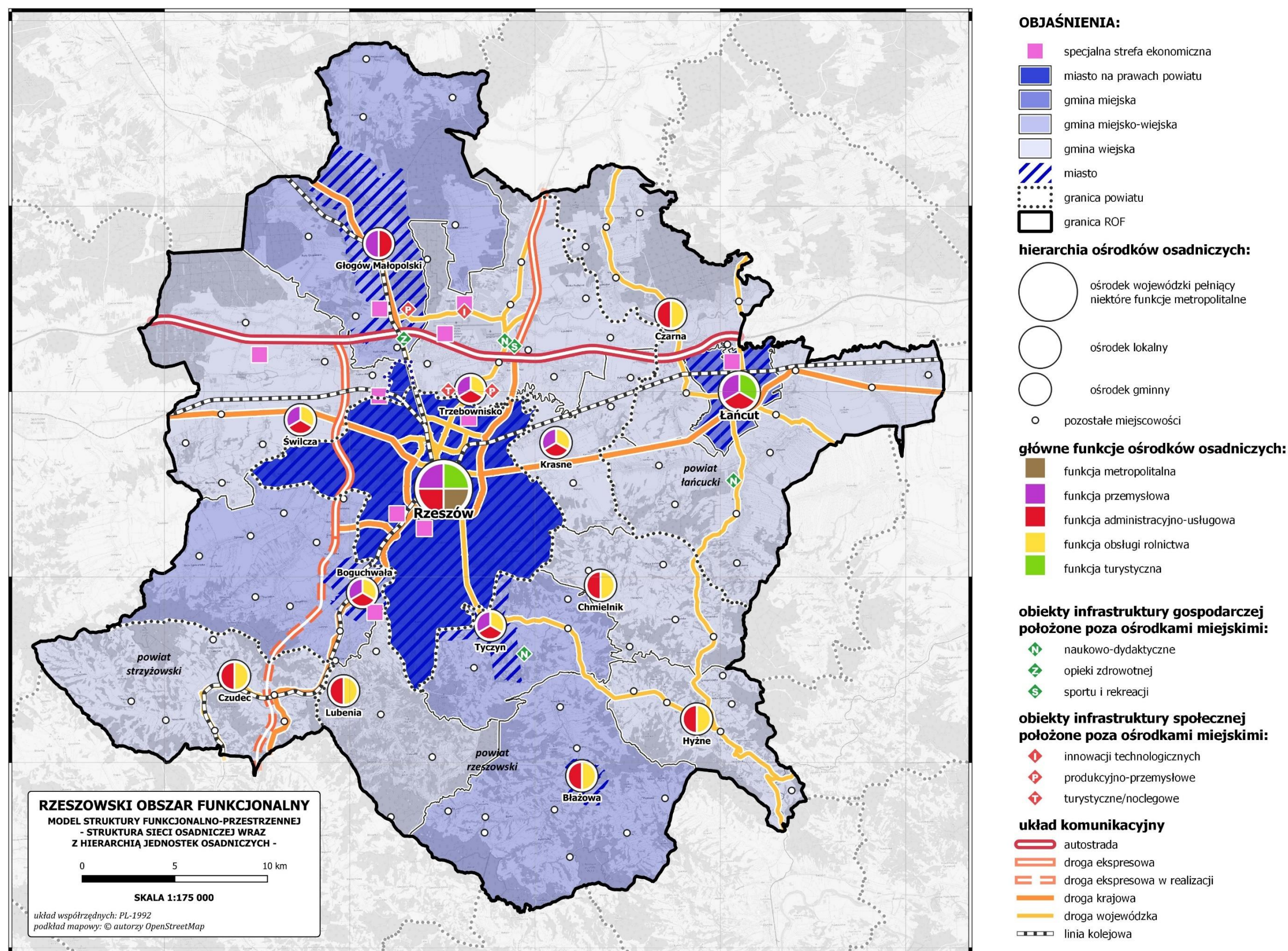
Rysunek 13 Demografia i usługi społeczne

Rysunek 14 Zagospodarowanie terenu

Rysunek 15 Struktura sieci osadniczej wraz z hierarchią jednostek osadniczych

III.8 Oczekiwane rezultaty planowanych działań

Zgodnie z zapisami podręcznika Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej „Strategia rozwoju gminy krok po kroku”, przez rezultaty rozumie się wszelkie możliwe do przewidzenia, jak i niedające się przewidzieć skutki realizacji działań. W strategii określa się oczekiwane rezultaty działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia. Rezultaty planowanych działań zostały opracowane w formie katalogu wskaźników przypisanych do każdego z planowanych kierunków działań wyróżnionych w strategii rozwoju ponadlokalnego. Rekomenduje się dokonywanie pomiarów wskaźników zgodnie z zapisami wdrożeniowymi przedmiotowej *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030*. Poczyniona analiza wskaźników pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych działań i zostanie poddana gruntownej analizie w ramach zaplanowanych procesów ewaluacji. Wartości wskaźników bazowych, uwzględniają dane dla gmin Hyżne i Błażowa, mimo że weszły one w skład ROF w 2021 r. Uwzględnienie ich jest szczególnie istotne, w celu prowadzenia monitoringu w sposób prawidłowy, uwzględniając realne zmiany, które zachodzą podczas wdrażania dokumentu, a nie w wyniku dołączenia do obszaru, dwóch dodatkowych gmin. Dla niektórych ze wskaźników, jako wartość bazową wskazano „0”, oznacza to początkową wartość na etapie opracowania dokumentu, której rezultatem będą wdrażane działania w trakcie realizacji zapisów dokumentu.

Tabela 6 Katalog wskaźników na poziomie strategicznym

Nr kierunku działania	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020) ²⁷	Oczekiwany rezultat w 2030 roku ²⁸	Źródło danych
1.1	Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach edukacyjnych ROF	Wyniki egzaminu ósmoklasisty	55,2% ²⁹	63,0% ³⁰	MEiN
1.2	Budowa spójnego systemu polityki senioralnej	Liczba kół/klubów seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku	31	32	BDL GUS
		Liczba miejsc w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej (łącznie z filiami)	1 181	1 339	BDL GUS

²⁷ Wartość bazowa uwzględnia także dane dla obszaru gmin Błażowa i Hyżne.

²⁸ Oczekiwany rezultat wskaźników tam, gdzie było to możliwe, został określony na podstawie dynamiki zmian w latach 2011-2020 oraz zwiększenie wartości bazowej o średnio 75% wartości otrzymanego wyniku, uzyskując oczekiwany rezultat

²⁹ Średnia wyników z egzaminu z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego we wszystkich gminach tworzących ROF

³⁰ Średnia z najlepszych wyników z egzaminu z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego w gminach ROF w 2020 r.

Nr kierunku działania	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020) ²⁷	Oczekiwany rezultat w 2030 roku ²⁸	Źródło danych
1.3	Poprawa dostępności infrastruktury opiekuńczej i pielęgnacyjnej	Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową	22,2%	32,6%	BDL GUS
1.4	Zwiększenie dostępu do nowoczesnych usług medycznych	Liczba podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	322	330	BDL GUS
1.5	Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych	Liczba przeprowadzonych działań ponadlokalnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki	0	15 ³¹	Samorządy gmin ROF
1.6	Realizacja programów dla dzieci i młodzieży	Liczba zrealizowanych programów ponadlokalnych skierowanych do dzieci i młodzieży	0	15 ³²	Samorządy gmin ROF
1.7	Rozwój oferty placówek przedszkolnych	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	98,5%	99%	BDL GUS
1.8	Doskonalenie procesu dydaktycznego – kształtowanie kompetencji kluczowych u uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych na terenie ROF	Liczba zrealizowanych projektów mających na celu kształtowanie i rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych	0	15 ³³	Samorządy gmin ROF
1.9	Wspieranie rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego	Liczba mieszkań komunalnych	3 413	3 895	BDL GUS
2.1	Budowa i rozbudowa uzbrojenia terenów inwestycyjnych oraz poprawa ich skomunikowania	Długość nowo wybudowanych dróg dojazdów do terenów inwestycyjnych	0	10 km	Samorządy gmin ROF
2.2	Aktywizacja osób bezrobotnych na terenie ROF	Liczba osób bezrobotnych	15 275	14 868	BDL GUS
2.3	Prowadzenie działań na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej w środowiskach marginalizowanych	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców	4,1	4,7	BDL GUS

³¹ Zakłada się realizację minimum jednego działania w każdej gminie.

³² Jw.

³³ Jw.

Nr kierunku działania	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020) ²⁷	Oczekiwany rezultat w 2030 roku ²⁸	Źródło danych
2.4	Działania na rzecz rozwijania poziomu przedsiębiorczości	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność na 1 000 mieszkańców	88,9	98,0	BDL GUS
2.5	Wspieranie powstawania start-upów	Liczba powstałych i realizowanych inicjatyw startupowych na terenie ROF	0	15 ³⁴	Samorządy gmin ROF
2.6	Promowanie mechanizmów partycypacyjnych wśród mieszkańców w ramach działań prorozwojowych	Liczba prowadzonych działań partycypacyjnych dot. dokumentów strategicznych i planistycznych opracowanych dla ROF wykraczających poza obligatoryjny zakres konsultacji społecznych.	0	1	Samorządy gmin ROF, Stowarzyszenie ROF
2.7	Realizacja projektów ukierunkowanych na wzmocnienie kompetencji i umiejętności mieszkańców ROF	Liczba zrealizowanych projektów ukierunkowanych na wzmocnienie kompetencji i umiejętności mieszkańców ROF	0	15 ³⁵	Samorządy gmin ROF
2.8	Harmonizacja polityki migracyjnej	Saldo migracji	2 019	2 686	BDL GUS
3.1	Działania na rzecz realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych	Liczba podjętych uchwał przez samorządy stowarzyszenia w sprawie przyjęcia <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i>	0	15 ³⁶	Samorządy gmin ROF
3.2	Promocja i budowa marki ROF	Liczba wydarzeń o charakterze ponadregionalnym (targi, konferencje, kongresy, inne wydarzenia o charakterze społecznym, kulturalnym, gospodarczym, naukowym)	0	7 ³⁷	Stowarzyszenie ROF
3.3	Współpraca międzynarodowa	Liczba projektów realizowanych przez ROF we współpracy z podmiotami zagranicznymi	0	1	Samorządy gmin ROF
4.1	Zachowanie dziedzictwa kulturowego	Liczba obiektów zabytkowych poddanych pracom konserwatorskim i remontowym	0	11	Samorządy gmin ROF

³⁴ Zakłada się powstanie minimum jednej inicjatywy start-upowej w każdej gminie.

³⁵ Zakłada się realizację minimum jednego działania w każdej gminie

³⁶ W przypadku ROF, z uwagi na formę partnerstwa, strategia przyjmowana będzie przez właściwe rady gmin i obowiązywać od dnia jej przyjęcia przez ostatnią radę gminy. Liczba 15 oznacza liczbę członków ROF, równą jednocześnie liczbie podjętych uchwał.

³⁷ Zakłada się realizację minimum jednego działania w roku, w trakcie obowiązywania strategii – do roku 2030.

Nr kierunku działania	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020) ²⁷	Oczekiwany rezultat w 2030 roku ²⁸	Źródło danych
4.2	Wsparcie instytucji kultury na terenie ROF	Liczba zorganizowanych imprez przez centra, domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice	2 301 ³⁸	2458	BDL GUS
		Liczba podmiotów prowadzących działalność w sekcji R dział 90 ³⁹	222	230	BDL GUS
4.3	Rozwój turystyki na obszarze ROF	Realizacja zadań infrastrukturalnych w ramach projektu partnerskiego w zakresie rozwoju turystyki	0	17	Samorządy gmin ROF
4.4	Rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie ROF	Udział mieszkańców korzystających z instalacji kanalizacyjnej	87,4%	95,8%	BDL GUS
4.5	Rozwój systemu gospodarki odpadami na terenie ROF	Udział odpadów selektywnie zebranych ogółem	45%	58%	BDL GUS
4.6	Wzmocnienie efektywności energetycznej na terenie ROF	Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji w trakcie wdrażania strategii	0	15	Samorządy gmin ROF
4.7	Przebudowa i modernizacja infrastruktury ciepła systemowego w ROF	Długość nowych/zmodernizowanych odcinków sieci ciepłowniczej	0	15 km	Samorządy gmin ROF
4.8	Wykorzystanie OZE na terenie ROF	Liczba projektów z zakresu OZE realizowanych przez samorządy	0	15	Samorządy gmin ROF
4.9	Udostępnianie i zachowanie bioróżnorodności ROF	Powierzchnia istniejących terenów zieleni ⁴⁰	4 340,42 ha	6 345,94 ha	BDL GUS
4.10	Ochrona powietrza	Stężenia średnioroczne benzo(a)pirenu na terenie ROF	0,4-2,5 ng/m ³	spadek poniżej 1,5 ng/m ³	Samorządy gmin ROF
4.11	Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	Liczba nowych/zmodernizowanych punktów oświetlenia ulicznego na energooszczędne	0	15	Samorządy gmin ROF

³⁸ Z uwagi na niski stopień reprezentatywności danych w 2020 r. z uwagi na pandemię COVID-19, zastosowane dane dla 2019 r.

³⁹ Według PKD, sekcja R dział 90 – Działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką

⁴⁰ Zgodnie z definicją BDL GUS: Tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, znajdujące się w granicach wsi o zwartej zabudowie lub miast, pełniące funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleni towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym.

Nr kierunku działania	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020) ²⁷	Oczekiwany rezultat w 2030 roku ²⁸	Źródło danych
5.1	Realizacja działań z zakresu interwencji terytorialnej – instrument ZIT	Liczba zrealizowanych w partnerstwie projektów zintegrowanych w ramach ZIT	0	5 ⁴¹	Samorządy gmin ROF
5.2	Wspieranie i animacja partnerstw i działań wspólnych – działania poza ZIT	Liczba zrealizowanych w partnerstwie projektów ponadlokalnych spoza ZIT	0	2	Samorządy gmin ROF
5.3	Opracowanie i koordynacja dokumentów strategicznych oraz planistycznych i terytorialnie zintegrowane planowanie	Odsetek terenów w Strategicznych Obszarach Rozwoju wskazanych w strategii przestrzennej ⁴² o charakterze inwestycyjnym uzbrojonych w infrastrukturę w stosunku do całości ich powierzchni	-	100% ⁴³	Samorządy gmin ROF
		Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	9,8%	10,4%	BDL GUS
5.4	Kompleksowa rewitalizacja i odnowa obszarów zdegradowanych i przestrzeni publicznych na terenie ROF	Liczba gmin, w których udział zrealizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w opracowanych GPR wynosi co najmniej 50%	3	10	BDL GUS
5.5	Rozwijanie funkcji metropolitalnych na terenie ROF	Liczba studentów w ROF	36 074	43 921	BDL GUS
6.1	Zwiększanie mobilności poprzez rozbudowę układu drogowego z uwzględnieniem obwodnic oraz drogowych połączeń międzygminnych oraz poprawy skomunikowania z Międzynarodowym Portem Lotniczym Rzeszów-Jasionka	Długość nowo wybudowanych dróg gminnych i powiatowych	0	10 km	Samorządy gmin ROF
6.2	Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej	Udział autobusów niespełniających norm ekologicznych	2,5% ⁴⁴	2%	Zarządu Transportu Miejskiego w Rzeszowie, Spółka PKS w Rzeszowie S.A., Związek Gmin

⁴¹ Wskaźnik zakłada realizację wszystkich zidentyfikowanych w części ZIT projektów zintegrowanych.

⁴² Strategia Przestrzenna Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego - zasady prowadzenia polityki przestrzennej ROF

⁴³ Wskaźnik i wartość docelowa określone zgodnie z zapisami Strategii Przestrzennej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego - zasady prowadzenia polityki przestrzennej ROF

⁴⁴ Dane odnoszą się do pojazdów Zarządu Transportu Miejskiego w Rzeszowie, Spółki PKS w Rzeszowie S.A., Związku Gmin Podkarpacka Komunikacja Samochodowa

Nr kierunku działania	Nazwa kierunku działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2020) ²⁷	Oczekiwany rezultat w 2030 roku ²⁸	Źródło danych
					Podkarpacka Komunikacja Samochodowa
6.3	Integracja i rozwój systemu transportu publicznego	Liczba czynnych przystanków autobusowych (z trolejbusowymi) i tramwajowych	1 902	2014	BDL GUS
6.4	Integracja z Podmiejską Koleją Aglomeracyjną	Liczba nowo wybudowanych węzłów intermodalnych ⁴⁵	0	2	Samorządy gmin ROF
6.5	Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF	Długość dróg dla rowerów	206,4 km	311,2 km	BDL GUS
6.6	Poprawa skomunikowania obszaru ROF z siecią TEN-T (w szczególności południowa część ROF)	Długość nowo wybudowanych dróg łączących ROF z siecią TEN-T ⁴⁶	0	10 km	Samorządy gmin ROF

Rezultaty opisuje się jako efekty zaplanowanych działań, jak również zmiany pożądane w kontekście podejmowanych interwencji. Rezultaty, podobnie jak i cele, muszą być weryfikowalne oraz mierzalne, ze względu na to w powyższej tabeli przedstawiono je w ujęciu wskaźnikowym. Poniżej przedstawiono je natomiast w sposób opisowy. W wyniku realizacji działań w przedmiotowej strategii w ROF zajdą następujące zmiany:

- O charakterze organizacyjnym:
 - Zwiększy się efektywność nauczania
 - Poprawie ulegnie dostępność infrastruktury i usług dla osób ze szczególnymi potrzebami, w szczególności seniorów
 - Zwiększy się dostęp i atrakcyjność oferty spędzania czasu wolnego
 - Poprawie ulegnie dostępność do oferty kulturalnej na obszarze ROF, zwiększy się poziom ochrony, rozwoju i promowania dziedzictwa kulturowego oraz usług w dziedzinie kultury

⁴⁵ Wskaźnik obejmuje wyłącznie węzły bezpośrednio związane z funkcjonowaniem PKA.

⁴⁶ Wskaźnik obejmuje zarówno dostępność do infrastruktury drogowej, jak i kolejowej będącej częścią TEN-T

- Zwiększy się atrakcyjność turystyczna
- W zakresie zasobów materialnych:
 - Zwiększy się dostępność do budownictwa mieszkaniowego
 - Rozwój m.in. infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, drogowej, zwiększenie efektywności energetycznej budynków, zagospodarowanie, odnowienie i zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznych
 - Poprawa dostępności komunikacyjnej i rozwój elektromobilności
- W zakresie zasobów niematerialnych:
 - Wzmocnieniu ulegną kompetencje dzieci i młodzieży
 - Rozwój gospodarczy wraz ze wzmocnieniem rangi ROF w strukturze osadniczej i intensyfikacją współpracy w ramach ROF, dzięki realizacji działań w ramach ZIT
 - Poprawie ulegnie stopień integracji mieszkańców oraz wzrost ich aktywności i zaangażowania dzięki partycypacji

Kluczowym rezultatem wdrażania przedmiotowej strategii będą zmiany w wyniku realizacji komponentu ZIT, związane ze wzmocnieniem potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego oraz wykorzystaniem walorów do stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej, jak również stworzenie bezpiecznych przestrzeni dla integracji mieszkańców czy rozwój nowoczesnej infrastruktury transportowej i mobilności.

IV Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Przedmiotem tej części dokumentu jest przedstawienie założeń interwencji samorządów skupionych w ROF w formule Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych jako szczególnej formy planu operacyjnego, uszczegółowienia i doprecyzowania tego, co zaprezentowano w strategii rozwoju ponadlokalnego (rozdział III). Z punktu widzenia tego instrumentu zapisy przedmiotowego rozdziału są kluczowe.

Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 ma za zadanie promowanie zintegrowanego podejścia do rozwiązywania problemów rozwojowych przy wykorzystaniu aspektu terytorialnego. Kluczowe dla ROF jest kreowanie wzrostu społeczno-gospodarczego przy jednoczesnym wykorzystaniu obecnych w obszarze funkcjonalnym zasobów i potencjałów. Tak zdefiniowana zasada pozwoli na systematyczne podnoszenie jakości życia wszystkich zamieszkujących Rzeszowski Obszar Funkcjonalny.

W dalszej części rozdziału zostaną zaprezentowane niezbędne warunki formalne związane z wykorzystaniem instrumentu ZIT wraz z dedykowanymi ROF priorytetami, zgodnie z zapisami Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027.

W wymiarze praktycznym ZIT to realnie zdefiniowane potencjalne źródła finansowania Funduszu Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027. Jednocześnie umożliwiające realizację celów strategicznych i kierunków działań wyznaczonych w *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030*.

Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 pełni rolę nadrzędnego dokumentu planistycznego dla ROF w ustawowej formule strategii rozwoju ponadlokalnego. Jednocześnie stanowi kluczowe opracowanie w związku z kolejnym okresem planowania, związanym z perspektywą finansową Unii Europejskiej 2021-2027 oraz wdrażaniem instrumentu ZIT.

Podstawą prawną niniejszego opracowania jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.⁴⁷ (tzw. rozporządzenie ogólne), w szczególności art. 29 i art. 30

⁴⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

dotyczące strategii terytorialnych i Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Ponadto istotną rolę odgrywa Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (tzw. umowa partnerstwa), która jest strategią wykorzystania Funduszy Europejskich w najbliższej dekadzie. Wskazuje ona między innymi warunki realizacji ZIT, informacje dotyczące przygotowania i przyjęcia Strategii ZIT, finansowania oraz zakresu tematycznego. Warunkiem realizacji ZIT jest zawiązanie zinstytucjonalizowanej formy partnerstwa. W przypadku ROF powołano Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego⁴⁸, które umożliwia prawidłowe wdrażanie Strategii ZIT w oparciu o Statut Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa, Strategia ZIT zawiera warunki i procedury obowiązujące w realizacji ZIT, co przedstawione zostało w niniejszym rozdziale. Ponadto Stowarzyszenie ROF, które przystąpiło do opracowania strategii rozwoju ponadlokalnego, nie musi przygotowywać oddzielnego dokumentu dla ZIT, wystarczające jest opracowanie dodatkowej części wdrożeniowej, która opisywać będzie realizację wskazanego mechanizmu i spełniać będzie wszystkie warunki Strategii ZIT.

Strategie terytorialne zgodnie z art. 34 ust. 15 ustawy wdrożeniowej Strategia ZIT powinny zawierać w szczególności:

1. syntezę diagnozy obszaru realizacji ZIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
2. cele, jakie mają być zrealizowane w ramach ZIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu;
3. listę projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami;
4. źródła finansowania;
5. warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii;
6. opis procesu zaangażowania partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Strategii ZIT oraz sprawozdanie z jego konsultacji społecznych.

⁴⁸ Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego zostało powołane na Zebraniu Założycielskim 27 maja 2015 roku przez 13 samorządów, rozszerzenie składu nastąpiło w dniu 17 listopada 2021 roku decyzją Zebrania Delegatów.

IV.1 Założenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych

W pierwszej kolejności założenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) koncentrują się na precyzyjnym określeniu tego, w jaki sposób kluczowy operacyjnie rozdział dokumentu zostanie skonstruowany.

Założenia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych opisują logikę interwencji w ramach instrumentu ZIT. Podrozdział przede wszystkim definiuje przedsięwzięcia zintegrowane, stanowiące narzędzie realizacji strategii terytorialnej.

Schemat interwencji ZIT wynika z przedstawionych założeń w *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030*, będącego strategią rozwoju ponadlokalnego oraz odnosi się do założeń i priorytetów wskazanych w Programie Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027.

Realizacja instrumentu ZIT zgodnie z Programem Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 dotyczy:

Tabela 7 Realizacja instrumentu ZIT

Priorytet	Priorytet 3 Mobilność miejska	Priorytet 6 Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
	↓	↓
Sposób wyboru projektów	sposób konkurencyjny	sposób niekonkurencyjny ⁴⁹
Cel szczegółowy	2(viii) Wsparcie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	5(i) Wsparcie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich

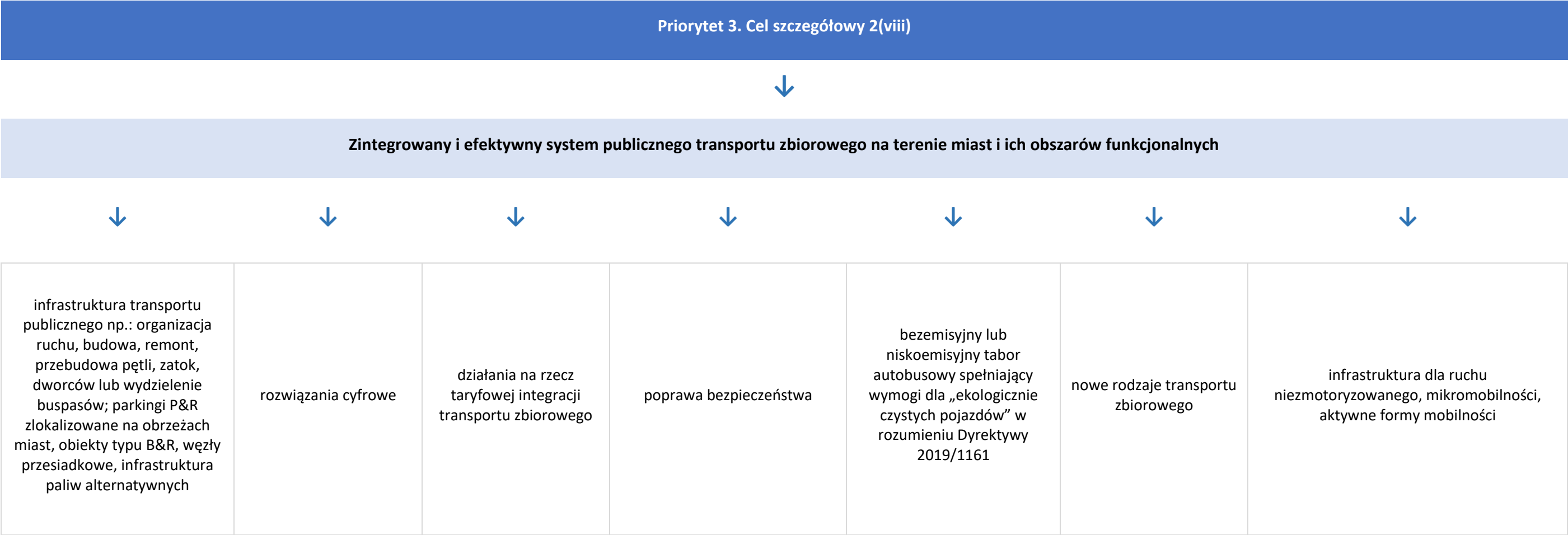
Źródło: opracowanie własne.

⁴⁹ Zgodnie z art. 44. ust. 1 ustawy wdrożeniowej;

W sposób niekonkurencyjny mogą być wybrane projekty, których wnioskodawcami, ze względu na charakter lub cel projektu, będą podmioty jednoznacznie określone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu oraz które:

- 1) polegają na realizacji zadań publicznych wynikających z przepisów odrębnych lub
- 2) mają strategiczne znaczenie dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju, regionu lub obszaru objętego realizacją ZIT, IIT lub terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji, o którym mowa w art. 11 rozporządzenia FST, lub
- 3) będą realizowane w formie instrumentu finansowego lub 4) dotyczą pomocy technicznej.

Tabela 8 Rodzaje działań przewidziane do realizacji w ramach Priorytetu 3

Źródło: opracowanie własne.

Inwestycje prowadzone w ramach Priorytetu 3 będą oparte na odpowiednim planowaniu mobilności miejskiej, prowadzonej w następujących formach⁵⁰:

- we wszystkich miastach wojewódzkich oraz w gminach położonych w ich miejskich obszarach funkcjonalnych przyznanie dofinansowania projektom będzie uzależnione od przyjęcia SUMP;
- w innych miastach powyżej 100 000 mieszkańców oraz w gminach położonych w ich miejskich obszarach funkcjonalnych przyznanie dofinansowania projektom będzie uzależnione od przyjęcia: SUMP lub innego dokumentu z zakresu planowania transportu miejskiego oraz zobowiązania, że SUMP zostanie przyjęty nie później niż do 31 grudnia 2025 r.;
- w pozostałych miastach poniżej 100 000 mieszkańców przyznanie dofinansowania projektom będzie uzależnione od przyjęcia odpowiedniego dokumentu z zakresu planowania transportu miejskiego (np. odpowiednio dostosowanej Strategii ZIT), przy czym preferowany będzie SUMP.

⁵⁰ Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce

Tabela 9 Rodzaje działań i typy projektów przewidziane do realizacji w ramach Priorytetu 6

Priorytet 6 i Cel szczegółowy 5(i)				
↓				
ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki poza obszarami Natura 2000	fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych ⁵¹	uzbrajanie terenów inwestycyjnych
↓	↓	↓	↓	↓
szlaki/trasy turystyczne np. piesze, konne, narciarskie, wodne	rozwój instytucji kultury poprzez roboty budowlane lub wyposażenie	ochrona obiektów dziedzictwa naturalnego	odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, w tym tworzenie nowych terenów zielonych, oświetlenie (jako element szerszego projektu), monitoring przestrzeni publicznych	kompleksowe uzbrojenie i przygotowanie terenów inwestycyjnych, w celu zlokalizowania na nich podmiotów gospodarczych
ścieżki rowerowe/szlaki rowerowe/trasy rowerowe	konserwacja muzealiów, starodruków, archiwaliów, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych wraz z dostosowaniem pomieszczeń do właściwego przechowywania zbiorów i ich zabezpieczenia oraz zakupem wyposażenia	ustanawianie nowych obiektów dziedzictwa naturalnego i ich promowanie		
parki kulturowe i szlaki kulturowe, w tym ich promocja	roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie obiektów zabytkowych znajdujących się w rejestrze zabytków, obiektów położonych w strefie ochrony konserwatorskiej lub historycznych oraz zagospodarowanie terenu funkcjonalnie związanego z obiektem dla udostępnienia na cele turystyczne lub kulturalne	rozwój infrastruktury mającej na celu ograniczanie negatywnego oddziaływania turystyki na obszary cenne przyrodniczo oraz infrastruktury mającej na celu zachowanie obiektów objętych różnymi formami ochrony przyrody		
	digitalizacja i udostępnianie zasobów kultury, udostępnianie zasobów kultury z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz tworzenie nowych treści cyfrowych			
infrastruktura turystyczna, w tym związana z ciekami lub zbiornikami wodnymi zlokalizowanymi na obszarze MOF (m.in. punkty informacji turystycznej, wiaty turystyczne, wieże widokowe, miejsca ogniskowe, ścianki wspinaczkowe, pumptrucki, kempingi/miejsca obsługi kamperów, pola namiotowe/biwakowe, place zabaw, rewitalizacja linii kolejowych wąskotorowych, itp.) oraz zagospodarowanie ich bezpośredniego otoczenia wraz z infrastrukturą poprawiającą dostępność obiektów i atrakcji turystycznych (m.in. miejsca postojowe, ciągi komunikacyjne (jako element szerszego projektu), w tym infrastruktura dla osób z niepełnosprawnością)				
poprawa bezpieczeństwa na szlakach lub akwenach wodnych w zakresie zadań realizowanych przez GOPR, WOPR				

⁵¹ Przez przestrzeń publiczną rozumiane będą wszystkie miejsca będące własnością publiczną lub łatwo dostępne dla wszystkich i z których wszyscy mogą korzystać. Otwarte przestrzenie publiczne mogą obejmować parki, ogródki wspólnotowe, parki kieszonkowe, place, skwery, brzegi rzek, nabrzeża itp.

Zgodnie z decyzją z dnia 28 czerwca 2022 r., Zarząd Województwa Podkarpackiego, po uwzględnieniu wskaźnika w postaci liczby ludności mieszkańców poszczególnych MOF wyróżnionych w województwie podkarpackim, wskazał wartość alokacji środków dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Cs.5 (i) jako 66 196 116 Euro.

Kompleksowe wdrożenie interwencji ZIT wynika wprost z zaplanowanych w *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* kierunków działań: 3.1 Działania na rzecz realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych i 5.1 Realizacja działań z zakresu interwencji terytorialnej – instrument ZIT. Natomiast poszczególne projekty zintegrowane i ich tematyka realizują i odnoszą się do innych wyróżnionych na poziomie strategicznym kierunków działań, które uznane zostały za priorytetowe do realizacji w ramach ZIT.

IV.1.1. Warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii ZIT

Obligatoryjne warunki i procedury realizacji ZIT określają następujące dokumenty: rozporządzenie ogólne, ustawa wdrożeniowa, umowa partnerstwa oraz Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027.

Warunki realizacji ZIT wynikają bezpośrednio z art. 34. ust. 6. ustawy wdrożeniowej, które wskazują na:

- powołanie związku ZIT, o którym mowa w ust. 5;
- opracowanie i uchwalenie przez podmioty, o których mowa w ust. 5, strategii terytorialnej, o której mowa w art. 29 rozporządzenia ogólnego, zwanej dalej „strategią ZIT”, z zastrzeżeniem ust. 9, oraz jej pozytywne zaopiniowanie przez właściwą instytucję zarządzającą programem w terminie 60 dni od dnia otrzymania – w zakresie możliwości finansowania Strategii ZIT w ramach tego programu;
- opracowanie i uchwalenie do dnia 31 grudnia 2025 r. strategii rozwoju ponadlokalnego, o której mowa w art. 10g ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, w przypadku miejskiego obszaru funkcjonalnego, o którym mowa w ust. 2, miasta będącego siedzibą władz samorządowych województwa lub wojewody, a do czasu jej uchwalenia opracowanie i uchwalenie Strategii ZIT.

Warunkiem realizacji ZIT jest zawiązanie zinstytucjonalizowanej formy partnerstwa. W przypadku ROF powołano Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, które umożliwia prawidłowe wdrażanie Strategii ZIT w oparciu o Statut Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Schemat organizacyjny Związku ZIT składa się z: Zebrania Delegatów, Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Biura Stowarzyszenia ROF.

Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa, Strategia ZIT zawiera warunki i procedury obowiązujące w realizacji ZIT, co przedstawione zostało w niniejszym rozdziale. Ponadto Stowarzyszenie ROF, które przystąpiło do opracowania strategii rozwoju ponadlokalnego, nie musi przygotowywać oddzielnego dokumentu dla ZIT, wystarczające jest opracowanie dodatkowej części wdrożeniowej, która opisywać będzie realizację wskazanego mechanizmu i spełniać będzie wszystkie warunki Strategii ZIT.

IV.2 Synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT

Przedmiotowy rozdział stanowi obowiązkowy element Strategii ZIT, mianowicie syntezę diagnozy obszaru realizacji ZIT. Z uwagi na opracowanie części diagnostycznej na potrzeby opracowania strategii rozwoju ponadlokalnego, w przedmiotowym rozdziale zaprezentowano **podsumowanie najważniejszych kwestii dotyczących typów projektów, które mogą być finansowane z FEP 2021-2027**, zatem poniższy rozdział stanowi **syntezę diagnozy w zakresie obszarów wsparcia przewidzianych do realizacji w ramach ZIT**. Przedstawione informacje stanowią **uzasadnienie zintegrowania i konieczności realizacji zaproponowanych projektów przedstawionych w liście projektów realizujących cele rozwojowe ZIT**.

Synteza obejmuje wybrane aspekty, w ramach, których realizowane będą projekty zintegrowane. Jest pogłębieniem i uszczegółowieniem diagnozy stworzonej na potrzeby strategii rozwoju ponadlokalnego. W celu pogłębienia treści zawartych w diagnozie w strategii rozwoju ponadlokalnego przeprowadzono badanie w formie kwestionariusza ankiety⁵², dotyczącej potrzeb i popytu w zakresie oferty kulturalnej i infrastruktury, jak również danych dotyczących turystyki w gminach i przestrzeni publicznych. Otrzymane wyniki wraz z wnioskami wyciągniętymi na etapie opracowania strategii rozwoju ponadlokalnego, pozwoliły na określenie potencjałów, potrzeb i problemów w poszczególnych obszarach tematycznych.

Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 wskazuje, że w ramach FEP 2021-2027 planuje się realizację projektów zintegrowanych obejmujących następujące typy:

Priorytet 6 ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE Działanie 6.1 Zrównoważony rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych:

- ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych
- ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury

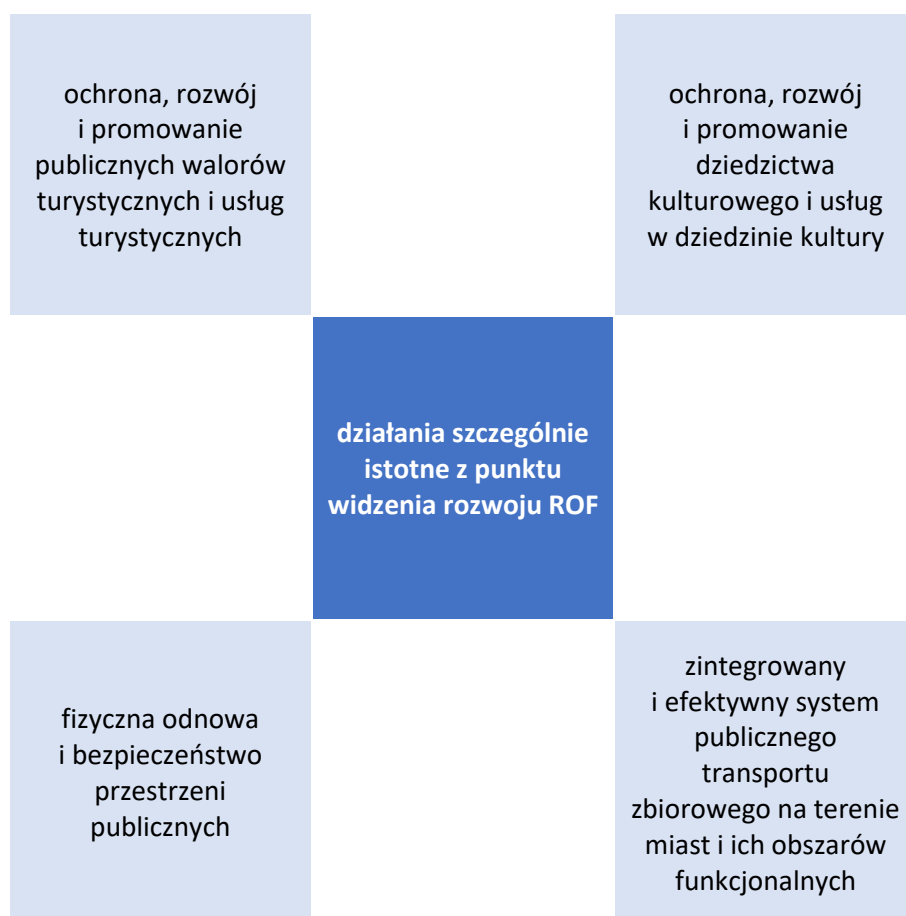
⁵² Badanie przeprowadzono w sierpniu 2023 r.

- ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki poza obszarami Natura 2000
- fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych
- uzbrajanie terenów inwestycyjnych

Priorytet 3: MOBILNOŚĆ MIEJSKA Działanie 3.1 Zrównoważona mobilność miejska

- zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych

Trzy z przedstawionych wyżej typów działań z priorytetu 6 oraz działanie z priorytetu 3, odpowiadają na zidentyfikowane problemy i uruchamiają istniejące potencjały ROF, które zostały zdiagnozowane już na etapie opracowania strategii rozwoju ponadlokalnego. W odniesieniu do nich dokonano pogłębienia analizy i przedstawiono w sposób syntetyczny zdiagnozowane problemy, potencjały i wyzwania w ramach każdego z nich. Ponadto przedstawiono również krótką charakterystykę terytorialną obszaru oraz wzajemne powiązania gospodarcze społeczne i środowiskowe.

IV.2.1 Synteza diagnozy w wybranych obszarach tematycznych

Poniżej przedstawiono dedykowaną diagnozę tematyczną zrealizowaną w wymiarze terytorialnym dla poszczególnych działań, które są szczególnie istotne z punktu widzenia rozwoju ROF oraz stanowią działania priorytetowe do realizacji. Zaprezentowano problemy, potencjały i potrzeby we wskazanych wyżej obszarach tematycznych, które stanowią będą uzasadnienie zintegrowania i wyboru projektów, które będą realizowane w ramach ZIT i stanowią będą projekty podstawowe. Ich realizacja pozwoli na uzyskanie efektu synergii, a poszczególne projekty są ze sobą powiązane i wzajemnie się uzupełniają, oddziałując i obejmując zasięgiem cały obszar ROF.

OCHRONA, ROZWÓJ I PROMOWANIE PUBLICZNYCH WALORÓW TURYSTYCZNYCH I USŁUG TURYSTYCZNYCH

Poniższy schemat obrazuje typy działań, których realizacja jest możliwa w ramach FEP 2021-2027 dotyczących szeroko rozumianej turystyki - infrastruktury turystycznej i usług turystycznych.

Diagnoza sytuacji w zakresie turystyki i usług turystycznych

ROF położony jest w Regionie Karpackim, w rejonie dwóch podprowincji: Podkarpacia Północnego i Zewnętrznych Karpat Zachodnich. Decydującą rolę w morfologii obszaru odgrywa dolina Wisłoka, której zawdzięcza elementy rzeźby terenu, m.in. koryta cieków wodnych oraz kompleksy różnego rodzaju zieleni z nimi związanej oraz rozwiniętej poza nimi, kształtujące przestrzennie system przyrodniczy. W ROF wśród istotnych zasobów przyrodniczych można wskazać m.in. obszary chronione czy wzniesienia Pogórza Dynowskiego. Wśród form ochrony można wskazać m.in. rezerваты przyrody (np. Lisia Góra w Rzeszowie, Bór w Gminie Głogów Małopolski czy też Wielki Las w Czudcu), Obszary Chronionego Krajobrazu (np. Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski, Strzyżowsko-Sędziszowski) czy obszary Natura 2000 (np. Puszcza Sandomierska, Wisłok Środkowy z Dopływami, Mrowle Łąki). Wskazane potencjały stwarzają możliwość do rozwoju turystyki aktywnej, w szczególności rowerowej.

Tak jak wskazano, wśród istotnych zasobów przyrodniczych ROF można wskazać przede wszystkim na rzekę Wisłok. Posiadany potencjał daje możliwość do rozwoju turystyki aktywnej m.in. organizację spływów kajakowych oraz rozwoju zaplecza okółoturystycznego na terenach atrakcyjnych przyrodniczo. Pozwoli to na aktywny wypoczynek turystów. ROF charakteryzuje się blisko 20% poziomem lesistości, który w połączeniu z zagospodarowaniem doliny Wisłoka, umożliwi stworzenie spójnego obszaru o funkcji turystycznej, ukierunkowanego w szczególności na turystykę kajakową. Jednakże, aby umożliwić pełne wykorzystanie posiadanego potencjału ważne jest zagwarantowanie odpowiednich warunków i zagospodarowanie obszarów w celu stworzenia miejsc rekreacji, a tym samym podniesienia walorów turystycznych regionu.

Atrakcyjność przyrodnicza ROF, na którą składają się jego cechy geograficzne stwarza szansę na rozwój w jego obrębie funkcji turystycznych, w szczególności tych bazujących na turystyce aktywnej. Tym bardziej, że odpowiednie wykorzystanie walorów turystycznych przekłada się bezpośrednio także na atrakcyjność inwestycyjną terenu. Rozwój turystyki w oparciu o zagospodarowanie terenów interesujących przyrodniczo może stać się na terenie ROF istotną, uzupełniającą branżą gospodarki, zapewniającą nie tylko jej ożywienie, ale też odpowiednią ofertę dla turystów i odwiedzających jednodniowych.

Mimo, że turystyka stanowi ważny element gospodarki, w ROF nie ma charakteru wiodącego. Jednakże z uwagi na jej wpływ na budowanie potencjału i atrakcyjności gospodarczej obszaru, ważne jest zintensyfikowanie działań na rzecz jej rozwoju.

Jak wskazuje *Raport z badań wizerunku turystycznego województwa podkarpackiego za rok 2023* oferta turystyczna poza najbardziej rozpoznawalnymi terenami województwa podkarpackiego

(Bieszczady, Zamek w Łańcucie) jest słabo rozpoznawalna, a turyści nie posiadają wiedzy na jej temat. Wskazano na słabą stronę działań promocyjnych dotyczących głównie braku spójnej informacji łączącej konkretne produkty turystyczne z regionem i nawiązujące do jego historii, czy istniejących od dawna walorów turystycznych.

Raport z badań ruchu turystycznego w województwie podkarpackim z 2023 wskazuje natomiast, że turystyka aktywna jest najbardziej popularnym celem przyjazdu turystów do województwa podkarpackiego. *Audyty turystyczne województwa podkarpackiego* prezentuje, że motywem, jaki skłoniłby potencjalnego turystę do przyjazdu na Podkarpacie jest zarówno nieskażona natura, następnie historyczne miejscowości i zabytkowe obiekty, tradycyjne potrawy, ciekawe szlaki tematyczne, jak i unikatowa sztuka oraz kultura

Turyści odwiedzający powiaty z średnim natężeniem ruchu turystycznego w ramach kategorii, jaką jest turystyka aktywna jako główne powody wskazali wycieczki piesze (20,6%) oraz kajakarstwo (7,4%). Wśród odwiedzających jednodniowych na pierwszym miejscu w ramach kategorii, jaką jest turystyka aktywna również pojawiły się wycieczki piesze (38,9%). Na drugim miejscu zainteresowaniem cieszyły się wycieczki rowerowe (11,5%), z kolei na trzecim miejscu odwiedzający jednodniowi wskazali sporty motorowodne (6,1%).

Na początku 2024 r. zebrano dane, z których wynika, że na obszarze ROF działają 52 hotele o różnej kategoryzacji, 47 gospodarstw agroturystycznych, 92 motele, oraz inne obiekty nie objęte kategoryzacją, co można uznać za zadowalającą infrastrukturę noclegową pozwalającą na wybór ofert zarówno dla odwiedzających, jak i turystów.

W celu promocji oferty turystycznej i przyciągnięcia turystów istotne jest zadbanie o system informacji dotyczący proponowanej oferty w poszczególnych gminach ROF. Stworzenie kompleksowej oferty i produktu turystycznego pozwoli na zwiększenie znaczenia sektora turystyki w strukturze gospodarczej. Konieczne jest utworzenie centrum turystycznego, które przeniesie natężenie ruchu turystycznego z miejsc najbardziej uczęszczanych do tych, które identyfikować się będą bogatymi walorami przyrodniczymi ROF. Diagnoza pokazuje, że lokalizacja takiego obiektu w południowo-wschodniej części ROF, na terenie kompleksów leśnych pozwoli połączyć centrum promocyjne pakietu usług skierowanych do turystów aktywnych z możliwością korzystania z zasobów naturalnych.

Z uwagi na fakt, że w ROF znajdują się szlaki/trasy turystyczne, ścieżki/szlaki/trasy rowerowe czy parki/szlaki kulturowe istotne jest wykorzystanie ich potencjału i uzupełnienie sieci trasów i szlaków, w celu połączenia ich pomiędzy gminami ROF i stworzenia spójnej sieci, która stanowić będzie magnes przyciągający turystów uprawiających turystykę aktywną – pieszą, rowerową (w tym z uwzględnieniem MOR), kajakową. W celu wzmocnienia atrakcyjności turystycznej istotne jest

zadbanie o stan i oznakowanie tras i szlaków na terenie ROF, ponieważ stan techniczny niektórych z nich oceniono jako zły.

W poniższej tabeli zaprezentowano dokładne dane przedstawiające piesze szlaki i ścieżki turystyczne w każdej z gmin ROF - szlaki piesze, zarządzane przez PTTK, ścieżki tworzone lokalnie, np. w ramach inicjatywy leader+ wraz z długością.

Tabela 10 Szlaki i ścieżki turystyczne

Gmina	szlak	ścieżki tematyczne (nazwa)	szlak kulturowy (np. szlak architektury drewnianej, szlak kulinarny, szlak wina, szlak domów i ogrodów dworskich itd.)	ścieżki konne	inne ścieżki, szlaki, trasy nieuwjęte wcześniej
Błazowa	zielony (17 km)	„Szlak bobra” (4,5 km)	-	-	Nordic Walking, KOLOR CZERWONY (15 km)
		"Szlak jelenia" (12 km)			Nordic Walking, KOLOR NIEBIESKI (10 km)
					Nordic Walking, KOLOR ZIELONY (4 km)
Boguchwała	W POSZUKIWANIU KURHANÓW - szlak czerwony (14,2 km)	Spacerkiem po zabytkach Boguchwały	Szlak unikatowych parków historycznych polsko-słowackiego pogranicza (Sonina, Zgłobień)	-	ścieżka turystyczna nad Wisłokiem (1 km)
	BŁĘKITNA PĘTLA - szlak niebieski (27,5 km)	Doliną Wisłoka (Rzeszów - Boguchwała 7 km)			
	WIELKI LAS - szlak czerwony (5,8 km)	Zwiedzamy Gminę (Boguchwała - Raclawówka Zabierzów - Zgłobień - Niechobrz - Mogielnica (14 km))			
	ZABIERZÓW - szlak czarny (1,6 km)	Z Boguchwały do Czudca (Boguchwała - Mogielnica - Lutoryż - Czudec (13 km))			
		Przez bukowe lasy (Wisłoczanka - Działy Babickie - Lutoryż - Mogielnica (12 km))			
Chmielnik	Czerwony szlak PPTK (4,6 km)	-	-	-	-
	Niebieski szlak PTTK (3,2 km)				
Czarna	Trasy Nordic Walking – trasa czarna (15 km)	Szlak miodowy (ok. 15 km)	Szlak Architektury Drewnianej	ścieżka konna (13,4 km)	Szlak garncarski duża pętla (20 km) Szlak garncarski mała pętla (14 km)
Czudec	Szlak „Bukowy” żółty (17 km)	Leśna ścieżka dydaktyczna przy rezerwacie „Wielki Las” (2 km)	-	-	-
	Szlak "Dębowy" czerwony (24 km)				

Głogów Małopolski	Szlak żółty (13 km)	Trasa rowerowa Szlak Miodowy (6,5 km)	-	Zabajka - Lipie – Zabajka (10 km) Zabajka - Budy Głogowskie - Lipie – Zabajka (23 km)	ul. Sikorskiego, ul. Długa, ul. Jaśminowa (2 km)
	Szlak zielony (16 km)				
	Szlak niebieski (12 km)				Ciąg pieszo jezdny ul. Ogrodowa – os. NIWA (2 km)
	ścieżka przyrodniczo-edukacyjna Annopol w Głogowie Młp. (4 km)				Droga Krajowa 9 (1 km)
	ścieżka edukacyjna "Natura 2000" w Budach Głogowskich (9 km)				
	ścieżka edukacyjna w Borze (3,5 km)				
Hyżne	zielony (26 km)	-	-	-	-
	czarny (40 km)				
	niebieski (5 km)				
Krasne	Żółty (ok 12 km)	Czerwony szlak im. płk. Leopolda Lisa (ok. 6 km)	-	-	Nordic Walking spacerem po zdrowie (ok 30 km)
	Zielony (ok 9 km)				Szlakiem Starego Wisłoka (ok. 5 km)
Lubenia	Gmina Lubenia na swoim terenie nie posiada oznakowanych szlaków/tras turystycznych, szlaków/tras rowerowych, szlaków kulturowych.				
Łańcut	Szlak zielony – z Rzeszowa do Woli Zarczyckiej i dalej do Nowej Sarzyny, na terenie Gminy Łańcut biegnie przez Cierpisz, Kraczkową, Albigową do przysiółka Budy Wysockie (10 km)	ścieżka ekologiczno-dydaktyczna „Koralowa” w Cierpiszu	Szlak turystyczno- samochodowy TRANSLANDS - śladem obiektów związanych z dawną Ordynacją Łańcucką rodziny Potockich i z Muzeum Pamiątek Podregionu w Leżajsku.	-	ścieżka spacerowo- rowerowa w Soninie „szlakiem wiatraków” (13 km)
	Szlak Turystyczny im. Płk. Leopolda Lisa- Kuli (szlak czerwony) - upamiętnia postać bohatera walk niepodległościowych, który urodził się w Kosinie, a potem przeniósł się z rodziną do Rzeszowa. Trasa szlaku jest następująca: Kosina – Markowa – Husów – Albigowa – Cierpisz		Droga św. Jakuba VIA REGIA – CAMINO DE SANTIAGO (oznakowany znakiem żółtej muszli na niebieskim tle). Przez teren Gminy (Rogóżno, Kosinę, Soninę i Kraczkową) przebiega fragment polskiej		ścieżki spacerowo- rowerowe w Albigowej (5 km)

	– kościółek pw. M. Magdaleny – Słocina – Rzeszów (39 km)		części trasy pielgrzymkowej chrześcijan prowadzącej do hiszpańskiej Katedry w Santiago de Compostela Trasa VII rzeszowsko-jarosławska podkarpackiego Szlaku Architektury Drewnianej (drewniane kościoły w Kosinie i Soninie)		
Miasto Łańcut	-	ŁAŃCUCKA TRASA TURYSTYCZNA (ok. 3 km)	-	-	Spacerownik - Las Bażantarnia
		TRASA Z AUDIOPRZEWODNIKIEM (ok. 3 km)			
Miasto Rzeszów	Czerwony szlak im. płk. Leopolda Lisa – Kuli (9,3 km)	Ścieżka przyrodnicza im. prof. dra Władysława Szafera (5,2 km)	Śladami Austro-Węgier Rzeszów-Stropkov Współpraca na rzecz kultury pogranicza	-	-
	Niebieski szlak: Biała - Dynów (część szlaku tzw. Karpackiego Rzeszów - Grybów) (1,8 km)	Rzeszowski szlak turystyczny dla osób niewidomych i niedowidzących (3,1 km)	Układ Słoneczny w przestrzeni miejskiej		
	Trasa rowerowa Green Velo (29,5 km)	Audioprzewodnik Visit Rzeszów - Śladami znanych rzeszowian (2,5 km)	Staromiejska Ścieżka Historyczna		
		Audioprzewodnik Visit Rzeszów – Rzeszów dla każdego (1 km)	Rzeszowski Szlak Modernizmu		
		Audioprzewodnik Visit Rzeszów – Śladami Edwarda Janusza (3 km)	"Tropem rzeszowskich miejsc pamięci"		
		Ścieżka dydaktyczna na terenie rezerwatu przyrody "Lisia Góra" (ok. 1 km)	Zabytki Architektoniczne Rzeszowa		
			Śladem Edwarda Janusza (Rzeszowska Łaba)		
			Śladem mniejszego braciszka św. Franciszka (Rzeszowska Łaba)		
			Śladem Wyprawa Lisa (Rzeszowska Łaba)		
			Śladem Freda Zinnemanna (Rzeszowska Łaba)		
			Turystyczny Szlak Gniazd Rodowych Lubomirskich		

			Szlak Centralnego Okręgu Przemysłowego Ścieżka historyczno-przyrodnicza Osiedle Zwiężczyca w Rzeszowie		
Świlcza	Szlak pieszo-rowerowy w Bratkowicach (szlak pieszy – 0,6495 km, szlak rowerowy – 0,7325) -	Ścieżka w leśnictwie Bratkowice (4 km)	-	Szlak konny „Bratkowice” (11 km)	Ciąg pieszo-rowerowy w Rudnej Wielkiej (759,50 m) Ciąg pieszo-rowerowy w ciągu drogi powiatowej nr 1386R oraz drogi powiatowej nr 1333R w m. Świlcza, Mrowla oraz Rudna Wielka (2404,00 m) Ciąg pieszo-rowerowy w ciągu drogi powiatowej nr 2150R w m. Bratkowice (836,00 m)
Trzebownisko	Nordic Walking - spacerem po zdrowie (13,7 km)	-	Mapa questingowa, dotycząca życia i twórczości łąckiego artysty Józefa Rysia	-	-
	Ścieżki przyrodniczo edukacyjne w Borze (łącznie 11 km)				
	Szlak żółty „Dookoła Rzeszowa” (łącznie 120 km)				
	Szlakiem Starego Wiśłoka (7,5 km)				
Tyczyn	Nizinny szlak żółty „Dookoła Rzeszowa” (13 km)	historyczna ścieżka edukacyjna w zespole parkowym w Tyczynie (1 km)	-	-	-
	Górski szlak niebieski (5 km)	przyrodnicza ścieżka edukacyjna w zespole parkowym w Tyczynie (1 km)			

W ROF poziom rozbudowy infrastruktury rowerowej, dotyczącej szlaków, ścieżek i tras rowerowych jest zróżnicowany. W 2020 r. według danych BDL GUS długość dróg dla rowerów na terenie całego ROF wynosiła 206,4 km (o około 40 km więcej niż w 2016 r.), z czego najwięcej, bo 166 km, przebiega przez Rzeszów. Ścieżki i drogi rowerowe pełnią nie tylko funkcje komunikacyjne, ale również przyczyniają się do wzrostu atrakcyjności turystycznej obszaru. Zaplanowane do realizacji projekty zintegrowane i rozbudowa sieci ścieżek i dróg rowerowych pozwoli na dotarcie do atrakcji turystycznych w poszczególnych gminach m.in. zabytków, parków narodowych, rezerwatów przyrody i innych atrakcji turystycznych. Utworzone szlaki turystyczne oznakowane zostaną z uwzględnieniem infrastruktury turystycznej skierowanej do obsługi rowerzystów, w Miejscach Obsługi Rowerzystów. Poniżej zaprezentowano wykaz ścieżek rowerowych w poszczególnych gminach ROF.

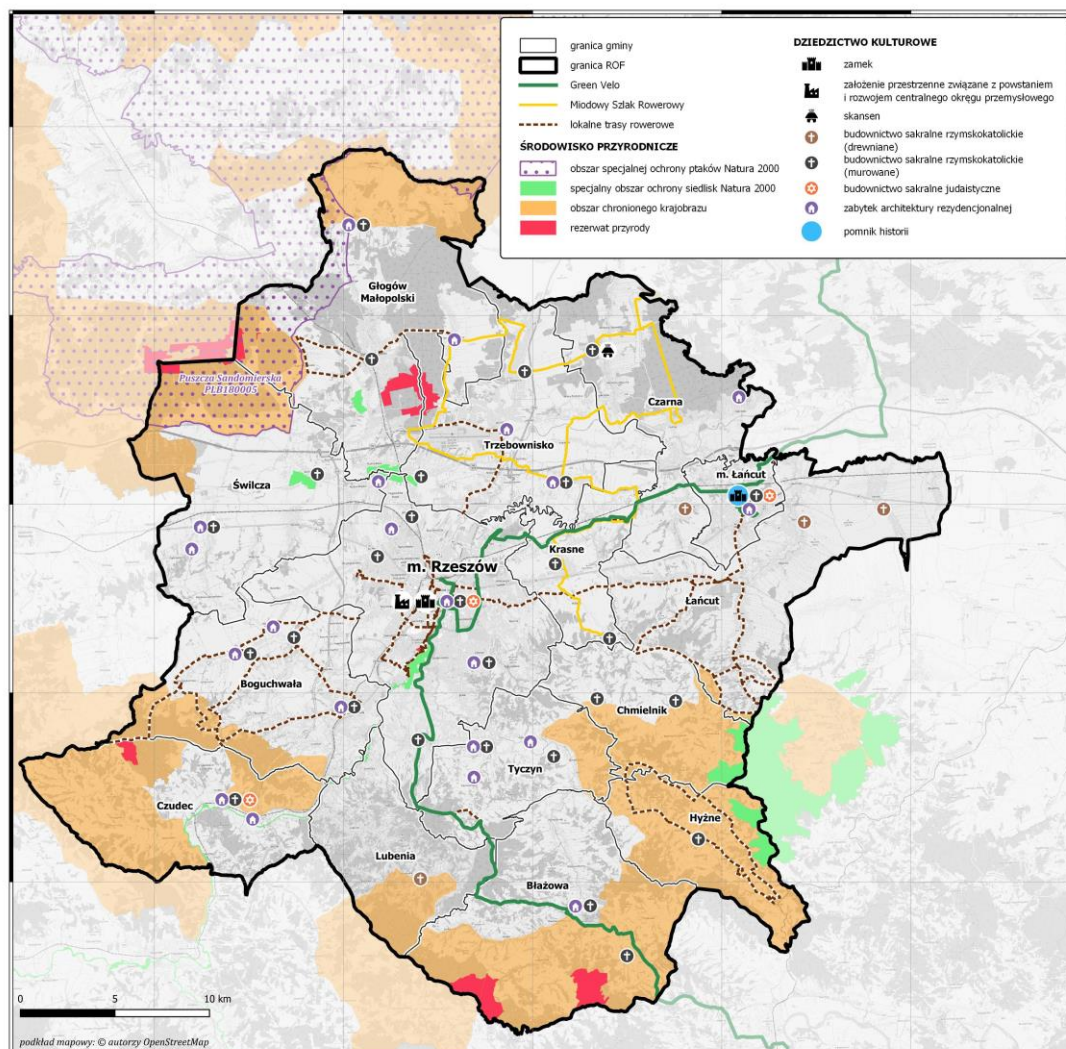
Tabela 11 Wykaz ścieżek rowerowych w gminach ROF

Nazwa gminy	Ścieżki rowerowe (długość ścieżek na terenie gminy)
Błażowa	Green Velo (14 km)
Boguchwała	W POSZUKIWANIU KURHANÓW - szlak czerwony (14,2 km)
	BŁĘKITNA PĘTLA - szlak niebieski (27,5 km)
	WIELKI LAS - szlak czerwony (5,8 km)
	ZABIERZÓW - szlak czarny (1,6 km)
Czarna	Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo (4 km)
Czudec	1 12127 R Wyżne-Zaborów (Bukowa Linia) (0,7 km)
	DW988 Babica – Warzyce (0,2 km)
Głogów Małopolski	Trasa rowerowa Głogów Małopolski - Wysoka Głogowska (5,5 km)
	Trasa rowerowa Głogów Małopolski – Budy Głogowskie (14 km)
Hyżne	Biegnie przez Dylągówkę – Szklary – Dylągówkę – Grzegorzówkę – Borówki – Brzezówkę – Hyżne (29,8 km)
Krasne	Miodowy Szlak Rowerowy (ok. 20 km)
Łańcut	trasa rowerowa, która przebiega przez Handzlówkę, Albigową-Honie, Cierpisz, Kraczkową, Albigową do Handzlówki (początek i zakończenie trasy znajduje się w centrum Handzlówki) (30 km)
	wschodnia trasa rowerowa w Handzlówce (6 km)
	zachodnia (Solarna) trasa rowerowa w Handzlówce (8 km)
Miasto Łańcut	Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo (ok. 5,5 km)
Miasto Rzeszów	Trasa Lisia Góra –Promenada (37,4 km)
	Trasa Rzeszów nad Wisłokiem–Deers and an old crane (50,4 km)
	Trasa Lisia Góra –Rzeszów nad Wisłokiem (26,5 km)
	Trasa Edukacyjny owocowy sad miejski–Lisia góra (10,3)
	Trasa Kładka południowa na Wisłoku–Wisząca kładka (50,3 km)
	Trasa Żwirownia–Lisia Góra (16,5 km)
	trasy rowerowe na osiedlu Budziwój - ul. Nadziei, Porąbki, Studzianki, Senatorska (9,63 km)
	Turystyczny Szlak Rowerowy Koloru Zielonego: Rynek - Przesmyk - Joselewicza - Zamenhoffa - Naruszewicza - Wierzbowa - Zagłoby - Św. Michała Archanioła - Wiosenna - Mieszka I - Paderewskiego - Powstańców Wielkopolskich - Słocińska - Św. Rocha - Św. Marcina - do Góry Marii Magdaleny (6 km)
Trzebownisko	Miodowy Szlak Rowerowy (ok. 24 km)
	Łukawiec – Wólka Podleśna (1,22 km)

	Trzebownisko – (Mlekovita) (0,803 km)
	Jasionka – Jasiennik 1 (0,470 km)
	Jasionka – Jasiennik 2 (0,231 km)
	Jasionka (staw) (0,797 km)
	Zaczernie (667 m b.)
	Trzebownisko (259 m b.)
	Ścieżka rowerowa przy drogach wojewódzkich (lubelska + lotniskowa) (10 km (dwustronna czyli razem 20km)
Tyczyn	przy drodze powiatowej - ul. Warszawska (1 km)
	Green Velo (26 km)

Poniżej zaprezentowano mapę pokazującą przebieg tras rowerowych wraz z lokalizacją atrakcji turystycznych, w tym dóbr kultury czy obszarów ochrony przyrody.

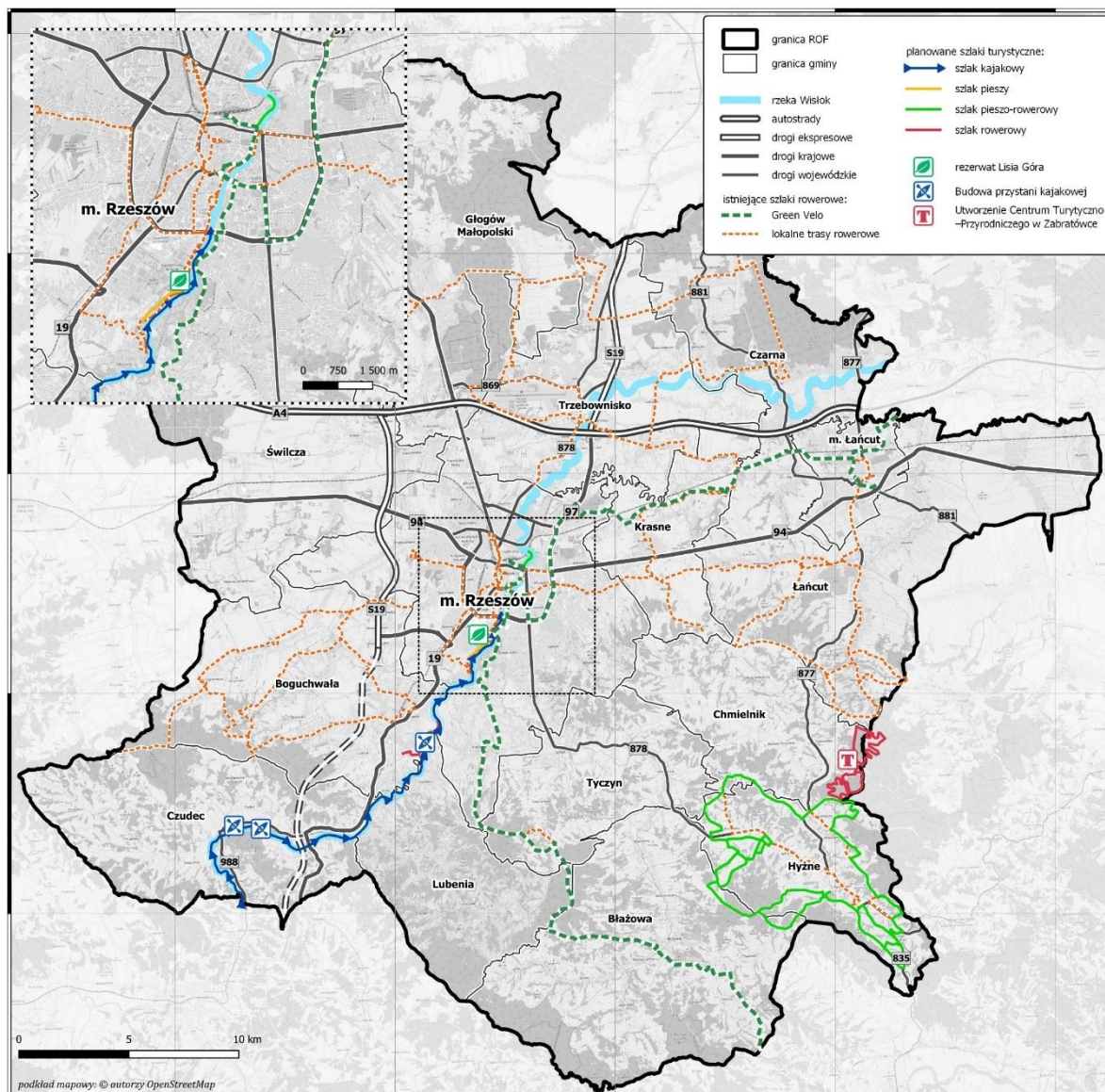
Rysunek 16 Przebieg tras rowerowych a lokalizacja wybranych atrakcji turystycznych

Źródło: opracowanie własne.

Połączenie istniejących szlaków rowerowych i pieszych prezentuje poniższy rysunek.

Rysunek 17 Przebieg istniejących tras rowerowych a planowe do realizacji szlaki kajakowe, piesze i rowerowe

Źródło: opracowanie własne.

Dzięki odpowiedniemu zagospodarowaniu, modernizacji i powstaniu nowych tras, ścieżek i szlaków, a także podniesieniu standardu i parametrów technicznych istniejących tras, szlaków i ścieżek rowerowych, zwiększy się atrakcyjność turystyczna obszaru. Wyzwaniem jest zatem rozwijanie infrastruktury i poprawa dostępności dla ruchu rowerowego w miejscach atrakcyjnych turystycznie oraz wykorzystanie posiadanego potencjału turystycznego związanego ze środowiskiem przyrodniczym i dziedzictwem kulturowym, w celu wzbogacenia oferty skierowanej do turysty ponadlokalnego. Rozbudowa infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej oraz wzbogacenie oferty przyczyni się do wzmocnienia sektora turystyki.

Wyzwania

W celu dalszego wzrostu gospodarczego i poprawy poziomu konkurencyjności oraz rozpoznawalności ROF, kluczowe jest podniesienie walorów turystycznych regionu i promowanie usług turystycznych poprzez budowanie wspólnej marki produktu turystycznego.

Wyzwaniem dla MOF jest skoordynowanie i integracja usług turystycznych dotyczących turystyki aktywnej (w tym turystyki kajakowej) w innych gminach oraz stworzenie produktu turystycznego, wykorzystując posiadane zasoby endogeniczne.

Wykorzystanie potencjału rzeki jako produktu turystycznego i skoordynowanie z projektami w sąsiednich obszarach - gminach ROF, zintegrowanie oferty oraz promocja wspólnego produktu turystycznego.

W celu zwiększenia atrakcyjności obszaru, ważne jest uzupełnienie, rozbudowa i poprawa standardów istniejącej infrastruktury turystycznej.

Pobudzenie rozwoju lokalnego dzięki wykorzystaniu potencjału lokalnych i regionalnych zasobów dziedzictwa kulturowego i walorów środowiskowych

Oczekiwane efekty realizacji projektów zintegrowanych

- Zintegrowana oferta turystyczna – opracowanie koncepcji utworzenia i rozwoju sieciowego produktu turystycznego łączącego gminy/podmioty wchodzące w skład ROF
- Zwiększenie konkurencyjności ROF jako destynacji turystycznej
- Zwiększona dostępność obiektów i atrakcji turystycznych
- Funkcjonalność infrastruktury turystycznej
- Rozbudowana i atrakcyjna oferta turystyczna
- Zintegrowanie przestrzenne ROF i spójna sieć ścieżek/szlaków/tras rowerowych oraz szlaków turystycznych i kulturowych

OCHRONA, ROZWÓJ I PROMOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I USŁUG W DZIEDZINIE KULTURY

Poniższy schemat obrazuje typy działań, których realizacja jest możliwa w ramach FEP 2021-2027 dotyczących szeroko rozumianej kultury - infrastruktury kultury, oferty instytucji kultury i obiektów zabytkowych.

Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury

rozwój instytucji
kultury poprzez
roboty budowlane
lub wyposażenie

konserwacja
muzealiów,
starodruków,
archiwaliów,
księgozbiorów oraz
innych zabytków
ruchomych wraz
z dostosowaniem
pomieszczeń do
właściwego
przechowywania
zbiorów i ich
zabezpieczenia oraz
zakupem
wyposażenia

roboty budowlane,
restauratorskie i
konserwatorskie
obiektów
zabytkowych
znajdujących się w
rejestrze zabytków,
obiektów
położonych w strefie
ochrony
konserwatorskiej lub
historycznych oraz
zagospodarowanie
terenu funkcjonalnie
związanego z
obiektem dla
udostępnienia na
cele turystyczne lub
kulturalne

digitalizacja
i udostępnianie
zasobów kultury,
udostępnianie
zasobów kultury
z wykorzystaniem
technologii
informacyjno-
komunikacyjnych
oraz tworzenie
nowych treści
cyfrowych

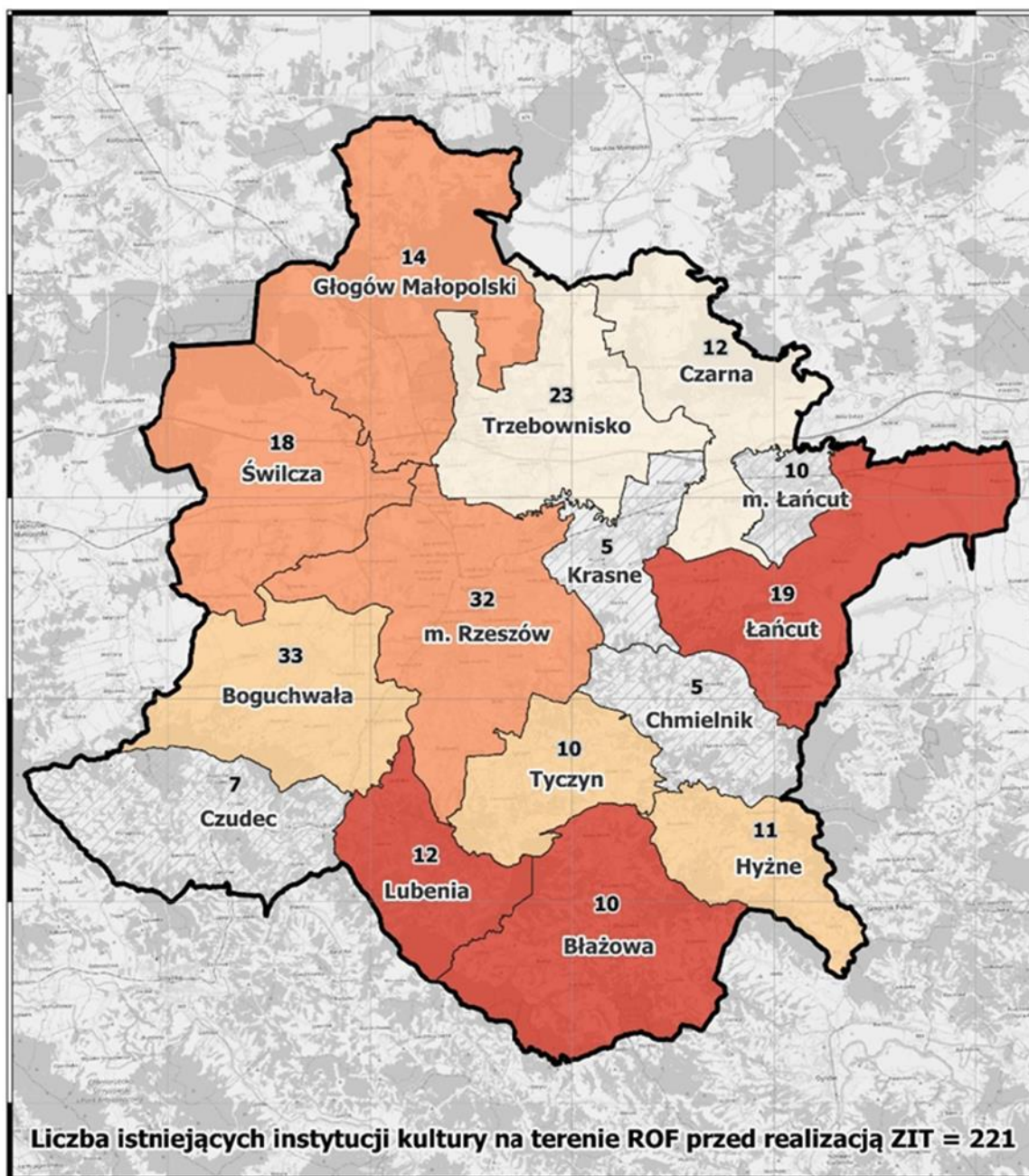
Diagnoza sytuacji w zakresie kultury

Infrastruktura domów/centrów/ośrodków kultury i świetlic

Na terenie ROF działają liczne instytucje kultury tj. centra kultury, domy kultury, ośrodki kultury, muzea jak również 16 świetlic, z czego 42% z nich posiada możliwość organizacji wydarzeń plenerowych, które przyciągnąć mogą mieszkańców, jak i turystów z uwagi na odpowiednio zagospodarowany i przystosowany teren wokół budynków.

Liczbę instytucji kultury i ich filii na terenie gmin ROF obrazuje poniższy rysunek.

Rysunek 18 Istniejące instytucje kultury i ich filie na terenie ROF

RZESZOWSKI OBSZAR FUNKCJONALNY

Udział instytucji kultury do których wzrośnie dostęp w wyniku interwencji

0 5 10 km

SKALA 1 : 250 000

układ współrzędnych: FL-1992

podkład mapowy: © autorzy OpenStreetMap

Legenda

- granica ROF
- granica gminy

32 liczba istniejących instytucji kultury przed realizacją ZIT

m. Rzeszów nazwa gminy

Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy identyfikuje się rozbieżności w dostępności terytorialnej do instytucji kultury i ich filii w poszczególnych gminach ROF, co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 12 Poziom dostępności do instytucji kultury

Gmina	Liczba istniejących instytucji kultury i ich filii ⁵³	Powierzchnia [km ²]	Liczba istniejących instytucji kultury i ich filii przypadająca na 1 km ²
Błażowa	10	113,00	0,0885
Boguchwała	33	89,00	0,3708
Chmielnik	5	53,00	0,0943
Czarna	12	78,00	0,1538
Czudec	7	85,00	0,0824
Głogów Małopolski	14	141,00	0,0993
Hyżne	11	51,00	0,2157
Krasne	5	39,00	0,1282
Lubenia	12	55,00	0,2182
Łańcut	19	107,00	0,1776
Miasto Łańcut	10	78,00	0,1282
Miasto Rzeszów	32	129,00	0,2481
Świlcza	18	108,00	0,1667
Trzebownisko	23	90,00	0,2556
Tyczyn	10	54,00	0,1852
ROF	221	1 270,00	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych samorządów ROF i BDL GUS.

Na podstawie powyższych danych dotyczących liczby istniejących instytucji kultury przypadających na 1 km². powierzchni poszczególnych gmin ROF, zauważyć można znaczne dysproporcje w tym zakresie. Najniższą liczbę instytucji kultury w stosunku do powierzchni zdiagnozowano w gminach: Błażowa, Chmielnik, Czudec, Głogów Młp., Krasne i Świlcza. W związku z tym identyfikuje się potrzebę modernizacji/przebudowy istniejących obiektów instytucji kultury, a tam gdzie nie ma takich możliwości konieczność budowy nowych budynków. Samorządy planują również zaadaptować inne obiekty na potrzeby uruchomienia nowych centrów/domów/ośrodków kultury, ponieważ istniejąca infrastruktura nie może realizować planowanych na niej funkcji. Widoczne są również potrzeby związane z przebudową i remontem obiektów. Dodatkowo obiekty wymagają doposażenia, co wskazuje na wysoki stopień zapotrzebowania i konieczność uzupełnienia wyposażenia w obiektach, w celu maksymalnego wykorzystania i możliwości poszerzenia i realizowania zaplanowanej oferty.

⁵³ Zliczono liczbę bibliotek publicznych i ich filii, bibliotek niepublicznych, muzeów, centrów kultury, domów kultury, ośrodków kultury i świetlic

Ze względu na postępujące zmiany i wzrost znaczenia cyfryzacji istotne jest umożliwienie wykorzystania nowoczesnych technologii w ofercie domów, centrów, ośrodków kultury i świetlic, w celu dotarcia do jak najwyższej liczby mieszkańców. Istotne jest również zagospodarowanie terenów wokół obiektów i udostępnianie ich na cele kulturalne.

W przypadku domów, centrów, ośrodków kultury i świetlic, jako jeden z problemów wskazuje się deficyt w szczególności zaplecza technicznego niezbędnego do funkcjonowania instytucji kultury i powierzchni wystawienniczej. Ponadto widoczne są braki, jeśli chodzi o nowoczesny sprzęt m.in. komputery oraz wdrożenie nowoczesnych rozwiązań. We wskazanych instytucjach, w tym muzeach i bibliotekach za uzasadnione uznaje się rozwijanie cyfryzacji, digitalizację dóbr historyczno-kulturowych, aby poszerzyć możliwości instytucji kultury w docieraniu z ofertą kulturalną do społeczeństwa i zaspakajaniu potrzeb osób starszych i młodych pokoleń, wspierając rozwój kompetencji cyfrowych oraz narzędzi, digitalizację zasobów i tworzenie multimedialnych centrów kultury dostępnych on-line.

Infrastruktura bibliotek

Z roku na rok rola i znaczenie bibliotek się zmieniają, z uwagi na nowe funkcje i realizowaną ofertę. Obecnie na terenie ROF działalność prowadzi 68 bibliotek publicznych, 31 filii oraz 38 bibliotek niepublicznych. Trzy samorządy wskazały na konieczność budowy/uruchomienia nowych bibliotek, a cztery z nich, na potrzebę powstania filii bibliotek (łącznie liczba dotycząca uruchomienia filii – 11 obiektów). Biblioteki służą rozwijaniu potrzeb czytelniczych, edukacyjnych, kulturalnych oraz informacyjnych społeczeństwa, a także upowszechnianiu wiedzy, nauki i rozwoju kultury. Placówki te prowadzą wiele form działalności. Jak wynika z przeprowadzonego badania prawie we wszystkich gminach (wyjątek stanowi Gmina Łańcut) w bibliotekach prowadzone są zajęcia dla dzieci. Nieco mniej placówek organizuje konkursy, spotkania autorskie i warsztaty. Wśród wymienianych form działalności pojawiają się również przedstawienia, wystawy, dyskusyjne kluby książki i inne. Mimo to warto poszerzyć ofertę o formy działalności kierowane w stronę różnych grup mieszkańców zgodnie z ich zainteresowaniami i rosnącymi oczekiwaniami. Należy podjąć działania zmierzające do uatrakcyjnienia oferty bibliotek, jak i dostosowania ich do potrzeb potencjalnych użytkowników.

Samorządy ROF wskazały, że remontu wymagają 62 placówki bibliotek (w tym filie). Ponadto tylko 21 placówek dostosowanych jest do osób ze szczególnymi potrzebami, co implikuje konieczność likwidacji barier architektonicznych i urbanistycznych w obiektach, w celu umożliwienia korzystania z oferty bibliotek wszystkim mieszkańcom. Gminy wskazują również na zapotrzebowanie związane z niedostateczną powierzchnią placówek i koniecznością uruchomienia 11 filii bibliotek i trzech nowych placówek.

Wśród głównych problemów dotyczących funkcjonowania bibliotek można wskazać na brak środków na doposażenie obiektów i poszerzenie katalogu oferty, nieodpowiednie warunki lokalowe (niedostateczna liczba i mała powierzchnia obiektów oraz bariery architektoniczne) czy brak odpowiedniego sprzętu (np. komputery) do realizacji niektórych typów zajęć/warsztatów (np. z programowania). Ponadto część placówek nie posiada odpowiedniego magazynu, miejsca do przechowywania sprzętów i akcesoriów, które używane są do pracy i prowadzenia zajęć warsztatowych, spotkań autorskich itp., ani czytelni. Kolejnym deficytem, jest brak dostosowania bibliotek dla osób ze specjalnymi potrzebami, korzystanie z bibliotek dla tej grupy osób jest niemożliwe ze względu na m.in. występujące bariery architektoniczne, biblioteki nie posiadają też zbiorów specjalnych.

Wśród wyzwań pojawia się również potrzeba uruchomienia katalogu on-line z możliwością przeglądania zasobów biblioteki i/lub rezerwowania, prolongaty, itp. widoczna w szczególności w gminie Krasne i Świlcza. Ułatwi to korzystanie z oferty placówek i wpłynie na unowocześnienie ich funkcjonowania. Doposażenie bibliotek w komputery stanowi kolejny aspekt –około 56% bibliotek i filii wykazuje potrzeby związane z doposażeniem w komputery, co sprzyjać będzie wykorzystaniu nowoczesnych technologii w upowszechnianiu działalności kulturalnej. Dodatkowo istotne znaczenie odgrywa również digitalizacja zasobów kultury, co pozwoli na zwiększenie dostępu do oferty placówek dla osób, które nie mają fizycznej możliwości zobaczenia zasobów np. z uwagi na ograniczenia w poruszaniu się czy chorobę. W ROF widoczna jest także potrzeba poszerzenia katalogu prowadzonych zajęć i warsztatów w bibliotekach np. o zajęcia z programowania, grafiki komputerowej, z uwagi na rosnące oczekiwania dzieci i młodzieży oraz postęp technologiczny, co będzie możliwe dzięki określone wcześniej wyzwaniu związanym z koniecznością doposażenia placówek.

Podsumowując, w ramach realizacji *Strategii ZIT ROF do roku 2030* planuje się wsparcie 32 obiektów instytucji kultury zlokalizowanych na terenie ROF, które zostaną zmodernizowane, wyremontowane, przebudowane lub doposażone, w celu zwiększenia ich dostępności dla mieszkańców. Dodatkowo w gminach, które wykazują największe potrzeby związane z rozwojem instytucji kultury i oferty kulturalnej, a rozbudowa obecnych obiektów, lub adaptacja posiadanych budynków na cele społeczne (kulturalne) jest niemożliwa lub wymaga sporych nakładów finansowych (większych aniżeli budowa nowych obiektów), planuje się budowę 5 nowych obiektów. W wyniku planowej interwencji nowe instytucje kultury powstaną na terenie czterech gmin (Chmielnik, Czudec, Krasne, Świlcza). Całość interwencji prezentuje poniższa tabela.

Tabela 13 Obiekty instytucji kultury planowane do objęcia wsparciem w ramach projektu

Gmina	Liczba istniejących obiektów instytucji kultury planowanych do objęcia wsparciem w ramach realizacji projektu	Liczba planowanych nowych obiektów instytucji kultury w wyniku realizacji projektu
Błażowa	8	-
Boguchwała	3	-
Chmielnik	-	2
Czarna	1	-
Czudec	-	1
Głogów Małopolski	3	-
Hyżne	1	-
Krasne	-	1
Lubenia	4	-
Łańcut	4	-
Miasto Łańcut	-	-
Miasto Rzeszów	4	-
Świlcza	2	1
Trzebownisko	1	-
Tyczyn	1	-
ROF	32	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych samorządów ROF i BDL GUS.

Oferta kulturalna, aktywność i uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych

Instytucje prowadzące działalność kulturalną i świadczące usługi z zakresu kultury oferują różnorodne zajęcia i warsztaty, kierowane w stronę różnych grup mieszkańców. Wśród prowadzonych form działalności w bibliotekach można wskazać przede wszystkim: konkursy, zajęcia dla dzieci i młodzieży, spotkania autorskie, warsztaty czy też dyskusyjne kluby książki i przedstawiania. W przypadku domów, centrów, ośrodków kultury oraz świetlic można wymienić warsztaty, imprezy plenerowe, koncerty, konkursy, zajęcia np. plastyczne, muzyczne czy taneczne. Mimo szerokiego katalogu prowadzonych form działalności, samorządy zwróciły uwagę na konieczność poszerzenia tego katalogu i dopasowania do potrzeb mieszkańców, uzupełniając ofertę o specjalistyczne, popularne i nowoczesne formy działalności. Z uwagi na wysokie zapotrzebowanie mieszkańców na ofertę kulturalną oraz podwyższone standardy usług konieczne jest powstanie nowych miejsc świadczących zróżnicowany katalog form prowadzonych działalności kulturalnych skierowanych do wszystkich grup mieszkańców.

Analizując dane dotyczące zorganizowanych imprez i uczestników tych imprez można zauważyć zmniejszenie się ich liczby w 2020 r. z uwagi na ograniczenia w funkcjonowaniu instytucji ze względu na pandemię COVID-19. W 2020 r. domy, centra i ośrodki kultury oraz świetlice zorganizowały 726 wydarzeń, to o połowę mniej w stosunku do 2018 r. Od 2021 r. zauważa się jednak wzrost liczby wydarzeń, których wartość w 2022 r. przekroczyła dane z 2018 r. i wynosiła 1898. We wskazanym roku zmniejszyła się również liczba uczestników, ale podobnie jak liczba wydarzeń, do 2022 r. wzrosła i wynosiła 205 994. Mimo wzrostu wartość ta nie przekroczyła liczby odnotowanej w 2018 r. (222 182),

co może wynikać z mniejszego zainteresowania organizowanymi wydarzeniami ze względu na niedopasowanie oferty do potrzeb i oczekiwań mieszkańców. Pandemia COVID-19 wpłynęła na zwiększenie znaczenia i wykorzystania technologii w życiu codziennym, dlatego też ważne jest umożliwienie korzystania z oferty placówek również przez internet – prowadząc np. transmisje wydarzeń online. Aktualnie tylko 32 placówki wykorzystują cyfryzację i nowoczesne technologie w prowadzonej działalności. Oprócz niedostatecznego rozwoju cyfryzacji w placówkach, problemem wpływającym na ograniczenie i utrudnienie prowadzenia działalności jest niedostateczna powierzchnia zaplecza technicznego, na którą zwróciło uwagę 10 gmin ROF, następnie powierzchnia wystawiennicza, sceniczna. Aktualna infrastruktura nie zaspokaja potrzeb wynikających z rangi organizowanych przez placówki wydarzeń kulturalnych o zasięgu ponadlokalnym i krajowym.

Z uwagi na postępujące starzenie się społeczności, warto zwrócić szczególną uwagę na aktywność osób będących w wieku poprodukcyjnym. W kontekście dostępności miejsc i oferty kierowanej w stronę seniorów, warto przeanalizować dostępność klubów seniora/Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Obecnie na terenie 10 gmin ROF występuje minimum jeden taki obiekt. W gminach Łańcut, Lubenia, Boguchwała oraz mieście Łańcut i Rzeszów ich liczba jest wyższa i wynosi od 3 do 7 obiektów (w Rzeszowie i Gminie Łańcut). W Gminie Łańcut udział osób będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej, był najwyższy w 2021 r. i wynosił 7,5%. Mimo wysokiej dostępności do tego rodzaju obiektów, wskaźnik ten wynosił w Rzeszowie zaledwie 0,7%, a w porównaniu do 2017 r. odnotowano spadek z 2,1%. Niska aktywność seniorów może wskazywać na niedostosowanie oferty do oczekiwań mieszkańców, jak również o trudnościach związanych z korzystaniem z tej oferty np. występującymi barierami architektonicznymi czy trudnościami w dojeździe do placówek, m.in. z uwagi na wykluczenie komunikacyjne.

Problemy dotyczące usług w dziedzinie kultury i instytucji kultury

Gminy zrzeszone w ROF wśród głównych przeszkód w prowadzeniu działalności kulturalnej i czynników utrudniających rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty kulturalnej wskazały w pierwszej kolejności na ograniczone inwestycje i remonty (10 gmin), następnie na utrudnienia w zatrudnieniu i zatrzymaniu wykwalifikowanej kadry (7 gmin), brak odpowiednich warunków lokalowych (6 gmin) oraz brak stałej lokalizacji, niedobór powierzchni i bariery architektoniczne (6 gmin).

Nierównomierny dostęp do instytucji kultury oraz niewystarczająca powierzchnia, warunkuje konieczność rozbudowy, modernizacji i powstania nowych placówek. Często instytucje kultury zlokalizowane są w obiektach, w których prowadzone są już inne działalności (np. szkoła, ośrodek zdrowia, remiza strażacka), powoduje to brak zaistnienia tej instytucji kultury w środowisku lokalnym, jako ważnego miejsca zarówno do rozwoju mieszkańców, jaki i miejsca spędzania wolnego czasu.

Dopasowanie i rozszerzenie katalogu oferty kulturalnej do oczekiwań różnych grup mieszkańców stanowi kluczowe wyzwanie dla samorządów ROF. Ważne jest zarówno stworzenie atrakcyjnej oferty zajęć, warsztatów i wydarzeń dla dzieci i młodzieży, jak i aktywności skierowanych w stronę osób ze szczególnymi potrzebami. Wśród tej grupy można wskazać m.in. seniorów, którzy często zagrożeni są wykluczeniem transportowym, z uwagi np. na zamieszkiwanie na wsi, gdzie komunikacja publiczna jest ograniczona, bądź nie posiadają uprawnień do kierowania pojazdami, lub samego pojazdu. Istotne jest, zatem modernizowanie i jeśli to konieczne – powstanie nowej sieci instytucji kultury, które świadczyć będą usługi w miejscu zamieszkania – w różnych częściach miast i na terenie poszczególnych sołectw w gminach, co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru oraz upowszechnienie oferty kulturalnej i zwiększenie zainteresowania i poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym.

Potencjałem jest natomiast zacieśnienie współpracy między samorządami w zakresie wymiany doświadczeń i pozytywnych praktyk, wspólna organizacja wydarzeń i realizacja projektów (również o zasięgu ponadlokalnym) oraz wzajemna promocja.

Obiekty zabytkowe

Elementem oferty kulturalnej są zabytki. Na terenie ROF według danych udostępnionych przez gminy, znajduje się 1447 obiektów wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz 3597 zabytków, które widnieją w gminnej ewidencji zabytków. Ich obecność na terenie ROF stanowi istotny potencjał do rozwijania oferty dotyczącej m.in. historii regionu, a tym samym wzmacniania poczucia tożsamości lokalnej wśród mieszkańców i poprawy sytuacji w sektorze turystyki. Jednakże należy mieć na uwadze, że niektóre z nich wymagają podjęcia prac remontowych – restauracji czy rewaloryzacji, w celu pełnego wykorzystania ich potencjału, a tym samym możliwości udostępnienia ich i dostosowania do obsługi ruchu turystycznego, zaspokajając tym samym potrzeby kulturowe, historyczne, edukacyjne i emocjonalne.

Obecnie, wiele z nich znajduje się w złym stanie technicznym i wymaga przeprowadzenia robót budowlanych, prac konserwatorskich i restauratorskich. Dobra kondycja zabytków dziedzictwa kulturowego jest elementem stanowiącym o atrakcyjności turystycznej ROF, przekładając się na zainteresowanie nim potencjalnych turystów, dlatego istotne jest prowadzenie działań mających na celu ochronę i wykorzystanie ich potencjału i podniesienie atrakcyjności stref ochrony konserwatorskiej. Interwencją ZIT w zakresie zabytków planuje się objąć dwie gminy: Rzeszów i Świlcza, gdzie zidentyfikowany został potencjał w zakresie udostępnienia obiektów na cele turystyczne i kulturalne w następujących obiektach:

Wieża Farna w Rzeszowie - jest dominantą wysokościową, zlokalizowaną w sercu historycznego centrum miasta, na skrzyżowaniu najstarszych traktów miejskich i świadectwem urbanistycznego założenia czasów Lubomirskich i przez to nośnikiem historii Rzeszowa, jako miasta prywatnego

o charakterze rezydencjonalnym. Otwarcie i dostosowanie obiektu dla zwiedzających nie tylko wzbogaci Śródmieście możliwością poznania od środka kolejnego obiektu historycznego, ale również da okazję do spojrzenia na miasto z zupełnie nowej perspektywy (wysokościowej). Udostępnienie obiektu będzie okazją do przybliżenia zwiedzającym świetności osiemnastowiecznego Rzeszowa i tym samym przyczyni się do kształtowania lokalnej tożsamości i wzmocnienia poczucia łączności kulturowej z innymi ośrodkami działalności Lubomirskich na terenie ROF (Miasto Łańcut, gminy Krasne i Boguchwała). Nie tylko uatrakcyjni ofertę turystyczną miasta, ale także wzmocni wizerunek Rzeszowa i ROF, jako miasta i regionu o głębokich tradycjach historycznych i kulturowych.

Zabytkowa trafika w Rzeszowie - trafika została sprowadzona do Rzeszowa z Wiednia na początku XX wieku i jest jednym z nielicznie zachowanych obiektów tego typu, jeśli nie jedynym, jaki przetrwał do naszych czasów, stąd jest bezsprzecznie unikatową. Jako obiekt „ruchomy” kilkakrotnie zmieniała miejsce swojego usytuowania. Jej translokacja, tj. przeniesienie na Plac Farny w miejsce jej pierwotnej lokalizacji oraz poddanie kompleksowym pracom remontowo-konserwatorskim zabytkowej struktury, pozwoli na przywrócenie autentyzmu oraz historycznej spójności przestrzennej tej najcenniejszej historycznie części miasta. Pozwoli to również na wzmocnienie roli zabytku jako nośnika kultury i obyczajów mieszkańców galicyjskiego Rzeszowa, i tym samym ukaże łączność historyczną i kulturową miasta z innymi ośrodkami ROF-u znajdującymi się w przeszłości w zaborze austriackim.

Zabytkowe kapliczki na terenie Rzeszowa i dawnych wsi obecnie włączonych do Rzeszowa - kapliczki mają charakter kulturowo - turystyczny, wpływający na podniesienie świadomości społecznej na temat zabytkowych kapliczek i ich wartości artystycznej i historycznej stanowiącej istotny element miasta i regionu.

Zabytkowy budek przy ul. Bardowskiego - obiekt jest materialnym świadkiem dziejów Rzeszowa doby autonomii galicyjskiej oraz historii rozwoju wojskowości na terenie miasta. Od 1864 r. władze miejskie Rzeszowa zobowiązane były do kwaterunku wojska. Narzucanie przez władze austriackie kwatery w mieszkaniach prywatnych, spowodowane brakiem odpowiedniej infrastruktury, zmusiło Magistrat do podjęcia działań w kierunku stworzenia brakującej bazy koszarowej. Po decyzji lokalizacji w Rzeszowie oddziałów Obrony Krajowej, w 1883 r. miasto przystąpiło do budowy koszar na tzw. Cyganówce, zagospodarowując dawne wyrobiska pocegielnicze. Koszary oddano do użytku w lipcu 1884 r. Na zespół koszar Obrony Krajowej składały się wówczas dwa budynki usytuowane obecnie przy Placu Kilińskiego 1 (I koszary OK) i ul. Bardowskiego 2 (II koszary OK). Budynek przy ul. Bardowskiego 2 zajmowany był przez wojsko do czasów II wojny światowej. Mimo dokonanych przekształceń, w dalszym ciągu obiekt posiada cechy architektury reprezentacyjnej, na które składają się klasycyzujący detal architektoniczny, obszerne, wysokie wnętrza z odsłoniętym na parterze

sklepieniem z ceglanych kolebek oraz monumentalna klatka schodowa doświetlona przeszkleniem o rozległej powierzchni.

Regionalny Dom Tradycji Ludowych w Trzcianie - Dom Ludowy w Trzcianie przez ponad stulecie swojej służby, wpisał się na trwale w krajobraz i codzienne życie wioski. Często przechodzący obok niego mieszkańcy, dostrzegali na ścianie frontowej budynku symbol objawienia, o znaczeniu których nie zdawali sobie nawet sprawy. A okoliczności ich umieszczenia na budynku (czas, uwarunkowania niewoli narodowej, patriotyczna wymowa symboli) były szczególne. Ich znaczenie zadecydowało o tym, że ściana frontowa budynku została zapisana w rejestrze zabytków.

Wyzwania

- Wyzwaniem w ROF jest wykorzystanie potencjału i zasobów kulturowych obszaru, ze szczególnym wskazaniem na instytucje kulturalne oraz ochronę, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego, a także usług w dziedzinie kultury.
- Prowadzenie inwestycji ukierunkowanych na poprawę jakości obiektów kulturalnych, a także wdrażania nowoczesnych i zaawansowanych technologicznie rozwiązań jest kluczowe. W celu dotarcia z ofertą kulturalną do szerokiego grona odbiorców, zarówno mieszkańców, jak i turystów.
- Uzupełnienie sieci placówek instytucji kultury w miejscach, w których widoczne są szczególne deficyty, a dostępność do tego rodzaju placówek jest ograniczona.
- Realizacja przedsięwzięć stanowi kontynuację założeń zawartych w poprzednim dokumencie, obowiązującym w perspektywie 2014-2020, mianowicie Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (komplementarność międzyokresowa) oraz zidentyfikowanym w nim przedsięwzięciu: „Zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz wsparcie instytucji kultury na terenie ROF”.
- Wyzwaniem dla ROF jest efektywne wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego i skuteczna budowa marki obszaru w oparciu o prowadzoną działalność i funkcjonowanie wielu obiektów świadczących usługi kulturalne.
- Poszerzenie oferty i dostępności obiektów w sektorze kultury, jest szczególnie istotne z uwagi na spowolnienie gospodarcze spowodowane pandemią COVID-19, ale również z uwagi na konkurencyjność innych regionów.
- Rozbudowa i budowa nowych obiektów pozbawionych barier architektonicznych, pozwoli na ograniczenie deficytów związanych z nierównomiernym dostępem do oferty instytucji kultury, jak również umożliwi pełne uczestnictwo w życiu kulturalnym, wszystkim mieszkańcom ROF, w tym osobom ze szczególnymi potrzebami.

- Zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez polepszenie stanu obiektów zabytkowych i udostępnienie ich na cele turystyczne i kulturalne.

Oczekiwane efekty realizacji projektów zintegrowanych

- Zwiększenie dostępności oferty kulturalnej
- Dostosowanie oferty instytucji kultury do potrzeb mieszkańców
- Zintegrowanie oferty instytucji kultury działających w ROF i wzajemne uzupełnianie się organizowanych wydarzeń
- Zróżnicowany katalog form prowadzonych działalności skierowany do wszystkich grup mieszkańców
- Wzrost integracji społecznej
- Zwiększenie zainteresowania ofertą i poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym
- Powstanie nowej infrastruktury kultury w miejscach, w których widoczne są szczególne deficyty
- Doposażenie placówek kultury
- Zwiększenie poziomu digitalizacji w procesie udostępniania zasobów kultury
- Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych i instytucji kultury
- Uzyskanie efektu skali, poprzez zwiększenie dostępności i poszerzenie oferty kulturalnej, z której będą korzystali mieszkańcy całego obszaru ROF

FIZYCZNA ODNOWA I BEZPIECZEŃSTWO PRZESTRZENI PUBLICZNYCH

Poniższy schemat obrazuje typy działań, których realizacja jest możliwa w ramach FEP 2021-2027 dotyczących szeroko rozumianej przestrzeni publicznej, jej odnowy oraz tworzenia terenów zielonych oraz bezpiecznych przestrzeni do integracji, wypoczynku i aktywności mieszkańców.

Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych

odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, w tym tworzenie nowych terenów zielonych, oświetlenie (jako element szerszego projektu), monitoring przestrzeni publicznych.

Diagnoza sytuacji dotycząca przestrzeni publicznych

Według danych pozyskanych z samorządów, powierzchnia obszarów wypoczynkowych na terenie ROF wynosi ponad 535 ha. Wśród nich można wskazać parki, skwery, place zabaw, siłownie zewnętrzne, boiska i stadiony czy zbiorniki wodne. Jednakże ich dostępność jest nierównomierna na terenie gmin ROF. Ze względu na rozwój urbanistyczny oraz napływ nowych mieszkańców (w szczególności na tereny wiejskie i podmiejskie), a także wzrost świadomości oraz potrzeb mieszkańców gmin, kluczowy jest wzrost powierzchni terenów zagospodarowanych pod wypoczynek, aby uczynić jednostki ROF bardziej atrakcyjne.

Według danych GUS liczba parków spacerowo-wypoczynkowych w ROF w 2021 r. wynosiła 18. Dostępność przestrzeni stanowi istotny potencjał, jednakże wymagają one odpowiedniego

zagospodarowania, dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami, aby uczynić je bardziej atrakcyjnymi i bezpiecznymi dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych i seniorów. Ponadto wiele z nich wymaga doposażenia w obiekty małej architektury m.in. altany, wiaty, pergole, place zabaw, siłownie zewnętrzne, ławki, stojaki na rowery, kosze na śmieci.

Z punktu widzenia jakości i wizerunku przestrzeni publicznych w ROF znaczenie odgrywa powierzchnia zieleni ulicznej oraz tereny zieleni osiedlowej. W 2017 r. powierzchnia wskazanych terenów w ROF była równa 444,95 ha, a w 2021 r. wzrosła do 506,10 ha. Jednakże dostępność tego rodzaju terenów w gminach ROF jest zróżnicowana, dlatego kluczowe jest prowadzenie działań mających na celu wykonanie nowych nasadzeń i tworzenie tzw. zielonych enklaw w przestrzeniach publicznych. Realizacja tego przedsięwzięcia pozytywnie wpłynie zarówno na jakość życia mieszkańców z uwagi na uatrakcyjnienie wizerunku przestrzeni publicznych, jak również przeciwdziałanie adaptacji do zmian klimatu. Przestrzeń publiczna będzie łatwo i ogólnodostępna dla wszystkich i będą mogli z niej korzystać mieszkańcy całego ROF.

Odnowie powinny ulec przede wszystkim zdegradowane przestrzenie negatywnie wpływające na wizerunek obszaru, jak i zaniedbane, niedoposażone przestrzenie, które odpowiednio zagospodarowane mogą stanowić miejsce do wypoczynku dla mieszkańców. Zdiagnozowane na podstawie gminnych programów rewitalizacji obszary zdegradowane w ROF w 2021 r. zajmowały ponad 40% ogółu powierzchni⁵⁴. Największa powierzchnia obszarów zdegradowanych dotyczy gmin wiejskich, zatem kluczowe jest wsparcie przede wszystkim obszarów wiejskich w celu stworzenia funkcjonalnej infrastruktury i przestrzeni atrakcyjnej dla mieszkańców.

Szacunkowy udział terenów zielonych powierzchni ROF stanowi 86,8%, a nieprzepuszczalnej 13,2%. Poniżej zamieszczono szczegółowe dane dotyczące terenów zielonych oraz terenów nieprzepuszczalnych w gminach ROF.

⁵⁴ Dane BDL GUS z rok 2021 r.

Tabela 14 Powierzchnia terenów zielonych i terenów nieprzepuszczalnych w gminach ROF

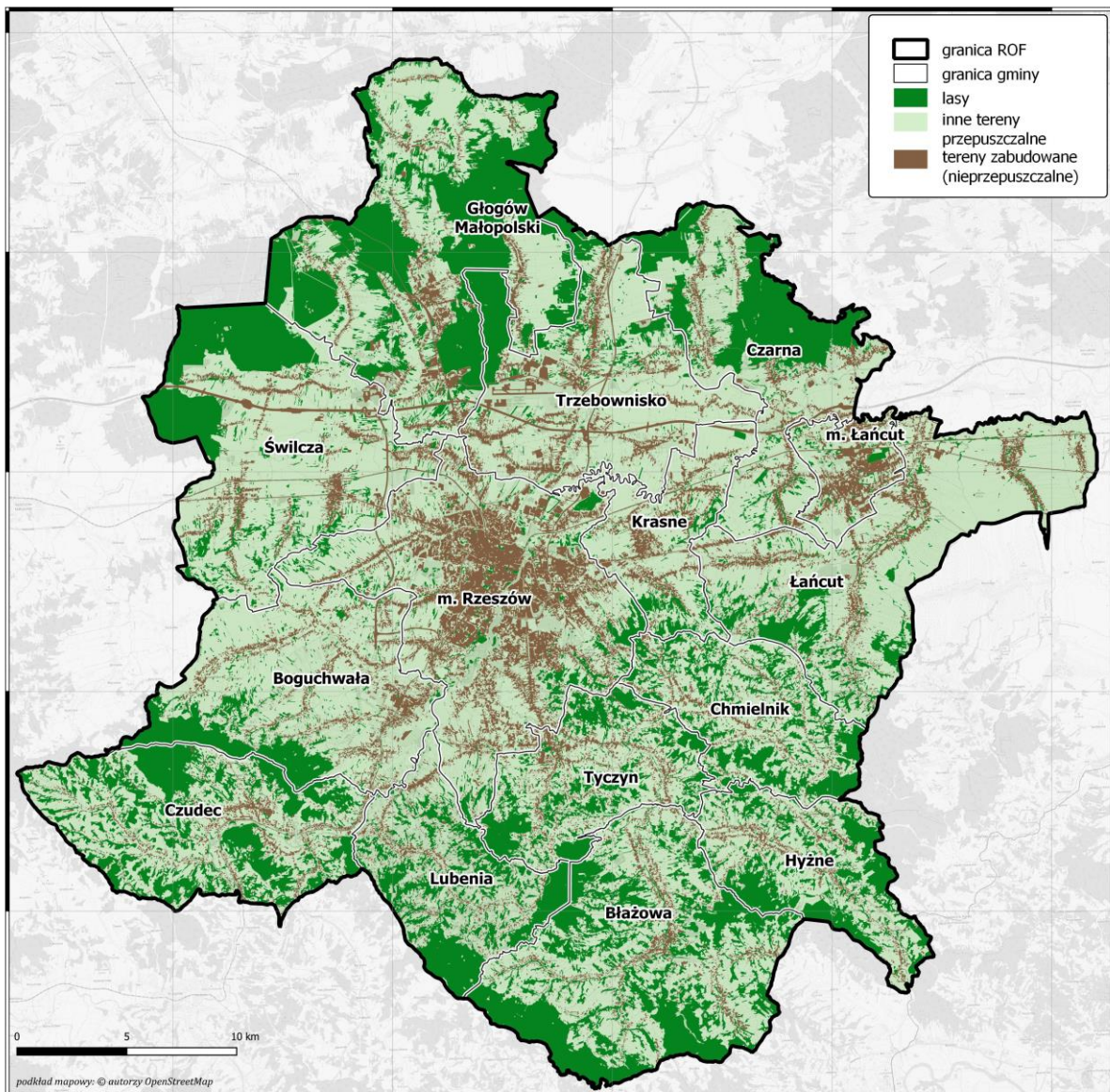
Gmina	Powierzchnia ogółem	Tereny zielone ⁵⁵		Tereny nieprzepuszczalne	
		powierzchnia [m ²]	udział %	powierzchnia [m ²]	udział %
Błażowa	112 599 305	106 218 178	94,3%	6 381 127	5,7%
Boguchwała	88 963 429	78 269 664	88,0%	10 693 765	12,0%
Chmielnik	52 919 733	48 330 946	91,3%	4 588 787	8,7%
Czarna	78 069 739	70 414 971	90,2%	7 654 768	9,8%
Czudec	84 698 567	77 802 684	91,9%	6 895 883	8,1%
Głogów Małopolski	141 401 712	129 054 215	91,3%	12 347 497	8,7%
Hyżne	51 254 371	47 211 215	92,1%	4 043 156	7,9%
Krasne	39 098 398	32 137 754	82,2%	6 960 644	17,8%
Lubenia	54 910 209	51 061 488	93,0%	3 848 721	7,0%
Łańcut	106 295 660	94 074 747	88,5%	12 220 913	11,5%
Miasto Łańcut	19 423 269	12 563 832	64,7%	6 859 437	35,3%
Miasto Rzeszów	129 005 667	84 781 782	65,7%	44 223 885	34,3%
Świlcza	108 183 702	97 119 729	89,8%	11 063 973	10,2%
Trzebownisko	90 276 756	74 614 306	82,7%	15 662 450	17,3%
Tyczyn	53 725 194	47 620 535	88,6%	6 104 659	11,4%
ROF	1 210 825 711	1 051 276 046	86,8%	159 549 665	13,2%

Źródło: opracowanie własne.

Poniżej przedstawiono w sposób graficzny rozmieszczenie i stosunek terenów zabudowanych (nieprzepuszczalnych) do terenów przepuszczalnych. Szczególnie intensywna zabudowa i wysoki udział powierzchni nieprzepuszczalnej widocznych jest na terenach zurbanizowanych, w szczególności w miastach: Rzeszów i Łańcut. W jednostkach tych udział terenów nieprzepuszczalnych przekracza 30%, a udział terenów zielonych jest jednym z niższych i wynosi około 65%. Wyższym udziałem powierzchni przepuszczalnej charakteryzują się gminy, które nie są zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie miast rdzenia (np. Błażowa, Lubenia, Hyżne), a przez to proces suburbanizacji Rzeszowa dotyka je w mniejszym stopniu.

⁵⁵ Uwzględnia tereny zielone: lasy, wody, roślinność krzewiastą, trawiastą, pola uprawne

Rysunek 19 Rozmieszczenie terenów przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych na terenie ROF

Źródło: opracowanie własne.

Zadania inwestycyjne, które realizowane będą w ramach przedmiotowej strategii zostaną przygotowane ze szczególną dbałością o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew, w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni. Mając na uwadze potrzebę adaptacji obszarów miejskich do zmiany klimatu należy dążyć do utrzymania powierzchni biologicznie czynnych i unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych.

Jednym z elementów mających wpływ na jakość życia mieszkańców ROF jest poczucie bezpieczeństwa. W 2020 r. na terenie powiatu rzeszowskiego odnotowano 1256 przestępstw. Liczba stwierdzonych przestępstw w 2020 r. zmniejszyła się w stosunku do 2018 r. (o 32). Analizując dane dotyczące liczby przestępstw przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji razem można zauważyć ich spadek na terenie powiatów, do których przynależą gminy ROF. Ponadto, w 2020 r. zmniejszyła się również liczba zdarzeń drogowych w stosunku do lat poprzednich, co pośrednio może być efektem zmniejszenia mobilności mieszkańców ROF w związku z ograniczeniami w przemieszczaniu się. Najwięcej wypadków drogowych w tym roku odnotowano jednak w Gminie Głogów Małopolski, a najwięcej kolizji drogowych w gminach: Trzebownisko, Boguchwała i Głogów Małopolski. Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie ROF jest również istotne z uwagi na wzrost liczby zdarzeń ogółem, w których interweniowały jednostki ochrony przeciwpożarowej, o ponad 30% w latach 2018-2021. W 2021 r. ich liczba wynosiła 3 885, z czego 40% zdarzeń odnotowano w Rzeszowie. Wzrost zauważa się, jeśli chodzi o miejscowe zagrożenia, natomiast spadek w przypadku liczby pożarów i alarmów fałszywych. W przypadku miejscowych zagrożeń w sześciu gminach odnotowano wzrost liczby zagrożeń w komunikacji (gmina Czarna, Chmielnik, Głogów Małopolski, Hyżne, Lubenia i Tyczyn). Najwięcej zagrożeń w komunikacji w 2021 r. odnotowano w Rzeszowie (151), a następnie Gminie Łańcut (38) i Głogowie Małopolskim (38).

W celu zapewnienia bezpieczeństwa przestrzeni publicznych istotne jest stworzenie nowych i rozwijanie już istniejących sieci monitoringu wizyjnego we wszystkich gminach ROF. Instalacja monitoringu wizyjnego powinna dotyczyć w szczególności miejsc newralgicznych i najczęściej uczęszczanych przez mieszkańców. Obecnie tylko Gmina Chmielnik nie posiada monitoringu. W pozostałych gminach powstawał on od 2003 r. aż do 2017 r., natomiast w Mieście Łańcut monitoring wykorzystywany jest od 2022 r.

Ponadto, elementem niezbędnym do zachowania bezpieczeństwa i dostępności dla mieszkańców ROF jest oświetlenie, które realizowane jako uzupełnienie i połączenie z systemem monitoringu, pozwoli w sposób kompleksowy na poprawę bezpieczeństwa przestrzeni publicznych. W zadaniach monitoringu i oświetlenia można dostrzec elementy komplementarne. Integracja monitoringu z systemami oświetleniowymi jest szczególnie korzystna, ponieważ pozwala na inteligentne reagowanie na wykryte zagrożenia lub incydenty poprzez np. automatyczne zwiększanie jasności oświetlenia w rejonach, gdzie wykryto ruch, co może odstraszyć potencjalnych intruzów lub pomóc w lepszym monitorowaniu sytuacji. Dodatkowo, dane zebrane przez systemy monitoringu mogą być wykorzystywane do analizy trendów, identyfikacji obszarów wymagających ulepszeń i optymalizacji systemów oświetleniowych oraz bezpieczeństwa. Spójność elementów zadań monitoringu i oświetlenia wynika z faktu, że zarówno monitoring, jak i oświetlenie mają wspólny cel poprawy

bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, co sprawia, że są spójne w działaniu. Ponadto do rozbudowy obu elementów można wykorzystać część wspólnej infrastruktury np. słupów oświetleniowych, co pozwala na oszczędność kosztów oraz poprawę efektywności działań. Dzięki komplementarności i spójności elementów zadania monitoringu i oświetlenia można skutecznie poprawić bezpieczeństwo w przestrzeniach publicznych na terenie gmin ROF.

Interwencją ZIT w zakresie fizycznej odnowy i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych na terenie ROF objęty zostanie obszar o szacunkowej powierzchni około 42 ha, z której będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy.

Wyzwania

- Stworzenie przestrzeni sprzyjających integracji mieszkańców
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w sposób wpływający na zwiększenie możliwości wypoczynku i aktywności mieszkańców
- Rozbudowa przestrzeni wypoczynkowych
- Stworzenie i rozbudowa zintegrowanego i kompatybilnego systemu monitoringu wraz z systemem oświetlenia w każdej gminie ROF
- Kompleksowe monitorowanie skali zagrożeń oraz zapobieganie i prowadzenie działań prewencyjnych
- Doposażenie przestrzeni w obiekty małej architektury
- Stworzenie i rozwijanie terenów zieleni w ROF
- Zagospodarowanie przestrzeni z uwzględnieniem konieczności adaptacji do zmian klimatu

Oczekiwane efekty realizacji projektów zintegrowanych

- Poprawa jakości życia mieszkańców
- Poprawa poczucia bezpieczeństwa mieszkańców ROF
- Dostępność atrakcyjnych, funkcjonalnych przestrzeni do wypoczynku i aktywności
- Zwiększenie poziomu integracji mieszkańców
- Zwiększenie zdolności retencyjnych na terenie ROF, z uwagi na nowe nasadzenia
- Zmniejszenie zagrożenia i niebezpieczeństwa w miejscach szczególnie newralgicznych, w bliskości ciągów komunikacyjnych oraz w przestrzeniach publicznych
- Zachowanie walorów środowiska przyrodniczego
- Zwiększona odporność obszaru ROF na zmiany klimatu
- Zwiększenie udziału przestrzeni zielonych na terenie ROF

ZINTEGROWANY I EFEKTYWNY SYSTEM PUBLICZNEGO TRANSPORTU ZBIOROWEGO NA TERENIE MIAST I ICH OBSZARÓW FUNKcjONALNYCH

Zgodnie z wymogami zawartymi w Umowie Partnerstwa inwestycje dotyczące zrównoważonej mobilności będą opierać się na odpowiednim planowaniu mobilności miejskiej. Oznacza to, że przyznanie dofinansowania będzie zależeć od przyjęcia odpowiedniego opracowania uwzględniającego kwestie dotyczące mobilności i planowania transportu miejskiego. Przedmiotowa *Strategia ZIT ROF do roku 2030* została odpowiednio dostosowana, aby mogła pełnić rolę również dokumentu dotyczącego kwestii planowania transportu miejskiego. Obejmuje ona kwestie dotyczące transportu i mobilności miejskiej w zarówno w zakresie diagnozy, celów rozwojowych ZIT, jak i listy projektów. Z uwagi na wymagania zawarte w dokumentach określających zasady realizacji instrumentu ZIT w województwie podkarpackim, w ramach syntezy diagnozy obszaru, poniżej omówiono elementy związane z mobilnością miejską oraz transportem.

Poniższy schemat obrazuje typy działań, których realizacja jest możliwa w ramach FEP 2021-2027 dotyczących szeroko rozumianej mobilności miejskiej oraz kwestii związanych z transportem.

Zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych

Diagnoza sytuacji w zakresie transportu i mobilności

Dla integracji przestrzennej obszaru ROF, zwiększenia dostępności oraz spójności przestrzennej istotny jest rozwój komunikacji i transportu. Transport jest jednym z najważniejszych czynników determinujących rozwój społeczno-gospodarczy ROF oraz ważny w kontekście wzmacniania powiązań

między poszczególnymi jednostkami budującymi obszar funkcjonalny. W ROF działa dwóch organizatorów komunikacji publicznej, którymi są: Gmina Miasto Rzeszów (realizująca zadania poprzez jednostkę organizacyjną Zarząd Transportu Miejskiego w Rzeszowie) oraz Związek Gmin Podkarpacka Komunikacja Samochodowa dla których odpowiednio operatorami są: Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Rzeszów Sp. z o.o. oraz PKS w Rzeszowie S.A.

Dokonując analizy w kwestii transportu i mobilności we wskazanym obszarze funkcjonalnym, wykorzystano przede wszystkim *Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego na lata 2021-2030 z elementami strategii rozwoju elektromobilności dla Miasta Rzeszowa i gmin ościennych, które zawarły z Gminą Miasto Rzeszów porozumienia w zakresie organizacji transportu publicznego*. Ponadto odniesiono się również do *Programu Strategicznego Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2030* oraz *Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Związku Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa” z elementami rozwoju strategii elektromobilności*. Istotne znacznie w kontekście rozwoju transportu i mobilności mają również zapisy *Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030*, dotyczące obszarów strategicznej interwencji (OSI), w które wpisuje się ROF.

Dokumentem nadrzędnym opisującym kwestie związane z transportem jest **Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (SUMP)**, który obecnie jest opracowywany⁵⁶. W marcu 2024 r. została przyjęta Uchwała Nr XCIV/2134/2024 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 26 marca 2024 r. w sprawie współdziałania z innymi gminami w zakresie opracowania Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Dnia 19 czerwca 2024 r. na mocy ww. uchwały podpisano niniejsze porozumienie międzygminne, natomiast 11 lipca dokument został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego pod pozycją nr 3135. Obecnie w trakcie opracowania przez Biuro Rozwoju Miasta Rzeszowa jest Raport Diagnostyczno-Strategiczny będący dokumentem poprzedzającym wnioski i konkretne rozwiązania, które zostaną ujęte we właściwym dokumencie Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Dokument ten będzie komplementarny ze *Strategią ZIT ROF do roku 2030*. Z przeprowadzonych diagnoz służących opracowaniu SUMP m.in. badania ruchu pasażerów na dworcach kolejowych i autobusowych na terenie Rzeszowa i ROF, badania ruchu pasażerskiego w komunikacji kolejowej, badania ruchu pasażerskiego w miejskiej komunikacji autobusowej czy badania natężania ruchu drogowego, wynika konieczność wdrożenia projektów z zakresu mobilności, które będą realizowane w ramach ZIT.

⁵⁶ Stan na wrzesień 2024 r.

Wśród kluczowych kierunków interwencji i zakładanych działań w **Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030**, dedykowanych ROF, można wskazać m.in.:

- zapewnienie spójnego systemu tras rowerowych gwarantujących bezpieczeństwo w poruszaniu się po mieście i obszarze ROF,
- zapewnienie zrównoważonego systemu obejmującego transport zbiorowy i rowerowy na obszarze Rzeszowa i ROF z wykorzystaniem intermodalnych węzłów powiązanych z transportem rowerowym tj. P&R, B&R, K&R,
- zmniejszenie zatłoczenia dróg miejskich i dróg wlotowych/wylotowych oraz zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego,
- usprawnienie systemów sterowania i zarządzania ruchem drogowym w miastach,
- usprawnienie systemu drogowego Rzeszowa i ROF poprzez budowę, przebudowę i modernizację dróg wszystkich kategorii w celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa, skrócenia czasu dojazdu, zmniejszenia poziomu emisji zanieczyszczeń i hałasu oraz poprawy dostępności do obszarów istotnych dla rozwoju i funkcjonowania Rzeszowa i ROF,
- zwiększenie dostępności transportowej i komunikacyjnej Rzeszowa ze stolicą kraju poprzez realizację bezpośredniego szybkiego połączenia kolejowego oraz drogi ekspresowej S19,
- rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego,
- rozwój alternatywnego transportu, poza drogowo-kolejowym, wraz z rozwojem systemu bezpieczeństwa użytkowników.

Zgodnie z zapisami **Programu Strategicznego Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2030**, dostępność zewnętrzna ROF jest dobra, z uwagi na połączenia drogowe z miastami, które usytuowane są przy autostradzie A4. Poprawa w tym zakresie nastąpiła w 2016 r., kiedy oddano do użytku odcinek A4 Rzeszów Wschód – Jarosław Zachód. Ponadto dostępność komunikacyjna Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego może się zwiększyć w momencie, kiedy zostaną wybudowane wszystkie brakujące odcinki drogi ekspresowej S19. Dostępność znacząco wzrosła po oddaniu S19 do Lublina, połączenie Rzeszów-Lublin-Warszawa jest obecnie najczęściej wybieranym sposobem dojazdu do stolicy. Jednakże dostęp do ROF będzie jeszcze większy po oddaniu do użytku pozostałych odcinków S19. Aktualnie projektowana droga S19 przechodząca przez Boguchwałę i Czudec poprawi skomunikowanie tych gmin z Rzeszowem, a także udostępni dla ROF południową część województwa (Krosno) oraz zapewni łatwiejszy dostęp do granicy ze Słowacją. Analizując powiązania wewnątrz ROF można zauważyć, że najlepsze powiązania występują w układzie północ-południe i wschód-zachód, na co wpływ ma sąsiedztwo głównych korytarzy transportowych. Zwiększenia poziomu integracji

transportowej oraz powiązań drogowych z Rzeszowem, a także rozwoju sieci dróg wymagają przede wszystkim gminy Głogów Małopolski, Czarna, Chmielnik i Lubenia.⁵⁷

Wśród głównych przedsięwzięć, których realizacja przyczyni się do zwiększenia dostępności transportowej ROF oraz integracji wewnątrz obszaru można wskazać⁵⁸:

- rozbudowę odcinków drogi ekspresowej S19,
- rozbudowę systemu szybkiej kolei podmiejskiej – Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej,
- zmianę zachowań transportowych mieszkańców – poprzez zwiększenie częstotliwości kursowania transportu publicznego, poprawę stanu technicznego taboru,
- zwiększenie efektywności ekonomicznej transportu publicznego, a także monitoring natężenia ruchu osób i przejazdów.

W celu wykazania zgodności przedmiotowej strategii z dokumentami strategicznymi województwa, poniżej uwzględniono planowane inwestycje, które planowane są w ramach RPT i przebiegają przez teren ROF, wśród których wymienia się⁵⁹:

- Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 881 na odcinku Czarna-Łańcut z wraz z budową mostu na rzece Mikośka (Miasto Łańcut)
- Przebudowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 878 na odcinku Tyczyn-Dylągówka (Gmina Błazowa)
- Rozbudowa/przebudowa drogi wojewódzkiej nr 881 na odcinków Sokołów Małopolski-Czarna (Gmina Czarna)
- Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 881 na odcinku Czarna-Łańcut wraz z budową mostu na rzece Mikośka (Gmina Czarna)
- Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 988 na odcinku od miejscowości Czudec do miejscowości Zaborów (Gmina Czudec)
- Rozbudowa i budowa drogi wojewódzkiej nr 835 na odcinku Szklary-Dynów (Gmina Hyżne)
- Przebudowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 878 na odcinku Tyczyn-Dylągówka (Gmina Hyżne, Gmina Tyczyn)
- Przebudowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 877 na odcinku Dylągówka-Szklary (Gmina Hyżne)

⁵⁷ Program Strategicznego Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2030, s. 31-37

⁵⁸ Program Strategicznego Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2030

⁵⁹ Zestawienie inwestycji w obszarze dróg wojewódzkich zgodnie z Programem Strategicznym Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego do roku 2030 (Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 570/12169/24 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 23 lutego 2024 r.)

- Budowa DW 869 pomiędzy autostradą A4 a DK9 i drogą ekspresową S19 - etap V (obecnie trwa proces projektowy)

Sieć komunikacyjna rzeszowskiego transportu zbiorowego obejmuje 62 linie autobusowe⁶⁰, a według danych przedstawionych w ***Planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego na lata 2021-2030 z elementami strategii rozwoju elektromobilności dla Miasta Rzeszowa i gmin ościennych, które zawarły z Gminą Miasto Rzeszów porozumienia w zakresie organizacji transportu publicznego***, komunikacja miejska obsługiwała: Miasto Rzeszów, gminy Lubenia, Świlcza, Boguchwała i Tyczyn. Na potrzeby opracowania przywołanego dokumentu przeprowadzono analizę SWOT, która wskazuje mocne i słabe strony, jak również szanse i zagrożenia rozwojowe, w odniesieniu do obszaru transportu publicznego oraz kwestii elektromobilności. Jako mocne strony można wyróżnić przede wszystkim wymianę w ostatnich latach ponad 2/3 taboru komunikacji miejskiej na nowe autobusy niskopodłogowe, co ułatwia i umożliwia korzystanie z komunikacji osobom ze szczególnymi potrzebami. Ponadto warto podkreślić dywersyfikację źródeł energii wykorzystywanej w publicznym transporcie zbiorowym (zastosowanie ON w tym napędu hybrydowego, CNG czy napędu elektrycznego), czy wdrażanie Systemu Zarządzania Transportem Publicznym wraz z elementami dynamicznej informacji pasażerskiej. Szanse rozwojowe związane zarówno z elektromobilnością, jak i poprawą dostępności, upatruje się w budowie Rzeszowskiego Centrum Komunikacyjnego czy budowie Podmiejskiej Kolei Aglomeracyjnej. Istotne jest przede wszystkim konsekwentne wdrażanie założeń przedmiotowego Planu.

Jako słabe strony można wskazać przede wszystkim niezadowalającą jakość powietrza, która jest wynikiem niskiej emisji (w tym szczególnie transportu spalinowego). Jako deficyty można wskazać m.in. brak kompleksowej sieci dróg rowerowych i niedostateczny poziom skomunikowania z gminami ościennymi oraz niewystarczającą liczbę stacji ładowania pojazdów elektrycznych. Zagrożeniem jest przede wszystkim wzrost liczby użytkowników samochodów osobowych, utrwalone zachowania transportowe dotyczące komunikacji indywidualnej (będące pośrednio wynikiem ograniczeń w przemieszczeniu i korzystaniu z transportu publicznego, podczas pandemii COVID-19) oraz wysokie ceny pojazdów elektrycznych.

W przywołanym dokumencie, wskazano cele strategiczne, których realizacja przyczyni się do rozwoju transportu zbiorowego oraz elektromobilności, mianowicie: Rozwój nisko- i bezemisyjnego Transportu Publicznego (cel strategiczny 1), Wsparcie rozwoju elektromobilności mieszkańców i przedsiębiorców (cel strategiczny 2) oraz Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Rzeszowa (cel strategiczny 3).

⁶⁰ Stan na wrzesień 2022 r.

Wśród kierunków rozwoju transportu publicznego, które stanowić będą odpowiedź na zidentyfikowane zagrożenia, słabe strony i deficyty, można wskazać m.in.:

- większe uprzywilejowanie pojazdów komunikacji miejskiej w ruchu drogowym,
- wyposażanie przystanków (wraz ich modernizacją) w tablice dynamicznej informacji pasażerskiej,
- stworzenie parkingów Park&Ride (oraz Bike&Ride) na pętlach końcowych linii komunikacji miejskiej,
- rozbudowa sieci dróg dla rowerów oraz stworzenie kompleksowego systemu dróg dla rowerów,
- prowadzenie działań informacyjnych, edukacyjnych w celu promocji zrównoważonej mobilności wśród mieszkańców,
- integracja różnych form komunikacji zbiorowej.

Według **Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Związku Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa”** wśród słabych stron i zagrożeń identyfikowanych w gminach objętych opracowaniem⁶¹, a tym samym większości gmin ROF (oprócz Miasta Łańcut), związanych z kwestiami transportowymi, można wymienić m.in.:

- przekroczenie dopuszczalnego poziomu pyłu PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu
- niewystarczającą liczbę stacji ładowania pojazdów elektrycznych
- brak silnej sieci dróg rowerowych na obszarze gmin wchodzących w skład Związku
- brak ogólnodostępnego systemu roweru publicznego
- rosnąca liczba użytkowników samochodów⁶² (dominacja transportu indywidualnego)
- niedostateczne skomunikowanie różnych rodzajów środków transportu
- brak podejmowania wspólnych działań dla budowy spójnej sieci dróg rowerowych

W przypadku miasta Łańcut i identyfikowaniu problemów w zakresie transportu, warto przytoczyć zapisy pochodzące z **„Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla powiatu łańcuckiego – Plan transportowy”**. Obszarem objętym planem transportowym jest powiat łańcucki, w obrębie którego znajduje się gmina miejska Łańcut oraz gminy wiejskie: Białobrzegi, Czarna, Łańcut, Markowa, Rakszawa, Żołynia. W dokumencie omówiono m.in. poziom oddziaływań transportu

⁶¹ Zakres planu transportowego obejmuje obszar jednostek samorządu terytorialnego tworzących Związek Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa” z siedzibą w Rzeszowie oraz obszar powiatów: rzeszowskiego, łańcuckiego w zakresie gminy wiejskiej Łańcut oraz leżajskiego w zakresie gminy Kuryłówka i gminy wiejskiej Leżajsk.

⁶² W ostatnich latach liczba samochodów osobowych w powiecie rzeszowskim wzrosła o ponad 52% (w Rzeszowie o ponad 66%) i w 2020 r. wynosiła 98 917, prognozuje się, że w 2030 r. liczba ta wyniesie ponad 120 000 - *Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Związku Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa”, s. 94*

na środowisko przyrodnicze, wskazując, że w skali powiatu najwięcej zanieczyszczeń emitowanych do powietrza jest w gminie miejskiej Łańcut, co może wynikać również z rosnącej liczby samochodów osobowych w powiecie. Deficytem widocznym w powiecie jest także niedostateczna infrastruktura niezbędna do obsługi pasażerów, a z uwagi na liczbę obiektów użyteczności publicznej zlokalizowanych w mieście, wyzwaniem na przyszłość będzie zapewnienie odpowiednich połączeń komunikacyjnych z gmin powiatu do miasta. Obecnie należy uznać, że komunikacja regularna szczebla powiatowego jest dostatecznie rozwinięta, a dodatkowo uzupełniana jest liniami wojewódzkimi.

Przemieszczanie się na terenie ROF (zwłaszcza przepływy pracownicze) tworzy różne wyzwania m.in. komunikacyjne i transportowe. Jako główne cele ruchu wśród mieszkańców można wskazać osiedla mieszkaniowe, szkoły oraz uczelnie wyższe, zakłady pracy, różnego rodzaju instytucje oraz obiekty handlowo-usługowe⁶³. Dojazdy do pracy w Rzeszowie dotyczą mieszkańców wszystkich gmin ROF, jednakże najsilniej zjawisko to widoczne jest w odniesieniu do gmin Lubenia, Krasne, Chmielnik oraz Boguchwała. Gminy tworzące obszar funkcjonalny również są miejscami pracy dla rzeszowian, w szczególności można tutaj wskazać Gminę Głogów Małopolski i Gminę Trzebownisko⁶⁴.

Niewystarczająco rozwinięta oraz nieatrakcyjna oferta i dostępność transportu zbiorowego, powoduje wzrost wykorzystania środków transportu indywidualnego. Zjawisko to implikuje problem wykluczenia transportowego (widocznego szczególnie na obszarach wiejskich oraz wśród osób ze szczególnymi potrzebami), co prowadzi do rozwarstwienia społecznego. Zatem istotne jest systematyczne rozwijanie infrastruktury drogowej i okołodrogowej, wraz z promowaniem i rozwojem transportu zbiorowego. Kluczowe, z uwagi na negatywny wpływ transportu na środowisko, jest również wdrażanie nowoczesnych rozwiązań i zwiększenie udziału wykorzystania taboru zeroemisyjnego/niskoemisyjnego.

Oprócz komunikacji zbiorowej i transportu indywidualnego, istotną rolę odgrywa również komunikacja rowerowa. Według danych BLD GUS w 2020 r. długość dróg dla rowerów na terenie ROF wynosiła 206,4 km. W porównaniu z 2016 r. ich długość zwiększyła się o ponad 52,3 km⁶⁵. Poziom rozbudowy infrastruktury rowerowej jest zróżnicowany, największy rozwój obserwuje się w gminach Krasne, Świlcza i Trzebownisko⁶⁶. Istotne jest dalsze rozbudowanie sieci dróg rowerowych z uwagi na wzrost zainteresowania tym środkiem transportu jako alternatywą dla komunikacji zbiorowej, indywidualnej

⁶³ Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Związku Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa”, s. 80

⁶⁴ Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030

⁶⁵ W 2016 r. długość dróg wynosiła 154,1 km (nie uwzględniano wtedy gm. Błażowa).

⁶⁶ Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Związku Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa”, s. 106

i ruchu pieszego. Ścieżki i drogi rowerowe pełnić będą nie tylko funkcję komunikacyjną, ale również przyczynią się do wzrostu atrakcyjności turystycznej obszaru.

Realizacja instrumentu ZIT w zakresie mobilności na poziomie regionalnym obejmuje dedykowany Priorytet 3 Mobilność miejska, Cel szczegółowy EFRR/FS.CP2.VIII - Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej Działanie FEPK.03.01 Zrównoważona mobilność miejska – ZIT. Interwencja będzie dotyczyła działań z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej, w tym zintegrowanego i efektywnego systemu publicznego transportu zbiorowego na terenie ROF. Planowane przedsięwzięcia stanowić będą odpowiedź na zidentyfikowane wspólne potrzeby, problemy i wyzwania rozwojowe obszaru realizacji ZIT wynikające bezpośrednio z Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (SUMP). Planuje się realizację projektów zintegrowanych obejmujących następujące typy:

Typ 1. Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego

Typ 2. Bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą

Typ 3. Infrastruktura dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności

Typ 4. Rozwiązania cyfrowe

Typ 5. Działania na rzecz taryfowej integracji transportu zbiorowego

Typ 7. Przedsięwzięcia towarzyszące, takie jak np. nasadzenia zieleni, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, jak również działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące korzystanie z niskoemisyjnego transportu zbiorowego, transportu multimodalnego i rowerowego oraz ruchu niezmotoryzowanego

Ponadto, przedsięwzięcia z zakresu transportu miejskiego na terenie ROF realizowane będą również w Programie Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 (FEPW), w ramach celu szczegółowego CP2.VIII – Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej, Priorytet FEPW.03 Zrównoważona mobilność miejska w zakresie kompleksowych i zintegrowanych projektów obejmujących takie zadania jak:

- 1) zakup bezemisyjnego taboru tramwajowego, trolejbusowego lub autobusowego;
- 2) budowę, przebudowę i modernizację infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilności;

3) digitalizację systemu mobilności w mieście (ITS, wspólne bilety, informacja i planowanie podróży, powiązanie z wdrażaniem integracji taryfowej oraz koncepcji „Mobilność jako usługa”). Przy czym za projekt kompleksowy FEPW uznane będzie przedsięwzięcie obejmujące inwestycję w zadania wskazane w co najmniej dwóch z trzech wyżej wymienionych grup.

Wyzwania

- Ograniczenie zjawiska wykluczenia transportowego
- Zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń i skali emisji komunikacyjnej
- Poprawa skomunikowania wewnątrz ROF
- Rozwoju transportu zbiorowego oraz elektromobilności
- Rozbudowa i uzupełnienie istniejącej sieci tras/dróg rowerowych
- Promowanie i rozwój transportu zbiorowego
- Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań, zwiększenie udziału wykorzystania taboru zeroemisyjnego/ niskoemisyjnego

Oczekiwane efekty realizacji projektów zintegrowanych

- Poprawa jakości i komfortu życia mieszkańców
- Poprawa jakości powietrza
- Usprawnienie ruchu drogowego w ROF
- Zwiększenie integracji przestrzennej obszaru
- Zwiększenie wykorzystania rozwiązań multimodalnych
- Zmiana zachowań transportowych mieszkańców, zwiększenie wykorzystania transportu publicznego
- Zwiększenie dostępności parkingów P&R
- Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w bliskości ciągów komunikacyjnych

IV.2.2 Wzajemne powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe

Rzeszowski Obszar Funkcjonalny (ROF) stanowi podmiot polityki rozwojowej w skali kraju i województwa podkarpackiego, jako zdefiniowany w aktach prawnych obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego. Jego ranga, znaczenie, jak również sieciowy charakter powiązań międzygminnych zostały opisane między innymi w najważniejszych spośród regionalnych dokumentów planistycznych. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na definiowanie terenu ROF w strategii rozwoju województwa, gdzie w części poświęconej terytorialnemu wymiarowi strategii w rozdziale 5.2 szczegółowo opisuje

się „funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego”⁶⁷. Na tej podstawie należy jednoznacznie stwierdzić, że integracja ROF ma znaczenie strategiczne. Po pierwsze w celu utrzymania wzrostu gospodarczego obszaru, po drugie ze względu na wzmacnianie konkurencyjności ROF oraz po trzecie w kontekście oczekiwanej systematycznej poprawy spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej ROF. Ten ostatni wątek stanowi wprost odpowiedź na pogłębiające się powiązania funkcjonalne.

Podobnie jak w „Strategii rozwoju województwa - Podkarpackie 2030” również w „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030” znajdujemy zapisy wskazujące na kluczowe znaczenie i wizję Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego: „Rzeszowski Obszar Funkcjonalny (ROF) będzie zwartym przestrzennie układem osadniczym, składającym się z miejskiego ośrodka wojewódzkiego (rdzenia), pozostałych ośrodków osadniczych i powiązanej z nimi strefy zurbanizowanej”⁶⁸.

Przytoczone opracowania potwierdzają i identyfikują powiązania funkcjonalne pomiędzy rdzeniem obszaru – Gminą Miastem Rzeszowem, a jego strefą funkcjonalną. Warto podkreślić, że w 2021 r. liczba partnerów współtworzących ROF wzrosła z trzynastu do piętnastu gmin. Ta zmiana skutkowałą ponowną analizą powiązań funkcjonalnych w trzech obszarach: społecznym, gospodarczym i przestrzennym, które jednocześnie stanowią domeny planistyczne w części strategicznej opracowania.

Precyzyjna analiza powiązań funkcjonalnych występujących w relacjach między podmiotami współtworzącymi ROF znajduje się w diagnozie strategicznej opracowanej na potrzeby przedmiotowego dokumentu⁶⁹. W przytoczonym opracowaniu poddano analizie wyniki delimitacji ROF na podstawie zapisów zawartych w Kryteriach Delimitacji Miejskich Obszarów Funkcjonalnych Ośrodków Wojewódzkich (Warszawa 2013 r.) oraz porównano je z zaktualizowanymi dostępnymi danymi. Tym samym kluczowe powiązania funkcjonalne zostały opisane w oparciu o katalog siedmiu wskaźników w trzech grupach: wskaźniki funkcjonalne, wskaźniki społeczno-gospodarcze oraz wskaźniki morfologiczne.

Wśród najważniejszych wniosków należy podkreślić następujące ustalenia merytoryczne:

1. Zestawiając ze sobą obie delimitacje: historyczną i aktualną, **obserwujemy wzrost poziomu integracji wyrażonej w analizowanych wskaźnikach**. Oznacza to, że integracja ROF zachodzi

⁶⁷ Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030, s.125-129

⁶⁸ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030, s. 213

⁶⁹ Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030

w sposób systematyczny. Co więcej na tej podstawie należy zwrócić uwagę, że procesy integracyjne to w istocie misja i główne cele kierunkowe zawarte w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (dokumentu nadrzędnego dla działań ROF w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020).

2. W kontekście społecznym należy zauważyć, że liczba zameldowań z rdzenia MOF w przypadku czterech gmin nie została spełniona (dotyczy to: Gminy Czudec, Gminy Hyżne, Miasta Łańcut, Gminy Łańcut). **Oznacza to, że suburbanizacja Rzeszowa nie odnosi się w relewantnym stopniu do wymienionych samorządów, z taką siłą jak ma to miejsce w pozostałych przypadkach.** Nie oznacza to braku powiązań z tymi samorządami, ale mniejsze nasilenie analizowanych procesów w przypadku wymienionych samorządów.
3. W kontekście powiązań gospodarczych jako miernik delimitacyjny korzysta się ze wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, a jako poziom graniczny określa się odsetek powyżej 75%. **W większości gmin obszaru zachodzi zjawisko konwergencji rozwoju gospodarczego, tym niemniej w przypadku części gmin południa ROF (Gmina Lubenia i Gmina Hyżne) poziom rozwoju gospodarczego jest widocznie niższy od przyjętego kryterium.**
4. **W przypadku wskaźników morfologicznych opisujących wątki przestrzenne, poza jednym przypadkiem wszystkie kryteria są spełnione** (tym wyjątkiem jest Gmina Lubenia, która nie osiąga wskaźnika liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2002-2011 w stosunku do średniej wojewódzkiej powyżej 75%).
5. Analizując dynamikę zmian wartości wskaźników delimitacyjnych w porównaniu do danych historycznych, dostrzega się wzmocnienie powiązań funkcjonalnych w większości gmin, szczególnie wśród bezpośrednich sąsiadów stolicy województwa. Z drugiej strony natomiast liczba wyjeżdżających do pracy najmniej, do rdzenia MOF na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym, wskazuje, że Rzeszów to miejsce pracy coraz popularniejsze zarówno w Mieście Łańcut, jak również w Gminie Łańcut, co jest argumentem za faktycznym pogłębianiem się poziomu integracji obszaru również w kierunku wschodnim w osi drogi krajowej nr 94 (DK 94).

Kluczowe powiązania społeczne, gospodarcze i przestrzenne w ROF mają obiektywny charakter i występują w każdej sferze analizy i życia społecznego, tj. wymiarze społecznym, wymiarze gospodarczym oraz wymiarze przestrzennym. W odniesieniu do pierwszego elementu to stolica województwa zapewnia bardzo wysoką i konkurencyjną jakość usług publicznych, ale również tych komercyjnych, znaczenie ma również zachodząca suburbanizacja. W przypadku gospodarki możemy mówić o ROF jako spójnym organizmie gospodarczym. Z kolei w odniesieniu do przestrzeni, środowiska, infrastruktury zgodnie z ideą Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), ale też praktyką polityki rozwojowej, istotne jest współdziałanie i kompleksowe działania prowadzone

na rzecz osiągnięcia efektu synergicznego. Działania w każdej z przywołanych płaszczyzn, w okresie wdrażania instrumentu ZIT pogłębiały integrację i jakość powiązań wśród wszystkich interesariuszy ROF i przede wszystkim jego mieszkańców.

IV.3 Cele realizowane w ramach ZIT

IV.3.1 Uzasadnienie podejścia zintegrowanego

Zgodnie art. 29 rozporządzenia ogólnego strategia ZIT powinna zawierać opis zintegrowanego podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału danego obszaru. Projekt zintegrowany to projekt, który wpisuje się w cele rozwoju obszaru funkcjonalnego objętego instrumentem i jest ukierunkowany na rozwiązywanie wspólnych problemów rozwojowych – oznacza to, że projekt ten wpływa na więcej niż 1 gminę w MOF oraz jego realizacja jest uzasadniona zarówno w części diagnostycznej, jak i w części kierunkowej strategii.

Projekt zintegrowany powinien spełniać przynajmniej jeden z dwóch warunków:

- a) jest projektem partnerskim w rozumieniu art. 39 ustawy wdrożeniowej
- b) deklarowany jest wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu, np. wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin ROF, co powinno znaleźć swoje uzasadnienie zarówno w części diagnostycznej, jak i kierunkowej strategii.⁷⁰

Zgodnie z rekomendacjami zawartymi w dokumencie: Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, projekty zawarte w strategii powinny realizować jeden lub kilka celów przedstawionych poniżej:

- wspierać rozwój gospodarczy (realizowany przez Cel rozwojowy ZIT 2 i 5)
- dążyć do neutralności klimatycznej (realizowany przez Cel rozwojowy ZIT 3 i 4)
- wpływać na zwiększenie dostępności do usług publicznych (realizowany przez Cel rozwojowy ZIT 1 i 4)
- realnie przekładać się na poprawę jakości życia mieszkańców (realizowany przez Cel rozwojowy ZIT 1, 3 i 4)
- opierać się na inteligentnym zarządzaniu (realizowany przez Cel rozwojowy ZIT 4)

⁷⁰ Załącznik nr 2 do FEP 2021-2027 - Słownik definicji

Dowód i uzasadnienie zintegrowanego podejścia, rozumiane jako potwierdzenie, że dany projekt jest przygotowany wspólnie, we współpracy w ramach partnerstwa ZIT ROF, wskazuje, że cechuje się on oddziaływaniem, które wykracza poza granice jednej gminy i przyczynia się do realizacji celów strategii. Zintegrowanie oznacza wykazanie właściwości i powiązań między projektami ZIT, które ujęte są w różnych celach priorytetowych lub szczegółowych FEP 2021-2027, co stanowi dowód i uzasadnienie zintegrowanego charakteru działań. Projekt zintegrowany muszą tworzyć m.in. 2 projekty o tożsamym zakresie tematycznym (czyli realizujące ten sam typ projektu) w danym Celu Szczegółowym, dla których można określić efekt zintegrowanego oddziaływania na obszar więcej niż 1 gminy ROF. Wybór podejścia do zintegrowanych wiązek projektów pozostaje w rękach związku ZIT.

Do realizacji ZIT wskazano następujące cele ZIT, które wynikają z celów strategicznych tworzących trzon interwencji w strategii rozwoju ponadlokalnego:

Cel rozwojowy ZIT 1	Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego
Cel rozwojowy ZIT 2	Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej
Cel rozwojowy ZIT 3	Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych
Cel rozwojowy ZIT 4	Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej
Cel rozwojowy ZIT 5	Wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej

Realizację powyższych celów rozwojowych uznano za uzasadnioną ze względu na:

- zdiagnozowane wyzwania, potrzeby i deficyty (synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT)
- odniesienie do celów strategicznych *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* (strategia rozwoju ponadlokalnego)
- wybór celów rozwojowych ZIT zgodnie z zapisami i rekomendacjami oraz celami wskazanymi do realizacji w dokumencie: *Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027*

Poniżej zaprezentowano charakterystykę poszczególnych celów rozwojowych ZIT wraz ze wskazaniem efektów planowanych do realizacji zadań oraz uzasadnieniem ich zintegrowania. Należy mieć na

uwadze, że cele rozwojowe ZIT nie stanowią odrębnego dokumenty, tylko realizują cele strategiczne określone dla strategii rozwoju ponadlokalnego.

Cel rozwojowy ZIT 1**Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych
i dziedzictwa kulturowego**

Cel rozwojowy ZIT 1 realizuje Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu ze strategii rozwoju ponadlokalnego. Skupia się on na rozwijaniu instytucji kultury i ich oferty, budowie nowych obiektów w miejscach, gdzie widoczne są deficyty lub utrudnienia w prowadzeniu działalności przy wykorzystaniu obecnej infrastruktury, jak również poprawie stanu obiektów zabytkowych. Wpływa to na zwiększenie dostępności do usług publicznych oraz przekłada się na zaspokojenie potrzeb mieszkańców i poprawę jakości ich życia. Cel wykazuje zintegrowanie w szczególności z Celem rozwojowym ZIT 4, ponieważ oba skupione są na realizacji zadań własnych gmin w zakresie usług publicznych: kultury i transportu. Efekty realizacji Celu rozwojowego ZIT 1 będą spójne z efektami planowanymi w ramach Celu rozwojowego ZIT 3, ponieważ wpłyną one na poprawę jakości życia mieszkańców ROF, zwiększając możliwości ich integracji oraz poszerzając ofertę czasu wolnego. Efekty realizacji wskazanego celu są spójne z pozostałymi celami, ponieważ umożliwią one kompleksowy rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny obszaru.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu rozwojowego ZIT 1:

- Wykorzystanie potencjału i zasobów kulturowych obszaru ROF
- Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego, a także usług w dziedzinie kultury
- Poprawa jakości infrastruktury instytucji kultury, poprzez roboty budowlane i wyposażenie
- Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań i technologii w instytucjach kultury
- Zintegrowanie oferty instytucji kultury działających w ROF i wzajemne uzupełnianie się organizowanych wydarzeń
- Uzupełnienie sieci instytucji kultury w ROF i budowa nowych obiektów w miejscach, w których widoczne są deficyty
- Dostosowanie obiektów do osób ze szczególnymi potrzebami
- Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i wykluczeniu mieszkańców
- Zwiększenie dostępności i uatrakcyjnienie oferty placówek instytucji kultury
- Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych poprzez roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie

Efekty planowanych działań:

- Poprawa jakości życia mieszkańców i dostępności do usług
- Uzyskanie efektu skali, poprzez zwiększenie dostępności i poszerzenie oferty kulturalnej z której będą korzystali mieszkańcy całego obszaru ROF

- Dostosowana oferta instytucji kultury do potrzeb mieszkańców - zróżnicowany katalog form prowadzonych działalności skierowany do wszystkich grup mieszkańców
- Zwiększenie zainteresowania ofertą i poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym wraz ze wzrostem integracji społecznej
- Powstanie nowej infrastruktury kultury w miejscach, w których widoczne są szczególne deficyty
- Zwiększenie poziomu digitalizacji w procesie udostępniania zasobów kultury
- Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych i instytucji kultury

Cel rozwojowy ZIT 2

Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej

Cel rozwojowy ZIT 2 realizuje Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu ze strategii rozwoju ponadlokalnego. Skupiony jest na rozwoju oferty turystycznej, która przyczyni się do wzrostu gospodarczego gmin ROF, zwiększenia konkurencyjności i atrakcyjności obszaru. Efekty realizacji wskazanego celu oraz Celu rozwojowego ZIT 5 będą spójne, ponieważ ich realizacja wpłynie na rozwój gospodarczy, wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej i poziomu rozpoznawalności ROF w kraju. Realizowane projekty w ramach Celu rozwojowego ZIT 1 i 2 oddziałują na siebie wzajemnie, ponieważ wzmocnienie potencjału instytucji kultury przełoży się również na wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru. Efekty realizacji wskazanego celu są spójne z pozostałymi celami, ponieważ umożliwią one kompleksowy rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny obszaru.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu rozwojowego ZIT 2:

- Podniesienie atrakcyjności turystycznej regionu
- Promowanie usług turystycznych i walorów turystycznych
- Rozwój usług turystycznych oraz ich integracja na terenie ROF
- Uzupełnienie, rozbudowa i poprawa standardów istniejącej infrastruktury turystycznej
- Stworzenie i promocja wspólnego produktu turystycznego - opracowanie koncepcji utworzenia i rozwoju sieciowego produktu turystycznego łączącego gminy/podmioty wchodzące w skład ROF
- Wykorzystanie potencjału sieci ścieżek/szlaków/tras rowerowych oraz szlaków turystycznych/kulturowych

Efekty planowanych działań:

- Rozbudowana i atrakcyjna i zintegrowana oferta turystyczna
- Zwiększenie konkurencyjności ROF jako destynacji turystycznej

- Zwiększona dostępność obiektów i atrakcji turystycznych
- Funkcjonalność i atrakcyjność infrastruktury turystycznej
- Spójna sieć ścieżek/szlaków/tras rowerowych oraz szlaków turystycznych i kulturowych

Cel rozwojowy ZIT 3

Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych

Cel rozwojowy ZIT 3 realizuje Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym. Skupia się on na fizycznej odnowie przestrzeni publicznych. Bezpieczne, dostępne i zagospodarowane przestrzenie przyczynią się przede wszystkim do poprawy jakości życia mieszkańców oraz integracji społeczności, zwiększając jednocześnie możliwości wypoczynku i aktywności. Cel wykazuje zintegrowanie w szczególności z Celem rozwojowym ZIT 1, ponieważ efekty ich realizacji wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców ROF, zwiększając możliwości ich integracji oraz poszerzając możliwości spędzania czasu wolnego. Planowane działania w ramach pozostałych celów oddziałują na siebie i uzupełniają się wzajemnie, przyczyniając się do zwiększenia atrakcyjności obszaru, zarówno dla mieszkańców, jak i turystów czy nowych inwestorów. Efekty realizacji wskazanego celu są spójne z pozostałymi celami, ponieważ umożliwią one kompleksowy rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny obszaru.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu rozwojowego ZIT 3:

- Odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców i zwiększających możliwość wypoczynku i aktywności
- Doposażenie przestrzeni w obiekty małej architektury
- Stworzenie i rozbudowa zintegrowanego i kompatybilnego systemu monitoringu wraz z systemem oświetlenia w celu zwiększenia poczucia bezpieczeństwa w ROF
- Stworzenie i rozwijanie terenów zielonych w ROF

Efekty planowanych działań:

- Poprawa jakości życia mieszkańców i wizerunku ROF
- Poprawa poczucia bezpieczeństwa mieszkańców ROF
- Dostępność atrakcyjnych, funkcjonalnych przestrzeni do wypoczynku i aktywności
- Zwiększenie poziomu integracji mieszkańców
- Ogólnodostępne przestrzeni publiczne i wzrost możliwości wypoczynku i aktywności mieszkańców w ROF
- Zwiększenie zdolności retencyjnych na terenie ROF, z uwagi na nowe nasadzenia
- Wyższa dostępność do terenów zielonych
- Zwiększona odporność obszaru ROF na zmiany klimatu

Cel rozwojowy ZIT 4**Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej**

Cel rozwojowy ZIT 4 realizuje Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji ze strategii rozwoju ponadlokalnego. Skupia się on na zwiększaniu dostępności komunikacyjnej i rozwijaniu oraz wdrażaniu rozwiązań z zakresu zrównoważonej mobilności. Realizacja wskazanego celu wpierać będzie działania mające na celu dążenie do neutralności klimatycznej, podobnie jak efekty realizacji Celu rozwojowego ZIT 3, a ponadto wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców. Cel ten jest zatem komplementarny i spójny pod względem planowanych efektów z Celami rozwojowymi ZIT 1 i 3. Wskazany cel dotyczy kształtowania zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej, co pozwoli na ograniczenie zjawiska wykluczenia transportowego wśród gmin ROF oraz poprawi dostępność wewnętrzną i zewnętrzną obszaru. Działania realizowane w ramach tego celu oddziałują zatem na działania zaplanowane do realizacji w Celu rozwojowym ZIT 2 i 5, ponieważ zwiększenie dostępności transportowej wpłynie pozytywnie i umożliwi rozwój gospodarczy, a tym samym napływ turystów czy inwestorów. Efekty realizacji wskazanego celu są spójne z pozostałymi celami, ponieważ umożliwią one kompleksowy rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny obszaru.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu rozwojowego ZIT 4:

- Ograniczenie zjawiska wykluczenia transportowego
- Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań, zwiększenie udziału wykorzystania taboru zeroemisyjnego/niskoemisyjnego
- Poprawa skomunikowania wewnątrz ROF
- Promowanie i rozwój transportu zbiorowego
- Zmniejszenie poziomu wykorzystania transportu indywidualnego na rzecz transportu zbiorowego
- Transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej
- Rozbudowa infrastruktury transportu publicznego

Efekty planowanych działań

- Poprawa jakości i komfortu życia mieszkańców
- Poprawa jakości powietrza
- Usprawnienie ruchu drogowego w ROF
- Zwiększenie integracji przestrzennej obszaru
- Zwiększenie wykorzystania rozwiązań multimodalnych

- Zmiana zachowań transportowych mieszkańców, zwiększenie wykorzystania transportu publicznego
- Zwiększenie dostępności parkingów P&R i B&R
- Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w bliskości ciągów komunikacyjnych
- Zwiększony poziom mobilności miejskiej

Cel rozwojowy ZIT 5

Wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej

Cel rozwojowy ZIT 5 realizuje Cel strategiczny 3 Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej ze strategii rozwoju ponadlokalnego. Skupiony jest na zwiększeniu konkurencyjności i atrakcyjności gospodarczej ROF poprzez kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych i przygotowanie ich w celu zlokalizowania na nich podmiotów gospodarczych. Efekty realizacji wskazanego celu oraz Celu rozwojowego ZIT 2 będą spójne, ponieważ ich realizacja wpłynie na rozwój gospodarczy, wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej i poziomu rozpoznawalności ROF w kraju. Ponadto działania realizowane w ramach Celu rozwojowego ZIT 4 oddziałując na planowane w ramach Celu rozwojowego ZIT 5 zadania, poprzez zwiększenie dostępności transportowej, która stanowi istotny element atrakcyjności inwestycyjnej obszaru. Efekty realizacji wskazanego celu są spójne z pozostałymi celami, ponieważ umożliwią one kompleksowy rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny obszaru.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu rozwojowego ZIT 5:

- Uporządkowanie i przygotowanie terenów przeznaczonych na inwestycje gospodarcze, poprzez skomunikowanie ich z istniejącym układem komunikacyjnym i zapewnienie dostępności do terenów inwestycyjnych
- Wzmocnienie konkurencyjności gospodarki
- Tworzenie nowych i kompleksowe uzbrojenie i przygotowanie terenów inwestycyjnych, w celu zlokalizowania na nich podmiotów gospodarczych
- Nadanie funkcji gospodarczych terenom inwestycyjnym

Efekty planowanych działań

- Wzrost konkurencyjności inwestycyjnej poprzez uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych stanowiących lokalne centrum rozwoju gospodarczego
- Przyciągnięcie nowych inwestorów
- Zwiększenie liczby nowych inwestycji

Tabela 15 Schemat uwzględniający przedsięwzięcia zintegrowane, które realizować będą cele rozwojowe ZIT

Cel Strategii ZIT ROF do roku 2030	Kierunek działania w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	Cel rozwojowy ZIT	Priorytet FEP 2021-2027	Rodzaje działań	Projekt zintegrowany	Typ projektu
Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu	4.2 Wsparcie instytucji kultury na terenie ROF	Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego	Priorytet 6 - Rozwój Zrównoważony Terytorialnie	Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	PZ.II.1 - Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF	podstawowy
	4.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego	PZR.II.1. Ochrona i rozwój potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF			rezerwow	
	4.3 Rozwój turystyki na obszarze ROF	Cel rozwojowy ZIT 2 Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej		PZ.II.2 - Ochrona i wykorzystanie potencjału zabytków, jako dziedzictwa kultury na terenie ROF	podstawowy	
				PZ.I.1 - Turystyka aktywna – śladami natury i kultury w ROF	podstawowy	
Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym	5.4 Kompleksowa rewitalizacja i odnowa obszarów zdegradowanych i przestrzeni publicznych na terenie ROF	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych		Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	PZR.I.1. Wykorzystanie potencjału turystycznego ROF	rezerwow
					PZ.III.1 Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF	podstawowy
					PZR. III.1 Przestrzenie publiczne jako miejsca integracji i rekreacji mieszkańców	rezerwow
					PZ.III.2 Otwarta przestrzeń na terenie ROF	podstawowy
Cel strategiczny 3 Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej	2.1 Budowa i rozbudowa uzbrojenia terenów inwestycyjnych oraz poprawa ich skomunikowania	Cel rozwojowy ZIT 5 Wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej			Uzbrajanie terenów inwestycyjnych	PZR. IV.1 Uzbrajanie terenów inwestycyjnych

Cel Strategii ZIT ROF do roku 2030	Kierunek działania w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	Cel rozwojowy ZIT	Priorytet FEP 2021-2027	Rodzaje działań	Projekt zintegrowany	Typ projektu
Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji	6.1 Zwiększanie mobilności poprzez rozbudowę układu drogowego z uwzględnieniem obwodnic oraz drogowych połączeń międzygminnych oraz poprawy skomunikowania z Międzynarodowym Portem Lotniczym Rzeszów-Jasionka	Cel rozwojowy ZIT 4 Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej	Priorytet 3 - Mobilność miejska	Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego, bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą	PZ.IV.1 Zwiększenie dostępności komunikacyjnej ROF wraz z integracją transportową obszaru	planowany do dofinansowania w sposób konkurencyjny
	6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej				PZ.IV.2 Integracja różnych form transportu na terenie ROF w ramach poprawy zrównoważonej mobilności	planowany do dofinansowania w sposób konkurencyjny
	6.3 Integracja i rozwój systemu transportu publicznego					
	6.4 Integracja z Podmiejską Koleją Aglomeracyjną	Cel rozwojowy ZIT 4 Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej		Infrastruktura dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności	PZ.IV.3 Bezpieczna i zrównoważona mobilność - rozwój infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności na terenie ROF	planowany do dofinansowania w sposób konkurencyjny
	6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej				PZ.IV.4 Aktywna Mobilność - poprawa warunków i rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej na terenie ROF	planowany do dofinansowania w sposób konkurencyjny
	6.5 Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF					

Cel Strategii ZIT ROF do roku 2030	Kierunek działania w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	Cel rozwojowy ZIT	Priorytet FEPW 2021-2027	Rodzaje działań	Projekt zintegrowany	Typ projektu
Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji	6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej	Cel rozwojowy ZIT 4 Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej	Priorytet FEPW.03 Zrównoważona mobilność miejska	EFRR/FS.CP2.VIII - Wsparcie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	PZ.IV.5 Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ROF	planowany do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny
	6.3 Integracja i rozwój systemu transportu publicznego					
	6.5 Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF					

IV.4 Lista projektów realizujących cele ZIT

Wybór projektów wskazanych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny został dokonany przez Związek ZIT, na podstawie zdiagnozowanych deficytów, potrzeb i posiadanych potencjałów, jak również efektu i skali oddziaływania projektu zintegrowanego. Do projektów podstawowych wybranych w ten sposób dołączono projekty rezerwowe, projekty konkurencyjne oraz projekty komplementarne, które będą finansowane z innych źródeł niż Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027. Wśród typów działań, których dotyczą (wskazane jako priorytetowe i kluczowe) projekty zintegrowane, wskazuje się na: ochronę, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych, ochronę, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury, fizyczną odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych oraz zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych, ponieważ tam zidentyfikowano największe problemy i deficyty na etapie diagnostycznym oraz możliwości wykorzystania posiadanych potencjałów.

IV.4.1 Lista projektów planowanych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027

1.	Tytuł projektu	PZ.I.1. Turystyka aktywna – śladami natury i kultury w ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 – Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 2 Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Partnerzy projektu: Gmina Boguchwała, Gmina Chmielnik, Gmina Czudec, Gmina Hyżne, Gmina Miasto Rzeszów
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie / JST
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Boguchwała Gmina Chmielnik Gmina Czudec Gmina Hyżne Gmina Miasto Rzeszów
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych poprzez utworzenie aktywnych szlaków turystycznych: rowerowych, pieszych, kajakowych wraz z infrastrukturą turystyczną i zagospodarowaniem ich bezpośredniego otoczenia, a także z infrastrukturą poprawiającą dostępność obiektów i atrakcji turystycznych, jako element sieci tworzącej wspólny produkt turystyczny ROF oparty na walorach przyrodniczo – kulturowych.

		Lider projektu: I. Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej II. Opracowanie koncepcji utworzenia i rozwoju produktu turystycznego ROF III. Utworzenie interaktywnego narzędzia do wdrażania koncepcji produktu turystycznego ROF			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 4 szt. Długość utworzonych szlaków turystycznych – 98,8 km Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 os. Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 2 szt. Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni utwardzonej ulepszonej – 42,57 km Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni utwardzonej nieulepszonej -24,91 km Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni gruntowej – 14,00 km Liczba powstałych Miejsc Obsługi Rowerzystów (MOR) – 6 szt. Liczba powstałych Miejsc Przyjaznych Kajakarzom (MPK) – 3 szt. Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem - 43 200 os./rok Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków rowerowych – 40 950 os. Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków kajakowych – 850 os. Roczna liczba turystów korzystających ze wspartych szlaków turystycznych – 40 000 os.			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	4 217 146,52	4 217 146,52	3 548 461,76	668 684,76
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁷¹	18 023 240,80	18 023 240,80	15 165 415,87	2 857 824,93
12.	Okres realizacji projektu	II kw 2026 - IV kw 2028			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	PZ.I.1. Turystyka aktywna – śladami natury i kultury w ROF jest powiązany z projektem PZ.III.2 Otwarta przestrzeń na terenie ROF, ponieważ oba skupiają się na wykorzystaniu posiadanych potencjałów, a ich realizacja wpłynie na poprawę dostępności do terenów i infrastruktury sprzyjającej rekreacji. Realizacja tych projektów pozwoli na poprawę dostępności do terenów rekreacyjno-wypoczynkowych dla mieszkańców oraz przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności obszaru ROF również dla turystów. Projekt zintegrowany wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb. Przedsięwzięcie jest powiązane z zaplanowanym do realizacji przez Gminy ROF projektem rezerwowym PZR.I.1. Wykorzystanie potencjału turystycznego ROF, ponieważ ich zakres jest spójny w obszarze tematycznym związanym z turystyką.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument <i>Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030</i> w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji			

⁷¹ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

	reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i>.

1.	Tytuł projektu	PZ.II.1. Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 – Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Partnerzy projektu: Gmina Błażowa, Gmina Boguchwała, Gmina Chmielnik, Gmina Czarna, Gmina Czudec, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Hyżne, Gmina Krasne, Gmina Lubenia, Gmina Łańcut, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Świlcza, Gmina Trzebownisko, Gmina Tyczyn
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie / JST
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Błażowa Gmina Boguchwała Gmina Chmielnik Gmina Czarna Gmina Czudec Gmina Głogów Małopolski Gmina Hyżne Gmina Krasne Gmina Lubenia Gmina Łańcut Gmina Miasto Rzeszów Gmina Świlcza Gmina Trzebownisko Gmina Tyczyn
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Rozwój instytucji kultury poprzez roboty budowlane lub wyposażenie, roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie obiektów zabytkowych z uwzględnieniem połączenia aspektów kulturowych z ochroną środowiska w otoczeniu wspieranych obiektów oraz zapewnieniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, do prowadzenia działalności kulturalnej, digitalizacja i udostępnienie zasobów kultury, udostępnienie zasobów kultury z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz tworzenie nowych treści cyfrowych. Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej

10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 os. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 37 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 36 szt. Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem – 5 szt. Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba wspartych obiektów o charakterze nie zabytkowym -32 szt. Liczba instytucji kultury objętych wsparciem -51 szt. Liczba zdigitalizowanych zasobów kultury udostępnionych on – line – 532 szt. Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 109 800 os./rok			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	38 722 374,62	37 029 924,95	28 843 129,96	8 186 794,99
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁷²	165 491 684,66	158 258 493,28	123 269 768,84	34 988 724,42
12.	Okres realizacji projektu	I kw 2024 - IV kw 2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	PZ.II.1 Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF powiązany jest z projektem PZ.II.2 Ochrona i wykorzystanie potencjału zabytków, jako dziedzictwa kultury na terenie ROF, ponieważ oba skupione są na wykorzystaniu potencjału związanego z ochroną, rozwojem i promowaniem dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury. Ich realizacja przyczyni się m.in. do zwiększenia zainteresowania ofertą i zwiększenia poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym wraz ze wzrostem integracji społecznej. Ponadto projekt jest spójny z projektem rezerwowym PZR.II.1. Ochrona i rozwój potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument <i>Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030</i> w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i>.			

⁷² Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

1.	Tytuł projektu	PZ. II.2. Ochrona i wykorzystanie potencjału zabytków, jako dziedzictwa kultury na terenie ROF			
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 – Rozwój Zrównoważony Terytorialnie			
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego			
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Partnerzy projektu: Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Świlcza			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie / JST			
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Miasto Rzeszów Gmina Świlcza			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury poprzez roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie obiektów zabytkowych znajdujących się w rejestrze zabytków, obiektów położonych w strefie ochrony konserwatorskiej i historycznych oraz zagospodarowanie terenu funkcjonalnie związanego z obiektem dla udostępnienia na cele turystyczne lub kulturalne.			
		Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej.			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego -1 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 20 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 os. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 2 szt. Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem -20 szt. Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 20 300 os./rok			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	11 751 063,83	11 751 063,83	9 732 978,71	2 018 085,12
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁷³	50 221 696,60	50 221 696,60	41 596 804,40	8 624 892,18
12.	Okres realizacji projektu	II kw 2026 - II kw 2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	PZ.II.2 Ochrona i wykorzystanie potencjału zabytków, jako dziedzictwa kultury na terenie ROF powiązany jest z projektem PZ.II.1 Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF, ponieważ oba skupione są na wykorzystaniu potencjału związanego z ochroną, rozwojem i promowaniem dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury. Ich realizacja przyczyni się m.in. do zwiększenia zainteresowania ofertą i zwiększenia poziomu uczestnictwa w			

⁷³ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

		życiu kulturalnym wraz ze wzrostem integracji społecznej. Ponadto projekt jest spójny z projektem rezerwowym PZR.II.1. Ochrona i rozwój potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF.
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument <i>Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030</i> w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i>.

1.	Tytuł projektu	PZ.III.1 Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 – Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Partnerzy projektu: Gmina Chmielnik, Gmina Czarna, Gmina Czudec, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Lubenia, Gmina Miasto Łańcut, Gmina Łańcut, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Świlcza, Gmina Trzebownisko, Gmina Tyczyn
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie / JST
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Chmielnik Gmina Czarna Gmina Czudec Gmina Głogów Małopolski Gmina Lubenia Gmina Miasto Łańcut Gmina Łańcut Gmina Miasto Rzeszów Gmina Świlcza Gmina Trzebownisko Gmina Tyczyn

9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, w tym odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, w tym tworzenie nowych terenów zielonych, oświetlenie, monitoring przestrzeni publicznych.			
		Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej.			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego -399 029 os. Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego -1 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) -10 szt. Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 152 540 m ² Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – 103 369 os.			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	17 910 908,45	17 910 908,45	15 095 039,98	2 815 868,47
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁷⁴	76 547 640,55	76 547 640,55	64 513 181,85	12 034 458,66
12.	Okres realizacji projektu	I kw. 2022 - IV kw. 2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	PZ.III.1 Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF jest powiązany z projektem PZ.III.2 Otwarta przestrzeń na terenie ROF, ponieważ oba skupiają się na zapewnieniu wysokiej jakości, bezpiecznej i dostępnej dla wszystkich mieszkańców ROF przestrzeni publicznej. Dodatkowo zakres tematyczny spójny jest z projektami rezerwowymi mianowicie PZR. III.1 Przestrzenie publiczne jako miejsca integracji i rekreacji mieszkańców i PZR. III.2 Atrakcyjne i zagospodarowane przestrzenie publiczne na terenie ROF.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument <i>Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030</i> w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i> .			

⁷⁴ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

1.	Tytuł projektu	PZ. III.2 Otwarta przestrzeń na terenie ROF			
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 – Rozwój Zrównoważony Terytorialnie			
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych			
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Partnerzy projektu: Gmina Błażowa, Gmina Boguchwała, Gmina Czudec, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Hyżne, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Świlcza			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie / JST			
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Błażowa Gmina Boguchwała Gmina Czudec Gmina Głogów Małopolski Gmina Hyżne Gmina Miasto Rzeszów Gmina Świlcza			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, w tym odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, w tym tworzenie nowych terenów zielonych, oświetlenie, monitoring przestrzeni publicznych.			
		Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 os. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 17 szt. Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 274 471 m ² Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – 254 436 os.			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	10 897 390,76	10 897 390,76	8 976 505,59	1 920 885,17
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN) wg kursu	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁷⁵	46 573 268,65	46 573 268,65	38 363 789,59	8 209 479,04
12.	Okres realizacji projektu	I kw. 2022 - IV kw. 2027			

⁷⁵ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	PZ.III.2 Otwarta przestrzeń na terenie ROF jest powiązany z projektem PZ.III.1 Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF, ponieważ oba skupiają się na zapewnieniu wysokiej jakości, bezpiecznej i dostępnej dla wszystkich mieszkańców ROF przestrzeni publicznej. Dodatkowo zakres tematyczny spójny jest z projektami rezerwowymi mianowicie PZR. III.1 Przestrzenie publiczne jako miejsca integracji i rekreacji mieszkańców i PZR. III.2 Atrakcyjne i zagospodarowane przestrzenie publiczne na terenie ROF.
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument <i>Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030</i> w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i>.

IV.4.2 Lista projektów planowanych do dofinansowania w sposób konkurencyjny w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027

Zaprezentowane projekty mają zintegrowany charakter, ponieważ ich realizacja oddziaływać będzie na obszar całego ROF, a ponadto oczekiwane rezultaty będą miały wpływ zarówno na sferę społeczną (ograniczenie zjawiska wykluczenia transportowego, podniesienie jakości życia mieszkańców), sferę gospodarczą (poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru) oraz przestrzenno-środowiskową (poprawa spójności przestrzennej obszaru oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu). Wdrożenie projektów transportowych wpłynie pozytywnie na rozwój ROF i poprawę konkurencyjności.

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.1 Zwiększenie dostępności komunikacyjnej ROF wraz z integracją transportową obszaru
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 3 Mobilność miejska
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	EFRR/FS.CP2.VIII Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
4.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ 1. Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego Typ 2. Bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą oraz z następującymi elementami projektu: Typ 4. Rozwiązania cyfrowe Typ 5. Działania na rzecz taryfowej integracji transportu zbiorowego Typ 7. Przedsięwzięcia towarzyszące, takie jak np. nasadzenia zieleni, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, jak również działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące korzystanie z niskoemisyjnego transportu zbiorowego, transportu multimodalnego i rowerowego oraz ruchu niezmotoryzowanego Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest w trakcie opracowania - w dokumencie określone zostaną konkretne inwestycje, wynikające z diagnozy i wyznaczonych celów.
5.	Beneficjent/Partnerzy	ZG PKS, gminy ROF
6.	Budżet projektu	Szacowana wartość kosztów kwalifikowanych (PLN) 60 000 000,00 Szacowana wartość dofinansowania (PLN) 51 000 000,00 ⁷⁶
7.	Okres realizacji projektu	2021-2029 ⁷⁷
8.	Źródło finansowania	FEP 2021-2027

⁷⁶ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738zł.

⁷⁷ W przypadku uwzględnienia w zakresie projektu zadań realizowanych po 1 stycznia 2021 roku.

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.2 Integracja różnych form transportu na terenie ROF w ramach poprawy zrównoważonej mobilności
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 3 Mobilność miejska
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	EFRR/FS.CP2.VIII Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
4.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ 1. Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego Typ 2. Bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą oraz z następującymi elementami projektu: Typ 4. Rozwiązania cyfrowe Typ 5. Działania na rzecz taryfowej integracji transportu zbiorowego Typ 7. Przedsięwzięcia towarzyszące, takie jak np. nasadzenia zieleni, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, jak również działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące korzystanie z niskoemisyjnego transportu zbiorowego, transportu multimodalnego i rowerowego oraz ruchu niezmotoryzowanego Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest w trakcie opracowania - w dokumencie określone zostaną konkretne inwestycje, wynikające z diagnozy i wyznaczonych celów.
5.	Beneficjent/Partnerzy	ZG PKS, gminy ROF
6.	Budżet projektu	Szacowana wartość kosztów kwalifikowanych (PLN) 60 000 000,00 Szacowana wartość dofinansowania (PLN) 51 000 000,00 ⁷⁸
7.	Okres realizacji projektu	2021-2029 ⁷⁹
8.	Źródło finansowania	FEP 2021-2027

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.3 Bezpieczna i zrównoważona mobilność - rozwój infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności na terenie ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 3 Mobilność miejska
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	EFRR/FS.CP2.VIII Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
4.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ 3. Infrastruktura dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności oraz z następującym elementem projektu: Typ 7. Przedsięwzięcia towarzyszące, takie jak np. nasadzenia zieleni, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, jak również działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące korzystanie z niskoemisyjnego transportu zbiorowego, transportu multimodalnego i rowerowego oraz ruchu niezmotoryzowanego Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest w trakcie opracowania - w dokumencie określone zostaną konkretne inwestycje, wynikające z diagnozy i wyznaczonych celów.
5.	Beneficjent/Partnerzy	ZG PKS, gminy ROF
6.	Budżet projektu	Szacowana wartość kosztów kwalifikowanych (PLN) 30 000 000,00 Szacowana wartość dofinansowania (PLN) 25 500 000,00 ⁸⁰
7.	Okres realizacji projektu	2021-2029 ⁸¹
8.	Źródło finansowania	FEP 2021-2027

⁷⁸ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

⁷⁹ W przypadku uwzględnienia w zakresie projektu zadań realizowanych po 1 stycznia 2021 roku.

⁸⁰ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

⁸¹ W przypadku uwzględnienia w zakresie projektu zadań realizowanych po 1 stycznia 2021 roku.

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.4 Aktywna Mobilność - poprawa warunków i rozwój infrastruktury pieszo- rowerowej na terenie ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 3 Mobilność miejska
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	EFRR/FS.CP2.VIII Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
4.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ 3. Infrastruktura dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności oraz z następującym elementem projektu: Typ 7. Przedsięwzięcia towarzyszące, takie jak np. nasadzenia zieleni, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, jak również działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące korzystanie z niskoemisyjnego transportu zbiorowego, transportu multimodalnego i rowerowego oraz ruchu niezmotoryzowanego Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest w trakcie opracowania - w dokumencie określone zostaną konkretne inwestycje, wynikające z diagnozy i wyznaczonych celów.
5.	Beneficjent/Partnerzy	ZG PKS, gminy ROF
6.	Budżet projektu	Szacowana wartość kosztów kwalifikowanych (PLN) 30 000 000,00 Szacowana wartość dofinansowania (PLN) 25 500 000,00⁸²
7.	Okres realizacji projektu	2021-2029 ⁸³
8.	Źródło finansowania	FEP 2021-2027

IV.4.3 Lista projektów planowanych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny w ramach FEPW 2021-2027

Wskazany projekt dotyczący rozwoju transportu oddziaływać będzie na cały obszar ROF. Projekt zaplanowany w ramach FEPW.03.01 Zrównoważona mobilność miejska Priorytet 3 Mobilność miejska stanowi uzupełnienie działań planowanych do realizacji w ramach programu regionalnego. Wsparty zostanie kompleksowy i zintegrowany projekt realizowany w Mieście Rzeszów i jego obszarze funkcjonalnym.

⁸² Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

⁸³ W przypadku uwzględnienia w zakresie projektu zadań realizowanych po 1 stycznia 2021 roku.

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.5 Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ROF
2.	Priorytet FEPW 2021-2027	Priorytet 3 Zrównoważona Mobilność miejska
3.	Działanie	FEPW.03.01 Zrównoważona mobilność miejska
4.	Cel szczegółowy FEPW 2021-2027	EFRR/FS.CP2.VIII Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
5.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEPW 2021-2027	Celem kompleksowego i zintegrowanego projektu jest zwiększenie zrównoważonej mobilności mieszkańców ROF oraz poprawa kondycji ekologicznej tego obszaru poprzez usprawnienie funkcjonowania transportu publicznego na terenie ROF skutkujące zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń, hałasu i wzmocnieniem efektywności przemieszczania się i bezpieczeństwa. Zakres rzeczowy projektu, obejmujący transport miejski i aktywne formy mobilności, uwzględniający potrzeby osób o ograniczonej mobilności (w tym osób z niepełnosprawnościami), będzie dotyczył w szczególności takich komponentów jak: 1. zakup bezemisyjnego taboru autobusowego; 2. budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury na potrzeby transportu miejskiego i komplementarnych form mobilności, w tym w szczególności: – w zakresie infrastruktury transportu: stacje ładowania pojazdów elektrycznych, infrastruktura OZE, linie i pętle autobusowe, wiaty z aktywną informacją pasażerską, zaplecze techniczne do obsługi taboru, infrastruktura punktowa (przystanki, wysepki, centra przesiadkowe, strefy czystego transportu), – inwestycje ograniczające indywidualny ruch zmotoryzowany z preferencją dla ruchu pieszego i rowerowego oraz komunikacji zbiorowej, przy jednoczesnym zwiększeniu bezpieczeństwa uczestników ruchu (jak: stojaki, wiaty rowerowe, stacje samoobsługowej naprawy rowerów, ciągi rowerowe i ciągi pieszo-rowerowe, przejścia dla pieszych, chodniki, sygnalizacja świetlna, azyle dla pieszych, dedykowane pasy ruchu dla komunikacji zbiorowej); – parkingi P+R („parkuj i jedź”), zlokalizowane na obrzeżach Rzeszowa lub poza jego granicami na terenie ROF, w miejscach zapewniających odpowiednią integrację z publicznym transportem zbiorowym. 3. digitalizacja systemu mobilności w miastach i ich obszarach funkcjonalnych, poprzez rozbudowę Rzeszowskiego Inteligentnego Systemu Transportowego (w tym strefy ograniczonej emisji i ograniczonego parkowania), działania na rzecz wspólnego biletu, informacji i planowania podróży, powiązane z wdrażaniem integracji taryfowej oraz koncepcji „Mobilność jako usługa”. 4. aktualizacja Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla ROF oraz innych dokumentów niezbędnych do realizacji projektu. Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest w trakcie opracowania - w dokumencie określone zostaną konkretne inwestycje, wynikające z diagnozy i wyznaczonych celów.
6.	Beneficjent/Partnerzy	Gmina Miasto Rzeszów samodzielnie lub w partnerstwie z gminami ROF
7.	Budżet projektu	Wartość całkowita projektu (PLN) 350 000 000,00 Szacowana wartość dofinansowania (PLN) 202 500 000,00 ⁸⁴
8.	Okres realizacji projektu	2021-2029 ⁸⁵
9.	Źródło finansowania	FEPW 2021-2027

⁸⁴ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEPW 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,50 zł

⁸⁵ w przypadku uwzględnienia w zakresie projektu zadań realizowanych po 1 stycznia 2021 roku

IV.4.4 Lista projektów rezerwowych planowanych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027

1.	Tytuł projektu	PZR.I.1. Wykorzystanie potencjału turystycznego ROF			
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 - Rozwój Zrównoważony Terytorialnie			
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 2 Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej			
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie ROF Partnerzy projektu: Gmina Czudec, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Trzebownisko, Gmina Tyczyn			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie/jednostka samorządu terytorialnego			
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Czudec Gmina Głogów Małopolski Gmina Miasto Rzeszów Gmina Trzebownisko Gmina Tyczyn			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych poprzez utworzenie aktywnych szlaków turystycznych: rowerowych, pieszych, kajakowych wraz z infrastrukturą turystyczną i zagospodarowaniem ich bezpośredniego otoczenia, a także z infrastrukturą poprawiającą dostępność obiektów i atrakcji turystycznych, jako element sieci tworzącej wspólny produkt turystyczny ROF oparty na walorach przyrodniczo – kulturowych. Lider projektu: I. Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej II. Opracowanie koncepcji utworzenia i rozwoju produktu turystycznego ROF III. Utworzenie interaktywnego narzędzia do wdrażania koncepcji produktu turystycznego ROF			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 osób Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 10 szt. Wskaźnik rezultatu: Roczna liczba turystów korzystających ze wspartych szlaków turystycznych – 13 578 osób Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 232 939 osób Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków rowerowych – 23 315 osób			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	82 554 993,07	82 554 993,07	70 171 744,12	12 383 248,96

	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁸⁶	352 823 529,40	352 823 529,40	299 900 000,00	52 923 529,40
12.	Okres realizacji projektu	2024-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt zintegrowany wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb. Przedsięwzięcie z zakresu turystyki jest powiązane z zaplanowanymi do realizacji przez gminy ROF projektami uzupełniającymi i komplementarnymi w spójnym obszarze tematycznym, uwzględniając kwestie związane z wykorzystaniem posiadanych potencjałów, co przyczyni się do rozwoju gospodarczego.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument <i>Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030</i> w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i>.			

1.	Tytuł projektu	PZR.II.1. Ochrona i rozwój potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 - Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie ROF Partnerzy projektu: Gmina Boguchwała, Gmina Chmielnik, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Łańcut, Gmina Miasto Łańcut, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Trzebownisko
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie/jednostka samorządu terytorialnego
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Boguchwała Gmina Chmielnik Gmina Czudec Gmina Głogów Małopolski

⁸⁶ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

		Gmina Łańcut Gmina Miasto Łańcut Gmina Miasto Rzeszów Gmina Trzebownisko			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Rozwój instytucji kultury poprzez roboty budowlane lub wyposażenie, roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie obiektów zabytkowych z uwzględnieniem połączenia aspektów kulturowych z ochroną środowiska w otoczeniu wspieranych obiektów oraz zapewnieniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, do prowadzenia działalności kulturalnej, digitalizacja i udostępnienie zasobów kultury, udostępnienie zasobów kultury z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz tworzenie nowych treści cyfrowych. Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 osób Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 12 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 4 szt. Liczba instytucji kultury objętych wsparciem – 6 szt. Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem – 7 szt. Wskaźnik rezultatu Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem - 291 599 osób			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	46 346 686,93	46 346 686,93	39 394 683,89	6 952 003,04
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁸⁷	198 076 470,59	198 076 470,59	168 365 000,00	29 711 470,59
12.	Okres realizacji projektu	2024-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt zintegrowany wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb. Przedsięwzięcie z zakresu kultury jest powiązane z zaplanowanymi do realizacji przez gminy ROF projektami uzupełniającymi i komplementarnymi w spójnym obszarze tematycznym, uwzględniając kwestie związane z kulturą, instytucjami kultury i zabytkami oraz ochroną dziedzictwa kulturowego.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument <i>Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030</i> w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i> .			

⁸⁷ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

	promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów

1.	Tytuł projektu	PZR. III.1 Przestrzenie publiczne jako miejsca integracji i rekreacji mieszkańców			
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 - Rozwój Zrównoważony Terytorialnie			
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych			
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie ROF Partnerzy projektu: Gmina Boguchwała, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Świlcza			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie/jednostka samorządu terytorialnego			
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Boguchwała Gmina Miasto Rzeszów Gmina Świlcza			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, w tym odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, w tym tworzenie nowych terenów zielonych, oświetlenie, monitoring przestrzeni publicznych. Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej.			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 osób Wskaźnik rezultatu Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – 38 746 osób			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	29 071 976,93	29 071 976,93	11 320 189,28	17 751 787,65
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁸⁸	124 247 815,00	124 247 815,00	48 380 224,95	75 867 590,05

⁸⁸ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

12.	Okres realizacji projektu	2024-2027
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt zintegrowany wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb. Przedsięwzięcie z zakresu odnowy przestrzeni publicznych jest powiązane z zaplanowanymi do realizacji przez gminy ROF projektami uzupełniającymi i komplementarnymi w spójnym obszarze tematycznym, uwzględniając kwestie związane odnową przestrzeni publicznych, udostępnianiem ich w celach rekreacyjno-wypoczynkowych dla mieszkańców oraz racjonalnym zagospodarowaniem.
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument <i>Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030</i> w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i>.

1.	Tytuł projektu	PZR. III.2 Atrakcyjne i zagospodarowane przestrzenie publiczne na terenie ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 - Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie ROF Partnerzy projektu: Gmina Błażowa, Gmina Boguchwała, Gmina Chmielnik, Gmina Czarna, Gmina Czudec, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Hyżne, Gmina Krasne, Gmina Lubenia, Gmina Łańcut, Gmina Miasto Łańcut, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Świlcza, Gmina Trzebownisko, Gmina Tyczyn
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie/jednostka samorządu terytorialnego
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Błażowa Gmina Boguchwała Gmina Chmielnik Gmina Czarna Gmina Czudec Gmina Głogów Małopolski Gmina Hyżne Gmina Krasne Gmina Lubenia Gmina Łańcut Miasto Łańcut Gmina Miasto Rzeszów

		Gmina Świlcza Gmina Trzebownik Gmina Tyczyn			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, w tym odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, w tym tworzenie nowych terenów zielonych, oświetlenie, monitoring przestrzeni publicznych.			
		Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej.			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 399 029 osób Wskaźnik rezultatu: Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – 75 161 osób			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	18 976 086,85	18 976 086,85	16 133 183,58	2 842 903,27
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁸⁹	81 100 000,00	81 100 000,00	68 950 000,00	12 150 000,00
12.	Okres realizacji projektu	2024-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt zintegrowany wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb. Przedsięwzięcie z zakresu odnowy przestrzeni publicznych jest powiązane z zaplanowanymi do realizacji przez gminy ROF projektami uzupełniającymi i komplementarnymi w spójnym obszarze tematycznym, uwzględniając kwestie związane odnową przestrzeni publicznych, udostępnianiem ich w celach rekreacyjno-wypoczynkowych dla mieszkańców oraz racjonalnym zagospodarowaniem.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument <i>Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030</i> w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i> .			

⁸⁹ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

1.	Tytuł projektu	PZR. IV.1 Uzbijanie terenów inwestycyjnych			
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 - Rozwój Zrównoważony Terytorialnie			
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 5 Wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej			
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie ROF Partnerzy projektu: Gmina Krasne, Gmina Świlcza, Gmina Boguchwała			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie/jednostka samorządu terytorialnego			
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Krasne Gmina Świlcza Gmina Boguchwała			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Kompleksowe uzbrojenie i przygotowanie terenów inwestycyjnych, w celu zlokalizowania na nich podmiotów gospodarczych Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 osób Wskaźnik rezultatu Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych – 3 szt.			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	3 275 773,32	3 275 773,32	2 784 407,32	491 366,00
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁹⁰	14 000 000,00	14 000 000,00	11 900 000,00	2 100 000,00
12.	Okres realizacji projektu	2024-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt zintegrowany wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb. Przedsięwzięcie z zakresu uzbrojania terenów inwestycyjnych jest powiązane z zaplanowanymi do realizacji przez gminy ROF projektami uzupełniającymi i komplementarnymi w spójnym obszarze tematycznym, a ich realizacja wpłynie na dalszy rozwój gospodarczy i pozwoli na zwiększenie poziomu konkurencyjności obszaru.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument <i>Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030</i> w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji.			

⁹⁰ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

 oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i> .

IV.4.5 Lista projektów uzupełniających przewidzianych do realizacji przez partnerów ROF według priorytetów FEP 2021-2027

Tabela 16 Projekty uzupełniające przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób konkurencyjny finansowanych z FEP 2021-2027

Priorytet FEP	Gmina	Nazwa projektu	Wartość
Priorytet 1 Konkurencyjna i Cyfrowa Gospodarka	Gmina Boguchwała	Utworzenie cyfrowych danych przestrzennych dla aktów planowania przestrzennego	255 000,00
		Uzbrojenie strefy ekonomicznej i utworzenie inkubatora technologicznego, parku biznesowego	20 000 000,00
		Wdrożenie rozwiązań informatycznych dla usprawnienia zarządzania siecią wod-kan.	5 100 000,00
		Wektoryzacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	850 000,00
	Gmina Głogów Młp.	Modernizacja i poprawa wydajności e-usług świadczonych dla mieszkańców i systemu oświaty	5 000 000,00
	Gmina Krasne	Rozwój cyfryzacji na terenie Gminy Krasne	10 000 000,00
	Gmina Świlcza	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Świlcza	20 000 000,00
		Rozwój cyfryzacji na terenie Gminy Świlcza	15 000 000,00
		Tworzenie terenów inwestycyjnych wraz z infrastrukturą techniczną wokół nich	20 000 000,00
	Gmina Lubenia	Opracowanie MPZP części Gminy Lubenia	500 000,00
Suma:			96 705 000,00
Priorytet 2 - Energia i Środowisko	Stowarzyszenie ROF w partnerstwie z gminami ROF	Rozwój OZE na terenie ROF	45 000 000,00
	Gmina Błażowa	Budowa gminnej oczyszczalni ścieków w Nowym Borku	30 000 000,00
		Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Błażowa Dolna i Nowy Borek	45 000 000,00
		Budowa sieci wodociągowej	9 500 000,00
		Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego	2 000 000,00
		Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	2 500 000,00
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Gminie Błażowa	6 500 000,00
		Wymiana źródeł ciepła na terenie Gminy Błażowa	1 500 000,00
		Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez poprawę wyposażenia technicznego OSP oraz zakup wozu bojowego.	1 000 000,00
	Gmina Boguchwała	Budowa farmy fotowoltaicznej	2 975 000,00
		Efektywne zarządzanie energią związane z oświetleniem w gminie	15 000 000,00
		Gospodarka wodami opadowymi dla miasta Boguchwała	50 000 000,00

Priorytet FEP	Gmina	Nazwa projektu	Wartość
		Ograniczenie niskiej emisji poprzez inwestycje OZE oraz wymiana źródeł ciepła na terenie Gminy Boguchwała - Projekt Parasolowy	8 000 000,00
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej na terenie gminy	40 000 000,00
		Rozbudowa i optymalizacja sieci wod. - kan.	5 100 000,00
		System zarządzania bezpieczeństwem publicznym i środowiskiem na terenie Gminy Boguchwała	7 000 000,00
		Wzmocnienia potencjału wzrostu Gospodarki Komunalnej w Boguchwale w celu dostosowania do oczekiwań odbiorców usług - etap II	4 250 000,00
		Wzmocnienie potencjału wzrostu Gospodarki Komunalnej w Boguchwale w celu dostosowania do oczekiwań odbiorców usług - etap I	20 000 000,00
		Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych - Projekt parasolowy	800 000,00
		Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych poprzez system retencji rozproszonej	17 000 000,00
		Zakup samochodów elektrycznych na potrzeby Urzędu miejskiego – 1 miejski+ 1 terenowy	500 000,00
	Gmina Głogów Młp.	Budowa farm fotowoltaicznych na terenie Gminy Głogów Małopolski	7 000 000,00
		Budowa instalacji do 40 kWh na obiektach publicznych w Gminie Głogów Małopolski	2 000 000,00
		Poprawa jakości sytemu zbiórki odpadów na terenie Gminy Głogów Małopolski	10 000 000,00
		Poprawa efektywności energetycznej publicznych systemów oświetleniowych jako czynnik wpływający na ograniczenie niskiej emisji	4 000 000,00
		Projekt parasolowy – na budowę zbiorników na deszczówkę w gospodarstwach domowych	2 000 000,00
		Regulacja cieków wodnych w Stykowie wraz modernizacją zbiornika retencyjnego	2 000 000,00
		Rozbudowa budynku OSP w Rudnej Małej na magazyn obrony cywilnej dla Gminy Głogów Małopolski	3 000 000,00
		Rozwój zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Głogów Małopolski poprzez modernizację SUW w Rudnej Małej (budowa nowego zbiornika) oraz budowę nowej i modernizację starej stacji SUW w Głogowie Małopolskim	3 000 000,00
	Gmina Hyżne	Ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem (jak powódzie, pożary) oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie poprzez wyposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Gminy Hyżne w niezbędny do sprawnego działania sprzęt.	3 500 000,00
	Gmina Krasne	Budowa Punktu Selektynego Zbierania Odpadów Komunalnych	15 000 000,00
		Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej	5 000 000,00
		Poprawa gospodarki wodnej poprzez rozbudowę istniejącej Stacji Uzdatniania Wody oraz budowę pompowni sieciowych wody	15 000 000,00
		Poprawa stanu bezpieczeństwa powodziowego poprzez rozbudowę systemu gospodarowania wodami opadowymi.	15 000 000,00
		Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy Krasne	30 000 000,00
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych	5 000 000,00

Priorytet FEP	Gmina	Nazwa projektu	Wartość
	Gmina Łańcut	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	5 000 000,00
		Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w Gminie Łańcut	12 000 000,00
		Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach stanowiących własność Gminy Łańcut	5 000 000,00
		Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Łańcut	8 000 000,00
	Gmina Miasto Rzeszów	Budowa kanalizacji deszczowej na os. Budziwój w Rzeszowie, etap II	6 806 137,00
		Modernizacja układu elektroenergetycznego Oczyszczalni Ścieków w Rzeszowie – kogeneracja.	25 000 000,00
		Optimalizacja wykorzystania ciepła systemowego poprzez budowę inteligentnego systemu ciepłowniczego w ramach koncepcji miasta inteligentnego - Smart City	24 600 000,00
		Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Rzeszowa – poprzez zakup nowoczesnego, średniego pojazdu ratowniczo – gaśniczego wraz z zasadniczym wyposażeniem dla jednostki OSP na terenie Rzeszowa	1 100 000,00
		Poprawa efektywności energetycznej publicznych systemów oświetleniowych jako czynnik wpływający na ograniczenie niskiej emisji w ROF	53 500 000,00
		Wsparcie rozwoju OZE na terenie ROF - Etap II (projekt parasolowy)	15 000 000,00
		Wymiana źródeł ciepła na terenie ROF - Etap II (projekt parasolowy)	10 000 000,00
		Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez poprawę zaplecza technicznego jednostek OSP w Rzeszowie	1 200 000,00
		Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie ROF - Etap IV	2 500 000,00
	Gmina Świlcza	Poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie OZE oraz wymiana /modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	20 000 000,00
		Poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi	13 000 000,00
		Projekty dla indywidualnych gospodarstwach domowych - instalacje Odnawialnych Źródeł Energii oraz wymiana źródeł ciepła	15 000 000,00
		Projekty dla indywidualnych gospodarstwach domowych - zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych	8 000 000,00
		Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Świlcza poprzez poprawę wyposażenia technicznego OSP oraz zakup wozów bojowych	15 000 000,00
	Gmina Trzebownisko	Budowa 2 zbiorników retencyjnych na rzece Czarna w miejscowości Zaczernie i Trzebownisko	10 000 000,00
		Rozbudowa oczyszczalni w Nowej Wsi w zakresie zmiany technologii odwadniania i higieny osadów ściekowych	15 125 000,00
		Wsparcie rozwoju OZE na terenie Gminy Trzebownisko-projekt parasolowy	3 000 000,00
		Wymiana źródeł ciepła na terenie Gminy Trzebownisko - projekt parasolowy	3 000 000,00
	Gmina Tyczyn	Ochrona przeciwpowodziowa Gminy Tyczyn	25 000 000,00

Priorytet FEP	Gmina	Nazwa projektu	Wartość
	Miasto Łańcut	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	2 600 000,00
		Termomodernizacja budynków mieszkalnych	6 500 000,00
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Łańcutcie	7 800 000,00
		Wymiana źródeł ciepła	6 000 000,00
		Rewitalizacja Lasu Dębnyk poprzez zagospodarowanie terenu dla zachowania bioróżnorodności	650 000,00
	Gmina Czudec	Przebudowa i modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków w miejscowości Przedmieście Czudeckie- etap II	12 000 000,00
		Budowa sieci wodociągowej wraz z nowym ujęciem wody	8 500 000,00
		Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z budową mikro oczyszczalni	20 000 000,00
		Fotowoltaika na obiektach użyteczności publicznej	800 000,00
		Termomodernizacja budynku GOPS, ZWK i ZEAS w Czudcu	2 000 000,00
		Remont ośrodka zdrowia w Pstrągowej	2 000 000,00
		Wymiana opraw oświetleniowych przy drogach	420 000,00
	Gmina Chmielnik	Budowa sieci wodociągów gminnych	6 000 000,00
		Doposażenie jednostek OSP z terenu gminy	2 000 000,00
		Rozbudowa publicznej sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy	3 000 000,00
		Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie Gminy Chmielnik - projekt parasolowy	3 000 000,00
		Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie Gminy Chmielnik.	3 000 000,00
	Gmina Lubenia	Dostawa i montaż instalacji na szkołach podstawowych Gminy Lubenia oraz Urzędzie Gminy Lubenia	1 000 000,00
		Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Sołonka, Siedliska, Straszędzie	5 000 000,00
		Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lubenia (przysiółek Kosina i Maternówka) wraz z pompowaniami ścieków i instalacją elektryczną	6 500 000,00
		Modernizacja gospodarki wodno - ściekowej w Gminie Lubenia	3 000 000,00
		Budowa oraz przebudowa oświetlenia przy drogach gminnych na niskoemisyjne	1 000 000,00
		Poprawa bezpieczeństwa poprzez zakup samochodu dla OSP	1 000 000,00

Priorytet FEP	Gmina	Nazwa projektu	Wartość
		Modernizacja kotłowni w szkołach Gminy Lubenia oraz UG z wykorzystaniem instalacji OZE	3 000 000,00
Suma:			838 726 137,00
Priorytet 5 - Infrastruktura bliżej ludzi	Gmina Białowa	Budowa sali gimnastycznej w Nowym Borku	3 500 000,00
		Przebudowa i adaptacja budynku Szkoły Podstawowej w Nowym Borku	2 200 000,00
	Gmina Boguchwała	Rozbudowa terenów sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy Boguchwała	40 000 000,00
	Gmina Czudec	Budowa Sali gimnastycznej w Babicy	5 000 000,00
	Gmina Głogów Młp.	Budowa szkoły branżowej ponadpodstawowej w technologii pasywnej na os. Niwa w Głogowie Małopolskim	60 000 000,00
	Gmina Krasne	Budowa infrastruktury edukacyjnej dla potrzeb wychowania przedszkolnego wraz z niezbędnym wyposażeniem	20 000 000,00
		Budowa i rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	10 000 000,00
		Gmina Krasne bez barier	5 000 000,00
	Gmina Łańcut	Przebudowa budynków gminnych na potrzeby lokali socjalnych	3 000 000,00
	Gmina Miasto Rzeszów	Budowa hali sportowej przy I LO	4 645 060,00
		Budowa hali sportowej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 3, ul. Skrajna 1 wraz z zapleczem i rozbudową pomieszczeń przedszkola	8 040 220,00
		Budowa przedszkola na os. Budziwój w Rzeszowie	6 600 000,00
		Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół nr 1 wraz z zagospodarowaniem terenu	8 040 220,00
		Budowa sali gimnastycznej wraz z zapleczem przy IX Liceum Ogólnokształcącym, ul. Elizy Orzeszkowej 8a	8 000 000,00
		Poprawa dostępu do usług opieki nad dziećmi zagrożonymi niepełnosprawnością i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci do lat 3 na terenie Gminy Miasto Rzeszów poprzez wybudowanie, wyposażenie i utrzymanie nowo powstałego żłobka	15 000 000,00
		Budowa Sali gimnastycznej wraz z zapleczem przy IX Liceum Ogólnokształcącym, ul. Elizy Orzeszkowej 8a	25 000 000,00
		Modernizacja III Liceum Ogólnokształcącego, ul. Szopena 11	14 376 000,00
		Budowa żłobka na os. Budziwój w Rzeszowie	18 000 000,00
		Budowa żłobka przy ul. Jachowicza	18 000 000,00
		Budowa Szkoły Podstawowej na os. Matysówka	22 000 000,00
		Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 21, ul. Miodowa 6 wraz z zagospodarowaniem terenu	30 000 000,00
		Budowa przedszkola na os. Budziwój	15 000 000,00
	Gmina Świlcza	Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych w Gminie Świlcza	20 000 000,00

Priorytet FEP	Gmina	Nazwa projektu	Wartość
		Tworzenie ośrodków wsparcia dla osób wymagających opieki z terenu Gminy Świlcza	15 000 000,00
		Rozbudowa/budowa wraz z termomodernizacją budynków placówek oświatowych wraz z ich doposażeniem w pomoce dydaktyczne oraz zagospodarowaniem terenu wokół szkół	20 000 000,00
	Gmina Trzebownik	Odnowa przestrzeni publicznej Gminy Trzebownik poprzez budowę, rozbudowę, przebudowę i modernizację ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i sportowej z uwzględnieniem potrzeb dzieci, młodzieży, osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami	4 000 000,00
		Przebudowa i rozbudowa budynku Urzędu Gminy Trzebownik w celu dostosowania go do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz zwiększenia dostępności dla mieszkańców gminy.	6 000 000,00
		Rozwój turystyki kajakowej w województwie podkarpackim	1 600 000,00
	Miasto Łańcut	Poprawa dostępności i jakości usług miejskich przedszkoli w Łańcut	8 000 000,00
		Rewitalizacja, modernizacja i przebudowa budynku przy pl. Sobieskiego 18 w Łańcut na potrzeby administracyjne i społeczne	6 500 000,00
		Rewitalizacja, modernizacja i przebudowa budynku przy pl. Sobieskiego 19 w Łańcut oraz nadanie mu nowych funkcji na potrzeby administracyjne, kulturalne i społeczne	11 000 000,00
		Przebudowa basenu otwartego wraz z otoczeniem przy ul. Składowej w Łańcut na potrzeby obiektu całorocznego – utworzenie Centrum Kultury Fizycznej	13 000 000,00
		Rewitalizacja Placu Sobieskiego wraz z infrastrukturą towarzyszącą dla potrzeb utworzenia traktów spacerowych, przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej	4 500 000,00
	Gmina Lubenia	Budowa hali sportowej w Straszylu	20 000 000,00
Suma:			471 001 500,00
Priorytet 7 - Kapitał ludzki gotowy do zmian	Gmina Miasto Rzeszów	Wsparcie lokalnego rozwoju gospodarczego poprzez dostosowanie do potrzeb rynku szkolnictwa zawodowego w Rzeszowie	5 000 000,00
	Miasto Łańcut	Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym	1 300 000,00
Suma:			6 300 000,00

IV.4.6 Wykaz projektów komplementarnych

Tabela 17 Projekty komplementarne przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF

Gmina	Nazwa projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania
Błażowa	Budowa i przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Błażowa	2 200 000,00	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
	Przebudowa odcinka drogi gminnej na działce nr ewid 631 w miejscowości Kąkolówka	829 353,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
	Budowa nowego boiska wielofunkcyjnego z zadaszeniem o stałej konstrukcji przy Szkole Podstawowej w Nowym Borku	3 581 605,00	Ministerstwo Sportu i Turystyki
	Remont zabytkowej kaplicy mszalnej pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Błażowej przy ul. Pułaskiego działka nr 661/1	600 000,00	Rządowy Program Odbudowy Zabytków
	Przebudowa i nadbudowa oraz zmiana konstrukcji dachu wraz z poszyciem budynku usługowo-mieszkalnego w miejscowości Błażowa, ul. 3-go Maja 17	216 062,73	
	Remont zabytkowej przydrożnej kapliczki w miejscowości Futoma	100 000,00	
	Remont zabytkowego pomnika Władysława Jagiełły w Błażowej	100 000,00	
	Remont kapliczki w Piątkowej	153 061,22	
	Remont zabytkowej przydrożnej kapliczki w Białce	71 428,57	
Boguchwała	Zakup przenośnego kina plenerowego + leżaki	200 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
	Przebudowa budynku Ośrodka Kultury w Woli Zgłobieńskiej	3 000 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
	Nowy start. Wzmacnianie potencjału społeczno - zawodowego społeczności lokalnej	25 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
	Adaptacja piętra budynku szkoły w Zarzeczcu na cele społeczne	4 400 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
	Centrum Aktywności Lokalnej (kultura, dialog, integracja)	25 000,00	Budżet gminy, środki prywatne, stowarzyszeń i fundacji, środki zewnętrzne
	Przebudowa stawu w Zgłobniu i dostosowanie do celów rekreacyjno – turystycznych	5 000 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
	Wolontariusze na start	25 000,00	Budżet gminy, środki prywatne, stowarzyszeń i fundacji, Program Równać Szanse, środki zewnętrzne
	Rozbudowa i przebudowa Miejskiego Centrum Kultury w Boguchwale	4 000 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne

Gmina	Nazwa projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania
Chmielnik	Budowa parkingu ogólnodostępnego wraz z zatoką postojową w Chmielniku	1 500 000,00	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
	Przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Chmielnik	7 000 000,00	
	Poprawa infrastruktury ochotniczych straży pożarnych na terenie Gminy Chmielnik poprzez budowę i przebudowę remiz	2 800 000,00	
	Kompleksowa renowacja kapliczek na terenie Gminy Chmielnik	500 000,00	
Hyżne	Budowa przedszkola wraz z zagospodarowaniem terenu wokół budynku – etap II	4 117 647,00	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
	Zakup autobusu szkolnego	1 176 474,00	
	Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie Gminy Hyżne	3 684 211,00	
Lubenia	Budowa klubu dziecięcego w m. Siedliska	12 000 000,00	Rządowy Fundusz Polski Ład
	Budowa wodociągu Lubenia - Obręczna	2 000 000,00	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
Świlcza	Budowa nowego boiska wielofunkcyjnego wraz zadaszeniem o stałej konstrukcji przy ZSP w Dąbrowie	3 500 000,00	Ministerstwo Sportu i Turystyki, Budżet gminy
	Poprawa infrastruktury edukacyjnej na terenie Gminy Świlcza	5 900 000,00	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, Budżet gminy
	Odtworzenie lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci	2 000 000,00	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego / Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych / Budżet Państwa / Budżet gminy
	Prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkowej plebani w Świlczy	4 500 000,00	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego / Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych / Program „Maluch+” / Budżet gminy
	Modernizacja i adaptacja na cele kulturalne, edukacyjne, społeczne zabytkowych budynku na terenie Gminy Świlcza	5 000 000,00	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego / Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych / Budżet Państwa / Budżet gminy
	Zakupu samochodu, sprzętu specjalistycznego i wyposażenia dla Ochotniczych Straży Pożarnych	2 500 000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie / Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie / Budżet gminy
	Budowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w Gminie Świlcza	5 000 000,00	Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 / Budżet gminy
	Odtworzenie przestrzeni publicznej na cele rekreacyjne na terenie Gminy Świlcza	3 000 000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie / Narodowy Fundusz Ochrony

Gmina	Nazwa projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania
			Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie / Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 / Budżet gminy
	Budowa ścieżek rowerowych / ciągów pieszko-rowerowych na terenie Gminy Świlcza	10 000 000,00	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg / Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 / Budżet Gminy
	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie Gminy Świlcza	10 000 000,00	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg / Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 / Budżet gminy
	Tworzenie lokali socjalnych na terenie Gminy Świlcza	5 000 000,00	Fundusz Dopłat / Budżet Państwa / Budżet gminy
	Poprawa infrastruktury sportowej na terenie Gminy Świlcza	10 000 000,00	Ministerstwo Sportu i Turystyki / Budżet gminy
	Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnoprawnych w Gminie Świlcza	11 000 000,00	Program Dostępność Plus / Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych / Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 / Fundusz Dostępności Bank Gospodarstwa Krajowego/ Budżet Państwa / Budżet gminy
	Rozbudowa/budowa wraz z termomodernizacją budynków placówek oświatowych wraz z ich wyposażeniem w pomoce dydaktyczne	10 000 000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie / Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie / Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 / Budżet Gminy
	Tworzenie ośrodków wsparcia dla osób wymagających opieki z terenu Gminy Świlcza	7 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 / Budżet gminy
	Poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi	15 000 000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie / Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie / Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 / Budżet Gminy
	Poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie OZE oraz wymiana /modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	7 500 000,00	
	Projekty dla indywidualnych gospodarstw domowych - instalacje Odnawialnych Źródeł Energii oraz wymiana źródeł ciepła	5 000 000,00	
	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Świlcza	8 000 000,00	
	Tworzenie infrastruktury technicznej wokół terenów inwestycyjnych	5 000 000,00	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 / Budżet gminy

Gmina	Nazwa projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania
	Rozwój cyfryzacji na terenie Gminy Świlcza	5 000 000,00	Fundusz Europejski na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 / Budżet gminy
Trzebownik	Poprawa lub modernizacja publicznej infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, sportowej i kulturalnej na terenie Gminy Trzebownik	200 000,00	Rozwój Obszarów Wiejskich ze Środków Europejskich na lata 2021-2027
Rzeszów	Zwiększenie wydajności hydraulicznej Komunalnej Oczyszczalni Ścieków w Rzeszowie wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej	212 270 572,43	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027
	Modernizacja Zakładu Uzdatniania Wody wraz z siecią wodociągową miasta Rzeszowa	13 150 000,00	
	Budowa nowoczesnej sortowni selektywnie zbieranych odpadów komunalnych	60 000 000,00	
	Modernizacja sortowni selektywnie zbieranych odpadów komunalnych	15 000 000,00	
	Rozbudowa i modernizacja kompostowni bioodpadów	10 000 000,00	
	Budowa kanalizacji deszczowej na osiedlu Słocina	200 000 000,00	
	Budowa kolektora deszczowego dla os. Zwięczyca i południowej strony os. Staroniwa	100 000 000,00	
	Rozwój zielonej infrastruktury i odbetonowanie powierzchni uszczelnionych w Rzeszowie	5 344 411,41	
	Rewitalizacja pasów drogowych i terenów zieleni miejskiej	3 000 000,00	
	Systemy zagospodarowania wody deszczowej na terenach zieleni miejskiej	500 000,00	
	Budowa sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami do nowych i istniejących budynków	14 268 000,00	
	Modernizacja kotłowni gazowo – olejowej poprzez budowę lokalnego źródła wysokosprawnej kogeneracji	12 300 000,00	
	Zwiększenie efektywności energetycznej i niezawodności dystrybucji ciepła do Odbiorców poprzez likwidację wymienników grupowych na terenie miasta Rzeszowa	4 305 000,00	
	Zwiększenie efektywności energetycznej i niezawodności przesyłu ciepła poprzez modernizację napowietrznych sieci ciepłowniczych w mieście Rzeszowie	40 221 000,00	
	Zwiększenie efektywności energetycznej i niezawodności przesyłu ciepła poprzez modernizację sieci ciepłowniczych kanałowych wraz z przyłączami	57 699 300,00	
	Zwiększenie niezawodności i efektywności energetycznej dostaw ciepła do Odbiorców poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczej w układzie pierścieniowym	45 903 600,00	

Gmina	Nazwa projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania
	Budowa elektrowni słonecznej na dachach budynków mieszkalnych zarządzanych przez MZBM Sp. z o.o.	3 500 000,00	Krajowy Plan Odbudowy, Grant OZE Bank Gospodarstwa Krajowego
	Wymiana opraw oświetleniowych na ulicach miasta Rzeszowa - nieenergooszczędnych na nowe energooszczędne	4 998 900,00	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
	Budowa DW 878 od ul. Rejtana w Rzeszowie do DW 869 w Jasionce (od ul. Rejtana do ul. Lubelskiej, w tym rozbudowa ul. Ciepłowniczej z mostem Załęskim i ul. Gen. Maczka)	205 208 361,00	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
	Budowa przejścia przez tory kolejowe, połączenie ul. Podkarpackiej z ul. Zawiszy	8 000 000,00	Krajowy Plan Odbudowy; Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
	Budowa wiaduktu nad torami od ul. Wyspiańskiego do ul. Pułaskiego lub Hoffmanowej	146 250 050,00	
	Budowa wielopoziomowego skrzyżowania ulic: Lwowskiej, al. Armii Krajowej, al. Żołnierzy I Armii Wojska Polskiego (Rondo Pobitno)	216 116 902,00	
	Budowa DW w Rzeszowie na odcinku od skrzyżowania ul. Podkarpackiej z ul. 9 Dywizji Piechoty (DK19) do Al. Sikorskiego (DW878)	582 621 390,00	
	Połączenie ul. Sikorskiego z DK97	900 000 000,00	
	Rozbudowa ul. Kwiatkowskiego	182 712 150,00	
	Budowa DW w Rzeszowie na odcinku od ul. Warszawskiej do ul. Krakowskiej - połączenie DK 97 z DK 94	424 887 671,00	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
	Budowa parku wodnego w Rzeszowie	258 300 000,00	Instrumenty finansowe

IV.5 Plan finansowy i źródła finansowania

Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 (w rozumieniu „Strategia rozwoju ponadlokalnego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 pełniąca funkcję Strategii ZIT”) określa kluczowe cele i kierunki działań. Ich realizacja będzie się odbywać za pomocą różnych projektów, które będą korzystać z różnorodnych źródeł finansowania. Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 (FEP 2021-2027) będą jednym z głównych źródeł wsparcia, zwłaszcza poprzez instrument ZIT. W ramach tego funduszu zdefiniowano konkretne cele do osiągnięcia z wykorzystaniem narzędzi terytorialnych.

Tabela 18 Projekty podstawowe przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób niekonkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027

Rodzaj działań	Wartość projektu		Wartość dofinansowania	
	[PLN] ⁹¹	[EUR]	[PLN]	[EUR]
Działanie 1. Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	18 023 240,80	4 217 146,52	15 165 415,87	3 548 461,76
Działanie 2. Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	215 713 381,26	50 473 438,45	164 866 573,24	38 576 108,67
Działanie 3. Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	123 120 909,20	28 808 299,21	102 876 971,44	24 071 545,57
Projekty podstawowe przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób niekonkurencyjny	356 857 531,26	83 498 884,18	282 908 960,55	66 196 116,00

Tabela 19 Projekty rezerwowe przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób niekonkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027

Rodzaj działań	Wartość projektu		Wartość dofinansowania	
	[PLN] ⁹²	[EUR]	[PLN]	[EUR]
Działanie 1. Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	352 823 529,40	82 554 993,07	299 900 000,00	70 171 744,12
Działanie 2. Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	198 076 470,59	46 346 686,93	168 365 000,00	39 394 683,89
Działanie 3. Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	205 347 815,00	48 048 063,78	117 330 224,95	27 453 372,86
Działanie 4. Uzbrajanie terenów inwestycyjnych	14 000 000,00	3 275 773,32	11 900 000,00	2 784 407,32
Projekty rezerwowe przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób niekonkurencyjny	770 247 814,99	180 225 517,10	597 495 224,95	139 804 208,19

⁹¹ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

⁹² Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

Tabela 20 Projekty przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób konkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT FEP 2021-2027 oraz w sposób niekonkurencyjny w ramach FEPW 2021-2027

Rodzaj działań	Wartość dofinansowania [PLN]	Wartość dofinansowania [EUR] ⁹³
Priorytet FEPK.03 Mobilność miejska, Działanie FEPK.03.01 Zrównoważona mobilność miejska – ZIT Cel szczegółowy: EFRR/FS.CP2.VIII - Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej ⁹⁴	153 000 000,00	35 799 522,66
Priorytet FEPW.03 Zrównoważona mobilność miejska, Działanie FEPW.03.01 Zrównoważona mobilność miejska Cel szczegółowy: EFRR/FS.CP2.VIII – Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	202 500 000,00	45 000 000,00

⁹³ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEPW 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,50 zł. Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021 – 2027 (PLN) wg kursu 4, 2738 z października 2024 r.

⁹⁴ Alokacja dedykowana Instrumentowi ZIT w ramach FEP 2021-2027 wynosi 70 323 591,00 euro, w ramach FEPW 2021-2027 wynosi 420 000 000 euro

Poniżej zaprezentowano całość interwencji z odniesieniem do celów *Strategii ZIT ROF do roku 2030*, wynikających z nich kierunków działania oraz celów rozwojowych ZIT wraz z wartością dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 i FEPW 2021-2027 dla poszczególnych celów rozwojowych ZIT.

Tabela 21 Realizacja przedsięwzięć Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych finansowanych w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027: Priorytet FEPK.06 Rozwój Zrównoważony Terytorialnie i Priorytet FEPK.03 Mobilność Miejska

Cel Strategii ZIT ROF do roku 2030	Kierunek działania w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	Cel rozwojowy ZIT	Priorytet FEP 2021-2027	Rodzaje działań	Projekt zintegrowany	Wartość szacunkowa dofinansowania ze środków FEP 2021- 2027 (EUR)	
Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu	4.2 Wsparcie instytucji kultury na terenie ROF	Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego	Priorytet FEPK.06 Rozwój Zrównoważony Terytorialnie	Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	PZ.II.1 - Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF	28 843 129,96	
	4.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego				PZ.II.2 - Ochrona i wykorzystanie potencjału zabytków, jako dziedzictwa kultury na terenie ROF	9 732 978,71	
	4.3 Rozwój turystyki na obszarze ROF	Cel rozwojowy ZIT 2 Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej		Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	PZ.I.1 - Turystyka aktywna – śladami natury i kultury w ROF	3 548 461,76	
Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym	5.4 Kompleksowa rewitalizacja i odnowa obszarów zdegradowanych i przestrzeni publicznych na terenie ROF	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych			Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	PZ.III.1 - Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF	15 095 039,98
						PZ.III.2 – Otwarta przestrzeń na terenie ROF	8 976 505,59
Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji	6.1 Zwiększanie mobilności poprzez rozbudowę układu drogowego z uwzględnieniem obwodnic oraz drogowych połączeń międzygminnych oraz poprawy skomunikowania z Międzynarodowym Portem Lotniczym Rzeszów-Jasionka	Cel rozwojowy ZIT 4 Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej	Priorytet FEPK.03 Mobilność Miejska	Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego, bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą	PZ.IV.1 Zwiększenie dostępności komunikacyjnej ROF wraz z integracją transportową obszaru	11 933 174,22	
	6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej				PZ.IV.2 Integracja różnych form transportu na terenie ROF w ramach poprawy zrównoważonej mobilności	11 933 174,22	
	6.3 Integracja i rozwój systemu transportu publicznego						
	6.4 Integracja z Podmiejską Koleją Aglomeracyjną	Cel rozwojowy ZIT 4 Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej		Infrastruktura dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności	PZ.IV.3 Bezpieczna i zrównoważona mobilność - rozwój infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności na terenie ROF	5 966 587,11	
	6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej				PZ.IV.4 Aktywna Mobilność - poprawa warunków i rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej na terenie ROF	5 966 587,11	
	6.5 Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF						

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 22 Realizacja przedsięwzięć Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych finansowanych w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027: Priorytet FEPW.03 Zrównoważona Mobilność Miejska

Cel Strategii ZIT ROF do roku 2030	Kierunek działania w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	Cel rozwojowy ZIT	Priorytet FEPW 2021-2027	Rodzaje działań	Projekt zintegrowany	Wartość szacunkowa dofinansowania ze środków FEPW 2021-2027 (EUR)
Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji	6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej	Cel rozwojowy ZIT 4 Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej	Priorytet FEPW.03 Zrównoważona mobilność miejska	FEPW.03.01 Zrównoważona mobilność miejska / EFRR/FS.CP2.VIII Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	PZ.IV.5 Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ROF	45 000 000,00
	6.3 Integracja i rozwój systemu transportu publicznego					
	6.5 Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF					

V System realizacji, spójność dokumentu, wymiar partycypacyjny

V.1 Założenia wdrożeniowe

Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego zostało powołane na Zebraniu Założycielskim 27 maja 2015 roku. Pierwotną formą współpracy gmin ROF było *Porozumienie w sprawie określenia zasad współpracy Stron Porozumienia przy realizacji zadań przewidzianych dla Związku ZIT*, które zostało zawarte w dniu 21 stycznia 2014 roku przez samorządy tworzące ROF, w ramach którego realizowane były zadania do czasu rejestracji Stowarzyszenia ROF. Porozumienie funkcjonowało przez ok. 1,5 roku, a obecnie Stowarzyszenie kontynuuje i realizuje zadania objęte postanowieniami przywołanego Porozumienia.

Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie gminnym, strategia rozwoju ponadlokalnego zawiera oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia, przedstawia system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, a także ramy finansowe i źródła finansowania.

System wdrażania *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* obejmuje poziom strategiczny, który przedstawia założenia rozwojowe ROF. W rozdziale tym została zaprezentowana wizja rozwoju, będąca opisem pożądanego stanu w dłuższej perspektywie oraz misja, określająca główne wartości i fundamentalne założenia współpracy na rzecz rozwoju obszaru funkcjonalnego. Dodatkowo rozdział ten definiuje cele strategiczne oraz kierunki działań, przyporządkowane do trzech wymiarów interwencji: społecznego, gospodarczego i przestrzennego.

Poniżej przedstawiono schemat organizacyjny i poszczególne organy stowarzyszenia ROF wraz ze wskazaniem zakresu działań i obowiązków, które wskazano w statucie stowarzyszenia⁹⁵.

Tabela 23 Schemat organizacyjny i poszczególne organy Stowarzyszenia ROF

Organ stowarzyszenia	Przykładowy zakres kompetencji
Zebranie Delegatów	• uchwalanie Statutu i jego zmian • uchwalanie ramowego planu działalności Stowarzyszenia ROF • zatwierdzanie kierunków działań do realizacji w ramach ROF oraz ich zmian • przyjmowanie <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i> wraz z jej zmianami w ramach procesu opiniowania tej strategii, w tym projektów komplementarnych • zatwierdzenie procedury monitorowania <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i> oraz jej zmian

⁹⁵ Statut Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, Załącznik nr 1 do uchwały nr 04.15.2021 Zebrania Delegatów Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego z dnia 17 grudnia 2021 r.

Zarząd	• kierowanie bieżącą działalnością Stowarzyszenia ROF poprzez podejmowanie uchwał, stanowisk, decyzji i wszelkich istotnych czynności • przygotowywanie projektów dokumentów programowych Stowarzyszenia ROF • przedłożenie przyjętej <i>Strategii ZIT ROF do roku 2030</i> właściwym organom celem uzyskania pozytywnej opinii
Komisja Rewizyjna	• kontrola działalności Zarządu pod względem celowości, gospodarności i rzetelności, jak również zgodności podejmowanych działań z postanowieniami prawa, Statutu oraz uchwałami Zebrania Delegatów
Biuro Stowarzyszenia ROF	• prowadzenie obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej Stowarzyszenia ROF oraz jego organów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Statutu Stowarzyszenia ROF.

V.2 Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja *Strategii ZIT ROF do roku 2030* prowadzony będzie na dwóch poziomach z uwagi na dwoistość dokumentu.

W rozdziale III.8 przedstawiono rezultaty planowanych działań strategii rozwoju ponadlokalnego na poziomie strategicznym, gdzie kluczowe jest zbadanie zmian i postępu w realizacji przyjętych kierunków rozwoju. Ponadto, na poziomie strategicznym określone zostały wskaźniki dla projektów komplementarnych ujęte w Tabeli 26 - *Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu*. Wskaźniki dopasowane są do specyfiki ROF oraz pozwalają na efektywny monitoring stopnia realizacji wskazanych założeń. Dzięki monitorowaniu postępów możliwe jest uzyskanie informacji dotyczących działań wskazanych do realizacji w czasie obowiązywania *Strategii ZIT ROF do roku 2030*.

Rozdział V.2. odnosi się bezpośrednio do Strategii ZIT na poziomie operacyjnym, zmierzającym do oceny efektów i realizacji poszczególnych przedsięwzięć (komponentu ZIT), określając wskaźniki produktu i rezultatu dla realizowanych projektów zintegrowanych. Zgodnie z art. 34 ust. 15 pkt. 5 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, strategia określa w szczególności warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii ZIT m.in. system wdrażania, monitorowania i ewaluacji, oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

Do analizy wybrano wskaźniki zgodne z Listą Wskaźników Kluczowych Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego + FS oraz Listą Wskaźników Specyficznych dla programu Fundusze Europejskie dla Podkarpackiego 2021-2027.

Skuteczne wdrożenie planowanych działań zależy w dużej mierze od monitoringu postępów w realizacji projektów zintegrowanych. Regularne prowadzenie monitoringu i ewaluacji umożliwia śledzenie

postępów oraz ocenę jakości i efektów działań. Monitoring prowadzony jest w celu zapewnienia ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji Strategii ZIT, pozwala na wykrycie ewentualnych zagrożeń, ale również na lepsze ukierunkowanie na osiągnięcie przyjętych w strategii celów poprzez realizację projektów zintegrowanych. Ewaluacja koncentruje się na kryteriach takich jak skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość i trafność, mając na celu poprawę jakości interwencji. Zaleca się przeprowadzenie dwóch ewaluacji dokumentu strategii: pierwszej w połowie okresu realizacji (na koniec 2026 roku) oraz drugiej na zakończenie okresu obowiązywania (w 2030 roku). Przeprowadzenie tych ewaluacji pozwoli na formułowanie wniosków i rekomendacji, które mogą usprawnić obecną lub przyszłą interwencję, a także wskazać potrzebę aktualizacji strategii.

V.2.1 Oczekiwane wskaźniki

Tabela 24 Wskaźniki produktu ZIT

Cel strategiczny		Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu		Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Cel rozwojowy ZIT		Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego	Cel rozwojowy ZIT 2 Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych
Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika
Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	szt.	2	1	2
Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	os.	399 029	399 029	399 029
Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	57	4	-
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	szt.	38	2	27
Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	25	-	-
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	m²	-	-	427 011
Liczba wspartych obiektów o charakterze niezabytkowym	szt.	32	-	-
Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	51	-	-
Liczba zdigitalizowanych zasobów kultury udostępnionych online	szt.	532	-	-
Długość utworzonych szlaków turystycznych	km	-	98,80	-
Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni utwardzonej ulepszonej	km	-	42,57	-
Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni utwardzonej nieulepszonej	km	-	24,91	-
Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni gruntowej	km	-	14,0	-
Liczba powstałych Miejsc Obsługi Rowerzystów (MOR)	szt.	-	6	-
Liczba powstałych Miejsc Przyjaznych Kajakarzom (MPK)	szt.	-	3	-

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 25 Wskaźniki rezultatu ZIT

Cel strategiczny		Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu		Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Cel rozwojowy ZIT		Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego	Cel rozwojowy ZIT 2 Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych
Wskaźnik rezultatu / Nazwa PZ	Jednostka miary	Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika
Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby	130 100	43 200	-
Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków rowerowych	osoby	-	40 950	-
Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków kajakowych	osoby	-	850	-
Roczna liczba turystów korzystających ze wspartych szlaków turystycznych	osoby	-	40 000	-
Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej infrastruktury	osoby	-	-	357 805

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 26 Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu *

Nr kierunku działań	Nazwa kierunku działania	Rodzaj wskaźnika P-produkt R-rezultat	Nazwa wskaźnika	Wymagany trend**
1.1	Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach edukacyjnych ROF	P	Liczba nowych i modernizowanych obiektów edukacyjnych wraz z infrastrukturą sportową	WZROST
		R	Liczba osób korzystających z obiektów	WZROST
1.3	Poprawa dostępności infrastruktury opiekuńczej i pielęgnacyjnej	P	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	WZROST
		R	Liczba osób korzystających z placówek wsparcia	WZROST
1.7	Rozwój oferty placówek przedszkolnych	P	Liczba nowych i modernizowanych obiektów edukacyjnych	WZROST
		R	Liczba dzieci korzystających z placówek	WZROST
1.9	Wspieranie rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego	P	Liczba wyremontowanych obiektów	WZROST
		R	Liczba osób objętych wsparciem	WZROST
2.1	Budowa i rozbudowa uzbrojenia terenów inwestycyjnych oraz poprawa ich skomunikowania	P	Długość utworzonej infrastruktury technicznej	WZROST
		R	Liczba inwestorów ulokowanych w SAG	WZROST
2.3	Prowadzenie działań na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej w środowiskach marginalizowanych	P	Liczba przebudowanych i zmodernizowanych budynków należących do gminy	WZROST
		R	Liczba mieszkańców objętych programami aktywizacji	WZROST
		R	Liczba zajęć terapeutycznych, warsztatów zdrowego stylu życia	WZROST
2.6	Promowanie mechanizmów partycypacyjnych wśród mieszkańców w ramach działań prorozwojowych	R	Liczba lub odsetek spraw załatwianych cyfrowo przez mieszkańców	WZROST
2.7	Realizacja projektów ukierunkowanych na wzmocnienie kompetencji i umiejętności mieszkańców ROF	R	Liczba zorganizowanych zajęć, warsztatów, szkoleń	WZROST
		R	Liczba zorganizowanych akcji aktywizacyjnych dla wolontariuszy	WZROST
4.1	Zachowanie dziedzictwa kulturowego	P	Liczba zabytków objętych wsparciem	WZROST
		R	Liczba turystów odwiedzających obiekty dziedzictwa kulturowego	WZROST
4.2	Wsparcie instytucji kultury na terenie ROF	P	Liczba obiektów kulturalnych objętych wsparciem	WZROST
		R	Liczba odwiedzających	WZROST
4.3	Rozwój turystyki na obszarze ROF	P	Poprawa lub modernizacja publicznej infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, sportowej i kulturalnej	WZROST
		R	Liczba osób korzystających z udostępnionej oferty	WZROST
4.4	Rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie ROF	P	Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej	WZROST
		P	Długość zmodernizowanej sieci	WZROST
		P	Liczba rozbudowanych / przebudowanych /zmodernizowanych ZUW/SUW/punktów retencji	WZROST
		P	Szacowana długość wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej	WZROST
		R	Przewidywana liczba osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków	WZROST
		P	Pojemność obiektów małej retencji	WZROST
		R	Objętość retencionowanej wody	WZROST
		P	Liczba nowych oraz rozbudowanych/przebudowanych /zmodernizowanych zakładów zagospodarowania odpadów	WZROST
4.5	Rozwój systemu gospodarki odpadami na terenie ROF	R	Dodatkowe zdolności w zakresie recyklingu odpadów	WZROST
		R	Odpady poddane recyklingowi	WZROST
		R	Moc przerobowa zakładu zagospodarowania odpadów	WZROST
		R	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	WZROST
4.6	Wzmocnienie efektywności energetycznej na terenie ROF	P	Liczba i moc wybudowanych instalacji OZE	WZROST

		R	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej	WZROST
4.7	Przebudowa i modernizacja infrastruktury ciepła systemowego w ROF	P	Długość wybudowanej i zmodernizowanej sieci ciepłowniczej	WZROST
		P	Liczba zainstalowanych indywidualnych węzłów cieplnych	WZROST
		R	Spadek emisji gazów cieplarnianych	SPADEK
4.9	Udostępnianie i zachowanie bioróżnorodności ROF	P	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	WZROST
		P	Liczba nasadzonych drzew, krzewów, bylin, kłaczy	WZROST
		R	Liczba osób korzystających z zielonej infrastruktury	WZROST
4.11	Budowa modernizacja oświetlenia ulicznego	P	Liczba zmodernizowanych punktów oświetleniowych	WZROST
6.1	Zwiększanie mobilności poprzez rozbudowę układu drogowego	R	Powierzchnia terenu, na którym nastąpiła poprawa bezpieczeństwa przestrzeni publicznej	WZROST
		P	Długość przebudowanych/wybudowanych dróg wraz z infrastrukturą drogową	WZROST
		P	Liczba miejsc parkingowych park&ride	WZROST
6.3	Integracja i rozwój systemu transportu publicznego	R	Liczba osób korzystających z infrastruktury drogowej	WZROST
		P	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym	WZROST
		P	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	WZROST
		P	Liczba wybudowanych/przebudowanych/rozbudowanych obiektów infrastruktury drogowej	WZROST
		P	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	WZROST
		P	Liczba inwestycji poprawiających bezpieczeństwo ruchu pieszego	WZROST
6.5	Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF	R	Liczba użytkowników transportu publicznego	WZROST
		P	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych	WZROST
		R	Liczba użytkowników zeroemisyjnego transportu indywidualnego	WZROST

* Programy, w ramach których realizowane będą planowane projekty komplementarne zostały wskazane w Tabeli 17

** Wartość bazowa ustalona od roku rozpoczynającego perspektywę finansową 2021 -2027 na podstawie BDL GUS

Tabela 27 Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu dla projektów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 Priorytet FEPK.03 Mobilność Miejska i Programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 Priorytet FEPW.03 Zrównoważona Mobilność Miejska

Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji						
Kierunek działania w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	Cel rozwojowy ZIT	Priorytet FEP 2021-2027/FEPW 2021-2027	Rodzaje działań	Nazwa wskaźnika	Rodzaj wskaźnika P-produkt R-rezultat	Wymagany trend
6.1 Zwiększanie mobilności poprzez rozbudowę układu drogowego z uwzględnieniem obwodnic oraz drogowych połączeń międzygminnych oraz poprawy skomunikowania z Międzynarodowym Portem Lotniczym Rzeszów-Jasionka	Cel rozwojowy ZIT 4 Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej.	Priorytet 3 FEP - Mobilność miejska	Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego, bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemu ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą	Długość nowych linii autobusowych	P	WZROST
6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej				Długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii autobusowych	P	WZROST
				Liczba doposażonych obiektów „parkuj i jedź"	P	WZROST
				Liczba miejsc postojowych dla osób z niepełnosprawnościami w wybudowanych, przebudowanych lub doposażonych obiektach „parkuj i jedź"	P	WZROST
				Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	P	WZROST
				Liczba przebudowanych obiektów „parkuj i jedź"	P	WZROST
6.3 Integracja i rozwój systemu transportu publicznego				Liczba wybudowanych obiektów „Bike&Ride"	P	WZROST
				Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź"	P	WZROST
				Liczba zakupionych jednostek taboru autobusowego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej i metropolitarnej	P	WZROST
				Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	P	WZROST
				Wspierana infrastruktura rowerowa	P	WZROST
6.4 Integracja z Podmiejską Koleją Aglomeracyjną				Liczba pojazdów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych, przebudowanych lub doposażonych obiektach „parkuj i jedź"	R	WZROST
				Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	R	WZROST
				Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	R	WZROST
				Szacowana emisja gazów cieplarnianych	R	SPADEK
				6.5 Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF	Priorytet FEPW.03 Zrównoważona mobilność miejska	EFRR/FS.CP2.VIII - Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
Długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii autobusowych		P	WZROST			
Liczba doposażonych obiektów „parkuj i jedz"		P	WZROST			
Liczba miejsc postojowych dla osób z niepełnosprawnościami w wybudowanych, przebudowanych lub doposażonych obiektach „parkuj i jedz"		P	WZROST			
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)		P	WZROST			
Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)		P	WZROST			
Liczba przebudowanych i rozbudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych		P	WZROST			
Liczba przebudowanych obiektów „parkuj i jedz"		P	WZROST			

Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji						
Kierunek działania w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	Cel rozwojowy ZIT	Priorytet FEP 2021- 2027/FEPW 2021-2027	Rodzaje działań	Nazwa wskaźnika	Rodzaj wskaźnika P-produkt R-rezultat	Wymagany trend
6.5 Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF				Liczba wybudowanych obiektów „Bike&Ride”	P	WZROST
				Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź”	P	WZROST
				Liczba zakupionych jednostek taboru autobusowego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej i metropolitarnej	P	WZROST
				Miasta z nowymi lub zmodernizowanymi cyfrowymi systemami transportu miejskiego	P	WZROST
				Wspierana infrastruktura rowerowa	P	WZROST
				Liczba ludności korzystającej z nowych lub zmodernizowanych cyfrowych systemów transportu miejskiego	R	WZROST
				Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	R	WZROST
				Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	R	WZROST
				Szacowana emisja gazów cieplarnianych	R	SPADEK

V.3 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 jest realizowana m.in. poprzez dokumenty wykonawcze, w szczególności programy sektorowe (branżowe), plany i polityki (obowiązkowe, wymagane przepisami prawa lub fakultatywne).

- Dokumenty wykonawcze poszczególnych gmin ROF powinny być opracowywane lub aktualizowane z zachowaniem spójności ze *Strategią ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030*, jako dokumentu nadrzędnego. W każdym z opracowywanych dokumentów powinna być wykazana spójność z przedmiotową strategią oraz powinny one zawierać, co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań Strategii.
- Każdy dokument wykonawczy powinien być sporządzany w modelu partycypacyjnym, z udziałem mieszkańców i partnerów społeczno-gospodarczych.
- Projekt dokumentów wykonawczych powinien zostać poddany uzgodnieniom wewnętrznym z właściwymi komórkami organizacyjnymi odpowiednich jednostek, których dotyczą zawarte w nim ustalenia.
- Do obligatoryjnych elementów, które powinny zawierać dokumenty wykonawcze (strategie rozwoju), należy zaliczyć: wnioski z przeprowadzonej diagnozy, cele i działania oraz sposób ich realizacji, oczekiwane rezultaty, system monitoringu i ewaluacji wraz z wykazem wskaźników, system realizacji, ramy finansowe i źródła finansowania.
- Dokumenty wykonawcze powinny być napisane przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- Opracowanie dokumentów wykonawczych powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od ich zainicjowania.
- Każdy dokument wykonawczy powinien posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, która odpowiedzialna będzie za kompleksową realizację celów i działań oraz ich monitorowanie.

Przez dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju rozumie się obowiązkowe lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w ROF oraz w poszczególnych gminach m.in. dokumenty planistyczne (np. studium), programy ochrony środowiska, czy też strategie rozwiązywania problemów społecznych lub gminne programy rewitalizacji. Poniżej przedstawiono tabelę, w której zawarto listę dokumentów opracowanych dla ROF oraz wybrane dokumenty strategiczne na poziomie gminnym z określeniem ich aktualności i wytycznych oraz rekomendacji w zakresie ewentualnych zmian.

Tabela 28 Dokumenty obowiązujące w ROF

Nazwa dokumentu	Aktualność
Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego na lata 2021-2030 z elementami strategii rozwoju elektromobilności dla miasta Rzeszowa i gmin ościennych, które zawarły z Gminą Miasto Rzeszów porozumienia w zakresie organizacji transportu publicznego	Aktualny, zgodny z zapisami <i>Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030</i> , obejmujący zasięg następujących jednostek ROF: Rzeszów, Boguchwała, Tyczyn, Lubenia, Świlcza
Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Związku Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa” z elementami Rozwoju Strategii Elektromobilności	Aktualny, zgodny z zapisami <i>Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030</i> , obejmujący zasięg następujących jednostek ROF: Błażowa, Boguchwała, Głogów Małopolski, Hyżne, Lubenia, Tyczyn, Chmielnik, Czarna, Czudec, Krasne, Świlcza i Trzebownisko
Strategia Przestrzenna Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego - zasady prowadzenia polityki przestrzennej ROF	Aktualny, zgodny z zapisami <i>Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030</i>
Plan mitygacji i adaptacji do zmian klimatu Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego	Aktualny, zgodny z zapisami <i>Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030</i> . Zgodnie z zapisami plan, rekomenduje się przeprowadzenie monitoringu i ewaluację realizacji działań w 2024 r.
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego	Aktualny, zgodny z zapisami <i>Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030</i> .

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 29 Plany i programy obowiązujące w gminach ROF

Strategie rozwoju gmin	
DOKUMENTY	WYTYCZNE I REKOMENDACJE
- Strategia Rozwoju Gminy Błażowa do roku 2030 - Strategia Rozwoju Gminy Boguchwała na lata 2022-2030 - Strategia Rozwoju Gminy Chmielnik do 2029 roku - Strategia Rozwoju Gminy Czarna do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 - Strategia Rozwoju Gminy Czudec na lata 2016-2026 - Strategii Rozwoju Gminy Głogów Małopolski w latach 2022-2032 - Strategia Rozwoju Gminy Hyżne na lata 2021-2030 - Strategia Rozwoju Gminy Krasne na lata 2022-2030 - Strategia Rozwoju Gminy Lubenia do roku 2030 - Strategia Rozwoju Miasta Łańcuta na lata 2021-2027 - Strategia Rozwoju Gminy Łańcut na lata 2022-2030 - Strategia Rozwoju Miasta Rzeszowa Do Roku 2025 - Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Świlcza na lata 2022-2030 - Strategia Rozwoju Gminy Trzebownisko na lata 2022-2030 - Strategia Rozwoju Gminy Tyczyn na lata 2022 – 2030	Rekomenduje się dokonanie aktualizacji strategii gminnych w związku ze znowelizowaną ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w zakresie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustaleń i rekomendacji w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej.

LOKALNE/GMINNE PROGRAMY REWITALIZACJI	
• Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Błażowa na lata 2010-2013 • Gminny Program Rewitalizacji Gminy Boguchwała na lata 2023-2030 • Gminny Program Rewitalizacji Gminy Chmielnik na lata 2024-2030 • Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Czarna na lata 2017-2020 • Program Rewitalizacji Gminy Czudec na lata 2018 – 2023 • Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Głogów Małopolski 2017 – 2023 • Lokalny program rewitalizacji Gminy Hyżne na lata 2017 - 2023 • Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Krasne na lata 2016-2022 • Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubenia na lata 2017–2023 • Gminny Program Rewitalizacji Miasta Łańcuta na lata 2023-2030 • Lokalny Program rewitalizacji dla Gminy Łańcut na lata 2016-2022 • Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miasto Rzeszów do roku 2023⁹⁶ • Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Świlcza na lata 2018 – 2023 • Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Trzebownisko na lata 2016-2022 • Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Tyczyn na lata 2016-2022	Rekomenduje się aktualizację dokumentów, których perspektywa obowiązywania wygaśa. Opracowywane i aktualizowane dokumenty powinny być zgodne ze strategią rozwoju ponadlokalnego.
STUDIA UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	
• Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Uchwalony Uchwałą Rady Miejskiej w Błażowej • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Boguchwała • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Chmielnik • Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czarna, Powiat Łańcucki • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czudec • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Głogów Małopolski • Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Hyżne • Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Krasne • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubenia	Studia powinny być zgodne z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej ROF zawartym w przedmiotowej Strategii. Ze względu na planowane zmiany wynikające z nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, konieczne będzie zastąpienie obowiązujących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego tzw. planem ogólnym do 2026 r. Plan ogólny powinien uwzględniać ustalenia i rekomendacje zawarte

⁹⁶ Obecnie w opracowaniu LPR na nowy okres

• Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Łańcuta • Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Łańcut • Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Rzeszowa • Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowywania przestrzennego Gminy Świlcza • Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Trzebownisko • Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Tyczyn	w strategii rozwoju ponadlokalnego, model struktury funkcjonalno-przestrzenne i wszelkie zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej wynikające z wprowadzanych zmian w strategii.
PROGRAMY OCHRONY ŚRODOWISKA	
• Program ochrony środowiska na lata 2024-2027 dla Gminy Błażowa z perspektywą na lata 2028-2031 • Program Ochrony Środowiska dla Gminy Boguchwała na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029 • Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Hyżne na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026 na lata 2023-2026 z perspektywą do roku 2029 • Program ochrony środowiska na lata 2017 – 2020 z perspektywą na lata 2021 – 2024 (Miasto Łańcut) • Program ochrony środowiska dla GMINY ŁAŃCUT na lata 2017 – 2020 z perspektywą na lata 2021 – 2024 • Program Ochrony Środowiska Miasta Rzeszowa na lata 2021 – 2024 • Program Ochrony środowiska na lata 2020-2023 z perspektywą na lata 2024-2027 (Gmina Trzebownisko) • Program Ochrony Środowiska dla Gminy Tyczyn na lata 2017-2021 z perspektywą do 2024 roku	Rekomenduje się aktualizację/opracowanie dokumentów, których perspektywa obowiązywania wygąsta. Opracowywane i aktualizowane dokumenty powinny być zgodne ze strategią rozwoju ponadlokalnego.
STRATEGIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	
• Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Błażowa na lata 2021-2026 • Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Boguchwała na lata 2016-2025 • Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Chmielnik na lata 2020-2029 • Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarna na lata 2021 – 2027 • Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w latach 2021 – 2031 (Gmina Czudec) • Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Głogów Małopolski na lata 2021- 2026 • Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne na lata 2021-2030 • Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubenia na lata 2016-2026 • Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miasto Łańcut na lata 2021-2026 • Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łańcut na lata 2021-2030 • Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Rzeszowa na lata 2023-2030	Rekomenduje się opracowanie aktualnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Krasne, z uwagi na brak jakichkolwiek strategii dotyczących problematyki społecznej. Opracowywane dokumenty powinny być zgodne ze strategią rozwoju ponadlokalnego.

- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świltza na lata 2019 – 2029
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Trzebownisko na lata 2023-2030
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 (Gmina Tyczyn)

V.4 Opis procesu uspołecznienia i działań partycypacyjnych

Strategie rozwoju to dokumenty silnie uspołecznione. Zgodnie z zapisami rozporządzenia ogólnego i art. 29. Strategie terytorialne zawierają opis udziału partnerów zgodnie z art. 8 w przygotowaniu strategii i jej realizacji. Konkretnie, jak wskazują zapisy umowy partnerstwa i ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, obowiązkowym elementem Strategii ZIT jest opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Strategii ZIT oraz sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji społecznych⁹⁷.

Zatem ważne jest prowadzenie konsultacji i zaangażowanie partnerów w proces opracowania strategii. Zgodnie z § 22 ust. 1. statutu Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, którego obowiązująca wersja stanowi załącznik nr 1 do uchwały nr 04.15.2021 Zebrania Delegatów Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego z dnia 17 grudnia 2021 r., Zarząd może powoływać komisje i grupy robocze dla realizacji zadań Stowarzyszenia ROF. Zatem oprócz organów stowarzyszenia, którymi są: Zebranie Delegatów, Zarząd oraz Komisja Rewizyjna (których zadania i kompetencje opisano w rozdziale V.1. Założenia wdrożeniowe), powołano dodatkowy podmiot – Komisję partnerów społeczno-gospodarczych⁹⁸. Nabór partnerów prowadzony był w terminie od 17.02.2022 r. do 14.03. 2022 r. za pośrednictwem interaktywnego formularza zgłoszeń⁹⁹. Celem naboru było wyłonienie Partnerów, którzy będą współpracowali ze Stowarzyszeniem Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, Urzędami Miast/Gmin tworzących Rzeszowski Obszar Funkcjonalny oraz z wykonawcą przy opracowaniu *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030*. Informacja o prowadzonym naborze została udostępniona na stronach internetowych członków ROF oraz na stronie Stowarzyszenia ROF. Wśród wymagań i kryteriów wyboru wskazano na: doświadczenie

⁹⁷ Art. 34. ust. 15. pkt. 6 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027

⁹⁸ Uchwała nr 05.10.2022 Zarządu Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego z dnia 5 kwietnia 2022 r. w sprawie powołania Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030

⁹⁹ https://ankieta.deltapartner.org.pl/zit_rof_organizacje

w realizacji działań w zakresie tematycznym Strategii ZIT, prowadzenie działalności na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz zgodność działania potencjalnego partnera z zakresem tematycznym Strategii ZIT. Warunkiem przystąpienia do naboru było przesłanie Formularza zgłoszeniowego dla partnerów społecznych i gospodarczych do udziału w pracach nad Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w wyznaczonym terminie. W trakcie naboru spłynęło 6 formularzy, a wszystkie wskazane podmioty weszły w skład komisji. Ponadto komisja musi liczyć nie mniej niż 5 członków, w tym minimum dwóch przedstawicieli Stowarzyszenia.

Zgodnie z zapisami Regulaminu Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 będącego załącznikiem do uchwały z dnia 5 kwietnia 2022 r.¹⁰⁰ możliwe jest powołanie dodatkowych partnerów społeczno-gospodarczych spełniających kryteria wskazane w ogłoszeniu o naborze partnerów.

Komisję powołano na czas nieokreślony, a w jej skład oprócz przedstawicieli Stowarzyszenia ROF wchodzi przedstawiciele następujących podmiotów¹⁰¹:

Tabela 30 Partnerzy społeczno-gospodarczy

Podmiot	Główny obszar działalności
Stowarzyszenie Świadomy Obywatel Rzeszowa	sport i turystyka, edukacja, kultura i sztuka, ochrona zdrowia, usługi socjalne i pomoc społeczna, rozwój lokalny, ochrona środowiska, zarządzanie publiczne
Akademia Rozwoju Społecznego	sport i turystyka, kultura i sztuka, ochrona zdrowia,
Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza	edukacja (opinie, badania, analizy, kursy, szkolenia, studia podyplomowe, doktoranckie)
Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich Gminy Trzebownisko	sport i turystyka, edukacja, kultura i sztuka, ochrona zdrowia, rozwój lokalny, ochrona środowiska
Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	usługi socjalne i pomoc społeczna, rozwój lokalny, ochrona środowiska, przedsiębiorczość
Fundacja Rozwoju Społeczno-Gospodarczego INWENCJA	sport i turystyka, kultura i sztuka, usługi socjalne i pomoc społeczna,

¹⁰⁰ Uchwała nr 05.10.2022 Zarządu Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego z dnia 5 kwietnia 2022 r. w sprawie powołania Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030, z późn. zm.

Stowarzyszenie Sportowo-Turystyczne „Lubcza” z siedzibą w Raławówce	sport i turystyka

Celem komisji partnerów społeczno-gospodarczych jest wsparcie działania Stowarzyszenia w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030*. Pełni ona funkcje opiniotawczo-doradcze, które związane są z przygotowaniem oraz wdrażaniem *Strategii ZIT ROF do roku 2030*. Dodatkowo stanowi forum współpracy oraz dialogu interesariuszy z organami Stowarzyszenia ROF. Działa w imieniu partnerów społecznych i gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji z terenu gmin wchodzących w skład Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (zgodnie z warunkami przygotowania i przyjęcia *Strategii ZIT*¹⁰², wskazanymi w Umowie partnerstwa). Członkowie komisji powoływani są przez Zarząd Stowarzyszenia ROF, w jej skład wchodzi nie mniej niż 5 osób, w tym co najmniej dwie osoby będące przedstawicielami Stowarzyszenia ROF. W strukturach organizacyjnych komisji wybiera się Prezydium Komisji, w skład którego wchodzi Przewodniczący i Zastępca (który kieruje pracami komisji, w trakcie nieobecności Przewodniczącego). Zadaniem Przewodniczącego Komisji jest przede wszystkim zwoływanie posiedzenia Komisji, ustalenie porządku i terminu obrad, przewodniczenie obradom czy reprezentowanie komisji. Obsługą Komisji zajmuje się Biuro Stowarzyszenia ROF, które odpowiada m.in. za sporządzanie protokołów z posiedzeń, przygotowanie materiałów czy ich archiwizację.

W dniu 26.05.2022 r. odbyło się Posiedzenie Komisji partnerów społeczno - gospodarczych na potrzeby opracowania *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* w trakcie, którego dokonano wyboru Prezydium Komisji. Dokument *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* na bieżąco był konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych.

Analiza potencjałów i potrzeb w zakresie realizowanych według FEP 2021-2027 projektów, dokonana została przy zaangażowaniu JST i w oparciu o wyniki przeprowadzonych badań ankietowych wśród samorządów. Badanie kwestionariuszem ankiety przeprowadzono wraz z udostępnieniem listy pytań

¹⁰² Strategia ZIT powinna w szczególności zawierać: opis procesu zaangażowania partnerów społecznych i gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem *Strategii ZIT* oraz sprawozdanie z jego konsultacji społecznych.

dotyczących aktualnej sytuacji i potrzeb w zakresie kultury, turystyki i odnowy przestrzeni w sierpniu 2023 r. Pozwoliło to na zaangażowanie w proces opracowania jednostek wchodzących w skład ROF, w celu pełniejszego zobrazowania skali problemu i realnych potrzeb. Zgodnie z Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 wybór projektów, które realizują strategię ZIT dokonywany jest w ramach prac nad dokumentem, a następnie w ramach procedury przyjmowania strategii przez Związek ZIT oraz opiniowania przez właściwą instytucję zarządzającą programem regionalnym oraz przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.

Zgodnie z obowiązującymi warunkami realizacji ZIT, strategia podlega zaopiniowaniu „przez właściwą Instytucję Zarządzającą w zakresie możliwości finansowania strategii w ramach danego programu w terminie do 60 dni od dnia jej otrzymania”. Dodatkowo wymagana jest również opinia ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, podobnie jak w przypadku IZ, w terminie 60 dni.

Do zaopiniowania dokumentu uprawnione jest również ciało doradcze, pełniące funkcje opiniodawczo-doradcze, które związane są z przygotowaniem oraz wdrażaniem *Strategii ZIT ROF do roku 2030*. W dniu 31 października 2024 r. projekt dokumentu został pozytywnie zaopiniowany przez komisję partnerów społeczno-gospodarczych. Zgodnie z regulaminem, ciało doradcze dokonuje opiniowania projektów uchwał organów odpowiedzialnych za przyjęcie strategii rozwoju ponadlokalnego na każdym etapie jej zatwierdzania.

V.4.1 Wynik konsultacji społecznych

Aby umożliwić zaangażowanie społeczeństwa w tworzenie *Strategii ZIT ROF do roku 2030* przeprowadzono konsultacje projektu dokumentu w terminie 8 listopada 2024 r. – 15 grudnia 2024 r.

Podstawę prawną definiującą tryb i harmonogram konsultacji projektu dokumentu, stanowiła w szczególności ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324 z późn. zm.), ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.), zasada partnerstwa opisana w art. 8 rozporządzenia UE oraz art. 34 ust. 6. pkt. 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027.

Konsultacje skierowane były do wszystkich zainteresowanych, ze szczególnym wskazaniem na mieszkańców Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego i gmin ROF. Oprócz mieszkańców, projekt *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* podlegał konsultacjom z sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Informacje o konsultacjach zamieszczone zostały na stronach internetowych oraz BIP

Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego i gmin ROF. W dniu 15 listopada 2024 r. w siedzibie Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego odbyło się spotkanie konsultacyjne. Podczas spotkania omówiono założenia *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030*, diagnozę i uzyskane wyniki oraz przyjęte cele i kierunki działań. Uczestnicy zostali poinformowani o formach i sposobach składania formularzy uwag. Z przeprowadzonych konsultacji sporządzono sprawozdanie, które opublikowano na stronach internetowych oraz BIP Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego i gmin ROF.

Zgodnie z art. 10g ust. 5 i 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) projekt strategii rozwoju ponadlokalnego opracowuje odpowiednio wójt albo starosta wskazany w porozumieniu międzygminnym, organ wykonawczy związku międzygminnego albo stowarzyszenia oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.

W dniu 14 listopada 2024 r. przedłożono projekt Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 do Zarządu Województwa Podkarpackiego, który na mocy Uchwały nr 55/1354/24 z dnia 3 grudnia 2024 r. w przedmiocie sposobu uwzględnienia w projekcie Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030, wydał pozytywną opinię dla przedmiotowego dokumentu.

V.5 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Podstawą prawną dla przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112).

W dniu 14 listopada 2024 r. wystąpiono z pismem do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie, dotyczącym uzgodnienia odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030.

Pismem o sygnaturze WOOŚ.410.1.50.2024.AP.4 z dnia 6 grudnia 2024 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem o sygnaturze SNZ.9020.1.70.2024.ASZ z dnia 28 listopada 2024 r. odmówili uzgodnienia od odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, ustalając równocześnie zakres

i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla ww. projektu dokumentu. Wobec powyższego, projekt dokumentu zostanie poddany procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

V.6 Ewaluacja ex-ante

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 324 z późn. zm) art. 9 pkt 6) i art. 10a ust. 2. Podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przeprowadza uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju – przed jej przyjęciem. Poniżej zestawiono wnioski z przeprowadzonej ewaluacji.

Podczas ewaluacji ex-ante wysoko oceniono jakość dokumentu pod względem każdego z czterech ocenianych kryteriów:

- **Trafność celów strategicznych i planowanych działań względem zidentyfikowanych problemów lub wyzwań i potencjałów**

Zaproponowane kierunki działań zawarte w dokumencie wskazują na złożoność problemów w poszczególnych sferach i odnoszą się wprost do danego celu strategicznego. Stąd też opracowane kierunki działań są specyficzne i jednocześnie spójne.

- **Przewidywana skuteczność działań na rzecz realizacji celów oraz metod ich wdrażania i zabezpieczenia odpowiednich zasobów**

Stwierdza się, że cele zawarte w dokumencie oraz mechanizmy wdrożeniowe są dobrze wyznaczone i opisane, co zapewni skuteczność działań w ramach realizacji *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030*. W sposób konkretny zostały w nim sformułowane niezbędne do podjęcia czynności, które całościowo mają zapewnić skuteczne wdrożenie założeń ewaluowanego dokumentu. Materializacja wytycznych opracowanego systemu da zatem silne podstawy do osiągnięcia zamierzonych celów.

- **Przewidywana efektywność sumy zasobów przeznaczonych na realizację działań**

W dokumencie ustalono ramy finansowe strategii oraz potencjalne źródła jej finansowania od programów finansowanych ze środków UE po środki z programów rządowych i środki własne. Zakłada się, że koszty i zasoby przeznaczone na realizację celów zostaną wykorzystane w sposób skuteczny – dotyczą bowiem trafnie zidentyfikowanych problemów i wyzwań.

- **Spójność wewnętrzna (między celami a priorytetami i działaniami) oraz spójność zewnętrzna (między założeniami dokumentu a założeniami dokumentów wyższego rzędu lub równorzędnymi na poziomie krajowym i regionalnym).**

W zakresie spójności wewnętrznej fundament do ukierunkowania założeń rozwojowych stanowią wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennego obszaru. Cele strategiczne są wynikiem zdiagnozowanych uprzednio potrzeb i potencjałów rozwojowych obszaru. W sześciu celach strategicznych zawarto kierunki działań, z których każdy został opisany z uwzględnieniem możliwych do realizacji przedsięwzięć. Co istotne, zaplanowane kierunki nie zachowują wobec siebie sprzeczności, mają charakter spójny wewnętrznie i wzajemnie się uzupełniają. Stanowią ponadto odpowiedź na trafnie zidentyfikowane problemy i zagrożenia o charakterze rozwojowym. Należy podkreślić, że uspołecznienie procesu opracowywania strategii od samego jego początku, tj. od prac nad diagnozą, spotkaniami konsultacyjnymi, badaniami za pomocą ankiet, w połączeniu z przeprowadzoną analizą danych statystycznych, polityk i obowiązujących dokumentów strategicznych oraz rozpoznaniem potencjałami i wyzwaniem, stanowi mocny fundament uzasadniający powstały schemat celów i kierunków działania. Stwierdzono również zachowanie spójności zewnętrznej, która jest o tyle istotna, że proces powstawania ewaluowanego dokumentu miał charakter długotrwały, co wiązało się z koniecznością sukcesywnego dostosowywania dokumentu do zmieniających się uwarunkowań.

V.7 Ramy finansowe i źródła finansowania poza ZIT

Realizacja poszczególnych inwestycji zaplanowanych w strategii będzie możliwa dzięki wykorzystaniu środków finansowych z różnych źródeł, m.in.:

- środków własnych gmin i powiatów tworzących Rzeszowski Obszar Funkcjonalny;
- środków pochodzących z budżetu państwa lub budżetu samorządu województwa przewidziane na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania;
- środków z funduszy celowych;
- środków z Funduszy Europejskich dostępnych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego;
- środków prywatnych, np. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, wspólnot mieszkaniowych;
- innych funduszy zewnętrznych, np. funduszy norweskich i funduszy Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- innych środków publicznych.

Zakłada się, że poszczególne działania rozwojowe będą finansowane głównie z budżetów gmin wchodzących w skład Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz z Funduszy Europejskich, które zgodnie z założeniami perspektywy finansowej UE a lata 2021-2027 będą stanowiły wsparcie m.in. przedsiębiorstw, jednostek samorządu terytorialnego, instytucji otoczenia biznesu czy instytucji

badawczych. Pomoc finansowa będzie obejmowała przedsięwzięcia z zakresu realizacji inwestycji w infrastrukturę, sprawy społeczne, innowacje, przedsiębiorczość, cyfryzację oraz ochronę środowiska.

Środki z Funduszy Europejskich zostaną rozdysponowane w ramach programów krajowych i regionalnych, które mogą stanowić podstawę do finansowania projektów zaplanowanych w ramach niniejszej *Strategii ZIT ROF do roku 2030*. Ramy finansowe i kwoty dotyczące poszczególnych przedsięwzięć i projektów do realizacji wraz ze wskazaniem źródeł, przedstawiono w rozdziale IV.5 Plan finansowy i źródła finansowania.

Zapewnienie ram finansowych wpływa na możliwość realizacji strategii rozwoju ponadlokalnego. Poniżej zaprezentowano szacunek wielkości nakładów na poszczególne cele, które niezbędne są do ich osiągnięcia. Szacunkowy udział procentowy wydatków na poszczególne cele strategiczne przedstawia się następująco:

Tabela 31 Szacunkowy udział procentowy wydatków

Wymiar	Cel	Szacunkowy udział [%] i [zł]	
Wymiar społeczny	Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych	7,2%	514 235 210
Wymiar gospodarczy	Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego	1,2%	84 375 000
Wymiar gospodarczy	Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej	0,5%	35 100 000
Wymiar przestrzenny	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu	35,0%	2 509 048 033
Wymiar przestrzenny	Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym	8,7%	620 795 154
Wymiar przestrzenny	Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji	47,5%	3 403 106 562

Źródło: Opracowanie własne.

Należy mieć na uwadze, że realizacja celów strategicznych wskazanych w strategii rozwoju ponadlokalnego, w pełnym zakresie będzie możliwa wyłącznie pod warunkiem pozyskania

dofinansowania z zewnętrznych źródeł. Kwoty i rozkład środków mogą ulec zmianie ze względu na sytuację inflacyjną oraz poziom kosztów związanych z realizacją poszczególnych inwestycji.

Poniżej przedstawiono zakres poszczególnych programów wraz ze wskazaniem możliwości ich wykorzystania.

Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy (Fundusze norweskie i EOG)

Wsparcie w ramach Mechanizmu Finansowego EOG i Funduszy Norweskich uwzględnia przede wszystkim rozwój przedsiębiorczości i innowacji, a także usług publicznych (m.in. edukacji, zdrowia i kultury) i ochronę środowiska. Poszczególne programy w ramach III edycji Funduszy Norweskich i EOG będą wdrażane do 2024 r., istnieje zatem możliwość wykorzystania dostępnych środków do realizacji działań skupionych w każdym z celów strategicznych niniejszej *Strategii ZIT ROF do roku 2030*. Wśród priorytetów, w ramach których możliwe będzie pozyskanie wsparcia znajdują się: Rozwój przedsiębiorczości i innowacje, Rozwój Lokalny, Edukacja, Kultura, Społeczeństwo Obywatelskie oraz Środowisko, Energia i Zmiany Klimatu.

Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 (FEP)

Zgodnie z Umową Partnerstwa, na wsparcie województwa podkarpackiego w perspektywie 2021-2027 łącznie zostanie przekazane ok. 2,26 mld euro. Zgodnie z założeniami programu *Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027*, środki zostaną rozdysponowane w ramach 8 priorytetów: Konkurencyjna i cyfrowa gospodarka, Energia i środowisko, Mobilność miejska, Mobilność i łączność, Infrastruktura bliżej ludzi, Rozwój zrównoważony terytorialnie, Kapitał ludzki gotowy do zmian, Rozwój lokalny kierowany przez społeczność.

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS)

Program opiera się na wsparciu rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. Zgodnie z założeniami programu, wsparciem zostaną objęte przede wszystkim inwestycje związane z poprawą jakości infrastruktury drogowej, poprawą wydolności ochrony zdrowia, a także wykorzystaniem potencjału tkwiącego w dziedzictwie kulturowym. W ramach programu mogą zatem zostać sfinansowane działania przewidziane w 4. Celu strategicznym (m.in. działania związane z rozwojem gospodarki wodno-ściekowej, modernizacją infrastruktury technicznej, czy adaptacją do zmian klimatu) oraz 6. Celu strategicznym (m.in. przedsięwzięcia uwzględniające rozbudowę układu drogowego i rozwój transportu publicznego). Ponadto, priorytety programu FEnIKS obejmują usługi publiczne, zwłaszcza kulturę i ochronę zdrowia, co daje szansę na sfinansowanie kierunków działania 1. Celu strategicznego np. w zakresie zwiększania

dostępności nowoczesnych usług medycznych czy 4. Celu strategicznego w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego i wsparcia instytucji kultury.

Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 (FENG)

Głównym celem Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 jest zwiększenie potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii, a także wzrost konkurencyjności MŚP. Wsparciem mogą zostać objęte przedsięwzięcia wpisujące się w trzy priorytety: Wsparcie dla przedsiębiorców, Środowisko przyjazne innowacjom oraz Zazielenienie przedsiębiorstw, a więc kierunki wytyczone w ramach 2. Celu strategicznego związane z rozwojem przedsiębiorczości czy współpracy międzysektorowej w obszarze innowacji.

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)

Realizacja programu uwzględnia wsparcie m.in. na rzecz poprawy sytuacji na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia. Program FERS może być brany pod uwagę przede wszystkim przy realizacji działań w ramach 1. Celu strategicznego, który skupia przedsięwzięcia ukierunkowane na rozwój usług publicznych (m.in. podnoszenie jakości kształcenia, poprawa dostępności usług medycznych, rozwój budownictwa mieszkaniowego). Ponadto, wśród priorytetów programu znajdują się *Lepsze polityki dla rozwoju społecznego*, co stanowi szansę na wsparcie działań aktywizujących na rynku pracy oraz związanych z włączeniem i integracją społeczną wyznaczonych w ramach 2. Celu strategicznego.

Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 (FEPW)

Program koncentruje się na pięciu obszarach: przedsiębiorczość i innowacje, energia i klimat, zrównoważona mobilność miejska, spójna sieć transportowa, zrównoważona turystyka. W Programie Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 wspieranie są zadania zapisane w ramach celów polityki: CP 1 – Przedsiębiorczość; CP 2 – Energia; CP 3 – Infrastruktura drogowa i CP 4 – Turystyka. Program ma na celu w szczególności: wzmacnianie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, zwiększanie atrakcyjności miast i podniesienie jakości życia mieszkańców w dobie zmian klimatu, zwiększenie dostępności transportowej (kolejowej i drogowej) makroregionu, wzrost wykorzystania potencjału turystyki dla rozwoju społeczno-gospodarczego. Zapisy FEPW dotyczą wsparcia realizacji zadań, zaplanowanych w szczególności w ramach Celu strategicznego 4, Celu strategicznego 5 i 6 przedmiotowej *Strategii ZIT ROF do roku 2030*.

Spis tabel, rysunków i wykresów

Tabela 1 Kierunki interwencji w ramach OSI.....	21
Tabela 2 Kierunki interwencji wraz z przyporządkowaniem gmin ROF.....	24
Tabela 3 Etapy prac związane z opracowywaniem dokumentu.....	30
Tabela 4 Liczba ludności i gęstość zaludnienia gmin ROF w 2022 r.	35
Tabela 5 Powierzchnia oraz udział procentowy gmin w całkowitej powierzchni ROF w 2022 r.	36
Tabela 6 Katalog wskaźników na poziomie strategicznym	98
Tabela 7 Realizacja instrumentu ZIT	107
Tabela 8 Rodzaje działań przewidziane do realizacji w ramach Priorytetu 3	108
Tabela 9 Rodzaje działań i typy projektów przewidziane do realizacji w ramach Priorytetu 6	109
Tabela 10 Szlaki i ścieżki turystyczne	117
Tabela 11 Wykaz ścieżek rowerowych w gminach ROF	121
Tabela 12 Poziom dostępności do instytucji kultury.....	127
Tabela 13 Obiekty instytucji kultury planowane do objęcia wsparciem w ramach projektu.....	130
Tabela 14 Powierzchnia terenów zielonych i terenów nieprzepuszczalnych w gminach ROF	138
Tabela 15 Schemat uwzględniający przedsięwzięcia zintegrowane, które realizować będą cele rozwojowe ZIT	161
Tabela 16 Projekty uzupełniające przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób konkurencyjny finansowanych z FEP 2021-2027.....	184
Tabela 17 Projekty komplementarne przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF.....	190
Tabela 18 Projekty podstawowe przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób niekonkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027	195
Tabela 19 Projekty rezerwowe przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób niekonkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027	195
Tabela 20 Projekty przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób konkurencyjny finansowanych w ramach Instrumentu ZIT FEP 2021-2027 oraz w sposób niekonkurencyjny w ramach FEPW 2021-2027	196
Tabela 21 Realizacja przedsięwzięć Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych finansowanych w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027: Priorytet FEPK.06 Rozwój Zrównoważony Terytorialnie i Priorytet FEPK.03 Mobilność Miejska	197
Tabela 22 Realizacja przedsięwzięć Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych finansowanych w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027: Priorytet FEPW.03 Zrównoważona Mobilność Miejska	198
Tabela 23 Schemat organizacyjny i poszczególne organy Stowarzyszenia ROF.....	199
Tabela 24 Wskaźniki produktu ZIT	202
Tabela 25 Wskaźniki rezultatu ZIT	203
Tabela 26 Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu *	203
Tabela 27 Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu dla projektów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027 Priorytet FEPK.03 Mobilność Miejska i Programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 Priorytet FEPW.03 Zrównoważona Mobilność Miejska.....	206
Tabela 28 Dokumenty obowiązujące w ROF.....	209
Tabela 29 Plany i programy obowiązujące w gminach ROF.....	209
Tabela 30 Partnerzy społeczno-gospodarczy	213
Tabela 31 Szacunkowy udział procentowy wydatków	219
Rysunek 1 Terytorialny wymiar Strategii jako obszar horyzontalny.....	18
Rysunek 2 OSI Wschodnia Polska z uwzględnieniem położenia ROF.....	19
Rysunek 3 OSI Rzeszów i Rzeszowski Obszar Funkcjonalny	25
Rysunek 4 OSI obszary zagrożone trwałą marginalizacją na poziomie krajowym i regionalnym, z uwzględnieniem położenia ROF... ..	27
Rysunek 5 OSI obszary wiejskie z uwzględnieniem położenia ROF.....	28
Rysunek 6 Granice administracyjne ROF.....	35
Rysunek 7 Struktura Strategii ZIT ROF do roku 2030.....	58
Rysunek 8 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	87
Rysunek 9 Strategiczne Obszary Rozwoju	91
Rysunek 10 Sieć transportowa i infrastruktura techniczna	92
Rysunek 11 Środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe	93
Rysunek 12 Gospodarka wodna.....	94
Rysunek 13 Demografia i usługi społeczne	95
Rysunek 14 Zagospodarowanie terenu	96
Rysunek 15 Struktura sieci osadniczej wraz z hierarchią jednostek osadniczych	97
Rysunek 16 Przebieg tras rowerowych a lokalizacja wybranych atrakcji turystycznych	122
Rysunek 17 Przebieg istniejących tras rowerowych a planowe do realizacji szlaki kajakowe, piesze i rowerowe	123
Rysunek 18 Istniejące instytucje kultury i ich filie na terenie ROF.....	126
Rysunek 19 Rozmieszczenie terenów przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych na terenie ROF	139
Wykres 1 Struktura udziału gmin w całkowitej powierzchni ROF [w %].....	37

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

STRATEGII ZIT RZESZOWSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

DO ROKU 2030

STOWARZYSZENIE

RZESZOWSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Dokument został opracowany przez zespół specjalistów w składzie:

mgr inż. Adrianna Siekierka oraz mgr inż. Karolina Ioannidis.

Rzeszów, 09.01.2024 r.

Spis treści

1. Przedmiot i zakres opracowania	5
2. Cel i zakres merytoryczny opracowania	6
3. Zakres prognozy	6
4. Metody pracy i materiały źródłowe	8
5. Przedmiot i podmiot Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030.....	9
6. Komplementarność opracowania	10
7. Misja i wizja ROF.....	20
8. Cele strategiczne ROF wraz z uzasadnieniem	23
9. Kierunki działań ROF wraz ze schematem interwencji.....	32
10. Cele realizowane w ramach ZIT	36
11. Lista projektów realizujących cele ZIT	45
11.1. Lista projektów planowanych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027	45
11.2. Lista projektów planowanych do dofinansowania w sposób konkurencyjny w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027	53
11.3. Lista projektów planowanych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny w ramach FEPW 2021-2027	56
11.4. Lista projektów rezerwowych planowanych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027	57
11.5. Lista projektów uzupełniających przewidzianych do realizacji przez partnerów ROF według priorytetów FEP 2021-2027.....	65
11.6. Wykaz projektów komplementarnych	71
12. Analiza i ocena istniejącego stanu na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji	76
12.1. Charakterystyka ROF	76
12.2. Istniejący stan środowiska	79
12.2.1. Jakość powietrza.....	79
12.2.2. Możliwości rozwoju OZE.....	86
12.2.3. Wody	92
12.2.4. Hałas	122
12.2.5. Zasoby przyrodnicze	127
13. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym.....	144
14. Przewidywane oddziaływanie na środowisko w wyniku realizacji zapisów dokumentu	152
14.1. Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko	203
14.2. Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody	204
14.3. Korytarze ekologiczne	212
14.4. Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta	212
14.5. Ludzie.....	215
14.6. Powietrze atmosferyczne	216
14.7. Klimat.....	219
14.8. Zabytki oraz dobra materialne	221

14.9. Zasoby naturalne	222
14.10. Wody	223
14.11. Krajobraz i powierzchnia ziemi.....	229
14.12. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne	231
14.13. Gospodarka odpadami i ograniczenie powstawania odpadów	232
14.14. Ryzyko wystąpienia poważnej awarii	233
15. Analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu	235
16. Propozycja działań alternatywnych.....	240
17. Potencjonalne oddziaływanie transgraniczne.....	241
18. Monitoring i ewaluacja.....	242
19. Podsumowanie i wnioski	248
20. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	249
21. Zestawienie tabel i rysunków	253

1. Przedmiot i zakres opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030*. Opracowanie zostało wykonane w oparciu o art. 46 oraz art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112).

Zgodnie z zapisami artykułów 46 Ustawy OOS, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty następujących dokumentów strategicznych:

1. planu ogólnego gminy oraz planu zagospodarowania przestrzennego, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także koncepcji rozwoju kraju, strategii rozwoju, programu, polityki publicznej i dokumentu programowego, z zakresu polityki rozwoju, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
2. polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
3. polityki, strategii, planu i programu innego niż wymienione w pkt 1 i 2, którego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie jest on bezpośrednio związany z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony.

Zgodnie z artykułem 47 Ustawy OOS przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektu dokumentu innego niż wymieniony w art. 46 ust. 1 oraz w przypadku projektu zmiany takiego dokumentu, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57 Ustawy OOS, organ opracowujący projekt stwierdzi, że realizacja postanowień danego dokumentu albo jego zmiany może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektów dokumentów, innych niż wymienione powyżej, jeżeli wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko. Projekt *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* wpisuje się w powyższy katalog dokumentów.

2. Cel i zakres merytoryczny opracowania

Głównym celem prognozy jest ustalenie czy zapisy projektu *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego a cele ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są spójne z celami i priorytetami zaplanowanymi w dokumentach wyższego szczebla. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

3. Zakres prognozy

Zakres prognozy powinien być zgodny z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112).

Prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko;
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Prognoza ponadto określa, analizuje i ocenia:

1. istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
2. stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;
3. istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
4. cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
5. przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz

pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne.

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Prognoza przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarowych form ochrony przyrody;
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zakres i stopień szczegółowości Prognozy oddziaływania na środowisko został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie (pismo znak: WOOŚ.410.1.50.2024.AP.4 z dnia 6 grudnia 2024 r.) oraz z Podkarpackim Państwowym Wojewódzkim Inspektoratem Sanitarnym w Rzeszowie (pismo znak: SNZ.9020.1.70.2024.ASZ z dnia 28 listopada 2024 r.).

4. Metody pracy i materiały źródłowe

Prognoza została opracowana zgodnie z zaleceniami zawartymi w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112). Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autor kierował się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej. Wszystkie zastosowane metody oceny są dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu. Część dotycząca oceny oddziaływania na środowisko w projektowanym opracowaniu przedstawiono tabelarycznie. Oceny dokonano w oparciu o analizę poszczególnych elementów środowiska w zależności od zagrożeń stwarzanych przez oddziaływanie na środowisko planowanych inwestycji.

5. Przedmiot i podmiot Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030

„Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030” to strategia rozwoju ponadlokalnego, która jest rodzajem strategii terytorialnej. Jednocześnie przedmiotowy dokument stanowi Strategię ZIT w zakresie tego instrumentu w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027. Przywołany mechanizm ZIT został kompleksowo opisany w rozdziale IV Strategii - Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Innymi słowy należy stwierdzić, że opracowanie na temat szeroko definiowanego rozwoju ROF w perspektywie roku 2030 oraz w formie operacyjnej odwołuje się do szczególnej formy wsparcia dla miejskich obszarów funkcjonalnych, jaką jest ZIT.

Podmiotem Strategii ZIT ROF do roku 2030 (jej inicjatorem, operatorem i podmiotem wdrażającym) jest Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, które jest stowarzyszeniem jednostek samorządu terytorialnego, powołanym m.in. w celu wspierania idei samorządności terytorialnej, ochrony wspólnych interesów, wzmocnienia powiązań i współpracy jednostek czy wymiany doświadczeń. Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego (Stowarzyszenie ROF) pełni funkcję Związku ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne). Przez Związek ZIT rozumie się zinstytucjonalizowaną formę partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego, które wdrażają mechanizm ZIT. Zgodnie z zapisami umowy partnerstwa, do podstawowych zadań Związku ZIT należy kreowanie polityki rozwoju na obszarze realizacji tego mechanizmu oraz koordynowanie realizacji projektów, które wynikają ze Strategii ZIT ROF do roku 2030.

Stowarzyszenie zostało powołane w 2015 r., w jego skład wchodzi obecnie 15 jednostek. Pierwotną formą współpracy gmin Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego było Porozumienie w sprawie określenia zasad współpracy Stron Porozumienia przy realizacji zadań przewidzianych dla Związku ZIT, które zostało zawarte w 2014 r. przez Gminę Miasto Rzeszów, Miasto Łańcut oraz Gminy: Boguchwała, Chmielnik, Czarna, Czudec, Głogów Małopolski, Krasne, Lubenia, Łańcut, Świlcza, Trzebownisko i Tyczyn i funkcjonowało przez około 1,5 roku. Obecnie Stowarzyszenie ROF kontynuuje zadania, które obejmowało wspomniane porozumienie. Decyzją Zebrania Delegatów Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego z listopada 2021 roku, do Stowarzyszenia dołączyły Gmina Błażowa oraz Gmina Hyżne.

6. Komplementarność opracowania

Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030, została przeanalizowana pod kątem spójności celów i zapisów kluczowych dokumentów strategicznych i operacyjnych na szczeblu ogólnoeuropejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Komplementarność celów z zapisami zawartymi w analizowanych dokumentach, została wykazana poniżej.

Europejski Zielony Ład

Europejski Zielony Ład zawiera plan działań, które mają na celu umożliwienie efektywniejszego wykorzystania zasobów, dzięki przejściu na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym, a także przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej i zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń. Kierunki działania, przewidziane do realizacji w niniejszym dokumencie w ramach Celu strategicznego 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu, wpisują się w działania wskazane w dokumencie Europejski Zielony Ład.

	Europejski Zielony Ład		Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030
Działania	• inwestycje w technologie przyjazne dla środowiska • wspieranie innowacji przemysłowych • wprowadzanie czystszych, tańszych i zdrowszych form transportu prywatnego i publicznego • obniżenie emisyjności sektora energii • zapewnienie większej efektywności energetycznej budynków	Cel 4	Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)

KSRR 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r., który przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, które powinny podjąć rząd oraz samorządy na różnych szczeblach, a także podmioty, które uczestniczą w realizacji tej polityki, wojewódzkie, w perspektywie roku 2030. Nadrzędnym celem zdefiniowanym we wskazanym dokumencie jest „efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”.

Poniższa tabela przedstawia cele wskazane w KSRR 2030 oraz odpowiadające im cele strategiczne przewidziane do realizacji w Strategii ZIT ROF do roku 2030.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030		Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Cel 1	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Cel 4 Cel 5 Cel 6	Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
Cel 2	Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Cel 2 Cel 3	Cel strategiczny 2 Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego Cel strategiczny 3 Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Cel 3	Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	Cel 1	Cel strategiczny 1 Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym. Cel I koresponduje z celem 2 i celem 3 niniejszej strategii, natomiast cel II tożsamy jest z celami 1,2,5 i 6. Cel III odpowiada wskazanemu w strategii celowi 1, który dotyczy rozwoju i profesjonalizacji systemu usług publicznych.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)		Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Cel I	Cel szczegółowy I - Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	Cel 2 Cel 3	Cel strategiczny 2 Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego Cel strategiczny 3 Budowanie pozycji i wizerunku ROF, jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Cel II	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	Cel 1 Cel 2 Cel 5 Cel 6	Cel strategiczny 1 Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych Cel strategiczny 2 Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
Cel III	Cel szczegółowy III – Skuteczna państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	Cel 1	Cel strategiczny 1 Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych

Krajowa Polityka Miejska 2030 (KPM 2030)

Narzędziem dedykowanym realizacji celów strategicznych w odniesieniu do miast jest *Krajowa Polityka Miejska 2030*, przyjęta przez Radę Ministrów 14 czerwca 2022 r. Dokument skupia się na zrównoważonym rozwoju miast oraz miejskich obszarów funkcjonalnych, a także wskazuje działania, narzędzia i instrumenty, będące odpowiedzią na aktualne zjawiska i procesy identyfikowane w miastach. Dokument jakim jest Krajowa Polityka Miejska 2030, opisuje strategię wspierania rozwoju miast do 2030 r., odnosi się i jest narzędziem dedykowanym realizacji celów strategicznych w odniesieniu do miast, w przypadku ROF – Rzeszowa i Łańcuta oraz mniejszych Boguchwała, Głogów Małopolski i Tyczyn. Poniżej przedstawiono odniesienie celów strategicznych zaplanowanych w *Strategii ZIT ROF do roku 2030* do celów, które przedstawione zostały w Krajowej Polityce Miejskiej 2030.

Krajowa Polityka Miejska 2030		Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
	miasto zielone	Cel 4	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu
	miasto produktywne	Cel 3	Cel strategiczny 3. Budowanie pozycji i wizerunku ROF, jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
	miasto dostępne	Cel 1	Cel strategiczny 1. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych
	miasto sprawne	Cel 5 Cel 6	Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym Cel strategiczny 6. Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji

Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Celem głównym wskazanym w strategii rozwoju województwa jest „Odpowiedzialne i efektywne wykorzystanie zasobów endo-i egzogenicznych regionu, zapewniające trwałe, zrównoważony i terytorialnie równomierny rozwój gospodarczy oraz wysoką jakość życia mieszkańców województwa”. Zaproponowane cele są odpowiedzią na zdiagnozowane wyzwania rozwojowe regionu. Struktura celów obejmuje wspomniany wcześniej cel główny oraz cele szczegółowe, które zaprezentowano w poniższej tabeli, wraz z odpowiadającymi im celami wskazanymi w Strategii Rozwoju ZIT ROF.

Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030		Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Cel 1	1. Gospodarka i nauka Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa	Cel 1 Cel 3	Cel strategiczny 1. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych Cel strategiczny 3. Budowanie pozycji i wizerunku ROF, jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Cel 2	2. Kapitał ludzki i społeczny Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego, jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców	Cel 2	Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego
Cel 3	3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego	Cel 4 Cel 5 Cel 6	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym Cel strategiczny 6. Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
Cel 4	4. Dostępność usług Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych	Cel 1	Cel strategiczny 1. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Perspektywa 2030 (PZWP)

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego to podstawowy dokument wyznaczający cele i kierunki rozwoju regionu w układzie przestrzennym. PZWP zawiera uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne rozwoju województwa, cele oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego, w tym inwestycje celu publicznego o charakterze ponadlokalnym. Kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego, stanowiące podstawę prowadzenia polityki przestrzennej samorządu województwa, zostały wskazane w zakresie następujących dziedzin:

1. OSADNICTWO

- Poprawa spójności funkcjonalnoprzestrzennej systemu osadniczego województwa;

2. ŚRODOWISKO

- Ochrona środowiska oraz racjonalne wykorzystanie jego zasobów,
- Zapobieganie zagrożeniom i zanieczyszczeniom środowiska oraz minimalizowanie ich negatywnych skutków,

- Ochrona dziedzictwa kulturowego;

3. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

- Podniesienie poziomu życia mieszkańców województwa,
- Kształtowanie warunków rozwoju gospodarczego;

4. KOMUNIKACJA

- Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa;

5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego województwa,
- Racjonalny rozwój gospodarki wodnej i ściekowej,
- Rozwój systemu gospodarki odpadami,
- Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;

6. OBRONNOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO PAŃSTWA

- Zwiększenie zdolności obronnej i bezpieczeństwa państwa.

Integralną część dokumentu stanowi Plan Zagospodarowania Przestrzennego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, w którym zawarto szczegółowe uwarunkowania i kierunki rozwoju przestrzennego ROF.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego	Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Dalszy rozwój funkcji metropolitalnych Rzeszowa	Cel 3 Cel 5	Cel strategiczny 3. Budowanie pozycji i wizerunku ROF, jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Rozwój gospodarczy, w tym rozwój przemysłu wysokich technologii	Cel 2 Cel 3	Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego Cel strategiczny 3. Budowanie pozycji i wizerunku ROF, jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Wzmocnienie potencjału społecznego i gospodarczego ośrodków miejskich i gminnych stymulujących rozwój ROF	Cel 1 Cel 2 Cel 3 Cel 5	Cel strategiczny 1. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego Cel strategiczny 3. Budowanie pozycji i wizerunku ROF, jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym	Cel 5 Cel 6	Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym Cel strategiczny 6. Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego	Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	
Integracja i rozwój transportu publicznego	Cel 6	Cel strategiczny 6. Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
Poprawa ładu przestrzennego, ochrona i racjonalne wykorzystanie przestrzeni nieurbanizowanej	Cel 4 Cel 5	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Rozwój kapitału ludzkiego	Cel 2	Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego
Wzrost poziomu życia mieszkańców	Cel 1 Cel 2	Cel strategiczny 1. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego
Ochrona zasobów środowiska i dziedzictwa kulturowego	Cel 4	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu
Rozwój rekreacji i różnych form usług turystycznych	Cel 4 Cel 5	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu. Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Rozwój rolnictwa ekologicznego i specjalistycznego	Cel 4	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu

Program strategicznego rozwoju transportu województwa podkarpackiego do roku 2030

Program strategicznego rozwoju transportu województwa podkarpackiego jest kompleksowym dokumentem, obejmującym rozwój wszystkich gałęzi transportu w województwie podkarpackim w perspektywie 2030 roku i stanowi odpowiedź na nowe cele polityki spójności UE na lata 2021-2027. Jako główny cel w strategii województwa wyznaczono „odpowiedzialne i efektywne wykorzystanie zasobów endo- i egzogenicznych regionu, zapewniające trwałe, zrównoważone i terytorialnie równomierny rozwój gospodarczy oraz wysoką jakość życia mieszkańców województwa”. Cel ten przekłada się na cele szczegółowe *Programu strategicznego rozwoju transportu*, mianowicie:

1. Rozwój infrastruktury transportowej oraz integracji międzygałęziowej transportu
2. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego
3. Rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie

4. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki
5. Terytorialny wymiar Strategii obszar horyzontalny.

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego na lata 2021-2030 z elementami strategii rozwoju elektromobilności dla miasta Rzeszowa i gmin ościennych, które zawarły z Gminą Miasto Rzeszów porozumienia w zakresie organizacji transportu publicznego

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego z elementami rozwoju elektromobilności to opracowanie, w którym zawarto założenia dla Rzeszowa oraz gminy i miasta Boguchwała, gminy i miasta Tyczyn oraz gmin: Lubenia i Świlcza w zakresie przewozów o charakterze użyteczności publicznej realizowanych na ich obszarze.

Głównym celem planu jest zapewnienie funkcjonowania transportu zbiorowego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, co wsparto celami uzupełniającymi:

1. Zapewnienie zasad dostępności do usług transportu publicznego, w tym dla osób niepełnosprawnych, wymaganych i określonych w dyrektywach Unii Europejskiej i przepisach krajowych oraz w tzw. dobrych praktykach.
2. Funkcjonowanie transportu publicznego jako realnej alternatywy dla realizacji podróży samochodami osobowymi – poprzez zapewnienie wysokiej jakości usług i uprzywilejowanie pojazdów transportu zbiorowego w ruchu drogowym.
3. Integracja transportu publicznego, obejmująca transport miejski i transport regionalny – przede wszystkim w zakresie taryfowo-biletowym, koordynacji rozkładów jazdy, informacji o usługach – oraz budowa węzłów integracyjnych.
4. Zmniejszenie negatywnego oddziaływania transportu na środowisko – poprzez rozbudowę floty pojazdów zeroemisyjnych, sukcesywną wymianę wyeksploatowanego taboru autobusowego oraz utrzymanie założonego udziału transportu publicznego w przewozach miejskich.

Zakłada się, że realizacja założeń Planu przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji zanieczyszczeń i poziomu hałasu przede wszystkim w Rzeszowie, ale również w gminach ościennych. Zaproponowane w dokumencie działania uwzględniają bowiem zmniejszenie ruchu samochodowego na rzecz przemieszczania się komunikacją miejską bądź rowerami, co przełoży się na dalszy wzrost mobilności lokalnej społeczności, przy jednoczesnej dbałości o środowisko przyrodnicze.

Założenia Strategii ZIT ROF do roku 2030 są komplementarne z zapisami Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego na lata 2021-2030 z elementami strategii rozwoju elektromobilności przede wszystkim w zakresie działań przewidzianych w ramach 4. i 6. Celu strategicznego.

Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Związku Gmin

„Podkarpacka Komunikacja Samochodowa” z elementami Rozwoju Strategii Elektromobilności

Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Związku Gmin „Podkarpacka Komunikacja Samochodowa” z elementami Rozwoju Strategii Elektromobilności (Plan transportowy) obejmuje obszar gmin tworzących Związek, a więc gmin: Boguchwała, Głogów Małopolski, Tyczyn, Chmielnik, Czarna, Czudec, Krasne, Świlcza i Trzebownisko¹. W dokumencie przedstawiono m.in. uwarunkowania rozwoju sieci publicznego transportu zbiorowego oraz planowane kierunki jego rozwoju i zasady planowania oferty przewozowej na terenie ww. gmin. Priorytetem określonym w Planie transportowym jest zachowanie walorów środowiskowych, a realizacja zaplanowanych w nim działań ma w założeniu zmniejszyć emisję zanieczyszczeń i poziom hałasu.

Dokumenty planistyczne dotyczące planowania w gospodarowaniu wodami

Wskazane dokumenty skupione są na ograniczeniu skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych, w szczególności powodzi i suszy. Zagrożenie powodziowe związane jest przede wszystkim z przebiegiem na terenie ROF rzeki Wisłok i jej dopływów (Strug i Mrowla) oraz zbiornikiem Rzeszów. Monitoring wód powierzchniowych przeprowadzony w województwie podkarpackim w ostatnich latach wykazał, że wszystkie jednolite części wód powierzchniowych na terenie ROF (JCWP) cechują się złym stanem ogólnym². Realizując przedsięwzięcia na terenie ROF rekomenduje się ograniczenie lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w pobliżu ujęć wód powierzchniowych. W przypadku suszy, większa część ROF jest umiarkowanie zagrożona suszą (silnie zagrożone są gmina Błażowa i Hyżne). Głównym zagrożeniem jest susza hydrologiczna³ i hydrogeologiczna⁴. Ze względu na przedstawione uwarunkowania kluczowe jest rozwijanie niebiesko-zielonej infrastruktury oraz prowadzenie działań z zakresu szeroko rozumianej retencji. Zapisy przedstawionych dokumentów, realizowane są w ramach Celu strategicznego 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu.

Dokumenty z zakresu gospodarki wodnej		Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły	Cel 4	Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu.
Plan zarządzania ryzykiem powodziowym		

¹ Obecnie w skład Związku, oprócz wskazanych gmin, wchodzi również gminy: Błażowa, Hyżne, Lubenia (wchodzące w skład ROF) oraz gminy Kamień, Raniżów, Sokołów Małopolski.

² Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030.

³ Susza hydrologiczna występuje w następstwie suszy atmosferycznej, jest to okres, podczas którego przepływy w rzekach spadają poniżej wieloletnich wartości średnich.

⁴ Rodzaj suszy, przez który rozumie się długotrwałe obniżenie zasobów wód podziemnych.

Dokumenty z zakresu gospodarki wodnej	Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030
Plan przeciwdziałania skutkom suszy	

Ponadto *Strategia ZIT ROF do roku 2030*, jest spójna z dokumentami na szczeblu lokalnym, które zostały wskazane poniżej.

Strategie rozwoju jednostek tworzących ROF

Strategia Rozwoju Gminy Błażowa do roku 2030

Strategia Rozwoju Gminy Boguchwała na lata 2022-2030

Strategia Rozwoju Gminy Chmielnik do 2029 roku

Strategia Rozwoju Gminy Czarna do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Strategia Rozwoju Gminy Czudec na lata 2016-2026

Strategii Rozwoju Gminy Głogów Małopolski w latach 2022-2032

Strategia Rozwoju Gminy Hyżne na lata 2021-2030

Strategia Rozwoju Gminy Krasne na lata 2022-2030

Strategia Rozwoju Gminy Lubenia do roku 2030

Strategia Rozwoju Miasta Łańcuta na lata 2021-2027

Strategia Rozwoju Gminy Łańcut na lata 2022-2030

Strategia Rozwoju Miasta Rzeszowa Do Roku 2025

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Świlcza na lata 2022-2030

Strategia Rozwoju Gminy Trzebownisko na lata 2022-2030

Strategia Rozwoju Gminy Tyczyn na lata 2022 – 2030

7. Misja i wizja ROF

Misja w świetle przepisów ustawowych to nieobligatoryjny element strategii rozwoju. W ramach dokumentu zdecydowano się na jej umieszczenie jako elementu, który z jednej strony wprowadza do poziomu planów strategicznych i operacyjnych swoisty cel nadrzędny, a z drugiej odnosi się do wyzwań stojących przed Rzeszowskim Obszarem Funkcjonalnym.

Misja to podstawowa deklaracja, w której samorządy skupione w ROF określają wartości i fundamentalne założenia współpracy na rzecz rozwoju obszaru funkcjonalnego, rozumiane jako cel nadrzędny o horyzontalnym charakterze. Z punktu widzenia komplementarności międzyokresowej poniższe zapisy stanowią *novum*, gdyż w dotychczasowych dokumentach planistycznych ROF nie definiowano misji. Co ważne, poniższe zapisy są komplementarne w stosunku do wizji określonej w kolejnym rozdziale.

MISJA	
Budowa silnego i konkurencyjnego w skali krajowej i międzynarodowej obszaru metropolitalnego Rzeszowa	
Dbanie o dobrostan mieszkańców i jakość życia na terenie ROF , kreowanie obszaru, jako przyjaznego miejsca do życia, pracy, spędzania czasu wolnego oraz rozwoju.	Łączenie do dobrobytu i zapewnienia wysokiej jakości życia w równej mierze mieszkańców terenów wiejskich jak i miast.
Wykorzystanie unikatowych zasobów przestrzennych, gospodarczych, przyrodniczych i kulturowych na rzecz dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego.	Nzmacnianie kapitału społecznego jako kluczowego potencjału ROF punktu widzenia budowy przewag konkurencyjnych.
Harmonijny rozwój sieci powiązań funkcjonalnych w oparciu o zasoby miast, jak również obszarów wiejskich w ramach tworzenia spójnego systemu wysokiej jakości usług publicznych.	Przyjęcie metod działania i środków, które skoncentrują się na poprawie warunków życia oraz będą uwzględniały specyfikę uwarunkowań i potrzeb poszczególnych partnerów.

Treść powyższej misji jest jednoznacznie ukierunkowana na realizowanie działań mających na celu rozwiązywanie problemów i odpowiadanie na potrzeby mieszkańców gmin ROF zdiagnozowane podczas analizy sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Tak sformułowane zapisy wskazują, iż kluczowym interesariuszem oraz beneficjentem działań podejmowanych przez ROF jest wspólnota zamieszkująca obszar funkcjonalny. Realizowanie misji w oczywisty sposób wymaga włączenia i współpracy wszystkich aktorów życia społeczno-gospodarczego, ze szczególną rolą samorządu, instytucji publicznych i biznesu, tym niemniej poniesiony wysiłek ma na celu poprawę uwarunkowań związanych z funkcjonowaniem wszystkich mieszkańców i rodzin zamieszkujących ROF.

Wizja to podobnie jak misja nieobligatoryjne zapisy w strategii rozwoju.

W Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 znajduje się ten zapis jako wyraz planów rozwojowych ROF oraz akcelerator wzmacniający poziom integracji samorządów i interesariuszy Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

W obrębie wizji rozwoju ogniskują się kluczowe kierunki współpracy samorządów. Sukces ROF rozumiany jest w niniejszej Strategii ZIT ROF do roku 2030 jako suma sukcesów poszczególnych partnerów oraz podejmowanych i realizowanych wspólnie działań na rzecz rozwoju, w celu osiągnięcia efektu synergii. Stąd wizja rozwoju określa kluczowe kierunki działania samorządów.

Wizja rozwoju Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego w roku 2030 została zdefiniowana na podstawie wyników kompleksowych analiz, opierających się na różnych, wzajemnie uzupełniających się źródłach danych i informacji.

Sformułowana poniżej wizja stanowi z jednej strony lapidarną w formie kontynuację treści wizji umieszczonej w dotychczas obowiązującej Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, z drugiej natomiast koresponduje z brzmieniem zapisów umieszczonych chociażby w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030 (PZPWP)*.

W pierwszym z podanych kontekstów, tj. kontynuacji, należy stwierdzić, że dotychczasowa treść wizji ROF nie traci na aktualności w perspektywie najbliższej dekady, wymaga ona natomiast korekty w kontekście zaistniałych zmian społecznych i gospodarczych.

Drugi z kontekstów to wizja rozwoju województwa podkarpackiego zawarta w PZPWP, gdzie czytamy m.in., że: „*głównym ośrodkiem wzrostu pozostanie Rzeszów wraz z powiązanym z nim Rzeszowskim Obszarem Funkcjonalnym, rozwijający stopniowo funkcje metropolitarne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Wzmocni się potencjał gospodarczy, intelektualny i społeczny miasta i jego obszaru funkcjonalnego, przede wszystkim poprzez koncentrację i rozwój funkcji i usług wyższego*

rzędu. Rzeszowski Obszar Funkcjonalny będzie pozytywnie oddziaływać na rozwój całego województwa oraz podniesienie konkurencyjności regionu w skali krajowej i międzynarodowej”.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania, zapisy wizji definiują działania zapewniające ciągłość międzyokresową rozumianą jako okresy planistyczne. Zapisy dają również możliwość przyjęcia optyki szerszej, która pozwala widzieć ROF, jako podmiot o potencjale metropolitalnym (docelowo) i oddziaływaniu zdecydowanie wykraczającym poza wąsko rozumiany region, czyli województwo podkarpackie.

WIZJA		
Wysoka jakość kapitału ludzkiego i społecznego stanowi wyróżnik Rzeszowa i jego Obszaru Funkcjonalnego w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej		Konkurencyjna i zdywersyfikowana gospodarka ROF rozwija się w oparciu o dostępność komunikacyjną oraz atrakcyjność miejsc pracy
	Rzeszów wraz z Obszarem Funkcjonalnym jest wiodącym ośrodkiem społeczno - gospodarczym na mapie Polski oraz niekwestionowanym liderem Polski Wschodniej, wzmacniający swoją rolę w skali międzynarodowej	
Na obszarze ROF skutecznie funkcjonuje zintegrowany system usług publicznych, który wykorzystuje nowoczesne zaplecze w poszczególnych gminach		ROF jest modelowo zarządzanym obszarem miejskim skutecznie i efektywnie korzystającym z efektu synergicznego oraz skoordynowanego planowania przestrzennego

8. Cele strategiczne ROF wraz z uzasadnieniem

Strategię ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 traktuje się przede wszystkim jako narzędzie wsparcia rozwoju społeczno-gospodarczego samorządów lokalnych skupionych w ROF. Wnioski wyciągnięte z etapu diagnostycznego, określenie misji, a następnie wizji rozwoju pozwoliło na zdefiniowanie zestawu celów strategicznych, które wyznaczają horyzont pozytywnych zmian jakościowych w obrębie poszczególnych dziedzin sformułowanych w formie strategicznych obszarów interwencji. Tym samym wyznaczone cele strategiczne stanowią jednocześnie kierunki zintegrowanej interwencji i współpracy samorządów. Co ważne, każdy cel strategiczny jest zaszeregowany do konkretnego priorytetowego obszaru. Dodatkowo cele stanowią odpowiedź na zidentyfikowane problemy i wyzwania oraz jako odpowiedź na wykorzystanie potencjałów i zasobów ROF. Każdy z zaproponowanych celów został określony zgodnie z metodą SMART (od angielskiego słowa – smart (mądry)). Nazwa stanowi akronim nawiązujący do pięciu kluczowych celów, którymi powinien charakteryzować się prawidłowo sformułowany cel, mianowicie:

- **S - SPECIFIC** – specyficzny, konkretny, określony, jasno zdefiniowany, dokładny
- **M - MEASURABLE** – mierzalny, możliwy do wyrażenia w przyjętych jednostkach miary
- **A - ATTAINABLE** – osiągalny, możliwy do zrealizowania
- **R - REALISTIC** – realistyczny przy istniejących zasobach
- **T - TIME-BOUNDED** – ograniczony czasowo, zdefiniowany, określony w czasie

Cele strategiczne będą, zatem stanowić główne kierunki współpracy samorządów ROF i ich działań w perspektywie do 2030 roku. Warto podkreślić, że wyznaczone obszary planowania – w ramach, których określono cele rozwoju – są kompletne, a więc obejmują całość obszarów, w których działające w formule partnerstwa samorządy mogą uzyskiwać wyraźne efekty synergiczne, podejmować skuteczną interwencję lub działania aktywizujące. Poniżej zestawiono zbiorczo wyznaczone cele strategiczne.

Cel strategiczny	1	Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych
Cel strategiczny	2	Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego
Cel strategiczny	3	Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Cel strategiczny	4	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu
Cel strategiczny	5	Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Cel strategiczny	6	Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji

Powyżej wymienione cele strategiczne wskazuje sześć głównych kierunków, w jakich lokalne samorządy planują współdziałać na rzecz rozwoju ROF. Poniżej zaprezentowano zależności pomiędzy domenami planowania strategicznego, ustawowo wymaganymi wymiarami interwencji, a celami strategicznymi.

Wymiar społeczny	Jakość usług publicznych	Cel strategiczny	1	Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych
Wymiar gospodarczy	Silna gospodarka	Cel strategiczny	2	Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego
Wymiar gospodarczy	Otoczenie zewnętrzne	Cel strategiczny	3	Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej
Wymiar przestrzenny	Wartości przyrodnicze - kulturowe - turystyczne	Cel strategiczny	4	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu
Wymiar przestrzenny	Planowanie przestrzenne	Cel strategiczny	5	Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Wymiar przestrzenny	Komunikacja i transport publiczny	Cel strategiczny	6	Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji

Poniżej zaprezentowano opis każdego z celów wraz ze wskazaniem efektów, które zostaną osiągnięte w ramach ich realizacji oraz wykazując zintegrowanie między poszczególnymi celami.

1

Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych

Problematyka usług publicznych stanowi priorytetowy obszar współpracy i w sensie tematycznym odwołuje się do potrzeb identyfikowanych przez samorządy i mieszkańców, co wskazuje na to, że cel został poprawnie sformułowany i jest możliwy do zrealizowania. Niemniej, z punktu widzenia praktyki, stanowi w dużej mierze realizację zadań własnych samorządów gminnych, co potwierdza, że jest on realistyczny przy istniejących zasobach, a tym samym osiągalny, ponieważ jako zadanie własne musi być zrealizowany.

Wśród wymienionych działań na poziomie strategicznym kluczową rolę mają działania związane z edukacją, polityką senioralną i pomocą społeczną. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych stanowi również działanie

odnoszące się do procesu rewitalizacji, jako miękki komponent planowanych działań.

Cel strategiczny 1 jest zintegrowany w szczególności z Celem strategicznym 2, ponieważ oba pozwalają na wzmocnienie kapitału społecznego i ludzkiego, dzięki poszerzeniu oferty usług publicznych, które umożliwią rozwijanie kapitału. Ponadto cel ten jest komplementarny z celami 4 i 6, ponieważ odnoszą się one do katalogu zadań własnych gminy, które realizowane są przez jednostki wchodzące w skład ROF.

Planowane efekty realizacji Celu Strategicznego 1 są następujące:

- Wysoka jakość kształcenia i efektywność procesu nauczania
- Wzrost jakości życia i poprawa atrakcyjności osiedleńczego obszaru
- Upowszechnienie dostępu do placówek przedszkolnych
- Wysoka jakość kapitału ludzkiego i zwiększone możliwości nabywania kompetencji kluczowych przez dzieci i młodzież
- Spójny system polityki senioralnej dopasowany do potrzeb seniorów i osób ze szczególnymi potrzebami
- Zwiększona dostępność do usług oraz infrastruktury opiekuńczej i pielęgnacyjnej oraz do usług medycznych
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz profilaktyki
- Zwiększenie dostępności i poprawa jakości oferty dla dzieci i młodzieży
- Zwiększenie dostępności do różnorodnych form budownictwa mieszkaniowego

2

Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego

Cel strategiczny 2 skupiony jest na rozwoju społeczno-gospodarczym obszaru ROF, przy wykorzystaniu posiadanych zasobów. Cel ten został jasno określony i skupiony jest w szczególności na mieszkańcach ROF, którzy to stanowią siłę napędową rozwoju ROF, a tym samym wymagają wsparcia np. poprzez działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości czy wspierania inicjatyw w postaci np. start-up-ów.

Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego w ROF będzie się odbywało poprzez korzystanie z narzędzi aktywizujących wspólnotę lokalną. W tym kontekście wskazuje się chociażby wspieranie bezrobotnych, stymulowanie przedsiębiorczości oraz animowanie współpracy międzysektorowej. Efekty

wdrażanych działań będą mierzalne i wyrażone np. liczbą osób bezrobotnych bądź liczbą nowych inicjatyw – start-up'ów.

Poza aspektami wprost odnoszącymi się do wzmacniania kapitału mieszkańców ROF, należy w dalszym ciągu kontynuować działania związane ze wsparciem w przygotowaniu terenów inwestycyjnych poprzez budowę i rozbudowę istniejącego uzbrojenia oraz poprawę ich skomunikowania.

Poza wątkiem gospodarczym związanym z budową i wzmacnianiem kompetencji oraz umiejętności, dostrzega się rolę związaną z aktywizacją mieszkańców i włączeniem ich w procesy partycypacyjne, jako szerszej strategii związanej z wdrażaniem mechanizmów współzarządzania oraz budowania wspólnoty w ramach projektów o nieinwestycyjnym, miękkim charakterze.

Cel strategiczny 2 jest komplementarny z celem strategicznym 3, ponieważ skupione są one na kwestiach gospodarczych i ich wdrażanie pozwoli na kompleksowy rozwój gospodarczy obszaru. Ponadto cel jest spójny z celem strategicznym 1, ponieważ oba skupione są na budowie silnego społeczeństwa obywatelskiego i kapitału ludzkiego i społecznego, które to zostaną wykorzystane w procesach rozwoju społeczno-gospodarczego. Cel strategiczny 2 jest również pośrednio związany z celem strategicznym 6, ponieważ oba uwzględniają aspekt związany ze zwiększeniem poziomu skomunikowania, w tym przypadku skomunikowania terenów inwestycyjnych.

Planowane efekty realizacji Celu Strategicznego 2 są następujące:

- Zwiększona dostępność terenów inwestycyjnych i kompleksowo uzbrojone tereny inwestycyjne
- Wysoki poziom przedsiębiorczości i postępujący rozwój gospodarczy
- Ograniczenie występowania grup zmarginalizowanych
- Zwiększony stopień zintegrowania i aktywność mieszkańców ze środowisk zmarginalizowanych
- Zmniejszenie poziomu bezrobocia
- Zwiększony poziom kapitału ludzkiego
- Wysoki poziom integracji mieszkańców i migrantów
- Wzrost jakości życia mieszkańców
- Zwiększony poziom partycypacji mieszkańców w procesach decyzyjnych

3

Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej

Operacjonalizacja działań w odniesieniu do otoczenia zewnętrznego wynika z traktowania Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jako organizmu terytorialnego o wiodącym znaczeniu rozwojowym dla regionu, kraju, również

w ujęciu międzynarodowym. Zatem cel strategiczny 3 jest jasno zdefiniowany i koncentruje się na budowaniu pozycji i rangi obszaru. Oddziaływanie na interesariuszy zewnętrznych w stosunku do gmin tworzących ROF stanowi istotny aspekt stymulowania poziomu rozwoju gospodarczego obszaru. Wynika to z konieczności budowania synergii z podmiotami posiadającymi zasoby oraz stosowne kompetencje prawne do realizacji projektów/przedsięwzięć/inwestycji w obrębie obszaru funkcjonalnego lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Należy ponadto zwrócić uwagę, że komunikowanie na linii ROF - otoczenie zewnętrzne, obejmuje również kreowanie zmian legislacyjnych oraz decyzji politycznych, które będą wpływać na uwarunkowania rozwojowe całego ROF. Silną stroną ROF i miasta rdzenia jest identyfikowany w dokumentach strategicznych wyższego rzędu potencjał rozwojowy. Uznaje się, że misją obszaru funkcjonalnego jest zarówno jego efektywne wykorzystywanie, jak też podnoszenie – wprost związane z budowaniem pozycji w relacjach ze środowiskiem zewnętrznym, co pozwala uznać, że cel jest możliwy i realistyczny do realizacji przy istniejących zasobach w zaplanowanym okresie.

Cel strategiczny 3 jest komplementarny przede wszystkim z Celem strategicznym 2, ponieważ oba dotyczą wymiaru gospodarczego. Dodatkowo jest spójny z Celem Strategicznym, 5 który również skupia się na wzmacnianiu potencjału ROF poprzez realizację inwestycji i wspólnych działań w partnerstwie. Pozostałe cele wykazują zintegrowanie z celem strategicznym 3, ponieważ ich kompleksowa realizacja pozwoli na promocję i budowę marki ROF.

Planowane efekty realizacji Celu Strategicznego 3 są następujące:

- Efektywne wdrażanie i współpraca w ramach ZIT
- Silna i rozpoznawalna w skali kraju marka ROF
- Zwiększenie poziomu współpracy międzynarodowej

4

Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu

W ramach celu stworzono szeroki katalog działań ukierunkowanych na środowisko naturalne. Jednoznacznie ten obszar ma charakter priorytetowy. Działania stanowią kontynuację i wpisują się w ideę komplementarności międzyokresowej z celem sformułowanym w Strategii ZIT w brzmieniu „Poprawa stanu środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywności energetycznej regionu”, co wskazuje na to, że problem ten jest nadal aktualny, a cel dopasowano do potrzeb widocznych w ROF, a więc został on trafnie dobrany.

W ramach celu kluczowe znaczenie ma kontynuowanie działań na każdym z poziomów. Po pierwsze dostrzega się konieczność interwencji w infrastrukturę zapewniającą dostęp do urządzeń sieciowych, ich modernizację, jak również

realizowanie działań zmierzających do adaptowania do zmian klimatu oraz działań o charakterze mitygacyjnym.

Po drugie ochrona środowiska wymaga osiągnięcia efektu skali poprzez działania ukierunkowane terytorialnie i włączenie do grupy beneficjentów możliwie szerokiej licznej rzeszy mieszkańców. Jest to szczególnie istotne w realizacji działań zmierzających do poprawy jakości powietrza, czy też szerszego korzystania z odnawialnych źródeł energii.

Ważnym aspektem działań jest również zachowanie bioróżnorodności, przy równoczesnym udostępnianiu terenów atrakcyjnych przyrodniczo, poprzez m.in. kompleksowe zagospodarowanie doliny Wisłoka na obszarze ROF, rozbudowę szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych oraz stworzenie zintegrowanej oferty turystycznej łączącej funkcjonujące szlaki turystyczne poszerzone o nowe trasy wraz z niezbędną infrastrukturą. Takie działanie o liniowym i integracyjnym charakterze pozwoli na podnoszenie atrakcyjności turystycznej poprzez tworzenie nowych atrakcji turystycznych oraz tworzenie i zagospodarowanie terenów rekreacyjnych dla mieszkańców obszaru.

Wśród zasobów warto również wskazać na dziedzictwo kulturowe składające się na krajobraz ROF jako ośrodka posiadającego swoją odrębność i specyfikę, co jest bardzo ważne w kontekście budowania więzi i kapitału społecznego ROF oraz rozwijanie oferty kulturalnej. Tworzenie na obszarze Rzeszowa i jego obszaru funkcjonalnego usług kultury wyższego rzędu oraz zapewnienie równomiernego dostępu do tego rodzaju usług, poprzez budowę nowych obiektów w uzasadnionych przypadkach i wykorzystanie istniejącej infrastruktury, to istotna składowa ukierunkowana na wzmocnianie jego funkcji metropolitalnych.

Cel strategiczny 4 jest zintegrowany z celem strategicznym 5 i 6, ponieważ skupiają się one na wymiarze przestrzennym i rozwoju obszaru ROF w zakresie infrastruktury, w tym turystycznej, komunikacji i środowiska, które to stanowią znaczące elementy powiązań funkcjonalnych obszaru. Dodatkowo realizacja celu pozwoli na zwiększenie jakości życia poprzez m.in. rozwój infrastruktury, co stanowić będzie uzupełnienie dla celu strategicznego 1 skupionego na rozwoju usług publicznych, których to katalog przekłada się również na jakość życia mieszkańców. W ramach celu strategicznego 3 realizowane będą działania, które pozwolą na wykorzystanie potencjałów m.in. instytucji kultury czy turystycznego, co przełoży się na wzrost gospodarczy i stanowić będzie element dywersyfikacji i uzupełnienie dla celu strategicznego 2 i 3, które dotyczą rozwoju gospodarczego.

Planowane efekty realizacji Celu Strategicznego 4 są następujące:

- Poprawa jakości elementów środowiska przyrodniczego m.in. powietrza
- Zwiększenie poziomu bioróżnorodności
- Ograniczenie negatywnych skutków zmian klimatu

- Wysoka jakość i standard infrastruktury instytucji kultury
- Zwiększenie znaczenia sektora turystyki związanej z utworzeniem sieci aktywnych szlaków turystycznych oraz intensyfikacją ruchu turystycznego i stymulowaniem działalności gospodarczej związanej z turystyką
- Równomierny dostęp do sieci wodno-kanalizacyjnej
- Zwiększona efektywność systemu gospodarowania odpadami
- Zwiększenie udziału OZE i zwiększona efektywność energetyczna
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
- Wysoka jakość przestrzeni publicznych
- Utworzenie nowych terenów zielonych
- Powstanie i modernizacja oświetlenia ulicznego

5

Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym

Integracja ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym wynika z wyzwań związanych z koordynacją polityki rozwojowej terenu ROF. Podstawowym narzędziem w tym zakresie są opracowania planistyczne, szczególnie w wymiarze planowania przestrzennego.

Na poziomie realizacyjnym fundamentalne znaczenie do tej pory miał instrument ZIT, którego ranga jest niekwestionowana. Tym niemniej, z punktu widzenia mnogości potrzeb samorządów tworzących obszar oraz koncentracji tematycznej ZIT, należy intensyfikować działania zmierzające do realizacji wspólnych, partnerskich projektów niezależnie od tego narzędzia. W tym kontekście znaczenie ma zawieranie partnerstw mających na celu rozwiązywanie konkretnych doraźnych problemów.

Warto również zwrócić uwagę na konieczność prowadzenia polityki rewitalizacyjnej, zmierzającej do niwelowania rozwarstwienia poszczególnych części ROF oraz realizacji projektów o charakterze rewitalizacyjnym. Ponadto kluczowym działaniem jest odnowa przestrzeni publicznych, podniesienie ich jakości oraz zagospodarowanie wraz z zapewnieniem wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego.

Horyzontalnie cel wpisuje się w ideę rozwijania na obszarze Rzeszowa i ROF funkcji metropolitalnych, które charakteryzują ośrodki wielkomiejskie, w których występują instytucje reprezentujące sektor usług wyższego rzędu i instytucje wykraczające zasięgiem swojej działalności zdecydowanie poza granice miasta. Wzmacnianie tych funkcji jest szczególnie ważne w kontekście budowy pozycji Rzeszowa w Polsce Wschodniej, co jest możliwe do osiągnięcia dzięki posiadanym zasobom i potencjalne obszaru.

Cel strategiczny 5 jest zintegrowany z celem strategicznym 4 i 6, ponieważ skupiają się one na wymiarze przestrzennym i rozwoju obszaru ROF w zakresie infrastruktury komunikacji i środowiska, które to stanowią znaczące elementy powiązań funkcjonalnych obszaru. Dodatkowo jest spójny z Celem Strategicznym, 3 który również skupia się na wzmacnianiu potencjału ROF dzięki realizacji inwestycji oraz wspólnych działań w partnerstwie. Działania realizowane w ramach niniejszego celu pozwolą, podobnie jak w przypadku Celu strategicznego 1 i 2, na poprawę i wzrost jakości życia mieszkańców.

Planowane efekty realizacji Celu Strategicznego 5 są następujące:

- Zrealizowanie projektów zintegrowanych w ramach ZIT
- Wysoki poziom współpracy w ramach partnerstw
- Zwiększenie funkcji metropolitalnych
- Zrewitalizowane obszary zdegradowane
- Odnowione, dostępne i kompleksowo zagospodarowane przestrzeni publicznych
- Kompleksowy rozwój przestrzenny w ROF i zwiększona spójność przestrzenna

6

Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji

Szeroko rozumiany transport publiczny i działania z nim związane wprost mają charakter kontynuacji, w szczególności, jako kolejny etap działań wpisujących się w priorytet 2 dotychczas obowiązującej Strategii ZIT gdzie wskazuje się na konieczność „promowania strategii niskoemisyjnych, w tym wspieranie zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej”. Zdefiniowany cel jest zatem jasno określony i wynika ze zdiagnozowanych potrzeb.

Efektywny system transportu zbiorowego, tj. jego zintegrowanie w oparciu o posiadane zasoby oraz podejmowanie działań mających na celu poprawę funkcjonowania różnych form transportu w kontekście oczekiwań mieszkańców ROF, to podstawowe wyzwanie na poziomie usług publicznych. Pożądanym stanem jest wprowadzenie na obszarze Rzeszowa i jego obszaru funkcjonalnego tak jak to możliwe i uzasadnione, nowego systemu transportu publicznego, który będzie „korkoodporny” (uniezależniony lub zależny w jak najmniejszym stopniu od kongestii w ruchu drogowym). Kluczowe w kwestii rozwoju systemu transportowego jest tworzenie siatki połączeń (prywatnych/publicznych) łączących różne dziedziny transportu (autobusowy/kolejowy), co wpłynie na ograniczenie zjawiska wykluczenia komunikacyjnego.

W kategoriach wyzwania należy natomiast zdefiniować konieczność poprawy skomunikowania Rzeszowa i ROF oraz zwiększenie dostępności i spójności przestrzennej, poprzez rozbudowę sieci transportowej oraz rozwój połączeń transportu publicznego, jak również systemu obejmującego transport rowerowy z wykorzystaniem intermodalnych węzłów powiązanych z tym środkiem transportu.

Cel strategiczny 6 jest zintegrowany z celem strategicznym 4 i 5, ponieważ skupiają się one na wymiarze przestrzennym i rozwoju obszaru ROF w zakresie infrastruktury komunikacji i środowiska, które to stanowią znaczące elementy powiązań funkcjonalnych obszaru. Szczególne powiązania widoczne są w przypadku celu strategicznego 4, ponieważ wdrażanie działań z zakresu zrównoważonej mobilności przyczyni się do poprawy jakości powietrza. Dostępność jest jednym z elementów, które stanowią o potencjale gospodarczym regionu zatem cel wykazuje zintegrowanie z celami strategicznymi 2 i 3. Dodatkowo jest on komplementarny z celem strategicznym 1, ponieważ katalog wyróżnionych w dniach działań należy do zadań własnych gminy, a ich realizacja sprzyja podnoszeniu jakości życia mieszkańców ROF.

Planowane efekty realizacji Celu Strategicznego 6 są następujące:

- Zwiększony poziom mobilności w ROF
- Poprawa skomunikowania wewnątrz ROF
- Rozbudowana sieć dróg i połączeń międzygminnych
- Zmniejszenie poziomu emisji zanieczyszczeń z sektora transportu
- Zmiana zachowań transportowych mieszkańców
- Rozwinięty i zintegrowany system transportu publicznego
- Spójny system dróg rowerowych

9. Kierunki działań ROF wraz ze schematem interwencji

	1	2	3	4	5	6
cele strategiczne	Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych	Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego	Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu	Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym	Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
kierunki działań	1.1 Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach edukacyjnych ROF	2.1 Budowa i rozbudowa uzbrojenia terenów inwestycyjnych oraz poprawa ich skomunikowania	3.1 Działania na rzecz realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych	4.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego	5.1 Realizacja działań z zakresu interwencji terytorialnej – instrument ZIT	6.1 Zwiększanie mobilności poprzez rozbudowę układu drogowego z uwzględnieniem obwodnic oraz drogowych połączeń międzygminnych oraz poprawy skomunikowania z Międzynarodowym Portem Lotniczym Rzeszów-Jasionka
	1.2 Budowa spójnego systemu polityki senioralnej	2.2 Aktywizacja osób bezrobotnych na terenie ROF	3.2 Promocja i budowa marki ROF	4.2 Wsparcie instytucji kultury na terenie ROF	5.2 Wspieranie i animacja partnerstw i działań wspólnych – działania poza ZIT	6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej

	1	2	3	4	5	6
cele strategiczne	Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych	Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego	Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu	Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym	Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
	1.3 Poprawa dostępności infrastruktury opiekuńczej i pielęgnacyjnej	2.3 Prowadzenie działań na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej w środowiskach marginalizowanych	3.3 Współpraca międzynarodowa	4.3 Rozwój turystyki na obszarze ROF	5.3 Opracowanie i koordynacja dokumentów strategicznych oraz planistycznych i terytorialnie zintegrowane planowanie przestrzenne w ramach ROF	6.3 Integracja i rozwój systemu transportu publicznego
	1.4 Zwiększenie dostępu do nowoczesnych usług medycznych	2.4 Działania na rzecz rozwijania poziomu przedsiębiorczości		4.4 Rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie ROF	5.4 Kompleksowa rewitalizacja i odnowa obszarów zdegradowanych i przestrzeni publicznych na terenie ROF	6.4 Integracja z Podmiejską Koleją Aglomeracyjną
	1.5 Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych	2.5 Wspieranie powstawania start-up'ów		4.5 Rozwój systemu gospodarki odpadami na terenie ROF	5.5 Rozwijanie funkcji metropolitalnych na terenie ROF	6.5 Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF

	1	2	3	4	5	6
cele strategiczne	Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych	Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego	Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu	Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym	Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
	1.6 Realizacja programów dla dzieci i młodzieży	2.6 Promowanie mechanizmów partycypacyjnych wśród mieszkańców w ramach działań prorozwojowych		4.6 Wzmocnienie efektywności energetycznej na terenie ROF		6.6 Poprawa skomunikowania obszaru ROF z siecią TEN-T (w szczególności południowa część ROF)
	1.7 Rozwój oferty placówek przedszkolnych	2.7 Realizacja projektów ukierunkowanych na wzmocnienie kompetencji i umiejętności mieszkańców ROF		4.7 Przebudowa i modernizacja infrastruktury ciepła systemowego w ROF		
	1.8 Doskonalenie procesu dydaktycznego – kształtowanie kompetencji kluczowych u uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych na terenie ROF	2.8 Harmonizacja polityki migracyjnej		4.8 Wykorzystanie OZE na terenie ROF		

	1	2	3	4	5	6
cele strategiczne	Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych	Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego	Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu	Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym	Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji
	1.9 Wspieranie rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego			4.9 Udostępnianie i zachowanie bioróżnorodności ROF 4.10 Ochrona powietrza 4.11 Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego		

10. Cele realizowane w ramach ZIT

Zgodnie art. 29 rozporządzenia ogólnego strategia ZIT powinna zawierać opis zintegrowanego podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału danego obszaru. Projekt zintegrowany to projekt, który wpisuje się w cele rozwoju obszaru funkcjonalnego objętego instrumentem i jest ukierunkowany na rozwiązywanie wspólnych problemów rozwojowych – oznacza to, że projekt ten wpływa na więcej niż 1 gminę w MOF oraz jego realizacja jest uzasadniona zarówno w części diagnostycznej, jak i w części kierunkowej strategii.

Projekt zintegrowany powinien spełniać przynajmniej jeden z dwóch warunków:

- a) jest projektem partnerskim w rozumieniu art. 39 ustawy wdrożeniowej
- b) deklarowany jest wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu, np. wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych”, lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich”, mieszkańców co najmniej 2 gmin ROF, co powinno znaleźć swoje uzasadnienie zarówno w części diagnostycznej, jak i kierunkowej strategii.⁵

Zgodnie z rekomendacjami zawartymi w dokumencie: Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, projekty zawarte w strategii powinny realizować jeden lub kilka celów przedstawionych poniżej:

- wspierać rozwój gospodarczy (realizowany przez Cel rozwojowy ZIT 2 i 5)
- dążyć do neutralności klimatycznej (realizowany przez Cel rozwojowy ZIT 3 i 4)
- wpływać na zwiększenie dostępności do usług publicznych (realizowany przez Cel rozwojowy ZIT 1 i 4)
- realnie przekładać się na poprawę jakości życia mieszkańców (realizowany przez Cel rozwojowy ZIT 1, 3 i 4)
- opierać się na inteligentnym zarządzaniu (realizowany przez Cel rozwojowy ZIT 4)

Dowód i uzasadnienie zintegrowanego podejścia, rozumiane jako potwierdzenie, że dany projekt jest przygotowany wspólnie, we współpracy w ramach partnerstwa ZIT ROF, wskazuje, że cechuje się on oddziaływaniem, które wykracza poza granice jednej gminy i przyczynia się do realizacji celów strategii. Zintegrowanie oznacza wykazanie właściwości i powiązań między projektami ZIT, które ujęte są w różnych celach priorytetowych lub szczegółowych FEP 2021-2027, co stanowi dowód i uzasadnienie zintegrowanego charakteru działań. Projekt zintegrowany muszą tworzyć m.in. 2 projekty o tożsamym zakresie tematycznym (czyli realizujące ten sam typ projektu) w danym

⁵ Załącznik nr 2 do FEP 2021-2027 - Słownik definicji

Celu Szczegółowym, dla których można określić efekt zintegrowanego oddziaływania na obszar więcej niż 1 gminy ROF. Wybór podejścia do zintegrowanych wiązek projektów pozostaje w rękach związku ZIT.

Do realizacji ZIT wskazano następujące cele ZIT, które wynikają z celów strategicznych tworzących trzon interwencji w strategii rozwoju ponadlokalnego:

Cel rozwojowy ZIT 1	Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego
Cel rozwojowy ZIT 2	Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej
Cel rozwojowy ZIT 3	Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych
Cel rozwojowy ZIT 4	Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej
Cel rozwojowy ZIT 5	Wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej

Realizację powyższych celów rozwojowych uznano za uzasadnioną ze względu na:

- zdiagnozowane wyzwania, potrzeby i deficyty (synteza diagnozy obszaru realizacji ZIT)
- odniesienie do celów strategicznych Strategii Rozwoju Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 (strategia rozwoju ponadlokalnego)
- wybór celów rozwojowych ZIT zgodnie z zapisami i rekomendacjami oraz celami wskazanymi do realizacji w dokumencie: Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027

Poniżej zaprezentowano charakterystykę poszczególnych celów rozwojowych ZIT wraz ze wskazaniem efektów planowanych do realizacji zadań oraz uzasadnieniem ich zintegrowania. Należy mieć na uwadze, że cele rozwojowe ZIT nie stanowią odrębnego dokumenty, tylko realizują cele strategiczne określone dla strategii rozwoju ponadlokalnego.

Cel rozwojowy ZIT 1 **Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego**

Cel rozwojowy ZIT 1 realizuje Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu ze strategii rozwoju ponadlokalnego. Skupia się on na rozwijaniu instytucji kultury i ich oferty, budowie nowych obiektów w miejscach, gdzie widoczne są deficyty lub utrudnienia w prowadzeniu działalności przy wykorzystaniu obecnej infrastruktury, jak również poprawie stanu obiektów zabytkowych.

Wpływa to na zwiększenie dostępności do usług publicznych oraz przekłada się na zaspokojenie potrzeb mieszkańców i poprawę jakości ich życia. Cel wykazuje zintegrowanie w szczególności z Celem rozwojowym ZIT 4, ponieważ oba skupione są na realizacji zadań własnych gmin w zakresie usług publicznych: kultury i transportu. Efekty realizacji Celu rozwojowego ZIT 1 będą spójne z efektami planowanymi w ramach Celu rozwojowego ZIT 3, ponieważ wpłyną one na poprawę jakości życia mieszkańców ROF, zwiększając możliwości ich integracji oraz poszerzając ofertę czasu wolnego. Efekty realizacji wskazanego celu są spójne z pozostałymi celami, ponieważ umożliwią one kompleksowy rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny obszaru.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu rozwojowego ZIT 1:

- Wykorzystanie potencjału i zasobów kulturowych obszaru ROF
- Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego, a także usług w dziedzinie kultury
- Poprawa jakości infrastruktury instytucji kultury, poprzez roboty budowlane i doposażenie
- Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań i technologii w instytucjach kultury
- Zintegrowanie oferty instytucji kultury działających w ROF i wzajemne uzupełnianie się organizowanych wydarzeń
- Uzupełnienie sieci instytucji kultury w ROF i budowa nowych obiektów w miejscach, w których widoczne są deficyty
- Dostosowanie obiektów do osób ze szczególnymi potrzebami
- Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i wykluczeniu mieszkańców
- Zwiększenie dostępności i uatrakcyjnienie oferty placówek instytucji kultury
- Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych poprzez roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie

Efekty planowanych działań:

- Poprawa jakości życia mieszkańców i dostępności do usług
- Uzyskanie efektu skali, poprzez zwiększenie dostępności i poszerzenie oferty kulturalnej z której będą korzystali mieszkańcy całego obszaru ROF
- Dostosowana oferta instytucji kultury do potrzeb mieszkańców - zróżnicowany katalog form prowadzonych działalności skierowany do wszystkich grup mieszkańców
- Zwiększenie zainteresowania ofertą i poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym wraz ze wzrostem integracji społecznej
- Powstanie nowej infrastruktury kultury w miejscach, w których widoczne są szczególne deficyty
- Zwiększenie poziomu digitalizacji w procesie udostępniania zasobów kultury
- Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych i instytucji kultury

Cel rozwojowy ZIT 2

Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej

Cel rozwojowy ZIT 2 realizuje Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu ze strategii rozwoju ponadlokalnego. Skupiony jest na rozwoju oferty turystycznej, która przyczyni się do wzrostu gospodarczego gmin ROF, zwiększenia konkurencyjności i atrakcyjności obszaru. Efekty realizacji wskazanego celu oraz Celu rozwojowego ZIT 5 będą spójne, ponieważ ich realizacja wpłynie na rozwój gospodarczy, wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej i poziomu rozpoznawalności ROF w kraju. Realizowane projekty w ramach Celu rozwojowego ZIT 1 i 2 oddziałują na siebie wzajemnie, ponieważ wzmocnienie potencjału instytucji kultury przełoży się również na wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru. Efekty realizacji wskazanego celu są spójne z pozostałymi celami, ponieważ umożliwią one kompleksowy rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny obszaru.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu rozwojowego ZIT 2:

- Podniesienie atrakcyjności turystycznej regionu
- Promowanie usług turystycznych i walorów turystycznych
- Rozwój usług turystycznych oraz ich integracja na terenie ROF
- Uzupełnienie, rozbudowa i poprawa standardów istniejącej infrastruktury turystycznej
- Stworzenie i promocja wspólnego produktu turystycznego - opracowanie koncepcji utworzenia i rozwoju sieciowego produktu turystycznego łączącego gminy/podmioty wchodzące w skład ROF
- Wykorzystanie potencjału sieci ścieżek/szlaków/tras rowerowych oraz szlaków turystycznych/kulturowych

Efekty planowanych działań:

- Rozbudowana i atrakcyjna i zintegrowana oferta turystyczna
- Zwiększenie konkurencyjności ROF jako destynacji turystycznej
- Zwiększona dostępność obiektów i atrakcji turystycznych
- Funkcjonalność i atrakcyjność infrastruktury turystycznej
- Spójna sieć ścieżek/szlaków/tras rowerowych oraz szlaków turystycznych i kulturowych

Cel rozwojowy ZIT 3

Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych

Cel rozwojowy ZIT 3 realizuje Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym. Skupia się on na fizycznej odnowie przestrzeni publicznych. Bezpieczne, dostępne i zagospodarowane przestrzenie przyczynią się przede wszystkim do poprawy jakości życia mieszkańców oraz integracji społeczności, zwiększając

jednocześnie możliwości wypoczynku i aktywności. Cel wykazuje zintegrowanie w szczególności z Celem rozwojowym ZIT 1, ponieważ efekty ich realizacji wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców ROF, zwiększając możliwości ich integracji oraz poszerzając możliwości spędzania czasu wolnego. Planowane działania w ramach pozostałych celów oddziałują na siebie i uzupełniają się wzajemnie, przyczyniając się do zwiększenia atrakcyjności obszaru, zarówno dla mieszkańców, jak i turystów czy nowych inwestorów. Efekty realizacji wskazanego celu są spójne z pozostałymi celami, ponieważ umożliwią one kompleksowy rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny obszaru.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu rozwojowego ZIT 3:

- Odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców i zwiększających możliwość wypoczynku i aktywności
- Doposażenie przestrzeni w obiekty małej architektury
- Stworzenie i rozbudowa zintegrowanego i kompatybilnego systemu monitoringu wraz z systemem oświetlenia w celu zwiększenia poczucia bezpieczeństwa w ROF
- Stworzenie i rozwijanie terenów zielonych w ROF

Efekty planowanych działań:

- Poprawa jakości życia mieszkańców i wizerunku ROF
- Poprawa poczucia bezpieczeństwa mieszkańców ROF
- Dostępność atrakcyjnych, funkcjonalnych przestrzeni do wypoczynku i aktywności
- Zwiększenie poziomu integracji mieszkańców
- Ogólnodostępne przestrzeni publiczne i wzrost możliwości wypoczynku i aktywności mieszkańców w ROF
- Zwiększenie zdolności retencyjnych na terenie ROF, z uwagi na nowe nasadzenia
- Wyższa dostępność do terenów zielonych
- Zwiększona odporność obszaru ROF na zmiany klimatu

Cel rozwojowy ZIT 4

Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej

Cel rozwojowy ZIT 4 realizuje Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji ze strategii rozwoju ponadlokalnego. Skupia się on na zwiększaniu dostępności komunikacyjnej i rozwijaniu oraz wdrażaniu rozwiązań z zakresu zrównoważonej mobilności. Realizacja wskazanego celu wpierać będzie działania mające na celu dążenie do neutralności klimatycznej, podobnie jak efekty realizacji Celu rozwojowego ZIT 3, a ponadto wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców. Cel ten jest zatem komplementarny i spójny pod względem planowanych efektów z Celami rozwojowymi ZIT 1 i 3. Wskazany cel dotyczy kształtowania

zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej, co pozwoli na ograniczenie zjawiska wykluczenia transportowego wśród gmin ROF oraz poprawi dostępność wewnętrzną i zewnętrzną obszaru. Działania realizowane w ramach tego celu oddziałują zatem na działania zaplanowane do realizacji w Celu rozwojowym ZIT 2 i 5, ponieważ zwiększenie dostępności transportowej wpłynie pozytywnie i umożliwi rozwój gospodarczy, a tym samym napływ turystów czy inwestorów. Efekty realizacji wskazanego celu są spójne z pozostałymi celami, ponieważ umożliwią one kompleksowy rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny obszaru.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu rozwojowego ZIT 4:

- Ograniczenie zjawiska wykluczenia transportowego
- Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań, zwiększenie udziału wykorzystania taboru zeroemisyjnego/niskoemisyjnego
- Poprawa skomunikowania wewnątrz ROF
- Promowanie i rozwój transportu zbiorowego
- Zmniejszenie poziomu wykorzystania transportu indywidualnego na rzecz transportu zbiorowego
- Transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej
- Rozbudowa infrastruktury transportu publicznego

Efekty planowanych działań

- Poprawa jakości i komfortu życia mieszkańców
- Poprawa jakości powietrza
- Usprawnienie ruchu drogowego w ROF
- Zwiększenie integracji przestrzennej obszaru
- Zwiększenie wykorzystania rozwiązań multimodalnych
- Zmiana zachowań transportowych mieszkańców, zwiększenie wykorzystania transportu publicznego
- Zwiększenie dostępności parkingów P&R i B&R
- Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w bliskości ciągów komunikacyjnych
- Zwiększony poziom mobilności miejskiej

Cel rozwojowy ZIT 5

Wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej

Cel rozwojowy ZIT 5 realizuje Cel strategiczny 3 Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej ze strategii rozwoju ponadlokalnego. Skupiony jest na zwiększeniu konkurencyjności i atrakcyjności gospodarczej ROF poprzez kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych i przygotowanie ich w celu zlokalizowania na nich podmiotów

gospodarczych. Efekty realizacji wskazanego celu oraz Celu rozwojowego ZIT 2 będą spójne, ponieważ ich realizacja wpłynie na rozwój gospodarczy, wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej i poziomu rozpoznawalności ROF w kraju. Ponadto działania realizowane w ramach Celu rozwojowego ZIT 4 oddziałując na planowane w ramach Celu rozwojowego ZIT 5 zadania, poprzez zwiększenie dostępności transportowej, która stanowi istotny element atrakcyjności inwestycyjnej obszaru. Efekty realizacji wskazanego celu są spójne z pozostałymi celami, ponieważ umożliwią one kompleksowy rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny obszaru.

Cele szczegółowe do osiągnięcia w ramach Celu rozwojowego ZIT 5:

- Uporządkowanie i przygotowanie terenów przeznaczonych na inwestycje gospodarze, poprzez skomunikowanie ich z istniejącym układem komunikacyjnym i zapewnienie dostępności do terenów inwestycyjnych
- Wzmocnienie konkurencyjności gospodarki
- Tworzenie nowych i kompleksowe uzbrojenie i przygotowanie terenów inwestycyjnych, w celu zlokalizowania na nich podmiotów gospodarczych
- Nadanie funkcji gospodarczych terenom inwestycyjnym

Efekty planowanych działań

- Wzrost konkurencyjności inwestycyjnej poprzez uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych stanowiących lokalne centrum rozwoju gospodarczego
- Przyciągnięcie nowych inwestorów
- Zwiększenie liczby nowych inwestycji

Tabela 1 Schemat uwzględniający przedsięwzięcia zintegrowane, które realizować będą cele rozwojowe ZIT

Cel Strategii ZIT ROF do roku 2030	Kierunek działania w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	Cel rozwojowy ZIT	Priorytet FEP 2021-2027	Rodzaje działań	Projekt zintegrowany	Typ projektu
Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu	4.2 Wsparcie instytucji kultury na terenie ROF	Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego	Priorytet 6 - Rozwój Zrównoważony Terytorialnie	Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	PZ.II.1 - Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF	podstawowy
	4.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego				PZR.II.1. Ochrona i rozwój potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF	rezerwow
	4.3 Rozwój turystyki na obszarze ROF	Cel rozwojowy ZIT 2 Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej		Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	PZ.II.2 - Ochrona i wykorzystanie potencjału zabytków, jako dziedzictwa kultury na terenie ROF	podstawowy
					PZ.I.1 - Turystyka aktywna – śladami natury i kultury w ROF	podstawowy
Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym	5.4 Kompleksowa rewitalizacja i odnowa obszarów zdegradowanych i przestrzeni publicznych na terenie ROF	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych		Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	PZR.I.1. Wykorzystanie potencjału turystycznego ROF	rezerwow
					PZ.III.1 Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF	podstawowy
					PZR. III.1 Przestrzenie publiczne jako miejsca integracji i rekreacji mieszkańców	rezerwow
					PZ.III.2 Otwarta przestrzeń na terenie ROF	podstawowy
Cel strategiczny 3 Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej	2.1 Budowa i rozbudowa uzbrojenia terenów inwestycyjnych oraz poprawa ich skomunikowania	Cel rozwojowy ZIT 5 Wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej	Uzbrajanie terenów inwestycyjnych	PZR. III.2 Atrakcyjne i zagospodarowane przestrzenie publiczne na terenie ROF	rezerwow	
				PZR. IV.1 Uzbrajanie terenów inwestycyjnych	rezerwow	

Cel Strategii ZIT ROF do roku 2030	Kierunek działania w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	Cel rozwojowy ZIT	Priorytet FEP 2021-2027	Rodzaje działań	Projekt zintegrowany	Typ projektu
Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji	6.1 Zwiększanie mobilności poprzez rozbudowę układu drogowego z uwzględnieniem obwodnic oraz drogowych połączeń międzygminnych oraz poprawy skomunikowania z Międzynarodowym Portem Lotniczym Rzeszów-Jasionka	Cel rozwojowy ZIT 4 Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej	Priorytet 3 - Mobilność miejska	Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego, bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą	PZ.IV.1 Zwiększenie dostępności komunikacyjnej ROF wraz z integracją transportową obszaru	planowany do dofinansowania w sposób konkurencyjny
	6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej					
	6.3 Integracja i rozwój systemu transportu publicznego				PZ.IV.2 Integracja różnych form transportu na terenie ROF w ramach poprawy zrównoważonej mobilności	planowany do dofinansowania w sposób konkurencyjny

Cel Strategii ZIT ROF do roku 2030	Kierunek działania w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	Cel rozwojowy ZIT	Priorytet FEP 2021-2027	Rodzaje działań	Projekt zintegrowany	Typ projektu
	6.4 Integracja z Podmiejską Koleją Aglomeracyjną	Cel rozwojowy ZIT 4 Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej		Infrastruktura dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności		
	6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej				PZ.IV.3 Bezpieczna i zrównoważona mobilność - rozwój infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności na terenie ROF	planowany do dofinansowania w sposób konkurencyjny
	6.5 Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF				PZ.IV.4 Aktywna Mobilność - poprawa warunków i rozwój infrastruktury pieszo- rowerowej na terenie ROF	planowany do dofinansowania w sposób konkurencyjny

Cel Strategii ZIT ROF do roku 2030	Kierunek działania w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	Cel rozwojowy ZIT	Priorytet FEPW 2021-2027	Rodzaje działań	Projekt zintegrowany	Typ projektu
Cel strategiczny 6 Integracja ROF w oparciu o nowoczesny transport publiczny i efektywny system komunikacji	6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej	Cel rozwojowy ZIT 4 Kształtowanie zrównoważonej mobilności wraz z rozwojem nowoczesnej infrastruktury transportowej	Priorytet FEPW.03 Zrównoważona mobilność miejska	EFRR/FS.CP2.VIII - Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	PZ.IV.5 Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ROF	planowany do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny
	6.3 Integracja i rozwój systemu transportu publicznego					
	6.5 Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF					

11. Lista projektów realizujących cele ZIT

Wybór projektów wskazanych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny został dokonany przez Związek ZIT, na podstawie zdiagnozowanych deficytów, potrzeb i posiadanych potencjałów, jak również efektu i skali oddziaływania projektu zintegrowanego. Do projektów podstawowych wybranych w ten sposób dołączono projekty rezerwowe, projekty konkurencyjne oraz projekty komplementarne, które będą finansowane z innych źródeł niż Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027. Wśród typów działań, których dotyczą (wskazane jako priorytetowe i kluczowe) projekty zintegrowane, wskazuje się na: ochronę, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych, ochronę, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury, fizyczną odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych oraz zintegrowany i efektywny system publicznego transportu zbiorowego na terenie miast i ich obszarów funkcjonalnych, ponieważ tam zidentyfikowano największe problemy i deficyty na etapie diagnostycznym oraz możliwości wykorzystania posiadanych potencjałów.

11.1. Lista projektów planowanych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027

1.	Tytuł projektu	PZ.I.1. Turystyka aktywna – śladami natury i kultury w ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 – Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 2 Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Partnerzy projektu: Gmina Boguchwała, Gmina Chmielnik, Gmina Czudec, Gmina Hyżne, Gmina Miasto Rzeszów
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie / JST
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Boguchwała Gmina Chmielnik Gmina Czudec Gmina Hyżne Gmina Miasto Rzeszów
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych poprzez utworzenie aktywnych szlaków turystycznych: rowerowych, pieszych, kajakowych wraz z infrastrukturą turystyczną i zagospodarowaniem ich bezpośredniego otoczenia, a także z infrastrukturą poprawiającą dostępność obiektów i atrakcji turystycznych, jako element sieci tworzącej wspólny produkt turystyczny ROF oparty na walorach przyrodniczo – kulturowych.

1.	Tytuł projektu	PZ.I.1. Turystyka aktywna – śladami natury i kultury w ROF			
		Lider projektu: I. Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej II. Opracowanie koncepcji utworzenia i rozwoju produktu turystycznego ROF III. Utworzenie interaktywnego narzędzia do wdrażania koncepcji produktu turystycznego ROF			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 4 szt. Długość utworzonych szlaków turystycznych – 98,8 km Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 os. Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 2 szt. Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni utwardzonej ulepszonej – 42,57 km Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni utwardzonej nieulepszonej -24,91 km Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni gruntowej – 14,00 km Liczba powstałych Miejsc Obsługi Rowerzystów (MOR) – 6 szt. Liczba powstałych Miejsc Przyjaznych Kajakarzom (MPK) – 3 szt. Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem - 43 200 os./rok Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków rowerowych – 40 950 os. Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków kajakowych – 850 os. Roczna liczba turystów korzystających ze wspartych szlaków turystycznych – 40 000 os.			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	4 217 146,52	4 217 146,52	3 548 461,76	668 684,76
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁶	18 023 240,80	18 023 240,80	15 165 415,87	2 857 824,93
12.	Okres realizacji projektu	II kw 2026 - IV kw 2028			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	PZ.I.1. Turystyka aktywna – śladami natury i kultury w ROF jest powiązany z projektem PZ.III.2 Otwarta przestrzeń na terenie ROF, ponieważ oba skupiają się na wykorzystaniu posiadanych potencjałów, a ich realizacja wpłynie na poprawę dostępności do terenów i infrastruktury sprzyjającej rekreacji. Realizacja tych projektów pozwoli na poprawę dostępności do terenów rekreacyjno-wypoczynkowych dla mieszkańców oraz przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności obszaru ROF również dla turystów. Projekt zintegrowany wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb. Przedsięwzięcie jest powiązane z zaplanowanym do realizacji przez Gminy ROF projektem rezerwowym PZR.I.1. Wykorzystanie potencjału turystycznego ROF, ponieważ ich zakres jest spójny w obszarze tematycznym związanym z turystyką.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF.			

⁶ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

1.	Tytuł projektu	PZ.I.1. Turystyka aktywna – śladami natury i kultury w ROF
	właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.

1.	Tytuł projektu	PZ.II.1. Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 – Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Partnerzy projektu: Gmina Błażowa, Gmina Boguchwała, Gmina Chmielnik, Gmina Czarna, Gmina Czudec, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Hyżne, Gmina Krasne, Gmina Lubenia, Gmina Łańcut, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Świlcza, Gmina Trzebownisko, Gmina Tyczyn
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie / JST
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Błażowa Gmina Boguchwała Gmina Chmielnik Gmina Czarna Gmina Czudec Gmina Głogów Małopolski Gmina Hyżne Gmina Krasne Gmina Lubenia Gmina Łańcut Gmina Miasto Rzeszów Gmina Świlcza Gmina Trzebownisko Gmina Tyczyn
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Rozwój instytucji kultury poprzez roboty budowlane lub wyposażenie, roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie obiektów zabytkowych z uwzględnieniem połączenia aspektów kulturowych z ochroną środowiska w otoczeniu wspieranych obiektów oraz zapewnieniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, do prowadzenia działalności kulturalnej, digitalizacja i udostępnienie zasobów kultury, udostępnienie zasobów kultury z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz tworzenie nowych treści cyfrowych.

1.	Tytuł projektu	PZ.II.1. Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF			
		Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 os. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 37 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 36 szt. Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem – 5 szt. Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba wspartych obiektów o charakterze nie zabytkowym -32 szt. Liczba instytucji kultury objętych wsparciem -51 szt. Liczba zdigitalizowanych zasobów kultury udostępnionych on – line – 532 szt. Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 109 800 os./rok			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	38 722 374,62	37 029 924,95	28 843 129,96	8 186 794,99
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁷	165 491 684,66	158 258 493,28	123 269 768,84	34 988 724,42
12.	Okres realizacji projektu	I kw 2024 - IV kw 2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	PZ.II.1 Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF powiązany jest z projektem PZ.II.2 Ochrona i wykorzystanie potencjału zabytków, jako dziedzictwa kultury na terenie ROF, ponieważ oba skupione są na wykorzystaniu potencjału związanego z ochroną, rozwojem i promowaniem dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury. Ich realizacja przyczyni się m.in. do zwiększenia zainteresowania ofertą i zwiększenia poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym wraz ze wzrostem integracji społecznej. Ponadto projekt jest spójny z projektem rezerwowym PZR.II.1. Ochrona i rozwój potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.			

⁷ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

1.	Tytuł projektu	PZ.II.1. Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF			
	przygotowaniem i wdrażaniem projektów				
1.	Tytuł projektu	PZ. II.2. Ochrona i wykorzystanie potencjału zabytków, jako dziedzictwa kultury na terenie ROF			
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 – Rozwój Zrównoważony Terytorialnie			
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego			
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Partnerzy projektu: Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Świlcza			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie / JST			
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Miasto Rzeszów Gmina Świlcza			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury poprzez roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie obiektów zabytkowych znajdujących się w rejestrze zabytków, obiektów położonych w strefie ochrony konserwatorskiej i historycznych oraz zagospodarowanie terenu funkcjonalnie związanego z obiektem dla udostępnienia na cele turystyczne lub kulturalne. Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej.			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego -1 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 20 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 os. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 2 szt. Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem -20 szt. Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 20 300 os./rok			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	11 751 063,83	11 751 063,83	9 732 978,71	2 018 085,12
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁸	50 221 696,60	50 221 696,60	41 596 804,40	8 624 896,09
12.	Okres realizacji projektu	II kw 2026 - II kw 2027			

⁸ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

1.	Tytuł projektu	PZ. II.2. Ochrona i wykorzystanie potencjału zabytków, jako dziedzictwa kultury na terenie ROF
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	PZ.II.2 Ochrona i wykorzystanie potencjału zabytków, jako dziedzictwa kultury na terenie ROF powiązany jest z projektem PZ.II.1 Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF, ponieważ oba skupione są na wykorzystaniu potencjału związanego z ochroną, rozwojem i promowaniem dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury. Ich realizacja przyczyni się m.in. do zwiększenia zainteresowania ofertą i zwiększenia poziomu uczestnictwa w życiu kulturalnym wraz ze wzrostem integracji społecznej. Ponadto projekt jest spójny z projektem rezerwowym PZR.II.1. Ochrona i rozwój potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF.
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.

1.	Tytuł projektu	PZ.III.1 Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 – Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Partnerzy projektu: Gmina Chmielnik, Gmina Czarna, Gmina Czudec, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Lubenia, Gmina Miasto Łańcut, Gmina Łańcut, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Świlcza, Gmina Trzebownisko, Gmina Tyczyn
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie / JST
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Chmielnik Gmina Czarna Gmina Czudec Gmina Głogów Małopolski Gmina Lubenia Gmina Miasto Łańcut Gmina Łańcut Gmina Miasto Rzeszów

1.	Tytuł projektu	PZ.III.1 Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF			
		Gmina Świlcza Gmina Trzebownisko Gmina Tyczyn			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, w tym odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, w tym tworzenie nowych terenów zielonych, oświetlenie, monitoring przestrzeni publicznych.			
		Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej.			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego -399 029 os. Wspierane strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego -1 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) -10 szt. Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 152 540 m ² Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – 103 369 os.			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	17 910 908,45	17 910 908,45	15 095 039,98	2 815 868,47
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ⁹	76 547 640,55	76 547 640,55	64 513 181,85	12 034 458,66
12.	Okres realizacji projektu	I kw. 2022 - IV kw. 2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	PZ.III.1 Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF jest powiązany z projektem PZ.III.2 Otwarta przestrzeń na terenie ROF, ponieważ oba skupiają się na zapewnieniu wysokiej jakości, bezpiecznej i dostępnej dla wszystkich mieszkańców ROF przestrzeni publicznej. Dodatkowo zakres tematyczny spójny jest z projektami rezerwowymi mianowicie PZR. III.1 Przestrzenie publiczne jako miejsca integracji i rekreacji mieszkańców i PZR. III.2 Atrakcyjne i zagospodarowane przestrzenie publiczne na terenie ROF.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.			

⁹ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

1.	Tytuł projektu	PZ.III.1 Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF			
	i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów				
1.	Tytuł projektu	PZ. III.2 Otwarta przestrzeń na terenie ROF			
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 – Rozwój Zrównoważony Terytorialnie			
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych			
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego Partnerzy projektu: Gmina Błażowa, Gmina Boguchwała, Gmina Czudec, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Hyżne, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Świlcza			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie / JST			
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Błażowa Gmina Boguchwała Gmina Czudec Gmina Głogów Małopolski Gmina Hyżne Gmina Miasto Rzeszów Gmina Świlcza			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, w tym odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, w tym tworzenie nowych terenów zielonych, oświetlenie, monitoring przestrzeni publicznych.			
		Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 os. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 17 szt. Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – 274 471 m ² Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – 254 436 os.			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	10 897 390,76	10 897 390,76	8 976 505,59	1 920 885,17
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)

1.	Tytuł projektu	PZ.III.1 Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF			
	Razem (PLN) ¹⁰	46 573 268,65	46 573 268,65	38 363 789,59	8 209 479,04
12.	Okres realizacji projektu	I kw. 2022 – IV kw. 2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	PZ.III.2 Otwarta przestrzeń na terenie ROF jest powiązany z projektem PZ.III.1 Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF, ponieważ oba skupiają się na zapewnieniu wysokiej jakości, bezpiecznej i dostępnej dla wszystkich mieszkańców ROF przestrzeni publicznej. Dodatkowo zakres tematyczny spójny jest z projektami rezerwowymi mianowicie PZR. III.1 Przestrzenie publiczne jako miejsca integracji i rekreacji mieszkańców i PZR. III.2 Atrakcyjne i zagospodarowane przestrzenie publiczne na terenie ROF.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.			

11.2. Lista projektów planowanych do dofinansowania w sposób konkurencyjny w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027

Zaprezentowane projekty mają zintegrowany charakter, ponieważ ich realizacja oddziaływać będzie na obszar całego ROF, a ponadto oczekiwane rezultaty będą miały wpływ zarówno na sferę społeczną (ograniczenie zjawiska wykluczenia transportowego, podniesienie jakości życia mieszkańców), sferę gospodarczą (poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru) oraz przestrzenno-środowiskową (poprawa spójności przestrzennej obszaru oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu). Wdrożenie projektów transportowych wpłynie pozytywnie na rozwój ROF i poprawę konkurencyjności.

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.1 Zwiększenie dostępności komunikacyjnej ROF wraz z integracją transportową obszaru
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 3 Mobilność miejska
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	EFRR/FS.CP2.VIII Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
4.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ 1. Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego

¹⁰ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.1 Zwiększenie dostępności komunikacyjnej ROF wraz z integracją transportową obszaru
		Typ 2. Bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą oraz z następującymi elementami projektu: Typ 4. Rozwiązania cyfrowe Typ 5. Działania na rzecz taryfowej integracji transportu zbiorowego Typ 6. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa, w tym również działania edukacyjno-promocyjne oraz wdrażanie rozwiązań egzekwujących przestrzeganie dopuszczalnej prędkości oraz z zakresu infrastruktury niechronionych użytkowników drogi Typ 8. Przedsięwzięcia towarzyszące, takie jak np. nasadzenia zieleni, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, jak również działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące korzystanie z niskoemisyjnego transportu zbiorowego, transportu multimodalnego i rowerowego oraz ruchu niezmotoryzowanego Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest w trakcie opracowania - w dokumencie określone zostaną konkretne inwestycje, wynikające z diagnozy i wyznaczonych celów.
5.	Beneficjent/Partnerzy	ZG PKS, gminy ROF
6.	Budżet projektu	Szacowana wartość kosztów kwalifikowanych (PLN) 60 000 000,00 Szacowana wartość dofinansowania (PLN) 51 000 000,00 ¹¹
7.	Okres realizacji projektu	2021-2029 ¹²
8.	Źródło finansowania	FEP 2021-2027

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.2 Integracja różnych form transportu na terenie ROF w ramach poprawy zrównoważonej mobilności
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 3 Mobilność miejska
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	EFRR/FS.CP2.VIII Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
4.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ 1. Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego Typ 2. Bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą oraz z następującymi elementami projektu: Typ 4. Rozwiązania cyfrowe Typ 5. Działania na rzecz taryfowej integracji transportu zbiorowego Typ 6. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa, w tym również działania edukacyjno-promocyjne oraz wdrażanie rozwiązań egzekwujących przestrzeganie dopuszczalnej prędkości oraz z zakresu infrastruktury niechronionych użytkowników drogi Typ 8. Przedsięwzięcia towarzyszące, takie jak np. nasadzenia zieleni, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, jak również działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące korzystanie z niskoemisyjnego transportu zbiorowego, transportu multimodalnego i rowerowego oraz ruchu niezmotoryzowanego Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest w trakcie opracowania - w dokumencie określone zostaną konkretne inwestycje, wynikające z diagnozy i wyznaczonych celów.
5.	Beneficjent/Partnerzy	ZG PKS, Gminy ROF
6.	Budżet projektu	Szacowana wartość kosztów kwalifikowanych (PLN) 60 000 000,00 Szacowana wartość dofinansowania (PLN) 51 000 000,00 ¹³

¹¹ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738zł.

¹² W przypadku uwzględnienia w zakresie projektu zadań realizowanych po 1 stycznia 2021 roku.

¹³ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.2 Integracja różnych form transportu na terenie ROF w ramach poprawy zrównoważonej mobilności
7.	Okres realizacji projektu	2021-2029 ¹⁴
8.	Źródło finansowania	FEP 2021-2027

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.3 Bezpieczna i zrównoważona mobilność - rozwój infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności na terenie ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 3 Mobilność miejska
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	EFRR/FS.CP2.VIII Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
4.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ 3. Infrastruktura dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności oraz z następującymi elementami projektu: Typ 4. Rozwiązania cyfrowe Typ 6. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa, w tym również działania edukacyjno-promocyjne oraz wdrażanie rozwiązań egzekwujących przestrzeganie dopuszczalnej prędkości oraz z zakresu infrastruktury niechronionych użytkowników drogi Typ 8. Przedsięwzięcia towarzyszące, takie jak np. nasadzenia zieleni, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, jak również działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące korzystanie z niskoemisyjnego transportu zbiorowego, transportu multimodalnego i rowerowego oraz ruchu niezmotoryzowanego Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest w trakcie opracowania - w dokumencie określone zostaną konkretne inwestycje, wynikające z diagnozy i wyznaczonych celów.
5.	Beneficjent/Partnerzy	ZG PKS, gminy ROF
6.	Budżet projektu	Szacowana wartość kosztów kwalifikowanych (PLN) 30 000 000,00 Szacowana wartość dofinansowania (PLN) 25 500 000,00 ¹⁵
7.	Okres realizacji projektu	2021-2029 ¹⁶
8.	Źródło finansowania	FEP 2021-2027

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.4 Aktywna Mobilność - poprawa warunków i rozwój infrastruktury pieszo- rowerowej na terenie ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 3 Mobilność miejska
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	EFRR/FS.CP2.VIII Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
4.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Typ 1. Infrastruktura publicznego transportu zbiorowego Typ 2. Bezemisyjny lub niskoemisyjny tabor transportu publicznego oraz systemy ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności wraz z niezbędną infrastrukturą oraz z następującymi elementami projektu: Typ 4. Rozwiązania cyfrowe Typ 6. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa, w tym również działania edukacyjno-promocyjne oraz wdrażanie rozwiązań egzekwujących przestrzeganie dopuszczalnej prędkości oraz z zakresu infrastruktury niechronionych użytkowników drogi Typ 8. Przedsięwzięcia towarzyszące, takie jak np. nasadzenia zieleni, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne, jak również działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące korzystanie z niskoemisyjnego transportu zbiorowego, transportu multimodalnego i rowerowego oraz ruchu niezmotoryzowanego

¹⁴ W przypadku uwzględnienia w zakresie projektu zadań realizowanych po 1 stycznia 2021 roku.

¹⁵ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

¹⁶ W przypadku uwzględnienia w zakresie projektu zadań realizowanych po 1 stycznia 2021 roku.

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.4 Aktywna Mobilność - poprawa warunków i rozwój infrastruktury pieszo- rowerowej na terenie ROF
		Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest w trakcie opracowania - w dokumencie określone zostaną konkretne inwestycje, wynikające z diagnozy i wyznaczonych celów.
5.	Beneficjent/Partnerzy	ZG PKS, gminy ROF
6.	Budżet projektu	Szacowana wartość kosztów kwalifikowanych (PLN) 30 000 000,00 Szacowana wartość dofinansowania (PLN) 25 500 000,00 ¹⁷
7.	Okres realizacji projektu	2021-2029 ¹⁸
8.	Źródło finansowania	FEP 2021-2027

11.3. Lista projektów planowanych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny w ramach FEPW 2021-2027

Wskazany projekt dotyczący rozwoju transportu oddziaływać będzie na cały obszar ROF. Projekt zaplanowany w ramach FEPW.03.01 Zrównoważona mobilność miejska Priorytet 3 Mobilność miejska stanowi uzupełnienie działań planowanych do realizacji w ramach programu regionalnego. Wsparty zostanie kompleksowy i zintegrowany projekt realizowany w Mieście Rzeszów i jego obszarze funkcjonalnym.

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.5 Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ROF
2.	Priorytet FEPW 2021-2027	Priorytet 3 Zrównoważona Mobilność miejska
3.	Działanie	FEPW.03.01 Zrównoważona mobilność miejska
4.	Cel szczegółowy FEPW 2021-2027	EFRR/FS.CP2.VIII Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej
5.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEPW 2021-2027	Celem kompleksowego i zintegrowanego projektu jest zwiększenie zrównoważonej mobilności mieszkańców ROF oraz poprawa kondycji ekologicznej tego obszaru poprzez usprawnienie funkcjonowania transportu publicznego na terenie ROF skutkujące zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń, hałasu i wzmocnieniem efektywności przemieszczania się i bezpieczeństwa. Zakres rzeczowy projektu, obejmujący transport miejski i aktywne formy mobilności, uwzględniający potrzeby osób o ograniczonej mobilności (w tym osób z niepełnosprawnościami), będzie dotyczył w szczególności takich komponentów jak: 1. zakup bezemisyjnego taboru autobusowego; 2. budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury na potrzeby transportu miejskiego i komplementarnych form mobilności, w tym w szczególności: – w zakresie infrastruktury transportu: stacje ładowania pojazdów elektrycznych, infrastruktura OZE, linie i pętle autobusowe, wiaty z aktywną informacją pasażerską, zaplecze techniczne do obsługi taboru, infrastruktura punktowa (przystanki, wysepki, centra przesiadkowe, strefy czystego transportu), – inwestycje ograniczające indywidualny ruch zmotoryzowany z preferencją dla ruchu pieszego i rowerowego oraz komunikacji zbiorowej, przy jednoczesnym zwiększeniu bezpieczeństwa uczestników ruchu (jak: stojaki, wiaty rowerowe, stacje samoobsługowej naprawy rowerów, ciągi rowerowe i ciągi pieszo-rowerowe, przejścia dla pieszych, chodniki, sygnalizacja świetlna, azyle dla pieszych, dedykowane pasy ruchu dla komunikacji zbiorowej);

¹⁷ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

¹⁸ W przypadku uwzględnienia w zakresie projektu zadań realizowanych po 1 stycznia 2021 roku.

1.	Tytuł projektu	PZ.IV.5 Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ROF
		– parkingi P+R („parkuj i jedź”), zlokalizowane na obrzeżach Rzeszowa lub poza jego granicami na terenie ROF, w miejscach zapewniających odpowiednią integrację z publicznym transportem zbiorowym. 3. digitalizacja systemu mobilności w miastach i ich obszarach funkcjonalnych, poprzez rozbudowę Rzeszowskiego Inteligentnego Systemu Transportowego (w tym strefy ograniczonej emisji i ograniczonego parkowania), działania na rzecz wspólnego biletu, informacji i planowania podróży, powiązane z wdrażaniem integracji taryfowej oraz koncepcji „Mobilność jako usługa”. 4. aktualizacja Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla ROF oraz innych dokumentów niezbędnych do realizacji projektu. Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest w trakcie opracowania - w dokumencie określone zostaną konkretne inwestycje, wynikające z diagnozy i wyznaczonych celów.
6.	Beneficjent/Partnerzy	Gmina Miasto Rzeszów samodzielnie lub w partnerstwie z gminami ROF
7.	Budżet projektu	Wartość całkowita projektu (PLN) 350 000 000,00 Szacowana wartość dofinansowania (PLN) 202 500 000,00 ¹⁹
8.	Okres realizacji projektu	2021-2029 ²⁰
9.	Źródło finansowania	FEPW 2021-2027

11.4. Lista projektów rezerwowych planowanych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027

1.	Tytuł projektu	PZR.I.1. Wykorzystanie potencjału turystycznego ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 - Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 2 Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie ROF Partnerzy projektu: Gmina Czudec, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Trzebownisko, Gmina Tyczyn
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie/jednostka samorządu terytorialnego
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Czudec Gmina Głogów Małopolski Gmina Miasto Rzeszów Gmina Trzebownisko Gmina Tyczyn
9.		Partnerzy projektu:

¹⁹ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEPW 2021-2027 (PLN) wg kursu 1€ = 4,50 zł

²⁰ w przypadku uwzględnienia w zakresie projektu zadań realizowanych po 1 stycznia 2021 roku

1.	Tytuł projektu	PZR.I.1. Wykorzystanie potencjału turystycznego ROF			
	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych poprzez utworzenie aktywnych szlaków turystycznych: rowerowych, pieszych, kajakowych wraz z infrastrukturą turystyczną i zagospodarowaniem ich bezpośredniego otoczenia, a także z infrastrukturą poprawiającą dostępność obiektów i atrakcji turystycznych, jako element sieci tworzącej wspólny produkt turystyczny ROF oparty na walorach przyrodniczo – kulturowych. Lider projektu: I. Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej II. Opracowanie koncepcji utworzenia i rozwoju produktu turystycznego ROF III. Utworzenie interaktywnego narzędzia do wdrażania koncepcji produktu turystycznego ROF			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 osób Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 10 szt. Wskaźnik rezultatu: Roczna liczba turystów korzystających ze wspartych szlaków turystycznych – 13 578 osób Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 232 939 osób Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków rowerowych – 23 315 osób			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	82 554 993,07	82 554 993,07	70 171 744,12	12 383 248,96
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ²¹	352 823 529,40	352 823 529,40	299 900 000,00	52 923 529,40
12.	Okres realizacji projektu	2024-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt zintegrowany wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb. Przedsięwzięcie z zakresu turystyki jest powiązane z zaplanowanymi do realizacji przez gminy ROF projektami uzupełniającymi i komplementarnymi w spójnym obszarze tematycznym, uwzględniając kwestie związane z wykorzystaniem posiadanych potencjałów, co przyczyni się do rozwoju gospodarczego.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji.			

²¹ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

1.	Tytuł projektu	PZR.I.1. Wykorzystanie potencjału turystycznego ROF
	ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.
1.	Tytuł projektu	PZR.II.1. Ochrona i rozwój potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 - Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie ROF Partnerzy projektu: Gmina Boguchwała, Gmina Chmielnik, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Łańcut, Gmina Miasto Łańcut, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Trzebownisko
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie/jednostka samorządu terytorialnego
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Boguchwała Gmina Chmielnik Gmina Czudec Gmina Głogów Małopolski Gmina Łańcut Gmina Miasto Łańcut Gmina Miasto Rzeszów Gmina Trzebownisko
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Rozwój instytucji kultury poprzez roboty budowlane lub wyposażenie, roboty budowlane, restauratorskie i konserwatorskie obiektów zabytkowych z uwzględnieniem połączenia aspektów kulturowych z ochroną środowiska w otoczeniu wspieranych obiektów oraz zapewnieniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, do prowadzenia działalności kulturalnej, digitalizacja i udostępnienie zasobów kultury, udostępnienie zasobów kultury z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz tworzenie nowych treści cyfrowych. Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029osób Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 12 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) – 4 szt. Liczba instytucji kultury objętych wsparciem – 6 szt. Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem – 7 szt. Wskaźnik rezultatu

1.	Tytuł projektu	PZR.I.1. Wykorzystanie potencjału turystycznego ROF			
		Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem - 291 599 osób			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	46 346 686,93	46 346 686,93	39 394 683,89	6 952 003,04
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ²²	198 076 470,59	198 076 470,59	168 365 000,00	29 711 470,59
12.	Okres realizacji projektu	2024-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt zintegrowany wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb. Przedsięwzięcie z zakresu kultury jest powiązane z zaplanowanymi do realizacji przez gminy ROF projektami uzupełniającymi i komplementarnymi w spójnym obszarze tematycznym, uwzględniając kwestie związane z kulturą, instytucjami kultury i zabytkami oraz ochroną dziedzictwa kulturowego.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.			

1.	Tytuł projektu	PZR. III.1 Przestrzenie publiczne jako miejsca integracji i rekreacji mieszkańców
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 - Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

²² Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

1.	Tytuł projektu	PZR. III.1 Przestrzenie publiczne jako miejsca integracji i rekreacji mieszkańców			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie ROF Partnerzy projektu: Gmina Boguchwała, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Świlcza			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie/jednostka samorządu terytorialnego			
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Boguchwała Gmina Miasto Rzeszów Gmina Świlcza			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, w tym odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, w tym tworzenie nowych terenów zielonych, oświetlenie, monitoring przestrzeni publicznych. Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej.			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 osób Wskaźnik rezultatu Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – 38 746 osób			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	29 071 976,93	29 071 976,93	11 320 189,28	17 751 787,65
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ²³	124 247 815,00	124 247 815,00	48 380 224,95	75 867 590,05
12.	Okres realizacji projektu	2024-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt zintegrowany wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb. Przedsięwzięcie z zakresu odnowy przestrzeni publicznych jest powiązane z zaplanowanymi do realizacji przez gminy ROF projektami uzupełniającymi i komplementarnymi w spójnym obszarze tematycznym, uwzględniając kwestie związane odnową przestrzeni publicznych, udostępnianiem ich w celach rekreacyjno-wypoczynkowych dla mieszkańców oraz racjonalnym zagospodarowaniem.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych,	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.			

²³ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

1.	Tytuł projektu	PZR. III.1 Przestrzenie publiczne jako miejsca integracji i rekreacji mieszkańców			
	równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów				
1.	Tytuł projektu	PZR. III.2 Atrakcyjne i zagospodarowane przestrzenie publiczne na terenie ROF			
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 - Rozwój Zrównoważony Terytorialnie			
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych			
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców			
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie ROF Partnerzy projektu: Gmina Błażowa, Gmina Boguchwała, Gmina Chmielnik, Gmina Czarna, Gmina Czudec, Gmina Głogów Małopolski, Gmina Hyżne, Gmina Krasne, Gmina Lubenia, Gmina Łańcut, Gmina Miasto Łańcut, Gmina Miasto Rzeszów, Gmina Świlcza, Gmina Trzebownisko, Gmina Tyczyn			
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie/jednostka samorządu terytorialnego			
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Błażowa Gmina Boguchwała Gmina Chmielnik, Gmina Czarna Gmina Czudec Gmina Głogów Małopolski Gmina Hyżne Gmina Krasne Gmina Lubenia Gmina Łańcut Gmina Miasto Łańcut Gmina Miasto Rzeszów Gmina Świlcza Gmina Trzebownisko Gmina Tyczyn			
9.	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Partnerzy projektu: Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, w tym odnowa przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców lub zwiększających możliwość ich wypoczynku i aktywności, w tym tworzenie nowych terenów zielonych, oświetlenie, monitoring przestrzeni publicznych. Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej.			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 399 029 osób Wskaźnik rezultatu: Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury – 75 161 osób			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)

1.	Tytuł projektu	PZR. III.2 Atrakcyjne i zagospodarowane przestrzenie publiczne na terenie ROF			
	Razem (EUR)	18 976 086,85	18 976 086,85	16 133 183,58	2 842 903,27
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ²⁴	81 100 000,00	81 100 000,00	68 950 000,00	12 150 000,00
12.	Okres realizacji projektu	2024-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt zintegrowany wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb. Przedsięwzięcie z zakresu odnowy przestrzeni publicznych jest powiązane z zaplanowanymi do realizacji przez gminy ROF projektami uzupełniającymi i komplementarnymi w spójnym obszarze tematycznym, uwzględniając kwestie związane odnową przestrzeni publicznych, udostępnianiem ich w celach rekreacyjno-wypoczynkowych dla mieszkańców oraz racjonalnym zagospodarowaniem.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.			

1.	Tytuł projektu	PZR. IV.1 Uzbijanie terenów inwestycyjnych
2.	Priorytet FEP 2021-2027	Priorytet 6 - Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
3.	Cel szczegółowy FEP 2021-2027	Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich
4.	Cel Strategii ZIT	Cel rozwojowy ZIT 5 Wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej
5.	Priorytet Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackie 2030	1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie
6.	Lider projektu/partnerzy projektu	Lider projektu: Stowarzyszenie ROF Partnerzy projektu: Gmina Krasne, Gmina Świlcza, Gmina Boguchwała
7.	Forma prawna wnioskodawcy	Stowarzyszenie/jednostka samorządu terytorialnego
8.	Lokalizacja projektu	Gmina Krasne Gmina Świlcza Gmina Boguchwała
9.		Partnerzy projektu:

²⁴ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

1.	Tytuł projektu	PZR. IV.1 Uzbrajanie terenów inwestycyjnych			
	Zakres rzeczowy – typ projektu zgodny z FEP 2021-2027	Kompleksowe uzbrojenie i przygotowanie terenów inwestycyjnych, w celu zlokalizowania na nich podmiotów gospodarczych Lider projektu: Przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej			
10.	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźnik produktu: Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 399 029 osób Wskaźnik rezultatu Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych – 3 szt.			
11.	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (EUR)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (EUR)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (EUR)	Szacowana wartość wkładu własnego (EUR)
	Razem (EUR)	3 275 773,32	3 275 773,32	2 784 407,32	491 366,00
	Budżet projektu – źródło finansowania	Wartość całkowita projektu (PLN)	Szacowana wartość wydatków kwalifikowalnych (PLN)	Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN)	Szacowana wartość wkładu własnego (PLN)
	Razem (PLN) ²⁵	14 000 000,00	14 000 000,00	11 900 000,00	2 100 000,00
12.	Okres realizacji projektu	2024-2027			
13.	Powiązanie z innymi projektami ze Strategii ZIT	Projekt zintegrowany wynika z przeprowadzonej diagnozy potrzeb. Przedsięwzięcie z zakresu uzbrajania terenów inwestycyjnych jest powiązane z zaplanowanymi do realizacji przez gminy ROF projektami uzupełniającymi i komplementarnymi w spójnym obszarze tematycznym, a ich realizacja wpłynie na dalszy rozwój gospodarczy i pozwoli na zwiększenie poziomu konkurencyjności obszaru.			
14.	Opis procesu wskazania projektu i zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem projektów	Projekt wynika z przeprowadzonych badań diagnostycznych i stanowi odpowiedź na realne potrzeby zidentyfikowane w gminach tworzących ROF. Dokument Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 w trakcie opracowania był na bieżąco konsultowany z przedstawicielami Komisji partnerów społeczno-gospodarczych na poszczególnych etapach zatwierdzania dokumentu oraz jego realizacji. Dodatkowo ciało doradcze zostanie zaangażowane formalnie do wydania opinii zgodnie z zapisami regulaminu komisji partnerów-społeczno-gospodarczych na potrzeby opracowania Strategii ZIT ROF do roku 2030.			

²⁵ Szacowana wartość dofinansowania ze środków FEP 2021-2027 (PLN) wg kursu na październik 2024 r.: 1€ = 4,2738 zł.

11.5. Lista projektów uzupełniających przewidzianych do realizacji przez partnerów ROF według priorytetów FEP 2021-2027

Tabela 2 Projekty uzupełniające przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób konkurencyjny finansowanych z FEP 2021-2027

Priorytet FEP	Gmina	Nazwa projektu	Wartość
Priorytet 1 Konkurencyjna i Cyfrowa Gospodarka	Gmina Boguchwała	Utworzenie cyfrowych danych przestrzennych dla aktów planowania przestrzennego	255 000,00
		Uzbrojenie strefy ekonomicznej i utworzenie inkubatora technologicznego, parku biznesowego	20 000 000,00
		Wdrożenie rozwiązań informatycznych dla usprawnienia zarządzania siecią wod-kan.	5 100 000,00
		Wektoryzacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	850 000,00
	Gmina Głogów Młp.	Modernizacja i poprawa wydajności e-usług świadczonych dla mieszkańców i systemu oświaty	5 000 000,00
	Gmina Krasne	Rozwój cyfryzacji na terenie Gminy Krasne	10 000 000,00
	Gmina Świlcza	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Świlcza	20 000 000,00
		Rozwój cyfryzacji na terenie Gminy Świlcza	15 000 000,00
		Tworzenie terenów inwestycyjnych wraz z infrastrukturą techniczną wokół nich	20 000 000,00
	Gmina Lubenia	Opracowanie MPZP części Gminy Lubenia	500 000,00
Suma:			96 705 000,00
Priorytet 2 - Energia i Środowisko	Stowarzyszenie ROF w partnerstwie z gminami ROF	Rozwój OZE na terenie ROF	45 000 000,00
	Gmina Błażowa	Budowa gminnej oczyszczalni ścieków w Nowym Borku	30 000 000,00
		Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Błażowa Dolna i Nowy Borek	45 000 000,00
		Budowa sieci wodociągowej	9 500 000,00
		Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego	2 000 000,00
		Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	2 500 000,00
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Gminie Błażowa	6 500 000,00
		Wymiana źródeł ciepła na terenie Gminy Błażowa	1 500 000,00
		Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez poprawę wyposażenia technicznego OSP oraz zakup wozu bojowego.	1 000 000,00
	Gmina Boguchwała	Budowa farmy fotowoltaicznej	2 975 000,00
		Efektywne zarządzanie energią związane z oświetleniem w gminie	15 000 000,00

Priorytet FEP	Gmina	Nazwa projektu	Wartość
		Gospodarka wodami opadowymi dla miasta Boguchwała	50 000 000,00
		Ograniczenie niskiej emisji poprzez inwestycje OZE oraz wymiana źródeł ciepła na terenie Gminy Boguchwała - Projekt Parasolowy	8 000 000,00
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej na terenie gminy	40 000 000,00
		Rozbudowa i optymalizacja sieci wod. - kan.	5 100 000,00
		System zarządzania bezpieczeństwem publicznym i środowiskiem na terenie Gminy Boguchwała	7 000 000,00
		Wzmocnienia potencjału wzrostu Gospodarki Komunalnej w Boguchwale w celu dostosowania do oczekiwań odbiorców usług - etap II	4 250 000,00
		Wzmocnienie potencjału wzrostu Gospodarki Komunalnej w Boguchwale w celu dostosowania do oczekiwań odbiorców usług - etap I	20 000 000,00
		Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych - Projekt parasolowy	800 000,00
		Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych poprzez system retencji rozproszonej	17 000 000,00
		Zakup samochodów elektrycznych na potrzeby Urzędu miejskiego – 1 miejski+ 1 terenowy	500 000,00
		Budowa farm fotowoltaicznych na terenie Gminy Głogów Małopolski	7 000 000,00
		Budowa instalacji do 40 kWh na obiektach publicznych w Gminie Głogów Małopolski	2 000 000,00
	Gmina Głogów Młp.	Poprawa jakości sytemu zbiórki odpadów na terenie Gminy Głogów Małopolski	10 000 000,00
		Poprawa efektywności energetycznej publicznych systemów oświetleniowych jako czynnik wpływający na ograniczenie niskiej emisji	4 000 000,00
		Projekt parasolowy – na budowę zbiorników na deszczówkę w gospodarstwach domowych	2 000 000,00
		Regulacja cieklu wodnego w Stykowie wraz modernizacją zbiornika retencyjnego	2 000 000,00
		Rozbudowa budynku OSP w Rudnej Małej na magazyn obrony cywilnej dla Gminy Głogów Małopolski	3 000 000,00
		Rozwój zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Głogów Małopolski poprzez modernizację SUW w Rudnej Małej (budowa nowego zbiornika) oraz budowę nowej i modernizację starej stacji SUW w Głogowie Małopolskim	3 000 000,00
		Ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem (jak powodzie, pożary) oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie poprzez wyposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Gminy Hyżne w niezbędny do sprawnego działania sprzęt.	3 500 000,00
	Gmina Krasne	Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych	15 000 000,00
		Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej	5 000 000,00
		Poprawa gospodarki wodnej poprzez rozbudowę istniejącej Stacji Uzdatniania Wody oraz budowę pompowni sieciowych wody	15 000 000,00
		Poprawa stanu bezpieczeństwa powodziowego poprzez rozbudowę systemu gospodarowania wodami opadowymi.	15 000 000,00
		Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy Krasne	30 000 000,00

Priorytet FEP	Gmina	Nazwa projektu	Wartość
	Gmina Łańcut	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych	5 000 000,00
		Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	5 000 000,00
		Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w Gminie Łańcut	12 000 000,00
		Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach stanowiących własność Gminy Łańcut	5 000 000,00
		Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Łańcut	8 000 000,00
	Gmina Miasto Rzeszów	Budowa kanalizacji deszczowej na os. Budziwój w Rzeszowie, etap II	6 806 137,00
		Modernizacja układu elektroenergetycznego Oczyszczalni Ścieków w Rzeszowie – kogeneracja.	25 000 000,00
		Optimalizacja wykorzystania ciepła systemowego poprzez budowę inteligentnego systemu ciepłowniczego w ramach koncepcji miasta inteligentnego - Smart City	24 600 000,00
		Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Rzeszowa – poprzez zakup nowoczesnego, średniego pojazdu ratowniczo – gaśniczego wraz z zasadniczym wyposażeniem dla jednostki OSP na terenie Rzeszowa	1 100 000,00
		Poprawa efektywności energetycznej publicznych systemów oświetleniowych jako czynnik wpływający na ograniczenie niskiej emisji w ROF	53 500 000,00
		Wsparcie rozwoju OZE na terenie ROF - Etap II (projekt parasolowy)	15 000 000,00
		Wymiana źródeł ciepła na terenie ROF - Etap II (projekt parasolowy)	10 000 000,00
		Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez poprawę zaplecza technicznego jednostek OSP w Rzeszowie	1 200 000,00
		Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie ROF - Etap IV	2 500 000,00
	Gmina Świlcza	Poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie OZE oraz wymiana /modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	20 000 000,00
		Poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi	13 000 000,00
		Projekty dla indywidualnych gospodarstwach domowych - instalacje Odnawialnych Źródeł Energii oraz wymiana źródeł ciepła	15 000 000,00
		Projekty dla indywidualnych gospodarstwach domowych - zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych	8 000 000,00
		Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Świlcza poprzez poprawę wyposażenia technicznego OSP oraz zakup wozów bojowych	15 000 000,00
	Gmina Trzebownisko	Budowa 2 zbiorników retencyjnych na rzece Czarna w miejscowości Zaczernie i Trzebownisko	10 000 000,00
		Rozbudowa oczyszczalni w Nowej Wsi w zakresie zmiany technologii odwadniania i higieny osadów ściekowych	15 125 000,00
		Wsparcie rozwoju OZE na terenie Gminy Trzebownisko-projekt parasolowy	3 000 000,00
		Wymiana źródeł ciepła na terenie Gminy Trzebownisko - projekt parasolowy	3 000 000,00

Priorytet FEP	Gmina	Nazwa projektu	Wartość
	Gmina Tyczyn	Ochrona przeciwpowodziowa Gminy Tyczyn	25 000 000,00
	Miasto Łańcut	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	2 600 000,00
		Termomodernizacja budynków mieszkalnych	6 500 000,00
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Łańcutcie	7 800 000,00
		Wymiana źródeł ciepła	6 000 000,00
		Rewitalizacja Lasu Dębny poprzez zagospodarowanie terenu dla zachowania bioróżnorodności	650 000,00
	Gmina Czudec	Przebudowa i modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków w miejscowości Przedmieście Czudeckie- etap II	12 000 000,00
		Budowa sieci wodociągowej wraz z nowym ujęciem wody	8 500 000,00
		Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z budową mikro oczyszczalni	20 000 000,00
		Fotowoltaika na obiektach użyteczności publicznej	800 000,00
		Termomodernizacja budynku GOPS, ZWK i ZEAS w Czuclcu	2 000 000,00
		Remont ośrodka zdrowia w Pstrągowej	2 000 000,00
		Wymiana opraw oświetleniowych przy drogach	420 000,00
	Gmina Chmielnik	Budowa sieci wodociągów gminnych	6 000 000,00
		Doposażenie jednostek OSP z terenu gminy	2 000 000,00
		Rozbudowa publicznej sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy	3 000 000,00
		Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie Gminy Chmielnik - projekt parasolowy	3 000 000,00
		Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie Gminy Chmielnik.	3 000 000,00
	Gmina Lubenia	Dostawa i montaż instalacji na szkołach podstawowych Gminy Lubenia oraz Urzędzie Gminy Lubenia	1 000 000,00
		Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Sołonka, Siedliska, Straszylde	5 000 000,00
		Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lubenia (przysiółek Kosina i Maternówka) waz z pompowaniami ścieków i instalacją elektryczną	6 500 000,00
		Modernizacja gospodarki wodno - ściekowej w Gminie Lubenia	3 000 000,00
		Budowa oraz przebudowa oświetlenia przy drogach gminnych na niskoemisyjne	1 000 000,00
		Poprawa bezpieczeństwa poprzez zakup samochodu dla OSP	1 000 000,00

Priorytet FEP	Gmina	Nazwa projektu	Wartość
		Modernizacja kotłowni w szkołach Gminy Lubenia oraz UG z wykorzystaniem instalacji OZE	3 000 000,00
Suma:			838 726 137,00
Priorytet 5 - Infrastruktura bliżej ludzi	Gmina Błażowa	Budowa sali gimnastycznej w Nowym Borku	3 500 000,00
		Przebudowa i adaptacja budynku Szkoły Podstawowej w Nowym Borku	2 200 000,00
	Gmina Boguchwała	Rozbudowa terenów sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy Boguchwała	40 000 000,00
	Gmina Czudec	Budowa Sali gimnastycznej w Babicy	5 000 000,00
	Gmina Głogów Młp.	Budowa szkoły branżowej ponadpodstawowej w technologii pasywnej na os. Niwa w Głogowie Małopolskim	60 000 000,00
	Gmina Krasne	Budowa infrastruktury edukacyjnej dla potrzeb wychowania przedszkolnego wraz z niezbędnym wyposażeniem	20 000 000,00
		Budowa i rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	10 000 000,00
		Gmina Krasne bez barier	5 000 000,00
	Gmina Łańcut	Przebudowa budynków gminnych na potrzeby lokali socjalnych	3 000 000,00
	Gmina Miasto Rzeszów	Budowa hali sportowej przy I LO	4 645 060,00
		Budowa hali sportowej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 3, ul. Skrajna 1 wraz z zapleczem i rozbudową pomieszczeń przedszkola	8 040 220,00
		Budowa przedszkola na os. Budziwój w Rzeszowie	6 600 000,00
		Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół nr 1 wraz z zagospodarowaniem terenu	8 040 220,00
		Budowa sali gimnastycznej wraz z zapleczem przy IX Liceum Ogólnokształcącym, ul. Elizy Orzeszkowej 8a	8 000 000,00
		Poprawa dostępu do usług opieki nad dziećmi zagrożonymi niepełnosprawnością i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci do lat 3 na terenie Gminy Miasto Rzeszów poprzez wybudowanie, wyposażenie i utrzymanie nowo powstałego żłobka	15 000 000,00
		Budowa Sali gimnastycznej wraz z zapleczem przy IX Liceum Ogólnokształcącym, ul. Elizy Orzeszkowej 8a	25 000 000,00
		Modernizacja III Liceum Ogólnokształcącego, ul. Szopena 11	14 376 000,00
		Budowa żłobka na os. Budziwój w Rzeszowie	18 000 000,00
		Budowa żłobka przy ul. Jachowicza	18 000 000,00
		Budowa Szkoły Podstawowej na os. Matysówka	22 000 000,00
		Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 21, ul. Miodowa 6 wraz z zagospodarowaniem terenu	30 000 000,00
		Budowa przedszkola na os. Budziwój	15 000 000,00
	Gmina Świlcza	Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych w Gminie Świlcza	20 000 000,00

Priorytet FEP	Gmina	Nazwa projektu	Wartość
		Tworzenie ośrodków wsparcia dla osób wymagających opieki z terenu Gminy Świlcza	15 000 000,00
		Rozbudowa/budowa wraz z termomodernizacją budynków placówek oświatowych wraz z ich doposażeniem w pomoce dydaktyczne oraz zagospodarowaniem terenu wokół szkół	20 000 000,00
	Gmina Trzebownisko	Odnowa przestrzeni publicznej Gminy Trzebownisko poprzez budowę, rozbudowę, przebudowę i modernizację ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i sportowej z uwzględnieniem potrzeb dzieci, młodzieży, osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami	4 000 000,00
		Przebudowa i rozbudowa budynku Urzędu Gminy Trzebownisko w celu dostosowania go do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz zwiększenia dostępności dla mieszkańców gminy.	6 000 000,00
		Rozwój turystyki kajakowej w województwie podkarpackim	1 600 000,00
	Miasto Łańcut	Poprawa dostępności i jakości usług miejskich przedszkoli w Łańcucie	8 000 000,00
		Rewitalizacja, modernizacja i przebudowa budynku przy pl. Sobieskiego 18 w Łańcucie na potrzeby administracyjne i społeczne	6 500 000,00
		Rewitalizacja, modernizacja i przebudowa budynku przy pl. Sobieskiego 19 w Łańcucie oraz nadanie mu nowych funkcji na potrzeby administracyjne, kulturalne i społeczne	11 000 000,00
		Przebudowa basenu otwartego wraz z otoczeniem przy ul. Składowej w Łańcucie na potrzeby obiektu całorocznego – utworzenie Centrum Kultury Fizycznej	13 000 000,00
		Rewitalizacja Placu Sobieskiego wraz z infrastrukturą towarzyszącą dla potrzeb utworzenia traktów spacerowych, przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej	4 500 000,00
	Gmina Lubenia	Budowa hali sportowej w Straszylu	20 000 000,00
Suma:			471 001 500,00
Priorytet 7 - Kapitał ludzki gotowy do zmian	Gmina Miasto Rzeszów	Wsparcie lokalnego rozwoju gospodarczego poprzez dostosowanie do potrzeb rynku szkolnictwa zawodowego w Rzeszowie	5 000 000,00
	Miasto Łańcut	Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym	1 300 000,00
Suma:			300 000,00

11.6. Wykaz projektów komplementarnych

Tabela 3 Projekty komplementarne przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF

Gmina	Nazwa projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania
Błażowa	Budowa i przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Błażowa	2 200 000,00	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
	Przebudowa odcinka drogi gminnej na działce nr ewid 631 w miejscowości Kąkolówka	829 353,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
	Budowa nowego boiska wielofunkcyjnego z zadaszeniem o stałej konstrukcji przy Szkole Podstawowej w Nowym Borku	3 581 605,00	Ministerstwo Sportu i Turystyki
	Remont zabytkowej kaplicy mszalnej pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Błażowej przy ul. Pułaskiego działka nr 661/1	600 000,00	Rządowy Program Odbudowy Zabytków
	Przebudowa i nadbudowa oraz zmiana konstrukcji dachu wraz z poszyciem budynku usługowo-mieszkalnego w miejscowości Błażowa, ul. 3-go Maja 17	216 062,73	
	Remont zabytkowej przydrożnej kapliczki w miejscowości Futoma	100 000,00	
	Remont zabytkowego pomnika Władysława Jagiełły w Błażowej	100 000,00	
	Remont kapliczki w Piątkowej	153 061,22	
	Remont zabytkowej przydrożnej kapliczki w Białce	71 428,57	
Boguchwała	Zakup przenośnego kina plenerowego + leżaki	200 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
	Przebudowa budynku Ośrodka Kultury w Woli Zgłobieńskiej	3 000 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
	Nowy start. Wzmacnianie potencjału społeczno - zawodowego społeczności lokalnej	25 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
	Adaptacja piętra budynku szkoły w Zarzeczcu na cele społeczne	4 400 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
	Centrum Aktywności Lokalnej (kultura, dialog, integracja)	25 000,00	Budżet gminy, środki prywatne, stowarzyszeń i fundacji, środki zewnętrzne
	Przebudowa stawu w Zgłobniu i dostosowanie do celów rekreacyjno – turystycznych	5 000 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne
	Wolontariusze na start	25 000,00	Budżet gminy, środki prywatne, stowarzyszeń i fundacji, Program Równać Szanse, środki zewnętrzne
	Rozbudowa i przebudowa Miejskiego Centrum Kultury w Boguchwale	4 000 000,00	Budżet gminy, środki zewnętrzne

Gmina	Nazwa projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania
Chmielnik	Budowa parkingu ogólnodostępnego wraz z zatoką postojową w Chmielniku	1 500 000,00	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
	Przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Chmielnik	7 000 000,00	
	Poprawa infrastruktury ochotniczych straży pożarnych na terenie Gminy Chmielnik poprzez budowę i przebudowę remiz	2 800 000,00	
	Kompleksowa renowacja kapliczek na terenie Gminy Chmielnik	500 000,00	
Hyżne	Budowa przedszkola wraz z zagospodarowaniem terenu wokół budynku – etap II	4 117 647,00	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
	Zakup autobusu szkolnego	1 176 474,00	
	Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie Gminy Hyżne	3 684 211,00	
Lubenia	Budowa klubu dziecięcego w m. Siedliska	12 000 000,00	Rządowy Fundusz Polski Ład
	Budowa wodociągu Lubenia - Obręczna	2 000 000,00	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych
Świlcza	Budowa nowego boiska wielofunkcyjnego wraz zadaszeniem o stałej konstrukcji przy ZSP w Dąbrowie	3 500 000,00	Ministerstwo Sportu i Turystyki, Budżet gminy
	Poprawa infrastruktury edukacyjnej na terenie Gminy Świlcza	5 900 000,00	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, Budżet gminy
	Odtworzenie lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci	2 000 000,00	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego / Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych / Budżet Państwa / Budżet gminy
	Prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkowej plebani w Świlczy	4 500 000,00	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego / Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych / Program „Maluch+” / Budżet gminy
	Modernizacja i adaptacja na cele kulturalne, edukacyjne, społeczne zabytkowych budynku na terenie Gminy Świlcza	5 000 000,00	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego / Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych / Budżet Państwa / Budżet gminy
	Zakupu samochodu, sprzętu specjalistycznego i wyposażenia dla Ochotniczych Straży Pożarnych	2 500 000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie / Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie / Budżet gminy
	Budowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w Gminie Świlcza	5 000 000,00	Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 / Budżet gminy
	Odtworzenie przestrzeni publicznej na cele rekreacyjne na terenie Gminy Świlcza	3 000 000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie / Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie / Plan

Gmina	Nazwa projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania
			Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 / Budżet gminy
	Budowa ścieżek rowerowych / ciągów pieszo-rowerowych na terenie Gminy Świlcza	10 000 000,00	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg / Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 / Budżet gminy
	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie Gminy Świlcza	10 000 000,00	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg / Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 / Budżet gminy
	Tworzenie lokali socjalnych na terenie Gminy Świlcza	5 000 000,00	Fundusz Dopłat / Budżet Państwa / Budżet gminy
	Poprawa infrastruktury sportowej na terenie Gminy Świlcza	10 000 000,00	Ministerstwo Sportu i Turystyki / Budżet gminy
	Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnoprawnych w Gminie Świlcza	11 000 000,00	Program Dostępność Plus / Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych / Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 / Fundusz Dostępności Bank Gospodarstwa Krajowego/ Budżet Państwa / Budżet gminy
	Rozbudowa/budowa wraz z termomodernizacją budynków placówek oświatowych wraz z ich wyposażeniem w pomoce dydaktyczne	10 000 000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie / Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie / Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 / Budżet Gminy
	Tworzenie ośrodków wsparcia dla osób wymagających opieki z terenu Gminy Świlcza	7 000 000,00	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 / Budżet gminy
	Poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi	15 000 000,00	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie / Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie / Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 / Budżet Gminy
	Poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie OZE oraz wymiana /modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	7 500 000,00	
	Projekty dla indywidualnych gospodarstw domowych - instalacje Odnawialnych Źródeł Energii oraz wymiana źródeł ciepła	5 000 000,00	
	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Świlcza	8 000 000,00	
	Tworzenie infrastruktury technicznej wokół terenów inwestycyjnych	5 000 000,00	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 / Budżet gminy

Gmina	Nazwa projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania
	Rozwój cyfryzacji na terenie Gminy Świlcza	5 000 000,00	Fundusz Europejski na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 / Budżet gminy
Trzebownisko	Poprawa lub modernizacja publicznej infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, sportowej i kulturalnej na terenie Gminy Trzebownisko	200 000,00	Rozwój Obszarów Wiejskich ze Środków Europejskich na lata 2021-2027
Rzeszów	Zwiększenie wydajności hydraulicznej Komunalnej Oczyszczalni Ścieków w Rzeszowie wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej	212 270 572,43	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027
	Modernizacja Zakładu Uzdatniania Wody wraz z siecią wodociągową miasta Rzeszowa	13 150 000,00	
	Budowa nowoczesnej sortowni selektywnie zbieranych odpadów komunalnych	60 000 000,00	
	Modernizacja sortowni selektywnie zbieranych odpadów komunalnych	15 000 000,00	
	Rozbudowa i modernizacja kompostowni bioodpadów	10 000 000,00	
	Budowa kanalizacji deszczowej na osiedlu Słocina	200 000 000,00	
	Budowa kolektora deszczowego dla os. Zwięczyca i południowej strony os. Staroniwa	100 000 000,00	
	Rozwój zielonej infrastruktury i odbetonowanie powierzchni uszczelnionych w Rzeszowie	5 344 411,41	
	Rewitalizacja pasów drogowych i terenów zieleni miejskiej	3 000 000,00	
	Systemy zagospodarowania wody deszczowej na terenach zieleni miejskiej	500 000,00	
	Budowa sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami do nowych i istniejących budynków	14 268 000,00	
	Modernizacja kotłowni gazowo – olejowej poprzez budowę lokalnego źródła wysokosprawnej kogeneracji	12 300 000,00	
	Zwiększenie efektywności energetycznej i niezawodności dystrybucji ciepła do Odbiorców poprzez likwidację wymienników grupowych na terenie miasta Rzeszowa	4 305 000,00	
	Zwiększenie efektywności energetycznej i niezawodności przesyłu ciepła poprzez modernizację napowietrznych sieci ciepłowniczych w mieście Rzeszowie	40 221 000,00	
	Zwiększenie efektywności energetycznej i niezawodności przesyłu ciepła poprzez modernizację sieci ciepłowniczych kanałowych wraz z przyłączami	57 699 300,00	
	Zwiększenie niezawodności i efektywności energetycznej dostaw ciepła do Odbiorców poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczej w układzie pierścieniowym	45 903 600,00	

Gmina	Nazwa projektu	Wartość w PLN	Źródło finansowania
	Budowa elektrowni słonecznej na dachach budynków mieszkalnych zarządzanych przez MZBM Sp. z o.o.	3 500 000,00	Krajowy Plan Odbudowy, Grant OZE Bank Gospodarstwa Krajowego
	Wymiana opraw oświetleniowych na ulicach miasta Rzeszowa - nieenergooszczędnych na nowe energooszczędne	4 998 900,00	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
	Budowa DW 878 od ul. Rejtana w Rzeszowie do DW 869 w Jasionce (od ul. Rejtana do ul. Lubelskiej, w tym rozbudowa ul. Ciepłowniczej z mostem Załęskim i ul. Gen. Maczka)	205 208 361,00	
	Budowa przejścia przez tory kolejowe, połączenie ul. Podkarpackiej z ul. Zawiszy	8 000 000,00	Krajowy Plan Odbudowy; Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg; Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
	Budowa wiaduktu nad torami od ul. Wyspiańskiego do ul. Pułaskiego lub Hoffmanowej	146 250 050,00	
	Budowa wielopoziomowego skrzyżowania ulic: Lwowskiej, al. Armii Krajowej, al. Żołnierzy I Armii Wojska Polskiego (Rondo Pobitno)	216 116 902,00	
	Budowa DW w Rzeszowie na odcinku od skrzyżowania ul. Podkarpackiej z ul. 9 Dywizji Piechoty (DK19) do Al. Sikorskiego (DW878)	582 621 390,00	
	Połączenie ul. Sikorskiego z DK97	900 000 000,00	
	Rozbudowa ul. Kwiatkowskiego	182 712 150,00	
	Budowa DW w Rzeszowie na odcinku od ul. Warszawskiej do ul. Krakowskiej - połączenie DK 97 z DK 94	424 887 671,00	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
	Budowa parku wodnego w Rzeszowie	258 300 000,00	Instrumenty finansowe

12. Analiza i ocena istniejącego stanu na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji

12.1. Charakterystyka ROF

Rzeszowski Obszar Funkcjonalny tworzy 15 gmin położonych w centralnej części województwa podkarpackiego. Są to: stolica województwa – Miasto Rzeszów (będące miastem na prawach powiatu) oraz Miasto Łańcut, cztery gminy miejsko-wiejskie: Boguchwała, Błażowa, Głogów Małopolski, Tyczyn oraz dziewięć gmin wiejskich: Chmielnik, Czarna, Czudec, Krasne, Lubenia, Łańcut, Świlcza, Hyżne i Trzebownisko. Należą one do 3 powiatów ziemskich: rzeszowskiego, łańcuckiego oraz strzyżowskiego. Na poniższej grafice schematycznie przedstawiono granice ROF.

Rysunek 1 Granice administracyjne ROF

Źródło: opracowanie własne

Całkowita powierzchnia ROF wynosi 1 211 km², co stanowi niespełna 7% terenu województwa podkarpackiego. Zgodnie z danymi GUS za 2021 r., na terenie ROF zamieszkuje ponad 398 tysięcy osób, czyli 19,2% populacji województwa. Najludniejszą gminą Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest

Miasto Rzeszów, które skupia około połowę ogólnej ludności całego obszaru funkcjonalnego. Najmniej mieszkańców zamieszkuje gminy Lubenia, Chmielnik i Hyżne (w każdej z nich jest to poniżej 10 tys. mieszkańców).

Tabela 4 Liczba ludności i gęstość zaludnienia gmin ROF w 2022 r.

Jednostka terytorialna	Liczba ludności	Udział ludności w liczbie ludności ROF	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
Błazowa	10 824	2,7%	96,1
Boguchwała	21 893	5,5%	246,1
Chmielnik	7 331	1,9%	138,5
Czarna	12 048	3,0%	154,3
Czudec	11 573	2,9%	136,6
Głogów Małopolski	19 529	4,9%	138,1
Hyżne	6 962	1,8%	135,8
Krasne	12 904	3,2%	330
Lubenia	6 525	1,6%	118,8
Miasto Łańcut	17 649	4,4%	908,8
Łańcut	21 801	5,5%	205,1
Miasto Rzeszów	197 181	49,5%	1 528,4
Świlcza	16 660	4,2%	154
Trzebownisko	23 990	6,0%	265,7
Tyczyn	11 397	2,9%	212,2
ROF łącznie:	398 267	-	317,9

Źródło: dane GUS

Średnia gęstość zaludnienia obszaru wynosi 317,9 os./km². Rzeszowski Obszar Funkcjonalny posiada znaczny potencjał ludzki, który stanowi o możliwościach jego rozwoju. Najniższą gęstością zaludnienia charakteryzuje się gmina miejsko-wiejska Błazowa (96,1 os./km²), a następnie gminy wiejskie Lubenia (118,8 os./km²) i Hyżne (135,8 os./km²).

Teren ROF stanowi zwarty przestrzennie kompleks terytorialny odznaczający się wysokim poziomem urbanizacji, koncentracją funkcji administracyjnych, przemysłowych, usługowych i mieszkalnictwa, w którym występują wzajemne powiązania funkcjonalne (ekonomiczne, społeczne, komunikacyjne, infrastrukturalne, środowiskowe), wspólne systemy (organizacyjne i techniczne), a nade wszystko jest to obszar objęty wspólną polityką rozwoju (wspólne cele i narzędzia realizacji).

Poniższa tabela przedstawia odsetek powierzchni ROF, który przypada w udziale poszczególnym gminom.

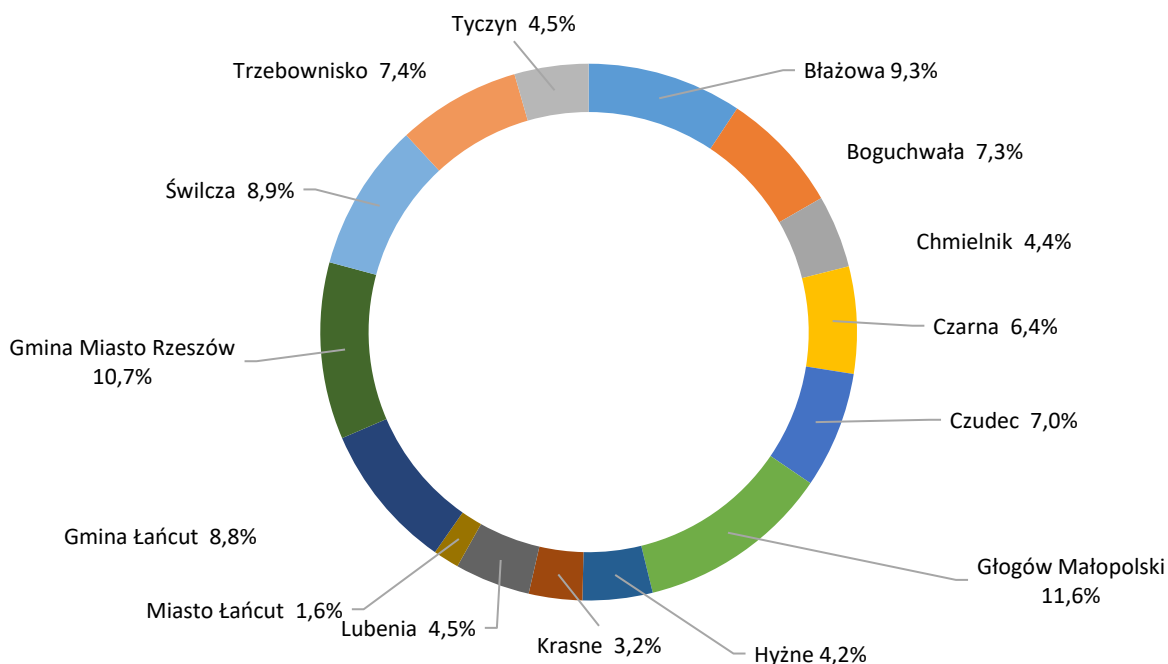
Tabela 5 Powierzchnia oraz udział procentowy gmin w całkowitej powierzchni ROF w 2022 r.

Jednostka terytorialna	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [km ²]	Odsetek powierzchni ROF
Błażowa	11 260	113	9,3%
Boguchwała	8 896	89	7,3%
Chmielnik	5 292	53	4,4%
Czarna	7 807	78	6,4%
Czudec	8 470	85	7,0%
Głogów Małopolski	14 141	141	11,6%
Hyżne	5 125	51	4,2%
Krasne	3 910	39	3,2%
Lubenia	5 491	55	4,5%
Miasto Łańcut	1 942	19	1,6%
Łańcut	10 630	107	8,8%
Miasto Rzeszów	12 901	129	10,7%
Świlcza	10 818	108	8,9%
Trzebownisko	9 028	90	7,4%
Tyczyn	5 373	54	4,5%
ROF łącznie:	121 084	1 211	

Źródło: dane GUS

Poniżej w formie graficznej przedstawiona została struktura udziału gmin w łącznej powierzchni Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego w 2022 r. Wśród gmin członków ROF najrozleglejsza jest Gmina Głogów Małopolski, w dalszej kolejności Miasto Rzeszów oraz gminy Błażowa i Świlcza. Najmniejszy odsetek powierzchni w skali ROF cechuje Miasto Łańcut (1,6%).

Wykres 1 Struktura udziału gmin w całkowitej powierzchni ROF [w %]

Źródło: dane GUS

12.2. Istniejący stan środowiska

12.2.1. Jakość powietrza

Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2024.54 t.j.) oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza. W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa podkarpackiego wyznaczono strefy:

- miasto Rzeszów – kod strefy PL1801, do którego należy miasto Rzeszów;
- strefa podkarpacka – kod strefy PL1802, do której należą pozostałe jednostki ROF.

Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2020 r. poz. 2279, z późn. zm.). Są to równocześnie substancje, dla których w prawie krajowym (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) i w dyrektywach UE (2008/50/WE i 2004/107/WE) określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/docelowych/celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin.

Lista zanieczyszczeń, jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje 12 substancji:

• dwutlenek siarki SO ₂ ,	• pył PM _{2.5} ,
• dwutlenek azotu NO ₂ ,	• ołów Pb w PM ₁₀ ,
• tlenek węgla CO,	• arsen As w PM ₁₀ ,
• benzen C ₆ H ₆ ,	• kadm Cd w PM ₁₀ ,
• ozon O ₃ ,	• nikiel Ni w PM ₁₀ ,
• pył PM ₁₀ ,	• benzo(a)piren B(a)P w PM ₁₀ .

W ocenach dokonywanych pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin uwzględnia się 3 substancje:

- dwutlenek siarki SO₂,
- tlenki azotu NO_x,
- ozon O₃.

Wynik oceny i klasyfikacji strefy dla danego zanieczyszczenia zależy od stężeń tego zanieczyszczenia występujących na terenie strefy – zwykle w rejonach o najwyższym stopniu zanieczyszczenia daną substancją. Uzyskany wynik przekłada się na określone wymagania w zakresie działań na rzecz poprawy

jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione odpowiednie kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy).

Poniżej zestawiono klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza:

- Klasa A – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego / docelowego;
- Klasa C – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy;
- Klasa D1 – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu);
- Klasa D2 – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu).

Tabela 6 Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza

Poziom stężenie	Zanieczyszczenie	Klasa strefy	Wymagane działania
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom dopuszczalny			
nie przekracza poziomu dopuszczalnego	ochrona zdrowia ludzi: dwutlenek siarki SO ₂ , dwutlenek azotu NO ₂ , tlenek węgla CO, benzen C ₆ H ₆ , pył PM10, pył PM2.5 ołów Pb (zawartość w PM10) ochrona roślin: dwutlenek siarki SO ₂ tlenki azotu NO _x -	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
powyżej poziomu dopuszczalnego		C	- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych, - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu, - kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom docelowy			
nie przekracza poziomu docelowego	ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin ozon O ₃ ochrona zdrowia ludzi arsen As (zawartość w PM10), kadm Cd (zawartość w PM10), nikiel Ni (zawartość w PM10), benzo(a)piren B(a)P (zawartość w PM10)	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego
powyżej poziomu docelowego		C	- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych - określenie obszarów przekroczeń poziomów docelowych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu
W przypadku, gdy dla ozonu określony jest poziom celu długoterminowego			
poniżej poziomu celu długoterminowego	ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin	D1	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu celu długoterminowego

Poziom stężenie	Zanieczyszczenie	Klasa strefy	Wymagane działania
powyżej poziomu celu długoterminowego	ozon O ₃	D2	- dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego do 2020 r.

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu MŚ w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim raport wojewódzki za rok 2023

Tabela 7 Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, PM₁₀, PM_{2,5}, Pb, As, Cd, Ni, B(a)P i O₃

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
dwutlenek siarki	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 24 stężenia 1-godz. S1 > 350 µg/m ³	więcej niż 24 stężenia 1-godz. S1 > 350 µg/m ³
dwutlenek siarki	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 3 stężenia 24-godz. S24 > 125 µg/m ³	więcej niż 3 stężenia 24-godz. S24 > 125 µg/m ³
dwutlenek azotu	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 18 stężeń 1-godz. S1 > 200 µg/m ³	więcej niż 18 stężeń 1-godz. S1 > 200 µg/m ³
dwutlenek azotu	dopuszczalny	rok	Sa ≤ 40 µg/m ³	Sa > 40 µg/m ³
tlenek węgla	dopuszczalny	8-godz.	S8max ≤ 10 mg/m ³	S8max > 10 mg/m ³
benzen	dopuszczalny	rok	Sa ≤ 5 µg/m ³	Sa > 5 µg/m ³
pył zawieszony PM ₁₀	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 35 stężeń 24-godz. S24 > 50 µg/m ³	więcej niż 35 stężeń 24-godz. S24 > 50 µg/m ³
pył zawieszony PM ₁₀	dopuszczalny	rok	Sa ≤ 40 µg/m ³	Sa > 40 µg/m ³
pył zawieszony PM _{2,5}	dopuszczalny - faza II*	rok	Sa ≤ 20 µg/m ³ (klasa A1)	Sa > 20 µg/m ³ (klasa C1)
pył zawieszony PM _{2,5}	dopuszczalny – faza I*	rok	Sa ≤ 25 µg/m ³	Sa > 25 µg/m ³
ołów	dopuszczalny	rok	Sa ≤ 0,5 µg/m ³	Sa > 0,5 µg/m ³
arsen	docelowy	rok	Sa ≤ 6 ng/m ³	Sa > 6 ng/m ³
kadm	docelowy	rok	Sa ≤ 5 ng/m ³	Sa > 5 ng/m ³
nikiel	docelowy	rok	Sa ≤ 20 ng/m ³	Sa > 20 ng/m ³
benzo(a)piren	docelowy	rok	Sa ≤ 1 ng/m ³	Sa > 1 ng/m ³
ozon	docelowy	8-godz.	nie więcej niż 25 dni ze stężeniem S8max_d > 120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)	więcej niż 25 dni ze stężeniem S8max_d > 120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)

Objaśnienia do tabeli:

Sa – stężenie średnie roczne, S1 – stężenie 1-godzinne,

S24 – stężenie średnie dobowe,

S8max – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych krocących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego,

S8max_d – maksimum dobowe ze stężeń średnich ośmiogodzinnych krocących obliczanych ze stężeń średnich jednogodzinnych; każdą wartość średnią ośmiogodzinną przypisuje się dobie, w której kończy się ośmiogodzinny okres uśredniania,

ołów, arsen, kadm, nikiel, benzo(a)piren – oznaczane w pyłe zawieszonym PM₁₀,

* kryteria klasyfikacji stref dla PM_{2,5}:

faza I – obowiązująca w Polsce do dnia 31 grudnia 2019 r. (dodatkowa klasyfikacja),

faza II – obowiązująca w Polsce od dnia 1 stycznia 2020 r.

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim raport wojewódzki za rok 2023

Tabela 8 Kryteria dodatkowej klasyfikacji stref dla ozonu (O_3) ze względu na ochronę zdrowia ludzi (w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego - do osiągnięcia w 2020 roku)

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa D1	Klasa D2
Ozon	cel długoterminowy	8-godz.	$S8max \leq 120 \mu g/m^3$ w ocenianym roku	$S8max > 120 \mu g/m^3$ w ocenianym roku

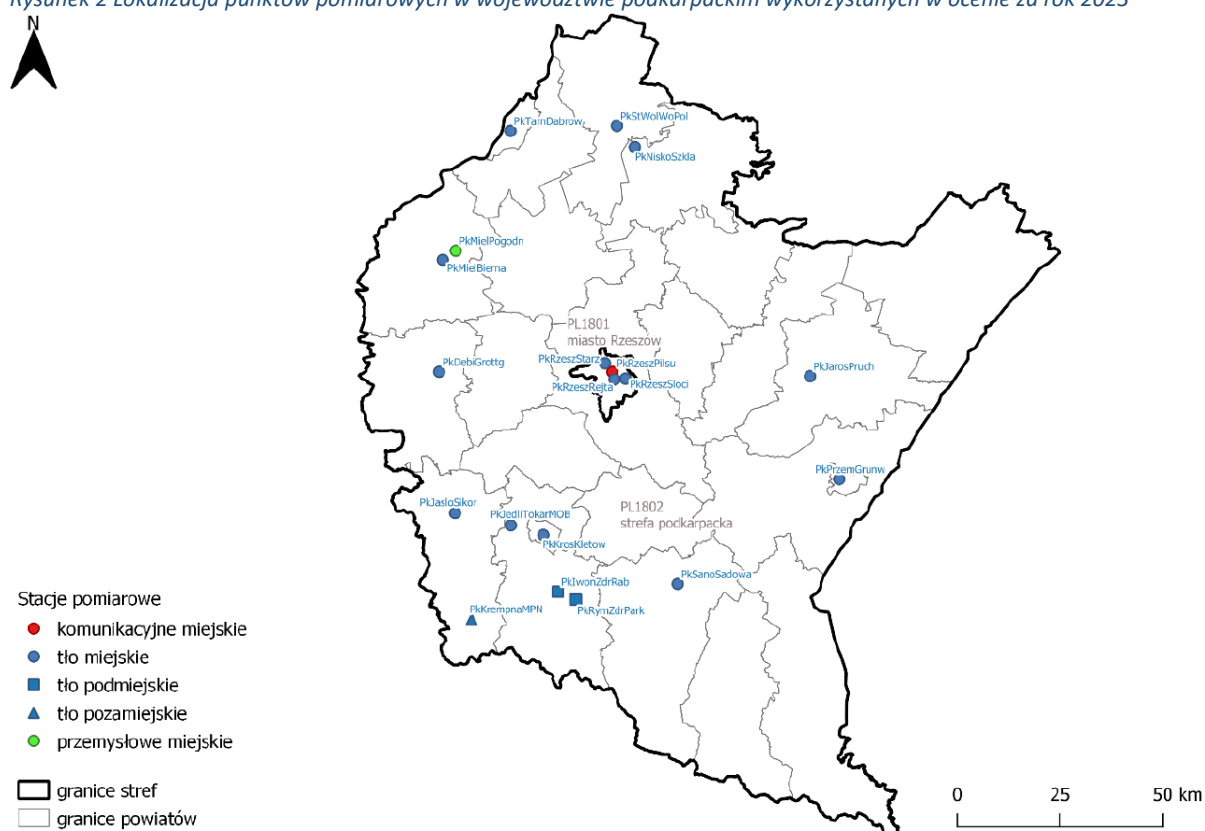
Objaśnienia do tabeli:

$S8max$ – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego.

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim raport wojewódzki za rok 2023

Program pomiarów jakości powietrza realizowany jest zgodnie „Wieloletnim Strategicznym Programem Państwowego Monitoringu Środowiska oraz Wykonawczym Programem Państwowego Monitoringu Środowiska na dany rok.

Rysunek 2 Lokalizacja punktów pomiarowych w województwie podkarpackim wykorzystanych w ocenie za rok 2023

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim raport wojewódzki za rok 2023

Na terenie ROF w 2023 r. zlokalizowały były dwie stacje pomiarowe:

- PkRzeszPilsu - Rzeszów, ul. Piłsudskiego, typ stacji: komunikacyjna;
- PkRzeszRejta - Rzeszów, ul. Rejtana, typ stacji: tło.

Zestawienie wynikowych klas dla strefy podkarpackiej z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9 Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za rok 2023 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
miasto Rzeszów	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	A	A1 ²
strefa podkarpacka	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	A1 ²

¹Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D1

²Dla pyłu zawieszonego PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefy uzyskały klasę A

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim raport wojewódzki za rok 2023

W poniższej tabeli zestawiono informacje dotyczących obszarów przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń w roku 2023 w województwie podkarpackim z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony zdrowia ludzi.

Tabela 10 Zestawienie informacji dotyczących obszarów przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń w roku 2023 w województwie podkarpackim z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony zdrowia ludzi

Nazwa strefy	Typ normy	Czas uśredniania (parametr)	Powierzchnia obszaru przekroczenia [km ²]	Udział w powierzchni strefy [%]	Liczba mieszkańców obszaru przekroczenia	Udział w liczbie mieszkańców strefy [%]
Benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM10 – ochrona zdrowia						
strefa podkarpacka	poziom docelowy	śr. roczna	39,8	0,2	52 007	2,8
Ozon – ochrona zdrowia						
miasto Rzeszów	poziom celu długo-terminowego	śr. 8-godz.	113,1	87,7	191 001	96,9
strefa podkarpacka			13 279,4	75	1 383 569	73,5

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim raport wojewódzki za rok 2023

Objęte oceną pod kątem kryterium ochrony zdrowia ludzi zanieczyszczenia gazowe w roku 2023, tj. dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen osiągały na terenie województwa stężenia nieprzekraczające obowiązujących dla tych substancji wartości kryterialnych. Pozwoliło to na zakwalifikowanie strefy miasto Rzeszów i strefy podkarpackiej pod względem zanieczyszczenia powietrza tymi substancjami do klasy A.

W województwie podkarpackim dotrzymany został w 2023 roku średnioroczny poziom dopuszczalny oraz dobowy poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszonego PM10. Strefy miasto Rzeszów i podkarpacka zaliczone zostały do klasy A.

Wyniki badań powietrza atmosferycznego przeprowadzonych w 2023 roku w regionie wykazały dotrzymanie dopuszczalnego stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM_{2,5} fazy II pod kątem kryterium ochrony zdrowia ludzi zarówno na terenie strefy miasto Rzeszów jak i strefy podkarpackiej. Obie strefy otrzymały klasę A1.

W dodatkowej klasyfikacji w zakresie poziomu dopuszczalnego określonego dla tzw. fazy I, równego 25 µg/m³, z terminem obowiązywania do 31 grudnia 2019 roku strefy miasto Rzeszów i podkarpacka otrzymały klasę A.

Dla metali w pyłe zawieszonym PM₁₀ (arsen, kadm, nikiel, ołów) poziomy dopuszczalne/docelowe zostały dotrzymane na obszarze całego województwa. Strefy miasto Rzeszów i podkarpacka zaliczone zostały do klasy A.

Na terenie strefy miasto Rzeszów dotrzymany został w 2023 roku średnioroczny poziom docelowy benzo(a)pirenu. Strefa otrzymała klasę A. Natomiast na terenie strefy podkarpackiej wyniki pomiarów wykazały przekroczenie wartości docelowej B(a)P w 2 punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenach miejskich. Na objętych pomiarami obszarach ochrony uzdrowskiej poziom docelowy B(a)P został dotrzymany (Iwonicz-Zdrój, Rymanów-Zdrój). Strefa podkarpacka zaliczona została do klasy C.

Na terenie strefy podkarpackiej wyznaczono 3 obszary przekroczenia w zakresie średniorocznego poziomu docelowego B(a)P. Obszary przekroczenia w strefie podkarpackiej objęły swoim zasięgiem 39,8 km² (0,2% strefy) zamieszkałych przez 52 007 mieszkańców.

Dla ozonu dotrzymany został poziom docelowy w zakresie stężenia 8-godzinnego w obu strefach zaliczonych do klasy A. Nie został natomiast dotrzymany poziom celu długoterminowego ozonu pod kątem kryterium ochrony zdrowia ludzi w obu strefach, którym przypisano klasę D2.

Na terenie strefy miasto Rzeszów wyznaczono 2 obszary przekroczenia w zakresie poziomu celu długoterminowego ozonu. Objęły on swoim zasięgiem 113,1 km² (87,7% strefy) zamieszkałych przez 191 001 mieszkańców.

Na terenie strefy podkarpackiej wyznaczono 31 obszarów przekroczenia w zakresie celu długoterminowego ozonu. Obszary przekroczenia w strefie podkarpackiej objęły swoim zasięgiem 13 279,4 km² (75% strefy) zamieszkałych przez 1 383 569 mieszkańców.

Zestawienie wynikowych klas dla strefy podkarpackiej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11 Klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w roku 2023 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin w strefie podkarpackiej

Symbol klasy wynikowej		
SO ₂	NO _x	O ₃ ¹
A	A	A

¹Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim raport wojewódzki za rok 2023

W poniższej tabeli zestawiono informacje dotyczących obszarów przekroczeń dla ozonu w roku 2023 w województwie podkarpackim z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony roślin.

Tabela 12 Zestawienie sytuacji przekroczeń w strefie podkarpackiej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin w roku 2023 - zanieczyszczenie O₃ poziom celu długoterminowego

Rok	2023
Czas uśredniania (parametr)	AOT40
Kod sytuacji przekroczenia	SYT_2023_PK_W1_PL1802_O3_OR_PCDT_AOT40-R_1
Opis obszaru przekroczenia	159 gmin na terenie wszystkich powiatów
Powierzchnia obszaru przekroczenia [km ²]	17 456,6
Udział w powierzchni strefy [%]	98,5
Powierzchnia obszarów ekosystemów objętych przekroczeniem [km ²]*	16 341,5
Główna przyczyna przekroczenia	Warunki meteorologiczne sprzyjające formowaniu się ozonu
Pozostałe przyczyny przekroczenia	Napływ zanieczyszczeń spoza granic strefy

* Jako obszary ekosystemów uwzględniono tereny naturalne (obejmujące lasy i ekosystemy naturalne, obszary podmokłe oraz obszary wodne) oraz tereny rolne. Nie włączono terenów antropogenicznych (np. zabudowa miejska, tereny przemysłowe, komunikacyjne, budowy itp.). Wartość oszacowana na podstawie zasobów bazy Corine Land Cover 2018.

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim raport wojewódzki za rok 2023

Podlegające ocenie za rok 2023 zanieczyszczenia gazowe, tj. dwutlenek siarki, tlenki azotu i ozon osiągnęły na terenie strefy podkarpackiej stężenia nieprzekraczające obowiązujących dla tych substancji wartości kryterialnych. Pozwoliło to, na zakwalifikowanie strefy podkarpackiej pod względem zanieczyszczenia powietrza tymi substancjami do klasy A.

W odniesieniu do poziomu celu długoterminowego ozonu pod kątem kryterium ochrony roślin w 2023 roku strefa podkarpacka zaliczona została do klasy D2. Wyznaczony obszar przekroczenia w strefie podkarpackiej objął 17 456,6 km² (98,5% powierzchni strefy).

12.2.2. Możliwości rozwoju OZE

Wraz z rosnącym zapotrzebowaniem na energię przy jednoczesnym wyczerpywaniu się zasobów konwencjonalnych wzrasta zainteresowanie alternatywnymi sposobami pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Energia odnawialna jest to energia pochodząca z naturalnych, powtarzających się procesów przyrodniczych, uzyskiwana z odnawialnych niekopalnych źródeł energii (energia: wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna, fal, prądów i pływów morskich, oraz energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw ciekłych). Odnawialne źródło energii to natomiast źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalną, geotermalną, hydrotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych.

Biogaz

Biogaz to paliwo gazowe otrzymywane w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, z wyłączeniem gazu pozyskanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów. Biogaz powstaje w wyniku fermentacji metanowej ścieków. Przyjmuje się, iż ze 100 m³ osadu o zawartości suchej masy na poziomie 5% można uzyskać od 10 do 30 m³ gazu, który może być wykorzystany do produkcji energii cieplnej, elektrycznej, do napędzania pojazdów bądź przesyłany wprost do sieci gazowej.

Biomasa

Biomasę stanowią organiczne, niekopalne substancje o pochodzeniu biologicznym, które mogą być wykorzystywane w charakterze paliwa do produkcji ciepła lub wytwarzania energii elektrycznej. Do najważniejszych rodzajów tego typu paliw należą:

- drewno,
- słoma i odpady pochodzące z produkcji rolniczej,
- odpady organiczne,
- oleje roślinne,
- tłuszcze zwierzęce,
- osady ściekowe,
- rośliny szybko rosnące, takie jak: wierzba wiciowa, miskant olbrzymi (trawa słoniowa), słonecznik bulwiasty, ślazier pensylwański, rdest sachaliński.

Biomasa jest obecnie źródłem energii o największym potencjale. Udział paliw takich jak słoma, drewno czy wierzba energetyczna w bilansie energetycznym kraju systematycznie wzrasta. Po odliczeniu arealów upraw do celów spożywczych oraz upraw na potrzeby produkcji komponentów biopaliw, ostateczna powierzchnia możliwa do wykorzystania pod uprawy substratów energetycznych na terenie kraju wynosi około 600-700 tys. ha. Wykorzystywanie biomasy w celu pozyskiwania energii należy prowadzić w sposób przemyślany i zrównoważony, gdyż zgodnie z prognozami Agencji Ochrony Środowiska zaorywanie ziemi pod uprawy roślin energetycznych może przyczynić się do większej produkcji CO₂ do roku 2030 niż preferowane dotychczas spalanie paliw kopalnych. Jak wynika z prowadzonych badań, najbardziej sprzyjające środowisku jest pozyskiwanie energii z odpadów drewna. Uprawa roślin energetycznych niesie ze sobą ryzyko niebezpieczeństwa biologicznego, polegającego na niekontrolowanym rozprzestrzenianiu się gatunków obcych. Podczas produkcji energii z biomasy, należy także pamiętać o nisko-emisyjnym sposobie jej produkcji.

Najwyższy w ROF potencjał techniczny produkcji biomasy występuje w gminach powiatu rzeszowskiego. Potencjał ten wynosi 20-40 GWh dla biomasy leśnej oraz powyżej 70 GWh dla biomasy ze słomy i siana. Z możliwości rozwoju produkcji biomasy wyłącza się obszary rezerwatów przyrody.

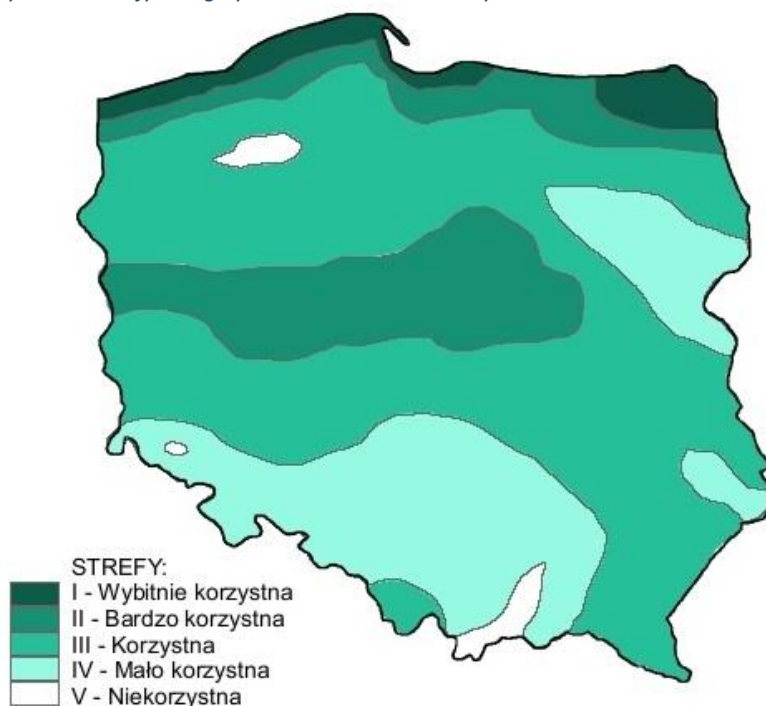
Energia wiatru

Energię wiatru stanowi energia kinetyczna wiatru wykorzystywana do produkcji energii elektrycznej w turbinach wiatrowych. Potencjał elektrowni wiatrowych jest określany przez możliwości generowania przez nie energii elektrycznej. Tereny o korzystnym potencjale wyznacza się na podstawie badań kierunku, siły oraz częstotliwości występowania wiatrów. Na tej podstawie sporządzono strefy energetyczne wiatru oraz podzielono powierzchnię kraju zgodnie z potencjałem energetycznym. Według IMGW obszar Polski można podzielić na 5 stref energetycznych warunków wiatrowych:

- Strefa I – wybitnie korzystna,
- Strefa II – bardzo korzystna,
- Strefa III – korzystna,
- Strefa IV – mało korzystna,
- Strefa V – niekorzystna.

Zgodnie z podziałem wprowadzonym przez Ośrodek Meteorologii IMGW, omawiany teren leży w strefie II (bardzo korzystnej). Potencjał techniczny energetyki wiatrowej na obszarze powiatu oszacowany został na 2000 kWh/m²/rok. Poniższy rysunek przedstawia podział terytorium Polski na strefy energetyczne wiatru.

Rysunek 3 Strefy energetyczne warunków wiatrowych

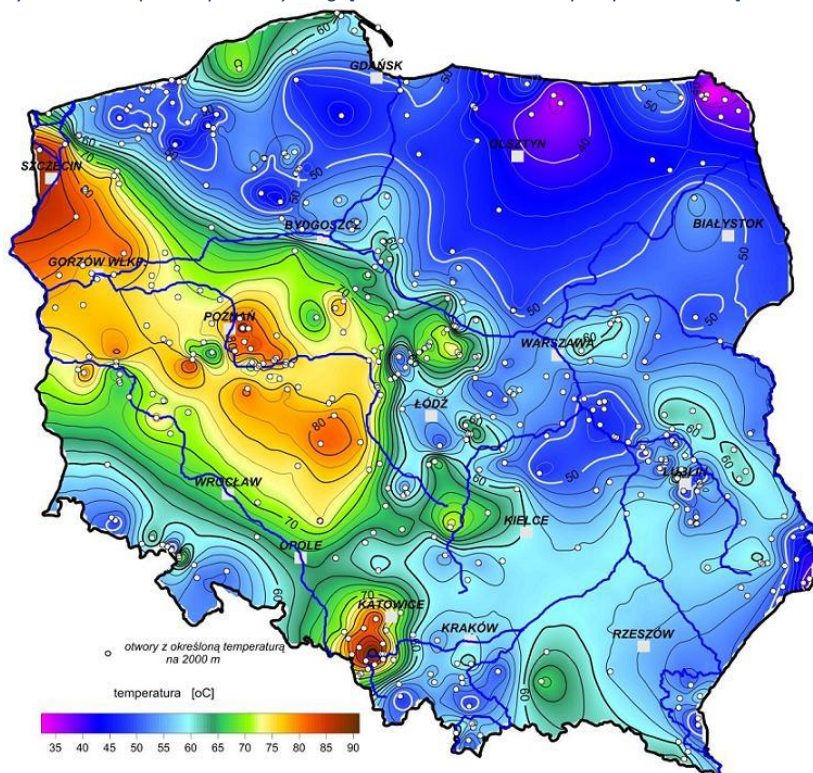
źródło: imgw.pl

Największy potencjał techniczny energetyki wiatrowej w ROF, kształtujący się na poziomie 800-1500 GWh, wykazują gminy powiatu łańcuckiego. Obecnym kierunkiem rozwoju energetyki wiatrowej jest utrzymanie umiarkowanego wzrostu mocy zainstalowanej z zachowaniem zrównoważonego rozwoju, tj. uwzględniające uwarunkowania krajobrazowe i środowiskowe.

Energia geotermalna

Energia geotermalna jest to energia cieplna pozyskiwana z głębi ziemi i stosowana głównie w celach grzewczych. Z racji na szerokie rozpowszechnienie o pełną odnawialność energia tego typu stanowi olbrzymi potencjał. Ciepłe wody o wyższej temperaturze zdadne są do produkcji energii elektrycznej, pozostałe z powodzeniem stosowane się w ciepłownictwie, rolnictwie czy do celów rekreacyjnych. Oszacowanie potencjału energii geotermalnej wiąże się z koniecznością kosztownych odwiertów próbnych. Warunkiem opłacalności jest odpowiednia temperatura podziemnych wód (minimum 65°C na głębokości 2 km), ich wydajność oraz niskie zasolenie. Opłacalność wzrasta w sytuacjach, gdy ciepłe wody są umieszczone płycej (mniejsze koszty wiercenia i instalacji) oraz gdy ich temperatura jest wyższa.

Rysunek 4 Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu

źródło: Szewczyk 2010, Państwowy Instytut Geologiczny

Warunki geotermalne na analizowanym obszarze wykazują stosunkowo dużą równomierność i brak jest rejonów szczególnie korzystnych do budowy instalacji geotermalnych. Biorąc pod uwagę bardzo wysokie koszty instalacji geotermalnych oraz konieczność przeprowadzenia równie kosztownych badań w celu weryfikacji potencjału w danej lokalizacji, analizowany obszar nie kwalifikuje się do uznania za szczególnie korzystny dla geotermii.

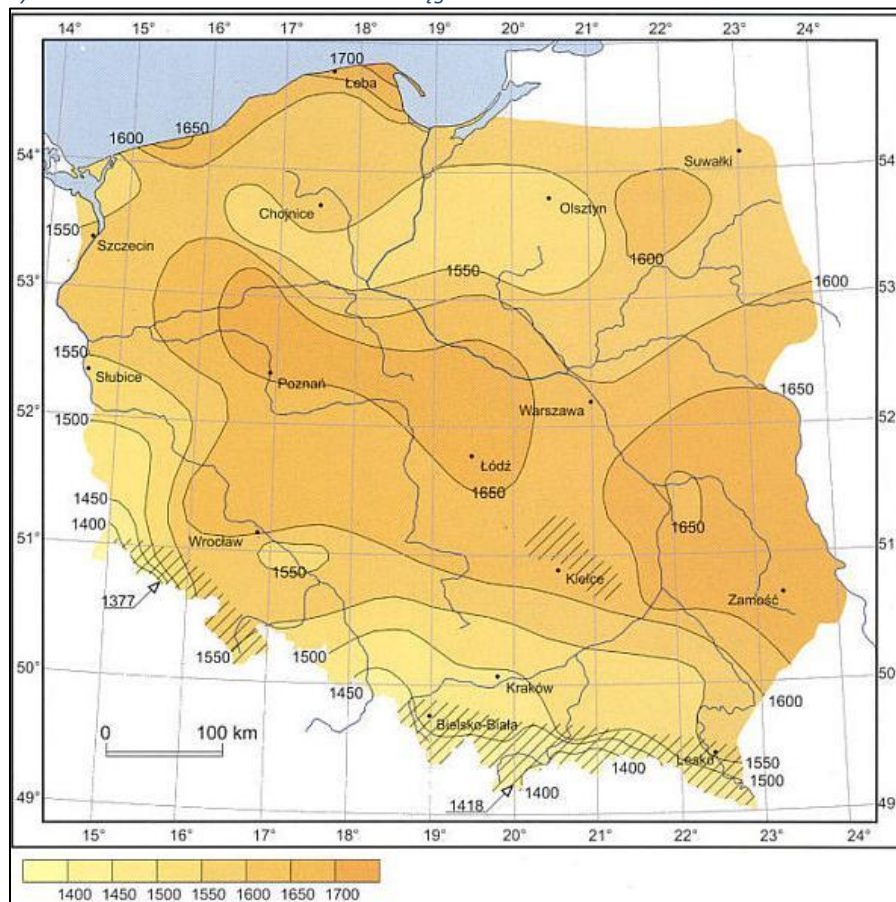
Warto jednak zaznaczyć, iż możliwe jest też wykorzystanie energii wód podziemnych i ciepła ziemi przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Rozwiązania tego typu mogą znaleźć zastosowanie w domach jednorodzinnych oraz budynkach użyteczności publicznej w terenach o rozproszonej zabudowie.

Energia słońca

Energia promieniowania słonecznego wykorzystywana jest w dwojaki sposób: do produkcji energii elektrycznej bądź ciepła. Ciepło może być pozyskiwane w sposób bierny poprzez nagrzewanie pomieszczeń bezpośrednim promieniowaniem bądź poprzez systemy cieczowych lub powietrznych kolektorów słonecznych służących ogrzewaniu mieszkań, podgrzewaniu wody użytkowej. Konwersja promieniowania na prąd elektryczny odbywa się natomiast poprzez zastosowanie ogniw fotowoltaicznych bądź elektrowni termicznych. Zastosowanie kolektorów słonecznych oraz ogniw fotowoltaicznych może okazać się zasadne już nawet w przypadku użytkowania przez pojedyncze

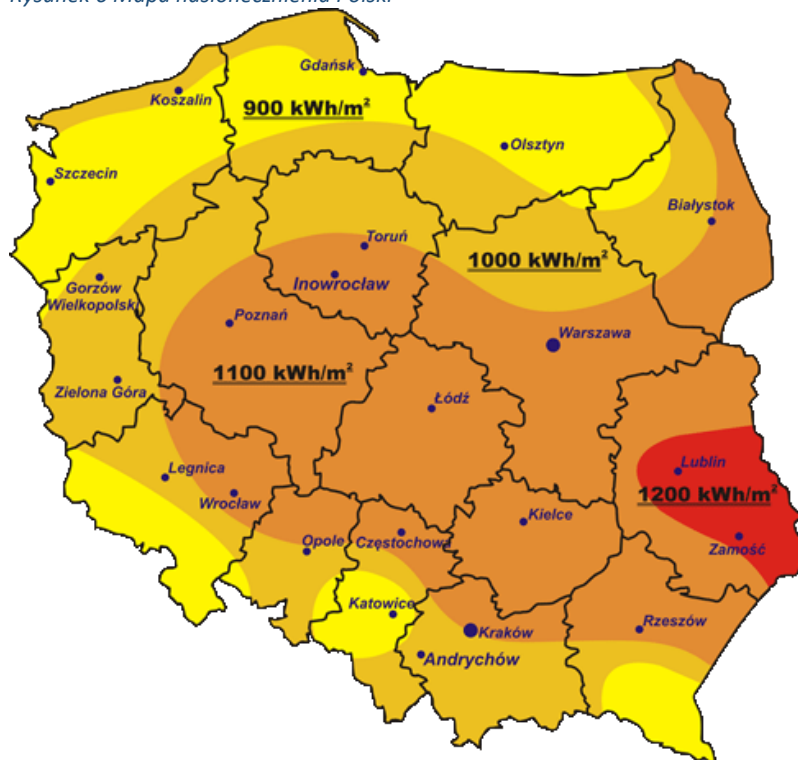
gospodarstwa domowe, w zależności od stopnia zapotrzebowania na ciepłą wodę użytkową oraz energię elektryczną. Poniższe rysunki przedstawiają dwa najważniejsze czynniki wpływające na opłacalność inwestycji związanych z wykorzystaniem energii słonecznej.

Rysunek 5 Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski

źródło: imgw.pl

Rysunek 6 Mapa nasłonecznienia Polski

źródło: cire.pl

Omawiany teren zlokalizowany jest w strefie, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 1000-1100 kWh/m². Nasłonecznienie na terenie szacowane jest na 1600 h/rok.

Obecnie energia słoneczna wykorzystywana jest głównie jako źródło ciepła poprzez instalacje fotowoltaiczne oraz kolektorów słonecznych ogrzewających powietrze lub wodę.

Potencjał techniczny energetyki słonecznej charakteryzuje się niezbyt dużym zróżnicowaniem w poszczególnych powiatach. Największy potencjał techniczny energetyki wiatrowej w ROF, wynoszący >45 MW, wykazują gminy powiatu rzeszowskiego. Obecnie na terenie ROF nie ma dużych farm fotowoltaicznych. Instalacje te są montowane głównie w gospodarstwach indywidualnych i na obiektach użyteczności publicznej.

Na podstawie programowanych zadań w ostatnich latach nastąpił znaczny wzrost udziału źródeł odnawialnych. Stowarzyszenie ROF realizuje szereg projektów współfinansowanych przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach Osi Priorytetowej III. Czysta energia w ramach RPO:

- „Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie ROF”²⁶ - liczba wybudowanych jednostek 144 (szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych w efekcie realizacji projektu wynosi 1 976 tony równoważnika CO₂/rok).

²⁶ Przedsięwzięcie jest podzielone na III etapy, przy czym etap III składa się z czterech niezależnie od siebie realizowanych projektów

- „Wsparcie rozwoju OZE na terenie ROF – projekt parasolowy” – w ramach projektu uruchomiono 2 828 mikroinstalacji fotowoltaicznych o mocy 3 kW. Rezultatem czego była produkcja energii elektrycznej na poziomie 6 384 MWh/rok oraz spadek gazów cieplarnianych o 5 tys. ton ekwiwalentu CO₂ na rok.
- „Wymiana źródeł ciepła na terenie ROF” – liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE zgodnie z Wnioskiem o dofinansowanie – 120 szt.

Energia cieków wód powierzchniowych

Potencjalna i kinetyczna energia cieków wód powierzchniowych wykorzystywana jest do wytwarzania energii w elektrowniach wodnych. Potencjał energii wodnej zależy od spadku i przepływu. Przepływy ze względu na dużą zmienność w czasie muszą być przyjęte na podstawie wieloletnich obserwacji dla przeciętnego roku przy średnich warunkach hydrologicznych. Spad określany jest jako iloczyn spadku i długości na danym odcinku rzeki. Rzeczywiste możliwości wykorzystania zasobów wodnych są znacznie mniejsze. Do energii odnawialnej zalicza się tylko i wyłącznie produkcję energii elektrycznej w elektrowniach na dopływie naturalnym (przepływowych). Planując tego typu inwestycję należy wziąć pod uwagę uwarunkowania przyrodnicze (ocena zasobów przez IMGW, warunków geomorfologicznych i geologicznych), techniczne (tryb pracy elektrowni, specyfikacja techniczna turbin, wydajność, środowiskowe (przede wszystkim formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000, prawne (pozwolenie wodnoprawne zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego), ekonomiczne oraz społeczne (art. turystyka).

Największy potencjał techniczny energetyki wodnej w ROF, kształtujący się na poziomie 1-3 MW, wykazują gminy powiatu rzeszowskiego. W pozostałych gminach potencjał ten nie przekracza 1 MW. Potencjał wytwarzania energii elektrycznej na rzekach województwa podkarpackiego daje podstawy do budowy małych elektrowni wodnych (MEW). Jednakże rozwój energetyki wodnej jest w istotny sposób uzależniony od występujących ograniczeń przyrodniczych. W pierwszej kolejności powinny być wykorzystane istniejące spiętrzenia.

12.2.3. Wody

Pod względem hydrograficznym teren Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego należy w całości do zlewni Wisły (zlewnia I rzędu). Największą rzeką w regionie jest Wisłok, będący największym lewobrzeżnym dopływem Sanu. Wisłok przepływa przez ROF w osi SW-NE. Jest to rzeka o dużym znaczeniu gospodarczym. W okolicach Rzeszowa jest spiętrzona stopniem wodnym, tworząc zbiornik rzeszowski. Rzeka ma dominujący wpływ na stosunki wodne piętra czwartorzędowego, drenując je w okresach niskich i średnich, natomiast podpiętrzając wody gruntowe w okresach wezbrań. Głównymi dopływami rzeki Wisłok na terenie ROF są: Strug oraz Mrowla.

Ww. obszar jest zgodny z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 r. poz. 300).

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 r. poz. 300) wprowadzono nowy podział JCWP jako wynik weryfikacji i aktualizacji granic zlewni JCWP oraz weryfikacji i aktualizacji typologii wód wraz z określeniem warunków referencyjnych dla nowych typów wód.

Teren ROF leży na obszarze 30 jednolitych części wód powierzchniowych.

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMS) wynika z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. Zgodnie z ust. 3 tego artykułu, badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych, chemicznych (w tym substancji priorytetowych w matrycy będącej wodą) należą do kompetencji inspekcji ochrony środowiska. W zakresie obowiązków leży również prowadzenie obserwacji elementów hydromorfologicznych na potrzeby oceny stanu ekologicznego. Stan ichtiofauny jako jednego z biologicznych elementów jakości wód jest badany przez wykonawców zewnętrznych, a jego ocena jest przekazywana do GIOŚ. Badania substancji priorytetowych, dla których określono środowiskowe normy jakości we florze i faunie, są zlecane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Zgodnie z ustawą Prawo wodne, wyróżnia się jednolite części wód powierzchniowych naturalne, dla których określa się stan ekologiczny i jednolite części wód powierzchniowych silnie zmienione i sztuczne, dla których określa się potencjał ekologiczny. Ocena stanu jcwp jest prowadzona na podstawie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego oraz na podstawie wyników klasyfikacji stanu chemicznego. W celu wykonania klasyfikacji stanu ekologicznego lub potencjału ekologicznego dokonuje się interpretacji wyników badań elementów biologicznych, fizykochemicznych, w tym specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych oraz elementów hydromorfologicznych, w odniesieniu do wartości granicznych klas jakości, określonych w odpowiednich przepisach dla poszczególnych wskaźników jakości wód. Zgodnie z ustawą – Prawo wodne, realizacja monitoringu wód powierzchniowych ma na celu pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami i oceny osiągnięcia celów środowiskowych przypisanych jednolitym częściom wód powierzchniowych, czyli oddzielnym i znaczącym elementom wód powierzchniowych, takim jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny; sztuczny zbiornik wodny; struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części; morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne. Klasyfikacja stanu chemicznego polega na określeniu stężeń substancji priorytetowych i innych substancji zanieczyszczających oznaczanych w wodzie i bocie (rybach i mięczakach) i porównaniu tych stężeń ze środowiskowymi normami jakości ustalonymi w odpowiednich przepisach.

W poniższej tabeli zestawiono informacje na temat JCWP oraz ich stanu wraz z ich wskaźnikami determinującymi. Klasyfikację stanu wód dokonano na podstawie rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25.06.2021 w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2021 poz. 1475).

Poniższa tabela przedstawia wykaz JCWP leżących w obrębie ROF z wyszczególnieniem gmin.

Tabela 13 Jednolite Części Wód Powierzchniowych w obrębie których leży ROF

Lp.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Gminy na terenie ROF
1.	RW20000422349	Baryczka	Błażowa
2.	RW200007218899	Brzeźnica	Czudec
3.	RW200006218869	Bystrzyca	Boguchwała; Czudec; Świlcza
4.	RW200004226549	Gwoźnica	Błażowa; Czudec
5.	RW200004223549	Harta	Błażowa
6.	RW200009226789	Kosinka	Łańcut
7.	RW2000062265589	Lubcza	Boguchwała; Czudec; M. Rzeszów; Świlcza
8.	RW2000072265529	Lubenia	Błażowa; Lubenia; M. Rzeszów; Tyczyn
9.	RW2000102198199	Łęg do Turki	Głogów Małopolski
10.	RW200006226594	Malawka	Chmielnik; Krasne; M. Rzeszów; Łańcut
11.	RW200009226869	Markówka	Łańcut
12.	RW200009226756	Mikośka	Czarna; M. Łańcut; Łańcut
13.	RW200004226855	Mlecza do Łopuszki	Chmielnik; Hyżne
14.	RW200011226899	Mlecza od Łopuszki do ujścia z Mleczką Wschodnią od Węgierki	Łańcut
15.	RW2000102267549	Młynówka	Czarna
16.	RW20001022669	Mrowla	Głogów Małopolski; M. Rzeszów; Trzebownisko; Świlcza
17.	RW200006226596	Przyrwa	Boguchwała; M. Rzeszów; Świlcza
18.	RW200004226529	Pstrągówka	Czudec
19.	RW20000822379	San od Tyrawki do Olszanki	Błażowa; Hyżne
20.	RW200009226769	Sawa	Chmielnik; Czarna; Krasne; M. Łańcut; Łańcut
21.	RW200010226749	Stary Wisłok	Czarna; Krasne; M. Rzeszów; M. Łańcut; Trzebownisko; Łańcut
22.	RW2000042265747	Strug do Chmielnickiej Rzeki	Błażowa; Chmielnik; Hyżne; Krasne; Lubenia; M. Rzeszów; Tyczyn; Łańcut
23.	RW20000722657499	Strug od Chmielnickiej rzeki do ujścia	M. Rzeszów; Tyczyn
24.	RW200010226729	Świerkowiec	Czarna; Głogów Małopolski; Trzebownisko
25.	RW200010227439	Trzebońnica do Krzywego	Czarna
26.	RW200010218929	Tuszymka	Świlcza
27.	RW200007226399	Wisłok od Czarnego Potoku do Stobnicy	Czudec
28.	RW20001122699	Wisłok od Starego Wisłoka do ujścia	Czarna; Łańcut
29.	RW200008226579	Wisłok od Stobnicy do stopnia Rzeszów	Boguchwała; Czudec; Lubenia; M. Rzeszów; Tyczyn
30.	RW200011226739	Wisłok od zb. Rzeszów do Starego Wisłoka	Boguchwała; Czarna; M. Rzeszów; Trzebownisko

źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, www.karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe [data dostępu: 10.12.2024 r.]

Poniższa tabela przedstawia stan JCWP, w obrębie których znajduje się ROF.

Tabela 14 Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)

Lp.	Nazwa JCWP	Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)		
		Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)
1.	Baryczka	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	brak danych	brak danych
2.	Brzeźnica	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny dobry	zły stan wód
3.	Bystrzyca	słaby potencjał ekologiczny	brak danych	zły stan wód
4.	Gwoźnica	słaby stan ekologiczny	brak danych	zły stan wód
5.	Harta	staby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
6.	Kosinka	umiarkowany stan ekologiczny	brak danych	zły stan wód
7.	Lubcza	słaby potencjał ekologiczny	brak danych	zły stan wód
8.	Lubenia	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	brak danych	brak danych
9.	Łęg do Turki	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
10.	Malawka	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	brak danych	brak danych
11.	Markówka	zły stan ekologiczny	brak danych	zły stan wód
12.	Mikośka	staby stan ekologiczny	brak danych	zły stan wód
13.	Mlecza do Łopuszki	staby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
14.	Mlecza od Łopuszki do ujścia z Mleczką Wschodnią od Węgierki	staby stan ekologiczny	brak danych	zły stan wód
15.	Młynówka	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	brak danych	brak danych
16.	Mrowla	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
17.	Przyrwa	staby stan ekologiczny	brak danych	zły stan wód
18.	Pstrągówka	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	brak danych	brak danych
19.	San od Tyrawki do Olszanki	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
20.	Sawa	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
21.	Stary Wiśłok	umiarkowany stan ekologiczny	brak danych	zły stan wód
22.	Strug do Chmielnickiej Rzeki	staby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
23.	Strug od Chmielnickiej rzeki do ujścia	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
24.	Świerkowiec	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	brak danych	brak danych

Lp.	Nazwa JCWP	Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)		
		Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)
25.	Trzebośnica do Krzywego	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
26.	Tuszymka	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
27.	Wisłok od Czarnego Potoku do Stobnicy	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
28.	Wisłok od Starego Wisłoka do ujścia	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
29.	Wisłok od Stobnicy do stopnia Rzeszów	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód
30.	Wisłok od zb. Rzeszów do Starego Wisłoka	umiarkowany potencjał ekologiczny	stan chemiczny dobry	zły stan wód

źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, www.karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe [data dostępu: 10.12.2024 r.]

Poniższa tabela przedstawia cele środowiskowe i ryzyka nieosiągnięcia tych celów.

Tabela 15 Jednolite Części Wód Powierzchniowych w obrębie których leży ROF

Lp.	Nazwa JCWP	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Odroczenie w czasie terminu osiągnięcia celu środowiskowego (odstępstwo czasowe w trybie art. 4 ust. 4 RDW)	Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	Jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	Obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG ²⁷	Obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym
		Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny						
1.	Baryczka	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE
2.	Brzeźnica	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	dobry stan chemiczny	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE
3.	Bystrzyca	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	dobry stan chemiczny	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE
4.	Gwoźnica	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE
5.	Harta	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, MIR, MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE

²⁷ - obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód

Lp.	Nazwa JCWP	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Odroczenie w czasie terminu osiągnięcia celu środowiskowego (odstępstwo czasowe w trybie art. 4 ust. 4 RDW)	Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	Jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	Obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG ²⁷	Obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym
		Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny						
6.	Kosinka	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE
7.	Lubcza	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE
8.	Lubenia	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE
9.	Łęg do Turki	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, MIR, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE
10.	Malawka	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE
11.	Markówka	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, azot amonowy, fosfor ogólny, fosforany, BZT5, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C (maksymalna dopuszczalna wartość w wodzie: do 2740 µS/cm), IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE

Lp.	Nazwa JCWP	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Odroczenie w czasie terminu osiągnięcia celu środowiskowego (odstępstwo czasowe w trybie art. 4 ust. 4 RDW)	Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	Jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	Obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG ²⁷	Obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym
		Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny						
12.	Mikośka	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot amonowy, IO]; pozostałe wskaźniki II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE
13.	Mlecza do Łopuszki	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO, MIR, MMI, EFI+PL/IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE
14.	Mlecza od Łopuszki do ujścia z Mleczką Wschodnią od Węgierki	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot amonowy, fosfor ogólny, fosforany, BZT5, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE
15.	Młynówka	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE
16.	Mrowla	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot amonowy]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE
17.	Przyrwa	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot amonowy, przewodność	dobry stan chemiczny	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE

Lp.	Nazwa JCWP	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Odroczenie w czasie terminu osiągnięcia celu środowiskowego (odstępstwo czasowe w trybie art. 4 ust. 4 RDW)	Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	Jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	Obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG ²⁷	Obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym
		Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny						
		elektrolityczna właściwa w 20°C (maksymalna dopuszczalna wartość w wodzie: do 2740 µS/cm), IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D							
18.	Pstrągówka	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE
19.	San od Tyrawki do Olszanki	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego San w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego San w obrębie JCWP (dla troci wędrownej)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	TAK
20.	Sawa	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE
21.	Stary Wisłok	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, azot amonowy, fosfor ogólny, fosforany]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności	dobry stan chemiczny	zagrożona	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE

Lp.	Nazwa JCWP	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Odroczenie w czasie terminu osiągnięcia celu środowiskowego (odstępstwo czasowe w trybie art. 4 ust. 4 RDW)	Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	Jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	Obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG ²⁷	Obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym
		Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny						
		cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D							
22.	Strug do Chmielnickiej Rzeki	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot amonowy, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO, MIR, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(b) fluoranten(w), benzo(g,h,i)perylen(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE
23.	Strug od Chmielnickiej rzeki do ujścia	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, MIR, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(g,h,i)perylen(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE
24.	Świerkowiec	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE
25.	Trzebośnica do Krzywego	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, azot amonowy, fosfor ogólny, fosforany, IO, MIR, MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE
26.	Tuszymka	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla	zagrożona	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE

Lp.	Nazwa JCWP	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Odroczenie w czasie terminu osiągnięcia celu środowiskowego (odstępstwo czasowe w trybie art. 4 ust. 4 RDW)	Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	Jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	Obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG ²⁷	Obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym
		Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny						
		drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	pozostałych wskaźników - stan dobry						
27.	Wisłok od Czarnego Potoku do Stobnicy	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Wisłok w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wisłok w obrębie JCWP (dla troci wędrowniej)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	TAK	TAK	NIE	TAK	TAK
28.	Wisłok od Starego Wisłoka do ujścia	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MIR]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Wisłok w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wisłok w obrębie JCWP (dla troci wędrowniej)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	TAK	NIE	NIE	TAK	TAK
29.	Wisłok od Stobnicy do stopnia Rzeszów	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Wisłok w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK

Lp.	Nazwa JCWP	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Odroczenie w czasie terminu osiągnięcia celu środowiskowego (odstępstwo czasowe w trybie art. 4 ust. 4 RDW)	Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	Jcw przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych	Obszary wyznaczone jako tereny wrażliwe na mocy dyrektywy 91/271/EWG ²⁷	Obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym
		Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny						
		dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku ciekę głównego Wisłok w obrębie JCWP (dla troci wędrowniej)							
30.	Wisłok od zb. Rzeszów do Starego Wisłoka	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności ciekę dla migracji ichtiofauny na odcinku ciekę istotnego Wisłok w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności ciekę dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku ciekę głównego Wisłok w obrębie JCWP (dla troci wędrowniej)	dobry stan chemiczny	zagrożona	NIE	NIE	NIE	TAK	TAK

źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, www.karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe [data dostępu:10.12.2024 r.]

Tabela 16 Obszary chronione wymienione w zał. IV RDW oraz ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo Wodne wraz z celami środowiskowymi

Lp.	Nazwa JCWP	Obszar chroniony	Cel środowiskowy dla obszaru	Czy dany obszar chroniony leży na terenie ROF?
1.	Baryczka	Rezerwat Przyrody Mójka	Zachowanie ekosystemów leśnych oraz osiedlonego w zbiorowiskach wodno-błotnych bobra [wymaga zachowania naturalnego charakteru potoków oraz tolerancji dla działań bobrów].	TAK
		Przemysko-Dynowski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	NIE
		Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych.	NIE
		Hyżnieńsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK

Lp.	Nazwa JCWP	Obszar chroniony	Cel środowiskowy dla obszaru	Czy dany obszar chroniony leży na terenie ROF?
		Obszar Natura 2000 Rzeki San	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Aspius aspius</i> , <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Romanogobio alpinus</i> , <i>Romanogobio kesslerii</i> , <i>Unio crassus</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000]. Na lata 2014–2024: Zachowanie ciągłości rzeki, utrzymanie miejsc dogodnych do tarła (żwirowe, naturalne odcinki rzeki, w tym zachowanie odsypisk bocznych i śródkorytowych, wysp wraz z porastającą je roślinnością). Zapobieganie: pozyskiwaniu kruszywa bezpośrednio z rzeki; spływowi zanieczyszczeń do rzek z okolicznych dróg; rozproszonej zabudowie na terasach zalewowych; zanieczyszczaniu cieków odpadami stałymi i ściekami; budowlom hydrotechnicznym przegradzającym cieki i stanowiącym bariery migracyjne; zrzutom znacznych ilości wód ze zbiorników zaporowych; dużym wahaniom poziomu wód; zmianom termiki wód związanym z gospodarowaniem zbiornikami zaporowymi; zmianom przepływów w ciekach; presji wędkarskiej.	NIE
2.	Brzeźnica	Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy	Ochrona przyrody i krajobrazu w warunkach zrównoważonego rozwoju. Eliminacja lub ograniczanie zagrożeń dla przyrody i krajobrazu. W szczególności: rzeki, potoki, łęgi olszowojesionowe, torfowiska zasadowe, łąki, flora i fauna ekosystemów wodno-błotnych. Zachowanie ekosystemów leśn. i nieleśn. ze szczególnym uwzgl. bogactwa szaty roślinnej. Zachowanie i ochrona gat. dziko żyjących zwierząt. Zachowanie ekosystemów wodnych i ochrona wód powierzchniowych. Zapobieg. dewastacji i degradacji krajobrazu, zachowania wartości estetycznych i kulturowych oraz związanych z nimi elementów przyrodniczych ukształtowanych przez siły przyrody lub w wyniku działalności człowieka [wymaga: zachowania naturaln. charakteru rzek i potoków]. Poprawa stanu czystości wód powierzchniowych oraz ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów.	NIE
		Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Strzyżowskiego	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych.	NIE
		Obszar Natura 2000 Dolna Wisłoka z Dopływami	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Aspius aspius</i> , <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cobitis taenia</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Misgurnus fossilis</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000].	TAK
		Obszar Natura 2000 Las nad Braciejową	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 91E0; gatunki: <i>Bombina variegata</i> , <i>Triturus montandoni</i> , <i>Carabus variolosus</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000].	NIE
		Obszar Natura 2000 Klonówka	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 91E0; gatunki: <i>Bombina variegata</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000].	NIE
3.	Bystrzyca	Strzyżowsko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK

Lp.	Nazwa JCWP	Obszar chroniony	Cel środowiskowy dla obszaru	Czy dany obszar chroniony leży na terenie ROF?
		Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK
		Obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Alcedo atthis r</i> , <i>Anser anser r</i> , <i>Aythya nyroca r</i> , <i>Botaurus stellaris r</i> , <i>Ciconia ciconia r</i> , <i>Ciconia nigra r</i> , <i>Circus aeruginosus r</i> , <i>Crex crex r</i> , <i>Grus grus c</i> , <i>Grus grus r</i> , <i>Haliaeetus albicilla r</i> , <i>Ixobrychus minutus r</i> , <i>Larus melanocephalus r</i> , <i>Pandion haliaetus r</i> , <i>Porzana parva r</i> , <i>Porzana porzana r</i> , <i>Sterna hirundo r</i> , <i>Tetrao tetrix tetrix p</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000]. Na lata 2014–2024: Zachowanie szuwarów wzdłuż brzegów zbiorników. Zachowanie otwartych wysp i naturalnego reżimu rzek wraz z zadrzewieniami nadbrzeżnymi i skarpami. Utrzymanie stałego poziomu wody w stawach w okresie lęgowym. Zapobieganie: opróżnianiu stawów w okresie lęgowym; intensyfikacji hodowli ryb; niewłaściwemu prowadzeniu prac związanych z przebudową stawów, w tym prac w okresie lęgowym; osuszaniu terenu (meliorcje, zasypywanie); obniżaniu się poziomu wód gruntowych i zanikaniu naturalnych zalewów; płoszeniu ptaków przez sporty wodne, rekreację, wędkarstwo.	TAK
4.	Gwoźnica	Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy	Ochrona przyrody i krajobrazu w warunkach zrównoważonego rozwoju. Eliminacja lub ograniczanie zagrożeń dla przyrody i krajobrazu. W szczególności: rzeki, potoki, łęgi olszowojesionowe, torfowiska zasadowe, młaki, flora i fauna ekosystemów wodno-błotnych. Zachowanie ekosystemów leśn. i nieleśn. ze szczególnym uwzgl. bogactwa szaty roślinnej. Zachowanie i ochrona gat. dziko żyjących zwierząt. Zachowanie ekosystemów wodnych i ochrona wód powierzchniowych. Zapobieg. dewastacji i degradacji krajobraz., zachowania wartości estetycznych i kulturowych oraz związanych z nimi elementów przyrodniczych ukształtowanych przez siły przyrody lub w wyniku działalności człowieka [wymaga: zachowania naturaln. charakteru rzek i potoków]. Poprawa stanu czystości wód powierzchniowych oraz ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów.	NIE
		Hyżnieńsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK
		Obszar Natura 2000 Wisłok Środkowy z Dąbami	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 6410, 91E0; gatunki: <i>Aspius aspius</i> , <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Misgurnus fossilis</i> , <i>Romanogobio alpinus</i> , <i>Romanogobio kessleri</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000].	TAK
5.	Harta	Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego	Ochrona przyrody i krajobrazu w warunkach zrównoważonego rozwoju. Eliminacja lub ograniczanie zagrożeń dla przyrody i krajobrazu. W szczególności: rzeki, potoki, łęgi, olszyna karpacza, torfowiska przejściowe, flora i fauna ekosystemów wodno-błotnych.	NIE

Lp.	Nazwa JCWP	Obszar chroniony	Cel środowiskowy dla obszaru	Czy dany obszar chroniony leży na terenie ROF?
		Przemysko-Dynowski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	NIE
		Hyżnieńsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK
		Obszar Natura 2000 Pogórze Przemyskie	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Alcedo atthis r</i> , <i>Aquila pomarina r</i> , <i>Ciconia ciconia r</i> , <i>Ciconia nigra r</i> , <i>Crex crex r</i> , <i>Grus grus c</i> , <i>Ixobrychus minutus r</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000].	NIE
		Obszar Natura 2000 Rzeka San	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Aspius aspius</i> , <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Romanogobio albipectus</i> , <i>Romanogobio kesslerii</i> , <i>Unio crassus</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000]. Na lata 2014–2024: Zachowanie ciągłości rzeki, utrzymanie miejsc dogodnych do tarła (żwirowe, naturalne odcinki rzeki, w tym zachowanie odsypisk bocznych i śródkorytowych, wysp wraz z porastającą je roślinnością). Zapobieganie: pozyskiwaniu kruszywa bezpośrednio z rzeki; spływowi zanieczyszczeń do rzek z okolicznych dróg; rozproszonej zabudowie na terasach zalewowych; zanieczyszczaniu cieków odpadami stałymi i ściekami; budowlom hydrotechnicznym przegradzającym cieki i stanowiącym bariery migracyjne; zrutom znacznych ilości wód ze zbiorników zaporowych; dużym wahaniom poziomu wód; zmianom termiki wód związanym z gospodarowaniem zbiornikami zaporowymi; zmianom przepływów w ciekach; presji wędkarskiej.	NIE
6.	Kosinka	-	-	-
7.	Lubcza	Strzyżowsko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK
8.	Lubenia	Hyżnieńsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK
		Obszar Natura 2000 Wisłok Środkowy z Doptwami	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 6410, 91E0; gatunki: <i>Aspius aspius</i> , <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Misgurnus fossilis</i> , <i>Romanogobio albipectus</i> , <i>Romanogobio kesslerii</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000].	TAK
9.	Łęg do Turki	Sokołowsko-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK
		Obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Alcedo atthis r</i> , <i>Anser anser r</i> , <i>Aythya nyroca r</i> , <i>Botaurus stellaris r</i> , <i>Ciconia ciconia r</i> , <i>Ciconia nigra r</i> , <i>Circus aeruginosus r</i> , <i>Crex crex r</i> , <i>Grus grus c</i> , <i>Grus grus r</i> , <i>Haliaeetus albicilla r</i> , <i>Ixobrychus minutus r</i> , <i>Larus melanocephalus r</i> , <i>Pandion haliaetus r</i> , <i>Porzana parva r</i> , <i>Porzana porzana</i>	TAK

Lp.	Nazwa JCWP	Obszar chroniony	Cel środowiskowy dla obszaru	Czy dany obszar chroniony leży na terenie ROF?
			<i>r, Sterna hirundo r, Tetrao tetrix tetrix p</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000]. Na lata 2014–2024: Zachowanie szuwarów wzdłuż brzegów zbiorników. Zachowanie otwartych wysp i naturalnego reżimu rzek wraz z zadrzewieniami nadrzecznymi i skarpami. Utrzymanie stałego poziomu wody w stawach w okresie lęgowym. Zapobieganie: opróżnianiu stawów w okresie lęgowym; intensyfikacji hodowli ryb; niewłaściwemu prowadzeniu prac związanych z przebudową stawów, w tym prac w okresie lęgowym; osuszaniu terenu (melioracje, zasypywanie); obniżaniu się poziomu wód gruntowych i zanikaniu naturalnych zalewów; płoszeniu ptaków przez sporty wodne, rekreację, wędkarstwo.	
10.	Maławka	-	-	-
11.	Markówka	-	-	-
12.	Mikośka	-	-	-
13.	Mlecza do Łopuszki	Przemysko-Dynowski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	NIE
		Hyżnieńsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK
		Obszar Natura 2000 Nad Husowem	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Bombina variegata</i> , <i>Triturus montandoni</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000].	TAK
14.	Mlecza od Łopuszki do ujścia z Mleczką Wschodnią od Węgierki	Przemysko-Dynowski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	NIE
15.	Młynówka	Brzoźniański Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	NIE
16.	Mrowla	Rezerwat przyrody Bór	Zachowanie kompleksu leśnego dawnej Puszczy Sandomierskiej [wymaga zachowania naturalnych warunków wodnych, w tym miejscowo bagiennych warunków wodnych].	TAK
		Rezerwat przyrody Zabłocie	Zachowanie stanowisk lęgowych rzadkich gatunków ornitofauny, naturalnych zbiorowisk roślinnych dawnej Puszczy Sandomierskiej, z licznie tu występującymi gatunkami roślin chronionych i rzadkich [wymaga zachowania naturalnych, miejscami bagiennych warunków wodnych oraz zachowania kompleksów stawów stanowiących eksklawy w rezerwacie].	TAK
		Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK

Lp.	Nazwa JCWP	Obszar chroniony	Cel środowiskowy dla obszaru	Czy dany obszar chroniony leży na terenie ROF?
		Obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Alcedo atthis</i> r, <i>Anser anser</i> r, <i>Aythya nyroca</i> r, <i>Botaurus stellaris</i> r, <i>Ciconia ciconia</i> r, <i>Ciconia nigra</i> r, <i>Circus aeruginosus</i> r, <i>Crex crex</i> r, <i>Grus grus</i> c, <i>Grus grus</i> r, <i>Haliaeetus albicilla</i> r, <i>Ixobrychus minutus</i> r, <i>Larus melanocephalus</i> r, <i>Pandion haliaetus</i> r, <i>Porzana parva</i> r, <i>Porzana porzana</i> r, <i>Sterna hirundo</i> r, <i>Tetrao tetrix tetrix</i> p [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000]. Na lata 2014–2024: Zachowanie szuwarów wzdłuż brzegów zbiorników. Zachowanie otwartych wysp i naturalnego reżimu rzek wraz z zadrzewieniami nadrzecznymi i skarpami. Utrzymanie stałego poziomu wody w stawach w okresie lęgowym. Zapobieganie: opróżnianiu stawów w okresie lęgowym; intensyfikacji hodowli ryb; niewłaściwemu prowadzeniu prac związanych z przebudową stawów, w tym prac w okresie lęgowym; osuszaniu terenu (melioracje, zasypywanie); obniżaniu się poziomu wód gruntowych i zanikaniu naturalnych zalewów; płoszeniu ptaków przez sporty wodne, rekreację, wędkarstwo.	TAK
		Obszar Natura 2000 Mrowle Łąki	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 6410; gatunki: <i>Lycaena dispar</i> , <i>Lycaena helle</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000]. Na lata 2016–2026: Poprawa stanu siedlisk. Zapobieganie: obniżaniu poziomu wód gruntowych; osuszaniu terenów podmokłych.	TAK
		Pomnik przyrody Czarny Staw	Zachowanie tworu przyrody: Jezioro śródleśne.	NIE
		Użytek ekologiczny Trzciana Olszyny	Zachowanie przedmiotów ochrony: jeziorko, mały ciek, torfowiska niskie; mułowiska, namuliska i podmokliska.	TAK
17.	Przyrwa	-	-	-
18.	Pstrągówka	Strzyżowsko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK
		Wisłok Środkowy z Dopływami	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 6410, 91E0; gatunki: <i>Aspius aspius</i> , <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Misgurnus fossilis</i> , <i>Romanogobio albipinnatus</i> , <i>Romanogobio kesslerii</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000].	TAK
19.	San od Tyrawki do Olszanki	Park Krajobrazowy Gór Stonnych	ochrona przyrody i krajobrazu w warunkach zrównoważonego rozwoju. Eliminacja lub ograniczanie zagrożeń dla przyrody i krajobrazu. W szczególności: gęsta sieć rzek i potoków, łągi, flora i fauna ekosystemów wodno-błotnych Zabezpieczenie trwałości ekosystemów wodnych. Zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony roślin górskich, wodnych i bagiennych w szczególności w ostojach: dolina potoku Serednica od Olszanicy wzwyż, zwłaszcza odcinek przełomowy między Magur a Działem, dolina potoku Stebnik od Krościenka do granicy państwowej i z odnogą do Sandrowa, dolina potoku Maksymów, dolina Olchowskiego Potoku, starorzeczka Sanu w okolicy Międzybrodzia, tereny podmokłe przy rezerwacie	NIE

Lp.	Nazwa JCWP	Obszar chroniony	Cel środowiskowy dla obszaru	Czy dany obszar chroniony leży na terenie ROF?
			Sobień. Zachowanie: wilgotnych łąk ostrożeńiowych i ostrożeńiowo-rdestowych, młak kozłkowoturzycowych, ziołorośli, zaroślin nadrzecznych z wrześnią, nadrzecznych olszyn górskich, bagiennych olszyn górskich	
		Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego	Ochrona przyrody i krajobrazu w warunkach zrównoważonego rozwoju. Eliminacja lub ograniczanie zagrożeń dla przyrody i krajobrazu. W szczególności: rzeki, potoki, łągi, olszyna karpacza, torfowiska przejściowe, flora i fauna ekosystemów wodno-błotnych.	NIE
		Przemysko-Dynowski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	NIE
		Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu	zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych.	NIE
		Hyżnieńsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK
		Obszar Natura 2000 Pogórze Przemyskie	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Alcedo atthis</i> r, <i>Aquila pomarina</i> r, <i>Ciconia ciconia</i> r, <i>Ciconia nigra</i> r, <i>Crex crex</i> r, <i>Grus grus</i> c, <i>Ixobrychus minutus</i> r [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000].	NIE
		Obszar Natura 2000 Góry Słonne	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Alcedo atthis</i> r, <i>Aquila pomarina</i> r, <i>Ciconia nigra</i> r, <i>Crex crex</i> r, <i>Grus grus</i> c [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000].	NIE
		Obszar Natura 2000 Rzeki San	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Aspius aspius</i> , <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Romanogobio alpinus</i> , <i>Romanogobio kesslerii</i> , <i>Unio crassus</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000]. Na lata 2014–2024: Zachowanie ciągłości rzeki, utrzymanie miejsc dogodnych do tarła (żwirowe, naturalne odcinki rzeki, w tym zachowanie odsypisk bocznych i śródkorytowych, wysp wraz z porastającą je roślinnością). Zapobieganie: pozyskiwaniu kruszywa bezpośrednio z rzeki; spływowi zanieczyszczeń do rzek z okolicznych dróg; rozproszonej zabudowie na terasach zalewowych; zanieczyszczaniu cieków odpadami stałymi i ściekami; budowlom hydrotechnicznym przegradzającym cieki i stanowiącym bariery migracyjne; zrutom znacznych ilości wód ze zbiorników zaporowych; dużym wahaniom poziomu wód; zmianom termiki wód związanym z gospodarowaniem zbiornikami zaporowymi; zmianom przepływów w ciekach; presji wędkarskiej.	NIE
		Obszar Natura 2000 Ostoja Góry Słonne	utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przy r.: 3150, 3220, 7220, 91E0; gatunki: <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Eudontomyzon spp.</i> , <i>Lampetra fluviatilis</i> , <i>Romanogobio kesslerii</i> , <i>Sabanejewia aurata</i> , <i>Bombina variegata</i> , <i>Triturus cristatus</i> , <i>Triturus montandoni</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Carabus variolosus</i> (dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000).	NIE

Lp.	Nazwa JCWP	Obszar chroniony	Cel środowiskowy dla obszaru	Czy dany obszar chroniony leży na terenie ROF?
		Obszar Natura 2000 Ostoja Przemyska	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 3220, 7220, 91E0; gatunki: <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Romanogobio kesslerii</i> , <i>Bombina variegata</i> , <i>Triturus cristatus</i> , <i>Triturus montandoni</i> , <i>Castor fiber</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000].	NIE
		Stanowisko dokumentacyjne Skałka z rybami	Zachowanie: Podcinany brzeg potoku.	NIE
20.	Sawa	Hyżnieńsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK
		Obszar Natura 2000 Nad Husowem	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Bombina variegata</i> , <i>Triturus montandoni</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000].	TAK
21.	Stary Wisłok	-	-	-
22.	Strug do Chmielnickiej Rzeki	Rezerwat przyrody Mójka	Zachowanie ekosystemów leśnych oraz osiedlonego w zbiorowiskach wodno-błotnych bobra [wymaga zachowania naturalnego charakteru potoków oraz tolerancji dla działań bobrów].	TAK
		Przemysko-Dynowski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	NIE
		Hyżnieńsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK
		Obszar Natura 2000 Nad Husowem	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Bombina variegata</i> , <i>Triturus montandoni</i> , <i>Carabus variolosus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000].	TAK
23.	Strug od Chmielnickiej rzeki do ujścia	Obszar Natura 2000 Wisłok Środkowy z Doptymi	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 6410, 91E0; gatunki: <i>Aspius aspius</i> , <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Misgurnus fossilis</i> , <i>Romanogobio albipectus</i> , <i>Romanogobio kesslerii</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000].	TAK
24.	Świerkowiec	Rezerwat przyrody Bór	Zachowanie kompleksu leśnego dawnej Puszczy Sandomierskiej [wymaga zachowania naturalnych warunków wodnych, w tym miejscowo bagiennych warunków wodnych].	TAK
		Sokołowsko-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK

Lp.	Nazwa JCWP	Obszar chroniony	Cel środowiskowy dla obszaru	Czy dany obszar chroniony leży na terenie ROF?
25.	Trzebośnica Krzywego	Sokołowsko-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK
		Brzózniński Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	NIE
		Obszar Natura 2000 Lasy Leżajskie	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 91E0; gatunki: <i>Carabus variolosus</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000].	NIE
26.	Tuszymka	Rezerwat przyrody Zabłocie	Zachowanie stanowisk lęgowych rzadkich gatunków ornitofauny, naturalnych zbiorowisk roślinnych dawnej Puszczy Sandomierskiej, z licznie tu występującymi gatunkami roślin chronionych i rzadkich [wymaga zachowania naturalnych, miejscami bagiennych warunków wodnych oraz zachowania kompleksów stawów stanowiących eksklawy w rezerwatu].	TAK
		Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK
		Obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Alcedo atthis r</i> , <i>Anser anser r</i> , <i>Aythya nyroca r</i> , <i>Botaurus stellaris r</i> , <i>Ciconia ciconia r</i> , <i>Ciconia nigra r</i> , <i>Circus aeruginosus r</i> , <i>Crex crex r</i> , <i>Grus grus c</i> , <i>Grus grus r</i> , <i>Haliaeetus albicilla r</i> , <i>Ixobrychus minutus r</i> , <i>Larus melanocephalus r</i> , <i>Pandion haliaetus r</i> , <i>Porzana parva r</i> , <i>Porzana porzana r</i> , <i>Sterna hirundo r</i> , <i>Tetrao tetrix tetrix p</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000]. Na lata 2014–2024: Zachowanie szuwarów wzdłuż brzegów zbiorników. Zachowanie otwartych wysp i naturalnego reżimu rzek wraz z zadrzewieniami nadrzecznymi i skarpami. Utrzymanie stałego poziomu wody w stawach w okresie lęgowym. Zapobieganie: opróżnianiu stawów w okresie lęgowym; intensyfikacji hodowli ryb; niewłaściwemu prowadzeniu prac związanych z przebudową stawów, w tym prac w okresie lęgowym; osuszaniu terenu (melioracje, zasypywanie); obniżaniu się poziomu wód gruntowych i zanikaniu naturalnych zalewów; płoszeniu ptaków przez sporty wodne, rekreację, wędkarstwo.	TAK
		Obszar Natura 2000 Dolna Wiśłoka z Dopływami	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - gatunki: <i>Aspius aspius</i> , <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cobitis taenia</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Lampetra planeri</i> , <i>Misgurnus fossilis</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony gatunków Natura 2000].	TAK
		Użytek ekologiczny Bez Nazwy (PL.ZIPOP.1393.UE.1806023.458)	Zachowanie przedmiotów ochrony: jeziorko, mały ciek, mułowiska, namuliska i podmokliska.	NIE
		Użytek ekologiczny Bez Nazwy (PL.ZIPOP.1393.UE.1815022.85)	Zachowanie przedmiotów ochrony: bagno; jeziorko.	NIE

Lp.	Nazwa JCWP	Obszar chroniony	Cel środowiskowy dla obszaru	Czy dany obszar chroniony leży na terenie ROF?
27.	Wisłok od Czarnego Potoku do Stobnicy	Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy	Ochrona przyrody i krajobrazu w warunkach zrównoważonego rozwoju. Eliminacja lub ograniczanie zagrożeń dla przyrody i krajobrazu. W szczególności: rzeki, potoki, łągi olszowojesionowe, torfowiska zasadowe, młaki, flora i fauna ekosystemów wodno-błotnych. Zachowanie ekosystemów leśn. i nieleśn. ze szczególnym uwzgl. bogactwa szaty roślinnej. Zachowanie i ochrona gat. dziko żyjących zwierząt. Zachowanie ekosystemów wodnych i ochrona wód powierzchniowych. Zapobieg. dewastacji i degradacji krajobraz., zachowania wartości estetycznych i kulturowych oraz związanych z nimi elementów przyrodniczych ukształtowanych przez siły przyrody lub w wyniku działalności człowieka [wymaga: zachowania naturaln. charakteru rzek i potoków]. Poprawa stanu czystości wód powierzchniowych oraz ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów.	NIE
		Strzyżowsko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK
		Czarnorzecki Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	NIE
		Obszar Natura 2000 Wisłok Środkowy z Dopływami	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 6410, 91E0; gatunki: <i>Aspius aspius</i> , <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Misgurnus fossilis</i> , <i>Romanogobio albipectus</i> , <i>Romanogobio kesslerii</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000].	TAK
		Obszar Natura 2000 Klonówka	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 91E0; gatunki: <i>Bombina variegata</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000].	NIE
		Obszar Natura 2000 Ostoja Czarnorzecka	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 91E0; gatunki: <i>Bombina variegata</i> , <i>Triturus montandoni</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000].	NIE
28.	Wisłok od Starego Wisłoka do ujścia	Sieniawski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	NIE
		Zmysłowski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	NIE
		Obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Sanu	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 3130, 3150, 3270, 6410, 6430, 6440, 91E0, 91F0; gatunki: <i>Aspius aspius</i> , <i>Rhodeus amarus</i> , <i>Romanogobio albipectus</i> , <i>Bombina orientalis</i> , <i>Castor fiber</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Ophiogomphus cecilia</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000].	NIE

Lp.	Nazwa JCWP	Obszar chroniony	Cel środowiskowy dla obszaru	Czy dany obszar chroniony leży na terenie ROF?
29.	Wisłok od Stobnicy do stopnia Rzeszów	Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy	Ochrona przyrody i krajobrazu w warunkach zrównoważonego rozwoju. Eliminacja lub ograniczanie zagrożeń dla przyrody i krajobrazu. W szczególności: rzeki, potoki, łągi olszowo-jesionowe, torfowiska zasadowe, młaki, flora i fauna ekosystemów wodno-błotnych. Zachowanie ekosystemów leśn. i nieleśn. ze szczególnym uwzgl. bogactwa szaty roślinnej. Zachowanie i ochrona gat. dziko żyjących zwierząt. Zachowanie ekosystemów wodnych i ochrona wód powierzchniowych. Zapobieg. dewastacji i degradacji krajobraz., zachowania wartości estetycznych i kulturowych oraz związanych z nimi elementów przyrodniczych ukształtowanych przez siły przyrody lub w wyniku działalności człowieka [wymaga: zachowania naturaln. charakteru rzek i potoków]. Poprawa stanu czystości wód powierzchniowych oraz ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów.	NIE
		Strzyżowsko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu	Zachowanie wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, jego potencjału dla turystyki i wypoczynku oraz funkcji korytarzy ekologicznych. Zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych.	TAK
		Obszar Natura 2000 Wisłok Środkowy z Dopływami	Utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony - siedl. przyr.: 6410, 91E0; gatunki: <i>Aspius aspius</i> , <i>Barbus peloponnesius</i> , <i>Cottus gobio</i> , <i>Misgurnus fossilis</i> , <i>Romanogobio albpinnatus</i> , <i>Romanogobio kesslerii</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Phengaris nausithous</i> , <i>Phengaris teleius</i> [dokładne dane zawiera tabela wymagań wodnych właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000].	TAK
30.	Wisłok od zb. Rzeszów do Starego Wisłoka	-	-	-

źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, www.karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe [data dostępu:10.12.2024 r.]

Stan ogólny jednolitych części wód powierzchniowych, dla których go określono na terenie ROF oceniono jako stan zły.

Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd)

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 r. poz. 300) zastosowano nowy podział na 174 JCWPd w skali kraju.

Teren ROF leży na obszarze 6 jednolitych części wód podziemnych.

Zgodnie art. 4.1 Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) oraz ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2022 r., poz. 2625 z późn. zm.), celem środowiskowym dla JCWPd jest zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do niej zanieczyszczeń; zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa stanu oraz ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem wód, tak aby osiągnąć i utrzymać ich dobry stan.

Badania w zakresie stanu wód podziemnych prowadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Wykonawcą badań, na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy.

Badania i ocenę stanu wód podziemnych wykonuje się dla tzw. Jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), dla których określany jest stan ilościowy (informacje o dostępnych zasobach, poborze, poziomie zwierciadła) i stan chemiczny. Badania na potrzeby oceny stanu wód podziemnych prowadzone są w ramach monitoringu diagnostycznego i monitoringu operacyjnego. Monitoring diagnostyczny odbywa się raz na trzy lata i obejmuje obszar całego kraju, natomiast w latach pomiędzy monitoringiem diagnostycznym realizowany jest monitoring operacyjny, w ramach którego badane są jednolite części, zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu.

Systematycznie prowadzony jest monitoring wód podziemnych. Oceny wykonywane są co 4 lata.

Poniższa tabela przedstawia wykaz JCWPd leżących w obrębie ROF z wyszczególnieniem gmin oraz oceną stanu i celami środowiskowymi.

Tabela 17. Charakterystyka JCWPd na terenie ROF

Kod JCWPd		134	135	136	152	153	154
Obszar dorzecza		obszar dorzecza Wisły	obszar dorzecza Wisły	obszar dorzecza Wisły	obszar dorzecza Wisły	obszar dorzecza Wisły	obszar dorzecza Wisły
Region wodny		Górnej-Wschodniej Wisły, Górnej-Zachodniej Wisły	Górnej-Wschodniej Wisły, Górnej-Zachodniej Wisły	Górnej-Wschodniej Wisły	Górnej-Wschodniej Wisły	Górnej-Wschodniej Wisły	Górnej-Wschodniej Wisły
Gminy w ROF		Boguchwała, Świlcza	Głogów Małopolski	Czarna	Boguchwała, Błażowa, Chmielnik, Czudec, Hyżne, Lubenia, Rzeszów, Tyczyn, Łańcut, Świlcza	Boguchwała, Chmielnik, Czarna, Głogów Małopolski, Hyżne, Krasne, Rzeszów, Trzebownisko, Tyczyn, Łańcut, Łańcut, Świlcza	Błażowa, Hyżne
Rodzaj użytkowania JCWPd	Pobór rejestrowany z ujęć wód podziemnych – stan na rok 2018 [tys. m ³ /rok]	7 334,35	11 418,58	8 883,24	3 489,63	9 829,85	445,11
	Pobór odwodnieniowy – stan na rok 2018	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
	Razem [tys. m ³ /rok] – stan na rok 2018	7 334,35	11 418,58	8 883,24	3 489,63	9 829,85	445,11
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania [tys. m ³ /rok] – stan na rok 2018		59 292,06	60 487,80	119 249,52	20 530,52	54 654,74	12 164,72
Zidentyfikowane presje znaczące. Wynik analizy znaczących oddziaływań – JCWPd		presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem	presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną i przemysłem (w tym obszary po eksploatacji złóż siarki)	(1) pobór punktowy z ujęć wód podziemnych, (2) presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem	pobór punktowy z ujęć wód podziemnych	(1) pobór punktowy z ujęć wód podziemnych, (2) presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem	pobór punktowy z ujęć wód podziemnych
Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd		chemiczna	chemiczna, chemiczna_A	ilościowa, chemiczna	ilościowa	ilościowa, chemiczna	ilościowa
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego		niezagrożona	zagrożona chemicznie	niezagrożona	niezagrożona	niezagrożona	niezagrożona

Kod JCWPd		134	135	136	152	153	154
Cele środowiskowe	Stan chemiczny	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny z wyłączeniem przekroczeń wartości progowej dobrego stanu w przypadku wskaźników: K, Fe, Mn, As, pH, Al, SO ₄ , TOC	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny
	Stan ilościowy	dobry stan ilościowy	dobry stan ilościowy	dobry stan ilościowy	dobry stan ilościowy	dobry stan ilościowy	dobry stan ilościowy
Stan wód	chemiczny	dobry	słaby	dobry	dobry	dobry	dobry
	ilościowy	dobry	dobry	dobry	dobry	dobry	dobry
Jcw przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi		tak	tak	tak	tak	tak	Tak
Obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, gdzie utrzymanie lub poprawa stanu jest ważnym czynnikiem w ich ochronie - typ obszarów	Parki narodowe	0	0	0	0	0	0
	Rezerваты przyrody	4	1	4	3	2	3
	Parki krajobrazowe	1	0	1	2	1	2
	Natura 2000 - OSO	1	1	3	1	2	2
	Natura 2000 - SOO	3	2	8	8	4	2
	Obszary chronionego krajobrazu	6	2	7	6	7	3
	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	0	0	0	0	0	0
	Stanowiska dokumentacyjne	0	0	0	0	0	0
	Użytki ekologiczne	22	14	59	4	1	7
	Pomniki przyrody	0	0	1	4	0	0
Odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych		nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy

źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, www.karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-podziemne, <https://mijwp.gios.gov.pl/raporty-art/2022.html> [data dostępu:10.12.2024 r.]

Na terenie ROF aktualna jakość wód podziemnych zarówno pod kątem chemicznym jak i ilościowym w przeważającej części ocenia się stanem dobrym. Wyjątek stanowi JCWPd nr 135, która pod kątem chemicznym oceniana jest słabym stanem.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP)

Główne zbiorniki wód podziemnych to struktury geologiczne zasobne w wodę, które stanowią lub mogą stanowić w przyszłości strategiczne zasoby wód podziemnych do zaopatrzenia ludności i podstawowych gałęzi gospodarki, wymagających wody wysokiej jakości.

ROF leży na obszarze GZWP tj. Dębica–Stalowa Wola–Rzeszów (425). Główny Zbiornik Wód Podziemnych Dębica–Stalowa Wola–Rzeszów (nr 425) ma kształt trójkąta, którego wierzchołkami są okolice Dębicy, Przeworska i Stalowej Woli.

Tabela 18 Charakterystyka GZWP w obrębie ROF

Nazwa GZWP	Dębica–Stalowa Wola–Rzeszów
Województwo	podkarpackie
Powiat	dębicki, mielecki, kolbuszowski, tarnobrzski, stalowowolski, niżański, leżański, przeworski, łańcucki, rzeszowski, ropczycko-sędziszowski
RZGW	Kraków
Numer JCWPd (wg podziału na 172 części)	118, 119, 120, 134, 135, 136, 153
Jednostka hydrogeologiczna wg Paczyńskiego, Sadurskiego (2007)	provincia Wisły: SZP – region górnej Wisły – subregion zapadliska przedkarpackiego, SKZ – region górnej Wisły – subregion Karpat zewnętrznych
Jednostka hydrogeologiczna wg Kleczkowskiego (1990a, b), zmieniona	pasmo zbiorników przedkarpackich
Zlewnia powierzchniowa (II rzędu wg MphP)	Wisły do Sanu, Sanu, prawobrzeżna Wisły od Sanu do Wieprza
Prowincja i makroregion fizycznogeograficzne wg Kondrackiego (2002)	Karpaty i Podkarpacie (51-52): Kotlina Sandomierska (512.4-5), Pogórze Środkowobeskidzkie (513.6)
Typ zbiornika	porowy
Stratygrafia	czwartorzęd
Klasa jakości wody*	I–III
Wodoprzewodność [m ² /d]	100-200
Moduł jednostkowy zasobów dyspozycyjnych [m ³ /d × km ²]	262,56
Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [m ³ /d]	508 000,0
Podatność zbiornika na antropopresję	bardzo podatny
Ochrona	Wyznaczono obszary wysokiej i najwyższej ochrony (OWO o powierzchni 1317 km ² , ONO o powierzchni 2000 km ²).

* Wg rozporządzenia MŚ z dnia 23 lipca 2008 r.

źródło: Informator PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, 2017 r.

Rysunek 7. Główny Zbiornik Wód Podziemnych Dębica–Stalowa Wola–Rzeszów (nr 425) na tle ROF

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

Zagrożenie powodziowe

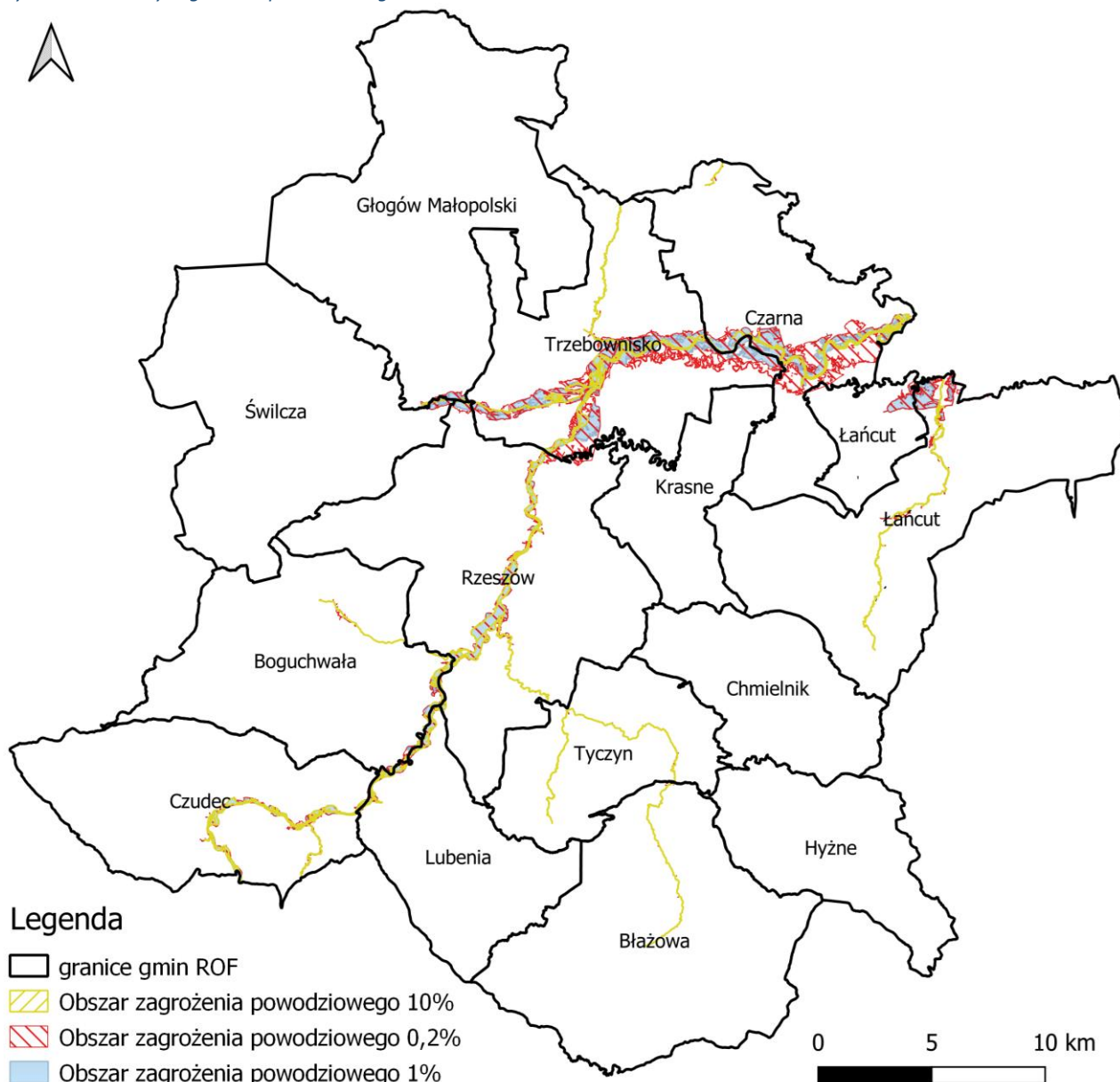
W I cyklu planistycznym (2010-2015) mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego zostały opracowane w ramach projektu „Informatyczny system osłony kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami” (ISOK), finansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013. W II cyklu planistycznym (2016-2021) dokonano przeglądu MZP i MRP opracowanych w I cyklu oraz w razie potrzeby ich aktualizacji, jak również sporządzone zostały nowe mapy dla obszarów i typów powodzi wskazanych w wyniku przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego zakończonej w 2018 r. Zostały opracowane dla następujących scenariuszy powodziowych:

- 1) Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%;
- 2) Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%;

- 3) Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%;
- 4) Obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego – scenariusz całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego.

Poniżej przedstawiono mapy zgodnie z II cyklem planistycznym.

Rysunek 8 Obszary zagrożenia powodziowego na terenie ROF

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

Obszary zagrożone suszą

Susza jest zjawiskiem ciągłym o zasięgu regionalnym i oznacza dostępność wody poniżej średniej w określonych warunkach naturalnych. Suszą nazywa się nie tylko zjawiska ekstremalne, ale wszystkie, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego regionu.

Wyróżnia się następujące typy suszy:

- susza atmosferyczna spowodowana deficytem opadów,
- susza rolnicza przejawiająca się niedostateczną wilgotnością gleby do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie,
- susza hydrologiczna spowodowana długotrwałym obniżeniem ilości wody w rzekach i jeziorach,
- susza hydrogeologiczna definiowana jako długotrwałe obniżenie zasobów wód podziemnych.

Susza, obok zjawiska powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych i bezpośrednich zjawisk naturalnych oddziałujących na środowisko, gospodarkę i lokalne społeczności. Jednakże w przeciwieństwie do powodzi nie ma praktycznie możliwości prowadzenia działań doraźnych, które przyczynią się do zminimalizowania skutków suszy. W walce z suszą potrzebne są działania długofalowe, strategiczne które poprzez swą ilość przyczynią się do minimalizowania jej skutków. Takim działaniem jest art. opracowanie planu przeciwdziałania skutkom suszy, który jest głównym, strategicznym dokumentem w Polsce, zgodnie z którym prowadzi się walkę z suszą.

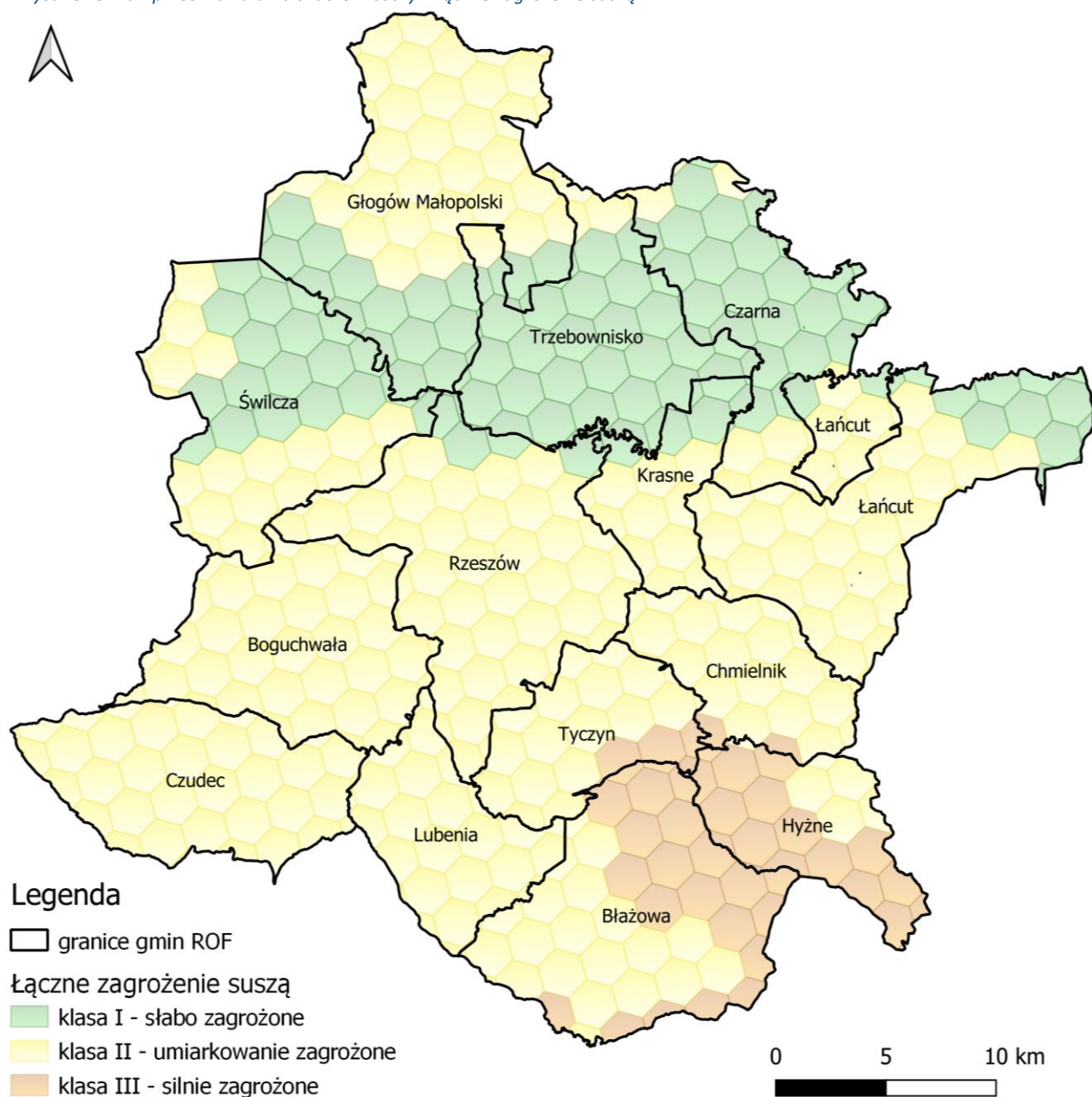
Przeciwdziałanie suszy prowadzi się zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy. Plan ten, zgodnie z art. 184 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. 2021 poz. 624 z późn. zm.) zawiera:

- a) analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych,
- b) propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych,
- c) propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji,
- d) katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy uwzględnia podział kraju na obszary dorzeczy.

Poniższa mapa prezentuje ocenę zagrożenia suszą przez wszystkie analizowane typy suszy na terenie ROF.

Rysunek 9 Plan przeciwdziałania skutkom suszy – łączne zagrożenie suszą

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

12.2.4. Hałas

➤ Stan wyjściowy i źródła hałasu

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2022 poz. 2556 z późn. zm.), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- emisja – wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- hałas – dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu – równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 117 ustawy Prawo ochrony środowiska. W rozumieniu ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów.

Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego L_{Aeq} i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość $L_{Aeq} < 52$ dB
- średnia uciążliwość 52 dB $< L_{Aeq} < 62$ dB
- duża uciążliwość 63 dB $< L_{Aeq} < 70$ dB
- bardzo duża uciążliwość $L_{Aeq} > 70$ dB

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu L_{AeqD} w porze dziennej i L_{AeqN} w porze nocnej. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze

dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45–56 dB. Dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, zestawiono w tabeli.

Poziomy dopuszczalne zostały określone dla dwóch grup wskaźników mających zastosowanie:

- w prowadzeniu długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania strategicznych map hałasu oraz programów ochrony środowiska przed hałasem:
 - L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia od godz. 6:00 – 18:00, pory wieczoru od godz. 18:00 – 22:00 oraz pory nocy od godz. 22:00 – 6:00;
 - L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku od godz. 22:00-6:00,
- do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:
 - L_{AeqD} jest to równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia, rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 – 22:00,
 - L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy, rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 – 6:00.

Tabela 19 Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
	Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	L_{AeqD}	L_{AeqN}	L_{AeqD}	L_{AeqN}
a) Obszary A ochrony uzdrowiskowej b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży** c) Tereny domów opieki d) Tereny szpitali	61	56	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe poza miastem d) Tereny zabudowy zagrodowej	65	56	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ***	68	60	55	45

gdzie:

* Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

** W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

*** Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych

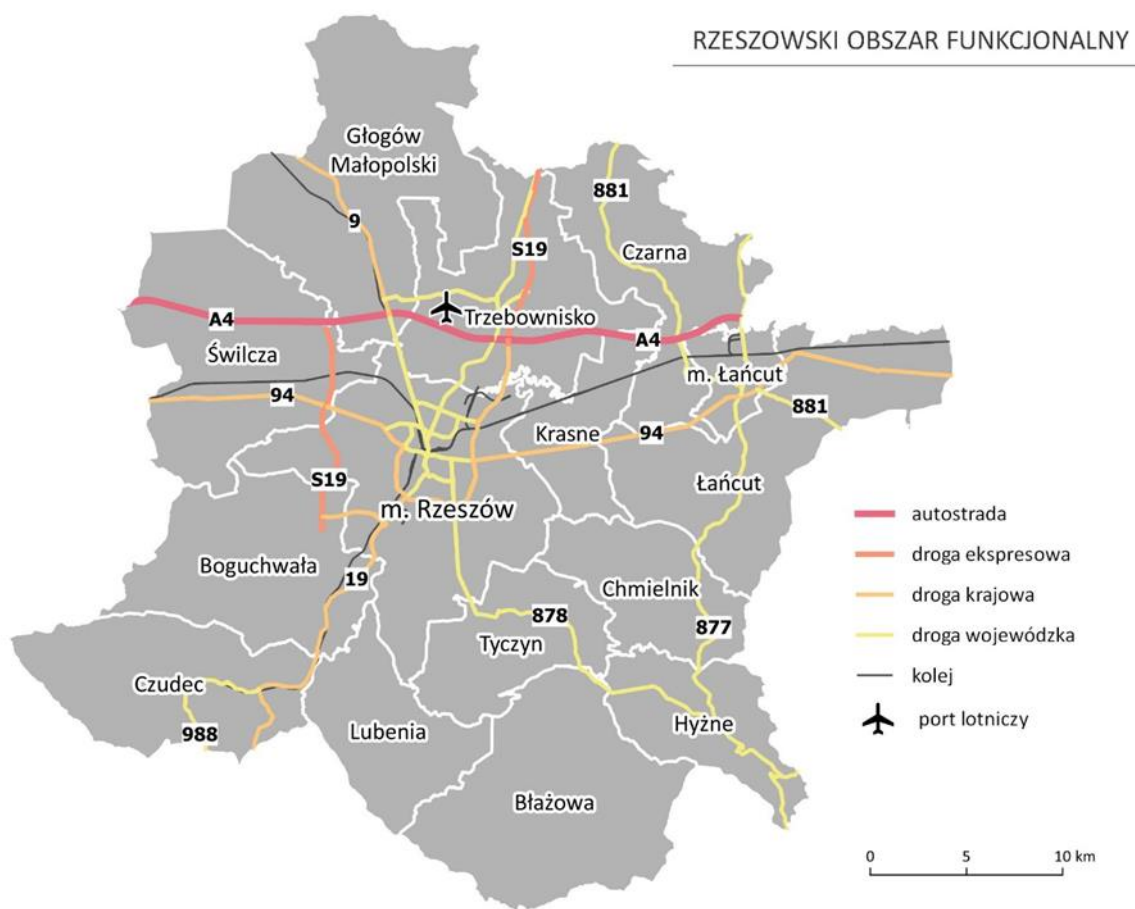
źródło: Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112)

Natężenie ruchu pojazdów poruszających się drogami na przestrzeni lat ulega zwiększeniu, przez co negatywne oddziaływanie akustyczne nasila się. Hałas, oddziałując bezpośrednio na tereny sąsiadującej zabudowy, stanowi główne źródło zagrożenia. Hałas drogowy stanowi dominujące źródło na terenie omawianych gmin, zarówno pod względem wielkości jak i zasięgu oddziaływania.

Hałasem, zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, są dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Występujący w środowisku naturalnym hałas spowodowany ludzką działalnością można podzielić na:

- hałas komunikacyjny;
 - hałas przemysłowy (instalacyjny).
- 1.** Sieć drogowa ROF jest w części powiązana z układem krajowym i planowaną do realizacji do 2050 r., transeuropejską siecią transportową TEN-T. Sieć bazową tworzy droga międzynarodowa E40 (autostrada A4 stanowi główną oś komunikacyjną regionu na kierunku wschód-zachód, zapewnia bezkolizyjny przejazd tranzytowy od granicy z Ukrainą do granicy z Niemcami oraz powiązanie z siecią autostrad europejskich) i będąca w trakcie realizacji droga ekspresowa S19 (szlak transportowy „Via Carpatia”). Na terenie ROF znajduje się również skrzyżowanie autostrady A4 z drogą ekspresową S19, które tworzy ważny węzeł komunikacyjny.
 - 2.** Największym obciążeniem ruchem charakteryzują się w ROF drogi krajowe (DK9, DK19, DK94 i DK97) oraz drogi wojewódzkie zapewniające połączenia na terenach, gdzie zaznacza się brak dróg krajowych, w tym DW nr 878 relacji Stobierna – Rzeszów – Dylągówka.
 - 3.** Główną oś transportu kolejowego województwa podkarpackiego o znaczeniu międzynarodowym stanowi magistrala kolejowa E30, w którą wpisuje się linia kolejowa nr 91 relacji Kraków Główny Osobowy – Medyka – granica państwa.

Rysunek 10 Infrastruktura i układ komunikacji

Źródło: opracowanie własne

Podkarpacka Kolej Aglomeracyjna

Liderem projektu Podkarpackiej Kolei Aglomeracyjnej jest samorząd województwa i to on odpowiada za całość realizacji inwestycji. Do współpracy włączyło się 16 gmin, z czego 10 z terenu ROF (z wyłączeniem Chmielnika, Tyczyna i Lubeni, Błażowej i Hyżnego przez które to gminy nie przebiega planowana linia kolejowa). System szybkiej kolei miejskiej funkcjonuje od 2021 r. i wykorzystuje istniejący układ torów kolejowych i stacji na kierunku Przeworsk-Strzyżów-Dębica. W 2022 r. otwarty ma zostać również kurs w kierunku Kolbuszowej. Natomiast w trakcie realizacji jest budowa linii do Portu Lotniczego w Jasionce i zaplecza PKA. Zgodnie z założeniami inwestycji zostały wybudowane lub przebudowane drogi dojazdowe do dworców i stacji oraz parkingi w systemie „parkuj i jedź”. W ramach Podkarpackiej Kolei Aglomeracyjnej (PKA) jeździ 10 zupełnie nowych pociągów. To osiem trójczłonowych pojazdów z napędem elektrycznym oraz dwa dwuczłonowe z napędem spalinowym. Władze województwa zakupiły je od firmy Newag. Łącznie pociągi posiadają ponad 3 tys. miejsc dla pasażerów, w tym 1314 siedzących. Przygotowywany jest projekt linii 58 Rzeszów-Łętownia, który docelowo ma łączyć Rzeszów z Centralnym Portem Komunikacyjnym. Planowana jest budowa kolei dużych prędkości, tzn. osiągających nawet do 250 km/h.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych art.: wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne. Hałas ten ma charakter lokalny i występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Poziom hałasu jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych. W przypadku przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu przez zakłady przemysłowe, wydawane są dla zakładu decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu (odrębnie dla pory dziennej i nocnej). Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej. Na terenie ROF funkcjonują liczne zakłady przemysłowe mogące generować uciążliwości akustyczne.

Państwowy Monitoring Środowiska (PMŚ)

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Rzeszowie realizuje zadania dotyczące pomiarów i oceny hałasu drogowego i kolejowego emitowanego do środowiska na terenie województwa śląskiego, w ramach programu PMŚ.

Hałas kolejowy

W 2023 r. nie wykonywano pomiarów hałasu szynowego (kolejowego) w ramach PMŚ na terenie ROF.

Natomiast w 2023 r. w bazie EHAŁAS-P zarejestrowano wyniki pomiarów hałasu kolejowego wykonane w ramach jednej analizy porealizacyjnej - „Elektryfikacja linii kolejowej nr 71 relacji Ocice-Rzeszów”.

Na terenie ROF wyznaczono następujące punkty pomiarowe:

- Rzeszów ul. Warszawska 111;
- Rzeszów ul. Warszawska 100;
- Rzeszów ul. Warszawska 165;
- Rzeszów os. Baranówka;
- Rudna Mała 126.

W ramach przeprowadzonych badań w ww. punktach pomiarowych nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu.

Hałas drogowy

W 2023 r. nie wykonywano pomiarów hałasu drogowego w ramach PMŚ na terenie ROF.

Natomiast w 2023 r. w bazie EHAŁAS-P zarejestrowano wyniki pomiarów hałasu drogowego wykonane w ramach analiz porealizacyjnych na terenie ROF. Wyniki te uzyskano od RDOŚ w Rzeszowie oraz Starostwa Powiatowego w Rzeszowie. Dotyczą one budowy łącznika drogi ekspresowej S 19 - drogi powiatowej na odcinku od węzła Rzeszów Południe do drogi krajowej Nr 19 (Niechobrz) - Etap I.

Do bazy EHAŁAS-P wprowadzono także wyniki pomiarów hałasu drogowego uzyskane od Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego. Dotyczą one DK S 19 - Węzeł Świlcza - Węzeł Rzeszów Południe.

W ramach pomiarów na ww. odcinkach dróg nie zanotowano przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu.

12.2.5. Zasoby przyrodnicze

Realizując zadania zawarte w niniejszej Strategii należy uwzględnić ochronę gatunkową roślin i zwierząt, wynikającą z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478) mającą na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu okazów gatunków oraz ich siedlisk i ostoi. Wymagane jest również przestrzeganie zapisów ww. ustawy, dotyczących zakazów oraz odstępstw od zakazów w odniesieniu do ww. gatunków oraz wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, zwłaszcza:

- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183 z późn. zm.),
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409),
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408).

Formy ochrony przyrody

Na terenie ROF występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000
 - Wiśłok Środkowy z Dopyłwami;
 - Nad Husowem;
 - Mrowle Łąki;
 - Puszcza Sandomierska;
- Obszary chronionego krajobrazu
 - Hyżnieńsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu;
 - Strzyżowsko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu;
 - Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu;
 - Sokołowsko-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu;

- Rezerваты przyrody:
 - Mójka (gm. Błażowa);
 - Wilcze (gm. Błażowa);
 - Wielki Las (gm. Czudec);
 - Bór (gm. Głogów Małopolski);
 - Lisia Góra (m. Rzeszów);
 - Zabłocie (gm. Głogów Małopolski);
- Użytki ekologiczne:
 - 3 użytki bez nazwy (gm. Czarna);
 - Trzciana-Olszyny (gm. Świlcza);
- Pomniki przyrody:
 - gm. Błażowa – 9;
 - gm. Boguchwała -4;
 - gm. Chmielnik -3;
 - gm. Czarna - 5;
 - gm. Czudec - 13;
 - gm. Głogów Małopolski – 13;
 - gm. Hyżne – 4;
 - gm. Krasne - 1;
 - gm. Miasto Łańcut – 12;
 - gm. Łańcut – 3;
 - gm. Miasto Rzeszów - 72;
 - gm. Świlcza – 10;
 - gm. Trzebownisko - 5;
 - gm. Tyczyn - 4.

Największy udział powierzchni prawnie chronionej znajduje się w gminie Błażowa (65,68%), gminie Czudec (63,36%) oraz w gminie Chmielnik (54,26%). Ustanowiono tam obszary chronionego krajobrazu obejmujące tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000

Obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO),
- obszary mające znaczenie dla Wspólnoty.

Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych innymi formami ochrony przyrody (z wyjątkiem ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów).

Poniżej zestawiono Obszary Natura 2000 znajdujące się na terenie ROF.

Tabela 20 Charakterystyka Obszarów Natura 2000 na terenie ROF

Nazwa	Kod obszaru	Gminy	Data wyznaczenia: -w Polsce -przez KE	Powierzchnia [ha]	Akty prawne	Typy siedlisk przyrodniczych	Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG
DYREKTYWA SIEDLISKOWA							
Wiśtok Środkowy z Dopływami	PLH180030	Boguchwała, Rzeszów, Lubenia, Czudec	2022-10-04 2011-02-08	1 064,64	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EEG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE) Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 lipca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Wiśtok Środkowy z Dopływami (PLH180030)	6410 6510 9170 91E0	<i>Aspius aspius, Barbus carpathicus, Cobitis taenia, Cottus gobio, Lampetra planeri, Lutra lutra, Lycaena dispar, Misgurnus fossilis, Phengaris nausithous, Phengaris teleius, Rhodeus amarus, Romanogobio albipectus, Romanogobio kesslerii, Unio crassus</i>
Nad Husowem	PLH180025	Chmielnik, Hyżne, Łańcut	2022-09-28 2011-02-08	3 349,42	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EEG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE) Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 lipca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Nad Husowem (PLH180025) Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 18 lipca 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Nad Husowem (PLH180025)	6510 9110 9130 9170 91E0	<i>Bombina variegata, Carabus variolosus, Castor fiber, Cucujus cinnaberinus, Euplagia quadripunctaria, Lutra lutra, Lycaena dispar, Phengaris nausithous, Phengaris teleius, Triturus cristatus, Triturus montandoni</i>
Mrowle Łąki	PLH180043	m. Rzeszów, Głógów Małopolski, Świlcza	2022-11-08 2011-02-08	294,08	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EEG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE) Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 września 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Mrowle Łąki (PLH180043)	6410 6510	<i>Castor fiber, Lycaena dispar, Lycaena helle, Phengaris nausithous, Phengaris teleius</i>

Nazwa	Kod obszaru	Gminy	Data wyznaczenia: -w Polsce -przez KE	Powierzchnia [ha]	Akty prawne	Typy siedlisk przyrodniczych	Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG
DYREKTYWA PTASIA							
Puszcza Sandomierska	PLB180005	Głogów Małopolski, Świlcza	2007-10-13 -	129 304,13	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 8 listopada 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków		<i>Alcedo atthis, Anser anser, Anthus campestris, Aquila pomarina, Aythya nyroca, Botaurus stellaris, Caprimulgus europaeus, Chlidonias hybridus, Chlidonias Niger, Ciconia ciconia, Ciconia nigra, Circus aeruginosus, Coracias garrulus, Crex crex, Dendrocopos leucotos, Dendrocopos medius, Dendrocopos syriacus, Dryocopus martius, Egretta alba, Emberiza hortulana, Ficedula albicollis, Ficedula parva, Gallinago gallinago, Grus grus, Haliaeetus albicilla, Ixobrychus minutus, Lanius collurio, Larus melanocephalus, Lullula arborea, Mergus merganser, Pandion haliaetus, Pernis apivorus, Picus canus, Porzana parva, Porzana porzana, Sterna hirundo, Sylvia nisoria, Tachybaptus ruficollis, Tetrao tetrix tetrax, Tringa ochropus</i>

źródło: crfop.gdos.gov.pl [data dostępu: 12.12.2024 r.]

Plan Zadań Ochronnych (PZO)

Plan zadań ochronnych jest podstawowym dokumentem przy zarządzaniu zasobami przyrodniczymi dla ochrony których, zostały utworzone obszary sieci Natura 2000. Tworzy on podstawę do prowadzenia działań ochronnych siedlisk oraz gatunków zwierząt, wskazując podmioty odpowiedzialne za wykonanie jego założeń. Dokument ten jest sporządzany na okres dziesięciu lat, obejmuje on art.

- opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- cele działań ochronnych;
- określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących: ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk; monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów; uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

W poniższej tabeli zestawiono Zarządzenia wydane w celu ustanowienia Planów Zadań Ochronnych dla Obszarów Natura 2000 znajdujących się na terenie ROF.

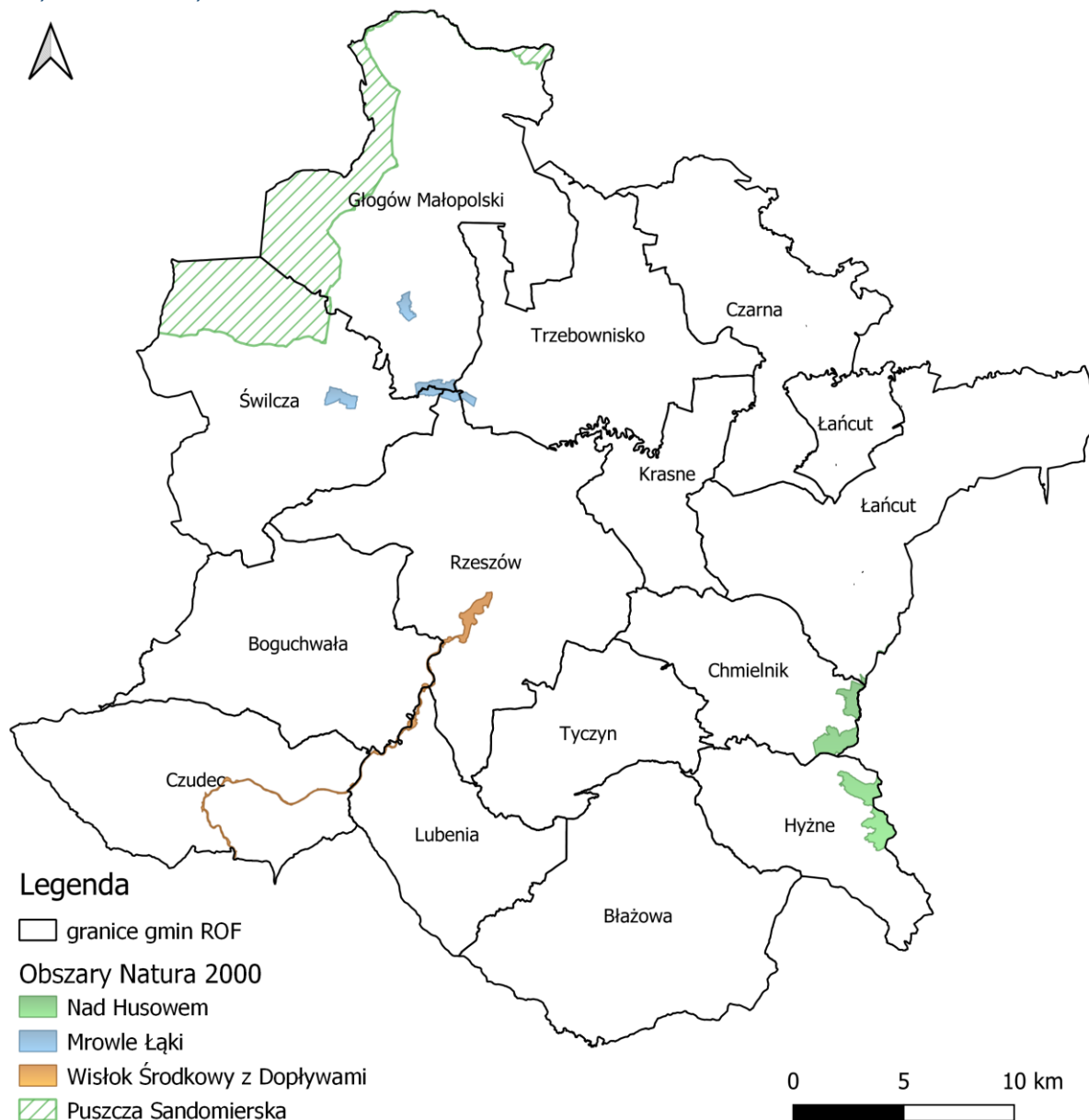
Tabela 21 Zestawienie Zarządzeń do PZO dla poszczególnych Obszarów Natura 2000

Nazwa	PZO
Wiśłok Środkowy z Dopywami	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 4 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wiśłok Środkowy z Dopywami PLH180030
Nad Husowem	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 24 maja 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Nad Husowem PLH180025

Nazwa	PZO
Mrowle Łąki	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 14 listopada 2016 r., publikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego, poz. 3489 Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 23 sierpnia 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mrowle Łąki PLH180043
Puszcza Sandomierska	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 20 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB180005

źródło: crfop.gdos.gov.pl [data dostępu: 12.12.2024 r.]

Rysunek 11 Obszary Natura 2000 na tle ROF

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Obszary Chronionego Krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych (art. 23 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody). Poniżej zestawiono Obszary Chronionego Krajobrazu znajdujące się na terenie ROF.

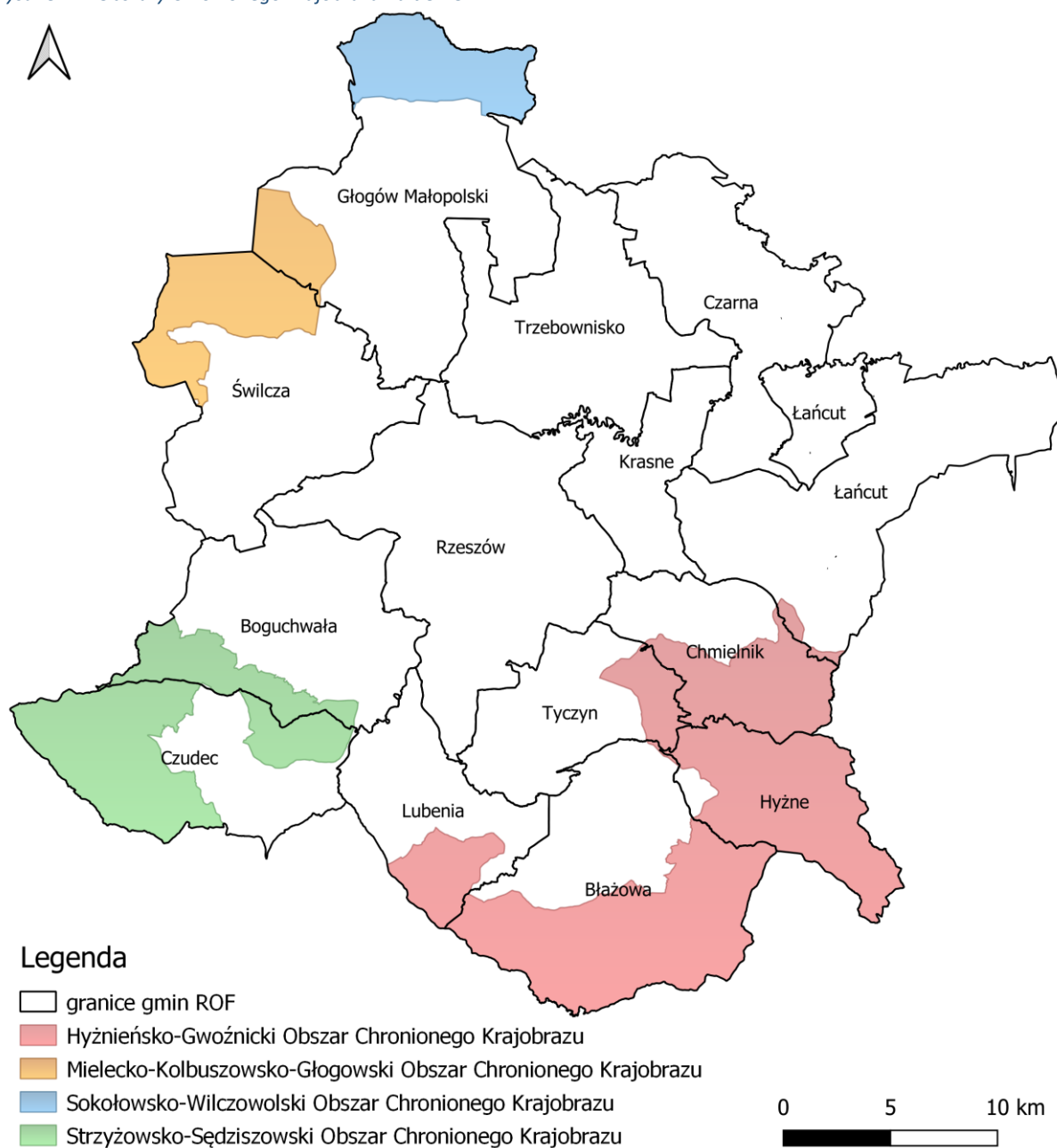
Tabela 22 Obszary Chronionego Krajobrazu na terenie ROF

Nazwa	Gminy na terenie ROF	Data wyznaczenia	Powierzchnia [ha]	Akt prawny o wyznaczeniu	Opis wartości przyrodniczej i krajobrazowej
Hyżnieńsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu	Chmielnik, Tyczyn, Lubenia, Hyżne, Łańcut, Błazowa	1992-01-01	24 449,0000	Uchwała Nr XXXIX/781/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013 r. sprawie Hyżnieńsko-Gwoźnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu Uchwała Nr XLII/728/17 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 25 września 2017 r. zmieniająca uchwałę Nr XXXIX/781/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013r. w sprawie Hyżnieńsko-Gwoźnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	Hyżnieńsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu zajmuje południowo-zachodnią część Pogórza Dynowskiego. Rosną tu grądy, buczyna karpacka oraz łągi w dolinach rzecznych. Z roślin chronionych występują: bluszcz pospolity, podkolan biały, lilia złotogłów, barwinek pospolity, skrzyp olbrzymi. Z interesujących zwierząt należy wymienić ptaki: puchacza, zimorodka, bociana czarnego, remiza, krogulca, z ssaków borsuka, gronostaja, łasicę a z płazów salamandrę plamistą.
Strzyżowsko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu	Czudec, Boguchwała	1992-01-01	14 336,0000	Uchwała Nr XXXIX/782/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013 r. w sprawie Strzyżowsko-Sędziszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu Uchwała Nr XXIV/441/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 czerwca 2016 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XXXIX/782/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013r. w sprawie Strzyżowsko-Sędziszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Uchwała Nr XLII/732/17 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 25 września 2017 r. zmieniająca uchwałę Nr XXXIX/782/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013 r. w sprawie Strzyżowsko-Sędziszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu Uchwała nr LII/866/22 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 sierpnia 2022 r. w sprawie zmiany uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawach obszarów chronionego krajobrazu	Strzyżowsko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje fragment Pogórza Strzyżowskiego Krajobraz ma charakter rolniczy. Cechą charakterystyczną jest obecność pokrywy lessowej w jego północnej części oraz strefy przejściowej do pokryw fliszowych w części południowej. Dominują tu grądy a w obniżeniach buczyna karpacka i łągi podgórskie wzdłuż potoków. Spotyka tu się łąki wilgotne z ostrożeńcem oraz rajgrasem wyniosłym. Z gatunków chronionych występują: lepieńnik biały, bluszcz pospolity, lilia złotogłów, podkolan biały, wawrzynek wilczełyko. Z interesujących ptaków spotyka się: bociana czarnego, jarzębka, dzięcioła średniego, słowika szarego, kruką, grubodzioba, i in.
Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar	Głogów Małopolski, Świlcza	1992-01-01	49 706,0000	Uchwała Nr XXXIX/785/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013 r. w sprawie Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu zajmuje fragment Płaskowyżu Kolbuszowskiego o krajobrazie rolniczo-leśnym. Występuje tu duża

Nazwa	Gminy na terenie ROF	Data wyznaczenia	Powierzchnia [ha]	Akt prawny o wyznaczeniu	Opis wartości przyrodniczej i krajobrazowej
Chronionego Krajobrazu				Uchwała Nr XXIV/435/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 czerwca 2016 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XXXIX/785/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013r. w sprawie Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Uchwała Nr XLII/739/17 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 25 września 2017 r. zmieniająca uchwałę Nr XXXIX/785/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013 r. w sprawie Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu Uchwała nr LII/866/22 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 sierpnia 2022 r. w sprawie zmiany uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawach obszarów chronionego krajobrazu	różnorodność środowisk - od piaszczystych wydmy do bagien torfowisk i wód. Rosną tu bory sosnowe i mieszane, lasy mieszane, olsy, łąki, kwaśne łąki, szuwały oczeretowe, marnowe, zbiorowiska wydmy, żółtoślizowe, trzęślicowe, łąki ostrożeńowe i rajgrasowe.
Sokołowsko-Wilczowski Obszar Chronionego Krajobrazu;	Głogów Małopolski	1992-01-01	24 276,00	Uchwała Nr XXXIX/784/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013 r. w sprawie Sokołowsko-Wilczowski Obszar Chronionego Krajobrazu Uchwała Nr XXIV/442/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 czerwca 2016 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XXXIX/784/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013r. w sprawie Sokołowsko-Wilczowski Obszar Chronionego Krajobrazu. Uchwała Nr XLII/736/17 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 25 września 2017 r. zmieniająca uchwałę Nr XXXIX/784/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013 r. w sprawie Sokołowsko-Wilczowski Obszar Chronionego Krajobrazu Uchwała nr LII/866/22 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 sierpnia 2022 r. w sprawie zmiany uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawach obszarów chronionego krajobrazu	Sokołowsko-Wilczowski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje fragment Płaskowyżu Kolbuszowskiego o krajobrazie rolniczo-leśnym. Występują tu bory mieszane, fragmenty grądów i buczyna karpacza. W zagłębieniach spotyka się olsy i torfowiska wysokie a nad potokami łąki i szuwały oczeretowo - trzcinowe. Z roślin chronionych występują tu: wawrzynek wilczełyko, widłak jałowcowaty, spłaszczony, goździsty, roszciska okrągłolistna, podkolan biały, cis pospolity, barwinek pospolity.

źródło: crfop.gdos.gov.pl [data dostępu: 12.12.2024 r.]

Rysunek 12 Obszary Chronionego Krajobrazu na tle ROF

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. W poniższej tabeli zestawiono rezerваты przyrody znajdujące się na terenie ROF.

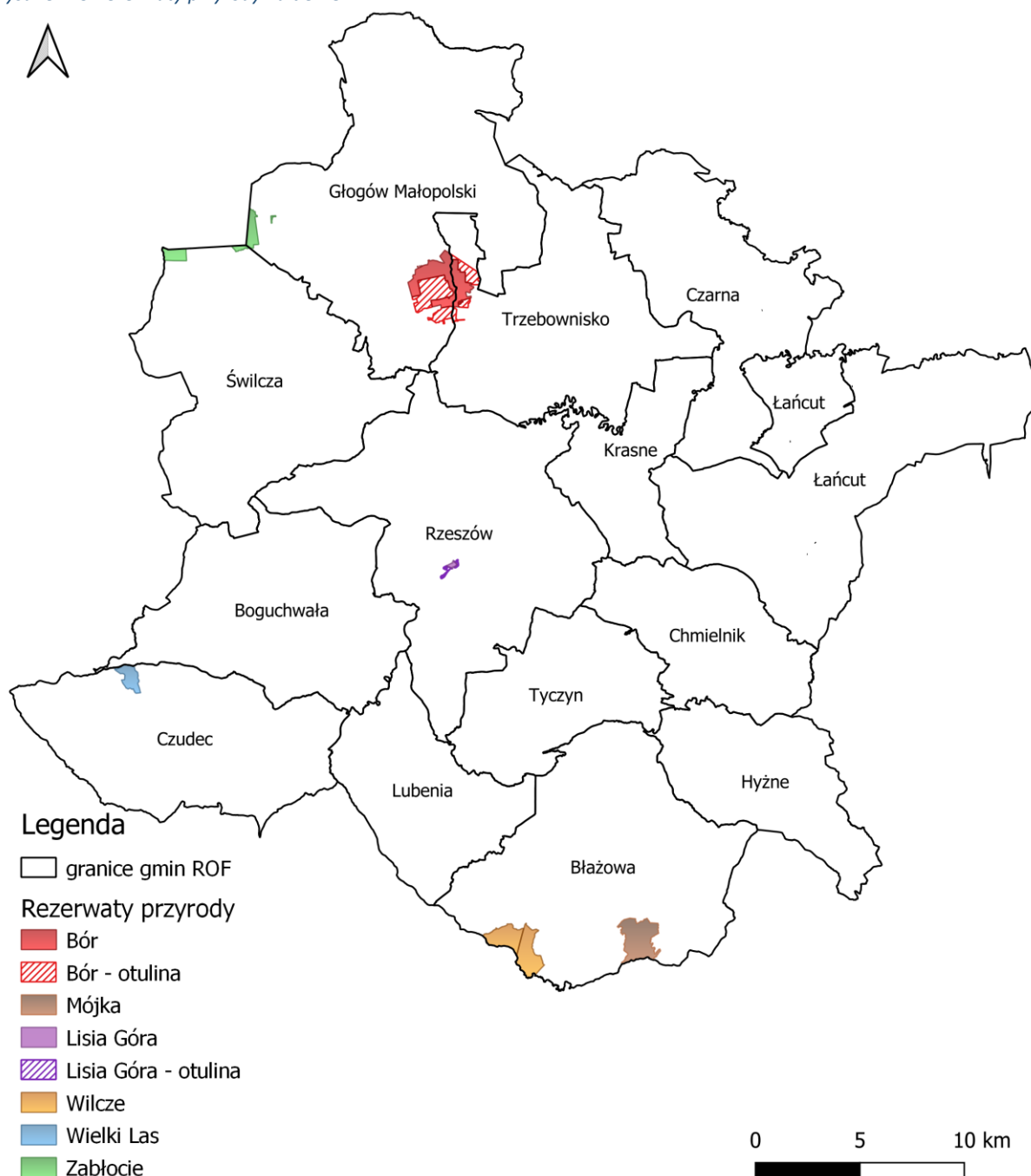
Tabela 23 Charakterystyka rezerwatów przyrody znajdujących się na terenie ROF

Nazwa	Mójka	Wilcze	Wielki Las	Bór	Lisia Góra	Zabłocie
Data uznania	1997-09-23	1997-09-23	1997-09-23	1996-07-14	1998-12-31	1999-12-07
Powierzchnia [ha]	288,41	340,80	87,89	363,92	8,49	536,95
Rodzaj rezerwatu	leśny	leśny	leśny	leśny	leśny	faunistyczny
Typ rezerwatu	fitocenotyczny	fitocenotyczny	fitocenotyczny	biocenotyczny i fizjocenotyczny	nasadzeń i upraw	faunistyczny
Podtyp rezerwatu	zbiorowisk leśnych	zbiorowisk leśnych	zbiorowisk leśnych	biocenoz naturalnych i półnaturalnych	starych drzew	ptaków
Typ ekosystemu	leśny i borowy	leśny i borowy	leśny i borowy	leśny i borowy	leśny i borowy	różnych ekosystemów
Podtyp ekosystemu	lasów górskich i podgórskich	lasów górskich i podgórskich	lasów górskich i podgórskich	borów mieszanych nizinnych	lasów nizinnych	lasów i wód
Dane aktów prawnych	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 6 października 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Mójka"	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 6 października 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Wilcze"	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 2 listopada 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Wielki Las"	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 31 października 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Bór"	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 12 października 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Lisia Góra" Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 9 kwietnia 2021 r. zmieniające zarządzenie w sprawie rezerwatu przyrody "Lisia Góra"	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 10 listopada 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Zabłocie"

Nazwa	Mójka	Wilcze	Wielki Las	Bór	Lisia Góra	Zabłocie
Powiaty	rzeszowski	rzeszowski, strzyżowski	strzyżowski	rzeszowski		rzeszowski, ropczycko-sędziszowski, kolbuszowski
Gmina	Błażowa	Błażowa , Niebylec	Czudec	Głogów Małopolski	Rzeszów	Sędziszów Małopolski, Głogów Małopolski , Kolbuszowa, Świlcza
Opis celów ochrony	Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych lasu bukowo-jodłowego oraz osiedlonego w zbiorowiskach wodno-błotnych bobra <i>Castor fiber</i> .	Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych kompleksów jedlin podgórskich ze znacznym udziałem buka.	Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie kompleksu leśnego z licznym udziałem starodrzewu bukowego.	Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie kompleksu leśnego dawnej Puszczy Sandomierskiej.	Celem ochrony jest zachowanie starodrzewu dębowego z licznymi sędziwymi, okazałymi dębami szypułkowymi o okazałych rozmiarach.	Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie stanowisk lęgowych rzadkich gatunków ornitofauny oraz naturalnych zbiorowisk roślinnych dawnej Puszczy Sandomierskiej, z licznie tu występującymi gatunkami roślin chronionych i rzadkich.
Plan ochrony	Nie	Nie	Nie	Nie	Tak Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 25 lipca 2023 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Lisia Góra”	Nie
Zadania ochronne	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie

źródło: crfop.gdos.gov.pl [data dostępu: 12.12.2024 r.]

Rysunek 13 Rezerваты przyrody na tle ROF

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Użytki ekologiczne

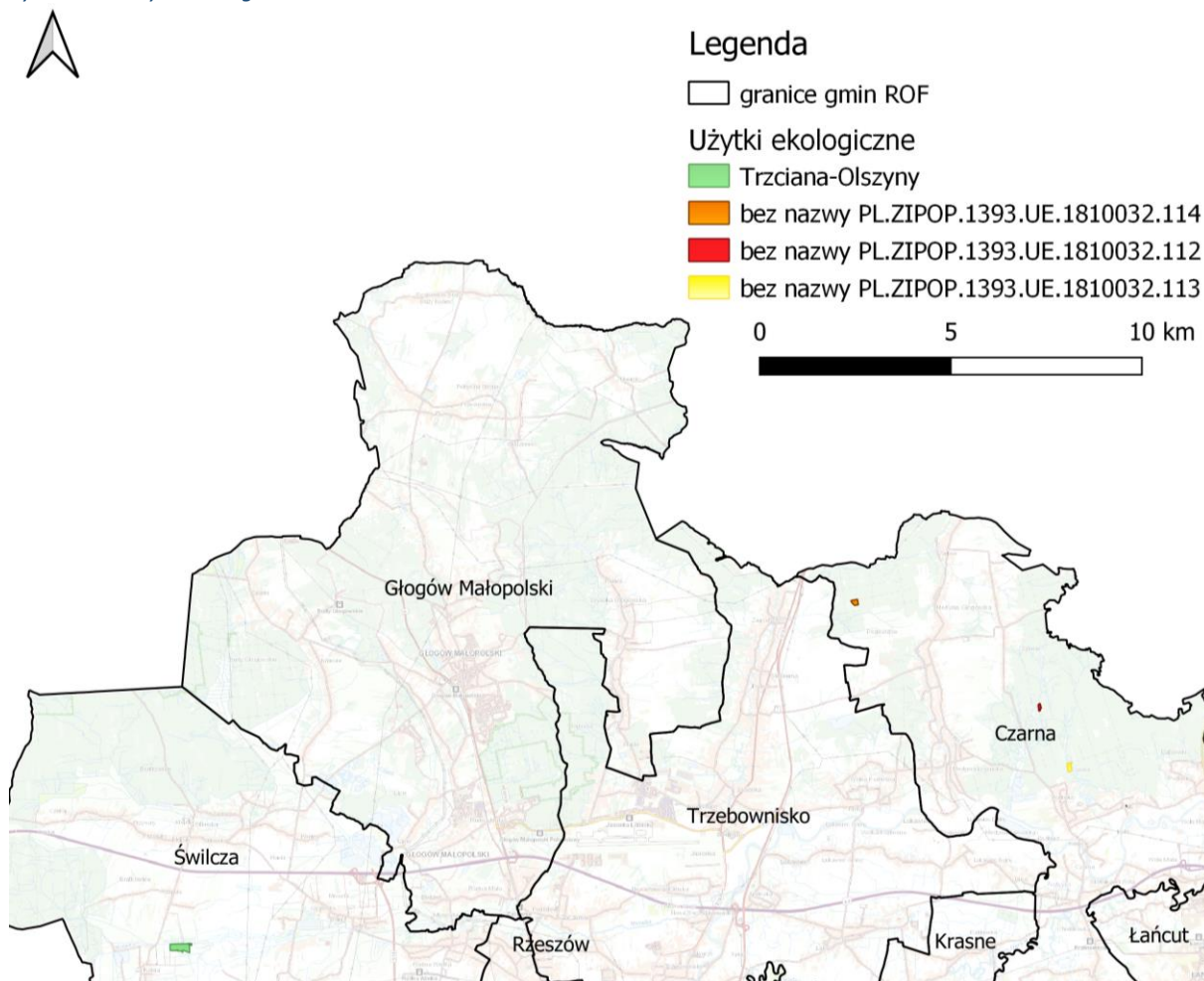
Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Poniżej scharakteryzowano użytki ekologiczne na terenie ROF.

Tabela 24 Charakterystyka użytków ekologicznych znajdujących się na terenie ROF

Nazwa	Trzciana-Olszyny	Bez nazwy PL.ZIPOP.1393.UE.1810032.112	Bez nazwy PL.ZIPOP.1393.UE.1810032.113	Bez nazwy PL.ZIPOP.1393.UE.1810032.114
Rodzaj użytku	naturalny zbiornik wodny	inne	inne	inne
Data ustanowienia	2001-10-05	1996-12-31	1996-12-31	1996-12-31
Powierzchnia [ha]	9,72	1,0563	1,9093	1,8420
Opis wartości przyrodniczej	Zbiornik wodny wraz z przyległym doń terenem, na którym występują: śródleśne oczka wodne, torfowiska oraz siedliska rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt a także miejsca ich rozmnażania i sezonowego przebywania	Brak danych	Brak danych	Brak danych
Dane aktów prawnych	Uchwała nr V/45/2019 Rady Gminy Świltcza z dnia 28 stycznia 2019 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pod nazwą „Trzciana-Olszyny”	Uchwała Nr XXVI/278/2021 Rady Gminy Czarna z dnia 27 sierpnia 2021 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego	Uchwała Nr XXVI/276/2021 Rady Gminy Czarna z dnia 27 sierpnia 2021 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego	Uchwała Nr XXVI/277/2021 Rady Gminy Czarna z dnia 27 sierpnia 2021 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego
Gminy	Świltcza	Czarna	Czarna	Czarna
Opis celów ochrony	Ochrona pozostałości ekosystemów o istotnym znaczeniu dla zachowania różnorodności biologicznej zbiornika wodnego w miejscowości Trzciana wraz z przyległym doń terenem, na którym występują: śródleśne oczka wodne, torfowiska oraz siedliska rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt a także miejsca ich rozmnażania i sezonowego przebywania	Brak danych	Brak danych	Brak danych

źródło: crfop.gdos.gov.pl [data dostępu: 12.12.2024 r.]

Rysunek 14 Użytki ekologiczne na tle ROF

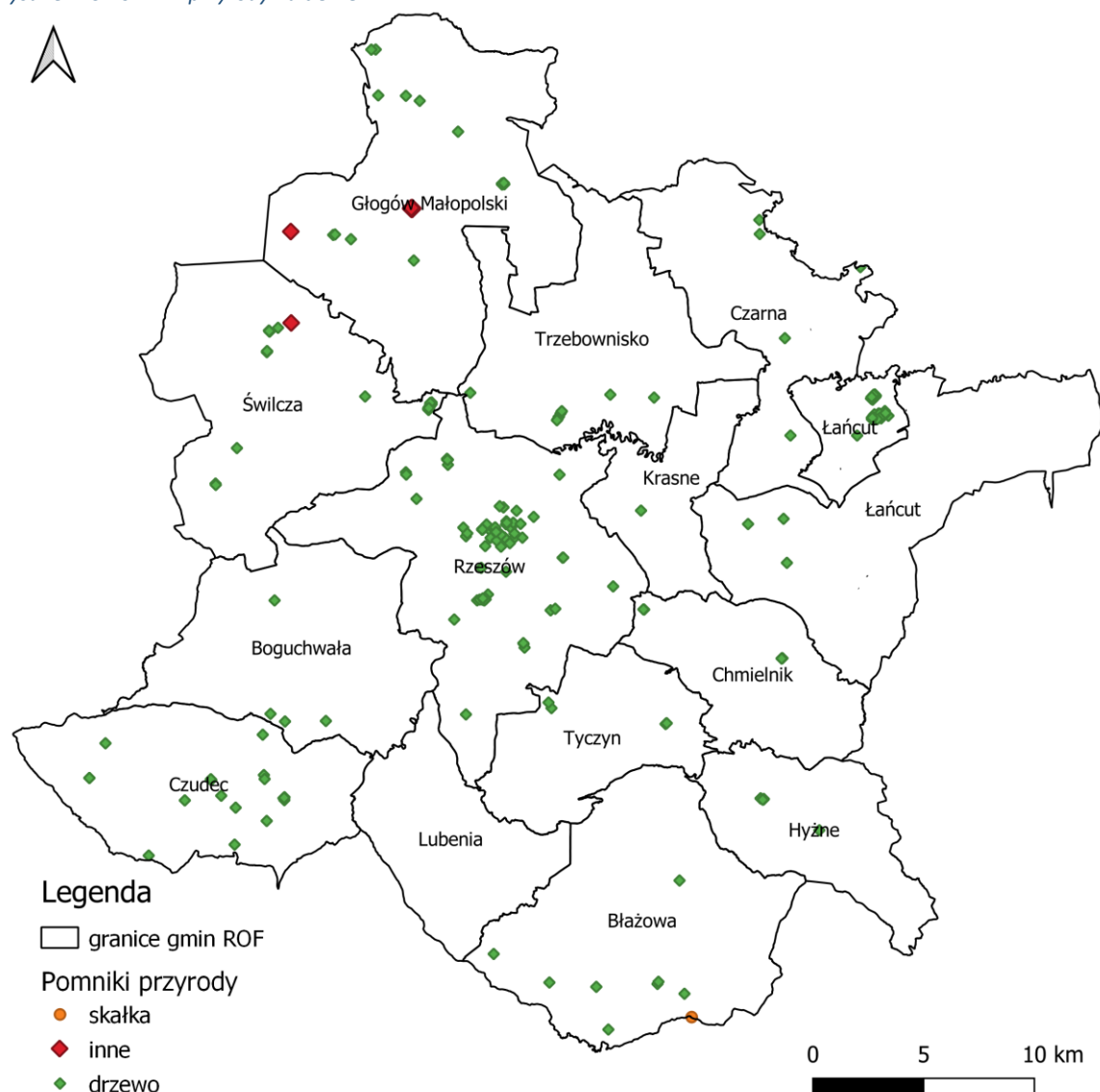
źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie (art. 40 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Na poniższym rysunku przedstawiono pomniki przyrody znajdujące się na terenie ROF w rozróżnieniu na obiekt.

Rysunek 15 Pomniki przyrody na tle ROF

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOS

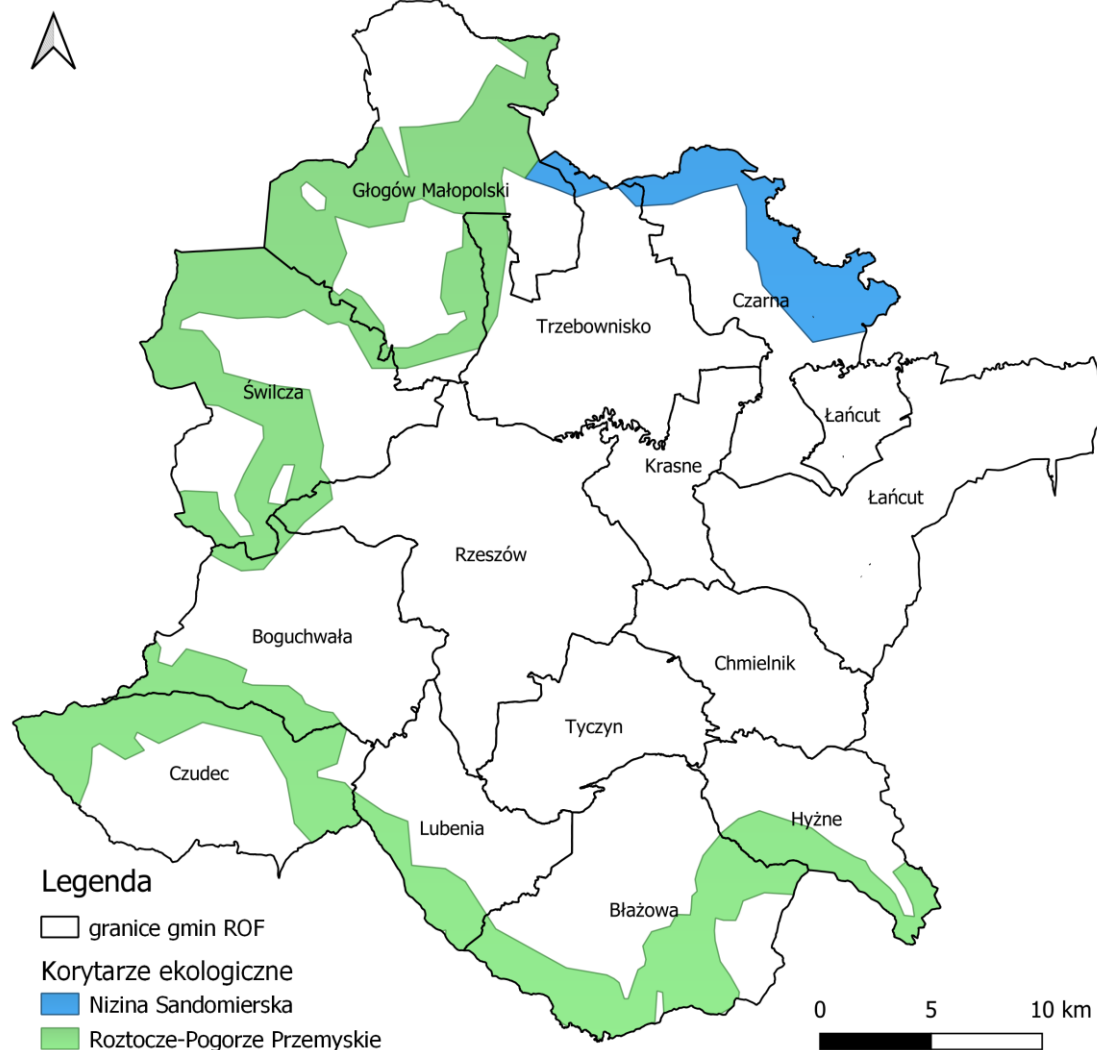
Korytarze ekologiczne

W przestrzeni przyrodniczej ważną rolę spełniają korytarze ekologiczne. System obszarów obejmuje przede wszystkim doliny i pradoliny rzek, którymi mogą przemieszczać się organizmy zwierzęce i diaspory roślinne oraz rozległe tereny (np. puszcze, duże kompleksy łąk, bagien), w których skupia się zasadnicza część różnorodności biologicznej. Korytarze ekologiczne, aby spełniały swoją funkcję, muszą tworzyć sieć powiązanych przestrzennie obszarów. Główne cele wyznaczania i ochrony korytarzy to:

- przeciwdziałanie izolacji obszarów przyrodniczo cennych i zapewnienie funkcjonalnych połączeń między poszczególnymi regionami kraju,
- zapewnienie możliwości funkcjonowania stabilnych populacji gatunków roślin i zwierząt,
- ochrona i odbudowa bioróżnorodności w kraju i Europie,
- stworzenie spójnej sieci obszarów chronionych, które zapewnią optymalne warunki do życia możliwie dużej liczbie gatunków.

Na poniższych mapach przedstawiono korytarze ekologiczne na terenie ROF.

Rysunek 16 Korytarze ekologiczne na tle ROF

źródło: opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych

Grunty leśne

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż średnia lesistość na terenie ROF wynosi 18,45%.

Tabela 25 Lesistość na terenie gmin ROF

Gmina	Lesistość w %
Błażowa	31,5
Boguchwała	12,4
Chmielnik	20,32
Czarna	30,7
Czudec	27,5
Głogów Małopolski	35,7
Hyżne	25,4
Krasne	4,0
Lubenia	27,7

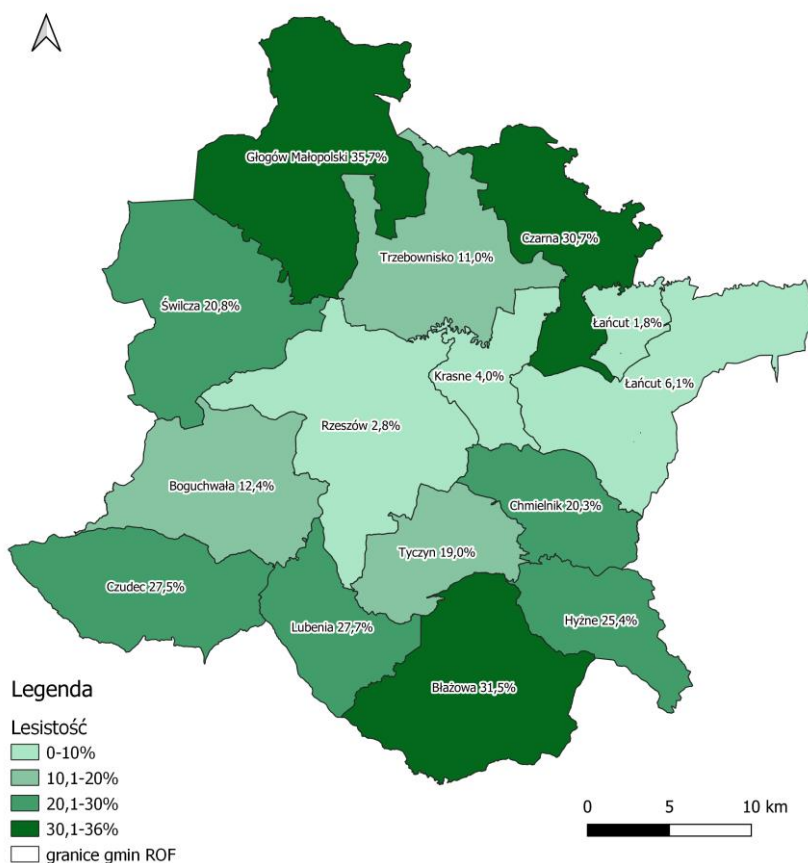
Gmina	Lesistość w %
Miasto Łańcut	1,8
Łańcut	6,1
Miasto Rzeszów	2,8
Świlcza	20,8
Trzebownisko	11,0
Tyczyn	19,0
ROF łącznie	18,45

źródło: GUS, stan na dzień 31.12.2023 r. [data dostępu: 12.12.2024 r.]

Nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa sprawuje Starosta. Gospodarkę leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa prowadzi się w oparciu o Uprozczone Plany Urządzenia Lasów lub decyzje administracyjne określające zadania z zakresu gospodarki leśnej wydane na podstawie Inwentaryzacji Stanu Lasu. Ww. dokumenty (UPUL i ISL) opracowywane są na okres 10 lat.

Na poniższej mapie przedstawiono graficznie lesistość w poszczególnych gminach ROF.

Rysunek 17 Lesistość ROF

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

13. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

Zagadnienia i cele środowiskowe ustanowione na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym ze względu na priorytetowe traktowanie ochrony środowiska zawarte są w wielu konwencjach międzynarodowych i podstawowych aktach tworzących Wspólnotę UE. Dokumenty te stanowią ramy dla regulacji prawnych (dyrektywy i rozporządzenia w prawie unijnym oraz ustawy i rozporządzenia w prawie polskim) oraz stanowią podstawę dla kształtowania polityki ochrony środowiska w określonej perspektywie czasowej, w szeregu tworzonych dokumentów (strategie, polityki, programy). Cele polityki ochrony środowiska na szczeblu wspólnotowym zostały określone w wielu dokumentach strategicznych, które stanowią ramy dla dokumentów krajowych i regionalnych.

W Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 wyznaczono 6 celów strategicznych, w ramach, którego nie wszystkie zaplanowane działania będą oddziaływały na środowisko. Wszystkie zaplanowane inwestycje, które w sposób bezpośredni lub pośredni będą miały wpływ na środowisko, ostatecznie przyczynią się do poprawy jego jakości.

Strategia uwzględnia zapisy i cele sformułowane w dokumentach przedstawionych w tabeli poniżej.

Tabela 26 Przegląd dokumentów europejskich i krajowych oraz zawartych w nich celów środowiskowych istotnych dla realizacji Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
Dokumenty europejskie	
„Europa 2020” Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Komunikat Komisji Europejskiej z 03.03.2010.	Strategia wyznacza trzy ogólne, wzajemnie za sobą powiązane, priorytety: 1. rozwój inteligentny, tj. rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, m.in. poprzez podniesienie jakości edukacji, wspieranie transferu innowacji i wiedzy, pełne wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych, a także wdrażanie innowacji w formie produktów i usług, które służyć będą wzrostowi gospodarczemu, tworzeniu nowych miejsc pracy i rozwiązywaniu problemów społecznych, 2. rozwój zrównoważony, tj. wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej dla przeciwdziałania zmianom klimatu, degradacji środowiska, utracie bioróżnorodności oraz niezrównoważonemu wykorzystywaniu zasobów, a także dla zwiększenia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, poprawy efektywności energetycznej oraz większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, 3. rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu, tj. wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną, m.in. poprzez wzrost poziomu zatrudnienia, inwestowanie w kwalifikacje, modernizowanie rynków pracy i systemów szkoleń, zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz zmniejszenie nierówności w obszarze zdrowia. Ponadto, Strategia zawiera wytyczone przez Komisję nadrzędne, wymierne wzajemnie ze sobą powiązane cele szczegółowe UE: - osiągnięcie 75% wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat, między innymi poprzez wzrost zatrudnienia kobiet i osób starszych oraz lepszą integrację migrantów na rynku pracy, - przeznaczanie 3% PKB Unii na inwestycje w działalność badawczo-rozwojową, w tym poprawę warunków prywatnej działalności badawczo-rozwojowej w UE, - osiągnięcie celów „20/20/20” w zakresie klimatu i energii, w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r., lub nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w naszym całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%, - ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10%, zdobywanie wyższego wykształcenia przez co najmniej 40% osób z młodego pokolenia, tj. w wieku 30-34 lat, - zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem o 20 mln, tj. o 25%.
„Przekształćmy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030”. Rezolucja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w dniu 25 września 2015 r.	Rezolucja wyznacza 17 celów zrównoważonego rozwoju i 169 powiązanych z nimi zadań, których założeniem jest przestrzeganie praw człowieka w odniesieniu do wszystkich ludzi oraz osiągnięcie równości płci i wzmocnienie pozycji wszystkich kobiet i dziewcząt. Globalne, współzależne i niepodzielne cele Agendy dotyczą: 1) wyeliminowania ubóstwa, 2) wyeliminowania głodu, poprawy odżywiania i zrównoważonego rolnictwa, 3) zdrowego życia i dobrobytu, 4) wysokiej jakości edukacji, w tym uczenia się przez całe życie, 5) równości płci i wzmocnienia pozycji kobiet i dziewcząt, 6) zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi, zapewniającymi dostęp do wody i warunków sanitarnych, 7) zrównoważonej, nowoczesnej energii w przystępnej cenie, 8) zrównoważonego, stabilnego i inkluzywnego wzrostu gospodarczego oraz godnej pracy, 9) stabilnej infrastruktury, zrównoważonego uprzemysłowienia i innowacyjności, 10) zmniejszania nierówności w krajach i między krajami,

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
	11) bezpiecznych i zrównoważonych miast i osiedli sprzyjających włączeniu społecznemu, 12) zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13) przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14) ochrony i zrównoważonego wykorzystywania oceanów, mórz i zasobów morskich, 15) ochrony i zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, w tym lasów, zwalczania pustynnienia, powstrzymywania i odwracania procesu degradacji gleby oraz powstrzymania utraty różnorodności biologicznej, 16) dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz odpowiedzialnych instytucji sprzyjających włączeniu społecznemu, 17) globalnego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju. Realizacja wyznaczonych celów ma zapewnić równowagę pomiędzy trzema aspektami zrównoważonego rozwoju: gospodarczym, społecznym i środowiskowym.
Europejski Zielony Ład „The European Green Deal” Communication from the commission to the european parliament, the european council, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions. COM(2019) 640 final.	Europejski Zielony Ład stanowi nową strategię UE na rzecz wzrostu, którego korzyści są większe niż koszty. Jest to plan na trzy nadchodzące dekady, dotyczący zbudowania zrównoważonej gospodarki unijnej poprzez dostrzeżenie w wyzwaniach związanych z klimatem i środowiskiem naturalnym możliwości we wszystkich obszarach polityki oraz przeprowadzenie transformacji, która będzie sprawiedliwa i sprzyjająca włączeniu społecznemu. Dokument ten wyznacza unijny cel uczynienia z Europy pierwszego kontynentu neutralnego pod względem klimatu do 2050 r., przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności przemysłu i zapewnieniu sprawiedliwego przejścia dla dotkniętych regionów i pracowników. Kluczowe aspekty dokumentu dotyczą 7 obszarów: 1. czysta energia – obniżenie emisyjności systemu energetycznego Unii przy założeniu dalszej dekarbonizacji i większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii w systemie energetycznym, aktualizacji w 2023 r. krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu państw członkowskich Unii w celu osiągnięcia w 2050 r. zerowej emisji gazów cieplarnianych, 2. zrównoważony przemysł – polityka przemysłowa oparta na gospodarce o obiegu zamkniętym, dotycząca w szczególności zasobochłonnych sektorów, takich jak przemysł odzieżowy, budownictwo, elektronika i tworzywa sztuczne, z założeniem, że do 2030 r. wszystkie opakowania w Unii Europejskiej powinny nadawać się do ponownego wykorzystania lub recyklingu, w strukturze konsumpcji nastąpi odejście od produktów jednorazowego lub ograniczonego użytku na rzecz wynajmu towarów i usług oraz produktów wielokrotnego użytku, trwałych i naprawialnych, a ponadto nastąpi redukcja marnotrawstwa oraz dalszy rozwój technologii cyfrowych, 3. budowa i renowacja – zapewnienie lepszej charakterystyki energetycznej budynków publicznych i prywatnych, poprzez odpowiednią politykę cen energii zachęcającą do budowy budynków energooszczędnych, projektowanie zgodne z gospodarką o obiegu zamkniętym, zwiększoną cyfryzację, uodparnianie budynków na klimat oraz surowe egzekwowanie przepisów dotyczących charakterystyki energetycznej budynków, 4. zrównoważona mobilność – zwiększenie ograniczeń emisji pochodzących ze wszystkich rodzajów transportu (drogowego, kolejowego, lotniczego i wodnego) o 90% do 2050 r., przy założeniu wzrostu znaczenia transportu multimodalnego, zwiększenia transportu ładunków koleją lub drogą wodną, zwiększenia podaży zrównoważonych paliw alternatywnych dla transportu, ograniczenia zanieczyszczeń powodowanych przez transport w miastach, a także wprowadzenia technologii cyfrowych oraz cen za transport odzwierciedlających jego wpływ na środowisko, 5. od pola do stołu – zapewnienie bezpiecznej, bogatej w wartości odżywcze i wysokiej jakości żywności, której produkcja wywiera jak najmniejszy wpływ na środowisko, poprzez wspieranie rolników i rybaków, ograniczenie stosowania i zależności od chemicznych pestycydów, nawozów i antybiotyków, a także gospodarkę o obiegu zamkniętym od produkcji po konsumpcję, 6. ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i ekosystemów – ochrona w obszarach Natura 2000, zwiększenie bioróżnorodności przestrzeni miejskich, ograniczenie stosowania nawozów i pestycydów w rolnictwie, poprawa jakości i zwiększenie powierzchni lasów, rozwój niebieskiej gospodarki, 7. eliminowanie zanieczyszczeń, zarówno powietrza, wody, gleby oraz produktów konsumenckich – poprzez lepsze monitorowanie, raportowanie i zapobieganie, w tym ograniczenie zanieczyszczeń pochodzących z przemysłu oraz chemikaliów, z uwzględnieniem przywrócenia naturalnych funkcji ziemi i wód powierzchniowych.

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej – Ramowa Dyrektywa Wodna, zmieniona dyrektywami 2455/2001/WE, 2008/32/WE, 2008/105/WE, 2009/31/WE, 2013/39/UE, 2013/64/UE, 2014/101/UE.	Ramowa Dyrektywa Wodna ustanawia ramy działania w dziedzinie polityki wodnej oraz zobowiązuje państwa członkowskie do racjonalnego wykorzystywania i ochrony zasobów wodnych. Dyrektywa ma na celu poprawę ochrony wód śródlądowych (powierzchniowych, przejściowych, przybrzeżnych i podziemnych) w aspekcie ilościowym i jakościowym, wspieranie zrównoważonego ich wykorzystania, ochronę ekosystemów wodnych oraz od wód zależnych, zapewnienie zaopatrzenia w dobrej jakości wodę powierzchniową i podziemną, a także zmniejszenie skutków powodzi i susz. W dokumencie podkreśla się konieczność koordynacji działań w odniesieniu do wód powierzchniowych i podziemnych należących do tego samego systemu ekologicznego, hydrologicznego i hydrogeologicznego. Państwa członkowskie powinny podjąć działania dla wyeliminowania zanieczyszczeń wód powierzchniowych przez substancje priorytetowe oraz stopniowej redukcji zanieczyszczenia przez inne substancje.
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2284 z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych, zmiany dyrektywy 2003/35/WE oraz uchylenia dyrektywy 2001/81/WE.	Dyrektywa ma służyć osiągnięciu długoterminowego celu Unii dotyczącego jakości powietrza, zgodnego z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia, oraz unijnych celów dotyczących ochrony różnorodności biologicznej i ekosystemów – poprzez zmniejszenie poziomów i depozycji zanieczyszczeń powietrza, powodujących zakwaszanie, eutrofizację i powstawanie ozonu poniżej krytycznych ładunków i poziomów określonych w konwencji LRTAP, a ponadto przyczynia się do osiągnięcia zwiększonych synergii między polityką unijną w zakresie jakości powietrza a innymi politykami, zwłaszcza polityką klimatyczno-energetyczną. W celu zbliżenia się do osiągnięcia poziomów jakości powietrza, które nie wywołują znacznych negatywnych skutków i zagrożeń dla zdrowia ludzkiego i środowiska, dokument ten ustanawia zobowiązania państw członkowskich w zakresie redukcji emisji antropogenicznych zanieczyszczeń do atmosfery: dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x), niemetanowych lotnych związków organicznych (NMLZO), amoniaku (NH₃) i pyłu drobnego (PM_{2,5}). Dyrektywa zawiera również wymóg sporządzania, przyjmowania i wdrażania krajowych programów ograniczania zanieczyszczenia powietrza oraz monitorowania emisji zanieczyszczeń i ich skutków, jak również przekazywania na ten temat informacji.
Biała Księga. Adaptacja do zmian klimatu: europejskie ramy działania, 01.04.2009, KOM(2009) 147 wersja ostateczna.	Dokument przedstawia cel unijnych ram na rzecz adaptacji, tj. osiągnięcie w UE takiej zdolności adaptacji, by mogła ona stawić czoła skutkom zmian klimatu. Unijne ramy będą wdrażane etapowo i obejmują: tworzenie trwałych podstaw wiedzy na temat oddziaływania i skutków zmian klimatu w UE, m.in. poprzez ustanowienie systemu wymiany informacji; włączenie adaptacji do kluczowych dziedzin politycznych UE, tj. polityki zdrowotnej i społecznej, sektora rolnictwa i leśnictwa, różnorodności biologicznej, ekosystemów i wody, obszarów przybrzeżnych i morskich oraz systemów produkcyjnych i infrastruktury fizycznej; stosowanie kombinacji instrumentów politycznych (instrumenty rynkowe, wytyczne, partnerstwa publiczno-prywatne) celem zapewnienia skutecznej realizacji procesu adaptacji; oraz nasilenie międzynarodowej współpracy w zakresie adaptacji.
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/851 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie	Dyrektywa ustanawia środki służące ochronie środowiska i zdrowia ludzkiego, poprzez zapobieganie powstawaniu i zmniejszenie ilości odpadów oraz negatywnego wpływu ich wytwarzania i gospodarowania nimi oraz przez zmniejszenie całkowitego wpływu użytkowania zasobów i poprawę efektywności takiego użytkowania, co ma zasadnicze znaczenie dla przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz dla zapewnienia konkurencyjności Unii w perspektywie długoterminowej. Dokument ustala hierarchię postępowania z odpadami (zapobieganie, przygotowanie do ponownego użycia, recykling, inne metody odzysku, unieszkodliwianie), która powinna przekładać się na kolejność priorytetów w przepisach prawa i polityce, dotyczących zapobiegania powstawaniu odpadów oraz gospodarowania nimi. Gospodarowanie odpadami ma być prowadzone bez narażania zdrowia ludzkiego oraz bez szkody dla środowiska, a w szczególności: a) bez zagrożenia dla wody, powietrza, gleby, roślin lub zwierząt; b) bez powodowania uciążliwości przez hałas lub zapachy oraz c) bez niekorzystnych skutków dla terenów wiejskich lub miejsc o szczególnym znaczeniu.

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy.	W celu poprawy efektywności gospodarki odpadami państwa członkowskie zobowiązane są do podejmowania działań na rzecz stworzenia wystarczającej i zintegrowanej sieci instalacji do unieszkodliwiania odpadów i instalacji do odzysku zmieszanych odpadów komunalnych, z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik.
Dokumenty krajowe	
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030). Załącznik do Uchwały nr 239 Rady Ministrów z dn. 13 grudnia 2011 r.).	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 stanowi najważniejszy dokument strategiczny dotyczący zagospodarowania przestrzennego kraju. Zawarta w dokumencie wizja przestrzennego zagospodarowania Polski w 2030 roku opiera się na pięciu oczekiwanych cechach przestrzeni: konkurencyjności i innowacyjności, spójności wewnętrznej, bogactwie i różnorodności biologicznej, bezpieczeństwie oraz ładzie przestrzennym. W dokumencie przedstawiono 6 celów i obszarów interwencji, spośród których za najważniejsze ze środowiskowego punktu widzenia należy uznać: - kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych, obejmujący m. in. zmniejszenie obciążenia środowiska emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby, działania mające na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów, racjonalizację gospodarowania zasobami wód, kształtowanie naturalnej retencji, dbałość o jakość przestrzeni otaczającej i krajobraz (w tym wzmocnienie spójności przestrzeni przyrodniczej i stopnia ochrony krajobrazu rolniczego, ochronę przestrzeni wyjątkowych; ochronę najlepszych gleb rolniczych i leśnych; rewitalizację obszarów zdegradowanych oraz rekultywację terenów przemysłowych; zmniejszenie obciążeń środowiska emisjami z transportu, zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych - zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego, obejmujący m.in. przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego i odpowiednie reagowanie na nie, ograniczenie emisji CO₂, poprawę efektywności przesyłu, zaopatrzenia i zużycia energii, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, minimalizację ryzyka powodziowego oraz zwiększanie dyspozycyjnych zasobów wodnych, - przywracanie i utrwalanie ładu przestrzennego, obejmujący m.in skuteczną ochronę jakości i tożsamości krajobrazu naturalnego i zurbanizowanego oraz oszczędne i racjonalne użytkowanie terenu.
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dn. 14 lutego 2017 r.	To kluczowy dokument na szczeblu krajowym w obszarze średnio- i długofalowej polityki rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym. Celem głównym Strategii jest stworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Dla jego realizacji sformułowano cele szczegółowe, główne obszary koncentracji działań i kierunki interwencji, spośród których do najistotniejszych celów środowiskowych należy zaliczyć: poprawę stanu zdrowia obywateli oraz efektywności opieki zdrowotnej, zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności (obejmujące wzrost efektywności i atrakcyjności transportu publicznego, ograniczenie negatywnego wpływu transportu na stan powietrza, rozwój elektromobilności, a także promocję ruchu rowerowego), poprawę bezpieczeństwa energetycznego kraju (w tym nowe, nisko- i zeroemisyjne moce wytwórcze, także OZE, technologie magazynowania energii), poprawę efektywności energetycznej (w budownictwie, przedsiębiorstwach, ciepłownictwie, transporcie, ograniczenie strat w przesyłach energii), reindustrializację (zmniejszenie energochłonności, zasobo- i materiałochłonności procesów przemysłowych, poprawa efektywności energetycznej, obniżenie emisyjności) i restrukturyzację sektora górnictwa węglowego oraz zarządzanie zasobami środowiska przyrodniczego zapewniające ich dobry stan (woda, powietrze, gleby, różnorodność biologiczna, krajobraz, zasoby geologiczne, odpady).
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dn. 17.09.2019 r.	KSRR2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Położono w nim nacisk na rozwój zrównoważony całego kraju, czyli zmniejszenie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. Jako cel główny Strategii wskazano efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju. Dla realizacji polityki regionalnej wyznaczono 3 cele szczegółowe, dotyczące: zwiększenia spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, wzmacniania regionalnych przewag konkurencyjnych oraz podniesienia jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie. W ramach celów szczegółowych uwzględniono aspekty dotyczące rozwoju kapitału społecznego (aktywizacji, podnoszenia kompetencji i umiejętności oraz wzmacniania poczucia tożsamości i integracji społeczności lokalnej), wsparcia kultury (w tym dziedzictwa niematerialnego oraz zwiększania dostępu do dóbr i usług kultury), wsparcia placówek edukacyjnych (w tym kształcenia ustawicznego, rozwoju srebrnej gospodarki), kompleksowej poprawy jakości powietrza (ograniczenia zjawiska niskiej emisji na obszarach zurbanizowanych, efektywnego energetycznie niskoemisyjnego ciepłownictwa systemowego, wymiany kotłów, termomodernizacji, działań edukacyjnych), racjonalnego gospodarowania przestrzenią i zapewnienia ładu przestrzennego (rewitalizacji i rekultywacji, nadania nowych funkcji zdegradowanym obszarom miejskim, dostosowania obszarów zurbanizowanych do zmian klimatu i wymogów ochrony środowiska, ograniczenia suburbanizacji i przeciwdziałania dekoncentracji osadnictwa, rozwoju

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
	obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych), zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego (gospodarki o obiegu zamkniętym, innowacji w zakresie technologii, produktów i usług, dostosowania przedsiębiorstw do standardów środowiskowych), rozwijania i integrowania systemów transportu zbiorowego, rozwoju transportu nisko- i bezemisyjnego (w tym elektromobilności), wykorzystania potencjału OZE, poprawy gospodarowania odpadami i oczyszczania ścieków. W dokumencie Śląsk zaliczony został do jednego z 4 obszarów strategicznej interwencji (OSI), a więc obszarów, które uwzględnione zostaną w krajowych i regionalnych strategiach i będą traktowane preferencyjnie.
Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej. Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dn. 16 lipca 2019 r.	Polityka Ekologiczna Państwa 2030 jest jedną z dziewięciu zintegrowanych strategii sektorowych, dedykowaną środowiskowym celom i priorytetom kraju. Dokument ten stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), z której zaczerpnięty został główny cel Polityki - rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców. Dla realizacji tego celu sformułowano 3 cele szczegółowe dotyczące poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska, a także łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do nich oraz zarządzania ryzykiem klęsk żywiołowych. Zawarte w Polityce kierunki interwencji odnoszą się do wszystkich komponentów środowiska, tj. powietrza, wód, powierzchni ziemi, w tym gleb, a także różnorodności biologicznej, krajobrazu i zasobów geologicznych oraz klimatu. Ponadto, w dokumencie ujęto także kwestie gospodarki leśnej, gospodarki odpadami i edukacji ekologicznej, wraz z kształtowaniem wzorców zrównoważonej konsumpcji.
Polityka Energetyczna Polski do 2040 r. Projekt z dn. 08.11.2019 r.	Polityka energetyczna Polski do 2040 r., dedykowana rozwojowi sektora paliwowo-energetycznego kraju, stanowi kontynuację Polityki energetycznej Polski do 2030 r., przyjętej w 2009 r. i jest kolejną z dziewięciu zintegrowanych strategii systemu zarządzania rozwojem kraju, wynikających z przyjętej w 2017 r. Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju. Dokument ten wyznacza cel polityki energetycznej państwa, którym jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych. Dla jego realizacji wyznaczono 8 kierunków i celów szczegółowych, dotyczących: optymalnego wykorzystania własnych surowców energetycznych, tak aby pokryć zapotrzebowanie na zasoby energetyczne, tj. węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropę naftową, gaz ziemny i biomasę, rozbudowy infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej, w celu pokrycia zapotrzebowania na energię elektryczną (w tym udział 56-60% węgla w wytwarzaniu energii elektrycznej w 2030 r., energetyka jądrowa o mocy 6-9 GW w 2043 r.), dywersyfikacji dostaw i rozbudowy infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej oraz paliw ciekłych, rozwoju rynków energii dla zapewnienia ich konkurencyjności, wdrożenia energetyki jądrowej, w celu obniżenia emisyjności sektora energetycznego oraz zapewnienia bezpieczeństwa pracy systemu (w tym uruchomienie pierwszego bloku jądrowego o mocy 1-1,5 GW do 2033 r. oraz kolejnych pięciu do 2043 r.), rozwoju odnawialnych źródeł energii, w celu obniżenia emisyjności sektora energetycznego i dywersyfikacji struktury wytwarzania energii (w tym 21-23% OZE w finalnym zużyciu energii brutto w 2030 r.), rozwoju ciepłownictwa i kogeneracji, mających zapewnić powszechny dostęp do ciepła oraz niskoemisyjne wytwarzanie ciepła w całym kraju, a także poprawy efektywności energetycznej gospodarki, w celu zwiększenia konkurencyjności gospodarki (w tym 23% oszczędności energii pierwotnej vs. prognozy na 2030 r. z 2007 r.).
Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030. Dokument przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich 18 grudnia 2019 r., przekazany do Komisji Europejskiej 30 grudnia 2019 r.	KPEiK został przygotowany z myślą o ustanowieniu stabilnych ram będących sprzyjającym otoczeniem dla zrównoważonej, ekonomicznie efektywnej i sprawiedliwej transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Dokument prezentuje zintegrowane podejście do wdrażania pięciu wymiarów unii energetycznej, tj. bezpieczeństwa energetycznego, obniżenia emisyjności, efektywności energetycznej, wewnętrznego rynku energii oraz badań naukowych, innowacji i konkurencyjności. W odniesieniu do tych obszarów Plan przedstawia krajowe założenia i cele zawarte w obowiązujących krajowych strategiach rozwoju zatwierdzonych na poziomie rządowym oraz projektach dokumentów strategicznych znajdujących się na zaawansowanym etapie przygotowania. W aspekcie środowiskowym szczególne znaczenie mają zapisy w zakresie: ograniczenia emisji gazów cieplarnianych (CO ₂ w sektorach non-ETS o 7% do 2030 r. w stosunku do 2005 r.) i zanieczyszczeń powietrza, adaptacji do zmian klimatu (w tym zwiększenia małej retencji wodnej i lesistości), zmniejszenia udziału węgla kamiennego i brunatnego w produkcji energii elektrycznej, wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii (21-23% w finalnym zużyciu energii brutto w 2030 r., 14% w transporcie, roczny wzrost w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie), poprawy efektywności energetycznej (o 23% do 2030 r., rozwoju ekologicznych i efektywnych systemów ciepłowniczych, produkcji ciepła w kogeneracji, inteligentnych sieci, funkcjonowania mechanizmów stymulujących oszczędność końcowego wykorzystania energii oraz zachowań pro oszczędnościowych, poprawy charakterystyki energetycznej budynków), rozwoju elektromobilności i paliw alternatywnych w transporcie, promowania transportu intermodalnego i kolejowego, a także rozwoju obszarów zrównoważonych energetycznie na poziomie lokalnym, wdrożenia energetyki jądrowej, ograniczania zjawiska ubóstwa energetycznego oraz rozwoju innowacji energetycznych.
Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów	SPA został opracowany dla uniknięcia kosztów wynikających z zaniechania działań na rzecz adaptacji oraz z myślą o ograniczeniu gospodarczych i społecznych ryzyk związanych ze zmianami klimatycznymi. Celem głównym Dokumentu jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dn. 29 października 2013 r.	klimatu. W związku z powyższym wskazano w nim cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach do roku 2020: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, energetyce, budownictwie, transporcie, gospodarce przestrzennej, w zakresie zdrowia oraz różnorodności biologicznej i obszarów prawnie chronionych, na obszarach górskich, w strefie wybrzeża i na obszarach zurbanizowanych. Obejmują one m.in. właściwe i zrównoważone wykorzystanie terenów, ochronę przestrzeni rolniczej i zasobów glebowych dużej wartości, gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody, przywracanie i utrzymanie dobrego stanu wód, ekosystemów wodnych i od wody zależnych, wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, ochronę różnorodności biologicznej a w szczególności siedlisk wodno-błotnych, zwiększanie lesistości, zmniejszanie fragmentacji kompleksów leśnych, zwiększanie obszarów zieleni w miastach, rewitalizację przyrodniczą, w tym przywracanie zdegradowanym terenom zieleni i zbiornikom wodnym ich pierwotnych funkcji, a także ograniczanie skutków zdrowotnych stresu termicznego i nadzwyczajnych zdarzeń klimatycznych.
Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030). Dokument Ministerstwa Środowiska z 2015 r.	Krajowy Program Ochrony Powietrza jest średniookresowym dokumentem planistycznym, stanowiącym element spójnego systemu zarządzania wraz ze Strategią „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.” przyjętą w 2014 r. Celem głównym KPOP jest poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Dla realizacji tego celu określono 2 cele szczegółowe dotyczące osiągnięcia w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w Dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM _{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia, jak również osiągnięcia w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego. Działania naprawcze mające skutkować poprawą jakości powietrza w pierwszej kolejności powinny dotyczyć osiągnięcia poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM ₁₀ i PM _{2,5} oraz poziomów docelowych dla B(a)P oraz substancji takich jak NO ₂ oraz O ₃ . Cele i kierunki działań, wyznaczone w tym Programie o charakterze strategicznym, powinny zostać uwzględnione przede wszystkim w lokalnych programach ochrony powietrza. Ponadto, wnioski i zalecenia KPOP powinny zostać uwzględnione we wszystkich dokumentach strategicznych i wykonawczych, dotyczących tematyki środowiska lub mających na nią wpływ, na wszystkich szczeblach zarządzania.
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku. Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r.	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu należy do zintegrowanych strategii sektorowych, a głównym celem zawartej w strategii polityki transportowej jest zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego. Realizacja tego celu związana jest z wdrażaniem 6 kierunków interwencji: 1) budową zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce; 2) poprawą sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym; 3) zmianą w indywidualnej i zbiorowej mobilności; 4) poprawą bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów; 5) ograniczaniem negatywnego wpływu transportu na środowisko; 6) poprawą efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe. W aspekcie środowiskowym istotne są zapisy Strategii dotyczące: wzmocnienia roli transportu kolejowego i transportu wodnego śródlądowego, rozwoju transportu intermodalnego i ograniczenia negatywnego wpływu transportu na środowisko (promowanie pojazdów ekologicznie czystych i energooszczędnych, optymalizacja przepływu potoków ruchu, ograniczanie kongestii, wydzielenie stref o niskiej emisji), rozwój transportu publicznego, rozwój transportu rowerowego.
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030. Dokument przyjęty uchwałą Rady	Celem głównym Strategii jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego. Dla jego realizacji wskazano trzy cele szczegółowe: 1) zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej; 2) poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska;

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
Ministrów z dnia 15 października 2019 r.	3) rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa. W ramach celów wskazano liczne kierunki interwencji dotyczące zróżnicowanych zagadnień środowiskowych, takich jak: jakości i bezpieczeństwa żywności, rozwoju innowacji, gospodarki o obiegu zamkniętym i biogospodarki, gospodarki odpadami, zwiększenia wykorzystania OZE, rewitalizacji i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, zrównoważonemu gospodarowaniu i ochronie zasobów środowiska (ładu przestrzennego, gleb, zasobów wodnych, powietrza, bioróżnorodności) oraz adaptacji do zmian klimatu i przeciwdziałaniu tym zmianom.

14. Przewidywane oddziaływanie na środowisko w wyniku realizacji zapisów dokumentu

Projekt Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 wyznacza cele, kierunki interwencji i działania, które są zadaniami zarówno o charakterze inwestycyjnym i nie inwestycyjnym (organizacyjno-edukacyjne), które ujmują ogół potrzeb wynikających z rozwoju społeczno-gospodarczego oraz rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, społecznej, funkcjonalno-przestrzennej itp.

Niektóre zadania wyznaczone w projekcie Strategii mogą kwalifikować się jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839 z późn. zm.), dla których konieczne może być przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko na zasadach określonych w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112). W ramach powyższej procedury prowadzona będzie wówczas szczegółowa ocena oddziaływania zadań pod kątem środowiskowym przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Ocena oddziaływania na środowisko na etapie sporządzenia niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko jest utrudniona, a czasami wręcz niemożliwa. Strategia zawiera zadania zgłoszone przez samorządy gmin. Duża część zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest dosyć trudne i problematyczne. Zgodnie z powyższym w niniejszej Prognozie przedstawiono potencjalne oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Zatem w ramach oceny skutków realizacji projektu Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono potencjalne oddziaływanie bezpośrednie (B) pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (Sk), stałe/długoterminowe (S), chwilowe/krótkoterminowe (Ch), pozytywne, negatywne i neutralne na powierzchnię ziemi i krajobraz, wody, różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, formy ochrony przyrody, zasoby naturalne, powietrze atmosferyczne i klimat, klimat akustyczny, krajobraz kulturowy i zabytki, ludzi i dobra materialne wykorzystując metodę macierzy interakcji.

W przypadku omawianego terenu istnieje niewielkie prawdopodobieństwo bezpośredniego lub pośredniego ryzyka oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo. Należy jednak nadmienić, iż stopień, zakres oraz skutek oddziaływania (negatywny, pozytywny, neutralny) będzie mógł zostać oceniony

z chwilą ustalenia dokładnego zakresu oraz rodzaju prowadzonych przedsięwzięć. W zależności od ich rodzaju może zostać nałożony obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, która może zakończyć się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub odmową jej wydania, z uwagi na znaczne negatywne oddziaływania.

Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 jest dokumentem o charakterze ogólnym i nie wskazuje zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych inwestycji. Strategia określa jedynie konieczność ich realizacji w celu poprawy jakości różnych komponentów funkcjonowania Gmin oraz wdrażania zaleceń dokumentów wyższego szczebla. W związku z powyższym, efekty poszczególnych zadań mogą być przewidziane tylko w ograniczonym zakresie. Należy mieć na uwadze uwzględnianie zasad ochrony środowiska podczas projektowania i planowania poszczególnych inwestycji.

Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 przewiduje szereg działań edukacyjno-promocyjnych. Wyznaczone działania edukacyjne mają głównie charakter organizacyjny i informacyjny. Potrzeba prowadzenia ciągłej edukacji szczególnie z zakresu ekologii społeczeństwa wynika z ciągle zmieniających się przepisów ochrony środowiska oraz powstawania nowych zagrożeń i problemów przyrodniczych. Edukacja jest elementem wspierającym - opisuje, informuje i wyjaśnia zagadnienia, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia założonego efektu ekologicznego i spełnienia odpowiednich standardów ochrony środowiska. Dlatego większość wyznaczonych zadań z zakresu edukacji odznacza się pośrednim, stałym i pozytywnym wpływem na poszczególne komponenty ochrony środowiska, stąd zrezygnowano w dalszej części z interpretacji tego zagadnienia w ramach poszczególnych grup oddziaływań. Podobna sytuacja dotyczy działań polegających na aktualizację dokumentów planistycznych (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) o zapisy sprzyjające osiągnięciu lepszych standardów środowiskowych.

Poniższa tabela przedstawia ocenę i analizę oddziaływania na poszczególne elementy środowiska działań zaplanowanych do realizacji w ramach projektu *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030*.

LEGENDA:

	Potencjalne pozytywne oddziaływanie	B	Bezpośrednie
	Potencjalne neutralne oddziaływanie	P	Pośrednie
	Potencjalne negatywne oddziaływanie	S	Stałe
		Ch	Chwilowe
		W	Wtórne
		Sk	Skumulowane

Tabela 27 Ocena oddziaływania na środowisko działań przewidzianych do realizacji w ramach projektu Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Cel strategiczny 1. Rozwój i profesjonalizacja systemu usług publicznych														
1.	Kierunek działania 1.1 Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach edukacyjnych ROF			B, S										
2.	Kierunek działania 1.2 Budowa spójnego systemu polityki senioralnej			B, S										
3.	Kierunek działania 1.3 Poprawa dostępności infrastruktury opiekuńczej i pielęgnacyjnej			B, S										
4.	Kierunek działania 1.4 Zwiększenie dostępu do nowoczesnych usług medycznych			B, S										
5.	Kierunek działania 1.5 Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych			B, S										
6.	Kierunek działania 1.6 Realizacja programów dla dzieci i młodzieży			B, S										
7.	Kierunek działania 1.7 Rozwój oferty placówek przedszkolnych			B, S										
8.	Kierunek działania 1.8 Doskonalenie procesu dydaktycznego – kształtowanie kompetencji kluczowych u uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych na terenie ROF			B, S										
9.	Kierunek działania 1.9 Wspieranie rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego			B, S	Ch	Ch				Ch	Ch	Ch		
				Ch										
Cel strategiczny 2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego oraz społecznego														
10.	Kierunek działania 2.1 Budowa i rozbudowa uzbrojenia terenów inwestycyjnych oraz poprawa ich skomunikowania	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S		Ch	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	
		Ch	Ch	Ch	Ch	Ch			Ch	Ch				
11.	Kierunek działania 2.2. Aktywizacja osób bezrobotnych na terenie ROF			B, S										

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
12.	Kierunek działania 2.3 Prowadzenie działań na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej w środowiskach marginalizowanych			B, S										
13.	Kierunek działania 2.4 Działania na rzecz rozwijania poziomu przedsiębiorczości			B, S										
14.	Kierunek działania 2.5 Wspieranie powstawania start-up'ów			B, S										
15.	Kierunek działania 2.6 Promowanie mechanizmów partycypacyjnych wśród mieszkańców w ramach działań prorozwojowych			B, S										
16.	Kierunek działania 2.7 Realizacja projektów ukierunkowanych na wzmocnienie kompetencji i umiejętności mieszkańców ROF			B, S										
17.	Kierunek działania 2.8 Harmonizacja polityki migracyjnej			B, S										
Cel strategiczny 3. Budowanie pozycji i wizerunku ROF jako dynamicznego obszaru wzrostu w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej														
18.	Kierunek działania 3.1 Działania na rzecz realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych			W, S										
19.	Kierunek działania 3.2 Promocja i budowa marki ROF			W, S										
20.	Kierunek działania 3.3 Współpraca międzynarodowa			W, S										
Cel strategiczny 4. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu														
21.	Kierunek działania 4.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego			B, S										B, S
22.	Kierunek działania 4.2 Wsparcie instytucji kultury na terenie ROF			B, S										B, S
23.	Kierunek działania 4.3 Rozwój turystyki na obszarze ROF			B, S										
24.	Kierunek działania 4.4 Rozwój gospodarki wodnościekowej na terenie ROF	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S		Ch	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S
			Ch	Ch	Ch	Ch	Ch			Ch	Ch	Ch		

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
25.	Kierunek działania 4.5 Rozwój systemu gospodarki odpadami na terenie ROF			B, S	P, S	P, S	P, S		P, S	B, S	B, S		B, S	
26.	Kierunek działania 4.6 Wzmocnienie efektywności energetycznej na terenie ROF	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
27.	Kierunek działania 4.7 Przebudowa i modernizacja infrastruktury ciepła systemowego w ROF		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
28.	Kierunek działania 4.8 Wykorzystanie OZE na terenie ROF		P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	P, S		P, S	S	S	P, S	
29.	Kierunek działania 4.9 Udostępnianie i zachowanie bioróżnorodności ROF	B, S	B, S	P, S	B, S	B, S	P, S	P, S		P, S		B, S		
30.	Kierunek działania 4.10 Ochrona powietrza	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	B, S	P, S		P, S		P, S	P, S	P, S
31.	Kierunek działania 4.11 Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego		P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S		P, S		S	P, S	
Cel strategiczny 5. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym														
32.	Kierunek działania 5.1 Realizacja działań z zakresu interwencji terytorialnej – instrument ZIT	P, S Ch	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	
33.	Kierunek działania 5.2 Wspieranie i animacja partnerstw i działań wspólnych – działania poza ZIT			B, S										
34.	Kierunek działania 5.3 Opracowanie i koordynacja dokumentów strategicznych oraz planistycznych i terytorialnie zintegrowane planowanie przestrzenne w ramach ROF	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S
35.	Kierunek działania 5.4 Kompleksowa rewitalizacja i odnowa obszarów zdegradowanych i przestrzeni publicznych na terenie ROF		P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
36.	Kierunek działania 5.5 Rozwijanie funkcji metropolitalnych na terenie ROF			B, S										

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Cel strategiczny 6. Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym														
37.	Kierunek działania 6.1 Zwiększanie mobilności poprzez rozbudowę układu drogowego z uwzględnieniem obwodnic oraz drogowych połączeń międzygminnych oraz poprawy skomunikowania z Międzynarodowym Portem Lotniczym Rzeszów-Jasionka	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	
		Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	
38.	Kierunek działania 6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S
39.	Kierunek działania 6.3 Integracja i rozwój systemu transportu publicznego	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S
40.	Kierunek działania 6.4 Integracja z Podmiejską Koleją Aglomeracyjną	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S
41.	Kierunek działania 6.5 Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	
				Ch	Ch	Ch	Ch		Ch					
42.	Kierunek działania 6.6 Poprawa skomunikowania obszaru ROF z siecią TEN-T (w szczególności południowa część ROF	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	
		Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	
Projekty uzupełniające: Priorytet 1 Konkurencyjna i Cyfrowa Gospodarka														
43.	Utworzenie cyfrowych danych przestrzennych dla aktów planowania przestrzennego			B, S										
44.	Uzbrojenie strefy ekonomicznej i utworzenie inkubatora technologicznego, parku biznesowego		P, S	B, S	P, S	P, S	P, S		Ch	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S
			Ch	Ch	Ch	Ch	Ch			Ch	Ch	Ch		
45.	Wdrożenie rozwiązań informatycznych dla usprawnienia zarządzania siecią wod-kan.			B, S										
46.	Wektoryzacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego			B, S										

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
47.	Modernizacja i poprawa wydajności e-usług świadczonych dla mieszkańców i systemu oświaty			B, S										
48.	Rozwój cyfryzacji na terenie Gminy Krasne			B, S										
49.	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Świlcza	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
50.	Rozwój cyfryzacji na terenie Gminy Świlcza			B, S										
51.	Tworzenie terenów inwestycyjnych wraz z infrastrukturą techniczną wokół nich	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	Ch	P, S
52.	Opracowanie MPZP części Gminy Lubenia	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	
Projekty uzupełniające: Priorytet 2 – Energia i Środowisko														
53.	Rozwój OZE na terenie ROF	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	
54.	Budowa gminnej oczyszczalni ścieków w Nowym Borku	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	
55.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Błażowa Dolna i Nowy Borek	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	
56.	Budowa sieci wodociągowej	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	
57.	Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego		P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S		P, S		S	P, S	

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
58.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
59.	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Gminie Błazowa	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
60.	Wymiana źródeł ciepła na terenie Gminy Błazowa	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	B, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	P, S
61.	Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez poprawę wyposażenia technicznego OSP oraz zakup wozu bojowego	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W			P, W			P, W	P, W
62.	Budowa farmy fotowoltaicznej		P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	P, S		P, S	S	S	P, S	
63.	Efektywne zarządzanie energią związane z oświetleniem w gminie		P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S		P, S		S	P, S	
64.	Gospodarka wodami opadowymi dla miasta Boguchwała	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
65.	Ograniczenie niskiej emisji poprzez inwestycje OZE oraz wymiana źródeł ciepła na terenie Gminy Boguchwała – Projekt Parasolowy	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
66.	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej na terenie gminy	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
67.	Rozbudowa i optymalizacja sieci wod. - kan.	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
68.	System zarządzania bezpieczeństwem publicznym i środowiskiem na terenie Gminy Boguchwała	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S
69.	Wzmocnienia potencjału wzrostu Gospodarki Komunalnej w Boguchwale w celu dostosowania do oczekiwań odbiorców usług - etap II			B, S	P, S	P, S	P, S		P, S	B, S	B, S		B, S	

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
70.	Wzmocnienie potencjału wzrostu Gospodarki Komunalnej w Boguchwale w celu dostosowania do oczekiwań odbiorców usług - etap I			B, S	P, S	P, S	P, S		P, S	B, S	B, S		B, S	
71.	Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych - Projekt parasolowy	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
72.	Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych poprzez system retencji rozproszonej	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
73.	Zakup samochodów elektrycznych na potrzeby Urzędu miejskiego – 1 miejski+ 1 terenowy			B, S										
74.	Budowa farm fotowoltaicznych na terenie Gminy Głogów Małopolski		P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	P, S		P, S	S	S	P, S	
75.	Budowa instalacji do 40 kWh na obiektach publicznych w Gminie Głogów Małopolski		P, S	B, S	P, S	P, S	B, S	P, S		P, S	S	S	P, S	
76.	Poprawa jakości sytemu zbiórki odpadów na terenie Gminy Głogów Małopolski			B, S	P, S	P, S	P, S		P, S	B, S	B, S		B, S	
77.	Poprawa efektywności energetycznej publicznych systemów oświetleniowych jako czynnik wpływający na ograniczenie niskiej emisji	Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S		P, S			P, S	
78.	Projekt parasolowy – na budowę zbiorników na deszczówkę w gospodarstwach domowych		P, S	B, S	P, S	P, S				P, S	P, S	P, S	P, S	
79.	Regulacja cieku wodnego w Stykowie wraz modernizacją zbiornika retencyjnego		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S	Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	
80.	Rozbudowa budynku OSP w Rudnej Małej na magazyn obrony cywilnej dla Gminy Głogów Małopolski			B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	Ch		Ch	Ch	Ch	S	Ch	

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
81.	Rozwój zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Głogów Małopolski poprzez modernizację SUW w Rudnej Małej (budowa nowego zbiornika) oraz budowę nowej i modernizację starej stacji SUW w Głogowie Małopolskim		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S	Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	
82.	Ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem (jak powódzie, pożary) oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie poprzez wyposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Gminy Hyżne w niezbędny do sprawnego działania sprzęt	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W			P, W			P, W	
83.	Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S	Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	
84.	Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	
85.	Poprawa gospodarki wodnej poprzez rozbudowę istniejącej Stacji Uzdatniania Wody oraz budowę pompowni sieciowych wody		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S	Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	
86.	Poprawa stanu bezpieczeństwa powodziowego poprzez rozbudowę systemu gospodarowania wodami opadowymi	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
87.	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy Krasne	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
88.	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
89.	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S	Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
90.	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w Gminie Łańcut	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
91.	Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach stanowiących własność Gminy Łańcut	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	
92.	Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Łańcut	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
93.	Budowa kanalizacji deszczowej na os. Budziwów w Rzeszowie, etap II	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
94.	Modernizacja układu elektroenergetycznego Oczyszczalni Ścieków w Rzeszowie – kogeneracja.			P, S			P, S	P, S					P, S	
95.	Optimalizacja wykorzystania ciepła systemowego poprzez budowę inteligentnego systemu ciepłowniczego w ramach koncepcji miasta inteligentnego - Smart City			B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch		Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch		
96.	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Rzeszowa – poprzez zakup nowoczesnego, średniego pojazdu ratowniczo – gaśniczego wraz z zasadniczym wyposażeniem dla jednostki OSP na terenie Rzeszowa	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W			P, W			P, W	P, W
97.	Poprawa efektywności energetycznej publicznych systemów oświetleniowych jako czynnik wpływający na ograniczenie niskiej emisji w ROF	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
98.	Wsparcie rozwoju OZE na terenie ROF - Etap II (projekt parasolowy)	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	
99.	Wymiana źródeł ciepła na terenie ROF - Etap II (projekt parasolowy)	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	B, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	P, S

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
100.	Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez poprawę zaplecza technicznego jednostek OSP w Rzeszowie	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W			P, W			P, W	P, W
101.	Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie ROF - Etap IV	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	
102.	Poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie OZE oraz wymiana /modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
103.	Poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi			B, S	P, S	P, S	P, S		P, S	B, S	B, S		B, S	
104.	Projekty dla indywidualnych gospodarstwach domowych - instalacje Odnawialnych Źródeł Energii oraz wymiana źródeł ciepła	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	
105.	Projekty dla indywidualnych gospodarstwach domowych - zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych		B, S	P, S	P, S	P, S				P, S	P, S	P, S	P, S	
106.	Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Świltza poprzez poprawę wyposażenia technicznego OSP oraz zakup wozów bojowych	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W			P, W			P, W	P, W
107.	Budowa 2 zbiorników retencyjnych na rzece Czarna w miejscowości Zaczernie i Trzebownik		P, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	Ch	P, S	Ch	B, S Ch	P, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	
108.	Rozbudowa oczyszczalni w Nowej Wsi w zakresie zmiany technologii odwadniania i higieny osadów ściekowych	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	
109.	Wsparcie rozwoju OZE na terenie Gminy Trzebownik-projekt parasolowy	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	
110.	Wymiana źródeł ciepła na terenie Gminy Trzebownik - projekt parasolowy	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	B, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	P, S

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
111.	Ochrona przeciwpowodziowa Gminy Tyczyn		P, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	Ch	P, S	Ch	B, S Ch	P, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	
112.	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
113.	Termomodernizacja budynków mieszkalnych	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
114.	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w łańcutach	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
115.	Wymiana źródeł ciepła	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	B, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	P, S
116.	Rewitalizacja Lasu Dębik poprzez zagospodarowanie terenu dla zachowania bioróżnorodności	P, S	P, S	B, S Ch	B, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	
117.	Przebudowa i modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków w miejscowości Przedmieście Czudeckie- etap II	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	
118.	Budowa sieci wodociągowej wraz z nowym ujęciem wody	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
119.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z budową mikro oczyszczalni	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
120.	Fotowoltaika na obiektach użyteczności publicznej	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
121.	Termomodernizacja budynku GOPS, ZWK i ZEAS w Czudcu	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
122.	Remont ośrodka zdrowia w Pstrągowej			B, S Ch					Ch					
123.	Wymiana opraw oświetleniowych przy drogach	Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S		P, S			P, S	
124.	Budowa sieci wodociągów gminnych	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
125.	Doposażenie jednostek OSP z terenu gminy	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W			P, W			P, W	
126.	Rozbudowa publicznej sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
127.	Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie Gminy Chmielnik - projekt parasolowy	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	
128.	Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie Gminy Chmielnik.	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	
129.	Dostawa i montaż instalacji na szkołach podstawowych Gminy Lubenia oraz Urzędzie Gminy Lubenia	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	
130.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Sołonka, Siedliska, Straszdyde	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
131.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lubenia (przysiółek Kosina i Maternówka) wraz z pompowaniami ścieków i instalacją elektryczną	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
132.	Modernizacja gospodarki wodno - ściekowej w Gminie Lubenia	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
133.	Budowa oraz przebudowa oświetlenia przy drogach gminnych na niskoemisyjne	Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S		P, S			P, S	
134.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez zakup samochodu dla OSP	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W			P, W			P, W	P, W
135.	Modernizacja kotłowni w szkołach Gminy Lubenia oraz UG z wykorzystaniem instalacji OZE	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	B, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	P, S
Projekty uzupełniające: Priorytet 5 - Infrastruktura bliżej ludzi														
136.	Budowa sali gimnastycznej w Nowym Borku		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	Ch	P, S	Ch		P, S Ch	P, S Ch	Ch	
137.	Przebudowa i adaptacja budynku Szkoły Podstawowej w Nowym Borku		P, S Ch	B, S Ch			Ch	P, S	Ch		P, S Ch	P, S Ch	B, S Ch	
138.	Rozbudowa terenów sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy Boguchwała			B, S	S	S			Ch			B, S	Ch	
139.	Budowa Sali gimnastycznej w Babicy		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	Ch	P, S	Ch		P, S Ch	P, S Ch	Ch	
140.	Budowa szkoły branżowej ponadpodstawowej w technologii pasywnej na os. Niwa w Głogowie Małopolskim		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	Ch	P, S	Ch		P, S Ch	P, S Ch	Ch	
141.	Budowa infrastruktury edukacyjnej dla potrzeb wychowania przedszkolnego wraz z niezbędnym wyposażeniem		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	Ch	P, S	Ch		P, S Ch	P, S Ch	Ch	
142.	Budowa i rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej			B, S	S	S			Ch			B, S	Ch	

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
143.	Gmina Krasne bez barier			B, S										
144.	Przebudowa budynków gminnych na potrzeby lokali socjalnych		P, S	B, S			Ch	P, S	Ch		P, S	P, S	B, S	
			Ch	Ch							Ch	Ch	Ch	
145.	Budowa hali sportowej przy I LO		P, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	Ch		P, S	P, S	Ch	
			Ch	Ch	Ch	Ch					Ch	Ch		
146.	Budowa hali sportowej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 3, ul. Skrajna 1 wraz z zapleczem i rozbudową pomieszczeń przedszkola		P, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	Ch		P, S	P, S	Ch	
			Ch	Ch	Ch	Ch					Ch	Ch		
147.	Budowa przedszkola na os. Budziwój w Rzeszowie		P, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	Ch		P, S	P, S	Ch	
			Ch	Ch	Ch	Ch					Ch	Ch		
148.	Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół nr 1 wraz z zagospodarowaniem terenu		P, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	Ch		P, S	P, S	Ch	
			Ch	Ch	Ch	Ch					Ch	Ch		
149.	Budowa sali gimnastycznej wraz z zapleczem przy IX Liceum Ogólnokształcącym, ul. Elizy Orzeszkowej 8a		P, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	Ch		P, S	P, S	Ch	
			Ch	Ch	Ch	Ch					Ch	Ch		
150.	Poprawa dostępu do usług opieki nad dziećmi zagrożonymi niepełnosprawnością i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci do lat 3 na terenie Gminy Miasto Rzeszów poprzez wybudowanie, wyposażenie i utrzymanie nowo powstałego żłobka		P, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	Ch		P, S	P, S	Ch	
			Ch	Ch	Ch	Ch					Ch	Ch		
151.	Budowa Sali gimnastycznej wraz z zapleczem przy IX Liceum Ogólnokształcącym, ul. Elizy Orzeszkowej 8a		P, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	Ch		P, S	P, S	Ch	
			Ch	Ch	Ch	Ch					Ch	Ch		
152.	Modernizacja III Liceum Ogólnokształcącego, ul. Szopena 11		P, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	Ch		P, S	P, S	B, S	
			Ch	Ch		Ch					Ch	Ch		

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
153.	Budowa żłobka na os. Budziwój w Rzeszowie		P, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	Ch		P, S	P, S	Ch	
			Ch	Ch	Ch	Ch					Ch	Ch		
154.	Budowa żłobka przy ul. Jachowicza		P, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	Ch		P, S	P, S	Ch	
			Ch	Ch	Ch	Ch					Ch	Ch		
155.	Budowa Szkoły Podstawowej na os. Matysówka		P, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	Ch		P, S	P, S	Ch	
			Ch	Ch	Ch	Ch					Ch	Ch		
156.	Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 21, ul. Miodowa 6 wraz zagospodarowaniem terenu		P, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	Ch		P, S	P, S	Ch	
			Ch	Ch	Ch	Ch					Ch	Ch		
157.	Budowa przedszkola na os. Budziwój		P, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	Ch		P, S	P, S	Ch	
			Ch	Ch	Ch	Ch					Ch	Ch		
158.	Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych w Gminie Świlcza			B, S										
159.	Tworzenie ośrodków wsparcia dla osób wymagających opieki z terenu Gminy Świlcza			B, S										
160.	Rozbudowa/budowa wraz z termomodernizacją budynków placówek oświatowych wraz z ich doposażeniem w pomoce dydaktyczne oraz zagospodarowaniem terenu wokół szkół	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	B, S	P, S		P, S	P, S	P, S	B, S	
			Ch	Ch		Ch	Ch				Ch	Ch		
161.	Odnowa przestrzeni publicznej Gminy Trzebownisko poprzez budowę, rozbudowę, przebudowę i modernizację ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i sportowej z uwzględnieniem potrzeb dzieci, młodzieży, osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami			P, S	P, S	P, S	B, S	P, S		P, S	P, S	P, S	B, S	
				Ch		Ch	Ch				Ch	Ch		

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
162.	Przebudowa i rozbudowa budynku Urzędu Gminy Trzebownisko w celu dostosowania go do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz zwiększenia dostępności dla mieszkańców gminy.			P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
163.	Rozwój turystyki kajakowej w województwie podkarpackim	Ch		B, S	Ch	Ch			Ch	Ch	S	B, S		
164.	Poprawa dostępności i jakości usług miejskich przedszkoli w Łąncucie			B, S										
165.	Rewitalizacja, modernizacja i przebudowa budynku przy pl. Sobieskiego 18 w Łąncucie na potrzeby administracyjne i społeczne		P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
166.	Rewitalizacja, modernizacja i przebudowa budynku przy pl. Sobieskiego 19 w Łąncucie oraz nadanie mu nowych funkcji na potrzeby administracyjne, kulturalne i społeczne		P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
167.	Przebudowa basenu otwartego wraz z otoczeniem przy ul. Składowej w Łąncucie na potrzeby obiektu całorocznego – utworzenie Centrum Kultury Fizycznej		P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
168.	Rewitalizacja Placu Sobieskiego wraz z infrastrukturą towarzyszącą dla potrzeb utworzenia traktów spacerowych, przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej		P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
169.	Budowa hali sportowej w Straszycu		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	Ch	P, S	Ch		P, S Ch	P, S Ch	Ch	
Projekty uzupełniające: Priorytet 7 - Kapitał ludzki gotowy do zmian														
170.	Wsparcie lokalnego rozwoju gospodarczego poprzez dostosowanie do potrzeb rynku szkolnictwa zawodowego w Rzeszowie			B, S										
171.	Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym			B, S										

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Projekty komplementarne														
172.	Budowa i przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Błażowa	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	
		Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	
173.	Przebudowa odcinka drogi gminnej na działce nr ewid 631 w miejscowości Kąkolówka	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	
		Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	Ch	
174.	Budowa nowego boiska wielofunkcyjnego z zadaszeniem o stałej konstrukcji przy Szkole Podstawowej w Nowym Borku			B, S	Ch	Ch	Ch		Ch				Ch	
				Ch										
175.	Remont zabytkowej kaplicy mszalnej pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Błażowej przy ul. Pułaskiego działka nr 661/1			B, S					Ch				Ch	B, S
				Ch										Ch
176.	Przebudowa i nadbudowa oraz zmiana konstrukcji dachu wraz z poszyciem budynku usługowo-mieszkalnego w miejscowości Błażowa, ul. 3-go Maja 17	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	B, S	P, S		P, S	P, S	P, S	B, S	
				Ch		Ch	Ch				Ch	Ch		
177.	Remont zabytkowej przydrożnej kapliczki w miejscowości Futoma			B, S	B, S		Ch		Ch				Ch	B, S
				Ch	Ch									Ch
178.	Remont zabytkowego pomnika Władysława Jagiełły w Błażowej			B, S	B, S		Ch		Ch				Ch	B, S
				Ch	Ch									Ch
179.	Remont kapliczki w Piątkowej			B, S	B, S		Ch		Ch				Ch	B, S
				Ch	Ch									Ch
180.	Remont zabytkowej przydrożnej kapliczki w Białce			B, S	B, S		Ch		Ch				Ch	B, S
				Ch	Ch									Ch
181.	Zakup przenośnego kina plenerowego + leżaki			B, S										

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
182.	Przebudowa budynku Ośrodka Kultury w Woli Zgłobieńskiej			P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
183.	Nowy start. Wzmacnianie potencjału społeczno - zawodowego społeczności lokalnej			B, S										
184.	Adaptacja piętra budynku szkoły w Zarzeczcu na cele społeczne			B, S										
185.	Centrum Aktywności Lokalnej (kultura, dialog, integracja)			B, S										
186.	Przebudowa stawu w Zgłobniu i dostosowanie do celów rekreacyjno – turystycznych			B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S		
187.	Wolontariusze na start			B, S										
188.	Rozbudowa i przebudowa Miejskiego Centrum Kultury w Boguchwale			P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
189.	Budowa parkingu ogólnodostępnego wraz z zatoką postojową w Chmielniku	P, S	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	B, S Ch	B, S	
190.	Przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Chmielnik	P, S Ch	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	
191.	Poprawa infrastruktury ochotniczych straży pożarnych na terenie Gminy Chmielnik poprzez budowę i przebudowę remiz		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	Ch	P, S	Ch		P, S Ch	P, S Ch	Ch	
192.	Kompleksowa renowacja kapliczek na terenie Gminy Chmielnik			B, S Ch	B, S Ch		Ch		Ch				Ch	B, S Ch

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
193.	Budowa przedszkola wraz z zagospodarowaniem terenu wokół budynku – etap II		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	Ch	P, S	Ch		P, S Ch	P, S Ch	Ch	
194.	Zakup autobusu szkolnego			B, S										
195.	Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie Gminy Hyżne	P, S Ch	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	
196.	Budowa klubu dziecięcego w m. Siedliska		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	Ch	P, S	Ch		P, S Ch	P, S Ch	Ch	
197.	Budowa wodociągu Lubenia - Obręczna	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
198.	Budowa nowego boiska wielofunkcyjnego wraz zadaszeniem o stałej konstrukcji przy ZSP w Dąbrowie			B, S Ch	Ch	Ch	Ch		Ch				Ch	
199.	Poprawa infrastruktury edukacyjnej na terenie Gminy Świlcza			B, S										
200.	Odtworzenie lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci			B, S										B, S
201.	Prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkowej plebani w Świlczy			B, S Ch	B, S Ch		Ch		Ch				Ch	B, S Ch
202.	Modernizacja i adaptacja na cele kulturalne, edukacyjne, społeczne zabytkowych budynku na terenie gminy Świlcza			B, S Ch										
203.	Zakup samochodu, sprzętu specjalistycznego i wyposażenia dla Ochotniczych Straży Pożarnych	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W	P, W			P, W			P, W	P, W

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
204.	Budowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w Gminie Świlcza		P, S	B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	P, S	Ch	B, S	B, S	B, S		
205.	Odtworzenie przestrzeni publicznej na cele rekreacyjne na terenie Gminy Świlcza		P, S	B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	P, S	Ch	B, S	B, S	B, S		
206.	Budowa ścieżek rowerowych / ciągów pieszo-rowerowych na terenie Gminy Świlcza	P, S	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	
207.	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie Gminy Świlcza	P, S Ch	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	
208.	Tworzenie lokali socjalnych na terenie Gminy Świlcza			B, S										
209.	Poprawa infrastruktury sportowej na terenie Gminy Świlcza			P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S	Ch	P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
210.	Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnoprawnych w Gminie Świlcza			B, S										
211.	Rozbudowa/budowa wraz z termomodernizacją budynków placówek oświatowych wraz z ich doposażeniem w pomoce dydaktyczne	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
212.	Tworzenie ośrodków wsparcia dla osób wymagających opieki z terenu Gminy Świlcza			B, S										
213.	Poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi			B, S	P, S	P, S	P, S		P, S	B, S	B, S		B, S	
214.	Poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie OZE oraz wymiana /modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
215.	Projekty dla indywidualnych gospodarstw domowych - instalacje Odnawialnych Źródeł Energii oraz wymiana źródeł ciepła	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	
216.	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Świlcza	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
217.	Tworzenie infrastruktury technicznej wokół terenów inwestycyjnych	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
218.	Rozwój cyfryzacji na terenie Gminy Świlcza			B, S										
219.	Poprawa lub modernizacja publicznej infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, sportowej i kulturalnej na terenie Gminy Trzebownisko		P, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	P, S	Ch	B, S	B, S	B, S		
220.	Zwiększenie wydajności hydraulicznej Komunalnej Oczyszczalni Ścieków w Rzeszowie wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
221.	Modernizacja Zakładu Uzdatniania Wody wraz z siecią wodociągową miasta Rzeszowa	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
222.	Budowa nowoczesnej sortowni selektywnie zbieranych odpadów komunalnych			B, S	P, S	P, S	P, S		Ch	B, S	B, S	S	B, S	
223.	Modernizacja sortowni selektywnie zbieranych odpadów komunalnych			B, S	P, S	P, S	P, S		Ch	B, S	B, S		B, S	
224.	Rozbudowa i modernizacja kompostowni bioodpadów			B, S	P, S	P, S	P, S		Ch	B, S	B, S		B, S	
225.	Budowa kanalizacji deszczowej na osiedlu Słocina	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
226.	Budowa kolektora deszczowego dla os. Zwiężczyca i południowej strony os. Staroniwa	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
227.	Rozwój zielonej infrastruktury i odbetonowanie powierzchni uszczelnionych w Rzeszowie	P, S	P, S	B, S Ch	B, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	
228.	Rewitalizacja pasów drogowych i terenów zieleni miejskiej	P, S	P, S	B, S Ch	B, S	B, S	P, S	P, S	Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	
229.	Systemy zagospodarowania wody deszczowej na terenach zieleni miejskiej	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
230.	Budowa sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami do nowych i istniejących budynków	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
231.	Modernizacja kotłowni gazowo – olejowej poprzez budowę lokalnego źródła wysokosprawnej kogeneracji	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
232.	Zwiększenie efektywności energetycznej i niezawodności dystrybucji ciepła do Odbiorców poprzez likwidację wymiennikowni grupowych na terenie miasta Rzeszowa	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
233.	Zwiększenie efektywności energetycznej i niezawodności przesyłu ciepła poprzez modernizację napowietrznych sieci ciepłowniczych w mieście Rzeszowie		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
234.	Zwiększenie efektywności energetycznej i niezawodności przesyłu ciepła poprzez modernizację sieci ciepłowniczych kanałowych wraz z przyłączami		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
235.	Zwiększenie niezawodności i efektywności energetycznej dostaw ciepła do Odbiorców poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczej w układzie pierścieniowym		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch		Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S
236.	Budowa elektrowni słonecznej na dachach budynków mieszkalnych zarządzanych przez MZBM Sp. z o.o.	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S Ch	P, S	P, S		P, S	P, S	P, S	P, S	
237.	Wymiana opraw oświetleniowych na ulicach miasta Rzeszowa - nieenergooszczędnych na nowe energooszczędne		P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S		P, S			P, S	
238.	Budowa DW 878 od ul. Rejtana w Rzeszowie do DW 869 w Jasionce (od ul. Rejtana do ul. Lubelskiej, w tym rozbudowa ul. Ciepłowniczej z mostem Załęskim i ul. Gen. Maczka)		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	
239.	Budowa przejścia przez tory kolejowe, połączenie ul. Podkarpackiej z ul. Zawiszy		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	
240.	Budowa wiaduktu nad torami od ul. Wyspiańskiego do ul. Pułaskiego lub Hoffmanowej		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	
241.	Budowa wielopoziomowego skrzyżowania ulic: Lwowskiej, al. Armii Krajowej, al. Żołnierzy I Armii Wojska Polskiego (Rondo Pobitno)		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	
242.	Budowa DW w Rzeszowie na odcinku od skrzyżowania ul. Podkarpackiej z ul. 9 Dywizji Piechoty (DK19) do Al. Sikorskiego (DW878)		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	
243.	Połączenie ul. Sikorskiego z DK97		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	
244.	Rozbudowa ul. Kwiatkowskiego		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
245.	Budowa DW w Rzeszowie na odcinku od ul. Warszawskiej do ul. Krakowskiej - połączenie DK 97 z DK 94		P, S Ch	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	
246.	Budowa parku wodnego w Rzeszowie			B, S Ch	Ch	Ch	Ch		Ch				Ch	
Lista projektów planowanych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027														
247.	Turystyka aktywna – śladami natury i kultury w ROF		P, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	P, S	Ch	B, S	B, S	B, S		
248.	Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF			B, S										B, S
249.	Ochrona i wykorzystanie potencjału zabytków, jako dziedzictwa kultury na terenie ROF			B, S										B, S
250.	Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF		B, S	B, S	B, S	B, S	P, S			B, S	B, S	B, S		
251.	Otwarta przestrzeń na terenie ROF		B, S	B, S	B, S	B, S	P, S			B, S	B, S	B, S		
Lista projektów planowanych do dofinansowania w sposób konkurencyjny w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027														
252.	Zwiększenie dostępności komunikacyjnej ROF wraz z integracją transportową obszaru	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S
253.	Integracja różnych form transportu na terenie ROF w ramach poprawy zrównoważonej mobilności	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S
254.	Bezpieczna i zrównoważona mobilność - rozwój infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności na terenie ROF	P, S	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	
255.	Aktywna Mobilność - poprawa warunków i rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej na terenie ROF	P, S	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Lista projektów planowanych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny w ramach FEPW 2021-2027														
256.	Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ROF	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S
Lista projektów rezerwowych planowanych do dofinansowania w sposób niekonkurencyjny w ramach Instrumentu ZIT w FEP 2021-2027														
257.	Wykorzystanie potencjału turystycznego ROF			B, S										
258.	Ochrona i rozwój potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF			B, S										B, S
259.	Przestrzenie publiczne jako miejsca integracji i rekreacji mieszkańców			B, S										
260.	Atrakcyjne i zagospodarowane przestrzenie publiczne na terenie ROF	P, S		B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S		
261.	Uzbrajanie terenów inwestycyjnych	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S			B, S	P, S	P, S	P, S	P, S
			Ch	Ch	Ch	Ch	Ch		Ch	Ch	Ch	Ch		

Tabela 28 Opis oddziaływania działań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030

Działanie	Oddziaływanie
1. Kierunek działania 1.1 Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach edukacyjnych ROF 2. Kierunek działania 1.2 Budowa spójnego systemu polityki senioralnej 3. Kierunek działania 1.3 Poprawa dostępności infrastruktury opiekuńczej i pielęgnacyjnej 4. Kierunek działania 1.4 Zwiększenie dostępu do nowoczesnych usług medycznych 5. Kierunek działania 1.5 Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych 6. Kierunek działania 1.6 Realizacja programów dla dzieci i młodzieży 7. Kierunek działania 1.7 Rozwój oferty placówek przedszkolnych 8. Kierunek działania 1.8 Doskonalenie procesu dydaktycznego – kształtowanie kompetencji kluczowych u uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych na terenie ROF 11. Kierunek działania 2.2. Aktywizacja osób bezrobotnych na terenie ROF 12. Kierunek działania 2.3 Prowadzenie działań na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej w środowiskach marginalizowanych 13. Kierunek działania 2.4 Działania na rzecz rozwijania poziomu przedsiębiorczości 14. Kierunek działania 2.5 Wspieranie powstawania start-up'ów 15. Kierunek działania 2.6 Promowanie mechanizmów partycypacyjnych wśród mieszkańców w ramach działań prorozwojowych 16. Kierunek działania 2.7 Realizacja projektów ukierunkowanych na wzmocnienie kompetencji i umiejętności mieszkańców ROF 17. Kierunek działania 2.8 Harmonizacja polityki migracyjnej 33. Kierunek działania 5.2 Wspieranie i animacja partnerstw i działań wspólnych – działania poza ZIT	Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Realizacja zadań wpłynie pozytywnie na ludzi.

Działanie	Oddziaływanie
36. Kierunek działania 5.5 Rozwijanie funkcji metropolitalnych na terenie ROF 47. Modernizacja i poprawa wydajności e-usług świadczonych dla mieszkańców i systemu oświaty 48. Rozwój cyfryzacji na terenie Gminy Krasne 50. Rozwój cyfryzacji na terenie Gminy Świlcza 68. System zarządzania bezpieczeństwem publicznym i środowiskiem na terenie Gminy Boguchwała 159. Tworzenie ośrodków wsparcia dla osób wymagających opieki z terenu Gminy Świlcza 164. Poprawa dostępności i jakości usług miejskich przedszkoli w Łańcucie 170. Wsparcie lokalnego rozwoju gospodarczego poprzez dostosowanie do potrzeb rynku szkolnictwa zawodowego w Rzeszowie 171. Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym 181. Zakup przenośnego kina plenerowego + leżaki 183. Nowy start. Wzmacnianie potencjału społeczno - zawodowego społeczności lokalnej 184. Adaptacja piętra budynku szkoły w Zarzeczcu na cele społeczne 185. Centrum Aktywności Lokalnej (kultura, dialog, integracja) 187. Wolontariusze na start 199. Poprawa infrastruktury edukacyjnej na terenie Gminy Świlcza 208. Tworzenie lokali socjalnych na terenie Gminy Świlcza 212. Tworzenie ośrodków wsparcia dla osób wymagających opieki z terenu Gminy Świlcza 218. Rozwój cyfryzacji na terenie Gminy Świlcza	
10. Kierunek działania 2.1 Budowa i rozbudowa uzbrojenia terenów inwestycyjnych oraz poprawa ich skomunikowania	Budowa dróg usprawni ruch. Drogi o dużym natężeniu ruchu mogą stanowić dla zwierząt barierę migracyjną. W przypadku przebiegu przez tereny leśne, gdzie jest większe prawdopodobieństwo przemieszczania się zwierząt, głównie jeleniowatych powinno umieścić się znaki ostrzegawcze. Działanie to nie będzie więc znacząco oddziaływać na zwierzęta. Podczas prac budowlanych i modernizacyjnych dróg może dojść do zniszczenia szaty roślinnej. Roboty powinny być tak zaplanowane, aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Może dojść również do

Działanie	Oddziaływanie
44. Uzbrojenie strefy ekonomicznej i utworzenie inkubatora technologicznego, parku biznesowego 51. Tworzenie terenów inwestycyjnych wraz z infrastrukturą techniczną wokół nich 217. Tworzenie infrastruktury technicznej wokół terenów inwestycyjnych 261. Uzbieranie terenów inwestycyjnych	fragmentacji krajobrazu. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac. Wskutek przeprowadzonych modernizacji nastąpi długotrwała poprawa środowiska akustycznego poprzez zastosowanie tzw. cichych nawierzchni. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Po zakończeniu prac oddziaływanie to zniknie a teren wokół dróg zostanie poddany rekultywacji. Budowa dróg może potencjalnie negatywnie wpłynąć na krajobraz z uwagi na pojawienie się nowej formy w przestrzeni. Niemniej jednak z uwagi na powierzchniowy charakter dróg, nie stanowią one dominanty krajobrazowej, a ich przebieg jest w większości dostosowany do lokalnego ukształtowania terenu. Wyzwaniem pozostaje takie zabezpieczenie środowiska, by wpływ antropopresji był możliwie najmniejszy, a także wprowadzanie działań adaptacyjnych adekwatnych do zmian środowiska. Należy zauważyć, iż inwestycje związane z rozbudową dróg, z uwagi na swój charakter podlegać będą procedurze oddziaływania na środowisko, w której szczegółowo analizowane będzie oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska. Wydanie odpowiednich pozwoleń i decyzji będzie wiązało się także ze wskazaniem działań minimalizujących lub kompensujących (dla obszarów Natura 2000) dla konkretnych projektów. Budowa oświetlenia wpłynie na wzrost bezpieczeństwa zarówno ludzi jak i zwierząt. Budowa sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i deszczowej przyczyni się do ograniczenia procesu przedostawania się niebezpiecznych substancji zagrażających życiu i zdrowiu ludzi do wody i gleby oraz dotrzymania bezpiecznych wskaźników emisyjnych w odniesieniu do pozostałych substancji zagrażających ekosystemom wodnym. Oddziaływania negatywne związane będą z etapem budowy i po zakończeniu prac ustąpią. Prace budowlane mogą wpływać negatywnie na wody, ponieważ może dojść do ingerencji w bioróżnorodność danego terenu, na którym planuje się inwestycje. Wzrosnąć może także zanieczyszczenie powietrza i hałas (związane z użytkowaniem maszyn), krajobraz, ludzi oraz różnorodność biologiczną. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych z rozbudową sieci kanalizacyjnej można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności. W przypadku, kiedy przedsięwzięcie zostanie zakwalifikowane jako wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko. Budowa sieci teletechnicznej ze względu na niską sieć napięcia nie wpłynie znacząco na środowisko, wręcz umożliwi mieszkańcom zainstalowanie urządzeń technicznych ograniczających niską emisję np. poprzez montaż pompy ciepła. Mając na uwadze charakter zadań oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych jak i celów ochrony form ochrony przyrody. Prace będą wykonywane zgodnie ze sztuką budowlaną, przy jak najmniejszym zajęciu terenu – w pasie modernizowanego oraz przebudowywanego wału. Działania nie będą powodować zmiany stosunków gruntowo-wodnych, należy uznać, że planowane działania, w trakcie realizacji nie będą wykazywać znaczącego negatywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi oraz środowisko gruntowo – wodne.

Działanie	Oddziaływanie
18. Kierunek działania 3.1 Działania na rzecz realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych 19. Kierunek działania 3.2 Promocja i budowa marki ROF 20. Kierunek działania 3.3 Współpraca międzynarodowa 32. Kierunek działania 5.1 Realizacja działań z zakresu interwencji terytorialnej – instrument ZIT	Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Zadania wpłyną pozytywnie na ludzi i są odpowiedzią na potrzeby działań zmierzających do rozwoju osobistego oraz turystyki. Rozwój turystyki na terenach wiejskich niesie perspektywę rozwojową dla tych obszarów. Dlatego wartościowe wydaje się inicjowanie przedsięwzięć mających na celu rozwój turystyki, wzrost atrakcyjności turystycznej oraz promocję. Skuteczne działania w tym kierunku przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców. Działania nie będą mieć wpływu na pozostałe komponenty środowiska.
21. Kierunek działania 4.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego 22. Kierunek działania 4.2 Wsparcie instytucji kultury na terenie ROF	Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Realizacja zadań wpłynie pozytywnie na ludzi oraz zabytki.
23. Kierunek działania 4.3 Rozwój turystyki na obszarze ROF 163. Rozwój turystyki kajakowej w województwie podkarpackim 204. Budowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w Gminie Świlcza 205. Odtworzenie przestrzeni publicznej na cele rekreacyjne na terenie Gminy Świlcza 219. Poprawa lub modernizacja publicznej infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, sportowej i kulturalnej na terenie Gminy Trzebownisko 247. Turystyka aktywna – śladami natury i kultury w ROF 257. Wykorzystanie potencjału turystycznego ROF	Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Działania ukierunkowane są na skumulowanie ruchu turystycznego do miejsc ku temu wyznaczonych, tym samym zmniejszy się ryzyko „dzikiej” turystyki mogącej zaburzać spokój dzikich gatunków. Realizacja zadań będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, przyczyni się bowiem do wyeksponowania przyrodniczych, krajobrazowych i zabytkowych walorów gmin. W przypadku prac budowlanych/montażowych może pojawić się negatywne, chwilowe oddziaływanie na ludzi i środowisko związane z prowadzonymi pracami, działania te będą krótkotrwałe i ustąpią po zakończeniu prac. Działania związane z rozwojem tras turystycznych będą mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez możliwość spędzania czasu na świeżym powietrzu. Działania będą prowadzone poza obszarami chronionymi i nie będą wpływać na cele ochrony. Na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2016, poz. 71), inwestycja polegająca na zagospodarowaniu terenu na przystań kajakową nie kwalifikuje się do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Nie przewiduje się cumowania kajaków. Będą one wyjmowane na brzeg niezwłocznie po dopłynięciu do przystosowanego w tym celu brzegu rzeki (pomost). Ze względu na małą skalę z powierzchni biologicznie czynnej zostanie wyłączony znikomy procent terenu. Działanie jest zlokalizowane na terenie Natura 2000 Dolina Mierzawy, lecz poza przedmiotami ochrony. Przewidziane zagospodarowanie terenów przy rzece nie będzie miało wpływu na środowisko wodne i żyjące w nich organizmy, ze względu na charakter zadania – nie planuje się bezpośredniej ani pośredniej ingerencji w rzekę, a jedynie w tereny je otaczające. W związku z tym funkcjonowanie organizmów wodnych nie zostanie zakłócone, nawet na etapie realizacji przedsięwzięcia. Zagospodarowanie okolicznych terenów wpłynie na ukierunkowanie i skanalizowanie ruchu. Należy również zwrócić uwagę na fakt, iż presja turystyczna związana z turystyką kajakową dotyczy już istniejącego szlaku kajakowego o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych i wywierana jest jedynie okresowo w miesiącach letnich, kiedy warunki atmosferyczne są dogodne do uprawiania sportu i rekreacji. W wyniku budowy infrastruktury kajakowej w omawianej lokalizacji nastąpi mało istotne zwiększenie ilości zużywanej energii, wody a także ilości ścieków. Reasumując, realizacja zadania nie wpłynie negatywnie na ekosystemy, siedliska i gatunki wodne zależne od wody. Ze względu na zakres działań nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na środowisko. Wszystkie materiały użyte w budowie winny być nowe, nieużywane, winny również

Działanie	Oddziaływanie
	uwzględniać wszystkie nowoczesne rozwiązania materiałowe i techniczne. Celem projektu jest poprawa jakości życia na obszarze wiejskim oraz ożywienie wspólnych więzi społeczeństwa i wzmocnienie ich aktywizacji. Prace budowlane będą realizowane w sposób uniemożliwiający wystąpienie negatywnych oddziaływań na środowisko poprzez zminimalizowanie wytwarzanych odpadów oraz ich selektywne magazynowanie.
24. Kierunek działania 4.4 Rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie ROF 45. Wdrożenie rozwiązań informatycznych dla usprawnienia zarządzania siecią wod-kan. 49. Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Świlcza 55. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Błazowa Dolna i Nowy Borek 56. Budowa sieci wodociągowej 67. Rozbudowa i optymalizacja sieci wod. - kan. 81. Rozwój zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Głogów Małopolski poprzez modernizację SUW w Rudnej Małej (budowa nowego zbiornika) oraz budowę nowej i modernizację starej stacji SUW w Głogowie Małopolskim 85. Poprawa gospodarki wodnej poprzez rozbudowę istniejącej Stacji Uzdatniania Wody oraz budowę pompowni sieciowych wody 87. Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy Krasne 92. Rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Łańcut 118. Budowa sieci wodociągowej wraz z nowym ujęciem wody 119. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z budową mikro oczyszczalni 124. Budowa sieci wodociągów gminnych 126. Rozbudowa publicznej sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy 130. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Sołonka, Siedliska, Straszyle	Budowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej przyczynią się do ograniczenia procesu przedostawania się niebezpiecznych substancji zagrażających życiu i zdrowiu ludzi do wody i gleby oraz dotrzymania bezpiecznych wskaźników emisyjnych w odniesieniu do pozostałych substancji zagrażających ekosystemom wodnym. Oddziaływania negatywne związane będą z etapem budowy i po zakończeniu prac ustąpią. Prace budowlane mogą wpływać negatywnie na wody, ponieważ może dojść do ingerencji w bioróżnorodność danego terenu, na którym planuje się inwestycje. W trakcie budowy powstawać będzie niezorganizowana emisja zanieczyszczeń do powietrza, której źródłami będą: praca sprzętu budowlanego i samochodów transportowych oraz pojazdów pracujących na terenie realizacji przedsięwzięcia. Inwestycja położona będzie w pasie drogowym, na terenach zielonych oraz częściowo na terenach prywatnych posesji. Roboty będą prowadzone wyłącznie w porze dziennej z wykorzystaniem sprawnego sprzętu technicznego, zaś po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia odtworzyć pasy zieleni wzdłuż prowadzonych robót budowlanych. W trakcie realizacji zadania należy przestrzegać zapisów ustawy o odpadach (Dz. U. nr 62, poz. 628 z 2001 r. z późniejszymi zmianami). W trakcie budowy głównie powstawać będą odpady z grupy 17. tj. odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej. Powstałe odpady w fazie realizacji przedsięwzięcia należy selektywnie gromadzić z uwzględnieniem zasad postępowania z odpadami niebezpiecznymi oraz odpadami nadającymi się do powtórnego wykorzystania. W trakcie prac budowlanych należy zwrócić szczególną uwagę na właściwą eksploatację sprzętu budowlanego. W trakcie budowy nie przewiduje się powstawania ścieków, które mogłyby zanieczyścić wody powierzchniowe lub podziemne. W przypadku konieczności odprowadzenia wód z wykopów należy je mechanicznie podczyścić z zawieszin, przed odprowadzeniem do odbiornika. Głównymi źródłami emisji hałasu do środowiska w trakcie realizacji przedsięwzięcia będą sprzęt budowlany oraz samochody ciężarowe i dostawcze. Prace budowlane należy prowadzić wyłącznie w porze dziennej. Należy je tak zorganizować, aby uciążliwość hałasową ograniczyć do osiągalnego minimum. W trakcie realizacji przedsięwzięcia nie przewiduje się wycinki drzewostanu. Drzewa rosnące w sąsiedztwie prowadzonych robót budowlanych odpowiednio zabezpieczyć, nie dopuszczając do naruszenia ich koron oraz systemu korzeniowego. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych z rozbudową sieci można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności. W przypadku, kiedy przedsięwzięcie zostanie zakwalifikowane jako wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko. Zadania będą mieć znaczące pozytywne oddziaływanie na jakość i ilość wód, konsekwencją przyłączenia nowych dostawców ścieków do sieci kanalizacyjnej będzie ogólne zmniejszenie przyrostu zanieczyszczeń w wodach odbiornika. Wpłyne to znacząco na poprawę parametrów jakościowych wód w odbiorniku na odcinku narażonym na sumę obecnych wpływów w obrębie jednolitej części wód. Budowa odcinka sieci wodociągowej powinna być prowadzona w sposób niepowodujący pogorszenia stanu środowiska i jakości wód. Podczas prowadzenia robót budowlanych należy zwrócić szczególną uwagę na zabezpieczenie wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleby przed ewentualnym zanieczyszczeniem substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu oraz maszyn budowlanych. Teren w obrębie wykonywanych prac, po ich zakończeniu, winien być przywrócony przez Inwestora do stanu nie gorszego niż zastany. Inwestycje te będą położone w pasie drogowym, na terenach zielonych oraz częściowo na terenach prywatnych posesji. Roboty będą prowadzone wyłącznie w porze dziennej z wykorzystaniem sprawnego sprzętu technicznego. W trakcie budowy powstawać będzie niezorganizowana emisja

Działanie	Oddziaływanie
131. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Lubenia (przysiółek Kosina i Maternówka) wraz z pompowaniami ścieków i instalacją elektryczną 132. Modernizacja gospodarki wodno - ściekowej w Gminie Lubenia 216. Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Świlcza 221. Modernizacja Zakładu Uzdatniania Wody wraz z siecią wodociągową miasta Rzeszowa	zanieczyszczeń do powietrza, której źródłami będą: praca sprzętu budowlanego i samochodów transportowych oraz pojazdów pracujących na terenie realizacji przedsięwzięcia. Omówione działania będą mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez poprawę warunków sanitarnych oraz dostęp do wody pitnej. Modernizacja sieci wodociągowej będzie miała wpływ ekologiczny w sposób pośredni i bezpośredni na środowisko. Oddziaływanie bezpośrednie przeprowadzonych działań będzie miało wpływ w następujący sposób: modernizacja sieci wodociągowej pozwoli na znaczne zmniejszenie produkcji wody, a co się z tym wiąże eksploatację ujęć wody pitnej, zmniejszenie czasu pracy ciągów technologicznych do uzdatniania wody i zestawów hydroforowych. Przez uszczelnienie sieci wodociągowej zmniejszy się ilość produkcji wody uzdatnionej, w związku z powyższym skrócą się czasy pomiędzy regeneracją filtrów do uzdatniania wody (wsteczne płukanie filtrów) dzięki czemu obniżymy ilość zużywanej wody uzdatnionej na eksploatację SUW, zredukujemy obciążenie oczyszczalni ścieków, gdzie popłuczyny trafiają wraz ze ściekami bytowo - gospodarczymi. Ww. czynności w bardzo znaczącym stopniu pozytywnie wpłyną na ilość zużytej energii elektrycznej na stabilne utrzymanie obiektów SUW, sieci kanalizacyjnej, przepompowni ścieków i oczyszczalni. Natomiast w sposób pośredni oddziaływanie przeprowadzonych działań na środowisko będzie polegać na zmniejszeniu ilości zużywanego prądu elektrycznego, co ma znaczny wpływ na zmniejszenie ilości zużycia konwencjonalnych źródeł energii (wyczerpywalnych - węgiel kamienny, ropa naftowa i gaz ziemny). Dzięki czemu zmniejszy się ilości gazów cieplarnianych (emisja CO₂ i SO₂) powstających podczas produkcji energii elektrycznej, a co się z tym wiąże wydłużenie czasu eksploatacji dóbr geologicznych Kraju. Dodatkowo zmniejszy się obciążenie środowiska przez produkcję chemikaliów do dezynfekcji wody pitnej. Ponadto, mieszkańcy Gmin odczują wpływ inwestycji przez zwiększenie ciśnienia w przewodach wodociągowych, wyeliminowanie częstych utrudnień drogowych, spowodowanych prowadzonymi pracami naprawczymi. Zmniejszenie awarii wodociągowych przyczyni się do oszczędności w materiale użytym na usunięcie usterek oraz w wodzie przeznaczonej do płukania sieci po ww. awariach. Dodatkowo przez wyeliminowanie ww. awarii w znacznym stopniu zmniejszy się ilość energii elektrycznej zużytej na utrzymywanie ciśnienia w sieciach wodociągowych oraz płukanie, a co się z tym wiąże wydłuży się żywotność zestawów pompowych, w związku z tym, iż zmniejszy się ich częstotliwość załączania na cykl pracy i skróci ich czas pracy. Wyeliminowanie awarii zmniejszy również w znacznym stopniu ilość zużytych preparatów chemicznych do dezynfekcji wody, które są dodawane podczas procesu uzdatniania wody. Podczas wykonywania robót związanych z modernizowaniem sieci wodociągowej zniszczeniu ulegnie istniejąca szata roślinna wzdłuż dróg oraz w obrębie działek prywatnych. Ewentualne negatywne oddziaływanie będzie wiązać się z etapem prowadzenia prac i będzie mieć charakter chwilowy. Po wykonaniu prac nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na wszystkie komponenty środowiska. Biorąc pod uwagę lokalizację sieci nie przewiduje się znaczącego negatywnego wpływu na wartości przyrodnicze, cele ochrony i przedmioty ochrony form ochrony przyrody, w tym Obszarów Natura 2000 pomimo możliwej lokalizacji sieci na terenie obszarów chronionych. W czasie realizacji inwestycji będą prowadzone roboty ziemne związane z wykonywaniem wykopów. Usuwanie wierzchniej warstwy gleby poprzedzone będzie zdjęciem humusu, który należy składować oddzielnie i wykorzystać do prac wykończeniowych. Działania te mogą być prowadzone na obszarach chronionych, ale nie będą wpływać na cele ochrony, ponieważ będą prowadzone poza terenami zajmowanymi przez siedliska przyrodnicze oraz stanowiska chronionych gatunków zwierząt i nie będą wpływać na integralność tych obszarów, nie spowodują przerwania spójności i ciągłości siedlisk. Jednak zakres prac nie będzie miał negatywnego wpływu na ww. obszary chronione. Zadania kwalifikują się do inwestycji celu publicznego. Ponadto inwestycje te ze względu na ich przeznaczenie zostają umiejscowione na terenach zmienionych antropogenicznie (terenach zabudowanych, zurbanizowanych) lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, co zniweluje lub całkowicie wyeliminuje potrzebę odstępowania od jakiegokolwiek z wymienionych zakazów lub działań w zakresie czynnej ochrony ekosystemów. Ponadto, podczas ewentualnej lokalizacji ww. inwestycji będą zastosowane wszelkie działania minimalizujące dostosowane do planowanej inwestycji. Ewentualne oddziaływania będą chwilowe i nieznaczne, natomiast będą miały długoterminowy pozytywny skutek. Ewentualne oddziaływania będą wiązać się ze zwiększonym hałasem, który może towarzyszyć pracom modernizacyjnym. Oddziaływanie większości przedsięwzięć inwestycyjnych na terenie gmin nie będzie występowało, ze względu na lokalizację inwestycji na terenach zagospodarowanych/ zurbanizowanych/ zabudowanych lub w konkretnych obiektach.

Działanie	Oddziaływanie
	Celem budowy/rozbudowy/modernizacji SUW jest dostarczanie odpowiedniej ilości i jakości wody dla mieszkańców. Ujęcie wody oraz odpowiednio dobrane urządzenia zagwarantują, że jakość wody pochodzącej ze stacji uzdatniania będzie spełniała wymagania sanitarne dla wody pitnej. Modernizacja ujęć wód również pozwoli na otrzymanie wód lepszej jakości, co wpłynie pozytywnie na ludzi, a także zwierzęta i rośliny. Właściwie odczuwalne oddziaływanie na środowisko może wystąpić jedynie w fazie samej budowy. Wykonanie odwiertu, montaż urządzeń oraz wykonywanie prac ziemnych mogą się wiązać z krótkotrwałymi okresami wzmożonego ruchu samochodowego (transport pracowników, dowóz i wywóz urządzeń). Nie będą to jednak uciążliwości znaczące i ograniczone jedynie do pory dziennej. Istotny jest wybór odpowiedniej metody realizacji zadań, w celu jak największego zminimalizowania ingerencji w środowisko i krajobraz. Zwiększony poziom hałasu może występować tylko podczas pracy sprzętu budowlanego służącego głównie do wykopów pod rurociągi. Prace odbywać się będą wyłącznie w porze dziennej i nie będą powodowały uciążliwości dla środowiska, a ich charakter będzie krótko trwały i odwracalny. Budowa nowych ujęć i stacji uzdatniania wody nowoczesnymi metodami pozwala na wykonanie inwestycji w krótkim czasie, a po zakończeniu fazy budowy nie przewiduje się długotrwałych, wtórnych niekorzystnych oddziaływań. Na etapie realizacji inwestycji wystąpią czasowe, lokalne i odwracalne zmiany w ukształtowaniu powierzchni terenu w postaci wykopów pod rurociągi i czasowych zwałowisk gleby. Formy te ulegną likwidacji po wykonaniu odwiertu i można wykorzystać zebrane podczas wykopów masy ziemne do ponownego ich zasypania. Wymienione okresowe przekształcenia nie spowodują w żaden sposób trwałego zubożenia wartości krajobrazowych. Modernizacja ujęcia będzie w miejscu już przekształconym. Realizacja przedsięwzięcia nie pogorszy stanu środowiska, nie zmieni sposobu wykorzystywania terenu, polepszy natomiast wydajność ujęcia w celu zaopatrzenia mieszkańców w wodę pitną. Czas remontu będzie wiązał się z chwilowymi i krótkoterminowymi uciążliwościami dla środowiska związanymi ze wzmożonym transportem, wibracjami, emisją spalin, hałasem oraz powstawaniem odpadów. Realizacja zadania przyczyni się m.in. do rozwiązań mających na celu minimalizację zużycia energii elektrycznej poprzez zastosowanie energooszczędnych pomp. Działania te przyczynią się do poprawy jakości powietrza.
64. Gospodarka wodami opadowymi dla miasta Boguchwała 71. Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych - Projekt parasolowy 72. Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych poprzez system retencji rozproszonej 86. Poprawa stanu bezpieczeństwa powodziowego poprzez rozbudowę systemu gospodarowania wodami opadowymi 93. Budowa kanalizacji deszczowej na os. Budziwój w Rzeszowie, etap II 197. Budowa wodociągu Lubenia – Obręczna 225. Budowa kanalizacji deszczowej na osiedlu Słocina 226. Budowa kolektora deszczowego dla os. Zwiężczyca i południowej strony os. Staroniwa 229. Systemy zagospodarowania wody deszczowej na terenach zieleni miejskiej	Budowa sieci kanalizacyjnej deszczowej przyczyni się do ograniczenia procesu przedostawania się niebezpiecznych substancji zagrażających życiu i zdrowiu ludzi do wody i gleby oraz dotrzymania bezpiecznych wskaźników emisyjnych w odniesieniu do pozostałych substancji zagrażających ekosystemom wodnym. Oddziaływania negatywne związane będą z etapem budowy i po zakończeniu prac ustąpią. Prace budowlane mogą wpływać negatywnie na wody, ponieważ może dojść do ingerencji w bioróżnorodność danego terenu, na którym planuje się inwestycje. Wzrosnąć może także zanieczyszczenie powietrza i hałas (związane z użytkowaniem maszyn), krajobraz, ludzi oraz różnorodność biologiczną. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych z rozbudową sieci kanalizacyjnej można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności. W przypadku, kiedy przedsięwzięcie zostanie zakwalifikowane jako wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko. Zadania związane z retencjonowaniem wody będą miały pozytywny wpływ na stan środowiska glebowego, ponieważ poza zwiększeniem zdolności retencyjnych, będą przyczyniać się do wzrostu uwilgotnienia gleb, co zapobiegnie ich przesuszeniu i wzmocni odporność na erozję wietrzną. Działania związane ze zwiększaniem retencji, których efektem jest zwiększenie infiltracji wód opadowych oraz powierzchniowych, działania ograniczające odpływ wód powierzchniowych ze zlewni będą wpływać pozytywnie na stan wód podziemnych i nie będą stanowić zagrożenia dla osiągania celów środowiskowych wyznaczonych dla JCWPd. Ponadto retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach nie powinno mieć jakichkolwiek niekorzystnych oddziaływań na środowisko.

Działanie	Oddziaływanie
26. Kierunek działania 4.6 Wzmocnienie efektywności energetycznej na terenie ROF 30. Kierunek działania 4.10 Ochrona powietrza 58. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej 59. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Gminie Błażowa 66. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej na terenie gminy 88. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych 90. Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w Gminie Łańcut 97. Poprawa efektywności energetycznej publicznych systemów oświetleniowych jako czynnik wpływający na ograniczenie niskiej emisji w ROF 102. Poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie OZE oraz wymiana /modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej 112. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych 113. Termomodernizacja budynków mieszkalnych 114. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Łańcucie 121. Termomodernizacja budynku GOPS, ZWK i ZEAS w Czudcu 176. Przebudowa i nadbudowa oraz zmiana konstrukcji dachu wraz z poszyciem budynku usługowo-mieszkalnego w miejscowości Błażowa, ul. 3-go Maja 17 211. Rozbudowa/budowa wraz z termomodernizacją budynków placówek oświatowych wraz z ich wyposażeniem w pomoce dydaktyczne 214. Poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie OZE oraz wymiana /modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	Realizacja zadań przyczyni się do poprawy jakości powietrza. Efektem będzie zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach, glebie oraz powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin. Spadek energochłonności budynków oznacza bezpośrednio spadek zapotrzebowania na zużycie paliw. Z kolei minimalizacja energetycznego wykorzystywania substancji wiąże się z ograniczeniem ingerencji w środowisko naturalne (do której dochodzi podczas ich wydobycia, skutkującej m.in. zaburzeniem równowagi środowiska wodnego czy niszczeniem cennych siedlisk flory oraz fauny). Mniejsze zużycie paliw przekłada się wprost proporcjonalnie na mniejsze ilości spalin generowanych przez poszczególne budynki. Ponadto, nowoczesne źródła ogrzewania, spełniające najnowsze restrykcyjne normy, wydzielają spaliny o lepszych parametrach (niższych zawartościach substancji toksycznych czy cieplarnianych). Zatem wymiana i modernizacja źródeł ciepła, czy też zastosowanie paliw wyższej jakości, nie tylko spowoduje ogólne zmniejszenie zużycia paliw kopalnych, ale także zmniejszenie emisji gazów odpowiedzialnych za zmiany klimatu. Przed rozpoczęciem prac związanych z termomodernizacją budynków zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. Ekspertyzę powinna wykonać osoba merytorycznie związana z ornitologią (ptaki) i chiropterologią (nietoperze). W przypadku konieczności zniszczenia podczas prac budowlanych siedlisk ptaków objętych ochroną, należy uzyskać zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, przy jednoczesnym zapewnieniu zastępczych miejsc lęgowych m.in.: poprzez zawieszenie budek lęgowych dla ptaków i budek lub schronów dla nietoperzy. W przypadku działań termomodernizacyjnych na etapie prowadzenia prac może pojawić się również negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na powietrze i klimat. Po zaprzestaniu prac remontowych zadanie polegające na termomodernizacji i modernizacji budynków będzie jednak w sposób długoterminowy oddziaływać pozytywnie na powietrze, klimat i krajobraz. Budynki, po przeprowadzonej termomodernizacji będą bardziej efektywne energetycznie, a w związku z tym mniej emisyjne do środowiska. Poprawa efektywności energetycznej poprzez inteligentne zarządzanie energią oraz wykorzystanie różnego rodzaju OZE zmniejszy zapotrzebowanie na surowce, co ograniczy ingerencję ludzką w środowisko oraz znacznie zmniejszy emisję spalin, w tym gazów cieplarnianych. Negatywne oddziaływanie w postaci promieniowania elektromagnetycznego może nastąpić w ramach pośredniego skutku działań związanych z rozwojem OZE opartych na energii słońca. Dotyczy to linii łączących instalacje z siecią energetyczną. Właściwa lokalizacja oraz zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń może niemal całkowicie wyeliminować narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne. Przewidywalne uciążliwości związane z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz dźwiękami wydawanymi podczas pracy takich urządzeń będą marginalne. Nie przewiduje się oddziaływania na pozostałe komponenty środowiska. Mając na uwadze charakter zadania oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych, w tym GZWP jak i celów ochrony form ochrony przyrody, w tym na Obszary Natura 2000. Działania związane z termomodernizacją budynków mogą być realizowane na terenach objętych prawną ochroną, lecz będą dotyczyć istniejących budynków – nie będą zajmować nowych terenów w związku z czym nie przewiduje się stałego negatywnego oddziaływania na komponenty środowiska.

Działanie	Oddziaływanie
60. Wymiana źródeł ciepła na terenie Gminy Błażowa 99. Wymiana źródeł ciepła na terenie ROF - Etap II (projekt parasolowy) 110. Wymiana źródeł ciepła na terenie Gminy Trzebownisko - projekt parasolowy 115. Wymiana źródeł ciepła 135. Modernizacja kotłowni w szkołach Gminy Lubenia oraz UG z wykorzystaniem instalacji OZE	W wyniku realizacji zadań w tym obszarze nastąpi poprawa jakości powietrza atmosferycznego, co przyniesie pozytywne oddziaływanie na obszary chronione, zwierzęta, rośliny, ludzi i klimat, wody, powierzchnię ziemi oraz zasoby naturalne. Mniejsze zużycie paliw przekłada się wprost proporcjonalnie na mniejsze ilości spalin generowanych przez poszczególne budynki. Ponadto, nowoczesne źródła ogrzewania, spełniające najnowsze restrykcyjne normy, wydzielają spaliny o lepszych parametrach (niższych zawartościach substancji toksycznych czy cieplarnianych). Zatem wymiana i modernizacja źródeł ciepła, czy też zastosowanie paliw wyższej jakości, nie tylko spowoduje ogólne zmniejszenie zużycia paliw kopalnych, ale także zmniejszenie emisji gazów odpowiedzialnych za zmiany klimatu. Przy zmianie źródła ciepła zmniejszy się również ilość wytwarzanych odpadów (m.in. popiołów). Minimalizowanie stężenia zanieczyszczeń w powietrzu wiąże się również ze zmniejszeniem ilości opadu tych substancji na liście roślin, opadu do wód oraz do gleb. Zadania nie będą oddziaływać na krajobraz, gdyż realizowane one będą wewnątrz budynków mieszkalnych, a więc nie zostanie zaburzona struktura krajobrazu. Jedynym oddziaływaniem na krajobraz, jakie można założyć, to oddziaływanie pozytywne związane z likwidacją/ograniczeniem występowania niskiej emisji, która w sezonie grzewczym na obszarach zurbanizowanych jest nieprzyjemnie zauważalna, oraz z ograniczeniem wyżej wspomnianej ingerencji w środowisko naturalne w celu pozyskiwania surowców (np. brak konieczności budowy nowych kopalni). Działania nie będą wpływały negatywnie na ustanowione cele ochrony form ochrony przyrody, wręcz przeciwnie działania będą wpływać pozytywnie na stan środowiska przyrodniczego, a szczególnie na funkcjonowanie obszarów chronionych. Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych jak i kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zmniejszenia zapotrzebowania na energię ze źródeł nieodnawialnych i wzrostu efektywności energetycznej budynków, przez co przyniesie pośrednie pozytywne, długoterminowe oddziaływania na zwierzęta, ludzi, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, oraz zasoby naturalne. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych czy kolektorów słonecznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (m.in. jerzyki, jaskółki, wróble). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Okres lęgowy większości ptaków w Polsce przypada w terminie od 1 marca do 15 października. Należy jednak zaznaczyć, iż dla niektórych gatunków ptaków okres lęgowy przypada w innym okresie np. dla wróbli – od lutego/marca do sierpnia, a języków od maja do sierpnia. Ponadto w poszczególnych latach okresy lęgowe dla konkretnych gatunków ulegają nieznacznym przesunięciom, w zależności od panujących warunków pogodowych. Negatywnego oddziaływania można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków. Problem będzie dotyczył głównie ptaków i owadów a zależny będzie w znacznej mierze od lokalizacji inwestycji fotowoltaicznych. Montaż pomp ciepła może wiązać się z chwilową emisją hałasu, ale będzie ograniczona do powierzchni ziemi. Konieczne jest także wyznaczenie odpowiedniego miejsca, najlepiej w odizolowanym od użytkowej części budynku pomieszczeniu. W miejscu działania pompy nie są emitowane żadne zanieczyszczenia, a emisję spalin w elektrowniach węglowych można obecnie dużo lepiej kontrolować. Obecnie, aby ograniczyć do minimum wpływ pompy ciepła na środowisko, należy stosować rozwiązanie hybrydowe polegające na integracji PC z instalacją fotowoltaiczną (czyli panelami PV), która jako OZE wyprodukuje "zieloną energię" nie tylko do zasilania pomp sprężarkowych, ale także urządzeń i sprzętów wykorzystywanych w domu. Dobrze zaprojektowany i wykonany system oparty na PC i PV eliminuje emisję dwutlenku węgla oraz innych zanieczyszczeń do atmosfery. Wśród zagrożeń środowiskowych w przypadku powietrznych pomp ciepła wymieniana jest również emisja hałasu, która może mieć wpływ na bezpośrednie otoczenie człowieka. Odpowiednie usytuowanie jednostki zewnętrznej powietrznej pompy ciepła, średnice kanałów powietrznych, czy też zastosowanie odpowiednio długich i elastycznych rur przyłączanych zapewni prawidłowe funkcjonowanie instalacji oraz eliminację hałasu. Najważniejsze jest, aby zastosować się do wytycznych producenta. Montaż oraz eksploatacja pompy ciepła gruntowej wiąże się z ingerencją w grunt. Pompy z kolektorem pionowym mogą wymagać dopełnienia pewnych formalności wynikających z wymagań ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze. Dotyczy to sytuacji, gdy wykonuje się

Działanie	Oddziaływanie
	otwory na obszarach górniczych albo poza nimi o głębokości powyżej 30 m w celu wykorzystania ciepła ziemi. Wtedy - zgodnie z wymaganiami ustawy - konieczne jest sporządzenie projektu robót geologicznych, który podlega zgłoszeniu staroście.
27. Kierunek działania 4.7 Przebudowa i modernizacja infrastruktury ciepła systemowego w ROF 95. Optymalizacja wykorzystania ciepła systemowego poprzez budowę inteligentnego systemu ciepłowniczego w ramach koncepcji miasta inteligentnego - Smart City 230. Budowa sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami do nowych i istniejących budynków 231. Modernizacja kotłowni gazowo-olejowej poprzez budowę lokalnego źródła wysokosprawnej kogeneracji 232. Zwiększenie efektywności energetycznej i niezawodności dystrybucji ciepła do Odbiorców poprzez likwidację wymiennikowni grupowych na terenie miasta Rzeszowa 233. Zwiększenie efektywności energetycznej i niezawodności przesyłu ciepła poprzez modernizację napowietrznych sieci ciepłowniczych w mieście Rzeszowie 234. Zwiększenie efektywności energetycznej i niezawodności przesyłu ciepła poprzez modernizację sieci ciepłowniczych kanałowych wraz z przyłączami 235. Zwiększenie niezawodności i efektywności energetycznej dostaw ciepła do Odbiorców poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczej w układzie pierścieniowym	Działanie ma na celu usprawnienie systemów, które pozwoli na zwiększenie efektywności poszczególnych systemów. Modernizacja sieci będzie miała wpływ ekologiczny w sposób pośredni i bezpośredni na środowisko. Zmniejszy zapotrzebowanie na surowce, a także ich awaryjność. Podczas prac budowlanych mogą wystąpić chwilowe negatywne oddziaływania związane ze wzmożonym transportem, przemieszczaniem mas zmiennych, wibracjami, emisją spalin, hałasu oraz powstawaniem odpadów. Podczas prac budowlanych i modernizacyjnych dróg może dojść do zniszczenia szaty roślinnej. Roboty powinny być tak zaplanowane, aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac.
28. Kierunek działania 4.8 Wykorzystanie OZE na terenie ROF 53. Rozwój OZE na terenie ROF 62. Budowa farmy fotowoltaicznej 65. Ograniczenie niskiej emisji poprzez inwestycje OZE oraz wymiana źródeł ciepła na terenie Gminy Boguchwała – Projekt Parasolowy 74. Budowa farm fotowoltaicznych na terenie Gminy Głogów Małopolski 75. Budowa instalacji do 40 kWh na obiektach publicznych w Gminie Głogów Małopolski	Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych jak i kolektorów słonecznych na budynkach mieszkalnych nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zmniejszenia zapotrzebowania na energię ze źródeł nieodnawialnych i wzrostu efektywności energetycznej budynków, przez co przyniesie pośrednie pozytywne, długoterminowe oddziaływania na zwierzęta, ludzi, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, oraz zasoby naturalne. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych czy kolektorów słonecznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (m.in. jerzyki, jaskółki, wróble). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Okres lęgowy większości ptaków w Polsce przypada w terminie od 1 marca do 15 października. Należy jednak zaznaczyć, iż dla niektórych gatunków ptaków okres lęgowy przypada w innym okresie np. dla wróbli – od lutego/marca do sierpnia, a jeżyków od maja do sierpnia. Ponadto w poszczególnych latach okresy lęgowe dla konkretnych gatunków ulegają nieznacznym przesunięciom, w zależności od panujących warunków pogodowych. Negatywnego oddziaływania można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków. Problem będzie dotyczył głównie ptaków i owadów a zależny będzie w znacznej mierze od lokalizacji inwestycji fotowoltaicznych.

Działanie	Oddziaływanie
84. Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej 91. Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach stanowiących własność Gminy Łańcut 98. Wsparcie rozwoju OZE na terenie ROF - Etap II (projekt parasolowy) 101. Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie ROF - Etap IV 104. Projekty dla indywidualnych gospodarstw domowych - instalacje Odnawialnych Źródeł Energii oraz wymiana źródeł ciepła 109. Wsparcie rozwoju OZE na terenie Gminy Trzebownisko - projekt parasolowy 120. Fotowoltaika na obiektach użyteczności publicznej 127. Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie Gminy Chmielnik - projekt parasolowy 128. Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych na terenie Gminy Chmielnik. 129. Dostawa i montaż instalacji na szkołach podstawowych Gminy Lubenia oraz Urzędzie Gminy Lubenia 215. Projekty dla indywidualnych gospodarstw domowych - instalacje Odnawialnych Źródeł Energii oraz wymiana źródeł ciepła 236. Budowa elektrowni słonecznej na dachach budynków mieszkalnych zarządzanych przez MZBM Sp. z o.o.	Montaż instalacji fotowoltaicznych w korelacji z elektryfikacją transportu samochodowego, pozwoli na drastyczne ograniczenie emisji spalin wzdłuż ciągów komunikacyjnych, dając tanie źródło napędu oraz pozwalając na stopniową rezygnację z płynnych paliw kopalnych, których wydobycie może być niebezpieczne dla różnorodności biologicznej, a spalanie powoduje m.in. smog, choroby i pogłębianie się ocieplenia klimatu. Montaż pomp ciepła może wiązać się z chwilową emisją hałasu, ale będzie ograniczona do powierzchni ziemi. Konieczne jest także wyznaczenie odpowiedniego miejsca, najlepiej w odizolowanym od użytkowej części budynku pomieszczeniu. W miejscu działania pompy nie są emitowane żadne zanieczyszczenia, a emisję spalin w elektrowniach węglowych można obecnie dużo lepiej kontrolować. Obecnie, aby ograniczyć do minimum wpływ pompy ciepła na środowisko, należy stosować rozwiązanie hybrydowe polegające na integracji PC z instalacją fotowoltaiczną (czyli panelami PV), która jako OZE wyprodukuje "zieloną energię" nie tylko do zasilania pomp sprężarkowych, ale także urządzeń i sprzętów wykorzystywanych w domu. Dobrze zaprojektowany i wykonany system oparty na PC i PV eliminuje emisję dwutlenku węgla oraz innych zanieczyszczeń do atmosfery. Wśród zagrożeń środowiskowych w przypadku powietrznych pomp ciepła wymieniana jest również emisja hałasu, która może mieć wpływ na bezpośrednie otoczenie człowieka. Odpowiednie usytuowanie jednostki zewnętrznej powietrznej pompy ciepła, średnice kanałów powietrznych, czy też zastosowanie odpowiednio długich i elastycznych rur przyłączanych zapewni prawidłowe funkcjonowanie instalacji oraz eliminację hałasu. Najważniejsze jest, aby zastosować się do wytycznych producenta. Montaż oraz eksploatacja pompy ciepła gruntu wiąże się z ingerencją w grunt. Pompy z kolektorem pionowym mogą wymagać dopełnienia pewnych formalności wynikających z wymagań ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze. Dotyczy to sytuacji, gdy wykonuje się otwory na obszarach górniczych albo poza nimi o głębokości powyżej 30 m w celu wykorzystania ciepła ziemi. Wtedy - zgodnie z wymaganiami ustawy - konieczne jest sporządzenie projektu robót geologicznych, który podlega zgłoszeniu staroście. Poprawa efektywności energetycznej poprzez inteligentne zarządzanie energią oraz wykorzystanie różnego rodzaju OZE zmniejszy zapotrzebowanie na surowce, co ograniczy ingerencję ludzką w środowisko oraz znacznie zmniejszy emisję spalin, w tym gazów cieplarnianych. W wyniku inwestycji dot. budowy farm fotowoltaicznych nastąpi: • zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych; • zwiększenie udziału energii z OZE w bilansie energetycznym gminy; • poprawa jakości powietrza, zmniejszenie jego zapylenia; • zwiększenie świadomości ekologicznej wśród ludności gminy. Określając ewentualną lokalizację farmy fotowoltaicznej nastąpi weryfikacja przyczyn ekonomicznych, organizacyjnych, technologicznych oraz ekologicznych. Pod uwagę będą brane aspekty planistyczne gminy, dostępność terenu o odpowiednim usytuowaniu i klasie gruntu, bliskość zabudowań mieszkalnych, obszarów chronionych oraz infrastruktury energetycznej. Lokalizacja farmy fotowoltaicznej będzie zgodna z aktami prawa miejscowego. Wpływ bezpośredni (lokalizacja farmy na terenach niewykorzystywanych intensywnie przez ptaki), może przyczynić się do powstania alternatywnych miejsc żerowania, np. dla łuszczaków, które mogą wykorzystywać trawiaste fragmenty oraz elementy montażowe, np. do tworzenia gniazd. W literaturze brak jest naukowych dowodów na istnienie ryzyka śmiertelności ptaków związanych z panelami fotowoltaicznymi. W niektórych opracowaniach, można spotkać odniesienie do badań przeprowadzonych w Stanach Zjednoczonych przez McCrary, których wyniki wskazują na śmierć kilku gatunków ptaków w wyniku kolizji z ekranami paneli słonecznych. Śmierć ptaków, w analizowanych przez McCrary przypadkach była powodowana przez heliostaty – lustra stosowane do koncentracji energii słonecznej – niemające zastosowania w przedmiotowej inwestycji. Obecnie istnieją nowoczesne panele fotowoltaiczne z powłoką antyrefleksyjną, która nie wpływa negatywnie na ptaki oraz inne zwierzęta w trakcie eksploatacji instalacji.

Działanie	Oddziaływanie
	Wpływ farmy fotowoltaicznej na ptaki zależy przede wszystkim od lokalizacji inwestycji - może być pośredni oraz bezpośredni. W przypadku wpływu pośredniego można zauważyć utratę siedlisk naturalnych (lub fragmentację albo modyfikację), zaburzenia związane ze straszeniem przebywających w okolicy inwestycji gatunków ptaków. Takie sytuacje mogą mieć miejsce jedynie w trakcie prowadzenia prac instalacyjnych na terenie inwestycji. W trakcie budowy, pod rzędami paneli fotowoltaicznych i między nimi nie zostanie usunięta warstwa próchnicza z humusem, a na obszarze, gdzie nastąpiło naruszenie struktury gleby z powodu przejazdów maszyn budowlanych i środków transportu, teren zostanie obsiany roślinnością łąkowo pastwiskową. Grunty w części niezagospodarowanej (w większości) będą przeznaczone pod uprawy trwałe – trawy. W trakcie eksploatacji elektrowni fotowoltaicznej, trawa i inna roślinność zielna i łąkowa będzie rosła pod panelami oraz pomiędzy nimi. Budowa farmy fotowoltaicznej nie wpłynie negatywnie na odbiór krajobrazu. Zasięg zmian będzie ograniczony lokalnie i łatwy do minimalizacji. Nie spowoduje również zmian powodujących spadek walorów turystycznych, a wręcz przeciwnie – inwestycja może stać się lokalną ciekawostką, jako że wciąż w Polsce tego typu obiekty należą do rzadkości. Ponadto planowany teren inwestycji znajduje się pomiędzy oczyszczalnią ścieków a zakładem przemysłowym – teren zurbanizowany. W trakcie prac nie dojdzie do zasypywania rowów melioracyjnych, ingerencji w istniejące ciekі wodne, nie wystąpi więc negatywny wpływ na herpetofaunę, zniszczeniu nie ulegną stanowiska rozrodcze i zimowiska płazów. Na skutek realizacji przedsięwzięcia nie będzie konieczna wycinka zadrzewień i zakrzewień. Pod panelami będą mogły gnieździć się ptaki, jak również teren dostępny będzie dla płazów i gadów. Do działań minimalizujących negatywnych oddziaływań należy zaliczyć stosowanie nowoczesnych technologii, zabezpieczenie terenu budowli czy też odpowiedni dobór lokalizacji.
29. Kierunek działania 4.9 Udostępnianie i zachowanie bioróżnorodności ROF 35. Kierunek działania 5.4 Kompleksowa rewitalizacja i odnowa obszarów zdegradowanych i przestrzeni publicznych na terenie ROF 116. Rewitalizacja Lasu Dębik poprzez zagospodarowanie terenu dla zachowania bioróżnorodności 168. Rewitalizacja Placu Sobieskiego wraz z infrastrukturą towarzyszącą dla potrzeb utworzenia traktów spacerowych, przestrzeni turystycznej, kulturalnej i edukacyjnej 227. Rozwój zielonej infrastruktury i odbetonowanie powierzchni uszczelnionych w Rzeszowie 228. Rewitalizacja pasów drogowych i terenów zieleni miejskiej 250. Wysoka jakość przestrzeni publicznych na terenie ROF 251. Otwarta przestrzeń na terenie ROF 259. Przestrzenie publiczne jako miejsca integracji i rekreacji mieszkańców 260. Atrakcyjne i zagospodarowane przestrzenie publiczne na terenie ROF	Zadania nie będą znacząco ingerować w różnorodność biologiczną. Należy jednak zaznaczyć, że na etapie realizacji wszystkich projektów istnieje możliwość krótkotrwałego, chwilowego i odwracalnego negatywnego oddziaływania na różnorodność biologiczną, związanego z prowadzeniem prac budowlanych. Projekty rewitalizacyjne na omawianym obszarze realizowane będą głównie na terenach zurbanizowanych, a więc na obszarach już przekształconych przez człowieka, zatem zakłada się brak znaczących oddziaływań na szatę roślinną. Zadania rewitalizacyjne zwykle zakładają uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni wraz z zagospodarowaniem otoczenia, co uchroni teren przed dalszą degradacją środowiska przyrodniczego. Należy zaznaczyć, że na etapie realizacji wszystkich projektów istnieje możliwość krótkotrwałego, chwilowego i odwracalnego negatywnego oddziaływania na szatę roślinną, związanego z prowadzeniem prac budowlanych. Zakłada się brak znaczących oddziaływań na populację gatunków chronionych, zmniejszenie zasięgu ich występowania czy też pogorszenie jakości i funkcjonowania populacji i siedlisk. Niemniej jednak realizacja projektów polegających na rewitalizacji budynków powinna uwzględniać ochronę ptaków i nietoperzy gniazdujących w ścianach lub dachach tych budynków (zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody). Niektóre przedsięwzięcia rewitalizacyjne polegające na zagospodarowaniu terenu mogą wiązać się z pewnymi negatywnymi oddziaływaniami na faunę – emisja substancji szkodliwych dla środowiska, hałas powodowany pracą maszyn budowlanych, wzmożony ruch środków transportu oraz obecność ludzi na budowie. Działania mają na celu nadanie terenom nowych funkcji, a także podniesienie estetyki i funkcjonalności, co będzie pozytywnie oddziaływać na jakość życia mieszkańców poprzez wykreowanie funkcjonalnych, estetycznych, bezpiecznych i wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, integrujących różne grupy społeczne i wiekowe. Przewidywane negatywne oddziaływanie będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy i odwracalny, który będzie związany z pojawieniem się czynników negatywnych, takich jak: hałas, drgania, pylenie, a także emisja zanieczyszczeń do wód i gruntu oraz utrudnienia komunikacyjne. Oddziaływanie negatywne będzie wynikiem podejmowanych inwestycji, które wymagają podejmowania prac budowlanych, modernizacyjnych i montażowych. Działania nie wpłyną negatywnie na zdrowie ludzi i jakość życia mieszkańców.

Działanie	Oddziaływanie
	Nie planuje się zadań, które przyczynią się do pogorszenia lub znacznego naruszenia zasobów wód (zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych) występujących na terenie obszaru rewitalizacji jak i całej gminy, które mogłyby oddziaływać na tereny sąsiadujące. Podczas realizacji inwestycji mogą wystąpić krótkotrwałe, negatywne oddziaływania na środowisko. Dotyczy to wszystkich prac budowlanych oraz ziemnych, które siłą rzeczy będą ingerować mechanicznie w stan gleb oraz powierzchni ziemi. Praca ciężkiego sprzętu mechanicznego wykorzystywanego m.in. do przygotowania terenu, wykonania wykopów, robót ziemnych doprowadzić może do zmiany struktury gleby, zagęszczenia powierzchni ziemi, zmniejszenia porowatości i powietrza glebowego. Będą to oddziaływania o ograniczonej powierzchni oraz czasie występowania. Docelowo, w wyniku przeprowadzonych inwestycji prognozuje się jednak poprawę stanu czystości gleb ze względu na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń. Oddziaływanie pozytywne wynikające z realizacji zamierzeń inwestycyjnych docelowo przełoży się na poprawę stanu czystości gleb. Nie planuje się takich zadań, które wiązałyby się z wytwarzaniem i wprowadzaniem szkodliwych substancji i ścieków do gleby, mogących wpłynąć na ich jakość. W trakcie przygotowania i realizacji inwestycji, konieczne jest oszczędne korzystanie z terenu. Reasumując, prace związane z realizacją działań mogą spowodować lokalne i czasowe zmiany powierzchni ziemi, ograniczone do okresu trwania prac. Należy jednak założyć, iż po zakończeniu prac wszelkie niedogodności zostaną usunięte. Efektem realizacji projektów rewitalizacyjnych możliwe jest znaczne poprawienie jakości krajobrazu. Zaplanowane przedsięwzięcia mają na celu ochronę terenów cennych, zarówno pod względem kulturowym, jak i przyrodniczym. Realizacja projektów z zakresu modernizacji budynków wraz z zagospodarowaniem terenów otaczających przyczyni się do podniesienia walorów krajobrazowych obszarów zdegradowanych. Odręmontowane budynki podwyższą walory kulturowe, a tym samym wpłyną na poprawę warunków życia mieszkańców oraz wzrost atrakcyjności turystycznej nie tylko obszaru rewitalizacji, w którym będzie realizowany dany projekt rewitalizacyjny, ale i całej gminy. Działania rewitalizacyjne przewidziane w ramach Programu Rewitalizacji wpłyną pozytywnie na jakość przestrzeni obszarów zdegradowanych. Działania związane z nasadzeniem zieleni będą miały pozytywny wpływ na stan środowiska glebowego. Przyczynią się do zwiększenia zdolności retencyjnych oraz wzrostu uwilgotnienia gleb, co doprowadzi do zapobiegania ich przesuszeniu a także wzmocni odporność na erozję wietrzną. Działania te są ukierunkowane na wzrost retencyjności, ale także przyczynią się do ochrony gleb przed erozją. Zadrzewianie wpłynie pozytywnie na spowolnienie odpływu wód ze zlewni, co doprowadzi do poprawy uwilgotnienia gleby a tym samym zwiększy dostępność zasobów wodnych dla gatunków i siedlisk zależnych od wód. Ponadto, powoduje zwiększenie zasilania wód powierzchniowych (przeciwdziałanie suszy) oraz zmniejsza ryzyko powodziowe., a spowolnienie odpływu wód ze zlewni wpłynie pozytywnie na zmniejszenie odpływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych. Oddziaływanie na powietrze i klimat będzie miało bezpośredni, długoterminowy i stały wpływ. Tworzenie przydomowych zbiorników retencyjnych będzie oddziaływać na gleby w sposób bezpośredni i pozytywny. Ponadto, działania te przyczynia się do wzrostu bioróżnorodności, a także do poprawy stanu fauny i flory. Wprowadzenie działań zwiększających retencję pozwoli na zapobieganie degradacji wartości przyrodniczych przez pożary.
31. Kierunek działania 4.11 Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego 57. Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego 63. Efektywne zarządzanie energią związane z oświetleniem w gminie 77. Poprawa efektywności energetycznej publicznych systemów oświetleniowych jako czynnik wpływający na ograniczenie niskiej emisji 123. Wymiana opraw oświetleniowych przy drogach	Budowa i wymiana oświetlenia na LED będzie zlokalizowana już w miejscu przekształconym antropogenicznie. Prace będą polegać na budowie lub wymianie przestarzałych technologicznie urządzeń na urządzenia energooszczędne nowej generacji. Rezultatem wymiany oświetlenia jest obniżenie mocy zainstalowanych urządzeń oświetleniowych i podniesienie jakości oświetlenia dróg i chodników. Wykonanie powyższych prac pozwoli na obniżenie energochłonności systemu oraz wprowadzi korzyści eksploatacyjno-konserwatorskie. Wynikiem zmniejszenia energochłonności systemu oświetlenia będzie znacząca poprawa efektów ekonomicznych, czyli zmniejszenie opłat za eksploatację systemu oświetlenia i ekologicznych oraz mniejszy pobór energii elektrycznej z sieci, co zmniejszy zapotrzebowanie na wydobycie paliw kopalnych. Ponadto, ulepszenie systemu oświetlenia wzdłuż ciągów komunikacyjnych, wpłynie na wzrost bezpieczeństwa zarówno ludzi jak i zwierząt. Mając na uwadze charakter zadania oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych, w

Działanie	Oddziaływanie
133. Budowa oraz przebudowa oświetlenia przy drogach gminnych na niskoemisyjne 237. Wymiana opraw oświetleniowych na ulicach miasta Rzeszowa - nieenergooszczędnych na nowe energooszczędne	tym GZWP jak i celów ochrony form ochrony przyrody, w tym na Obszary Natura 2000. Działania te mogą być prowadzone na terenach objętych ochroną, ale będą realizowane w miejscach przekształconych tj. wzdłuż dróg oraz zabudowy obiektami budowlanymi. Przedmiotowe zadanie zalicza się do inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2023 poz. 977) dla których nie obowiązują zakazy ustanowione dla obszarów chronionego krajobrazu, parków krajobrazowych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478).
136. Budowa sali gimnastycznej w Nowym Borku 139. Budowa Sali gimnastycznej w Babicy 140. Budowa szkoły branżowej ponadpodstawowej w technologii pasywnej na os. Niwa w Głogowie Małopolskim 141. Budowa infrastruktury edukacyjnej dla potrzeb wychowania przedszkolnego wraz z niezbędnym wyposażeniem 142. Budowa i rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej 145. Budowa hali sportowej przy I LO 146. Budowa hali sportowej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 3, ul. Skrajna 1 wraz z zapleczem i rozbudową pomieszczeń przedszkola 147. Budowa przedszkola na os. Budziwój w Rzeszowie 148. Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół nr 1 wraz z zagospodarowaniem terenu 149. Budowa sali gimnastycznej wraz z zapleczem przy IX Liceum Ogólnokształcącym, ul. Elizy Orzeszkowej 8a 150. Poprawa dostępu do usług opieki nad dziećmi zagrożonymi niepełnosprawnością i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci do lat 3 na terenie Gminy Miasto Rzeszów poprzez wybudowanie, wyposażenie i utrzymanie nowo powstałego żłobka 151. Budowa Sali gimnastycznej wraz z zapleczem przy IX Liceum Ogólnokształcącym, ul. Elizy Orzeszkowej 8a 153. Budowa żłobka na os. Budziwój w Rzeszowie 154. Budowa żłobka przy ul. Jachowicza 155. Budowa Szkoły Podstawowej na os. Matysówka 157. Budowa przedszkola na os. Budziwój	Inwestycje przewidują wybudowanie nowych budynków użyteczności publicznej w obszarze już zurbanizowanym. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Zadania będą realizowane poza obszarami Natura 2000, stąd nie będą na nie oddziaływać. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Zadania wpłyną pozytywnie na ludzi poprzez poszerzenie infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa oraz spędzania wolnego czasu i integracji społecznej. Zadanie nie będzie wpływało negatywnie na ustanowione cele ochrony form ochrony przyrody.

Działanie	Oddziaływanie
160. Rozbudowa/budowa wraz z termomodernizacją budynków placówek oświatowych wraz z ich wyposażeniem w pomoce dydaktyczne oraz zagospodarowaniem terenu wokół szkół 161. Odnowa przestrzeni publicznej Gminy Trzebownisko poprzez budowę, rozbudowę, przebudowę i modernizację ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i sportowej z uwzględnieniem potrzeb dzieci, młodzieży, osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami 169. Budowa hali sportowej w Straszycach 174. Budowa nowego boiska wielofunkcyjnego z zadaszeniem o stałej konstrukcji przy Szkole Podstawowej w Nowym Borku 191. Poprawa infrastruktury ochotniczych straży pożarnych na terenie Gminy Chmielnik poprzez budowę i przebudowę remiz 193. Budowa przedszkola wraz z zagospodarowaniem terenu wokół budynku – etap II 246. Budowa parku wodnego w Rzeszowie 196. Budowa klubu dziecięcego w m. Siedliska 198. Budowa nowego boiska wielofunkcyjnego wraz zadaszeniem o stałej konstrukcji przy ZSP w Dąbrowie	
61. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez poprawę wyposażenia technicznego OSP oraz zakup wozu bojowego 82. Ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem (jak powódzie, pożary) oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie poprzez wyposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Gminy Hyżne w niezbędny do sprawnego działania sprzęt 96. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Rzeszowa – poprzez zakup nowoczesnego, średniego pojazdu ratowniczo – gaśniczego wraz z zasadniczym wyposażeniem dla jednostki OSP na terenie Rzeszowa 100. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez poprawę zaplecza technicznego jednostek OSP w Rzeszowie 125. Doposażenie jednostek OSP z terenu gminy 106. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Świlcza poprzez poprawę wyposażenia technicznego OSP oraz zakup wozów bojowych	Celem zadania jest podniesienie gotowości bojowej lokalnych służb ratowniczych poprzez doposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt niezbędny do zapobiegania i likwidacji skutków katastrof naturalnych, ekstremalnych zjawisk atmosferycznych lub awarii technicznych, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu osób, mieniu albo środowisku naturalnemu. Zadania w sposób wtórny, pozytywny wpłyną na wszystkie omawiane komponenty ze względu na zwiększenie bezpieczeństwa.

Działanie	Oddziaływanie
137. Poprawa bezpieczeństwa poprzez zakup samochodu dla OSP 203. Zakupu samochodu, sprzętu specjalistycznego i wyposażenia dla Ochotniczych Straży Pożarnych	
143. Gmina Krasne bez barier 158. Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych w Gminie Świlcza 210. Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych w Gminie Świlcza	Zadanie nie ma charakteru inwestycyjnego, dotyczy sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Realizacja inwestycji będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez zlikwidowanie barier architektonicznych. Podmiot publiczny zapewni dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami przez stosowanie uniwersalnego projektowania lub racjonalnych usprawnień. usuwanie barier, a także zapobieganie ich powstawaniu. Działania nie będą mieć wpływu na pozostałe komponenty środowiska.
37. Kierunek działania 6.1 Zwiększanie mobilności poprzez rozbudowę układu drogowego z uwzględnieniem obwodnic oraz drogowych połączeń międzygminnych oraz poprawy skomunikowania z Międzynarodowym Portem Lotniczym Rzeszów-Jasionka 172. Budowa i przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Błażowa 173. Przebudowa odcinka drogi gminnej na działce nr ewid 631 w miejscowości Kąkolówka 190. Przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Chmielnik 195. Modernizacja infrastruktury drogowej na terenie Gminy Hyżne 238. Budowa DW 878 od ul. Rejtana w Rzeszowie do DW 869 w Jasionce (od ul. Rejtana do ul. Lubelskiej, w tym rozbudowa ul. Ciepłowniczej z mostem Załęskim i ul. Gen. Maczka) 239. Budowa przejścia przez tory kolejowe, połączenie ul. Podkarpackiej z ul. Zawiszy 240. Budowa wiaduktu nad torami od ul. Wyspiańskiego do ul. Pułaskiego lub Hoffmanowej 241. Budowa wielopoziomowego skrzyżowania ulic: Lwowskiej, al. Armii Krajowej, al. Żołnierzy I Armii Wojska Polskiego (Rondo Pobitno) 242. Budowa DW w Rzeszowie na odcinku od skrzyżowania ul. Podkarpackiej z ul. 9 Dywizji Piechoty (DK19) do Al. Sikorskiego (DW878) 243. Połączenie ul. Sikorskiego z DK97	Działania mają na celu usprawnienie ruchu na omawianym terenie. Etap realizacji inwestycji wiązać się będzie z pracami ziemnymi, które trwale zmieniają ukształtowanie terenu. Podczas prac budowlanych może dojść do zniszczenia szaty roślinnej. Realizacja inwestycji wiązać się będzie z czasowym zajęciem sąsiadujących terenów pod drogi technologiczne i zaplecze techniczne oraz wzmożonym ruchem pojazdów i ciężkiego sprzętu budowlanego. Roboty powinny być tak zaplanowane, aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Planowane przedsięwzięcia spowoduje trwałe zmiany w krajobrazie, może dojść również do fragmentacji krajobrazu. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Budowa drogi wiązać się będzie ze wzrostem poziomu hałasu, którego źródłem będzie praca sprzętu budowlanego oraz środków transportu w czasie realizacji inwestycji. Emisja hałasu w fazie budowy powodowana będzie pracą typowego sprzętu budowlanego. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac. Poziom hałasu przy niektórych operacjach może być wyższy niż podczas normalnej eksploatacji drogi, jednak ściśle zlokalizowany w rejonie aktualnego frontu prowadzonych prac, ponadto ograniczony będzie w czasie do okresu realizacji przedsięwzięcia. Wskutek przeprowadzonych modernizacji nastąpi długotrwała poprawa środowiska akustycznego poprzez zastosowanie tzw. cichych nawierzchni (cechą takiej nawierzchni jest jej porowata struktura pozwalająca na rozproszenie powietrza spod kół do pustych przestrzeni) oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym co pozytywnie wpłynie na życie ludzi. Realizacja zadań wpłynie na usprawnienie ruchu drogowego, co bezpośrednio wpłynie na zmniejszenie emisji spalin i pyłów do powietrza, oddziaływanie to będzie długotrwałe. W okresie realizacji przedsięwzięcia można spodziewać się uciążliwości związanych z pracami ziemnymi, przemieszczaniem dużych ilości mas ziemnych oraz emisją do powietrza zanieczyszczeń pyłowo-gazowych związanych z wykorzystaniem sprzętu zmechanizowanego. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza zmniejszy się obieg zanieczyszczeń w środowisku przez co mniej będzie trafiać ich do wód powierzchniowych i podziemnych. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Po zakończeniu prac oddziaływanie to zniknie a teren wokół dróg zostanie poddany rekultywacji. Eksploatacja drogi wiązać się będzie z wprowadzaniem zanieczyszczeń pyłowo-gazowych pochodzących ze spalania paliw (benzyna, gaz, olej napędowy) w silnikach pojazdów korzystających z drogi. Przedsięwzięcie nie będzie stanowić zagrożenia osiągnięcia wyznaczonych celów środowiskowych dla w/w jednolitych części wód powierzchniowych, nie zagraża również osiągnięciu celów środowiskowych w innych częściach wód w obszarze dorzecza Wisły. W fazie eksploatacji nie przewiduje się powstawania znaczących ilości i rodzajów odpadów. Będą powstawać odpady związane z funkcjonowaniem obiektów i urządzeń zapewniających sprawne funkcjonowanie drogi (oświetlenie, urządzenia odwadniające).

Działanie	Oddziaływanie
244. Rozbudowa ul. Kwiatkowskiego 245. Budowa DW w Rzeszowie na odcinku od ul. Warszawskiej do ul. Krakowskiej - połączenie DK 97 z DK 94 207. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie Gminy Świlcza	
38. Kierunek działania 6.2 Realizacja strategii niskoemisyjnych, w tym zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej 39. Kierunek działania 6.3 Integracja i rozwój systemu transportu publicznego 40. Kierunek działania 6.4 Integracja z Podmiejską Koleją Aglomeracyjną 42. Kierunek działania 6.6 Poprawa skomunikowania obszaru ROF z siecią TEN-T (w szczególności południowa część ROF) 73. Zakup samochodów elektrycznych na potrzeby Urzędu miejskiego – 1 miejski+ 1 terenowy 189. Budowa parkingu ogólnodostępnego wraz z zatoką postojową w Chmielniku 194. Zakup autobusu szkolnego 252. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej ROF wraz z integracją transportową obszaru 253. Integracja różnych form transportu na terenie ROF w ramach poprawy zrównoważonej mobilności 254. Bezpieczna i zrównoważona mobilność - rozwój infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego i mikromobilności na terenie ROF 256. Rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej na terenie ROF	Działania ukierunkowane są na rozwój transportu publicznego. Wymiana taboru na niskoemisyjne, a także budowa infrastruktury towarzyszącej przyczynią się w bezpośredni sposób do zmniejszenia i redukcji emisji CO₂ i NO_x oraz poprawy jakości powietrza i stanu zdrowia mieszkańców a także do redukcji hałasu. Ponadto zmniejszy się zapotrzebowanie na paliwa konwencjonalne. Możliwe negatywne oddziaływania może pojawić się wyłącznie na etapie realizacji inwestycji związanej z budową stacji ładowania, które są krótkotrwałe i ustąpią po zakończeniu prac. Pośrednio działanie te będzie mieć pozytywny wpływ na klimat akustyczny (wzrost udziału samochodów elektrycznych, które są ciche). Nowa infrastruktura wpisze się w krajobraz i będzie lokalizowana w obszarze już zurbanizowanym. W/w. działania nie będą mieć negatywnego wpływu na obszary chronione. Głównym celem projektów jest poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych spowodowanych przez zwiększony ruch drogowy. Stworzenie infrastruktury umożliwi rozwój na rzecz zrównoważonej mobilności oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza. Ponadto, nowe parkingi pozwolą podróżującym na pozostawienie samochodów w dogodnej lokalizacji oraz przesiadkę do komunikacji publicznej. Działania te mają również na celu zwiększenie liczby miejsc postojowych poprzez budowę parkingów strategicznych „park and ride”, które przekładają się na zwiększenie wydajności układu transportowego, w tym przede wszystkim popularyzację transportu zbiorowego, dzięki czemu skraca się czas dojazdu. Budowa parkingów przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza, drgań i hałasu poprzez ograniczenie podróży samochodami osobowymi. Realizowane działania poprawią więc płynność ruchu i ograniczy negatywny wpływ transportu na środowisko naturalne. Działania będą prowadzone w obszarze zurbanizowanym, gdzie istnieje możliwość zmiany środka transportu. Zadanie nie będzie miało wpływu na cele ochrony obszarów chronionych. Faza realizacji i likwidacji przedsięwzięcia będzie związana z: - emisją spalin i pyłów do powietrza atmosferycznego, powstających w trakcie prac maszyn oraz poruszających się samochodów; - emisją hałasu z pracujących maszyn i sprzętu wykorzystywanego do prowadzonych prac; - wytwarzaniem odpadów. Oddziaływania te będą miały charakter krótkotrwały, przejściowy i lokalny zasięg. Po zakończeniu prac budowlanych uciążliwości ustaną. Prace budowlane, montażowe i demontażowe prowadzone będą w porze dziennej, a urządzenia emitujące hałas o dużym natężeniu, w miarę możliwości, nie będą pracować równocześnie. Prace ziemne będą prowadzone w sposób niezagrażający środowisku gruntowo-wodnemu, poprzez zastosowanie sprawnego technicznie sprzętu, maszyn i pojazdów oraz odpowiednią organizację prac i magazynowanie materiałów i surowców niezbędnych do prowadzenia robót w sposób bezpieczny dla środowiska gruntowo-wodnego. Warstwy urodzajne gleby będą zdejmowane i składowane oddzielnie, a następnie zagospodarowywane przy uporządkowaniu terenu. Powstające podczas realizacji i likwidacji przedsięwzięcia odpady będą gromadzone selektywnie, a następnie przekazywane uprawnionym podmiotom do odzysku lub unieszkodliwienia. Teren po likwidacji parkingu zostanie uporządkowany i przywrócony do stanu pierwotnego poprzez pokrycie warstwą urodzajnej gleby. W okresie eksploatacji planowane przedsięwzięcie będzie związane z: - emisją zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego powstałą ze spalania benzyn i oleju w silnikach samochodów poruszających się w obrębie projektowanej inwestycji, - emisją hałasu pochodzącą z ruchu pojazdów samochodowych w obrębie projektowanej inwestycji,

Działanie	Oddziaływanie
	• powstawaniem wód opadowych i roztopowych, • powstawaniem odpadów. Działania ukierunkowane są na rozwój transportu publicznego. Dzięki popularyzacji transportu publicznego nastąpi redukcja emisji CO₂ i NO_x oraz poprawy jakości powietrza i stanu zdrowia mieszkańców a także do redukcja hałasu. Ponadto zmniejszy się zapotrzebowanie na paliwa konwencjonalne. Nowa infrastruktura wpisze się w krajobraz i będzie lokalizowana w obszarze już zurbanizowanym. Połączenie parkingów z ścieżkami rowerowymi przyczyni się dodatkowo do zmniejszenia zużycia zasobów (przez mniejsze zużycie paliw) oraz zmniejszenia hałasu komunikacyjnego. Ponadto pozwoli na skumulowanie ruchu turystycznego, do miejsc ku temu wyznaczonych, tym samym zmniejszy się ryzyko „dzikiej” turystyki mogącej zaburzać spokój dzikich gatunków. Realizacja przedsięwzięć polegających na budowie ciągu pieszo-rowerowego nie wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, gdyż nie stanowi ono przedsięwzięcia, które może znacząco oddziaływać na środowisko, niezależnie od sposobu realizacji (samodzielne przedsięwzięcie czy też przebudowa lub rozbudowa drogi) oraz umiejscowienia (w pasie drogowym, poza pasem drogowym, na obiekcie mostowym). Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Przeprowadzenie prac związanych z robotami budowlanymi w miejscu inwestycji nie wywrze jakiegokolwiek negatywnego wpływu na stan wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Lokalna skala prac budowlanych, ich krótkotrwały charakter oraz specyfika przedsięwzięcia nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Wszystkie prace będą wykonywane w porze dziennej. Cechować je będzie sprawność i efektywność. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Realizacja zadania będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, przyczyni się bowiem do wyeksponowania przyrodniczych i krajobrazowych walorów gmin. Ponadto, dzięki uregulowaniu ruchu rowerowego w miejscu inwestycji zahamowana zostanie dewastacja oraz degradacja środowiska naturalnego wynikająca z nieuporządkowanego korzystania przez turystów i mieszkańców z przedmiotowych obszarów.
175. Remont zabytkowej kaplicy mszalnej pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Błażowej przy ul. Pułaskiego działka nr 661/1 177. Remont zabytkowej przydrożnej kapliczki w miejscowości Futoma 178. Remont zabytkowego pomnika Władysława Jagiełły w Błażowej 179. Remont kapliczki w Piątkowej 180. Remont zabytkowej przydrożnej kapliczki w Białce 192. Kompleksowa renowacja kapliczek na terenie Gminy Chmielnik 200. Odtworzenie lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci 201. Prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkowej plebani w Świlczy	Inwestycje będą wykonywane w celu zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego. Remonty przyczynią się do poprawy estetyki i stanu technicznego obiektów. Konserwacja i zachowanie obiektów, będących miejscami szczególnie ważnymi dla społeczności, jest również pewnego rodzaju hołdem dla przeszłości: okoliczności i wydarzeń historycznych, w jakich i dzięki którym powstały. W przypadku działań remontowych oraz związanych z modernizacją i przebudową mogą pojawić się negatywne, chwilowe oddziaływanie na zabytki związane z prowadzonymi pracami remontowymi, które powinny utrzymać zabytkowy charakter obiektów i być zharmonizowane z istniejącymi historycznymi formami. Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Przeprowadzenie prac związanych z robotami budowlanymi w miejscu inwestycji nie wywrze jakiegokolwiek negatywnego wpływu na stan wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Lokalna skala prac budowlanych, ich krótkotrwały charakter oraz specyfika przedsięwzięcia nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Wszystkie prace będą wykonywane w porze dziennej. Cechować je będzie sprawność i efektywność. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Przewidywana ilość wykorzystania materiałów będzie normalna dla potrzeb prowadzenia typowych robót budowlanych.

Działanie	Oddziaływanie
202. Modernizacja i adaptacja na cele kulturalne, edukacyjne, społeczne zabytkowych budynku na terenie gminy Świlcza	
34. Kierunek działania 5.3 Opracowanie i koordynacja dokumentów strategicznych oraz planistycznych i terytorialnie zintegrowane planowanie przestrzenne w ramach ROF 43. Utworzenie cyfrowych danych przestrzennych dla aktów planowania przestrzennego 46. Wektoryzacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego 52. Opracowanie MPZP części Gminy Lubenia	Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego i w wyniku realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Sporządzenie i realizacja założeń planu wraz z uwzględnieniem nakazów, zakazów i ograniczeń dotyczących obszarów chronionych nie będzie miała negatywnego wpływu na różnorodność biologiczną i krajobraz. Ponadto, działania związane z tworzeniem planów porządkują przestrzeń w gminie poprzez określenie zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego. Warto podkreślić, że poprzez racjonalny i przemyślany sposób można wzbogacić krajobraz w nowe elementy, która podniesie jego funkcję użytkową oraz nie naruszy walorów estetyczno-widokowych na zasadzie zrównoważonego rozwoju. Niekontrolowany rozwój zabudowy mógłby prowadzić do powstania zagrożeń dla migracji zwierząt oraz do zwiększenia terenów utwardzonych kosztem powierzchni biologicznie czynnej a także nastąpiłaby sukcesja gatunków o niskich tolerancjach środowiskowych oraz uproszczenie składu gatunkowego szaty roślinnej. W ramach działań nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na powietrze. Odpowiednia szerokość pasa drogowego oraz jego właściwe zagospodarowanie może przyczynić się do minimalizacji uciążliwości związanych z emisją zanieczyszczeń powietrza powodowanych m.in. przez ruch samochodowy. Miejscowe plany będą zawierały zapisy dotyczące przyłączeń terenów do sieci wodno-kanalizacyjnej i skanalizowaniu obszaru objętego planem w systemie rozdzielczym do gminnego układu kanalizacyjnego. Działania te mają na celu zapewnienie ochrony przed potencjalnym zanieczyszczeniem wód gruntowych. Niekontrolowany rozwój zabudowy w przypadku braku planu mógłby przyczynić się do powstania zagrożeń jakości wód. Wpływ na powierzchnię ziemi będzie dotyczył przeobrażania powierzchni ziemi spowodowanej działalnością człowieka poprzez zagospodarowanie terenu. Na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, spowoduje uszczuplenie fragmentów powierzchni biologicznie czynnych, usunięcie roślinności i wierzchniej warstwy gleby. W związku z powyższym mogą nastąpić zmiany w ukształtowaniu terenu tj. wykonanie wykopów, wyrównanie terenów a także wymiana gruntu. Działania te będą miały charakter miejscowy i nie będą znaczące. W ramach realizacji działań nie przewiduje się znaczącego wpływu na klimat. Planowane działania będą lokalne i ograniczą się do zmian mikroklimatycznych. Działania będą miały pozytywny wpływ na obszary chronione.
25. Kierunek działania 4.5 Rozwój systemu gospodarki odpadami na terenie ROF 69. Wzmocnienia potencjału wzrostu Gospodarki Komunalnej w Boguchwale w celu dostosowania do oczekiwań odbiorców usług - etap II 70. Wzmocnienie potencjału wzrostu Gospodarki Komunalnej w Boguchwale w celu dostosowania do oczekiwań odbiorców usług - etap I 76. Poprawa jakości systemu zbiórki odpadów na terenie Gminy Głogów Małopolski 83. Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych 89. Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych 103. Poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi	Działania przyczynią się do poprawy systemu funkcjonowania gospodarki odpadami, w tym przestrzegania właściwego sposobu postępowania z odpadami, prowadzenia selektywnej zbiórki, odzysku surowców, odbioru odpadów niebezpiecznych. Spowoduje to ograniczenie strumienia odpadów, które w sposób niewłaściwy i nielegalny trafiają do środowiska, co przyczyni się do poprawy jakości środowiska oraz ograniczy presję na wszystkie komponenty środowiska. Będzie to oddziaływanie pozytywne, stałe, długotrwałe. Recykling plastiku oraz ponowne używanie szklanych opakowań będzie wpływać na zasoby naturalne, poprzez zmniejszenie produkcji nowych przedmiotów plastikowych czy szklanych, wymagających surowców. Zwiększenie strumienia odpadów kierowanych do recyklingu bądź też ponowne ich wykorzystywanie, gdy tylko to możliwe, zmniejszy konieczność produkcji nowych opakowań, do których wytworzenia konieczne są surowce naturalne. Oddziaływania na klimat akustyczny, powierzchnie ziemi i krajobraz będą związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływania negatywne związane będą wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, są one bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustaną natychmiast po zaprzestaniu prac. W ramach PSZOK stworzona zostanie infrastruktura niezbędna do zbierania i magazynowania w sposób bezpieczny dla środowiska odpadów komunalnych. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Zadania będą realizowane poza obszarami chronionymi, w tym obszarami Natura 2000, stąd nie będą na nie oddziaływać.

Działanie	Oddziaływanie
213. Poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi 222. Budowa nowoczesnej sortowni selektywnie zbieranych odpadów komunalnych 223. Modernizacja sortowni selektywnie zbieranych odpadów komunalnych 224. Rozbudowa i modernizacja kompostowni bioodpadów	Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Rozbudowa/modernizacja kompostowni odpadów przyczyni się do zwiększenia wydajności istniejącej instalacji do kompostowania odpadów biodegradowalnych.
78. Projekt parasolowy – na budowę zbiorników na deszczówkę w gospodarstwach domowych 105. Projekty dla indywidualnych gospodarstwach domowych – zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych	Zwiększanie retencji przez błękitno-zieloną infrastrukturę, obejmującej działania polegające na zbieraniu deszczówki będzie w sposób bezpośredni i pozytywny wpływała na stan różnorodności biologicznej. Działanie to będzie przyczyniało się do wzrostu retencji, jednocześnie wprowadzając szereg korzyści dla środowiska przyrodniczego, np. lepszą kondycję roślin, zwiększenie bioróżnorodności i zapobieganie zmianom mikroklimatu, ograniczenie zjawiska „miejskiej wyspy ciepła”. Budowa zbiorników do magazynowania wód opadowych pozwoli na późniejsze wykorzystanie jej w okresach suszy, do nawadniania terenów.
9. Kierunek działania 1.9 Wspieranie rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego 80. Rozbudowa budynku OSP w Rudnej Małej na magazyn obrony cywilnej dla Gminy Głogów Małopolski 122. Remont ośrodka zdrowia w Pstrągowej 137. Przebudowa i adaptacja budynku Szkoły Podstawowej w Nowym Borku 138. Rozbudowa terenów sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy Boguchwała 144. Przebudowa budynków gminnych na potrzeby lokali socjalnych 152. Modernizacja III Liceum Ogólnokształcącego, ul. Szopena 11 156. Rozbudowa Szkoły Podstawowej nr 21, ul. Miodowa 6 wraz zagospodarowaniem terenu 162. Przebudowa i rozbudowa budynku Urzędu Gminy Trzebownisko w celu dostosowania go do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz zwiększenia dostępności dla mieszkańców gminy. 165. Rewitalizacja, modernizacja i przebudowa budynku przy pl. Sobieskiego 18 w łańcucie na potrzeby administracyjne i społeczne	Inwestycje przewidują rozbudowę i remont istniejących budynków użyteczności publicznej w obszarze już zurbanizowanym. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Zadania wpłyną pozytywnie na ludzi poprzez poszerzenie działalności obiektów. Działanie ma na celu zapewnianie coraz większego standardu oraz podniesienie efektywności świadczeń. Zadanie nie będzie wpływało negatywnie na ustanowione cele ochrony form ochrony przyrody.

Działanie	Oddziaływanie
166. Rewitalizacja, modernizacja i przebudowa budynku przy pl. Sobieskiego 19 w Łańcucie oraz nadanie mu nowych funkcji na potrzeby administracyjne, kulturalne i społeczne 167. Przebudowa basenu otwartego wraz z otoczeniem przy ul. Składowej w Łańcucie na potrzeby obiektu całorocznego – utworzenie Centrum Kultury Fizycznej 182. Przebudowa budynku Ośrodka Kultury w Woli Zgłobieńskiej 188. Rozbudowa i przebudowa Miejskiego Centrum Kultury w Boguchwale 209. Poprawa infrastruktury sportowej na terenie Gminy Świlcza	
54. Budowa gminnej oczyszczalni ścieków w Nowym Borku 94. Modernizacja układu elektroenergetycznego Oczyszczalni Ścieków w Rzeszowie – kogeneracja. 108. Rozbudowa oczyszczalni w Nowej Wsi w zakresie zmiany technologii odwadniania i higieny osadów ściekowych 117. Przebudowa i modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków w miejscowości Przedmieście Czudeckie- etap II 220. Zwiększenie wydajności hydraulicznej Komunalnej Oczyszczalni Ścieków w Rzeszowie wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej	Podczas realizacji działań nie dojdzie do oddziaływania na różnorodność biologiczną poprzez istotne zawężenie dostępnych do rozwoju obszarów dla bytowania roślin i zwierząt oraz do fragmentacji siedlisk z uwagi na istniejący charakter obiektu, którego dotyczy przedsięwzięcie. Roboty budowlane prowadzone będą w terenie przekształconym przez człowieka i w obrębie terenu przeznaczonego pod inwestycję. Na terenie realizacji inwestycji nie dojdzie do utraty i fragmentaryzacji siedlisk przyrodniczych. Realizacja inwestycji nie będzie powiązana z nadmierną eksploatacją i niewłaściwym wykorzystaniem zasobów naturalnych. Przedsięwzięcie zostanie zrealizowane z wykorzystaniem surowców jak. m.in. cement, piasek, stal i tworzywo. Budowa/przebudowa/rozbudowa/modernizacja winna być w koordynacji z innymi planowanymi przedsięwzięciami tak, aby wyeliminować i zminimalizować uciążliwości związane z jej oddziaływaniem na środowisko, poprzez m. in. właściwą organizację robot i rozłożenie w czasie prowadzonych zamierzeń. Na etapie realizacji wystąpi zapotrzebowanie na surowce mineralne (piasek), paliwo, energię elektryczną oraz wodę z sieci wodociągowej do przeprowadzenia prób szczelności. Wszystkie użyte do budowy surowce, materiały, wodę, paliwa i energię należy wykorzystywać zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami. Na etapie eksploatacji oczyszczalni ścieków przewiduje się wykorzystanie wody do celów technologicznych jak również wykorzystanie energii elektrycznej do utrzymania obiektu i ogrzewania budynku technicznego oczyszczalni. Prace związane z realizacją przedsięwzięcia wiązać się będą ze wzrostem poziomu hałasu, którego źródłem będzie praca sprzętu budowlanego, środków transportu. Uciążliwości akustyczne będą minimalizowane poprzez prowadzenie prac w porze dziennej, zastosowanie urządzeń i maszyn w pełni sprawnych. W okresie realizacji przedsięwzięcia będą miały miejsce również uciążliwości związane z emisją do powietrza substancji z procesu spalania paliw w silnikach maszyn budowlanych i pojazdów transportowych, prac montażowych. Powyższe emisje będą miały charakter okresowy i odwracalny, a uciążliwości z nimi związane ustaną wraz z zakończeniem prac budowlanych. Ponadto wykopy na terenie całego przedsięwzięcia należy regularnie kontrolować, a ewentualne uwężone w nich zwierzęta odławiać i przenosić poza teren inwestycji w miejsca o podobnych warunkach siedliskowych. Po zakończeniu prac budowlanych tereny zajęte na czas budowy należy uporządkować. Wszystkie pompy pracować będą jako zatapialne i znajdować się będą w zbiornikach pod powierzchnią cieczy. Każda z dmuchaw napowietrzających wyposażona będzie w obudowy dźwiękochłonne oraz zainstalowana w zamkniętym pomieszczeniu. Eksploatacji oczyszczalni może towarzyszyć emisja substancji zapachowo-czynnych, zanieczyszczeń mikrobiologicznych. Powyższe uciążliwości zostaną ograniczone m. in.: poprzez wyposażenie wywiewek kanalizacyjnych z pompowni ścieków w filtry z węgla aktywnego, wykonanie zbiornika magazynowania i stabilizacji osadu jako obiektu zamkniętego. Nie przewiduje się ponadnormatywnego oddziaływania na stan powietrza poza granicami oczyszczalni. Planowane działania będą się znajdować poza obszarami chronionymi.

Działanie	Oddziaływanie
107. Budowa 2 zbiorników retencyjnych na rzece Czarna w miejscowości Zaczernie i Trzebownisko 111. Ochrona przeciwpowodziowa Gminy Tyczyn 79. Regulacja cieków wodnych w Stykowie wraz z modernizacją zbiornika retencyjnego	Budowa zbiorników spowoduje zmianę w powierzchniowej budowie geologicznej i strukturze użytkowania ziemi. Istnieje niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gruntów substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu na placu budowy. Aby je zminimalizować zaplecze budowy, na którym będzie parkował ten sprzęt powinno zostać zorganizowane na terenie utwardzonym i odwadnianym. Natomiast faza eksploatacji zbiorników nie będzie miała negatywnego wpływu na środowisko gruntowe, gdyż poza zwiększeniem zdolności retencyjnych w zlewni zbiornik będzie pozytywnie oddziaływał na położenie wód gruntowych w jego bezpośrednim otoczeniu. Budowę zbiorników retencji zalicza się do technicznych środków zwiększających zasoby wodne. Poprzez ich budowę dochodzi do zasilania zbiorników wód podziemnych. Przyczyniają się do podniesienia poziomu wód gruntowych w terenie przyległym, co zwiększa wilgotność gleb, a to z kolei zmniejsza erozję wietrzną gleb. Zmiany w krajobrazie najbardziej odczuwalne będą na etapie realizacji inwestycji. Spowodowane to będzie pojawieniem się sprzętu i maszyn potrzebnych do przeprowadzenia prac ziemnych. Negatywne oddziaływanie będzie chwilowe i ustanie wraz z zakończeniem prac i wypełnieniem zbiornika wodą oraz obsianiem trawą terenów przyległych. Po wybudowaniu wszelkich akwenów znacznie wzrasta poczucie atrakcyjności danego terenu. Po napełnieniu zbiornika stanie się on alternatywnym miejscem bytowania i obszarem korytarzowym dla występujących w okolicy roślin i zwierząt. Zbiorniki będą magazynować wodę i nawadniać okoliczne tereny w okresach suchych, regulować przepływ w okresach podwyższonych stanów wody, tym samym ograniczając negatywne skutki powodzi i suszy dla ludzi. Utworzenie tego zbiornika wodnego przyczyni się do wzrostu bioróżnorodności, powstania mozaiki środowisk, co pozytywnie wpłynie na liczebność gatunków oraz wzbogaci krajobraz doliny rzecznej. Kluczowe znaczenie będzie miało zastosowanie proponowanych zabiegów minimalizujących negatywne oddziaływanie, w tym przede wszystkim realizacja prac poza okresem lęgowym. Zbiornik powstanie poza obszarami chronionymi. Oddziaływania negatywne związane będą wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, są one bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustaną natychmiast po zaprzestaniu prac. Pozytywny trwały oddziaływaniem będzie możliwość stanowienia przez zbiornik istotnego obszaru dla lęgowych i migrujących ptaków wodnych i błotnych oraz cenną ostoję różnorodności biologicznej. Nowoutworzona powierzchnia lustra wody zbiornika spowoduje wzrost wilgotności powietrza. Będzie to pozytywnie oddziaływać na bytowanie zwierząt i roślin. W trakcie robót budowlanych wykorzystywany będzie sprzęt budowlany i środki transportu, stanowiące źródło hałasu i drgań, ustaną natychmiast po zaprzestaniu prac. Zadania związane z konserwacją rowów, urządzeń i budowli wodnych, regulacją cieków, odbudową kanałów itp. również mogą wiązać się z wystąpieniem chwilowych negatywnych oddziaływań z uwagi na prowadzenie wykopów (pogłębień) oraz przemieszczania mas ziemnych. Są to typowe prace melioracyjne prowadzone, zarówno w strefie brzegowej, jak i w samym korycie cieków oraz rowów. Prace te wiążą się z użyciem ciężkiego sprzętu budowlanego. Niemniej jednak niewielki odcinek cieków/rowów objęty zakresem prac oraz zakres prac ograniczony jedynie do zwiększenia przepustowości, a więc udroźnienia wybranego odcinka nie spowodują zmian charakterystyk hydrologicznych, hydromorfologicznych i hydrobiologicznych, w stopniu uniemożliwiającym osiągnięcie celu środowiskowego. Istotnym jest zaplanowanie prac w taki sposób, aby zminimalizować oddziaływania na jakość i zasobność wód oraz bioróżnorodność odcinka cieków/rowów poprzez m.in. stosowanie siatek zabezpieczających, ograniczenie prac w korycie cieków, stosowanie umocnień dna i brzegów z materiałów naturalnych, ograniczenie do minimum prostowania koryt oraz ograniczenie wygradzania cieków poprzez stosowanie zamknięć remontowych, zastawek itp. Prace związane z udrażnianiem cieków mogą wiązać się ze zniszczeniem siedlisk i stanowisk przyrodniczych lub miejsc rozrodu/bytowania poszczególnych gatunków zwierząt i roślin oraz chwilowym, negatywnym wpływem na wody i powierzchnię ziemi. Niniejsze zadanie będzie realizowane poza obszarami chronionymi. W czasie realizacji zadania należy stosować się do zapisów wynikających z Planów Zadań Ochronnych oraz zaleca się stosowanie: „Dobrych praktyk utrzymania rzek”, które powstały z inicjatywy Fundacji WWF Polska i Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej i które opisano w dalszej części prognozy. Warto zaznaczyć, że utrzymanie budowli przeciwpowodziowych pozytywnie wpłynie na bezpieczeństwo zabytków oraz zasobów naturalnych. Prace związane z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym będą miały pozytywny

Działanie	Oddziaływanie
	wpływ na życie ludzi, zwierząt a także rośliny w momencie nadmiernych opadów deszczu. Mając na uwadze charakter zadania oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji przedsięwzięcia, nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych, w tym nadmiernej eksploatacji zasobów wodnych. Prace powinny być wykonywane zgodnie ze sztuką budowlaną, przy jak najmniejszym zajęciu terenu – w pasie modernizowanego oraz przebudowywanego wału. Działanie nie będzie powodować zmiany stosunków gruntowo-wodnych, należy uznać, że planowane działania, w trakcie realizacji nie będą wykazywać znaczącego negatywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi oraz środowisko gruntowo – wodne. Prace realizacyjne oraz transport niezbędnych do wykonania prac elementów, będą wiązały się z krótkotrwałą emisją spalin, pyłu oraz hałasu, jednakże odbędą się w sposób możliwie najmniej inwazyjny. Budowa czy montaż urządzeń do gromadzenia wód opadowych będzie miało pozytywny wpływ na przeciwdziałanie suszy, jest to kluczowe rozwiązanie pomocne w niwelowaniu skutków deficytu wody. Retencjonowanie wody w zbiornikach na powierzchni ziemi czy też pod ziemią zapewni dostęp do wody w okresach suszy, która może być wykorzystywana w ogrodach czy też do spłukiwania toalet. Woda pochodząca z opadów winna być traktowana jako cenny surowiec, który należy wykorzystać jak najbliżej miejsca opadu. Ogromną zaletą retencji jest wykorzystywanie wody deszczowej w zakładach zużywających ponadprzeciętne ilości wody. Takim miejscem jest, np. myjnia samochodowa. Charakteryzuje się dużą powierzchnią zlewni dzięki czemu spora ilość wody zostanie zatrzymana w zbiorniku. Działania będą zmierzać do poprawy warunków klimatycznych, m. in. dzięki zadaniom związanym z małą retencją oraz rozwojowi błękitnej i zielonej infrastruktury. Działania nie będą wpływały negatywnie na ustanowione cele ochrony form ochrony przyrody, wręcz przeciwnie działania będą wpływać pozytywnie na stan środowiska przyrodniczego, a szczególnie na funkcjonowanie obszarów chronionych.
41. Kierunek działania 6.5 Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF 206. Budowa ścieżek rowerowych / ciągów pieszo-rowerowych na terenie Gminy Świlcza 255. Aktywna Mobilność - poprawa warunków i rozwój infrastruktury pieszo- rowerowej na terenie ROF	Realizacja zadania będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez zwiększenie bezpieczeństwa, poprawi bezpieczeństwo poruszania się po omawianym terenie. Działania przyczyni się do poprawy jakości powietrza. W trakcie wykonywania prac budowlanych i modernizacyjnych dróg rowerowych może dojść do zniszczenia szaty roślinnej. Roboty powinny być tak zaplanowane, aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac. Realizacja zadań wpłynie na usprawnienie ruchu drogowego, co bezpośrednio wpłynie na zmniejszenie emisji spalin i pyłów do powietrza, oddziaływanie to będzie długotrwałe. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza zmniejszy się obieg zanieczyszczeń w środowisku przez co mniej będzie trafiać ich do wód powierzchniowych i podziemnych. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Warto zaznaczyć, że chodniki będą budowane lub modernizowane wzdłuż istniejących już ciągów komunikacyjnych. Budowa ścieżek rowerowych przyczyni się dodatkowo do zmniejszenia zużycia zasobów (przez mniejsze zużycie paliw) oraz zmniejszenia hałasu komunikacyjnego. Ponadto pozwoli na skumulowanie ruchu turystycznego, do miejsc ku temu wyznaczonych, tym samym zmniejszy się ryzyko „dzikiej” turystyki mogącej zaburzać spokój dzikich gatunków. Realizacja przedsięwzięć polegających na budowie ciągu pieszo-rowerowego nie wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, gdyż nie stanowi ono przedsięwzięcia, które może znacząco oddziaływać na środowisko, niezależnie od sposobu realizacji (samodzielne przedsięwzięcie czy też przebudowa lub rozbudowa drogi) oraz umiejscowienia (w pasie drogowym, poza pasem drogowym, na obiekcie mostowym). Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją.

Działanie	Oddziaływanie
	Przeprowadzenie prac związanych z robotami budowlanymi w miejscu inwestycji nie wywrze jakiegokolwiek negatywnego wpływu na stan wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Lokalna skala prac budowlanych, ich krótkotrwały charakter oraz specyfika przedsięwzięcia nie będą stanowiły żadnego zagrożenia. Wszystkie prace będą wykonywane w porze dziennej. Cechować je będzie sprawność i efektywność. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Przewidywana ilość wykorzystania materiałów będzie normatywna dla potrzeb prowadzenia typowych robót drogowych. Realizacja zadania będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, przyczyni się bowiem do wyeksponowania przyrodniczych i krajobrazowych walorów gmin. Ponadto, dzięki uregulowaniu ruchu rowerowego w miejscu inwestycji zahamowana zostanie dewastacja oraz degradacja środowiska naturalnego wynikająca z nieuporządkowanego korzystania przez turystów i mieszkańców z przedmiotowych obszarów. Mając na uwadze charakter zadań oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych, w tym GZWP. Planowane działania będą realizowane z poszanowaniem obszarów cennych przyrodniczo, rozumianych jako formy ochrony przyrody, ostoje, siedliska przyrodnicze, miejsca rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową – zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa, planami zadań ochronnych itp. Przedmiotowe zadanie zalicza się do inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2023 poz. 977) dla których nie obowiązują zakazy ustanowione dla obszarów chronionego krajobrazu, parków krajobrazowych – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478).
186. Przebudowa stawu w Zgłobniu i dostosowanie do celów rekreacyjno – turystycznych	Przebudowa zbiornika małej retencji zakłada prace związane z jego odmuleniem, a także zagospodarowanie terenów m.in. utworzenie plaży, placu zabaw oraz siłowni zewnętrznej. Inwestycja ta będzie miała pozytywny wpływ na krajobraz, zamontowane zostaną np. urządzenia małej architektury, które wpiszą się w krajobraz. Zagospodarowanie okolicznych terenów wpłynie na ukierunkowanie i skanalizowanie ruchu oraz pośrednio wpłynie na zmniejszenie potencjalnego zanieczyszczenia, m.in. poprzez montaż pojemników na odpady. Realizacja przedsięwzięcia nie pogorszy stanu środowiska, polepszy natomiast warunki bytowania i rozrodu ryb, owadów, ptaków, ssaków, płazów i gadów, poprawi także warunki wilgotnościowe przyległego terenu. Oddziaływanie na klimat akustyczny wystąpi jedynie na etapie realizacji przedsięwzięcia, związane będzie z emisją hałasu z urządzeń wykorzystanych do prowadzenia prac pogłębiarskich i ustanie po jego zakończeniu. W celu zminimalizowania oddziaływań na środowisko przyrodnicze, w tym w szczególności na siedliska i gatunki chronione, prace prowadzone będą w porze dziennej. Oddziaływania te występowały będą jedynie w najbliższym otoczeniu prowadzonych prac. Wszelkie oddziaływania ustaną w pełni po realizacji prac. Należy je określić jako nieznaczne, tymczasowe i odwracalne. Działanie będzie prowadzone poza obszarami chronionymi.
248. Wzmacnianie potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF 249. Ochrona i wykorzystanie potencjału zabytków, jako dziedzictwa kultury na terenie ROF 258. Ochrona i rozwój potencjału dziedzictwa kulturowego na terenie ROF	Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego i w wyniku realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Zadania wpłyną pozytywnie na ludzi i zabytki poprzez zachowanie dziedzictwa kulturowego. Wszystkie zadania mają na celu wzmocnienie potencjału podmiotów działających na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego oraz służą zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej. Działania nie będą mieć wpływu na pozostałe komponenty środowiska.

14.1. Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko

Przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko określone zostały w §3 ust 1 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839 z późn. zm.).

Inwestycje traktowane jako mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko mogą być realizowane w ramach działań z zakresu:

- 1) budowy/rozbudowy infrastruktury drogowej;
- 2) budowy/rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz towarzyszącej;
- 3) budowy farm fotowoltaicznych;
- 4) ochrony przeciwpowodziowej.

Warto podkreślić, że na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach, których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności.

W przypadku, kiedy przedsięwzięcie zostanie zakwalifikowane jako wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko. W konsekwencji realizacja powyższych przedsięwzięć skutkować będzie poprawą stanu środowiska na danym terenie. Ponadto ich realizacja:

- posiada związek z rozwiązywaniem problemów ochrony środowiska na terenie gmin;
- służy wspieraniu zrównoważonego rozwoju;
- służy wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska.

14.2. Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody

Na terenie ROF występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000;
- Obszary chronionego krajobrazu;
- Rezerваты przyrody;
- Użytki ekologiczne;
- Pomniki przyrody.

Zgodnie z ustawą z dn. 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478) zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami. W obszarach Natura 2000 nie wprowadza się zakazów za pomocą aktów prawnych jak dla pozostałych obszarowych form ochrony przyrody, a ograniczenia realizacji pewnych inwestycji wynikają z zagrożeń i presji związanych z poszczególnymi przedmiotami ochrony oraz celów ochrony określonych dla każdego obszaru indywidualnie.

Na etapie oceny ogólnego dokumentu nie jest możliwe dokonanie oceny poszczególnych elementów zaprojektowanych działań z punktu widzenia wpływu na środowisko w związku z tym w prognozie wskazano jedynie możliwość oddziaływania, które powinno być określone szczegółowo oraz być przedmiotem odpowiednich uzgodnień i decyzji administracyjnych na etapie przygotowania poszczególnych inwestycji. Potencjalne negatywne oddziaływanie mogą zostać zminimalizowane poprzez uwzględnione potrzeby przedmiotów ochrony oraz wdrożone działania minimalizujące.

Analiza oddziaływań projektów priorytetowych nie wykazała bezpośredniego znaczącego negatywnego wpływu na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 (w tym na integralność i spójność sieci Natura 2000).

Działania będą prowadzone zgodnie z art. 45 ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478) oraz indywidualnych aktów prawa miejscowego, a także będą wynikały z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Wszelkie działania podejmowane zmierzające do poprawy jakości powietrza (tj. termomodernizacje budynków, wdrażanie OZE) a także adaptacji do zmian klimatu będą zdecydowanie pozytywnie wpływać na stan siedlisk gatunków w obszarach Natura 2000 objętych projektem Strategii.

Wszelkie działania określone w Strategii mają na celu poprawę środowiska naturalnego.

Biorąc pod uwagę, że pozostałe zadania wyznaczone w Strategii mają charakter ogólny, nie jest znana ich dokładna lokalizacja ani szczegóły techniczne. Jednak biorąc pod uwagę charakter zadań zakłada się, iż realizacji Strategii nie spowoduje negatywnego wpływu na obszary chronione. Pośrednio zadania będą miały pozytywny wpływ na wszystkie obszary chronione, w tym Natura 2000. Nastąpi poprawa stanu siedlisk pośrednio za sprawą działań związanych z podniesieniem jakości powietrza, zapobieganiem wystąpienia powodzi, rekultywacją terenów oraz ochroną bioróżnorodności.

Realizacja założeń projektu Strategii może wiązać się z wystąpieniem negatywnych oddziaływań, jednak będą one miały przeważnie charakter krótkoterminowy i chwilowy. Oddziaływania te będą polegały na emisji hałasu i spalin w związku z realizacją prac budowlanych, zagrożeniu zniszczenia lub zamurowywania siedlisk ptaków podczas termomodernizacji budynków, ograniczeniu powierzchni gleb w związku z prowadzeniem prac budowlanych, usuwaniu drzew i krzewów podczas realizacji inwestycji, płoszeniu zwierząt w trakcie wykonywania prac.

Działania z zakresu termomodernizacji, a także montażu ogniw fotowoltaicznych i kolektorów solarnych na budynkach (działania w zakresie rozwoju energetyki prosumenckiej), mogą potencjalnie stanowić zagrożenie dla chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. Dlatego przy tego typu pracach szczególną uwagę należy zwrócić na występowanie miejsc lęgowych jerzyków zwyczajnych (*Apus apus*) oraz wróbli (*Passer domesticus*) (objętych ścisłą ochroną gatunkową). W przypadku stwierdzenia stanowisk nietoperzy, należy prowadzić prace poza sezonem hibernacji (listopad – marzec). W przypadku stwierdzenia występowania miejsc lęgowych ptaków należy powstrzymać się od prowadzenia prac w sezonie lęgowym (od marca do sierpnia), aby nie doprowadzić do zniszczenia gniazd. Istotne jest również zamknięcie otwartych stropodachów ocieplonych materiałem sypkim i umieszczenie budek lęgowych w obrębie budynków. W obrębie obiektów, w których stwierdzono występowanie jerzyków konieczne jest wieszanie budek (skrzynek) lęgowych o specjalnej konstrukcji. Warto nadmienić, że prace prowadzone na budynkach, na których stwierdzono gniazdowanie jerzyków zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z 14 kwietnia 2004 r. wymagają zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Zgodnie z ww. ustawą obowiązuje zakaz niszczenia siedlisk i ostoi ptaków chronionych, w związku z tym każdy przypadek podjęcia prac skutkujących ograniczeniem dostępu jerzyków do miejsc ich regularnego występowania i rozrodu należy kwalifikować, jako niszczenie miejsc lęgowych i schronień tego gatunku. Oznacza to, że prace tego rodzaju mogą być prowadzone wyłącznie po uzyskaniu zezwolenia RDOŚ na odstąpienie od zakazu niszczenia siedlisk i ostoi ptaków. Planowane działanie może być realizowane przy zachowaniu przepisów odrębnych odnoszących się do ochrony środowiska i przyrody.

Należy pamiętać, że jeśli dojdzie do realizacji przedsięwzięć o określonym negatywnym znaczącym oddziaływaniu na środowisko, będą one poddane także odpowiedniej procedurze oceny oddziaływania oraz będą zgodne z aktami prawa miejscowego. Ponadto, zadania będą prowadzone mając na uwadze zasadę zrównoważonego rozwoju, w tym konieczność utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska.

Projekt dokumentu zakłada min. realizację inwestycji, które można zakwalifikować do inwestycji celu publicznego. Należą do nich przede wszystkim inwestycje drogowe, zagospodarowanie terenów czy budowę farmy fotowoltaicznej.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478) można stosować odstępstwo od zakazów dla realizacji wspomnianych inwestycji celu publicznego na terenie parków krajobrazowych. Podobnie w obszarach chronionego krajobrazu art. 24 ust. 2 pkt 3. ww. ustawy przewiduje odstępstwa od ustanowionych w nich zakazów.

Oddziaływania na Obszary Natura 2000

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478), na terenie obszarów Natura 2000, zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

1. pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
2. wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
3. pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Wyjątki, wyłączone z tych zapisów, zebrane zostały w art. 34, ww. ustawy.

Dla powyższych aktów istnieje możliwość odstępstwa od zakazów w sytuacji kolizji planowanych w projekcie dokumentu zadań z zakazami.

W niniejszej prognozie zwrócono uwagę na projekty oraz rodzaje inwestycji, które potencjalnie mogą oddziaływać na zasoby przyrodnicze, w tym także obszary Natura 2000. Jak już wspomniano, dokładna lokalizacja, jak również skala i technologia realizacji inwestycji objętych wsparciem nie są przedmiotem Programu, należy jednak zauważyć, iż część z nich będzie kwalifikować się do przedsięwzięć mogących znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z rozporządzeniem ws. przedsięwzięć. Dla powyższych inwestycji wymagane będzie, zatem przeprowadzenie indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko.

Dla inwestycji, które mogą być lokalizowane na obszarach Natura 2000 lub w ich sąsiedztwie powinno w ramach oceny oddziaływania zostać przeprowadzone szczegółowe rozpoznanie możliwych oddziaływań na integralność i przedmioty ochrony tych obszarów. Ocena oddziaływania na środowisko inwestycji powinna wykazać oddziaływania ich siłę oraz zaproponować w przypadku identyfikacji negatywnego oddziaływania warianty alternatywne. Jeżeli warianty alternatywne nie istnieją lub jeśli po ich zastosowaniu będą nadal wykazywane negatywne oddziaływania, ocena powinna zaproponować skuteczne rozwiązania minimalizujące lub kompensujące. W tym kontekście istotny jest fakt, iż obowiązujący system prawny nie dopuszcza realizacji inwestycji, które mogłyby znacząco oddziaływać na środowisko – w tym także na obszary Natura 2000 bez uprzedniego wnikliwego przeanalizowania potencjalnego wpływu. Na etapie oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć, inwestor będzie zobowiązany do przedstawienia właściwym organom wariantów alternatywnych, a jeśli nie będą one możliwe do realizacji, będzie można zastosować odstępstwo ustawowe, jeżeli zostanie wykazane, iż stanowi ono inwestycję celu publicznego. Zapisy ustawy o ochronie przyrody wskazują na indywidualne oceny oraz organy, które będą wydawać stosowne zezwolenia i decyzje. Biorąc pod uwagę cele oraz charakter zidentyfikowanych typów projektów można z dużym prawdopodobieństwem stwierdzić, iż część z nich będzie spełniać kryteria określone w powyższych zapisach ustawy (m.in. będą kwalifikowane jako inwestycje celu publicznego). W ramach przyszłych ocen oddziaływania na środowisko inwestycji, które będą oddziaływać na obszary Natura 2000 należy wykazać także ich zgodność z planami zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, ustanowionych zarządzeniami RDOŚ.

Oddziaływanie większości przedsięwzięć inwestycyjnych na siedliska objęte ochroną w ramach sieci ekologicznej Natura 2000 na terenie gmin nie będzie występowało, ze względu na lokalizację inwestycji na terenach zagospodarowanych lub w konkretnych obiektach.

Obszary Natura 2000 zajmują w większości fragmenty terenów leśnych, niezainwestowanych, przedsięwzięcia zlokalizowane są w odległości od chronionych terenów i nie będą bezpośrednio oddziaływać na środowisko przyrodnicze oraz na gatunki roślin i zwierząt znajdujące się pod ochroną.

Pozytywne pośrednie oddziaływanie na Obszary Natura 2000 będą miały zadania związane m.in. z termomodernizacją budynków, wdrażaniem OZE, rozwojem infrastruktury technicznej, tworzeniem elementów błękitno-zielonej infrastruktury. Potencjalne pozytywne oddziaływanie inwestycji związanych z rozwojem infrastruktury drogowej może przyczynić się do zmniejszenia ruchu oraz skanalizowania ruchu samochodowego.

W związku z powyższym nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania na Obszary Natura 2000. A ogół działań zaplanowanych w ramach Strategii przyczyni się do poprawy jakości środowiska na omawianym obszarze. Realizacja Strategii nie wpłynie negatywnie na cele i przedmioty ochrony.

W celu zminimalizowania oddziaływania na środowisko należy stosować zabezpieczenia i działania minimalizujące przeznaczone dla populacji ryb (np. przepusty, przepławki, prowadzenie prac poza terminami tarła). Należy także uwzględniać wariant lokalizacji, tak aby nie zajmować powierzchni siedlisk łukowych oraz starorzeczy. W przypadku prowadzenia działań w pobliżu siedlisk płazów należy pamiętać o uwzględnieniu terminów poza okresem ich rozrodu oraz w przypadku projektowania dróg zapewnić odpowiednie przejścia. Prace należy prowadzić poza siedliskami tych gatunków, a także w okresie poza lęgowym. Na etapie planowania prac należy zwrócić także uwagę, aby nie zagrażały one gatunkom migrującym. Istotne będzie także zwrócenie uwagi na prowadzenie działań w taki sposób, aby zminimalizować ryzyko płoszenia ptaków (należy stosować technologie ograniczające hałas, w terminach, kiedy występują najmniejsze koncentracje ptaków migrujących). Istotne będzie także zachowanie roślinności przybrzeżnej oraz zadrzewień i zakrzaczeń, aby zapewnione były właściwe schronienia i siedliska zapewniające bazę pokarmową. W związku z powyższym nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania.

Większość działań zaproponowanych w Strategii będzie miało wymierny efekt ekologiczny, będzie pozytywnie wpływać na jakość środowiska w perspektywie długoterminowej. Do tych działań będą należeć te zarówno z zakresu poprawy jakości powietrza tj. termomodernizacja budynków oraz wdrażanie OZE, a także rozwój komunikacji publicznej, budowa parkingów oraz budowy ścieżek rowerowych. Ww. działania będą mieć pośredni pozytywny wpływ na obszary chronione. Poprawa stanu środowiska nie będzie dotyczyć tylko poprawy jakości powietrza, ale także powiązanych z tym omawianych komponentów tj. woda, gleby. Zadania zaplanowane w Strategii nie będą miały negatywnego wpływu na wyznaczone cele ochrony.

Należy w planowaniu inwestycji uwzględnić wariantowanie lokalizacji z uwzględnieniem potrzeby zachowania ciągłości ekologicznej obszarów chronionych z innymi istotnymi dla zwierząt terenami (zachowanie zwartych drzewostanów). Ponadto należy uwzględniać przy rozbudowie i modernizacji dróg występowanie siedlisk łukowych.

Bezpośrednio na Obszarach Natura 2000 mogą zostać zrealizowane inwestycje związane z modernizacją już istniejącej sieci drogowej oraz sieci wodno-kanalizacyjnej a także rozbudową szlaków rowerowych i termomodernizacją budynków.

Zadania inwestycyjne, które mogą wkraczać na obszary Natura 2000 będą zlokalizowane wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych czy bezpośredniej zabudowy. Nie przewiduje się ingerencji w

przedmioty ochrony na terenie Obszarów Natura 2000. Wytyczenie ścieżek rowerowych przyczyni się do kompleksowego ukierunkowania ruchu turystycznego. Efektem projektów będzie rozbudowa istniejących i planowanych szlaków na omawianym terenie prowadzących do kanalizacji ruchu turystycznego.

W związku z tym nie przewiduje się żadnego bezpośredniego oddziaływania, również na cele ochrony. Działania zaplanowane w ramach Strategii będą miały pośredni pozytywny wpływ środowisko.

Oddziaływanie na Obszary Chronionego Krajobrazu

W stosunku do obszarów chronionego krajobrazu wprowadzane są zakazy zgodnie z art. 24 ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478) oraz indywidulanych aktów prawa miejscowego.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, zakazy ustanowione i obowiązujące na terenach parków krajobrazowych nie mają zastosowania do realizacji inwestycji celu publicznego, o których mowa w art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2021 poz. 741 z późn. zm.).

Na terenach OChK nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośredniego, pośredniego, wtórnego, skumulowanego, średnioterminowego, długoterminowego i stałego.

Działania wyznaczone w ramach Strategii będą miały pośredni pozytywny wpływ na funkcjonowanie Obszarów Chronionych. Założenia Strategii przewidują poprawę jakości środowiska przyrodniczego na omawianym terenie m.in. poprzez termomodernizacje budynków, wymianę źródeł ciepła a także wdrażanie OZE.

Zadania zaplanowane w ramach Strategii zaliczają się do inwestycji celu publicznego, w związku z tym wymienione powyżej zakazy nie obowiązują. Zadania zlokalizowane będą na terenach już zurbanizowanych, realizowane będą miejscowo (konkretne obiekty, centra miejscowości) lub liniowo (inwestycje związane z rozbudową ścieżek rowerowych oraz dróg). Inwestycje będą prowadzone, aby nie naruszać zakazów wyznaczonych dla tego obszaru oraz zostaną zastosowane działania minimalizujące ewentualne oddziaływania na środowisko. Przejściowe oddziaływania mogą dotyczyć głównie fazy przeprowadzania inwestycji i ustaną po jej przeprowadzeniu i uprzątnięciu terenu.

Wytyczenie ścieżek rowerowych przyczyni się do kompleksowego ukierunkowania ruchu turystycznego. Efektem projektów będzie rozbudowa istniejących i planowanych szlaków na omawianym terenie prowadzących do kanalizacji ruchu turystycznego.

Oddziaływania na rezerваты przyrody

W rezerwach przyrody obowiązują zakazy zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478) oraz indywidualnych aktów prawa miejscowego. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska może zezwolić na obszarze rezerwatu przyrody na odstępstwa od zakazów, po zasięgnięciu opinii regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Należy stwierdzić, że realizacja dokumentu nie przewiduje inwestycji, które miałyby znacząco negatywnie oddziaływać, w tym bezpośredniego, pośredniego, wtórnego, skumulowanego, średnioterminowego, długoterminowego i stałego. Nie będą zatem łamane zakazy ustanowione dla ochrony w/w terenów a także nie przewiduje się wpływu na ich cele ochrony.

Działania wyznaczone w ramach Strategii będą miały pośredni pozytywny wpływ na funkcjonowanie rezerwatów przyrody. Założenia Strategii przewidują poprawę jakości środowiska przyrodniczego na omawianym terenie m.in. poprzez termomodernizacje budynków a także wdrażanie OZE. Duże znaczenie mają działania, których założeniem jest zachowanie naturalności ekosystemów i bioróżnorodności, a także wszelkie inne działania sprzyjające ochronie zasobów, jak i poprawie stanu środowiska.

Wytyczenie ścieżek rowerowych przyczyni się do kompleksowego ukierunkowania ruchu turystycznego. Efektem projektów będzie rozbudowa istniejących i planowanych szlaków na omawianym terenie prowadzących do kanalizacji ruchu turystycznego.

Działania związane z ochroną bioróżnorodności będą miały pozytywny wpływ na zwierzęta i rośliny oraz na obszary prawnie chronione, poprzez ochronę i wsparcie różnorodności biologicznej omawianego terenu. Zaś długofalowo inwestycje z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury ukierunkowane są na przystosowanie do zmian klimatu a także zapobiegania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi. W wyniku realizacji zaplanowanych działań upatruje się głównie pozytywnego, długoterminowego oddziaływania na środowisko, w tym na różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, obszary chronione, w tym obszary Natura 2000.

Oddziaływania na użytki ekologiczne

Na terenie użytków ekologicznych obowiązują zakazy zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz.1478) oraz indywidualnych aktów prawa miejscowego.

W związku z realizacją zadań wymienionych w Strategii, na omawianym terenie, nie dojdzie do negatywnego oddziaływania na użytki ekologiczne.

Oddziaływania na pomniki przyrody

Dla pomników przyrody obowiązują zakazy zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478) oraz indywidualnych aktów prawa miejscowego.

W wyniku przeprowadzenia prac inwestycyjnych na omawianym terenie istniejące pomniki przyrody nie będą narażone na łamanie zakazów wprowadzonych w celu ich ochrony. Działania inwestycyjne prowadzone będą poza obszarem lokalizacji pomników przyrody.

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu mają także bezpośredni wpływ na florę oraz faunę. Wpływają one na zasięg występowania poszczególnych gatunków, ich cykle rozrodcze i interakcje ze środowiskiem naturalnym, a w przypadku roślin także na okresy wegetacji. Ocieplenie się klimatu spowoduje migracje gatunków – gatunki preferujące chłodniejsze temperatury zostaną wyparte przez gatunki ciepłolubne. Część tych gatunków będzie uznana za gatunki inwazyjne wypierające rodzimą florę i faunę. Przekształcenia siedlisk na skutek zmian klimatycznych mogą dotknąć także warunków wodnych – obniżenie się poziomu wód gruntowych może spowodować stopniowy zanik siedlisk o dużej wilgotności. Najważniejszym elementem adaptacji do zmian klimatycznych będzie, w przypadku siedlisk, zachowanie bioróżnorodności oraz zrównoważona gospodarka leśna uwzględniająca zmiany klimatyczne oraz ich efekty. Kluczowym elementem będzie utrzymanie obszarów wodno-błotnych oraz ich odtwarzanie w miejscach posiadających odpowiednie warunki.

W ramach adaptacji do zmian klimatu zaleca się:

- utrzymanie zagrożonych siedlisk i ich odtwarzanie wszędzie tam, gdzie jest to możliwe – dotyczy to szczególnie obszarów wodno-błotnych,
- regulowanie wpływu klimatu poprzez wykorzystywanie odpowiednich ekosystemów,
- wpływ na mikroklimat przez zachowanie oraz tworzenie nowych zalesień i obszarów zielonych,
- zwiększanie naturalnej retencji wodnej,
- uwzględnianie zagrożeń związanych ze zmianami klimatycznymi w dokumentach planistycznych,
- odpowiednia gospodarka leśna, z naciskiem na odpowiedni dla siedliska skład gatunkowy.

14.3. Korytarze ekologiczne

Przez omawiany teren przebiegają korytarze ekologiczne Nizina Sandomierska oraz Roztocze-Pogorze Przemyskie.

Obszar obejmujący ww. korytarze ekologiczne składa się zarówno z terenów leśnych i rolniczych, ale także częściowo z zwartej zabudowy mieszkaniowej, dróg oraz linii kolejowych.

W związku z powyższym istnieje ryzyko powstawania negatywnych oddziaływań z planowanymi działaniami związanymi z budową/przebudową/modernizacją dróg na omawianym terenie.

W celu minimalizacji negatywnych oddziaływań zadań związanych z rozwojem infrastruktury drogowej najczęściej stosuje się przejścia dla zwierząt a także dostosowując istniejące obiekty inżynierskie do pełnienia funkcji przejść dla zwierząt. Mogą być poprowadzone pod powierzchnią drogi, nad drogą bądź po drodze. W celu ograniczenia śmiertelności zwierząt stosuje się ogrodzenia ochronne dostosowane do lokalnie występujących gatunków. Ponadto, m.in. zaleca się stosowanie transparentnych ekranów akustycznych, wprowadzenie ograniczeń prędkości, wprowadzenie oświetlenia o niskiej emisji barw niebieskich i promieniowania UV a także stosowanie szczelnych pokryw studni i ogrodzeń ochronnych wokół obiektów odwadniających.

Do zadań pozytywnie oddziałujących na prawidłowe funkcjonowanie korytarzy ekologicznych należą te związane z zwiększaniem świadomości mieszkańców, rozwojem gospodarki wodno-ściekowej, w tym ujęć wód.

14.4. Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta

Realizacja zapisów Strategii w przypadku typowych działań inwestycyjnych w rozbudowy dróg, tworzeniem parkingów a także budową nowych ścieżek rowerowych może powodować wystąpienie negatywnych, bezpośrednich, chwilowych oddziaływań na środowisko przyrodnicze. Oddziaływania te związane będą głównie z zajmowaniem terenów cennych przyrodniczo, stanowiących biotop roślin i zwierząt (długoterminowe) oraz z etapem realizacji budowy (krótkoterminowe). W ich efekcie powinno nastąpić zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach, glebie oraz powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin. Dzięki utrzymaniu walorów przyrodniczych pozytywne oddziaływania dotyczyć będą także klimatu oraz adaptacji do zmian klimatycznych.

Możliwe oddziaływania negatywne na przyrodę i różnorodność biologiczną będą miały związek z realizacją planowanych inwestycji m.in. poprawą efektywności energetycznej z uwzględnieniem OZE oraz rozwiązań infrastrukturalnych np. budowa dróg, budowa sieci wodno-kanalizacyjnej oraz tras rowerowych. Oddziaływania te związane będą głównie z etapem realizacji budowy (krótkoterminowe).

Prace budowlane mogą wpływać bezpośrednio i negatywnie na bioróżnorodność, ponieważ może dojść do ingerencji danego terenu, na którym planuje się inwestycję. Ponadto, może dojść do tworzenia barier w migracji zwierząt, zmianę warunków siedliskowych oraz wycinkę drzew i krzewów. Będą to jednak oddziaływania chwilowe.

Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych z rozbudową sieci drogowej można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach, których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Szerokość strefy oddziaływania drogi na strukturę, skład i kluczowe procesy ekologiczne kształtujące dane siedlisko uzależniona jest od m.in. dyspersji biogenów, zanieczyszczeń i wrażliwości siedlisk.

Negatywne skutki funkcjonowania ciągów komunikacyjnych to:

- utrudnienie przemieszczania się zwierząt i roślin;
- wypadki i kolizje drogowe z dzikimi zwierzętami;
- zniszczenie siedlisk w zasięgu przebiegu i oddziaływania drogi;
- przekształcanie terenu przyległego do drogi (osiedlanie się człowieka wzdłuż dróg);
- ekspansja gatunków obcych na danym terenie, związanych z człowiekiem.

Działania związane z ochroną bioróżnorodności będą miały pozytywny wpływ na bioróżnorodność, w tym na zwierzęta i rośliny oraz na obszary prawnie chronione, poprzez ochronę i wsparcie różnorodności biologicznej omawianego terenu. Zaś długofalowo inwestycje z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury ukierunkowane są na przystosowanie do zmian klimatu a także zapobiegania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi. W wyniku realizacji zaplanowanych działań upatruje się głównie pozytywnego, długoterminowego oddziaływania na środowisko, w tym na różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, obszary chronione, w tym obszary Natura 2000.

Realizacja zadań związana z rozwojem błękitno-zielonej infrastruktury przyczyni się do zwiększanie areału terenów przepuszczalnych, co doprowadzi do wzrostu udziału terenów biologicznie czynnych i przepuszczalnych. Działania będą wpływać pośrednio pozytywnie i długoterminowo na stan zasobów wód powierzchniowych. Ponadto, dzięki rozwojowi błękitno-zielonej infrastruktury zwiększy się różnorodność biologiczna. Działania będą polegać m.in. na zbieraniu deszczówki, wykonywaniu łąk kwietnych, zmianie powierzchni nieprzepuszczalnej na przepuszczalną oraz zakładaniu ogrodów deszczowych, co przełoży się na lepszą kondycję roślin, zwiększenie bioróżnorodności i zapobieganie

zmianom mikroklimatu, ograniczenie zjawiska „miejskiej wyspy ciepła”. Budowa zbiorników do magazynowania wód opadowych pozwoli na późniejsze wykorzystanie jej w okresach suszy, do nawadniania terenów.

Przed rozpoczęciem prac związanych z termomodernizacją budynków zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. Ekspertyzę powinna wykonać osoba merytorycznie związana z ornitologią (ptaki) i chiropterologią (nietoperze). W przypadku konieczności zniszczenia podczas prac budowlanych siedlisk ptaków objętych ochroną, należy uzyskać zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, przy jednoczesnym zapewnieniu zastępczych miejsc lęgowych np.: poprzez zawieszenie budek lęgowych dla ptaków i budek lub schronów dla nietoperzy. Poza tym termin i sposób wykonania prac należy dostosować do okresów lęgowych zwierząt.

Działania wyznaczone w projekcie Strategii nie wpłyną negatywnie na drożność migracyjną i ekologiczną korytarza rzecznego. Zapewnienie wykwalifikowanego nadzoru przyrodniczego oraz dostosowanie terminu prowadzenia ewentualnych przyszłych planowanych prac do okresów aktywności fauny i wegetacji flory zapewni zminimalizowanie negatywnego wpływu inwestycji na korytarze ekologiczne i migracyjne w rejonie obszaru przedsięwzięcia.

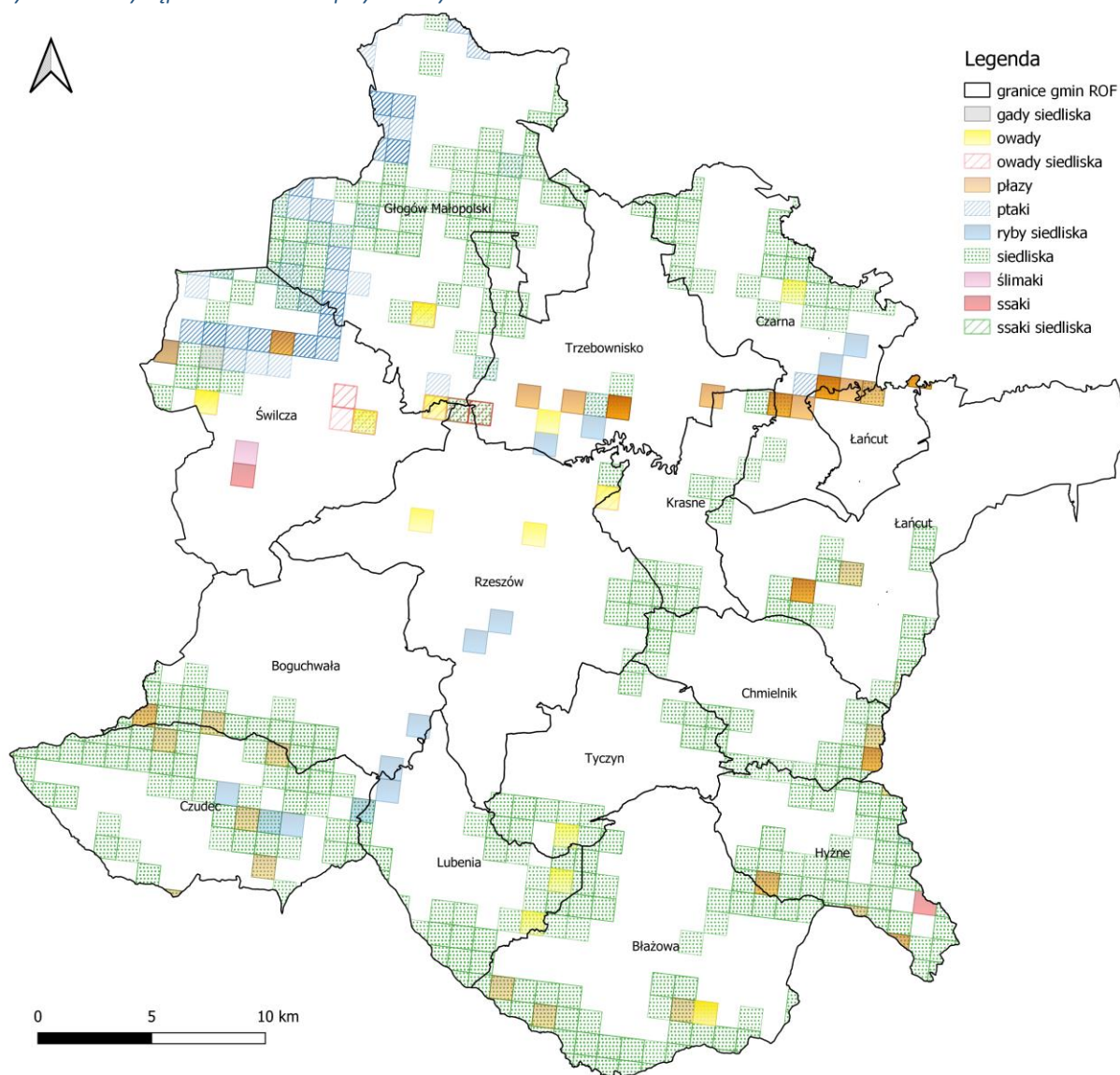
Rozwój inwestycji liniowych takich jak infrastruktura drogowa może przyczynić się do zmniejszenia drożności korytarza ekologicznego szczególnie w przypadku grodzienia dróg kołowych. W przypadku budowy nowej infrastruktury drogowej a także w przypadku budowy sieci tras rowerowych poprowadzonych w nowym śladzie należy uwzględnić rozmieszczenie chronionych elementów przyrody tj. siedlisk chronionych, stanowisk chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt. Planowane trasy należy poprowadzić poza wskazanymi elementami lub zastosować adekwatne działania minimalizujące wynikające z dokumentacji środowiskowej.

Efekt bariery tworzony przez wygrodzienia wzdłuż dróg kołowych należy zminimalizować przez budowę przejść dla zwierząt lub dostosowując istniejące obiekty inżynierskie do pełnienia funkcji przejść dla zwierząt.

Nie przewiduje się działań, które mogłyby naruszyć drożność i funkcjonowanie ekologicznych korytarzy lądowych i wodnych. W ramach przebudowy istniejącej infrastruktury technicznej, np. dróg w razie konieczności przewiduje się m.in. budowę przejść dla zwierząt, budowę przepustów wodnych. Działania te będą ukierunkowane na zniesienie lub ograniczenie barier dla przemieszczania się zwierząt.

Zgodnie z Geoseriwsem GDOŚ na poniższym rysunku przedstawiono występowanie zasobów przyrodniczych na terenie ROF.

Rysunek 18 Występowanie zasobów przyrodniczych na terenie ROF

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

14.5. Ludzie

Realizacja Strategii zakłada zrównoważony rozwój regionu z jednoczesną poprawą stanu środowiska. Działania realizowane w ramach, w perspektywie średnio i długoterminowej wpłyną pozytywnie na zdrowie ludności, jakość oraz komfort ich życia, ale przede wszystkim będą one związane z poprawą jakości powietrza, wód, gleb i środowiska przyrodniczego.

Jednym z ważnych elementów będzie rozwój infrastruktury technicznej (drogi, sieć wodno-kanalizacyjna oraz parkingów park&ride oraz bike&ride). Podjęcie ww. działań pozwoli na zaspokojenie potrzeb mieszkańców, a także zmniejszy negatywny wpływ na środowisko, zarówno w sposób pośredni i bezpośredni.

Ograniczenie zużycia konwencjonalnych źródeł energii bezpośrednio może się przyczynić do zmniejszenia zachorowań powodowanych złą jakością powietrza atmosferycznego. Pozytywny wpływ na zdrowie ludzi, a także ich finanse będą miały działania związane ze zwiększeniem efektywności energetycznej. Dodatkowo termomodernizacja wpłynie pozytywnie na poprawę komfortu cieplnego mieszkańców.

Oddziaływaniami negatywnymi dla mieszkańców, znajdujących się w najbliższym sąsiedztwie obszarów objętych inwestycjami, będą prace remontowo-budowlane. Będzie to związane z użyciem maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji) oraz utrudnieniami komunikacyjnymi. Oddziaływania te będą bezpośrednie, krótkotrwałe i odwracalne, jak również ustaną po zakończeniu robót. Negatywne odczucia wśród mieszkańców mogą budzić utrudnienia związane z organizacją ruchu.

Nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania na ludzi ich zdrowie i bezpieczeństwo.

14.6. Powietrze atmosferyczne

Pozytywne oddziaływanie na stan jakości powietrza związane będzie przede wszystkim ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń. Obniżenie ładunku emisji zanieczyszczeń nastąpi poprzez realizację inwestycji takich jak: podnoszenie efektywności energetycznej w budynkach oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Główną przyczyną emisji ze źródeł komunikacyjnych jest duże natężenie ruchu indywidualnego pojazdów. Do niwelacji tego problemu przyczynią się budowy dróg, które pozwolą na upłynnienie ruchu. Stworzenie infrastruktury umożliwi rozwój na rzecz zrównoważonej mobilności oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza. Ponadto, nowe parkingi pozwoli podróżującym na pozostawienie rowerów/samochodów w dogodnej lokalizacji oraz przesiadkę do komunikacji publicznej. Działania mające na celu zwiększenie liczby miejsc postojowych poprzez budowę parkingów strategicznych przekładają się na zwiększenie wydajności układu transportowego, w tym przede wszystkim popularyzację transportu zbiorowego, dzięki czemu skraca się czas dojazdu. Budowa parkingu przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza, drgań i hałasu poprzez ograniczenie podróży samochodami osobowymi. Realizowane działania poprawi więc płynność ruchu i ograniczy negatywny wpływ transportu na środowisko naturalne.

Pozytywny, bezpośredni i stały wpływ na powietrze atmosferyczne i klimat będą miały zadania typowo inwestycyjne tj. termomodernizacja obiektów oraz rozbudowa systemu ścieżek rowerowych. Głównym zagrożeniem powietrza atmosferycznego jest niska emisja z instalacji grzewczych budynków. Termomodernizacja budynków pozwoli na znaczące ograniczenie zużycia materiału opałowego niezbędnego do ogrzania obiektu. W konsekwencji wpłynie to na redukcję emisji szkodliwych zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego. Przeprowadzone prace termomodernizacyjne budynków, dzięki zmniejszeniu zapotrzebowania na energię cieplną, minimalizują emisję zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł spalania energetycznego. W okresie realizacji przedsięwzięć będą miały miejsce uciążliwości związane z emisją do powietrza substancji z procesu spalania paliw w silnikach maszyn budowlanych i pojazdów transportowych, prac montażowych. Powyższe emisje będą miały charakter okresowy i odwracalny, a uciążliwości z nimi związane ustaną wraz z zakończeniem prac budowlanych.

Poprawa dostępności infrastruktury drogowej wpłynie na ograniczenie wtórnej emisji substancji pyłowych emitowanych do powietrza w wyniku unosu z nawierzchni dróg. Również organizacja ruchu może mieć pośrednio pozytywny wpływ na stan jakości powietrza. Znaczący wpływ na jakość powietrza ma zastępowanie tradycyjnych środków lokomocji przez korzystanie ze ścieżek rowerowych.

Oddziaływania negatywne w głównej mierze mają charakter przejściowy i związane są z fazą realizacyjną planowanych inwestycji. Potencjalne negatywne oddziaływanie na powietrze mogą mieć inwestycje drogowe. Źródłem negatywnego oddziaływania infrastruktury drogowej jest zarówno jej budowa jak i eksploatacja. Faza budowy związana jest z emisją spalin z maszyn budowlanych oraz emisją substancji pyłowych, których źródłem jest głównie unos z powierzchni pyłących. Charakter tych oddziaływań będzie lokalny i krótkotrwały, tj. do czasu zakończenia robót budowlanych. Eksploatacja nowo powstałych dróg spowoduje emisję zanieczyszczeń związaną ze wzrostem natężenia ruchu w tych lokalizacjach.

Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych jak i kolektorów słonecznych na budynkach użyteczności publicznej oraz mieszkalnych nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zmniejszenia zapotrzebowania na energię ze źródeł nieodnawialnych i wzrostu efektywności energetycznej budynków, przez co przyniesie pośrednie pozytywne, długoterminowe oddziaływania na zwierzęta, ludzi, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, oraz zasoby naturalne. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych czy kolektorów słonecznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (m.in. jerzyki, jaskółki, wróble). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Okres lęgowy większości

ptaków w Polsce przypada w terminie od 1 marca do 15 października. Należy jednak zaznaczyć, iż dla niektórych gatunków ptaków okres lęgowy przypada w innym okresie np. dla wróbli – od lutego/marca do sierpnia, a jerzyków od maja do sierpnia. Ponadto w poszczególnych latach okresy lęgowe dla konkretnych gatunków ulegają nieznacznym przesunięciom, w zależności od panujących warunków pogodowych. Negatywnego oddziaływania można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków. Problem będzie dotyczył głównie ptaków i owadów a zależny będzie w znacznej mierze od lokalizacji inwestycji fotowoltaicznych. Montaż instalacji fotowoltaicznych w korelacji z elektryfikacją transportu samochodowego, pozwoli na drastyczne ograniczenie emisji spalin wzdłuż ciągów komunikacyjnych, dając tanie źródło napędu oraz pozwalając na stopniową rezygnację z płynnych paliw kopalnych, których wydobywanie może być niebezpieczne dla różnorodności biologicznej, a spalanie powoduje m.in. smog, choroby i pogłębianie się ocieplenia klimatu.

Montaż pomp ciepła może wiązać się z chwilową emisją hałasu, ale będzie ograniczona do powierzchni ziemi. Konieczne jest także wyznaczenie odpowiedniego miejsca, najlepiej w odizolowanym od użytkowej części budynku pomieszczeniu. W miejscu działania pompy nie są emitowane żadne zanieczyszczenia, a emisję spalin w elektrowniach węglowych można obecnie dużo lepiej kontrolować. Obecnie, aby ograniczyć do minimum wpływ pompy ciepła na środowisko, należy stosować rozwiązanie hybrydowe polegające na integracji PC z instalacją fotowoltaiczną (czyli panelami PV), która jako OZE wyprodukuje "zieloną energię" nie tylko do zasilania pomp sprężarkowych, ale także urządzeń i sprzętów wykorzystywanych w domu. Dobrze zaprojektowany i wykonany system oparty na PC i PV eliminuje emisję dwutlenku węgla oraz innych zanieczyszczeń do atmosfery. Wśród zagrożeń środowiskowych w przypadku powietrznych pomp ciepła wymieniana jest również emisja hałasu, która może mieć wpływ na bezpośrednie otoczenie człowieka. Odpowiednie usytuowanie jednostki zewnętrznej powietrznej pompy ciepła, średnice kanałów powietrznych, czy też zastosowanie odpowiednio długich i elastycznych rur przyłączanych zapewni prawidłowe funkcjonowanie instalacji oraz eliminację hałasu. Najważniejsze jest, aby zastosować się do wytycznych producenta.

Montaż oraz eksploatacja pompy ciepła gruntowej wiąże się z ingerencją w grunt. Pompy z kolektorem pionowym mogą wymagać dopełnienia pewnych formalności wynikających z wymagań ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze. Dotyczy to sytuacji, gdy wykonuje się otwory na obszarach górniczych albo poza nimi o głębokości powyżej 30 m w celu wykorzystania ciepła ziemi. Wtedy - zgodnie z wymaganiami ustawy - konieczne jest sporządzenie projektu robót geologicznych, który podlega zgłoszeniu staroście.

Poprawa efektywności energetycznej poprzez inteligentne zarządzanie energią oraz wykorzystanie różnego rodzaju OZE zmniejszy zapotrzebowanie na surowce, co ograniczy ingerencję ludzką w środowisko oraz znacznie zmniejszy emisję spalin, w tym gazów cieplarnianych.

14.7. Klimat

Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju w tym także dla Polski. Wysiłki na rzecz dostosowania się do skutków zmian klimatu powinny być zatem podejmowane jednocześnie z realizowanymi przez Polskę działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych.

„Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” został opracowany z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyka związanego ze zmianą klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jakie niosą działania adaptacyjne mogące mieć wpływ nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również na wzrost gospodarczy. Realizacja ustaleń niektórych zaproponowanych działań może mieć wpływ na mikroklimat. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii powinien uwzględniać pogorszenie warunków wiatrowych (długie okresy bezwietrznej pogody, lub krótkotrwałe okresy z wiatrami o sile huraganu). W przypadku energii słonecznej można spodziewać się poprawy warunków w lecie ze względu na wydłużone okresy pogody słonecznej i zmniejszenie w zimie ze względu na dłuższe okresy z zachmurzeniem. W zakresie upraw roślin energetycznych kluczowy będzie rozwój nowych gatunków roślin, bardziej odpornych na zmienne warunki pogodowe oraz innowacyjnych technik upraw do wykorzystywania w bardzo suchym oraz wilgotnym środowisku. Zmiany klimatu będą miały różnorodny wpływ na sektor energetyczny, uwzględniając w szczególności prognozowane wahanie średniej temperatury. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do warunków zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii.

Ochrona różnorodności biologicznej w kontekście zmian klimatu jest niezmiernie ważnym zagadnieniem, ponieważ problem utraty bioróżnorodności narasta wraz z postępującymi zmianami klimatu. Z punktu widzenia ochrony siedlisk najistotniejsze są działania związane z utrzymaniem obszarów wodno-błotnych i ich odtwarzaniem wszędzie tam, gdzie jest to możliwe. Jednocześnie istotne będą działania sprzyjające prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej w warunkach zmian klimatu, jak również przygotowaniu ekosystemów leśnych na zwiększoną presję wynikającą z nasilenia ekstremalnych zjawisk pogodowych, m.in. okresów suszy, fal upałów, gwałtownych opadów deszczu, porywistych wiatrów.

Zmiany klimatyczne będą prowadziły do zmniejszenia zasobów przestrzeni dostępnej dla danego typu prowadzonej lub planowanej działalności – m.in. wzrost ryzyka osuwiskowego, nasilenie procesów erozji wodnej i wietrznej, deficyt wody, podniesienie, a także obniżenie poziomu wód gruntowych. Zmiany klimatu w kontekście przestrzennym oddziałują na cały kompleks problemów zagospodarowania przestrzennego.

Niewłaściwa gospodarka przestrzenna, w szczególności inwestowanie na terenach zagrożonych, w tym w strefach zalewowych rzek oraz zbyt niska pojemność retencyjna naturalna jak i sztucznych zbiorników, nie tylko w dolinach rzek, ogranicza skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Istnieje ryzyko, że w przyszłości zjawiska te będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Wyniki przeanalizowanych scenariuszy wskazują na zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych wywołanych silnymi opadami mogących powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna. Przewidywane zmiany klimatyczne i związany z nimi wzrost częstotliwości i intensywności susz w rolnictwie spowodują wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień. Z obliczeń prognostycznych wartości niedoborów wody w glebie dla wybranych roślin wynika, że następuje ciągły proces przesuszania się gleby i zwiększania zagrożenia suszą. Geograficznie problem ten może w większym stopniu dotknąć województwa śląskiego. Obok suszy także intensywne opady stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej. W związku ze wzrostem częstości występowania intensywnych opadów w okresie letnim, można oczekiwać zwiększenia potrzeb odwadniania. Przeprowadzone analizy wskazały, że należy oczekiwać zwiększenia częstości lat ze stratami plonów wynikających z niekorzystnego przebiegu pogody.

Część działań ujętych w Strategii będzie charakteryzowała się zarówno oddziaływaniami pozytywnymi lub neutralnymi w odniesieniu do zmian klimatu. Działanie obejmujące przebudowę i remonty dróg, obok bezpośredniej i długotrwałej poprawy stanu powietrza w zakresie ilości emitowanych zanieczyszczeń (na skutek upłynnienia ruchu, skutkującego mniejszym spalaniem paliw) powodują z reguły przeniesienie negatywnego oddziaływania z jednego miejsca w inne (z terenów zabudowanych na tereny zlokalizowane poza terenami zabudowanym, które wcześniej charakteryzowały się o wiele lepszymi warunkami aerosanitarnymi). Ponadto zmiany pokrycia powierzchni ziemi bezpośrednio wpływają na mikroklimat. Ich zwiększenie pogarsza lokalnie mikroklimat, tworząc tzw. wyspy ciepła.

Adaptacja do zmian klimatu

Zgodnie z analizami wykonanymi na potrzeby projektu KLIMADA²⁸, zamieszczonymi w Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, na przestrzeni następnych lat warunki klimatyczne Polski zmienią się. Przewidywane jest zwiększenie się ilości dni z temperaturą powyżej 25°C oraz zmniejszenie się ilości dni z temperaturami poniżej 0°C. Efektem tego może być ograniczenie zapotrzebowania na energię potrzebną do ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych, co jednocześnie spowoduje ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Zwiększenie się ilości dni upalnych, może z kolei spowodować wzrost zapotrzebowania na energię (urządzenia klimatyzacyjne). Większa ilość dni słonecznych przyczyni się natomiast do polepszenia się warunków słonecznych, wyjątkowo ważnych przy korzystaniu z energii odnawialnej. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań temperatur oraz zapotrzebowania energetycznego, wdrożenie rozproszonych, niskoemisyjnych źródeł energii oraz wykorzystywanie energii odnawialnej.

14.8. Zabytki oraz dobra materialne

Działania wyznaczone w projekcie Strategii mają w większości neutralne lub pozytywne oddziaływanie na dobra materialne i zabytki. Zadania inwestycyjne w zakresie infrastruktury komunikacyjnej bezpośrednio wpłyną pozytywnie na występujące w bliskim sąsiedztwie tych terenów zabytki nieruchome, poprzez minimalizację występowania drgań spowodowanych złym stanem technicznym nawierzchni lub szlaku. Prowadzenie założonych działań infrastrukturalnych w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów zabytkowych (zabytków nieruchomych, stanowisk archeologicznych) będzie wymagało od inwestora uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków postępowania i właściwego zabezpieczenia na etapie wykonywania robót budowlanych.

Wszelkie działania związane z ochroną i rozwojem dziedzictwa kulturowego powodują zazwyczaj pośredni pozytywny wpływ na wartość zmodernizowanych obiektów i możliwość zwiększenia wpływów finansowych wynikających ze świadczonych w nich usług. Pośrednio oddziałują także na nieruchomości znajdujące się w ich sąsiedztwie. Pozytywny wpływ na dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra materialne ma również zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza, co wpłynie na poprawę ich stanu technicznego. Zanieczyszczenia pyłowe, które są emitowane z kominów budynków mieszkalnych z sektora indywidualnego jak i zbiorowego osiadając na zabytkach i dobrach materialnych powodują ich niszczenie.

²⁸ Projekt KLIMADA to opracowanie i wdrożenie strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu

Negatywne, bezpośrednie i chwilowe oddziaływania na zabytki oraz dobra materialne mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji zadań inwestycyjnych lub wówczas, gdy działanie dotyczyć będzie obiektów objętych ochroną kulturową lub historyczną. Negatywne oddziaływania wiążą się z możliwym spadkiem wartości nieruchomości (budynków i gruntów) z uwagi na niepożądane sąsiedztwo nowych inwestycji, które w opinii społecznej pogarszają atrakcyjność (krajobrazową i funkcjonalną) danego miejsca i odwrotnie na wzrost wartości nieruchomości wpływa lokalizacja i dostęp do obiektów zabytkowych, cennych obszarów przyrodniczych, jak i środków komunikacyjnych.

Nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania na dziedzictwo kulturowe, zabytki, dobra materialne.

W chwili przygotowania niniejszego opracowania brak jest możliwości stwierdzenia, które z zadań inwestycyjnych będą prowadzone w pobliżu obiektów chronionych i czy ich zakres prac spowoduje zniszczenie lub degradację danego obiektu historycznego. Konsekwencją realizacji zadań inwestycyjnych będzie dbałość o walory historyczno-kulturowe poprzez zastosowanie takich rozwiązań projektowych, aby środowisko kulturowe nie zostało zdegradowane.

Reasumując, działania wyznaczone w ramach projektu Strategii przyczynią się do ochrony wartości kulturowych i pozytywnego wpływu na zabytki i stanowiska archeologiczne.

14.9. Zasoby naturalne

Pozytywny wpływ na powierzchnię ziemi przyniesie ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza, które migrują do gleb. Oddziaływania pozytywne wystąpią również w sektorze surowcowym. Poprawa efektywności energetycznej poprzez inteligentne zarządzanie energią oraz wykorzystanie różnego rodzaju OZE zmniejszy zapotrzebowanie na surowce.

Z dokonanej analizy wynika, że na etapie realizacji zadań typowo inwestycyjnych wyznaczonych będą wykorzystywane zasoby naturalne tj. woda oraz gleba. Największe zużycie surowców naturalnych będą generowały inwestycje związane z budową/przebudową infrastruktury drogowej, dlatego działania te mogą wiązać się z krótkotrwałym negatywnym i bezpośrednim oddziaływaniem na ten komponent środowiska. Nieuniknionym negatywnym oddziaływaniem na zasoby naturalne będzie trwałe zajęcie terenów biologicznie czynnych pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych. Wielkość zapotrzebowania będzie wynikała jednak z rodzaju inwestycji i zastosowanej technologii. Na etapie sporządzania niniejszej Prognozy nie jest możliwe oszacowanie wielkości zużytych zasobów, jednak mając na względzie lokalny charakter zaplanowanych inwestycji oraz stosowane rozwiązania proekologiczne nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na ten komponent środowiska.

Pozytywnym długoterminowym i skumulowanym oddziaływaniem będzie minimalizacja zużycia zasobów naturalnych (w szczególności węgla, wody, paliw energetycznych) poprzez realizację zadań związanych z termomodernizacją budynków.

Do działań negatywnych związanych z realizacją przedsięwzięć zawartych w Strategii możemy zaliczyć: zabudowanie powierzchni ziemi pod nowe inwestycje, usuwanie wierzchnich warstw gleby, powstawanie odpadów budowlanych, wzrost wydobycia surowców budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych.

Nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko glebowe i zasoby naturalne.

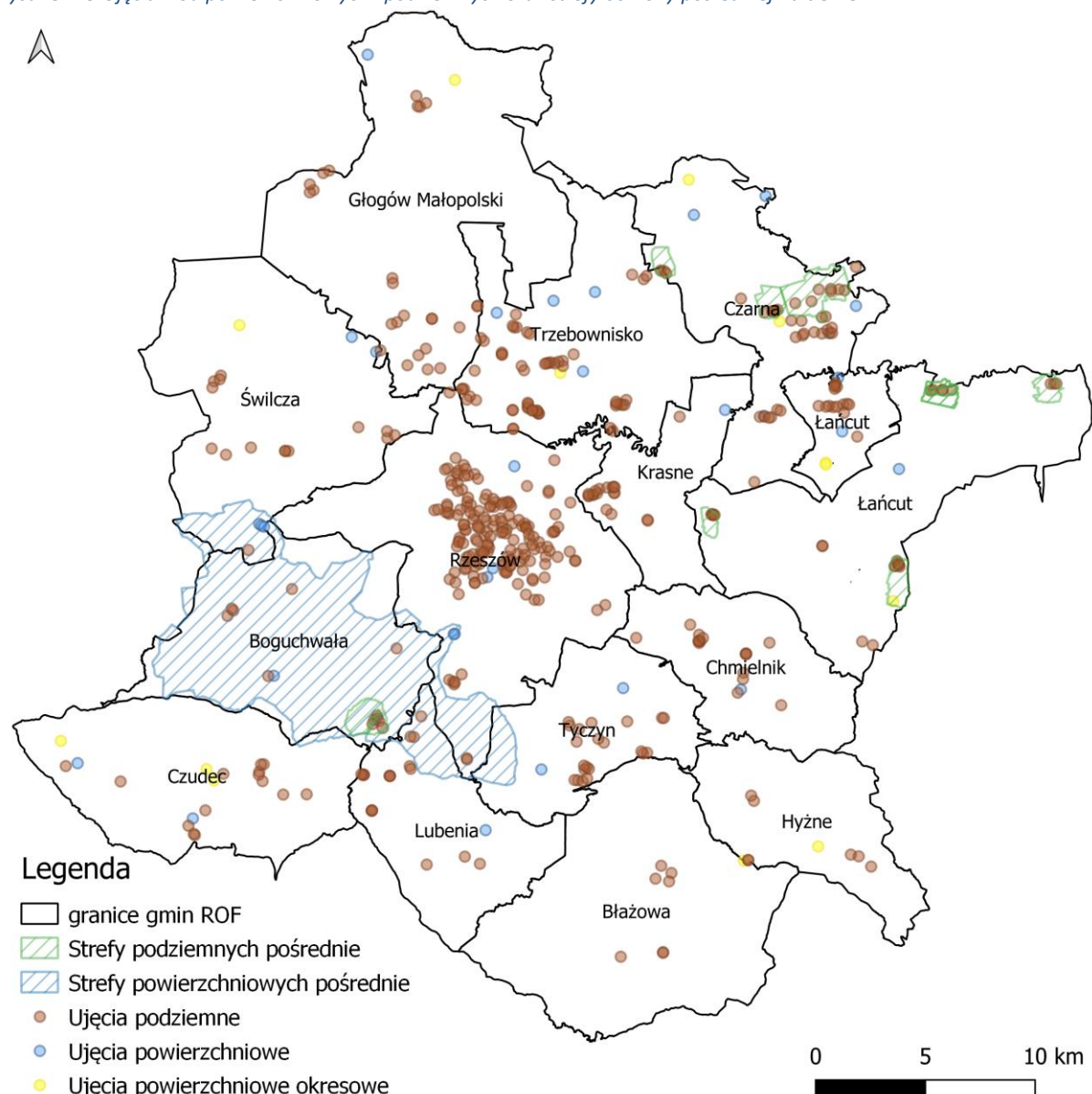
14.10. Wody

Działania zaplanowane do realizacji w ramach projektu Strategii nie będą wywierały znaczącego wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych. Działania przewidziane do realizacji w ramach projektowanej Strategii są w większości ukierunkowane pośrednio lub bezpośrednio na ochronę lub poprawę stanu wód podziemnych i powierzchniowych. Oceniono, że wyznaczone w projekcie zadania nie będą mieć znaczącego wpływu na jakość i ilość wód powierzchniowych i podziemnych, w tym jednolite części wód.

Zapewnieniu odpowiedniej jakości wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ochronie zasobów wodnych, służy ustanawianie stref ochronnych ujęć wód. Strefę ochronną stanowi obszar, na którym obowiązują nakazy, zakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wód, w celu ochrony zasobów tych wód przed degradacją. Strefa ochronna obejmuje wyłącznie teren ochrony bezpośredniej albo teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej. Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia się dla każdego ujęcia wody, z wyłączeniem ujęć wody służących do zwykłego korzystania z wód. Zgodnie z Ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2024 r., poz. 1087) na terenie ochrony bezpośredniej zakazuje się użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody.

Na poniższym rysunku przedstawiono ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych oraz strefy ochrony pośredniej.

Rysunek 19 Ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych oraz strefy ochrony pośredniej na tle ROF

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

Na terenie ochrony bezpośredniej należy:

1. Odprowadzać wody opadowe lub roztopowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody.
2. Zagospodarować teren zielenią.
3. Odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.
4. Ograniczyć wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Teren ochrony bezpośredniej należy ogrodzić, a jego granice przebiegające przez wody powierzchniowe oznaczyć za pomocą rozmieszczonych w widocznych miejscach stałych znaków stojących lub pływających. Na ogrodzeniu oraz znakach należy umieścić tablice zawierające informacje o ustanowieniu strefy ochronnej i zakazie wstępu osób nieupoważnionych. Zakazuje się niszczenia, uszkodzania lub przemieszczania stałych znaków stojących lub pływających oraz tablic zawierających informacje o ustanowieniu strefy ochronnej i zakazie wstępu osób nieupoważnionych.

Teren ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych obejmuje obszar zasilania ujęcia wody. Na terenie ochronny pośredniej może być zakazane lub ograniczone wykonywanie robót lub czynności powodujących zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęcia, obejmujących:

1. Wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi.
2. Rolnicze wykorzystanie ścieków.
3. Przechowywanie lub składowanie odpadów promieniotwórczych.
4. Stosowanie nawozów oraz środków ochrony roślin.
5. Budowę nowych dróg, linii kolejowych, lotnisk lub lądowisk.
6. Wykonywanie urządzeń melioracji wodnych oraz wykopów ziemnych.
7. Lokalizowanie zakładów przemysłowych oraz ferm chowu lub hodowli zwierząt.
8. Lokalizowanie magazynów produktów ropopochodnych oraz innych substancji, a także rurociągów do ich transportu.
9. Lokalizowanie składowisk odpadów niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych.
10. Mycie pojazdów mechanicznych.
11. Urządzanie parkingów, obozowisk oraz kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.
12. Lokalizowanie nowych ujęć wody.
13. Lokalizowanie cmentarzy oraz grzebanie martwych zwierząt.
14. Wydobywanie kopalin.
15. Wykonywanie odwodnień budowlanych lub górniczych.
16. Lokalizowanie budynków mieszkalnych oraz obiektów budowlanych związanych z turystyką.
17. Używanie statków powietrznych do przeprowadzania zabiegów rolniczych.
18. Urządzanie przyrm kiszonkowych.
19. Chów lub hodowlę ryb, ich dokarmianie lub zanęcanie.
20. Pojenie oraz wypasanie zwierząt.
21. Wydobywanie kamienia, żwiru, piasku oraz innych materiałów, a także wycinanie roślin z wód lub brzegu.

22. Uprawianie sportów wodnych.
23. Użytkowanie statków o napędzie spalinowym.
24. Lokalizowanie nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.
25. Składowanie opakowań po nawozach i środkach ochrony roślin.
26. Stosowanie i składowanie chemicznych środków zimowego utrzymania dróg.
27. Lokalizowanie pomp ciepła i akumulatorów ciepła warstwy wodonośnej.

Założenia projektowanego dokumentu nie będą oddziaływać na strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wód ze względu na brak zaplanowanych przedsięwzięć w ich granicach, wynikający z powyższych zakazów. Wskazane w Strategii przedsięwzięcia związane z budową, rozbudową i modernizacją stacji uzdatniania wód nie pogorszą stanu środowiska, nie zmienią sposobu wykorzystywania terenu, polepszą natomiast wydajność ujęć w celu zaopatrzenia mieszkańców w wodę pitną. Czas remontów będzie wiązał się z chwilowymi i krótkoterminowymi uciążliwościami dla środowiska związanych ze wzmożonym transportem, wibracjami, emisją spalin, hałasu oraz powstawaniem odpadów. Wszystkie użyte do budowy i remontów surowce, materiały, wodę, paliwa i energię należy wykorzystywać zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami ze szczególnym zwróceniem uwagi na odzysk materiałów i surowców w trakcie gospodarki odpadami.

Realizacja ustaleń Strategii wpisuje się w realizację głównych celów środowiskowych dla wód podziemnych określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW):

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych,
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych,
- wdrożenie działań niezbędnych do odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka.

Natomiast w przypadku wód powierzchniowych działania zapisane w Strategii powinny realizować następujące cele RDW:

- zapobieganie pogorszeniu się stanu wszystkich części wód powierzchniowych,
- poprawa i przywracanie wszystkie części wód powierzchniowych dla sztucznych i silnie zmienionych części wód, mając na celu osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych,
- ochrona i poprawa wszystkich sztucznych i silnie zmienionych części wód w celu osiągnięcia dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych,
- stopniowe redukcje zanieczyszczenia substancjami priorytetowymi i zaprzestanie lub stopniowa eliminacja emisji, zrzutów i strat niebezpiecznych substancji priorytetowych.

Każde z opisanych działań wpisuje się w realizację powyższych celów, zakładając osiągnięcie przez jednolite części wód podziemnych i powierzchniowych stanu/potencjału co najmniej dobrego.

Pośrednie i bezpośrednie zwiększanie zasobów wodnych będzie przeciwdziało występowaniu i negatywnym skutkom suszy. Zaproponowane w projekcie Strategii działania będą zmierzać do poprawy warunków klimatycznych dzięki systematycznej poprawie reżimu hydrologicznego oraz jakości wód.

Ze środowiskiem wodnym powiązany jest także sektor energetyczny. Dlatego projekty związane z poprawą efektywności energetycznej, z popularyzacją oszczędzania energii oraz promowaniem odnawialnych źródeł energii, pośrednio pozytywnie będą wpływać na wody poprzez zmniejszenie ich poboru do celów chłodniczych.

Na redukcję zanieczyszczeń przedostających się do wód mają również wpływ niektóre z działań z zakresu rozbudowy i przebudowy infrastruktury drogowej regionu. Woda wykazuje cechy mobilności w środowisku, a zanieczyszczenia z powietrza przenikają do środowiska glebowego. W związku z tym poprawa stanu jakości powietrza wpłynie na poprawę stanu jakości wody.

Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych z rozbudową sieci drogowej można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach, których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności. W przypadku, kiedy przedsięwzięcie będzie kwalifikować się do przedsięwzięć wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko.

Możliwe oddziaływania negatywne będą polegać na obniżeniu poziomu wód gruntowych, trudnością związaną z przesączaniem wód opadowych, ze względu na występowanie powierzchni silnie zabudowanej oraz przedostawaniem się szkodliwych substancji do wód (szczególnie na etapie realizacji niektórych inwestycji).

Realizacja zadań związana z rozwojem błękitno-zielonej infrastruktury przyczyni się do zwiększanie arealów terenów przepuszczalnych, co doprowadzi do wzrostu udziału terenów biologicznie czynnych i przepuszczalnych. Działania będą wpływać pośrednio pozytywnie i długoterminowo na stan zasobów

wód powierzchniowych. Ogół działań związanych z zwiększaniem retencji, gdzie efektem jest zwiększenie infiltracji wód opadowych oraz powierzchniowych będą wpływać pozytywnie na stan wód i nie będą stanowić zagrożenie dla osiągnięcia celów środowiskowych wyznaczonych dla JCWPd a także nie będą wpływać na stan ilościowy i jakościowy GZWP. Ponadto, dzięki rozwojowi błękitno-zielonej infrastruktury zwiększy się różnorodność biologiczna. Działania będą polegać m.in. na zbieraniu deszczówki, wykonywaniu łąk kwietnych, zmianie powierzchni nieprzepuszczalnej na przepuszczalną oraz zakładaniu ogrodów deszczowych, co przełoży się na lepszą kondycję roślin, zwiększenie bioróżnorodności i zapobieganie zmianom mikroklimatu, ograniczenie zjawiska „miejskiej wyspy ciepła”. Budowa zbiorników do magazynowania wód opadowych pozwoli na późniejsze wykorzystanie jej w okresach suszy, do nawadniania terenów.

Budowa czy montaż urządzeń do gromadzenia wód opadowych będzie miało pozytywny wpływ na przeciwdziałanie suszy, jest to kluczowe rozwiązanie pomocne w niwelowaniu skutków deficytu wody. Retencjonowanie wody w zbiornikach na powierzchni ziemi czy też pod ziemią zapewni dostęp do wody w okresach suszy, która może być wykorzystywana w ogrodach czy też do spłukiwania toalet.

Woda pochodząca z opadów winna być traktowana jako cenny surowiec, który należy wykorzystać jak najbliżej miejsca opadu. Ogromną zaletą retencji jest wykorzystywanie wody deszczowej w zakładach zużywających ponadprzeciętne ilości wody. Takim miejscem jest, np. myjnia samochodowa. Charakteryzuje się dużą powierzchnią zlewni dzięki czemu spora ilość wody zostanie zatrzymana w zbiorniku.

Adaptacja do zmian klimatu

Przeprowadzone analizy wskazują na zwiększenie się prawdopodobieństwa występowania powodzi błyskawicznych, wywołanych gwałtownymi zjawiskami pogodowymi, mogących spowodować zalewanie obszarów, na których gospodarka przestrzenna prowadzona jest w sposób nieodpowiedni. Przewidywane jest również skrócenie się okresu zalegania warstwy śnieżnej co może mieć skutki pozytywne (mniejsze prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi roztopowych) jak i negatywne (niedobór wód i susze). Planowane działania mają na celu usprawnienie funkcjonowania w warunkach nadmiaru, jak i niedoboru wody. Osiągnięcie tego planowane jest poprzez zreformowanie struktur gospodarki wodnej z uwzględnieniem adaptacji do zmian klimatu, opracowanie i wdrożenie metod oceny ryzyka powodziowego i ryzyka podtopień, odpowiednie zarządzanie ryzykiem powodziowym oraz przywracanie i utrzymanie dobrego stanu wód, ekosystemów wodnych.

Zgodnie z projektem KLIMADA²⁹, rekomendowanymi kierunkami działań adaptacyjnych są:

- zwiększenie poziomu ochrony przeciwpowodziowej, przeciwdziałanie osuwiskom i deficytowi wodnemu;
- powiązanie systemu dolin rzecznych z systemem obszarów chronionych;
- uwzględnianie problemu gwałtownych zmian temperatury, ulewnych opadów, oblodzenia i silnych wiatrów w inwestycjach budowlanych, transportowych i energetycznych;
- rozwijanie alternatywnych źródeł produkcji energii na poziomie lokalnym;
- tworzenie systemów wczesnego ostrzegania mieszkańców przed zagrożeniami powodziowymi.

Zmiany zachodzące obecnie w klimacie cechuje zwiększenie się gwałtowności zjawisk pogodowych. Częściej występują także skrajne zjawiska takie jak burze. Wiąże się to z dostarczeniem do sieci kanalizacyjnych dużych ilości wody w krótkim czasie. Infrastruktura może być nieprzygotowana na taką sytuację co może spowodować wydostawanie się wody, wraz z zanieczyszczeniami, z sieci kanalizacyjnej. Również przepustowość oczyszczalni ścieków może być niewystarczająca w przypadku wystąpienia gwałtownych zjawisk pogodowych. Aby zminimalizować efekty takich zjawisk należy brać je pod uwagę już na etapie planowania przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową.

14.11. Krajobraz i powierzchnia ziemi

Do poprawy estetyki przestrzeni miejskiej przyczynią się działania dotyczące, m.in. termomodernizacji budynków, powstania elementów błękitno-zielonej infrastruktury a także te związane z rewitalizacją obiektów.

Wśród kierunków działań przewidzianych w Strategii znajdują się takie, które będą wiązać się z naruszeniem istniejącej struktury gruntów oraz wprowadzeniem zmian krótkookresowych lub długookresowych w krajobrazie naturalnym, w efekcie czego przewiduje się wystąpienie oddziaływań negatywnych oraz pozytywnych. Należą do nich:

- budowa, poprawiających dostępność komunikacyjną i mobilność mieszkańców;
- budowa i/lub modernizacja infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego m.in. drogi i pasy rowerowe;
- budowa, rozbudowa lub modernizacja obiektów użyteczności publicznej.

Zgodnie z celami przyjętymi w Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (zalecenia CM/Rec (2008) 3 Komitetu Ministrów w sprawie wytycznych dotyczących wdrażania Europejskiej Konwencji

²⁹ Projekt KLIMADA to opracowanie i wdrożenie strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu

Krajobrazowej) *Każde działanie lub projekt powinien być zgodny ze standardami jakości krajobrazu. W szczególności powinny poprawić jakość krajobrazu, a przynajmniej nie doprowadzić do jej pogorszenia. Wpływ projektów na krajobraz, niezależnie od ich skali, powinien być oceniony, a przepisy i instrumenty odpowiadające tym skutkom powinny być sprecyzowane. Każde działanie lub projekt powinien nie tylko odpowiadać cechom miejsca, ale także być do nich dostosowany.*³⁰

Na krajobraz oddziaływać będą głównie działania o charakterze inwestycyjnym. Inwestycje polegające na budowie dróg, termomodernizacji obiektów, budowie ścieżek rowerowych oraz nowych obiektów użyteczności publicznej powodują stałą zmianę w krajobrazie. Rodzaj oddziaływania (pozytywny bądź negatywny) jest uzależniony od lokalizacji danej inwestycji i otaczającego je terenu. Właściwie zaprojektowany i zlokalizowany w przestrzeni nie powinien negatywnie oddziaływać na środowisko. Inwestycje budowlane w sposób trwały wpiszą się w krajobraz, dlatego istotny jest wybór lokalizacji oraz odpowiedniej technologii z zachowaniem ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Budowa nowych dróg może potencjalnie negatywnie wpłynąć na krajobraz z uwagi na pojawienie się nowej formy w przestrzeni. Niemniej jednak z uwagi na powierzchniowy charakter dróg nie stanowią one dominanty krajobrazowej, a ich przebieg jest w większości dostosowany do lokalnego ukształtowania terenu. Sporadyczne przypadki tj. budowa obiektu inżynierskiego lub inżynierskiego, skrzyżowań itp. mogą powodować zaburzenia w lokalnym krajobrazie z uwagi na ich rozmiary w przestrzeni. Na etapie realizacji inwestycji drogowych negatywne chwilowe oddziaływanie może wystąpić z uwagi na prowadzone wykopy, przemieszczanie mas ziemnych, prace „wysokich” maszyn tj. żurawie, dźwigi, które mogą być widoczne z dużych odległości.

Przebudowa i modernizacja już istniejących obiektów nie będzie powodować negatywnych oddziaływań na krajobraz oraz powierzchnię ziemi, ale będzie prowadzić do poprawy estetyki przestrzeni publicznej.

Oceniono, że wyznaczone w projekcie Strategii zadania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na powierzchnię ziemi i krajobraz.

Adaptacja do zmian klimatu

Efektom przewidywanych zmian klimatycznych będzie wzrost częstotliwości oraz intensywności susz co będzie miało negatywny wpływ na gleby oraz rolnictwo. Wymagane będzie zintensyfikowane nawadnianie terenów dotkniętych suszami. Do działań adaptacyjnych będzie można zaliczyć wsparcie inwestycyjne gospodarstw oraz szkolenia i doradztwo technologiczne a także doskonalenie systemu

³⁰ Zalecenia CM/Rec(2008)3 Komitetu Ministrów w sprawie wytycznych dotyczących wdrażania Europejskiej Konwencji Krajobrazowej

tworzenia i zarządzania rezerwami żywności, materiału siewnego i paszy na wypadek nieurodzaju. Wpływ gwałtownych zjawisk pogodowych oraz ich efektów należy również mieć na uwadze podczas wybierania lokalizacji oraz projektowania obiektów typu PSZOK oraz składowisk odpadów.

14.12. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Pozytywne oddziaływanie na klimat akustyczny przede wszystkim będzie zauważalne na terenach miejskich i o zwiększonym ruchu. Działania podejmowane w zakresie poprawy standardów akustycznych związane będą z ograniczeniem głównie hałasu drogowego poprzez rozbudowę dróg m.in. stosowanie cichej nawierzchni.

Również pozytywny wpływ na klimat akustyczny będą miały także inwestycje w zakresie rozwoju i modernizacji transportu publicznego. Duże znaczenie w redukcji ponadnormatywnego hałasu będzie miał rozwój systemu ścieżek rowerowych, który spowoduje zmniejszenie ruchu samochodowego.

Oddziaływanie negatywne będzie krótkotrwałe, odwracalne i występujące tylko na terenie prowadzonych prac i w ich najbliższym sąsiedztwie. Prace realizowane w ramach tych zadań będą źródłem hałasu, którego głównym emitorem będzie praca urządzeń mechanicznych. Zadania, których realizacja będzie się wiązać z użyciem ciężkiego sprzętu powinny być prowadzone w dzień, aby nie zakłócać ciszy w porze nocnej. Dla zminimalizowania emisji hałasu i spalin, podczas prac zostaną użyte maszyny w pełni sprawne, które zostaną wykorzystane do prac zgodnych z ich przeznaczeniem i możliwościami, tak aby nie powstały inne zagrożenia, np. dla pracowników i osób postronnych znajdujących się w pobliżu. Oddziaływanie to będzie krótkotrwałe i ustąpi z chwilą zakończenia prac. Modernizacja istniejących odcinków dróg przyczyni się do poprawy ich stanu oraz komfortu jazdy. Pośrednio zmniejszy to poziom hałasu drogowego.

Negatywne oddziaływanie w postaci promieniowania elektromagnetycznego może nastąpić w ramach pośredniego skutku kierunku działań: Wspieranie przedsięwzięć budowy odnawialnych źródeł energii na omawianym terenie opartych na energii słońca. Dotyczy to linii łączących instalacje z siecią energetyczną. Właściwa lokalizacja oraz zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń może niemal całkowicie wyeliminować narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne. Przewidywalne uciążliwości związane z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz dźwiękami wydawanymi podczas pracy takich urządzeń będą marginalne.

Podczas prac ziemnych i montażowych, w sąsiedztwie placu budowy wystąpią potencjalne bezpośrednie i krótkotrwałe uciążliwości w tym: emisja hałasu, zanieczyszczeń do powietrza oraz wytwarzanie odpadów. Oceniono je jako krótkoterminowe. Prace związane z budową przedsięwzięć wiązać się będą ze wzrostem poziomu hałasu, którego źródłem będzie praca sprzętu budowlanego, środków transportu. Hałas będzie miał zasięg lokalny. Praca przedsięwzięć przebiega częściowo

w obrębie terenów chronionych akustycznie, zatem mieszkańcy i użytkownicy najbliższej zabudowy odczuwać mogą okresowe uciążliwości związane z realizacją inwestycji. Ewentualne uciążliwości będą minimalizowane poprzez prowadzenie prac w porze dziennej w godz. 6.00-22.00 oraz zastosowanie urządzeń i maszyn w pełni sprawnych.

Zwiększenie przepustowości dróg może wiązać się z zwiększeniem poziomu hałasu w bezpośrednim sąsiedztwie nowych dróg. Zadanie to można zminimalizować stosując rozwiązania techniczne ograniczające poziom hałasu m.in. ciche nawierzchnie.

Adaptacja do zmian klimatu

Wzrost średnich temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym powoduje zwiększenie się poziomów dźwięków – zwłaszcza tych generowanych przez urządzenia mechaniczne oraz elektryczne. Wzrost temperatury wymusza również, intensywniejsze działanie układów chłodzących co również może powodować uciążliwości dla środowiska, zwłaszcza w gminach, gdzie naturalny krajobraz uległ największym przekształceniom. Aby zmniejszyć negatywny wpływ wysokich temperatur należy zwiększać ilość terenów zielonych oraz niwelować efekt tzw. „miejskiej wyspy ciepła”. Wzrost temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym może powodować zmiany w rozchodzeniu się pól elektromagnetycznych wokół emiterów a w efekcie mieć negatywny wpływ na ludzi oraz środowisko. W celu zmniejszenia takiego wpływu należy zwiększać powierzchnię terenów zielonych oraz brać pod uwagę czynniki klimatyczne, podczas wybierania lokalizacji dla źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

14.13. Gospodarka odpadami i ograniczenie powstawania odpadów

Pozytywny wpływ niewątpliwie będą miały działania przeciwdziałające nielegalnemu pozbywaniu się odpadów, a także poprzez spalanie ich w domowych kotłowniach. Długofalowy pozytywny trend dotyczący właściwego zagospodarowania odpadów, a także ograniczenia w ich powstawaniu prognozowany jest dzięki wdrażaniu inicjatyw dotyczących edukacji ekologicznej.

Powstawanie dużej ilości odpadów (w szczególności budowlanych) będzie związane z realizacją inwestycji dotyczących budowy nowych obiektów. Wszystkie wytworzone odpady na poszczególnych etapach, zostaną zagospodarowane zgodnie z przepisami ustawy o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 r. Odpady będą zbierane selektywnie w wydzielonych i przystosowanych miejscach, w warunkach zabezpieczających przed przedostaniem się do środowiska zanieczyszczeń.

Działania związane z utworzeniem PSZOK-ów przyczynią się do poprawy systemu funkcjonowania gospodarki odpadami, w tym przestrzegania właściwego sposobu postępowania z odpadami, prowadzenia selektywnej zbiórki, odzysku surowców, odbioru odpadów niebezpiecznych. Spowoduje

to ograniczenie strumienia odpadów, które w sposób niewłaściwy i nielegalny trafiają do środowiska, co przyczyni się do poprawy jakości środowiska oraz ograniczy presję na wszystkie komponenty środowiska. Będzie to oddziaływanie pozytywne, stałe, długotrwałe. Recykling plastiku oraz ponowne używanie szklanych opakowań będzie wpływać na zasoby naturalne, poprzez zmniejszenie produkcji nowych przedmiotów plastikowych czy szklanych, wymagających surowców. Zwiększenie strumienia odpadów kierowanych do recyklingu bądź też ponowne ich wykorzystywanie, gdy tylko to możliwe, zmniejszy konieczność produkcji nowych opakowań, do których wytworzenia konieczne są surowce naturalne. Oddziaływania na klimat akustyczny, powierzchnie ziemi i krajobraz będą związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływania negatywne związane będą wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, są one bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustaną natychmiast po zaprzestaniu prac. W ramach PSZOK stworzona zostanie infrastruktura niezbędna do zbierania i magazynowania w sposób bezpieczny dla środowiska odpadów komunalnych. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinni być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Zadania będą realizowane poza obszarami chronionymi, w tym obszarami Natura 2000, stąd nie będą na nie oddziaływać. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac.

14.14. Ryzyko wystąpienia poważnej awarii

Planowane do realizacji przedsięwzięcia ujęte w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 nie są zaliczane do obiektów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnych awarii przemysłowych wg Rozporządzenia Ministra Rozwoju z dnia 26 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. 2016, poz. 138).

Ryzyko wystąpienia poważnej awarii podczas realizacji Strategii może być związane z poważną awarią w transporcie drogowym, niekontrolowanym wyciekiem przewożonych substancji niebezpiecznych, wyciekiem płynów eksploatacyjnych na skutek usterek technicznych. Ze względu na charakter przedsięwzięć, które nie wiążą się z koniecznością użycia niebezpiecznych substancji ani technologii nie przewiduje się wystąpienia zagrożenia dla środowiska. Realizacja układu komunikacyjnego gmin nie będzie jednak bezpośrednio wpływała na wystąpienie poważnej awarii, będą to jednak potencjalne lokalizacje wystąpienia tego niekorzystnego zdarzenia.

15. Analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Prognoza oddziaływania na środowisko wykazała, że niektóre z przedsięwzięć realizowanych w ramach projektu Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 mogą negatywnie wpłynąć na środowisko. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych m.in. z rozbudową ciągów komunikacyjnych można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależęć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.

Wykaz inwestycji zamieszczonych w Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 powinien być realizowany zgodnie z zaleceniami wynikającymi z wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (dotyczy inwestycji, które rozpoczęły się w latach poprzednich i są obecnie kontynuowane). Podczas podejmowania nowych działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury (decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach).

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu;
- odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniając zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

W wyniku realizacji projektu Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 może potencjalnie dojść do oddziaływania na obszary chronione, dlatego ważne jest, aby wszelkie przedsięwzięcia wynikające ze Strategii były przeprowadzone zgodnie z przepisami dotyczącymi gospodarowania na obszarach objętych prawną formą ochrony przyrody.

Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko możliwa jest m.in. poprzez prowadzenie świadomej polityki przestrzennej popartej stosownymi zapisami w dokumentach prawa lokalnego oraz zachowanie walorów przyrodniczych gmin.

Poniżej przedstawiono propozycje zapobiegania, łagodzenia negatywnego wpływu na środowisko, będącego konsekwencją realizacji działań ujętych w Strategii na poszczególne komponenty środowiska:

Ochrona powierzchni ziemi i wód:

- Na etapie projektowania należy rozważać koncepcje organizacji placu budowy i jego zaplecza z uwzględnieniem zasady minimalizacji zajęcia terenu i przekształcenia jego powierzchni;
- Po zakończeniu prac budowlanych, w razie konieczności, należy przeprowadzać rekultywację;
- Prowadzenie robót budowlanych w sposób zapewniający ochronę wód;
- W projekcie i wykonawstwie należy minimalizować zakres robót powodujących zdejmowanie warstw próchnicznych gleby, a także zaplanować wykorzystanie nadmiarów ziemi pochodzącej z wykopów;
- Ograniczenie uszczelniania zlewni, np. poprzez planowanie rezerw terenu, które ma służyć zapewnieniu możliwości swobodnej infiltracji wód do ziemi;
- W opisach technicznych projektów budowlanych należy zaplanować miejsca przeznaczone do składowania substancji podatnych na migrację wodną;
- Na etapie realizacji i funkcjonowania inwestycji należy preferować technologie wodooszczędne;
- Prawidłowe przechowywanie substancji ropopochodnych oraz inne materiałów niebezpiecznych dla środowiska;
- Opracowanie procedury na wypadek wystąpienia awarii na placu budowy, by nie doprowadzić do zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego;
- Właściwe postępowanie z odpadami;
- Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów nadających się do odzysku lub unieszkodliwiania, a odpady niebezpieczne gromadzić w szczelnych, oznakowanych pojemnikach, w wydzielonym miejscu;

- Powstające podczas realizacji inwestycji oraz eksploatacji obiektu odpady należy przekazywać tylko wyspecjalizowanym jednostkom posiadającym zezwolenie na odzysk, utylizację, zbieranie i transport tych odpadów.
- Uregulowanie gospodarki wodami opadowymi - oczyszczenie ich oraz możliwość ich retencjonowania w celu ograniczenia spływu powierzchniowego, należy przy tym brać pod uwagę nie tylko dany obszar, ale i obszar położony niżej w zlewni
- Materiał pozostały po robotach ziemnych w miarę możliwości należy wykorzystywać na miejscu.

Ochrona powietrza:

- Wykonawcy wybierani do realizacji poszczególnych zadań powinni używać nowoczesnego sprzętu i wykazać się dbałością o prawidłową eksploatację i właściwą konserwację sprzętu i środków transportu (np. korzystanie z maszyn i urządzeń o wysokich normach spalin czy zraszanie materiałów pyłących). Takie zapisy mogą znaleźć się na odpowiednich etapach procedur przetargowych;
- Unikanie emisji głównie substancji pyłowych na etapie budowy, rozbudowy czy modernizacji obiektów;
- Niedopuszczalne jest palenie na terenie budowy papy, opon, rozpuszczalników, farb itp.;
- Pogłębiona analiza lokalizacji przedsięwzięcia;
- Zminimalizowaniu ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu;
- Prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów;
- Prowadzenie prac budowlanych i rozbiórkowych w porze dziennej;
- Stosowanie przepisów BHP;
- Zastosowanie do budowy nowoczesnego sprzętu, który emituje mniejsze ilości spalin;
- Na etapie eksploatacji - prowadzenie monitoringu powietrza;
- Ograniczanie stosowania paliw wysokoemisyjnych.

Różnorodność biologiczna (w tym fauna, flora, obszary chronione):

- Minimalizacja negatywnych oddziaływań inwestycji infrastrukturalnych wymaga (oczywiście nie jest to konieczne w przypadku każdej inwestycji) wcześniejszych terenowych inwentaryzacji zasobów środowiska przyrodniczego. Inwentaryzacja pozwoli na precyzyjne dostosowanie ogólnych zaleceń do realiów danego zadania inwestycyjnego i uniknięcie spowodowania znaczących szkód w środowisku przyrodniczym i wiążących się z tym komplikacji w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji;

- Stosowanie technologii w jak najmniejszym stopniu wpływającej na środowisko (ograniczającej emisję zanieczyszczeń i hałasu);
- W przypadku prac termomodernizacyjnych budynków czy remontów elewacji bądź pokrycia dachowego budynków należy przeprowadzić inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną;
- Stosowanie wszystkich możliwych środków związanych z ochroną zwierząt podczas prowadzenia prac remontowych i termomodernizacyjnych obiektów (np. zabezpieczanie lub przenoszenie gniazd, pozostawianie otwartych otworów stropodachowych);
- Wykorzystanie rozwiązań technologicznych umożliwiających zachowanie istniejących stosunków wodnych;
- Ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk do minimum i stosowanie nowych nasadzeń wraz z ich późniejszym utrzymaniem;
- W przypadku braku możliwości nienaruszenia siedlisk rzadkich/chronionych gatunków, należy wziąć pod uwagę możliwość przeniesienia populacji;
- Stosowanie wszelkich możliwych środków technicznych w celu ochrony zwierząt w trakcie inwestycji liniowych (np. montaż siatek i pojemników w celu ochrony płazów i drobnych ssaków) o ile będzie to konieczne;
- Nie należy prowadzić robót budowlanych w okresie lęgowym ptaków, rozrodem płazów, hibernacji nietoperzy i tarła ryb, jeśli na obszarze inwestycji występują;
- W przypadku istotnego zagrożenia hałasem, mogącego płoszyć chronione gatunki zwierząt w okresie rozrodczym (i/lub powodujące ponadnormatywną emisję na terenach mieszkaniowych), należy rozważyć zastosowanie ekranów;
- Uwzględnianie wariantu lokalizacyjnego w sposób zgodny z dokumentami planistycznymi, przepisami i aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody, a także biorąc pod uwagę potrzeby ochrony siedlisk przyrodniczych, siedlisk zwierząt i roślin oraz korytarze migracyjne i łączność ekosystemów.

Ochrona przed hałasem i drganiami:

- Ograniczenie prac związanych z wykorzystaniem głośnego sprzętu, do pory dziennej między 7:00 a 20:00;
- W miejscach szczególnie wrażliwych obok zabudowy mieszkaniowej należy ograniczyć prędkość pojazdów dowożących materiały budowlane ze względu na drgania przenoszące się na konstrukcje budynków oraz wpływ na klimat akustyczny otoczenia;

- Projektanci powinni zwrócić uwagę na propozycję lokalizacji baz zaplecza technicznego budowy tak, aby planować je możliwe z dala od okien budynków mieszkalnych;
- Na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej należy tak planować roboty budowlane w ramach poszczególnych zadań by prowadzić prace związane z emisją hałasu w tym samym czasie tylko po jednej stronie budynku, aby w mieszkaniu były pomieszczenia nienarażone na emisję hałasu;
- Organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas;
- Stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas;
- Stosowanie tzw. cichych nawierzchni;
- Ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko;
- Racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów;
- Sprawne przeprowadzenie prac;
- Ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją;
- Dobór gatunków roślin pełniących rolę dźwiękochronną dostosowanych do wymogów siedliska;
- Zastosowania odpowiednio szerokich pasów zieleni o zróżnicowanej wysokości tak, aby zapewnić maksymalne wartości pochłaniania i odbijania fali akustycznej.

Ochrona krajobrazu

W celu zmniejszenia negatywnego oddziaływania poszczególnych kierunków wsparcia na krajobraz konieczne jest odpowiednie planowanie inwestycji, uwzględniające konieczność wkomponowania planowanych obiektów w istniejący krajobraz.

Ochrona dziedzictwa kulturowego, zabytków, dóbr materialnych

Wszelkie działania mające na celu ochronę obiektów zabytkowych i utrzymanie ich w należytym stanie należy planować i realizować zgodnie z wymogami i uzgodnieniami z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

16. Propozycja działań alternatywnych

Art. 51, ust. 2, pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112) nakłada obowiązek przedstawienia rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

Dla zadań zawartych w projekcie *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* można zaproponować następujące działania alternatywne:

- zmiana lokalizacji danego działania;
- zmiana technologii realizacji zadania;
- wybór alternatywnych materiałów do realizacji zadania;
- rozważenie różnych wariantów organizacyjnych realizacji zadania i dobór odpowiedniego;
- modyfikacja zakresu zadania, częściowe lub całkowite odstąpienie od realizacji zadania, jeśli decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach dla danego zadania będzie wskazywać na taką potrzebę.

W przypadku projektu *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* nie ma możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań ze względu na wysoki stopień ogólności dokumentu. Projekt jest koncepcją rozwoju i przebudowy społecznej, infrastrukturalnej i przestrzennej obszaru gmin, który jako wizja całościowa i spójna pozwoli osiągnąć zamierzone efekty. Dlatego też wprowadzanie na tym etapie rozwiązań alternatywnych zaburzałoby spójność wspomnianej wizji. Należy jednak podkreślić, że istnieją duże możliwości w doborze najlepszych pod względem oddziaływania na środowisko wariantów lokalizacyjnych, technologicznych czy organizacyjnych.

Podkreślając charakter dokumentu, o wysokim stopniu ogólności oraz brak możliwości precyzyjnego wskazania działań alternatywnych należy w przypadku wszystkich przedsięwzięć przeanalizować działania alternatywne na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W związku z ciągłym rozwojem gospodarczym regionu oraz wzrostem poziomu konsumpcji brak realizacji *Strategii* prowadzić będzie do pogorszenia wszystkich elementów środowiska.

17. Potencjonalne oddziaływanie transgraniczne

Zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112), z rozdziału 3, działu VI dotyczącego postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku projektów polityk, strategii, planów i programów, opracowywany dokument nie będzie wywierał znaczącego oddziaływania transgranicznego.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach dokumentu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja projektu Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

18. Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja Strategii ZIT ROF do roku 2030 prowadzony będzie na dwóch poziomach z uwagi na dwoistość dokumentu.

W rozdziale III.8 Strategii przedstawiono rezultaty planowanych działań strategii rozwoju ponadlokalnego na poziomie strategicznym, gdzie kluczowe jest zbadanie zmian i postępu w realizacji przyjętych kierunków rozwoju. Ponadto, na poziomie strategicznym określone zostały wskaźniki dla projektów komplementarnych ujęte w Tabeli 26 - *Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu*. Wskaźniki dopasowane są do specyfiki ROF oraz pozwalają na efektywny monitoring stopnia realizacji wskazanych założeń. Dzięki monitorowaniu postępów możliwe jest uzyskanie informacji dotyczących działań wskazanych do realizacji w czasie obowiązywania Strategii ZIT ROF do roku 2030.

Rozdział V.2. odnosi się bezpośrednio do Strategii ZIT na poziomie operacyjnym, zmierzającym do oceny efektów i realizacji poszczególnych przedsięwzięć (komponentu ZIT), określając wskaźniki produktu i rezultatu dla realizowanych projektów zintegrowanych. Zgodnie z art. 34 ust. 15 pkt. 5 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, strategia określa w szczególności warunki i procedury obowiązujące w realizacji Strategii ZIT m.in. system wdrażania, monitorowania i ewaluacji, oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

Do analizy wybrano wskaźniki zgodne z Listą Wskaźników Kluczowych Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego + FS oraz Listą Wskaźników Specyficznych dla programu Fundusze Europejskie dla Podkarpackiego 2021-2027.

Skuteczne wdrożenie planowanych działań zależy w dużej mierze od monitoringu postępów w realizacji projektów zintegrowanych. Regularne prowadzenie monitoringu i ewaluacji umożliwia śledzenie postępów oraz ocenę jakości i efektów działań. Monitoring prowadzony jest w celu zapewnienia ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji Strategii ZIT, pozwala na wykrycie ewentualnych zagrożeń, ale również na lepsze ukierunkowanie na osiągnięcie przyjętych w strategii celów poprzez realizację projektów zintegrowanych. Ewaluacja koncentruje się na kryteriach takich jak skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość i trafność, mając na celu poprawę jakości interwencji. Zaleca się przeprowadzenie dwóch ewaluacji dokumentu strategii: pierwszej w połowie okresu realizacji (na koniec 2026 roku) oraz drugiej na zakończenie okresu obowiązywania (w 2030 roku). Przeprowadzenie tych ewaluacji pozwoli na formułowanie wniosków i rekomendacji, które mogą usprawnić obecną lub przyszłą interwencję, a także wskazać potrzebę aktualizacji strategii.

Oczekiwane wskaźniki

Tabela 29 Wskaźniki produktu ZIT

Cel strategiczny		Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu		Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Cel rozwojowy ZIT		Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego	Cel rozwojowy ZIT 2 Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych
Wskaźnik produktu	Jednostka miary	Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika
Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	1	1
Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	szt.	2	1	2
Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	os.	399 029	399 029	399 029
Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	57	4	-
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i (EFRR/FST/FS)	szt.	38	2	27
Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	25	-	-
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	m ²	-	-	427 011
Liczba wspartych obiektów o charakterze niezabytkowym	szt.	32	-	-
Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	51	-	-
Liczba zdigitalizowanych zasobów kultury udostępnionych online	szt.	532	-	-
Długość utworzonych szlaków turystycznych	km	-	98,80	-
Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni	km	-	42,57	-

utwardzonej ulepszonej				
Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni utwardzonej nieulepszonej	km	-	24,91	-
Długość wspartych turystycznych szlaków rowerowych o nawierzchni gruntowej	km	-	14,0	-
Liczba powstałych Miejsc Obsługi Rowerzystów (MOR)	szt.	-	6	-
Liczba powstałych Miejsc Przyjaznych Kajakarzom (MPK)	szt.	-	3	-

Źródło: opracowanie własne

Tabela 30 Wskaźniki rezultatu ZIT

Cel strategiczny		Cel strategiczny 4 Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, w tym krajobrazu oraz adaptacja do zmian klimatu		Cel strategiczny 5 Skuteczna integracja procesów rozwojowych na obszarze ROF w wymiarze przestrzennym i technicznym
Cel rozwojowy ZIT		Cel rozwojowy ZIT 1 Wzmocnienie potencjału instytucji kultury wraz z promocją usług kulturalnych i dziedzictwa kulturowego	Cel rozwojowy ZIT 2 Wykorzystanie posiadanych walorów w celu stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej	Cel rozwojowy ZIT 3 Stworzenie przyjaznych mieszkańcom i bezpiecznych przestrzeni publicznych
Wskaźnik rezultatu / Nazwa PZ	Jednostka miary	Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika	Wartość wskaźnika
Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby	130 100	43 200	-
Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków rowerowych	osoby	-	40 950	-
Roczna liczba turystów korzystających ze szlaków kajakowych	osoby	-	850	-
Roczna liczba turystów korzystających ze wspartych szlaków turystycznych	osoby	-	40 000	-
Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej infrastruktury	osoby	-	-	357 805

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 31 Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu *

Nr kierunku działań	Nazwa kierunku działania	Rodzaj wskaźnika P-produkt R-rezultat	Nazwa wskaźnika	Wy mag any tren d**
1.1	Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach edukacyjnych ROF	P	Liczba nowych i modernizowanych obiektów edukacyjnych wraz z infrastrukturą sportową	WZR OST
		R	Liczba osób korzystających z obiektów	WZR OST
1.3	Poprawa dostępności infrastruktury opiekuńczej i pielęgnacyjnej	P	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	WZR OST
		R	Liczba osób korzystających z placówek wsparcia	WZR OST
1.7	Rozwój oferty placówek przedszkolnych	P	Liczba nowych i modernizowanych obiektów edukacyjnych	WZR OST
		R	Liczba dzieci korzystających z placówek	WZR OST
1.9	Wspieranie rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego	P	Liczba wyremontowanych obiektów	WZR OST
		R	Liczba osób objętych wsparciem	WZR OST
2.1	Budowa i rozbudowa uzbrojenia terenów inwestycyjnych oraz poprawa ich skomunikowania	P	Długość utworzonej infrastruktury technicznej	WZR OST
		R	Liczba inwestorów ulokowanych w SAG	WZR OST
2.3	Prowadzenie działań na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej w środowiskach marginalizowanych	P	Liczba przebudowanych i zmodernizowanych budynków należących do gminy	WZR OST
		R	Liczba mieszkańców objętych programami aktywizacji	WZR OST
		R	Liczba zajęć terapeutycznych, warsztatów zdrowego stylu życia	WZR OST
2.6	Promowanie mechanizmów partycypacyjnych wśród mieszkańców w ramach działań prorozwojowych	R	Liczba lub odsetek spraw załatwianych cyfrowo przez mieszkańców	WZR OST
2.7	Realizacja projektów ukierunkowanych na wzmocnienie kompetencji i umiejętności mieszkańców ROF	R	Liczba zorganizowanych zajęć, warsztatów, szkoleń	WZR OST
		R	Liczba zorganizowanych akcji aktywizacyjnych dla wolontariuszy	WZR OST
4.1	Zachowanie dziedzictwa kulturowego	P	Liczba zabytków objętych wsparciem	WZR OST
		R	Liczba turystów odwiedzających obiekty dziedzictwa kulturowego	WZR OST
4.2	Wsparcie instytucji kultury na terenie ROF	P	Liczba obiektów kulturalnych objętych wsparciem	WZR OST
		R	Liczba odwiedzających	WZR OST
4.3	Rozwój turystyki na obszarze ROF	P	Poprawa lub modernizacja publicznej infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, sportowej i kulturalnej	WZR OST
		R	Liczba osób korzystających z udostępnionej oferty	WZR OST
4.4	Rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenie ROF	P	Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej	WZR OST
		P	Długość zmodernizowanej sieci	WZR OST
		P	Liczba rozbudowanych / przebudowanych / zmodernizowanych ZUW/SUW/punktów retencji	WZR OST

		P	Szacowana długość wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej	WZR OST
		R	Przewidywana liczba osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków	WZR OST
		P	Pojemność obiektów małej retencji	WZR OST
		R	Objętość retencjonowanej wody	WZR OST
4.5	Rozwój systemu gospodarki odpadami na terenie ROF	P	Liczba nowych oraz rozbudowanych/przebudowanych /zmodernizowanych zakładów zagospodarowania odpadów	WZR OST
		R	Dodatkowe zdolności w zakresie recyklingu odpadów	WZR OST
		R	Odpady poddane recyklingowi	WZR OST
		R	Moc przerobowa zakładu zagospodarowania odpadów	WZR OST
		R	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	WZR OST
4.6	Wzmocnienie efektywności energetycznej na terenie ROF	P	Liczba i moc wybudowanych instalacji OZE	WZR OST
		R	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej	WZR OST
4.7	Przebudowa i modernizacja infrastruktury ciepła systemowego w ROF	P	Długość wybudowanej i zmodernizowanej sieci ciepłowniczej	WZR OST
		P	Liczba zainstalowanych indywidualnych węzłów ciepłych	WZR OST
		R	Spadek emisji gazów cieplarnianych	SPA DEK
4.9	Udostępnianie i zachowanie bioróżnorodności ROF	P	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	WZR OST
		P	Liczba nasadzonych drzew, krzewów, bylin, kłaczy	WZR OST
		R	Liczba osób korzystających z zielonej infrastruktury	WZR OST
4.11	Budowa modernizacja oświetlenia ulicznego	P	Liczba zmodernizowanych punktów oświetleniowych	WZR OST
		R	Powierzchnia terenu, na którym nastąpiła poprawa bezpieczeństwa przestrzeni publicznej	WZR OST
6.1	Zwiększanie mobilności poprzez rozbudowę układu drogowego	P	Długość przebudowanych/wybudowanych dróg wraz z infrastrukturą drogową	WZR OST
		P	Liczba miejsc parkingowych park&ride	WZR OST
		R	Liczba osób korzystających z infrastruktury drogowej	WZR OST
6.3	Integracja i rozwój systemu transportu publicznego	P	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym	WZR OST
		P	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	WZR OST
		P	Liczba wybudowanych/przebudowanych/rozbudowanych obiektów infrastruktury drogowej	WZR OST
		P	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	WZR OST
		P	Liczba inwestycji poprawiających bezpieczeństwo ruchu pieszego	WZR OST
		R	Liczba użytkowników transportu publicznego	WZR OST

6.5	Budowa spójnego systemu dróg rowerowych na terenie ROF	P	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych	WZR OST
		R	Liczba użytkowników zeroemisyjnego transportu indywidualnego	WZR OST

* Programy, w ramach których realizowane będą planowane projekty komplementarne zostały wskazane w Tabeli 17

** Wartość bazowa ustalona od roku rozpoczynającego perspektywę finansową 2021 -2027 na podstawie BDL GUS

19. Podsumowanie i wnioski

- *Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* jest zgodna ze strategicznymi dokumentami obowiązującymi na szczeblu europejskim, krajowym i lokalnym.
- Przeprowadzone w ramach niniejszej Prognozy analizy zgodności celów Strategii z celami nadrzędnych dokumentów strategicznych oraz podstawowych dokumentów opracowywanych na szczeblu regionalnym, wskazują na znaczną ich spójność oraz zharmonizowanie. Spójność regionalnej polityki ekologicznej ze strategicznymi celami rozwoju powiatów i gmin jest podstawą równoważenia rozwoju w horyzoncie średnio i długookresowym. Dzięki temu Strategia może stać się skutecznym narzędziem koordynacji działań na rzecz wdrożenia rozwoju zrównoważonego w regionie.
- Strategia umożliwia identyfikację skutków środowiskowych oraz potencjalnych zmian warunków życia mieszkańców regionu w wyniku realizacji ustaleń dokumentu.
- Projektowana Strategia określa obszary problemowe i wyzwania w zakresie rozwoju społecznego, gospodarczego oraz ochrony środowiska na omawianym terenie oraz wyznacza cele i kierunki interwencji mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz środowiska.
- Niektóre z zadań zaplanowanych do realizacji w ramach projektowanej Strategii mogą wywierać negatywny wpływ na środowisko. Oddziaływanie to może być chwilowe, na etapie prac budowlanych i modernizacyjnych.
- W niniejszej prognozie zaproponowano szereg działań ograniczających negatywne oddziaływanie zaplanowanych zadań na środowisko oraz przykłady kompensacji przyrodniczej.
- Podczas podejmowania działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów.
- Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury.

20. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030*. Opracowanie zostało wykonane w oparciu o art. 46 oraz art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112).

Głównym celem prognozy jest ustalenie czy zapisy projektu *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego a cele ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są spójne z celami i priorytetami zaplanowanymi w dokumentach wyższego szczebla. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Prognoza ponadto określa i analizuje:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na środowisko.

Przy sporządzaniu *Prognozy* zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autor kierował się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej.

W projekcie *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* obrano kierunki interwencji wynikające z dokumentów wyższego szczebla oraz dokumentów lokalnych. Na ich podstawie wyznaczono cele strategii, a także strategię ich realizacji.

W rozdziale 12 *Prognozy* scharakteryzowano obszar ROF oraz oceniono istniejący stan środowiska.

W ramach tworzenia dokumentu prowadzona była szczegółowa ocena oddziaływania zadań pod kątem środowiskowym. Duża część zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest dosyć trudne i problematyczne. Zgodnie z powyższym w niniejszej Prognozie przedstawiono potencjalne oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Zatem w ramach oceny skutków realizacji projektu *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono potencjalne oddziaływanie bezpośrednie pośrednie, wtórne, skumulowane, stałe/długoterminowe, chwilowe/krótkoterminowe, pozytywne, negatywne i neutralne na następujące komponenty środowiska wykorzystując metodę macierzy interakcji:

• Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000;	• Klimat;
• Różnorodność Biologiczna;	• Klimat akustyczny;
• Ludzie;	• Wody (w tym JCW);
• Rośliny;	• Powierzchnia ziemi;
• Zwierzęta;	• Krajobraz;
• Powietrze;	• Zasoby naturalne;
	• Zabytki i dobra materialne.

W przypadku omawianego regionu istnieje niewielkie prawdopodobieństwo bezpośredniego lub pośredniego ryzyka oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo. Należy jednak nadmienić, iż stopień, zakres oraz skutek oddziaływania (negatywny, pozytywny, neutralny) będzie mógł zostać oceniony z chwilą ustalenia dokładnego zakresu oraz rodzaju prowadzonych przedsięwzięć. W zależności od ich rodzaju może zostać nałożony obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, która może zakończyć się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub odmową jej wydania, z uwagi na znaczne negatywne oddziaływania.

Projekt *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* jest dokumentem o charakterze ogólnym i nie wskazuje zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych inwestycji. Należy mieć na uwadze uwzględnianie zasad ochrony środowiska podczas projektowania i planowania poszczególnych inwestycji.

Do negatywnych oddziaływań na środowisko podczas realizacji inwestycyjnych można zaliczyć:

- zmianę warunków siedliskowych;
- tworzenie barier w migracji zwierząt;
- wycinkę roślinności;

- użycie maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji);
- naruszeniem jego pierwotnego stanu obiektów zabytkowych;
- zajęcie terenów pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych.

Pozytywne skutki realizacji planowanych zadań:

- pozytywny wpływ na bioróżnorodność;
- zapewnienie stabilności siedlisk przyrodniczych;
- mniejszy udział zanieczyszczeń bezpośrednio kierowanych do wód, ziemi i powietrza;
- poprawa stanu środowiska i jego elementów, w perspektywie długoterminowej;
- zminimalizowanie negatywnego oddziaływania podtopień;
- minimalizacja zużycia zasobów naturalnych.

Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych m.in. z rozbudową ciągów komunikacyjnych można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.

Wykaz inwestycji zamieszczonych w *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* powinien być realizowany zgodnie z zaleceniami wynikającymi z wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (dotyczy inwestycji, które rozpoczęły się w latach poprzednich i są kontynuowane). Podczas podejmowania nowych działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury (decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach).

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu,
- odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniając zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie

zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

W kolejnych rozdziałach omówione zostały oddziaływania transgraniczne oraz rozwiązania alternatywne. W przypadku projektu *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030*, rozwiązaniem alternatywnym jest brak realizacji Strategii. Wszystkie działania zaproponowane do realizacji w ramach projektowanego dokumentu z założenia mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców, a także stanu środowiska na terenie gmin i tym samym pozytywnie wpływać będą na zdrowie człowieka.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach dokumentu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja projektu *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Przewidywane oddziaływanie działań zawartych w projekcie *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* na wybrane elementy środowiska oddziaływania w formie opisowej zawarto w rozdziale 14. Przeanalizowano: przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, oddziaływanie na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta, ludzi, powietrze atmosferyczne, klimat, zabytki oraz dobra materialne, zasoby naturalne, wody, krajobraz i powierzchnię ziemi, hałas i promieniowanie elektromagnetyczne.

Kolejnym etapem przeprowadzenia prognozy oddziaływania na środowisko była analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu. Zgodnie z Art. 51, ust. 2, pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112) przedstawiono rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

W niniejszej Prognozie oddziaływania na środowisko opisano potencjonalne oddziaływanie transgraniczne oraz zaproponowano sposoby monitorowania realizacji Strategii.

21. Zestawienie tabel i rysunków

Spis tabel

Tabela 1 Schemat uwzględniający przedsięwzięcia zintegrowane, które realizować będą cele rozwojowe ZIT.....	43
Tabela 2 Projekty uzupełniające przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF w sposób konkurencyjny finansowanych z FEP 2021-2027	65
Tabela 3 Projekty komplementarne przewidziane do realizacji przez Partnerów ROF	71
Tabela 4 Liczba ludności i gęstość zaludnienia gmin ROF w 2022 r.	77
Tabela 5 Powierzchnia oraz udział procentowy gmin w całkowitej powierzchni ROF w 2022 r.	78
Tabela 6 Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza.....	80
Tabela 7 Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO ₂ , NO ₂ , CO, C ₆ H ₆ , PM ₁₀ , PM _{2,5} , Pb, As, Cd, Ni, B(a)P i O ₃	81
Tabela 8 Kryteria dodatkowej klasyfikacji stref dla ozonu (O ₃) ze względu na ochronę zdrowia ludzi (w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego - do osiągnięcia w 2020 roku).....	82
Tabela 9 Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za rok 2023 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.....	83
Tabela 10 Zestawienie informacji dotyczących obszarów przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń w roku 2023 w województwie podkarpackim z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony zdrowia ludzi.....	83
Tabela 11 Klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w roku 2023 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin w strefie podkarpackiej.....	85
Tabela 12 Zestawienie sytuacji przekroczeń w strefie podkarpackiej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin w roku 2023 - zanieczyszczenie O ₃ poziom celu długoterminowego.....	85
Tabela 13 Jednolite Części Wód Powierzchniowych w obrębie których leży ROF	94
Tabela 14 Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)	95
Tabela 15 Jednolite Części Wód Powierzchniowych w obrębie których leży ROF	97
Tabela 16 Obszary chronione wymienione w zał. IV RDW oraz ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo Wodne wraz z celami środowiskowymi.....	103
Tabela 17. Charakterystyka JCWPd na terenie ROF	115
Tabela 18 Charakterystyka GZWP w obrębie ROF.....	117
Tabela 19 Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu	123
Tabela 20 Charakterystyka Obszarów Natura 2000 na terenie ROF	129
Tabela 21 Zestawienie Zarządzeń do PZO dla poszczególnych Obszarów Natura 2000.....	131
Tabela 22 Obszary Chronionego Krajobrazu na terenie ROF.....	133
Tabela 23 Charakterystyka rezerwatów przyrody znajdujących się na terenie ROF.....	136
Tabela 24 Charakterystyka użytków ekologicznych znajdujących się na terenie ROF	139
Tabela 25 Lesistość na terenie gmin ROF	142
Tabela 26 Przegląd dokumentów europejskich i krajowych oraz zawartych w nich celów środowiskowych istotnych dla realizacji Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030.....	145
Tabela 27 Ocena oddziaływania na środowisko działań przewidzianych do realizacji w ramach projektu Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030.....	154

Tabela 28 Opis oddziaływania działań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030	179
Tabela 29 Wskaźniki produktu ZIT.....	243
Tabela 30 Wskaźniki rezultatu ZIT.....	244
Tabela 31 Oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu powiązane z realizacją właściwego programu *	245

Spis rysunków

Rysunek 1 Granice administracyjne ROF	76
Rysunek 2 Lokalizacja punktów pomiarowych w województwie podkarpackim wykorzystanych w ocenie za rok 2023	82
Rysunek 3 Strefy energetyczne warunków wiatrowych.....	88
Rysunek 4 Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu.....	89
Rysunek 5 Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski	90
Rysunek 6 Mapa nasłonecznienia Polski.....	91
Rysunek 7. Główny Zbiornik Wód Podziemnych Dębica–Stalowa Wola–Rzeszów (nr 425) na tle ROF.....	118
Rysunek 8 Obszary zagrożenia powodziowego na terenie ROF.....	119
Rysunek 9 Plan przeciwdziałania skutkom suszy – łączne zagrożenie suszą	121
Rysunek 10 Infrastruktura i układ komunikacji	125
Rysunek 11 Obszary Natura 2000 na tle ROF	132
Rysunek 12 Obszary Chronionego Krajobrazu na tle ROF.....	135
Rysunek 13 Rezerваты przyrody na tle ROF.....	138
Rysunek 14 Użytki ekologiczne na tle ROF.....	140
Rysunek 15 Pomniki przyrody na tle ROF.....	141
Rysunek 16 Korytarze ekologiczne na tle ROF	142
Rysunek 17 Lesistość ROF.....	143
Rysunek 18 Występowanie zasobów przyrodniczych na terenie ROF.....	215
Rysunek 19 Ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych oraz strefy ochrony pośredniej na tle ROF	224

STRATEGIA

ZIT RZESZOWSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO
DO ROKU 2030

Podsumowanie procedury środowiskowej

STOWARZYSZENIE

RZESZOWSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

PODSUMOWANIE

sporządzone zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008r.
*o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie
środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz.1112 ze zm.)*
do Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 wraz z Prognozą
oddziaływania na środowisko.

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Podstawa prawna

Zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.), do przyjętego dokumentu dołącza się pisemne podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

1. ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko;
2. opinie właściwych organów (Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego);
3. zgłoszone uwagi i wnioski;
4. wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone;
5. propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

Art. 51, ust. 2, pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112 ze zm.) nakłada obowiązek przedstawienia rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

Dla zadań zawartych w projekcie *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* można zaproponować następujące działania alternatywne:

- zmiana lokalizacji danego działania;
- zmiana technologii realizacji zadania;
- wybór alternatywnych materiałów do realizacji zadania;
- rozważenie różnych wariantów organizacyjnych realizacji zadania i dobór odpowiedniego;
- modyfikacja zakresu zadania, częściowe lub całkowite odstąpienie od realizacji zadania, jeśli decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach dla danego zadania będzie wskazywać na taką potrzebę.

W przypadku projektu *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* nie ma możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych przedsięwzięć ze względu na to, że jest to dokument rangi ponadlokalnej, pełniący funkcję zarówno strategii rozwoju ponadlokalnego, jak i strategii zintegrowanych inwestycji terytorialnych, stanowiący koncepcję rozwoju i przebudowy społecznej, infrastrukturalnej i przestrzennej obszaru gmin, który jako wizja całościowa i spójna pozwoli osiągnąć zamierzone efekty. Dlatego też wprowadzanie na tym etapie rozwiązań alternatywnych zaburzałoby spójność wspomnianej wizji. Należy jednak podkreślić, że istnieją duże możliwości w doborze najlepszych pod względem oddziaływania na środowisko wariantów lokalizacyjnych, technologicznych czy organizacyjnych.

W przypadku wszystkich przedsięwzięć konieczne jest przeanalizowanie działań alternatywnych na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112 ze zm.)

W związku z ciągłym rozwojem gospodarczym regionu oraz wzrostem poziomu konsumpcji brak realizacji strategii prowadzić będzie do pogorszenia wszystkich elementów środowiska.

Nadmienić należy, iż poddanie ww. dokumentu strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko nie zwalnia z ewentualnego obowiązku poddania odrębnej procedurze oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Ustalenia zawarte w Prognozie oddziaływania na środowisko

Dla projektu *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* przeprowadzono strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie pismem WOOŚ.410.1.50.2024.AP.4 z dnia 6 grudnia 2024 r. oraz Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie pismem o sygnaturze SNZ.9020.1.70.2024.ASZ z dnia 28 listopada 2024 uzgodnili zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w *Prognozie oddziaływania na środowisko*.

Prognoza oddziaływania na środowisko została opracowana zgodnie z art. 51 oraz art. 52 ww. ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.), w tym:

1. zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzenia,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- f) oświadczenie autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, stanowiące załącznik do prognozy,
- g) datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;

2. określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,

- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r., poz. 916 ze zm.),
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3. przedstawia:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru — rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Ponadto w *Prognozie oddziaływania na środowisko* uwzględniono:

- a) Określenie zasięgu znaczących oddziaływań generowanych ustaleniami projektu dokumentu.
- b) Identyfikację analizę i ocenę oddziaływań generowanych ustaleniami projektu dokumentu na zasoby, twory i składniki przyrody, a także cele ochrony przyrody

wymienione w art. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, ze zm.), w szczególności analizując wpływ na ochronę obszarów Natura 2000.

- c) Wnioskowanie, czy ustalenia zawarte w projekcie dokumentu nie spowodują działań wymienionych w art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478, ze zm.) oraz czy zachodzą przesłanki zawarte w art 34 ww. ustawy.

Prognoza oddziaływania na środowisko zgodnie z wyznaczonym zakresem dodatkowo zawiera:

1. Opis lokalizacji terenów objętych przedmiotowym projektem *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* względem:
 - terenów szczególnego zagrożenia powodzią (ze wskazaniem, że założenia projektu są zgodne z warunkami korzystania z tych obszarów).
2. Zidentyfikowanie oddziaływań dopuszczonych rozwiązań projektowanego dokumentu, mających wpływ na cele środowiskowe.
3. Ocenę wpływu realizacji przedmiotowych rozwiązań na wskazane cele środowiskowe.
4. Wskazanie środków minimalizujących zidentyfikowane oddziaływania.
5. Opis wpływu przewidywanego zagospodarowania terenu (terenów) związanego z projektem dokumentu na krajobraz, czyli postrzeganą przez ludzi przestrzeń, zawierającą elementy przyrodnicze lub wytwory cywilizacji, ukształtowaną w wyniku działania czynników naturalnych lub też działalności człowieka.
6. Opis oddziaływania przewidywanego zagospodarowania terenów związanych z projektowanym dokumentem na klimat oraz wskazać działania, które będą sprzyjały adaptacji do zmian klimatu.

Opinie właściwych organów

Opracowany projekt *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* wraz z *Prognozą oddziaływania na środowisko* został przekazany przez Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego pismem znak SROF/062/08/001/25/DK z dnia 10 stycznia 2025 r. do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz pismem znak SROF/062/08/002/25/DK z dnia 10 stycznia 2025 r. do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie z prośbą o zaopiniowanie przedmiotowego dokumentu.

Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie pismem o sygnaturze SNZ.9020.3.2.2025.RD z dnia 15 stycznia 2025 r. zaopiniował pozytywnie projekt *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko*. Wskazano, że przeprowadzona w *Prognozie oddziaływania na środowisko* analiza pozwala stwierdzić, iż działania zawarte w strategii jako całość będą pozytywnie oddziaływać na środowisko i sprzyjać rozwijaniu niektórych problemów dotyczących poprawy stanu środowiska. Charakter działań zawartych w strategii nie wskazuje na możliwość wystąpienia z tytułu ich realizacji zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi.

Pismem o sygnaturze WOOŚ.410.5.1.2025.AP.6 z dnia 3 lutego 2025 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie po zapoznaniu się z informacjami zawartymi w przedłożonej dokumentacji, a także mając na względzie ustalenia przedmiotowego projektu dokumentu oraz charakter planowanych działań uznał, iż realizacja jego postanowień nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. W związku z tym, projekt *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko*, zaopiniowano bez wnoszenia uwag.

Uzasadnienie zawierające informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa

Zgodnie z art. 30 i w związku z art. 39 oraz art. 54 ust 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 poz. 1112 ze zm.). Stowarzyszenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego z siedzibą w Rzeszowie wraz z gminami: Miasto Rzeszów, Miasto Łańcut, Boguchwała, Chmielnik, Czarna, Czudec, Głogów Małopolski, Krasne, Lubenia, Łańcut, Świlcza, Trzebownisko, Tyczyn, Błażowa, Hyżne, zapewnili mieszkańcom możliwość zapoznania się z *Prognozą oddziaływania na środowisko projektu Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030*.

Informacja o konsultacjach *Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* oraz formularz zgłaszania uwag udostępnione zostały na stronach internetowych oraz BIP Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego i gmin ROF. Z niezbędną dokumentacją można było zapoznać się w Biurze Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, ul. Litewska 4a/9, 35-302 Rzeszów.

Uwagi i wnioski do dokumentu można było składać w terminie **od 10.01.2025 r. do 02.02.2025 r.** w następujący sposób:

1. za pomocą środków komunikacji elektronicznej:
 - a) poprzez wypełnienie i wysłanie elektronicznego formularza konsultacji dostępnego pod adresem: https://ankieta.deltapartner.org.pl/zit_rof_progniza_oos,
 - b) poprzez wypełnienie i wysłanie skanu podpisanego formularza na adres: biuro@rof.org.pl,
2. pisemnie, poprzez przesłanie uzupełnionego i podpisanego formularza pocztą lub złożenie osobiście w urzędach gmin ROF lub w siedzibie Stowarzyszenia Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, ul. Litewska 4a/9, 35-302 Rzeszów,
3. bezpośrednio, podczas otwartego spotkania konsultacyjnego, które odbędzie się dnia 13.01.2025 r. o godz. 15:00 – 16.00 w Biurze Stowarzyszenia ROF, ul. Litewska 4a/9, 35-302 Rzeszów.

W trakcie trwania konsultacji wpłynął 1 formularz uwag.

Uwaga	Odniesienie
Formularz uwag przesłany na skrzynkę biuro@rof.org.pl	
Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona): 12.2.4. Hałas Dotychczasowy zapis w Prognozie: Brak zapisów dot. hałasu lotniczego. Propozycja zmiany: Dokument w części dot. hałasu komunikacyjnego powinien zawierać informacje i danych dot. hałasu lotniczego. Temat ten powinien być opisany w konsultowanym dokumencie. Program powinien odwołać się na przykład do badań Głównego Inspektora Ochrony Środowiska: Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa podkarpackiego w roku 2021, gdzie badano hałas lotniczy w miejscowościach Nowa Wieś i Jasionka. Uzasadnienie: Na terenie objętym strategią ZIT ROF do roku 2030 znajduje się jedyny w województwie Międzynarodowy Port Lotniczy Rzeszów – Jasionka. Wiele zadań przewidzianych w strategii będzie dotyczyć infrastruktury mającej wpływ na rozwój Portu Lotniczego więc kwestia oddziaływania Portu Lotniczego na środowisko nie powinna być pomijana. Należy zaznaczyć, iż <i>hałas lotniczy jest znacznie bardziej dokuczliwy niż inne hałasy komunikacyjne – drogowy czy kolejowy, ze względu na swoją specyfikę: pojawia się nagle i szybko narasta powodując uczucie zagrożenia, szczególnie w pomieszczeniach zamkniętych i np. w lesie, gdzie nie można ocenić odległości i kierunku zbliżającego się statku powietrznego. Związany z tym silny stres powoduje poważne zaburzenia w organizmach ludzi</i>	W projekcie <i>Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030</i> nie przewidziano działań związanych z lotnictwem w związku z czym nie analizowano hałasu lotniczego w <i>Prognozie oddziaływania na środowisko</i>.

<i>i zwierząt, wpływa niekorzystnie na narząd słuchu, układ nerwowy i krążenia oraz inne narządy wewnętrzne¹.</i> Szczególne znaczenie analiza ta powinna mieć dla terenów Gminy Trzebownik, gdzie funkcjonują Port Lotniczy Rzeszów – Jasionka, Aeroklub Rzeszowski (AR) i Ośrodek Kształcenia Lotniczego Politechniki Rzeszowskiej (OKL). Gminę Trzebownik w pobliżu lotnisk przecina też Autostrada A4 i droga ekspresowa S19 i liczne drogi wojewódzkie, co potęguje problemy z hałasem komunikacyjnym w wielu miejscowościach Gminy Trzebownik ale nie tylko. Należy zauważyć, że OKL Politechniki Rzeszowie i Aeroklub Rzeszowski funkcjonują od lat i można przeanalizować liczbę operacji lotniczych na tych lotniskach oraz trasy przelotów samolotów szkolnych, których ilości są coraz większe. W dokumencie nie ma aktualnej analizy ruchu lotniczego i ilości operacji lotniczych. Należy zauważyć, że liczba operacji lotniczych przed pandemią dochodziła do 20 tysięcy rocznie² i w ciągu dekady wzrosła ponad dwukrotnie³. Pandemia COVID-19 ograniczyła jedynie czasowo tę tendencję. Lotnisko obecnie bije kolejne rekordy obsłużonych pasażerów.	
Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (rozdział/punkt/ strona): 12.2.1. Jakość powietrza Dotychczasowy zapis w Prognozie: Brak analizy danych dot. jakości kotłów z bazy CEEB. Propozycja zmiany: Dokument powinien uwzględniać dane CEEB z podziałem na gminy. Niska emisja jest jednym z głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza, zwłaszcza w gminach wokół Rzeszowa. Uzasadnienie: Zanieczyszczenie powietrza, zwłaszcza niska emisja, było i jest problemem w gminach ROF. Problem ten nie został rozwiązany. Nie powinno to być pomijane w analizie. Zwłaszcza, że przewidziane są działania w zakresie modernizacji źródeł ciepła.	Zakres wyznaczony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego nie wymaga tak szczegółowych danych zawartych w <i>Prognozie oddziaływania na środowisko</i>, w związku z tym nie zostały one ujęte.
Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (rozdział/punkt/ strona): 12.2.1. Jakość powietrza Dotychczasowy zapis w Prognozie: Ogólność danych do monitoringu jakości powietrza Propozycja zmiany: W tej części dokumentu ocenę jakości powietrza oparto o dane Państwowego Monitoringu Środowiska, którego stacji pomiarowych nie ma na terenie większości gminy ROF. Należy rozważyć jako uzupełnienie dane z ogólnodostępnych mierników i danych pomiarowych pyłu PM_{2,5} i PM₁₀ z terenu gminy ROF. Na przykład dane badawcze zbierane są	W <i>Prognozie oddziaływania na środowisko</i> istniejący stan środowiska oparto tylko i wyłącznie na podstawie danych organów administracji rządowej, w związku z tym nie opierano się na danych prywatnych przedsiębiorców. Czujniki niskokosztowe nie zostały przebadane pod kątem równoważności z metodą

¹https://ulc.gov.pl/download/wiadomosci/04_2016/10_Ograniczanie_ha%C5%82asu_lotn_Szuman.pdf

²<https://dlapilota.pl/wiadomosci/pap/podkarpackie-w-2019-r-z-lotniska-w-jasionce-skorzystalo-ponad-772-tys-pasazerow>

³ <https://www.rzeszowairport.pl/pl/lotnisko/statystyki-ruchu/operacje-lotnicze>

przez Zespół Szkolno – Przedszkolny w Stobiernej. Szkoła została zaopatrzona przez Centrum Nauki Kopernik w Warszawie w sprzęt EESA Air Quality Platform, badający stan zanieczyszczenia powietrza. Sprzęt analizuje i zbiera dane dot. wielu parametrów powietrza. Uzasadnienie: Należy dążyć do przedstawiania w konsultowanych dokumentach bardziej precyzyjnych danych dot. sytuacji o stanie środowiska na terenie gmin ROF wykorzystując dostępne źródła.	referencyjną. Pełnią tylko rolę edukacyjną.
Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (rozdział/ punkt/ strona): Uwaga ogólna Dotychczasowy zapis w Prognozie: Zamieszczony dokument nie spełnia w pełni wymogów dostępności cyfrowej. Plik nie ma tytułów. Obrazy nie mają tekstu alternatywnego. Dotychczasowy zapis w Prognozie: Należy zamieszczony dokument dostosować do wymogów dostępności cyfrowej lub umieścić np. dokument w pliku programu WORD spełniającym wymogi dostępności cyfrowej. Propozycja zmiany: Wymóg dostępności cyfrowej dokumentów elektronicznych wynika z Ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.	Dokument zostanie dostosowany do wymogów po zakończeniu procesu opiniowania.

Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko

Zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112 ze zm.) z działu VI, rozdziału 3 dotyczącego postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku projektów polityk, strategii, planów i programów, opracowywany dokument nie będzie wywierał znaczącego oddziaływania transgranicznego. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach dokumentu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie *Prognozy oddziaływania na środowisko* stwierdzono, że realizacja projektu *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030* nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

Planowany sposób monitoringu oparto o analizę wskaźnikową. Wskaźniki zostały dobrane w taki sposób, aby opierały się na ogólnodostępnych danych, co pozwala na ich regularne aktualizowanie oraz porównywanie w dłuższej perspektywie czasowej. Lista zaproponowanych wskaźników stanowi podstawowy zestaw narzędzi badawczych, który może być stopniowo dostosowywany w zależności od potrzeb i dostępności nowych danych. Będzie też uzupełniana się ze wskaźnikami zaproponowanymi w samym dokumencie strategii.

Wskaźniki monitoringowe

Grupa	Wskaźnik	Jednostka	Źródło danych	Tendencja
ŚRODOWISKO	Obszary chronionego krajobrazu razem	ha	BDL GUS	↑
	Obszary prawnie chronione ogółem	ha	BDL GUS	↑
	Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem	%	BDL GUS	↑
	Lesistość w %	%	BDL GUS	↑
	Pomniki przyrody ogółem	szt.	BDL GUS	↑
	Parki spacerowo - wypoczynkowe	ha	BDL GUS	↑
	Zieleńce	ha	BDL GUS	↑
	Zieleń uliczna	ha	BDL GUS	↑
	Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	ha	BDL GUS	↑
	Nasadzenia drzew ogółem	szt.	BDL GUS	↑
	Nasadzenia krzewów ogółem	szt.	BDL GUS	↑
	Ubytki drzew ogółem	szt.	BDL GUS	↓
ODPADY	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca	kg	BDL GUS	↓
	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	%	BDL GUS	↑
INFRASTRUKTURA	Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności	%	BDL GUS	↑
	Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności	%	BDL GUS	↑
	Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności	%	BDL GUS	↑
	Ludność korzystająca z oczyszczalni ogółem	os.	BDL GUS	↑
	Zbiorniki bezodpływowe	szt.	BDL GUS	↓
	Przydomowe oczyszczalnie ścieków	szt.	BDL GUS	↑
	Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	BDL GUS	↓
	Drogi gminne o nawierzchni gruntowej	km	BDL GUS	↓

	Drogi powiatowe o nawierzchni gruntowej	km	BDL GUS	↓
	Przystanki autobusowe (z trolejbusowymi) i tramwajowe ogółem	szt.	BDL GUS	↑
	Liczba parkingów w systemie Parkuj i Jedź (Park & Ride) ogółem	szt.	BDL GUS	↑
DEMOGRAFIA	Przyrost naturalny ogółem	os.	BDL GUS	↑
	Ludność ogółem	os.	BDL GUS	↑

Źródło: Opracowanie własne

Objaśnienia: ↑ wzrost wartości wskaźniki, ↓ spadek wartości wskaźniki

Odpowiednio przeprowadzony monitoring w postaci analizy wskaźników ilościowych i jakościowych, dostarczy informacji, w oparciu o które będzie można ocenić, czy stan środowiska Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego uległ zmianie. Monitoring skutków realizacji postanowień dokumentu prowadzony będzie zgodnie z procedurą procedurą monitorowania *Strategii ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2030 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko*.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Sławomir Rejman